

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

M E G J E L E N M I N D E N S Z O M B A T O N .

ELŐFIZETÉSI DIJ

Egész évre 10 Pengő.
Fél évre 5 Pengő.
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.

Felelős szerkesztő és kiadó :

MARTON JÁNOS

Főmunkatársak

Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ
és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY
egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi 1. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.

HIRDETÉSEK DIJA :

Megegyezés szerint.

TARTALOM. *Nehéz idők küszöbén.* — Dr. Varga Zsigmond: A lelkeszi továbbképzés kérdése. (Folyt. és vége köv.) — Janka Károly: Nyugdíjintézetünk helyzete és jövője. — Dr. Trócsányi József: A sárospataki főiskola szanálása. (Folyt. és vége.) Értesítés és kérelem. — Előfizetési felhívás. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Nehéz idők küszöbén.

Az új év láttatja meg különösebben velünk, hogy mennyire nehéz idők küszöbére értünk. Noha már azt hittük, hogy a mélyek mélyén vagyunk. Annaira lent, hogy alább már nem lehet merülni.

S ámulva látjuk, hogy tévedtünk.

Trianon okozta a csalódásunkat.

Olyan brutálisan vágott fejbe bennünket s hagyott vérbe-fagyva az országúton, hogy azt gondoltuk, ennél szörnyűbb helyzetbe már nem kerülhetünk.

Nemzeti szerencsétlenségünk fájdalma elhomályosította a látásunkat.

Amíg harcoltunk a Trianon okozta nyomorúsággal s azt gondoltuk, hogy győzünk, ha ezen diadalmaskodunk, megnőtt a világválság s pehelyként kerültünk orkánjának sodrába mi szegény, elcsigázott, kifosztott és meggyötört magyarok.

Ma már nemcsak Trianon a baj és csapás kútfeje.

Eddigi világunk alapjai rendültek meg. A szociális, gazdasági forradalom dül szerteszét s követel új világot az eddigi társadalom, gazdasági rend és termelés, család, jog, életberendezkedés és művelődés, állam és haza, egyház és iskola helyébe s akar minden eddigi értéket mással helyettesíteni, ércabláknak hitt s öröknek gondolt törvényeket összezúzni.

Ez a Trianonnál nagyobb és félelmesebb ellenség már itt van a küzdőtéren. Ugy látszik, hogy Isten ítélete ez a világ felett. Mert a mi korunk volt az, amely a világháborúban és a megkötött békékben megcsúfolt és lábbal tiport minden igazságot s megtagadta a nemzetek közt az emberi és testvéri érzést.

Ez a világ megmérgetett és nem csoda, ha könnyűnek találtatott.

Nekünk külön tragikumunk, hogy még jobban legyöngülve megyünk az új harc elé, mint más nép.

A harc nálunk is ki fog törni s a felszín alatt már dül is.

Mit cselekedhetünk ?

Ma még kezünkben vannak a mai élet külső keretei, töltsük meg azokat valódi, értékes tartalommal.

Nem a viszonyokban és az intézményekben van a baj, hanem bennünk, emberekben.

Nekünk kell megváltoznunk. Mássá lennünk. Megújodnunk. Újjászületnünk.

A harc Isten és az ő ellenségei közt fog folyni.

Nekünk Isten oldalán a helyünk. Azért minden téren, egész életünkkel és minden intézményünkkel szolgáljuk az Ő dicsőségét.

Ismerjük be, hogy nem tettük ezt.

Ezért volt korrupt a politika, szívtelen a töke, életet és jellemet formálatlanul hagyó az iskola, megüresedett a predikáció.

Pedig Isten az ő dicsősége szolgálatára hívott el bennünket. Erre ad erőt nekünk. Adja a maga erejét. Az ő egyszülött Fiában. Adja Krisztus az ő szent és büntetlen életét érettünk teljesen.

Kereszthalálában.

Ha mindezt visszautasítjuk, Isten ítélete összezúzza intézményeinket és önző életünket.

Megérdemeljük.

Ha az ő örökkévaló erejébe fogózzunk, világok összeomlása közepette is van megtartásunk, békességünk és az Űrben elrejtett életünk s halljuk a csodálatosan bátorító szót;

Ne féljetek.

A lelkeszi továbbképzés kérdése.

Anyaszentegyházunk életében nincs fontosabb kérdés, mint a lelkeszi továbbképzés kérdése. A milyen a pásztor, olyan a nyáj. Megverem a pásztor és szétszéled a nyáj. Közismert igazságok. Az a képzés, melyet lelkeszeink a teológiai tanfolyamokon nyernek, tapasztalat szerint hosszabb, vagy rövidebb idő alatt lekopik s ha kiegészítéséről nem történik gondoskodás, semmiképen sem

elég arra, hogy lelkészeink a szellemi áramlatok dúló harcaiban sikerrel megállhassák helyeiket. Mondhatná ugyan valaki, hogy nem is nagyon szükséges, hogy a pap nagytudományú ember legyen, ahhoz hogy gyülekezetét vezethesse s életével az igehirdetés igazságairól bizonyosságot tegyen, elég az ő élő hite, ez pedig nem tudományból van. Ez okoskodás merőben téves, s félreismeri a hit lényegét. A hit ugyanis egy bonyolult életfolyamat, mely alapjában benső élmény ugyan, de az értelem tisztító hatása alatt áll s az akarat elhatározásai rendjén válik életfolytatássá. Tehát az egész szellemi élet részesedik kialakításában. Aztán a hit belső élménye külső számotadás formájában jut kifejezésre. Szavak, írások, cselekedetek adnak róla számot, ezek pedig, mint tudjuk, sohasem adáquat kifejezései a belső érzelemnek s mindig magyarázatra szorúlnak. A magyarázat pedig már észmunka. De ldvezítőnk vallásalapító működéséről, élete isten emberi tökéletességéről, tartalmáról, az Atyával való kapcsolatairól is írásokból értesülünk s az írások inspiráltságuk dacára is tér és idő termékei, fennmaradásuknak története van: mind e kérdésekről lelkiismeretesen értesülni csak tudományos kutatás útján lehet. A keresztyén vallás a történelem folyamán hősi megmozdulásokban, az egyetemes kultúra megnemesítésében, a humanum fogalmának kialakításában éreztette világot átfogó hatását, institutiokat hozott létre s kialakította a maga csodálatos szervezetét az egyházi organizációban, a hívek közös épülésére pedig megszervezte az istenisztlelet rendjét: ezeknek is története, értelme, rendeltetése van, a vezetésre hivatott személynek tehát ismernie kell a velük összefüggő nagy kérdéseket s azokat elméletileg is védenie, igazolni szükséges. Mindez tudományos felkészültség nélkül lehetetlen. Nem tévesztendő továbbá szem elől az az igen fontos körülmény sem, hogy a vallás egyetemes életjelenség, arra az embernek és nem Istennek van szüksége, tehát keresnünk és ismernünk kell a vallásos élet megnyilatkozásait nemcsak a biblián belől, hanem a maguk nagy egyetemességében, mert csak így nyerhetünk tiszta képet a vallás egyetemességéről, szükségességéről, lényegéről, valódi életéről: és ez ismét a tudományos kutatás feladata, mely nemcsak kevesekre, hanem eredményeiben elsőrenden a lelkipásztorokra, de minden művelt emberre is tartozik. Nincs kétség tehát felőle, hogy a jó lelkipásztornak nemcsak hívőnek, hanem tudós teológusnak is kell lennie. Manapság oly sok emberrel találkozunk, aki jóhiszeműleg állítani meri, hogy a keresztyénség leélte magát s többé már nem vezető szerepre, legfeljebb a tömegek fékentartására való, a különböző világfelfogásoknak oly fékevesztett harca dúl mindenfelé, hogy ha e felfogásokkal nem tudunk eredményesen szembeszállni, könnyen elveszítjük a csatát, a mi pedig szellemi életünk, erkölcsi értékeink és nemzeti reménységünk teljes devalválódását is jelenti. Ha valamikor, ma a válság tetőpontján kell a lelkipásztoroknak is bekapcsolódnia az irányító küzdelembe, mert ezt nem vívhatja meg csak néhány tudós erőlködése, ehhez a

vezető gárda megmozdulása, szellemi felvonulása és győzelmi akarata szükséges. Ma adunk kell azt, amit tudunk, holnapra pedig gondoskodunk kell, hogy még többet tudjunk nyújtani s vezéri szavunk alaposágát, megtámadhatatlanságát, irányító erejét érezzék és elismerjék mindenek. E szélesebbkörű felkészülés intézményes biztosítását akarja elérni a lelkészi továbbképzés.

A következőkben megvilágítom, hogy milyennek képzelem el a lelkészi továbbképzés módját. Először azonban azt állapítom meg, hogy *milyennek nem*.

a) A lelkészi továbbképzésnek *nem szabad rögtönzöttnek* lennie. Ez alatt azt értem, hogy ha eszünkbe jut valami, vagy hallunk pertraktálni valamely kérdést, annak megtárgyalására azonnal konferenciát hívunk össze s tömegeket mozdítunk meg. Az ilyen rögtönzött konferenciáknak meg van ugyan a maguk átmeneti haszna, de tartós hatásuk ritkán marad meg. Ilyen konferenciákat kell ugyan rendezni, de egy jól átgondolt program keretében és ezek által nem szabad a lelkészi továbbképzés ügyét elintézettnak tekinteni.

b) A lelkészi továbbképzést *nem szabad kerületenként elkülönítve* csinálni, ez az egész magyar református egyetemes anyaszentegyház dolga. Hogy a teológia padjairól való kikerülés után milyen marad és miképp alakul a lelkészi kar tudós színvonala, ez nemcsak az egyes kerületeket érdekli, hanem egyházunk egyetemességét. Az oklevél birtokában a lelkészi kar az egész országra kiterjedőleg állandó kicserélődés alatt áll s így magasabb közérdek, hogy a rendelkezésre váró helyek elnyerésénél a továbbképzés eredményeiben is biztosított kiválóság mindenkire nézve, vagyis egyetemlegesen érvényesüljön.

c) A továbbképzésnek *nem szabad egyoldalúnak* lennie. Régi hibánk, hogy mindent a gyakorlatra teszünk fel és sokféle bajainkra a gyakorlat ügyességétől várunk feltétlen orvoslást. Nos bizonyos, hogy a lelkipásztorság a gyakorlati életsíkban foly le és sok tekintetben az élet bonyolult helyzetei is irányíthatják, de aki a gyógyítást egyszerűen csak a felszínes tüneti kezeléstől remélné, úgy járna, mint az az orvos, aki begyógyítja a sábet kívülről és közben engedí, hogy továbbterjedjen az befelé és lassanként megfertőzze az egész szervezetet. A lelkipásztorság nem mesterség, hanem hivatás a hivatás pedig belső meggyőződés, interna vocatio eredménye s mint ilyen lelki meglátáson és ebből eredő pszichikai kényszeren épül fel. Mielőtt tehát gyakorlatilag tevékenykednék: előbb lát, hall és ért csodálatos dolgokat s mikor ezek birtokába jut, a többi már könnyű munka: a Szent Lélek megtanít, hogy miképpen kelljen szólnotok. A belső látás élesztése pedig szellemi tépelődés, észmunka, reflexio, kétkedés, kritika és próbáltatás útján is éleszthető. Ezért kell a továbbképzésben a gyakorlati cél mellett az elméleti művelésnek is kiváló részt biztosítani.

d) Végül a továbbképzésnek *nem szabad töredékesnek* lennie. Nem kiragadott, hajuknál fogva előranciaált kérdésekkel kell lelkipásztorainkat megismertetni, hanem mindazokkal a problémákkal,

amelyek az iskola padjairól való kikerülésük óta a vallással foglalkozó elméleti és gyakorlati tudományok sorában felmerültek és amelyekről sem a városi, sem a falusi lelkészeknek más uton nincs módjuk értesülni. Ha az orvosok szükségesnek tartják, hogy tudományszakjuk újabb és újabb titkaiba rendszeres továbbképzéssel bevezettesse nek, hát nem épen olyan indokolt-e a lelki élet orvosainak is hasonlóra törekedniök? Avagy nem fontosabb-e a lélek, hogysem a test? Ha középiskolai tanárok elméleti ismereteik felfrissítésére időnként részeshülnek iskolán kívüli szakoktatásban, hát csak a lelkészeknél volna mellőzhető ez? Viszont az nem továbbképzés, ha csak innen-onnan dobáltatnak morzsálékok a tanulni vágyóknak, a képzésnek általánosnak, mindenoldalúnak kell lenni, hiszen a vallással foglalkozó minden tudomány a vallás életét akarja felfedni, a vallásos meggyőződést erősíteni, a hitet elmélyíteni, tehát a továbbképzés szempontjából mindenik egyaránt fontos. Ha lelkészeinket töredékesen vezetjük tovább a vallásos ismeretszerzés és elmélyedés útján, úgy járunk el, hogy valamit megmutatunk nekik — már amennyire az nekünk is lehetséges —, a nap fényességéből, de engedjük őket megszakításokkal továbbra is árnyékban bandukolni.

Dr. Varga Zsigmond.

(Folyt. és vége köv.)

Nyugdíjintézetünk helyzete és jövője.

Lapunk egyik számában (1931; 50. sz.) a nyugdíjintézet végrehajtóbizottságának 1931. dec. 8 án tartott ülésével adott rövid híradás formájában már foglalkoztunk a nyugdíjintézettel. A kérdés azonban olyan közérdekű és annyira elevenünkbe vágó, hogy azt a hírovtatban nem intézhetjük el. Hogy a kérdés mennyire belemarkol gondolat és érzésvilágunkba, mutatja az, hogy Molnár Vince darvasi és Gönczy Béla vésztői lelkésztársaink a nyugdíjintézettel a Lelkészegyesületben egymást követő cikkekben foglalkoznak. Mindkettőjük cikkéből a féltő szeretetet és aggodást, azon túl pedig a jövőre is történő provideálást olvasom ki. Magam is szívem, lelkem egész szeretetével és minden melegével csüggök nyugdíjintézetünkön. Magunk, de főként hitveseink és gyermekeink sorsa van hozzánkötve. Öreg napjaink csendes réve, hajótörött családjaink egyetlen kikötője a nyugdíj özvegy-árvagyámintézet. Ha már partikuláris mellékréveinket, egyházmegeyi, egyházkerületi gyámintézetünket, a viharos idők szörnyűsége árja beiszapolta, ha már egyházkerületi özvegyárvatárunknak a megnyitását szegénységünk miatt, — amely mellett belépési járulékaik befizetése szinte lehetetlenné vált, — jobb időkre kellett halasztani, legalább nyugdíjintézetünket kell úgy alátámasztani, hogy az átmeneti idők próbáját roppanás nélkül kiállja.

Tájékozhatni kívánom tehát a közvetlenül érdekelteket a nyugdíjintézet mai helyzetéről és szólni fogok röviden annak jövőjéről és a jövő teendőiről is.

A nyugdíjintézettel való behatóbb foglalko-

zást közvetlenül az indította meg, hogy a végrehajtóbizottság 10 százalékkal csökkentette a nyugalmazott lelkészek nyugdíját s intézkedését július 1-ig számítandó visszaható erővel ruházta fel, ugyanakkor a nyugdíjak adóterhét is áthárította a nyugdíjasokra, amelyet eddig helyettük a nyugdíjintézet fizetett meg. A százalékos csökkentés az özvegyek és árvák díjára egyáltalán nem terjesztetett ki, csupán az történt sérelmükre, hogy körülbelül mindössze évi 840 P. kereseti és egyéb adójuk az eddigi gyakorlattal ellentétben az ő terükre utaltatott. Ez az adóterhelés azonban a csekélyebb ellátást élvező özvegyeket egyáltalában nem érinti, mert — sajnos — ellátásuk a kereseti adó alá nem eső létminimumot nem haladja meg. Körülbelül 120 azoknak az özvegyeknek a száma akik kereseti és egyéb adót fizetnek, ezek között oszlik meg a 840 P nyi összeg.

Molnár Vince lelkésztársunkat és a vele méltán nyugtalankodókat legalább az nyugtassa meg, hogy illetményeiknek százalékos leszállításától mentesítették az özvegyek.

Ami a nyugdíjak redukciónak illati, ez elől épen a nyugdíjasok, mindenk felett pedig a nyugdíjintézet érdekében nem lehetett kitérni. A végrehajtó bizottság nehéz szívvel és keserves önmegtagadással végezte a leszállítást. A rendelkezést hosszas tusakodás előzte meg. Maga a bizottság elnöke hangzott, hogy nem lehet fájdalmasabb dolog úgy reá, mint a Végrehajtó bizottságra nézve, mint ez a hóhér munka. De nem volt más kivezető út. Megvallom őszintén, hogy a tagsági díjak felemelésének a gondolata a bizottságban meg sem fordult. De hogy is fordulhatott volna meg, hiszen az érvényben levő tagsági díjak és belépési járulékok sem folynak be, a hátralékok egyre nőnek! Hogy lehetne díjemelésről szó akkor, amikor a tagok a gazdasági válság által teremtett szörnyű helyzetükben a kisebb díjak megfizetésére is képtelenek! Mert azt fel sem tételezem, hogy akár a tagok, akár a fenntartók hanyagságból nem fizetnek. Annál kevésbé gondolhatok erre, mert hiszen az év első felében a fizetések tekintetében egy sokat ígérő fellendülés volt észlelhető, aminek azonban a minden eddigit felülmúló leromlás egyszerre gátat vetett úgy, hogy a végrehajtó bizottság dec. 8 iki üléséig kerekszámban 289 ezer pengőre rúgtak a be nem fizetett díjak, ami azt jelenti, hogy az 1931 évi hátralék a megelőző évvel szemben 100 pengővel fog emelkedni. A járulékok emelésével a nyugdíjcsökkenést nem lehet elhárítani. A leszállítás elháríthatatlan kényszerűség gyanánt jelentkezett. A nyugdíjintézet teherviselése ugyanis köztudomásulag az 1 millió 100 ezer pengőt alig meghaladó alaptőkéen, — melyben benne foglaltatik az ingatlan tőkeértéke is, — a tagok és a fenntartók díján és járulékán, a közalap évi hozzájárulásán és végül a rendes és rendkívüli államségélyen nyugszik.

A rendes államségély 11.543 P-vel, a rendkívüli államségély pedig 32.319 P-vel redukáltatott; az együttes csökkenés összege így 43 862 pengőt tesz ki. Az intézet teherviselő képessége ennyivel gyöngült meg. Erre kellett megtalálni a

fedezetet. A nyugdíjintézetre áthárítani ezt az összeget nem lehetett, mert az ilyen áthárítás — ki tudja, hogy mennyi időre szól az? — lassanként aláásná magát a nyugdíjintézetet. Meg kell azonban állapítanom, hogy a bizottság a nyugdíjasokon nem nyereszkedett, mert a tőlük 10 százalékban levont összeg 30.500 P-t; az adóáthárítással elért megtakarítás 11.000 P-t, a két tétel együttevén 41.500 Pengőt ad ki, tehát 2362 P-vel kevesebbet, mint amennyivel leszállították államsegélyünket.

Azt is meg kell még említenem, hogy a hátralékok terhére ugyan, 1931-ben is, éppenúgy, mint 1930-ban az intézet törzsvagyonából kellett szükségleteket teljesíteni. Mig azonban 1930-ban ez a teljesítés kerekszámban 20 ezer pengő volt, addig 1931-ben felül van az 50.000 P-n, ami a hátralékok növekedésének a következménye. Év végére a múlt év végi 87.738 P. készpénzvagyon a felénél is jóval kevesebbre, kerekszámban mintegy 32.000 P-re olvad le. Ha az államsegély redukciója ennyiben marad is (?) és ha a befizetések ebben a mederben folynak, a készpénzvagyon öt havi kötelezettségek jótállása sem lesz elegendő.

Bármily biztosítottak tekintsük is künnlevőségeinket, — bár erről is lehetne beszélni, — a készleteinket felélni nem szabad.

Mi hát a feladat?! Az, hogy még utolsó erőinket is szedjük össze nyugdíjintézetünk megerősítésére, nem akarok ijesztgetni, hogy azt mondjam, megmentésére. Mihelyest az idők kegyetlenül kemény szorításai valamelyest is engednek, vessük alá vállainkat közös erővel a nyugdíjintézetnek. Az államsegély redukciója oldaláról, amint azt Gönczy Béla lelkészársunk baljós tekintete a jövőbe pillantva látja, jöhetnek kínos meglepetések. Előkészületlenül ezeknek az időknek nem mehetünk neki. Aki a családját szereti, — ki ne szeretné pedig a kétségbeesés lelkével? — az borus aggodalommal merül el a jövőben. Az orvoslás módjára Gönczy Béla lelkészársunk rámutat, amíg a nyugalomba vonulás lehetőségét akarja szinte kizártná tenni. Ennyire menni nem lehet. Az ifjúság előtt a sorompókat ennyire leereszteni nem szabad. Konventünk elnöki tanácsa már megtalálta és ki is jelölte a követendő utat. A nyugdíjbizottsággal közölte azon határozatát, hogy jövőre a nyugdíjazást csak teljes szolgálatképtelenség esetében és magasabb közérdekből lehet kimondani.

Bármennyire méltatlannak látszik is ez az eljárás azokkal szemben, akik akár a korhatár elérése, akár szolgálati idejük teljessége által megszerezték már jogosultságukat, minden jel arra mutat, hogy szolgálatban maradásukkal szolgálják jobban biztonságukat.

Kétségtelen, hogy a nyugdíjba menetel ma nagyon kecsesgató rájuk nézve, a teljes kórpótlék leszámítása és a termények nyugdíj alá történt magasabb értékelése, számunkra kedvezőbb helyzetet jelent, mintha megerősített vállakkal a munka terhét hordozzák tovább, de féltő, hogy a tűzokért a galambducot feláldozzák.

Mig a nyugdíjintézetet meg nem erősítjük, a legközelebbi jövő célja az, legyen, hogy ha ma-

gunk aggkori nyugalmát nem nyújthatja, *özvegyeink és árváink ellátására nyújtson teljes biztonságot*, amit csak a magunk önmegtágadásával járó kímélet eredményezhet, mivel az hozhatja egyedül abba a helyzetbe nyugdíjintézetünket, hogy az államsegély esetleges további csökkentése, avagy teljes megszűnése esetére is zavartalanul ellátta árváinkat és özvegyeinket és a teljesen munkaképtelenné vált lelkésztestvéreinket.

Az 1930. évi 98 nyugdíjossal szemben a nyugdíjasok száma jelenleg 123, tehát az emelkedés 25%. Olyan teherpróba ez, amely igazolja az elnöki tanács korlátozó intézkedését. A kötelezettség illetően emelkedése s ugyanakkor a jövedelem egy tekintélyes részének elvesztése, intelem és figyelmeztetés arra, hogy féltő szeretettel gondoljunk ne magunkra, — akikre nézve még görnyedező vállakkal is édes teher a krisztusi iga, hanem családunk szeretett, erőflen tagjaira.

Janka Károly.

A sárospataki ref. főiskola szanálása.

(Folyt. és vége.)

Részleteiben a bizottság a bevételek szaporítására és a kiadások csökkentésére a következő intézkedéseket tette, szószerint idézve:

„Bevételek szaporítása:

1. Tanári, tisztviselői s bajorosi fizetéseknel az eddigi 1 $\frac{1}{2}$ % nyugdíjlevonás helyett további 1 $\frac{1}{2}$ %, vagyis összesen 3% levonás, várható többlet	1.700— P.
2. Theológusok tandíjának emelése évi 24 P-ről évi 50 P-re. Várható többlet 70 theológus után	1.820— P.
3. Theológusok internátusi díjának emelése 120 P-ről évi 180 P-re. Várható többlet 70 diák után á 60 P	4.200— P.
4. Zsindely házbeli kisinternátusban internátusi díj emelés évi 100 P helyett 120 P-re, 30 diák után á 20 P	600— P.
5. Minden tanulóra évi 10 P fűtési díj kivetése. Várható többlet 500 diák után	5.000— P.
6. Egy tanterem visszaállítása a gimnáziumban internátusnak 10 diák á 120 P	1.200— P.
7. Gimn. beirási díjak (fejenkint 6 P.) felének az igénybe vétele 430 × 3 P	1.290— P.
Összesen:	15.810— P.

Kiadások csökkentése:

1. Értesítő kiadásánál tetemes redukció terjedelemben és példányszámban. Elérhető megtakarítás a mai 2.600 P helyett ennek fele	1.300— P.
2. Tanári s tisztviselői fizetések állami rendszerű csökkentése (10-12%)	7.200— P.

3. Theol. tanári pótlék felfüggesztése	1.536— P.
4. Hadi pótlékok felfüggesztése	518·40 P.
5. Bódi Dénes vallás tanári pótlék felfüggesztése	600— P.
6. Sárospataki Ref. Lapok segélyének 400 P helyett évi 200 P-re való redukálása	200— P.
7. P. Horváth-pusztai kötelezettségek csökkentése a birtok jövedelmezőségének a buza árak esése miatt beállott hanyatlása folytán. Ezen túl a régi osztr. ért. 50 frt., illetve 100 Kor. helyett nem 116 P, hanem csak 100 P adatnék. Ez jelentene	1.632— P.
8. Utiköltségekre az eddigi 800 P helyett csak 400 P	400— P.
9. Vasuti igazolványok érvényesítési díjának a megszorítása (ezentúl csak a theol. igazgató és helyettese, a gimn. igazgató és helyettese és a gazd. vál. elnök kapják). Elérhető megtakarítás	730— R.
10. Bajorosok fizetésének csökkentése (ruhailetmény 8 × 80 P)	640— P.
11. Összes tiszteletdíjak redukciója 10%-kal	370— P.
12. Főiskolai orvosi állás megszüntetése (1932 szept. 1-től)	1.941— P.

Összesen: 17.067·40 P.

E két tétel összesítése:

Bevételek növelése	15·810— P.
Kiadások csökkentése	17.067·40 P.
	32.877·40 P.

Ezt levonva a 43.000— P. hiányból
32 877·40 P.

10.122·60 P. marad, mint fe-

dezetlen hiány.

A gazd. vál. elnöke e hiány tizedesét 1., az egyházkerülettől, 2., a Pataki Diákok Orsz. Szövetségének adozatkészségétől, 3., a Szoboszlai hagyatékából reméli, amely — hacsak az Amerikára is kiterjeszkedő gazdasági világválság számításainkat keresztül nem huzza, — 100.000 P tőkét állíthat a főiskola szolgálatába évi 7.000 P kamathozammal.

Ezzel szemben az egyházkerületi bizottság kénytelen hangsúlyozni, hogy az egyházkerület az egyháztagok adozóképességének a teljes kimerülése folytán nem képes az eddiginél több áldozatot hozni a főiskoláért, reménységgel van azonban, hogy a Pataki Diákok Országos Szövetsége a nehéz viszonyok közt is meg fogja találni a módját a segítségnek, továbbá reméli, hogy a Szoboszlai hagyaték is a várt összegben be fog folyni. Általában véve pedig az a nézete, hogy 10.000 P hiány egy gazdasági világválság korszakában, amikor minden intézmény a megrendülés szélén áll, nem olyan ijesztő nagy, hogy az egyenesen a főiskola létét fenyegetné s azt a lét vagy nem lét kérdése elé

állítaná. Ezért a bizottság egyelőre a fentiekben felül tovább menő intézkedések szükségét nem látja fennforogni.

Ez intézkedések jórészt a bizottság 1931 dec. 1-től életbe is léptette, kimondta továbbá, hogy a theol. tanároknak fizetési osztályokban és fokozatokban való előlépését további intézkedésig beszünteti, az óratöbbleti díjakra vonatkozólag úgy határozott, hogy úgy a gimnáziumban, mint a theológián a tanárok a köteles óraszámom felül 2—2 órát ingyen kötelesek ellátni.

Elrendelte továbbá a bizottság, hogy a II. félévre minden diák 10—10 P. fűtési járulékot köteles fizetni. Ezzel kapcsolatban abból a célból, hogy a szülők terhei csökkentessenek, kimondotta az eddigi 250 P tápdíjnak évi 230 P-re való csökkentését. Aki tehát az I. félévben be volt iratkozva s 125 P-t már kifizetett, a II. félévre már csak 105 arany P-t tartozik fizetni.

A szanáló bizottság sajnálattal állapította meg, hogy miután a magyar föld jövedelmét emelnie nem áll módjában, kénytelen az iskolai díjak némi emeléséhez és a tanári illetmények leszállításához folyamodni, kifejezést adott azonban ezen rendíthetetlen bizalmának, hogy a viszonyok javulával vissza lehet térni a régi mértékre, s felkérte a tanári kart, hogy a most rájuk mért súlyos áldozatokba nyugodjanak bele s viseljék azt azzal a nagy lélekkel, amely a főiskolának még sokkal nehezebb időkben, az üldöztetések korában is megtartója volt.

II. Az építkezési pénztár. A körülbelül 1.100.000 P. építkezésbe a főiskola kellő fedezetek mellett fogott bele s ez építkezéseknek a közpénztártól teljesen elkülönített számadása van. Az építkezések fedezetül a főiskola minden tényezője (igazgatótanács, egyházkerületi közgyűlés) részéről elfogadott az állam által 35 évre ígért járadék évi 75.000 P (5.000 P theol. internátus, 40.000 P főiskolai internátusok, 30.000 P gimn. internátus) s erre a főiskola a tanári házak, konviktus, iskola-kert, gimn. internátusi telek s az azon emelendő (azóta megépült) gimn. internátus elzálogosításával 87.800 dollár törlesztéses kölcsönt vett fel, ezen kívül az államtól 240.000 P + 120.000 P összesen tehát 360.000 P tőkesegélyt nyert. A theol. internátusra rendelkezésre állott a főiskolának gyűjtésből és adományokból 18.863 P. Az építkezések befejezést nyertek s ebből folyólag a következő tartozásai állanak fenn a főiskolának: a) theológiai internátus, illetve kollégium átalakításnál 68.869·26 P, mely fedezve van az évi 5.000 P állami annuitással és az egyházkerület által megszavazott 63.000 P-ből még künn levő 53.000 P-vel, b) gimn. építkezésekből folyólag fennáll a 87.800 dolláros törlesztéses kölcsön, melynek évi 44.000 P törlesztési részlete fedezve van az államtól járó évi 70.000 P annuitással, sőt a fennmaradó rész tőkésíthető további építkezésre. Itt csak az a rettenetes kérdés meredhet elénk, hogy hátha az állam megtagadná az annuitások további folyósítását? Azt, hiszem, hogy — bármily nehéz helyzetben van is az állam, meglévő intézményeket agyoncsapni mégsem lehet szándékában. Nemcsak a pataki iskolának, hanem számos más protestáns és

kath. intézményeknek nyújtott az állam ilyen annuitásokat 35 évre szólólag, amely intézmények majdnem mind dollárkölcsonnel bonyolították le építkezési programjukat. Ez intézményeket semmiféle polgári kormányzat nem fogja halálra ítélni. Egy radikális baloldali vagy szocialista kormányzat pedig ugyisz szekularizálna mindent s akkor már egyházunknak s főiskolánknak mindegy, hogy van-e dollárkölcson vagy nincs! *Dr. Trócsányi József.*

Értesítés és kérelem.

Szeretnénk, ha tiszáninneri egyházkerületünkben minden református család asztalára eljutna az a beszéd, amelyet tartott megboldogult püspökünk, *Dr. Révész Kálmán* felett a magyar református igehirdetés mestere, *Dr. Ravasz László* dunamelléki püspök. Kegyelettel akarjuk ezzel is ápolni b. e. püspökünk emlékezetét. Ilyen formában is oda óhajtuk juttatni továbbá Isten igéjét református testvéreinkhez. És végül segélyakciót indítunk meg súlyos pénztelenséggel küzdő theologus ifjuságunk részére.

Isten iránti hálával adjuk közlé, hogy minden anyagi támogatásra érdemes theologus ifjuság nő sárospataki theológiánk falai közt.

Ekkora nyomorral, mint a mostani, még soha nem bírkóztak.

Szívtelenség és embertelenség volna, ha nem sietnénk segítségükre, tudva, hogy a II. ik félvélet komoly és számottevő segítség nélkül többen el sem kezdhetik.

Lapunk szerkesztősége azért kiadja a Főtiszteletű Püspök Ur szives engedélyével az ő beszédét s nagy nyomatékkal és szeretettel kéri gyülekezeteink vezetőit, különösen a lelkésztestvéreket, sziveskedjenek a csinos kis füzetkében megjelent beszédet a mi magyar református családaink kezéhez eljuttatni. A tiszta jövedelmet theologusaink segélyezésére fordítjuk.

A beszéd árát 10 fillérben állapítottuk meg. 100 példány megrendelése után 40% árengedmény.

Szerkesztőségünk egy tagja a segélyakcióra 10 pengőt adományozott.

A Sárospataki Ref. Lapok Szerkesztősége.

Előfizetési felhívás!

Ez évi első számunkkal előfizetési felhívást bocsátunk ki az új évfolyamra, az 1932-ik évre.

Nincs sok szóra szükség, hogy lapunk fennmaradásának fontosságát fejtegyessük. Tudja és ismeri azt a tiszáninneri egyházkerületben mindenki, aki gondolkozni tud és aki némiképen igényelheti, hogy véleményét meghallgassák.

Szomorú és szálnalmas lehanyatlás volna, ha magyarázni kellene a lap megjelenésének szükségességét.

Nem tudjuk helyeselni, hogy lapunkat gyülekezeteinkben nem rendelik meg nagyobb számban. Semmi esetre sem jele ez lelki életünk egészségeségének. De meg tudjuk magyarázni a siralmas gazdasági helyzettel.

Szívből kívánjuk, hogy gyülekezeteinknek,

vezetőinek s tagjainak ne legyen helyrehozhatatlan kára abból, hogy nem hoztak nagyobb anyagi áldozatot e lap fejlesztéséért.

Mert a lelki kárnak előbb utóbb be kell következnie. Ott nem lehet igazi egyházi életről szó, ahol annak szerveit nem használják.

Továbbra is hivatalos lapja leszünk a tiszáninneri ref. egyházkerületnek és a sárospataki ref. főiskolának, sőt a kerületi Kálvin-Szövetségnek is, remélve, hogy a Kálvin Szövetség munkája gyümölcsözőleg hat a gyülekezeti életre és olyan elemeket fog bekapcsolni egyházunk életébe, melyek különben holt tagokként tespednek abban.

A lap terjedelme a múlt évinek megfelelő lesz, azaz változtatva hetenként 8, illetve 4 oldal.

Az előfizetési összeget a nyomdai áresés miatt leszállítottuk.

Az előfizetés

Gyülekezeteknek évi 10 P.

Lelkészeknek, tanítóknak és Kálvin-

Szövetségi tagoknak évi 5 P.

Lelkésztövéreinket különösen kérjük, hogy lapunk előfizetőinek számát növeljék s gyülekezeteiket éppen lapunk által állítsák be erőteljesebben egyházkerületünk és egytetemes református egyházunk vérkeringésébe.

Olvasóinknak, előfizetőinknek és munkatársainknak Istentől kegyelmesen megáldott új évet kíván

A Szerkesztőség.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozás.** *Fodor Károly* paszabi ref. tanító 1931 dec. hó 20-án hosszas szenvedés után meghalt. Temetése dec. 22-én d. u. 3 órakor nagyszámú résztvevő jelenlétében ment végbe. A megboldogult Sárospatakon született 1893-ban. Gimnáziumi és képzős tanulmányait mind Sárospatakon végezte. Izig-vérig pataki lelkielű volt. Özvegye és három kiskorú gyermeke gyászolja, gyülekezetével együtt, melyet hűséggel szolgált. A jószágos Isten nyugtassa meg sok szenvedései után.

— **Szerkesztő változások.** *Dr. Sebestyén Jenő* jelenti be a *Kálvinista Szemle* 52-ik számában, hogy visszalép a lap szerkesztésétől és más téren akarja szolgálni a református ébredés, a történelmi kálvinizmus nagy ügyét. Nem mehetünk el szó nélkül *Dr. Sebestyén Jenő* visszavonulása mellett. A viszonyok alakulása folytán az ő munkája történelmi jelentőségű lett. Annak idején az ő munkájára szükség volt. Ő a kellő időben jött. Fellépése szükségét pótolta. Ezt nem lehet majd elfeledni. Irányzatának mindig meglesz a viszonylagos értéke. Ha most azonban arra érez indíttatást, hogy más téren szolgált a református anyaszentegyházunk ügyét, az Ur áldása kísérelje lépteit. A lap vezetése erős és gyakorlott kezekbe kerül. A felelős szerkesztői tisztet *Dr. Kováts I. István* fogja betölteni. Mellette a főmunkatársak: *Hamar István* budapesti theol. akad. ny. tanár, *Varga Sándor* verteraljai esperes és *dr. Máthé Elek* theol. m. tanár, budapesti ref. főgimn. tanár. Szívesen köszöntjük őket s kívánjuk

szolgáltatukra a kegyelem Istenének gazdag áldását. — Ugyancsak megvált az év végével a *Debreceni Protestáns Lap* nál a felelős szerkesztő tiszteinek hordozásától *Dr. Révész Imre*. Ő tulajdonképpen megállapított időre, a dr. Szentpéteri Kun Béla egyetemi rektorságának tartamára vállalta ezt a munkát és most visszaadja az előző felelős szerkesztőnek, dr. Kun Bélának. Egy kérdésben különösen nem értettünk egyet dr. Révész Imrével, de kötelességszerűen ki kell jelentenünk, hogy felfogása akkor is magas elvi alapon nyugodott. A lap szerkesztése körül hatalmas súlyu munkát végzett. Nagyobb cikkeiben magyar református egyházunk lelkiismeretének megnyilvánulását éreztük. A lap további munkájában dr. Kun Béla mellett, mint másik szerkesztő vesz részt. — Átszervezés alatt áll lapunk, a *Sárospataki Ref. Lapok* szerkesztősége is. Az átmeneti idő alatt a mostani szerkesztőség tagjai vállalták el a lap teendőinek végzését.

— **Érdekes választás.** A budapesti egyházmegye egyik lelkészi tanácsbíróvá választotta meg dr. Ravasz László püspököt. Az előálló jogi nehézségek bizonyára nem állnak arányban azzal az áldással, amely a választásból következik.

— **Új esperes.** A budapesti egyházmegye első esperese *Szabó Imre*, a fasori gyülekezet lelki pásztorja lett. Szerencsésebb választást alig lehet elgondolni. Az Ur áldását kérjük a választásra.

— A „**Nagykőrösi Arany János-Társaság**” december 18-iki ülésében *Elekes Imre* sárospataki gimn. és közigazgatót, a nagykőrösi Arany János gimnázium egykori tanárát, a tanügyi irodalom terén szerzett érdemei elismeréséül, vidéki rendes tagjává választotta. Székfoglalójukat pedig megtartották *Harsányi Zsolt* és *Tollas Béla* rendes tagok.

— **Dr. H. Kiss Géza**, Szalóczy Bertalan volt bőcsi lelkészről akar írni, — amint a lapokban közli, egy kis életrajzi tanulmányt. Adatokat kér több pontra nézve (a kérdő pontok megjelentek más lapokban.) Lapunk útján ezt kérdezi: mely évtől meddig járt a sárospataki theológiára. Felelet: 1860—61-ben iratkozott be Sárospatakra philosophusnak. Ez évben Novák Sándor, a későbbi cserépfalusi lelkész IV. é. theológus, Szinyei Endre, Szalóczi Dániel, (a Bertalan testvére) III. é., Szívós Mihály II. é. theol. Sz. B. 1861/62-ben-I. 1862/63-ban II. 1863/64-ben III. 1864/65 első felében végzett theológus. Gyámja Nagy Ferenc, aki előbb várnagynak, később földbirtokosnak van bejegyezve.

— **Harangavatás.** Lélekemelő ünnepség keretében avatták fel a sajkópápolnai re. hívek karácsony másodnapján új harangjukat, melyet a Seltenhofor Frigyes Fiai céggel készítették Sopronban 1260 P. költséggel. Az ünnepi istentiszteleten a felavató imát Svingor Jenő radostyáni lelkész, egyházmegyei tanácsbíró mondotta, az ígét Bartha Gyula sajkókazai lelkész, egyházmegyei tanácsbíró hirdette, a harang történetét Jakab István sajkólászlófalvai lelkész olvasta fel. A helybeli ref. énekkar Barkász Bertalan ref. tanító karnagy vezetésével 2 darabot énekelt.

— **Adomány.** *Dr. Rácz Lajos* nyug. tanár két évvel ezelőtt vállalt ama kötelezettségének, hogy

öt éven át 50—50 pengőt küld a mádi egyháznak: most teljesen eleget tett és 250 P. összeget a mádi egyház pénztárába befizetett.

— **Kocsis József** ny. ref. lelkész (Sonkád.) 200 pengővel egészítette ki azt a tápintézeti alapítványát, melyet pappá szentelése idejében 200 frt. összeggel a főiskola iránti hálája kifejezése-képpen tett. A mai nehéz időkben különösen fel-emelő példa.

— **A közszolgálati alkalmazottak** gyermekei számára létesített ösztöndíj alaphoz a Közoktatásügyi miniszter úr ez évben a következő tanulókat részesítette egyházkerületünkben. Miskolc, ref. reál-gimn. *Szabó József* VIII. oszt. (200 P.), Sárospatak, ref. gimn. *Nagy István* VIII. oszt. (200 P.), *Ablonczy György* VII. (200 P.), Miskolc, ref. leány-gimn. *Péter Piroska* VIII. oszt. (100 P.).

— **Jubileumi bélyegek** kaphatók többféle színben, a főisk. címerével, darabonként 10 filléres árban, a közigazgatói hivatalban.

— **Gazdag tartalommal jelent meg** a Magyar Kálvinisták Naptárának 1932. évi kötete Gonda Béla és Töltéssy Zoltán szerkesztésében. A 120 oldalas naptár ára mindössze 70 fillér. A naptár érdekességei közül különösen kiemeljük Baltazár püspök gyermek- és ifjúkori képeit, a református világ „nagy öreg” je, Dókus Ernő felfedezés számba menő életrajzát, Ravasz László Corvin-láncos fényképét, melyet képen és írásban követnek a megszállt területen szolgáló új magyar református püspökök. Jó szolgálatot tesz ezzel a naptár! Komoly értéke továbbá dr. Kiss Ferenc hatalmas előadása a Református Szeretet-Szövetségről. Török misszió, zsinati beszámoló, a Református Szociális Misszió, a magyar református miniszterelnökök története, a sárospataki jubileum eseményei, a pápai templom építésének megindító történetei, a párisi magyar reformátusok dolgai mellett nem kis mértékben gazdagítják a naptárt a holland református nők életéről, a bugyi-i asszonyok papucsáról stb. szóló hangulatos cikkek nem is szólva a szépirodalmi részről. Ifju és öreg egyformán megtalálja benne a magáét. A szokásos naptári gazdasági stb. vonatkozások mellett újítás a belmisszió, szociális és missziói intézmények és egyesületek, továbbá a református diákinternátusok feltételeinek — tudunkkal először itt közölt — pontos jegyzéke. A naptár a vasárnap megszentelésének jegyében született meg s közlő napi bibliaolvasó kalauzt is. Összesen 34 kép díszíti a kötetet, mely olcsósága révén bizonyára mindenfelé hódítani fog. Megrendelhető a Bethlen könyvkereskedésben Budapest, Kálvin-tér 8. Terjesztők nagy kedvezményeket kapnak.

— **Főiskolai jubileumi kiadványok:** 1. Marton János: A sárospataki ref. főiskolatörténete I. r. 700 P. — 2. Gulyás József: A sárospataki ref. főiskola rövid története 0-60 P. — 3. A sárospataki ref. főiskola évkönyve II. köt. (Értekezések dr. Rácz Lajos, dr. Mátyás Ernő, dr. Gulyás József, dr. Jakob Károly és Novák Sándor tanároktól.) 300 P. — 4. Emlékezzünk régiekről. (Erdélyi önképzőkör kiadása.) 150 P. — 5. Sárospataki kéziratos népmesegyűjtemény. (Kiadta a

theol. ifjúság.) 1:50 P. — 6. Jubileumi emlékérmek. (nagy ezüst 4:00 P., kis ezüst 2:00 P., nagy bronz 1:00 P., kis bronz 1:00 P.) Megrendelhető a főiskolai pénztárnál.

HIVATALOS RÉSZ.

1050/1931. sz. **Körlevél.**

I.

Korpótlék iránti igénybejelentés.

Atyafiúi szeretettel hívom fel azokat a lelkész-társakat, akik 1932. év január hó elsejével első évötödös korpótlékuk jogosultságának állapotába lépnek, hogy a korpótlékuk folyósítása iránti, jogosultságukat igazoló, esperesi bizonyítvánnyal ellátott kérvényüket haladéktalanul terjesszék fel a püspöki hivatalhoz.

II

Családi változások bejelentése.

Emlékeztetni kívánom lelkésztársaimat, theol. akadémiánk tanárait és az érdekelt segédlelkészeket a VK. Miniszter Urnak 84.000/1928. II. tí. o. szám alatt megjelent, e lap 1928. évi 46. számában közölt rendeletére, mely a családi állapotukban és szolgálati viszonyukban beállott változás bejelentését kötelezővé tette. Amennyiben a bejelentés bárki részéről e hó folyamán nem történt volna meg, azt saját érdekükben haladéktalanul tegyék meg.

III.

Hely nélküli segédlelkészek figyelmébe.

Egyházkerületünkbeli, állás nélküli segédlelkészek egy elhelyezkedési lehetőség tekintetében a püspöki irodától tájékoztatást nyerhetnek.

IV.

Tankönyvek beszerzésénél követendő eljárás.

A VK. Miniszter Ur 1931. évi szeptember hó 21-én megjelent és félremagyarázott 820—05—1093. sz. rendeletének valódi értelmét helyreállítandó 820—05—1346/1931. sz. rendeletével kifogásolja, hogy egyes elemi népiskolák az olvasó könyveken és a hittani könyveken kívül semmiféle más tankönyv használatát nem engedik meg és emiatt a tankönyveket olyan tanulók sem szerezhetik be, akiknek szülei nehézség nélkül tudnak a szükséges költségekről gondoskodni.

A szükséges tankönyvek biztosítása érdekében az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 31. és 32. § aiban, továbbá az 1921. évi XXX. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 1922. évi 130.700. sz. rendelet 69—72. § aiban, végül az 1930. évi VII. t.-c.-ben megállapított lehetőségekre, valamint a könyvkiadók által biztosított 10%-os kedvezményre, jótékony egyesületek támogatására utalva, megállapítja, hogy csak „akkor áll be a tanulóknak az a kötelezettsége, ha a szegénysorsú gyermekeket az olvasókönyvön kívül más tankönyv beszerzésére kényszeríteni nem szabad“, ha figyelembevették és

kimerítették a fenti beszerzési lehetőségeket és forrásokat.

Tudomásvétel és alkalmazkodás céljából a rendeletet elemi iskolai tanítóinknak szíves figyelmébe ajánlom.

V.

Anyaszentegyházunk minden rendű és rangú tagjainak, gyülekezeteinek és hivatalosainak kívánok a megpróbáltatás esztendeje után Istentől bőséggel megáldott új évet.

Atyafiúi szeretettel
Cigánd, 1931 dec. 29.

Janka Károly

egyházkerületi lelkészi főjegyző.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! Felhívom lelkésztársaimat, hogy az 1931-ik évben családjukban történt változásokat (születés, halálozás, házasság kötés) a vonatkozó egyh. anyakönyvi kivonatok mellékelésével nyugdíjintézeti ügyben bélyegmentesen szíveskedjenek hozzám január 15-ig okvetlenül bejelenteni. — 2. Akik még az 1932-ik évre szóló költségvetést be nem terjesztették, azt is küldjék be 2 példányban január 15-ig. — 3. A gondnoki számadások január végéig legyenek készen, mert az egyházlátogatások korábban lesznek. Boldog új évet kívánva atyafiúi szeretettel vagyok Sajóbabonyon 1931 december 26-án *Elek József* f.-borsodi esperes.

Alsóborsodiak figyelmébe! Még egyszer emlékeztetek minden lelkész testvért és gyülekezetet, hogy a Nyugdíj és egyéb fizetni valókat illetőleg, mindenki teljesítse kötelességét. Minél több hátralék marad, annál nehezebb lesz a jövő év. 2. A Szeretet Szövetség céljaira Advent első vasárnapjára rendelt gyűjtés adományait még igen sokan nem küldötték be. Fegyelem és rendszeret nélkül, nem állhatnak fel Isten rendelte intézmények! 3. Az 1931. évben előfordult családi változásokat igazoló anyakönyvi kivonatokat, — valamint az újonnan beerősített új lelkészek, nyugdíj intézeti Szabályrendeletben előírt okmányokat *1932 január 10-ig* küldjék be az esperesi hivatalhoz. 4. A református keresztyén istentisztelet címen dr. Buday Gergely által írott s minden lelkészhez több példányban megküldött füzet árát még 34 egyház lelkésze nem küldötte be. (Ár: példányonként 20 fillér.) Azonnali intézkedést kérek. Mindenki a Konventi Irodához küldje azt az igazán csekély összeget. Boldog új évet kívánva atyafiúi szeretettel vagyok: *Farkas István* esperes.

Szerkesztői üzenetek.

Gy—y K—n. Szép versed nem fért be a karácsonyi számba. — T—th I—s. Cikked várja a megjelenést. — Sz—y F—c. Már nem volt akkor több adventi vasárnapunk, azért maradt el.

A vasuti menetrendből. — Téli menetrend:

Budapestről indul: 6:50, 9:20, 14:15, 23:15
Sárospatakra ér: 11:25, 15:45, 19:31, 7:40

Spatakról ind: 20:27, 5:33, 11:25, 17:27, 15:01
Bpestre ér: 5:45, 11:07, 19:21, 22:22, 5:10

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó:</p> <p>MARTON JÁNOS Főmunkatársak</p> <p>Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA:</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
--	--	---

TARTALOM. *Dr. Varga Zsigmond*: A lelkeszi továbbképzés kérdése. (Folyt. és vége) — *Dr. Vasady Béla*: Barth Károly sárospataki theol. akad. tiszteletbeli tanárságának aktáiból. — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Szerkesztői üzenetek.

A lelkeszi továbbképzés kérdése.

(Folyt. és vége.)

Mindezeknek az ellenkezőjéből következik most már *pozitíve*, hogy milyen legyen a lelkeszi továbbképzés.

1. Mindenekelőtt *intézményesített*. Tehát maga az anyaszentegyház egyetemessége vállalja s szervezze azt. Legyen e kérdésben az egyetemes anyaszentegyháznak egy *állandó tanácsadó szerve*, mely minden évben kész programmal álljon elő s mondja meg, hogy mi a teendő. E tanácsadó szerv természetesen nem lehet más, mint a theologiai tanárok országos konferenciája, amelyben egyaránt képviselve vannak az elméleti és gyakorlati theologia emberei. El nem tudok képzelni a konferencia számára fontosabb feladatot, mint amikor a lelkeszi pályára nevelés mellett annak a megalapításával is foglalkozik, hogy mikép lehetne lelkeszeink továbbképzését is biztosítani s e tekintetben minő természetű munka eredményezne sikert? Az egyetemes konvent e nagy kérdés intézését bátran rábizhatná theologiai tanáraitra, kiket elhivatásukkal egyen-egyen arra méltatott, hogy az anyaszentegyház lelkeszeit képezzék. A kérdés sikerrel másképp nem is volna megoldható. A theol. tanári konferencia javaslatai alapján a konvent megállapítaná, hogy hol és milyen időben és meddig tartassék ilyen konferencia, mik legyenek annak egy-egy ciklusban a legfontosabb tárgyai és kik legyenek az előadói. A konvent gondoskodnék az illető székhely kerületének az értesítéséről, hogy ott lelkeszi továbbképző tanfolyam tartatik s felhívna a kerület figyelmét, hogy a konferencia megtartásához szükséges végrehajtó intézkedések, az anyagi fedezet előteremtéséről gondoskodják. Természetesen nem gondolok arra, hogy ilyen konferenciák tulgyakran rendeztessenek, megfontolás dolga, hogy kétévénként, vagy még ritkábban kerüljön sor ilyenre. Meg vagyok győződve, hogy készség esetén a legminimálisabb költséggel és gazdag lelki áldásokkal megrendezhető az. Hány lelkeszünk, kiből megvan az akarat s talán a szükséges véna is,

határozná el ilyen megtermékenyítő hatások alatt, hogy munkaerejét, irodalmi képességét a theologia művelésére szenteli? s nem vágyik szépirodalmi babérokra, vagy más kívül eső tudományterületek művelésére? Irodalmi művelésük, esztéták, jogászok, nyelvészek, filozofusok, historikusok kerülnek ki nagy számmal, de csak a legritkább esetben tudós theologusok. E szomorú helyzet azt mutatja, hogy nálunk a lelkeszképzés körül valami nincs rendben.

Hogy a theologiai tanári konferencia javaslatai alaposak és kellőképpen átgondoltak legyenek, *állandó előadót, esetleg előadókat* kellene megnevezni és gondoskodni róla, hogy az illető, vagy illetők külföldre rövidebb ideig tartó tanulmányutra koronként kimehessenek és ismereteiket ott felfrissíthessék.

2. A lelkeszi továbbképzés intézményesítése magával hozza azt, hogy e kérdés tárgyalása ne csak országos jellegű előadói konferenciákon történjék, hanem *kerületiekben, sőt egyházmegyei értekezleteken* is, mind egy célra törve és egységes conceptusba illesztve. E célból helyes dolog volna, ha az egyházkerületek is gondoskodnának *külön előadóról*, aki alkalmilag a kérdés fontosságát, előbbrevitelének módjait referálná a közgyűlésen és gondoskodnék róla, hogy kerületi gyűlések alkalmából valamely rész problémáról megfelelő előadás tartassék. Sajnos, ezidőszerint kerületi gyűléseink szinte kizárólag administrációs-intézkedési, representatív gyűlésezések, de az egyetemes papság elvét és magasztos eszméjét munkáló elmélyedő fejtegetések programján, vagy azt körülvevő alkalmatlanságain nem szerepelnek. Pedig mily hálás alkalom nyilatkoznék erre lelkeszek és világiak közös összefüvetelén? Felvetem pl. a kérdést, ki tudja rendszeresen és áttekinthetően megmondani, hogy falusi és városi parochiák mily közkinceseket kezelnek kegyszerekben, reliquiákban, ritkaságokban. építészeti emlékekben? Ki vette ezt valaha számba, ki tájékoztatta erről valaha az egyetemesiséget és ki adott kezelésük, konzerválásukra nézve embereinknek direktívákat? Pedig ez még arány-

lag a legcsekélyebb, mert anyagi vonatkozású kérdés is. Vagy itt van egy másik példának parochiáink történetének a megírása. Egy szépen nekilendült kezdeményezés, melynek eredménye alig több a semminél. Holott mily szépen megbeszélhetők lettek volna közértekezleten a problémák s másként alakult volna a tudományos haszon. Vagy itt van vallásoktatási tankönyveink problémája. Régi panasz, hogy a gyermekek a vallást tanulják a legkevésbé szívesen, tudjuk is, hogy miért, mert nem jók a tankönyveink s mégsem beszéljük meg, hogy milyenek legyenek azok, holott mi volnánk erre a hivatottak s borzasztó felelősség nehezedik érte vállainkra. Aztán theologiai tankönyveink megírásának kérdése. Megkezdjük, lassan megy, nincs elég munkás s most egyszerre egy összefoglaló lexikkal akarjuk pótolni az összes hiányokat, holott a lexikon mindig a záró pont szokott lenni, a részletes feldolgozások eredményeinek összefoglalása. Hát megkíséreltük-e kiválóbb lelképásztorainkat is bevonni a theologiai alaprajzok készítésének munkájába s közös tudományos értekezleteken beszélgettünk e velük ilyen kérdésekről és próbáltunk e hatni rájuk, hogy csak arra gondoljunk, hogy az óra út és egyszer próbálnánk kijutni, de nem tudunk uszni. Tanuljunk meg, míg nem késő. Ilyen kérdéseket kellene kerületi továbbképző értekezleteken megbeszélni?

De az előkészítő fokozatos munkára felhasználhatók volnának az *egyházmegyei gyűlések* is. Tudom, hogy e gyűlések elsősorban adminisztrációs funkciókat végeznek, de ki lehet egészíteni e munkát egy kis szellemibb táplálékkal is, amely annál könnyebben menne, mert az egyházmegyén benn vannak azok a kiváló ifjak is, kik nemrég kerültek ki a theológia falai közül, sőt egyikük-másikuk még külföldet is járt. Az illetők részére beszámoló alkalom, az idősebbeknek pedig számonkérő alkalom lehetne ez. Egészen bizonyos vagyok benne, hogy az öregebb és tapasztaltabb lelkészek szívesen vennék az ifjabbaktól az ismeretekben való gazdagítást. Hálás dolog volna az egyházmegyéken is gondoskodni olyan előadókrol, akik ilyen kérdésekkel alkalmilag foglalkoztathatnák a plénumot.

Kitünően felhasználható volna aztan a lelkészi továbbképzés céljaira az *ORLE*. Ez azonban azt jelentené, hogy az *ORLE* programját radikálisan át kell alakítani és a demonstratív elvi deklarációk helyébe elméletileg meg kell alapozni. Ha a magyar református lelkészek szövetsége egyesült erővel intézményekben tudott maradandót alkotni, miért ne volna képes az alkotásra a lelkiekben, a szellemiekben is? Csak meg kell a módot találni rá. Nem félek tőle, hogy mindez alkalmak kihasználása sok lesz a jóból, mert lelkészeink sohasem riadnak vissza a szükséges tanulástól és mert ma ezt kívánja tőlünk vallásos hitünk.

Itt mutatok rá, hogy *egyházi lapjainkban* is több teret kellene szentelni, valamelyes állandó rovatot kellene nyitni a továbbképzés nagy kérdéseinek és lelkészeink legvitalisabb érdekeit ily módon is szolgálunk kellene.

3. A továbbképzés *programmjának rendszeresen átgondoltnak és szervesnek* kell lennie. Ki kell terjednie az elmélet és gyakorlat elvi megbeszéléseire egyaránt. Hogy mily mulasztások történtek a sok improvizációval e téren, mutatja az, hogy vannak kérdések, melyekről lelkészeink soha nem hallottak, holott életbevágó fontosságúak. Pl. nálunk még ma is idegenkedés áll fenn a bibliai vallástörténet fogalmával szemben, mi még mindig régi értelemben vett bibliai theológiákról beszélünk, holott itt egy evolúciós fejlődés történt, mely a bibliai theológiát teljesen eltüntette és helyébe az általános vallástörténet speciális fejezetét, a bibliai vallástörténetet ültette. Vagy hányan hallottak lelkészeink közül a formatörténeti módszerről? Mit tudnak a bibliai tudományokat megteremtő papyrologiáról, az általános vallástörténeti kutatásoknak hazánk földjén kiadott emlékeiről? stb. Némely kérdéseket pedig lelkes fanatizmusunkban tulozunk, ilyen pl. a Barthi theologia, melyet úgy kezelünk, mintha egyedül idévező volna. Mindezek természetesen csak kiragadott példák.

Továbbfűzhetném a gondolatokat, de nem teszem. Az előadottak épen elegek, hogy mindnyájunk lelkiismeretét megrázzák s az illetékeseket a jövőbbi szükséges cselekvésre indítsák. Addig is azonban, míg a kérdésben hivatalos döntés történhetik, meg kell ragadnunk minden kinálkozó módot és alkalmat, hogy lelkészeinket továbbképezzük, mert enélkül végiggázol rajtunk az idő kiméletlen szekere.

Dr. Varga Zsigmond

Barth Károly sárospataki theol. akad. tiszteletbeli tanárságának aktáiból.

Igen Tisztelt Professzor Úr!

Sárospataki Református Főiskolánk ez év október hó elsején ünnepelte fennállásának 400-ik évfordulóját. Ez alkalommal Theológiai Fakultásunk teljes egyhangúsággal úgy határozott, hogy professzor Úrnak felajánlja theológiai akadémiánk *tiszteletbeli tanári* címét.

Több tiszteletreméltó ok készítette fakultásunkat e határozathozatalra. Mindenekelőtt az, hogy professzor úr prófétai jellegű s ugyanakkor teljes tudományosságú theológiai munkássága révén az egész világ theológiai gondolkozását fölöttébb áldásosan befolyásoló értékeket volt alkalmunk örömteljes lélekkel elfogadni és magunkévá tenni. A tiszta református hit legsarkalatosabb igazságát, Isten szuverénitásának gondolatát látjuk oly szerencsésen modern köntösben professzor úr minden munkájában kihangsúlyozva. Sárospataki ref. főiskolánk éltető ereje mindenkor a szuverén és kegyelmes Istenbe vetett hit volt. Ezt mutatja az az evangéliumi ige is, amely főiskolánk címerébe van vésvé: „Féljétek és dicsóítsétek az *Istent*.” (Jelenések 14: 7.). Sok más bizonyíték mellett még csak egy másikat említek fel: a XVII. században főiskolánk patronusaiként szereplő erdélyi fejedelmi háznak, a híres Rákóczy-családnak bibliai jelmondata is egy oly Ige volt, amelyen könyörülő Isten szuverén tetszészoga oly frappánsan kifejezésre jut: „Nem azé, aki akarja, sem nem

azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené" (Róma 9: 16). Csak egész természetes tehát, hogy teológiai fakultásunk minden egyes tagja nagy örömmel üdvözölte Profeszor Úr theocentrikus teológiai munkásságát, amely hallgatóink körében is áldásosan érezteti hatását.

A másik ok, amiért Profeszor Úrnak e tiszteletbeli tanári címet felajánlani bátrak vagyunk, az a tény, hogy magyar ref. egyházunk teológus ifjai (köztük sárospatakiak is) a profeszor úr nevelői és hittestvéri szeretetét az utóbbi években fogékony lélekkel élvezhették s erről hazatérésük után itthon előtűnik több alkalommal bizonyosságot is tettek. Bizonyosak vagyunk abban, hogy Profeszor Úr katedrójánál meggazdagodni óhajtó hallgatóink száma a jövőben csak növekedni fog és hogy valamennyien teljettebb lélekkel fognak hazájukba visszatérni.

Nagyon szeretnők azt, ha Profeszor Úr a közeljövőben megtisztelné sárospataki főiskolánkat és a magyar ref. teológiai fakultásokat látogatásával s személyesen venné át azt a tiszteletbeli tanári oklevelet, amellyel azt a Barth Károlyt akarjuk megtisztelni, akit mindnyájan ismerünk és még sem ismerünk.

A sárospataki ref. theol. akadémia tanári kara nevében vagyok igaz nagyrabecsült és kollégialis szeretettel

Dr. Vasady Béla,
theol. dékán.

Bonn, 1931. november 13.

Igen tisztelt Dékán Úr!

A Fakultásuk nevében hozzám intézett levelenek tartalma igen nagy meglepetés volt számomra és nagy örömet okozott nekem. Minden tekintetben rendkívüli megtiszteltetésnek veszem azt, hogy a dicsőséges magyar református egyház egyik teológiai fakultása felajánlotta nekem a tiszteletbeli tanári címet és csak egészen magától értődik az, hogy én e barátságos és megtisztelő címet szívből jövő köszönéssel elfogadom. Kérem, méltóztassék ezt a fakultás többi tagjaival is közölni, akik e határozathozatalban szintén résztvettek.

Ami már most azt a teljesen magától értődő kívánságukat illeti, hogy én a tiszteletbeli tanári diplomát személyesen vegyem át, erre vonatkozólag szabad legyen megemlítenem azt, hogy egy magyarországi ut már régi kedves vágyam. Azonban fölültébb kétséges az, hogy vajjon erre az utra vállalkozhatom-e a közel jövőben. Miután nekem ott sok ismeretlen ismerősöm van, utam bizonyára nem lehetne rövid ideig tartó. Azután úgy gondolom, hogy bizonyára előadásokat és megbeszéléseket is kellene tartanom mindenütt. Igazán nem tudom, hogy egy ily hosszabb utra honnan szakíthatnék jelenleg magam számára időt. Míg a félév tart, Bonnbán kell lennem a hallgatóimmal, a vakációban pedig minden erőmet dogmatikám írásának folytatására kell szentelnem. Mindehhez járul az is, amit bizonyára Önök is jól tudnak, hogy a jóvátételi kötelezettségek miatt egy német profeszor helyzete nem tulságosan örvendős és így nagyobb külföldi utra egy könnyen

nem vállalkozhatik. E dolgokra való tekintettel arra kérném Önt és a többi kollégákat, hogy engedjék meg nekem, miszerint az általam is hön óhajtott látogatásomat egy későbbi időpontra halaszthassam. Szabad legyen megérdeklődnöm azt, hogy amennyiben ezt az Önök szabályai megengedik, megkaphatnám-e postán a diplomámat. Ha ez nem lehetséges, úgy szívesen várok mint profeszor honorarius designatus arra az alkalomra, amikor azt személyesen fogom tudni átvenni.

Kérem fogadja, igen tisztelt Dékán Úr nagyrabecsült fakultásuk többi profeszorával egyetemben őszinte köszönetem és nagyrabecsülésem kifejezését. Mély tisztelettel köszönti Önöket

Barth Károlyuk.

IRODALOM.

* **Dr. Victor Janos: Ő és Mi.** Előadások, beszédek, predikációk. Csodálatosan gazdag tartalmú mű. Ha nem csalódunk. Victor János legértettebb alkotása. Ismét a magyar református szellem egy műve, amelyben gyönyörködhetünk.

* „**Evez a mélyre**“ címen predikációs kötet kiadását hirdeti *Replés Értelmek*. Előfizetési árát: 4:50 pengőben szabta meg, teológusoknak: 3:50 P.-ben. Bolti ára a könyvnek 7 P. lesz. Az ismert nevű szerző műve nem szorul ajánlásra. Előjegyzések 1932 febr. 1 ig címére (Rákospalota) küldendő.

* „**Az Úr áldassék**“ címen *dr. Incze Gábor* jelentet meg 57 magyar ref. lelkész közreműködésével egy predikációs kötetet, amely az esztendő minden vasárnapjára és ünnepnapjára nyújt egy-egy predikációt. Előjegyzési ár hat pengő 30 fillér. Négy pengő a munka átvétele utáni 8 nap alatt, két pengő 30 fillér pedig a következő hónap első hetében fizetendő. Dr. Incze Gábor címe: Bpest, II. Margit-körút 54.

* **Protestáns Encyklopédia.** Az egész magyar protestántizmusnak régen érzett szükségét óhajtja kielégíteni a *Protestáns Encyklopédia* Kiadóvállalat, amikor a Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság hathatós közreműködésével és az Országos Bethlen Gábor Szövetség külső támogatásával a nagyközönségnek szóló, betűsoros lexikont ad ki *Protestáns Encyklopédia* címen. A Zoványi által kiadott *Theológiai Ismeretek Tára* megjelenése óta több mint egy emberöltő telt el és az csak szakemberek számára készült és nem a művelt és művelődni kívánó nagyközönség minden irányban való tájékoztatására. Ma a világ összezavarodása óta minden életterület és irányzat új, összefoglaló lexikonokkal és encyklopédiákkal igyekszik utbagazítani a bizonytalanságban tapogatózó embert. A vallási téren katolikus és zsidó lexikonok végzik már ezt a feladatot. Annál sürgősebb a protestáns encyklopédia megalkotása. Ezt a korszakos jelentőségű, égetően szükséges munkát vette kezébe a *Protestáns Encyklopédia* Kiadóvállalat az eddig is értékes könyvkiadói tevékenységet végzett és kiváló hírnévnek örvendő Stádium Sajtóvállalattal karöltve. A két kötetre tervezett *Protestáns En-*

cyklopédia szerkesztőbizottságának elnökeivé megnyerte a hazai egyetemes református s evangélikus egyház hivatalos lelkési vezetőit, *Baltazár Dezső* és *Geduly Henrik* püspököket, elnöki tanácsába pedig felkérte az összes hazai és elszakított területi magyar protestáns püspököket. A felelős szerkesztői nehéz munkát *Veress Jenő* főiskolai tanár avatott kezébe tette, aki a csonka s a régi ország magyar protestáns egyházi író embereit egy táborba gyűjtötte és az ezek közül való kitünő szakszerkesztőkkel kívánja a bonyolult és fáradságos munkát elvégezni. A nagyjelentőségű vállalkozásra már most felhívjuk a figyelmet. A külső támogatás annyi oszlopával van a vállalkozás körülvéve, hogy a belső tartalom elé teljes reménységgel nézhetünk.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A Semaine Religieuse** dec. 19-iki száma kegyeletes szavakkal emlékezik meg *Dr. Révész Kálmán* püspökünk haláláról, méltatva egyéniségét, tudományos és egyházkormányzói működését.

— **Megjelent** lapunk szerkesztőségének *Kérvész Kálmán* vez. *László* püspöknek b. e. *Dr.* állítasu füzet lapunk szerkesztőségében rendelhető meg. 1 példány ára 10 fillér. 100 példány megrendelésénél 40% árengedmény. Az a reménységünk, hogy a ragyogó írásművészettel megírt beszéd lelkésztestvéreink buzgolkodása folytán eljut oda, ahova szántuk: egyházkerületünkben minden hittestvéreink asztalára. A füzet terjesztését a diakonsegélyezés felkarolása szempontjából is szeretettel kérjük.

Br. Ragályi-Balassa Ferenc egyházmegyei gondnok 10 példányért 10 P. összeget küldött szerkesztőségünkbe. Hálás köszönettel vettük.

— **Péter Mihály püspök újévi körlevele.** Péter Mihály püspök az újév alkalmából *Újévi üzenet* címen hitelesítő körlevelet bocsátott ki egyházkerülete híveihez.

— **Egyházkerületi tanácsbírák.** A kárpátaljai egyházkerület tanácsbírákká választotta meg *Magyar Bertalan* dobronyi és *Szutor Jenő* beregszászi lelkészeket.

— **Beköszöntőjében** *dr. Kovács I. István*, a Kálvinista Szemle új felelős szerkesztője azt fejti ki, hogy „a történelmi kálvinizmus örökbecsű eszméinek az új helyzetekben való érvényesítéséért” akar küzdeni.

— **Hodossy Lajosról**, az egyházkerületünkben is előnyösen ismert lelképásztorról meleg megemlékezést közöl a Dunántuli Prot. Lap. Irja a többek közt: „Az őrségi föld szülötte, Kerca neveltje és saját hazájában lánglelkű próféta is volt. Alig volt valaki, aki annyira szerette volna népét, mint ő. Az őrségi föld benne azt a nemes multat kristályosította ki, mely ezt a földet magát is széppé teszi és erejét itt a nemzetiségi háromszögben évszázadokon keresztül veretlenné tette. A pusztuló jelenben e föld múltja adott neki olyan erőt, amely mindig reménnyel töltötte el és minden

kétségben bizakodóvá tette. Népében is mindig a nemes vonást nézte, még ha kirívó volt is, akkor se kereste a sötét pontot, nem a gazt tiporta folyton, hanem a nemes rózsát segítette, hogy az maga nyomja el a gazt, nemcsak ostorozott, hanem inkább szelid kézzel ápolgatott és jól tette, mert csak így lehetett nemcsak prédikáló, de a szó igazi értelmében építő lelkész. Hivatásába lelki finom diszpozíciója mellé komoly előkészültséget és értékes tapasztalatokat is vitt. Pápa és Sárospatak tanítványa volt.”

— **Főgondnoki beiktatás.** Ünnepléses istentiszteleten iktatta be a sajkókeresztúri egyház 1931 dec. hó 13-án főgondnoki tisztébe *Maklár Dezsőt*, a miskolci járás főszolgabíróját. Áldott nyomokon járva, legyen megáldott a működése!

— **Gályarabok története.** Balogh Elemér dunáninnyi püspök, a gályarabok történetének fáradhatatlan kutatója, elkészítette művét s egyházkerülete elhatározta a mű kiadását. A hír vétele nagy örömmel tölt el, mert a tudós szerzőtől kiváló értékű művet várunk.

— **Taggyűjtő út.** *Kuti József* segédlelkész, O. R. Sz. diakonus lapunkban teszi közvé, hogy taggyűjtő útját Isten segítségével a következőképpen tervezi: *Január hóban:* Taktaharkány 10-én, Taktaszaua c. 12, Taktakonáz 13, Prügy 14, Báj 15, Csobaj 16, Tiszaladány 17, Tokaj 19, Tarcal 21, Mezőzombor 23, Bodrogkörösztur 24, Olaszliszka 26, Tolcsva 28, Erdőhorváti 29, Erdőbénye 30-ik napján. *Február hóban:* Vámosujfalú e hó első, Bodrogolász 2, Makkoshotyka 4, Sárospatak 5, Bodroghalász 8, Kenézlő 10, Viss 11, Tiszakarád 12, Cigánd 14, Ricsé 17, Zemplénagárd 19. Laca 21, Semjén 23, K. és Nagyrozvággy 24, Pácín 26, Karcsa 28-ik napján. *Március hóban:* Karos e hó első, Bodroghalom 2, Vajdácaska 3, Berecki 4, Sátoraljaújhely 5-ik napján.

— **Egy-két hiányzó lapszámot** az 1931-ik évfolyamból ingyen küldünk meg előfizetőinknek. Több szám pótlásánál példányonként 20 fillér összegnek bélyegben való beküldését kérjük.

— **Berlinben** a karácsonyi ünnepek alkalmából több, mint félmillió embert részesítettek támogatásban. Valóságos verseny fejlődött ki a társadalmi, politikai és vallásos egyesületek között a jótékonyág gyakorlásában való elsőségért. A protestáns egyházak egyesületeik által 66 körzeterbe végeztek áldásos munkát.

Szerkesztői üzenetek.

S—r. Mihelyt megkapjuk a levonásról a hivatalos tudósítást, azonnal válaszolunk. Addig szíves türelen. Máskor frissebben kérem a h iradást és megírva s nen levélformában. — **G. J.** A választásnak egy törvénye van: Tu Domine, ostende, quem elegeris (Ap. Csel. 1:24.). Ami ezen felül van, az mind emberi. A körlevelek is. Ezek egyoldalú írásművek. Egyoldalúságuk műfajukból folyik. Különbön választás után olyanokká válnak, mint a tavalyi hó. Elmúlnak. S ez a természetes, mert az egyházi életben nincsenek pártok. Itt a program nem emberektől származik.

— **Sajtóhiba.** Lapunk mult számában a 3. oldal II. hasábján alulról a 15. sorban 100 pengővel helyett ez olvasandó: 100 ezer pengővel.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KOZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetség 1. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
---	--	--

TARTALOM. Tóth János: Egy kis jóindulatot... — Dr. Zsiros József: Berliini levél. — Irodalom. — Vegyes közlemények.

Egy kis jóindulatot...

Manapság úgy vagyunk vele, hogy afelett kell csodálkoznunk, ha valamelyik vállalat, vagy intézmény deficitmentesen dolgozik. Körülöttünk minden annyira a gazdasági válság vizein úszik, hogy ez áradat ellen küzdeni is céltalannak tűnik fel a legtöbbször. Így esik meg, hogy bár kezdetben nagy megdöbbenést váltott ki a pataki főiskola nagy deficitese számadása, erélyes megmozdulás a megszüntetésére nem lendült meg a kerület közönsége részéről. Nem csuda, hiszen minden ember azon rágódik, hogy a közvetlen közelében, a saját személyét körülvevő deficit-gyűrűből miképp tudjon kikászolódni.

De ha bajainkban meg is feledkezünk, nem szabad elfelejtenünk, hogy a szeretett Alma Mater veszedelemben van. Egyet már úgy is elmulasztottunk, ami ugyan nem a jóakarati hiányán múltott, hanem a gazdasági krízis nyelte el. Elmulasztottuk azt, hogy egy nagy 400 éves jubileumi alapítványt létesítsünk, amely tett igazán ünnepi gesztus lett volna. Jól tudom sokan gondolhattak magukban ilyesmire, vezetőik és névtelen gyermekei a pataki iskolának, de hogyan lehetett volna még elő is hozakodni vele, mikor legtöbb ember örült, ha megvolt az ünnepre vivő utiköltsége. Ám nem fog árítani, ha a jelen krónikása feljegyezi a jövőendő számára, hogy igen, gondolkoztunk is felette, megvalósítani is szeretttük volna ilyenféle terveinket, tehát nem a lelkek sivárságán múltott, ami meg nem történt.

Azonban térjünk csak a deficitre.

Kerületünk bölcs vezetősége megtette a szükséges lépéseket; a szanáló bizottság munkában. Nem volt könnyű feladata. A szanálás egyik első fecskéjéül lehet tartanunk azt a felhívást, melyet a főiskola borainak vásárlása érdekében küldött szét a „főiskolai pincészet”. Jobban vette volna ugyan ki magát, ha a gazd. választmány, vagy az igazgató-tanács szól a pataki iskola barátaihoz és nem

a „pincészet”, azonban e kis stiláris hibától eltekintve (minek gömbösiúre szúrásáért bocsánat!), nagyon itt volt már az ideje, hogy a főiskola borairól s azok áráról tájékozva legyen a nagy közönség. Régen kellett volna már ezt csinálni. Tucatjával kapjuk, különösen a lelkeszi hivatalok, a különböző cégek bor-ajánlatait, míg a főiskola pincészetét s annak tartalmát egyáltalán nem ismertük. Ünnepi legátusaink is csak annyit tudtak mondani kérdezősködéseinkre, amit úgy is tudtunk, hogy „igen jó borai vannak az iskolának”.

Hogy a felhívásnak milyen eredménye lesz a mai pénztelenségben, nem tudjuk. Azonban hadd irányítsuk e felhívásra azoknak a lelkeseknek, tanítóknak, világiaknak figyelmét, akik valamilyen formában egy-egy Hangya-szövetkezet vezetésében vesznek részt. Vásároljanak pár hordóval közönségük számára. Ne nézzék azt, hogy mennyit nyer, vagy talán semmit sem nyernek azon a pár hordón, a többi olcsó borokhoz viszonyítva. Ne tegyenek úgy, mint az, akit e sorok írója felszólított a vásárlásra, hogy hínódált, a hasznót emlegette, az üzleti szempontokat mérlegelte kicsinyeskedve. Ha megbirják ezek a szövetkezetek azokat a nagy összegű leírásokat, amik egy-egy évi számadásukat nem egyszer tarkítani szokták, úgy megbirják azt a kevés hasznót is, amit néhány hordó után kapnak.

Igyekezünk ezen az uton is segítségére sietni anyagi válsággal küzdő főiskolánknak. Ha tárcánk üres, legalább nyissuk meg a jóindulat ama forrásait, melyekből egy kis pénz csörgedezik magasztos célokért küzdő intézményeink javára.

Tóth János.

Berliini levél.

Egy világváros életéről néhány hónapi ott-tartózkodás után alig alkothat magának világos képet az idegen. Különösen nehéz ez *Berlinben*, ahol az érdeklődőnek, ha objektíven akar ítélni, mindig számolni kell a felvilágosítások mögött rejtőző politikai pártszempontokkal. Egy dolog azonban minden felvilágosításból könnyen meg-

! Valóban nem pusztán magukban. Bizalmas előterjesztést mi is tettünk illetékes helyre. Szerk.

állapítható, az t. i. hogy Európa jövőjét (itt minden intelligens ember azzal a tudattal kel és fekszik, hogy Európa sorsa Németország állásfoglalásától függ) ma egyetlen párt sem látja rózsásnak. Ennek, a jelen életet jellemző, szomorú, sőt tragikus látásnak oka az a nyomoruság, mely az egész Németországra, kiváltképen pedig Berlinre elementáris erővel rászakadt. Ebből nő ki a társadalmi és politikai életnek sok száz problémája, melyek minden más szempontot s kérdést háttérbe szorítanak. A helyzet ez: Németország a *szociális* kérdések forgatagában.

Magától értetődő, hogy ezt a nyomasztó állapotot minden társadalmi osztály, politikai párt saját célkitűzései szerint a maga érdekeinek előbbrevitelére igyekszik kiaknázni, a versengésnek sokszor nem is a legnemesebb formájában. Emellett azonban mindnyájan egyetértenek abban, hogy a *nyomoruságon segíteni kell*. Így jött létre az egész társadalom összefogásából a „*Winterhilfe*“ intézménye, mely erős kritika középpontjában áll, de mindenki szükségesnek tartja. Bizottságok vezetése mellett 20 körzetben végzi munkáját. Egy-egy bizottság 7 képviselőből áll; minden párt illetve frakció egy taggal képviselteti magát, a város külön egy tagot küld minden bizottságba. Az esetleges visszaélések karthotek rendszerű ellenőrzéssel küszöbölték ki. A segélyezés praktikus részét keresetnélküli ápolónők végzik, akik minimális díjazásért a késő éjjeli órákba nyuló, megfeszített munkát végzik. Segélyül elsősorban élelmiszert s pénzt (Ernährungsgeld) és ruhát osztanak. Fedezetre a különböző megajánlások folytán 900.000 M. (kb. 1,260.000 P) jött be. Ebből a főbizottság 651.470 M. kiosztását engedélyezte. 20.000 M. ruhareparációra fordítottak. A „*Winterhilfe*“ programjába vette a különböző asylumok, fogházak, sőt a Bahnhofmissio segélyezését is. A ruhák kiosztását s elkészítetését az intézmény egyik ága a *Kleidungskammer* végzi, mely 3–5 M. ellenében jól elkészített, tartós ruhákat ad a reászorulóknak. Ezekon kívül olcsó étkezés, élelmiszerek, cipők, szappan, petróleum, szén stb. kiosztása napirenden van. Az egyházak a maguk kebelében mindent megtesznek a nyomor enyhítésére, de fájdalommal kell megállapítanunk, hogy — legalább is itt Berlinben — elveszítették a vezetést a nép felett. A templomok a szó betűszerinti értelmében üresek. A vallástalanság hangoztatása, ami eddig szégyen volt, most dicsekvés, sőt szemérmetlen kéjelgés. A berlini egyetem 16.000 hallgatója közül kétharmad rész vallástalannak mondja magát. A lakosok körében az egyházak kárára még kedvezőtlenebb az arány száma. Az egyik lelkész szerint Berlin 4 millió lakosa közül jó, ha 40.000 látogatja az Isten házát. Még vallásos emberek is, ha a lelkész véletlenül más meggyőződés mellett tör palcát, istentisztelet közben tüntetően hagyják el a templomot. (Magyar ref. egyházunkban az igehirdetés felette áll az itteni igehirdetésnek és ebben nagy része van annak, hogy *politikamentes*.)

Ilyen körülmények között egészen természetes, hogy az egyházak vezetői heroikus erőfeszítésekkel

próbálják pótolni a közelmúlt mulasztásait. Nagy gondot fordítanak az egyetemeken és főiskolákon a hallgatók lelkigondozására. Munkájuk különösen az újabb theologus generációk nevelésében, átforgalmazásában csucosodik ki. A régítől elűtő új papi typus kialakítása folyamatban van. *Dr. Dibelius* berlini generálsuperintendentens az összes egyetemi fakultás hallgatói előtt a karácsonyi szünidőt megelőző héten tartott előadásában ezt a törekvést méltóképpen kifejezésre juttatta, amikor az általa felvetett kérdésre: mit vár az egyház az újabb theologus generációktól? a következő feleletet adta: Az állandóan növekvő nyomasztó helyzet következtében számolnunk kell azzal, hogy a theologusok száma az évenkénti normális számot (**2000**) messze felül fogja haladni. Pedig az általános gazdasági romlás és az ennek következtében beálló államsegélyek megvonása, az egyházak minden számítását halomra döntötte. Az egyetem egyház több lelkész fizetését nem vállalhatja, mint amennyi most hivatalban van. Ezért teljes józansággal kell a tényeket tekinteni és a theol. ifj. előtt nyomatékosan hangsúlyozni és kijelenteni, hogy a mai theologiai hallgatóknak 40%-a is nagyon sok. (Ehhez a kijelentéshez tudnunk kell azt, hogy csak a berlini egyetemre az I. félévre 930 theologus iratkozott be; a múlt év II-ik felében a hallgatók száma 850 volt. Ha hozzávesszük, hogy Németországban legalább még 18–20 egyetem ill. főiskola végzi a theol. kiképzését, elképzelhetjük a theol. tultermelés arányait.) Ezzel a ténnyel szemben az egyház a legalaposabb kiválogatást fogja foganatosítani. Ezért és emellett szükséges magának a theol. ifjúságnak az önmérlegelése is. Az egyház kebelében többé semmi hely sincs a konjunktura-theologusok számára, de a világkerülő szobamolyok számára sem. Az egyház ma az ifju theologus generációtól mártýromságra való készséget vár, mert a legkeményebb harcok előtt állunk, amelyeknek az a célja, hogy a lelkészi állásokat és magát az egyházat gyűlöltté tegyék a hivek előtt. Az egyház az ő reprezentásaitól örvendező önátadást vár, minden egoisztikus törekvéstől mentesen, mert csak így lehet a gyakorlati élet szükségsei fölé emelkedni. Ha a theologus nem *megkülönböztetett mértékben* s nem *egyoldaluan* theologus, akkor képtelen lesz a reá váró harcokban egész emberként megállani. — A szemináriumokban ennek a kívánalomnak megfelelő öntudalos munka folyik. Nagy áldás, hogy a legteljesebb tudományos berendezéseik (könyvtáraik) megvannak hozzá, így semmi kétségünk sem lehet afelől, hogy egy-két ilyen generáció kibocsátása helyrebillenti a mérleget.

Áldásos munkát végez a különböző nemzetek fiainak Németországba hívása által a *Dr. Lewald* és *Dr. Goepel* titkárok vezetése alatt álló *Alexander von Humboldt-Stiftung*, melynek jelenlegi tagjai mintegy 28 nemzet végzett tanulói közül kerültek ki. (Tagjainak száma a különböző német egyetemeken 70; köztük 3 magyar.) A segélyezés mellett a *Stiftung*nak fő-célja tagjainak irányítása tanulmányaik továbbfolytatásánál, közöttük baráti kapcsolatok létesítése, anélkül azonban, hogy bárkinek

nemzeti érzései a legcsekélyebb mértékben is csorbát szenvednének. Heti összejövetelein a legkiválóbb előadók (tudós tanárok) vezetése mellett igyekeznek feltárni Európa erkölcsi és gazdasági süllyedésének okait, keresve azt az utat, mely az igazság érvényesülése által a kibontakozás felé vezet. Az eddig tartott előadások közül különösen kettőt kell kiemelnünk a *Dr. A. Wolfers*-ét a Deutsche Hochschule für Politik igazgatóját, aki Németország s Európa politikai jövőjét próbálta meghatározni és a *Dr. Goepel*-ét, aki Németország nehéz gazdasági helyzetének az okait tárta fel. Mindketten hangsúlyozták azt, hogy Németország és vele együtt az egész Európa sorsának jobbra, vagy balra fordulása hamarosan bekövetkezik. A mai gazdasági és politikai jelekből ítélve ez a fordulat nem maradhat későbbre a következő év első évnyevénél.

Minden valószínűség megvan rá, hogy ebben a tudatban végzik propagandamunkájukat az internacionale különböző szervezetei, amelyek pl az egyetemi és főiskolai hallgatókat külön kurzusokban próbálják kioktatni az egyes országokban végzendő hirscholgálatás fogásaira. S meg kell vallanunk, hogy nem eredmény nélkül... Ennek a propagandának az ellensúlyozására még inkább egy szebb jövő érdekében tesz meg mindent a szenvedésében is nagy német nép józan vezetősege. *S hisszük, hogy nem hiába!*

Dr. Zsiros József.

IRODALOM.

* **Comenius Sárospatakon.** Irta *Rácz Lajos*. Néhaj Gyertyánffy István hagyományának felhasználásával kiadja a Magyar Tudományos Akadémia. Budapest, 1931. Sárospataki főiskolánk jubileumi évének egyik legszebb gyümölcse gyanánt megjelent *Dr. Rácz Lajos* fenti című műve. Mint a maguk korában *Dezso Lajos* s *Szinyei Gerzson*, tartozást rótt le a kiváló szerző is e mű megírásával Comenius iránt. Emelkedett lélekkel írja műve utolsó lapján: „Hadd tegyem le e sorokat, a 400 éves jubileumát ülő főiskola nevében a hála s kegyelet koszorújával legnagyobb mesterének homlokára.“ Viszont — úgy tudjuk, a Magyar Tudományos Akadémia a mű kiadásával a százados főiskola iránti nagy elismerését is kifejezésre akarta juttatni. Az értékes mű bővebb ismertetésére visszatérünk.

* **Dr. Tavaszy Sándor: A theologiai tudományok átértékelése.** A dialektikai theologia, mint a theologiai irányok korrekciója. Dolgozatok a református theologiai tudomány köréből. 7. füzet. Kolozsvár 1931. 80-42 lap.

Évek óta fokozódó és hevesebb viták folynak a theologiai tudomány problémája körül. Pusztán elméleti szempontjából is érdekes volna megismerni a küzdő feleknek az ellentétes véleményeket. Ennél azonban sokkal mélyebb érdeklődés kell, hogy ösztönözzön a kérdésben való tisztánlátásra. Nem régen egy megrázó cikket olvastam arról, hogy egyházunk összeroppanás előtt áll s hogy semmiféle külső támással meg nem támasztható, s hogy a válságnak a megoldása valahol a

theologia falán belül van. Viszont a lelkésznevelés legnagyobb mértékben függ a theologiai állásponttól. Jól tudjuk, hogy egy-egy theologiai irány milyen sivár szellemet tudott teremteni a theologia falain belül s hogy milyen üresen bocsátotta ki kebeléből az ifjú lelképásztorokat, s viszont arról is meggyőződéseket szerezhetünk, hogy van olyan theologiai nevelés is, amelyik próféta fiakat bocsát szárnyra munkája nyomán. Mindez azt bizonyítja, hogy a theologiai nevelés és az egyház munkája a legszorosabb kapcsolatban vannak egymással. Egyenesen existenciális kérdés tehát egyházunkra, hogyha a legkeményebb tusakodások között is megtalálják azt a theologiai álláspontot, amelyik biztosítja annak egyre újra megáradó isteni erő útján való megújítását.

Ilyen megfontolások és tusakodások feszülnek a *Tavaszy Sándor* dolgozata mögött, mert amikor a dialektikai theologia álláspontjánál kritika tárgyává teszi a többi theologiai irányokat, ebben az álláspontban saját legmélyebb forrásokból származó meggyőződései jutnak kifejezésre.

Igen hálás munka volna végig kísérni *Tavaszy Sándor*t, amint a dialektikai theologia álláspontján helyes világításba állítja a reformáció nagy gondolatait és megszabadítja azokat a hozzá fűzött téves eszméktől, amint rávilágít az orthodoxia tévedéseire, az ennek reakciójaképpen támadt racionalizmusra, pietizmusra, románticizmusra, idealizmusra. Igen tanulságos volna végig kísérni azt a mérhető kritikát, amellyel végig elemzi a *Schleiermacher*-rel meginduló liberális theologiai, ennek nálunk *Kovács Albert* és *Kovács Ödön* által képviselt irányát. A *Kant* nevéhez kapcsolódó ritschliánus theologiai, amelyik a legmagasabb kivirágzásra a *W. Hermann* munkájában jutott a *Troeltsch* által képviselt vallástörténeti és a *Wobbermin*, *R. Otto* és *F. Heiler* által képviselt valláslélektani theologiai álláspontot, azonban ehelyett inkább azokra az ellentétes tudományfogalmakra világítunk rá, amelyek egyfelől ezek mögött a theologiai irányok mögött, másfelől a dialektikai theologia felfogása között fennállanak.

Amazok elméleti érdeklődésből úzik a theol. tudományt, kérdéseik a tudomány nagy üzemének kérdései, céljuk a tudomány öncélú munkálása. A dialektikai theologia kérdései az Ige világosságában felvetett, az emberi lét egészére vonatkozó saját existenciális szükségünkben támadt kérdések s a tudomány célja és gyakorlata az ígéhirdetés szolgálata. Amazok az immánens emberi szellemen belül kutatják a vallás értelmét, a dialektikai theologia a transcendens isteni kijelentésre vár, ezért ez a theologia írástheologia, ígetheologia. Amazok szerint a tudomány bizonyos tényekre vonatkozó ismeretek rendszere, a dialektikai theologia szerint a theologia tárgya adottsággá, tényé sohasem lehet. Azok azt hiszik, hogy a tudomány elhatol az isteni akarat mélységéig, a dialektikai theologia vallja, hogy Isten világa csak a hit által ragadható meg. Amazok általános tudományos megállapításokra törekszenek, a dialektikai theologia szerint csak azt tekinthető theologiai irányú igazságnak, amelyik személyes és existenciális meg-

szólítást közöl. Amazok módszere az empirikus historiai, pszichológiai módszer s befejezett egész ígérnek, ezé a dialektikai kérdéseken és feleleteken át halad, azok kimeríthetetlen forrásáig, tehát befejezett egész tudományrendszert nem ígér.

Ezek azok a gondolatok, amelyeknek ellentétében a legélesebb ellentétben jelennek meg az egyes theologiai irányok. Érthető ezért a harc is, amely a theologiai tudomány körül felviharzott. A dialektikai theologia felől lehet sokféle vélekedés, magunk is azt valljuk, hogy egyoldalú beállítottsága folytán nem alkalmas a theologia minden problémájának a megoldására, de valljuk, hogy a theologiai tudomány történetében a kijelentés gondolatában egy fundamentumra helyezkedett, amelyről tartalmatlanná válásának veszélye nélkül többé le nem térhet s hogy ebben a reformátorok alapvetésére tér újra vissza.

Tavaszy Sándornak a dolgozata nagy szellemi erejénél, széleskörű tudásánál, az egyes theologiai irányok mély tanulmányokon alapuló ismereténél, határozott álláspontjánál fogva biztos ka-lauz a problémák között.

A füzet megrendelhető az „Ifjú Erdély” kiadóhivatalában. Cluj-Kolozsvár. Református Theologia címen. 35 leírt és a Studium könyvkereskedésnél. Budapest, Múzeum körút. M. E.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Szavazatbontás kitűzése.** Ugy értesültünk, hogy egyházkerületünk püspöki tisztére beadott szavazatok felbontása január hó 19-én lesz Miskolcon.

— **A theol. akad. köréből.** A theologiai akadémián a második félévi beiratkozások február 2-án lesznek Harmadikán a theologiai tanári kar és a theológus ifjuság *csendes napot* fognak tartani. A második félévi előadások február negyedikén kezdődnek.

— **Dr. Noordtzij Ariel,** az utrechti egyetem profeszora, theologiai akadémiánk tiszteletbeli tanára egyik nemrég megjelent könyvének dedikált példányát megküldötte theologiai akadémiánk tanári karának.

— **Dr. Búza László egyetemi tanár előadása.** Nagyérdekű előadást tartott január hó 14-én a Magyar Kültügyi Társaságban Dr. Búza László szegedi egyetemi tanár a magyar revizióról. A Népszövetségi Egyezségokmány 19 ik szakasza teszi lehetővé a revíziót, de a Népszövetség a trianoni diktátumot nem módosíthatja, csak felhívhatja erre a tagállamokat. Az előadó szerint sikertelen próbák után előállhat a nemzet jogos önvédelmi harca.

— **Ismételt kérelem.** A *bajba jutott*, szegény szendrőládi ref. egyház érdekében kérelemmel fordultunk minden lelkésztestvérünkhöz, hogy áldozatos hittestvéreink adományaikkal mentsek meg egyházi földjeinket az elárverezéstől, harangjainkat az elnémitástól. Kérésünket kevesen hallották meg. Most újból üzenem minden református paróchiára a Példabeszédek 11:24—25. versét. „Van olyan, aki bőven adakozik és annál inkább gazdagodik:

és aki megtartóztatja a járandóságot, de ugyan szükölködik. A mással jóltevő ember megkövéredik és aki mást felüdít, maga is üdül”. Ha látok meg kéréseinket és küldjétek adományaitokat Ref. Egyház, Szendrőlad Borsod megye címre. Isten áldása legyen egyházaitakon és szeretteiteken hogy ilyen nehéz sorsra ti ne jussatok sohasem! *Borsovai Lengyel Gyula* ref. lelkész.

— **Műsoros est Sárospatakon.** A sárospataki Lorántfy Zsuzsánna ref. nőegylet 1932. január hó 16-án a főiskolai Mudrany-teremben a nőegylet nyomorenyhítő munkája javára műsoros estet rendez, amelyen közreműködik *Szabó Ernő* főiskolai ének- és zenetanár, feleségével és *Harsányi Zsolt* író, előadásra kerül továbbá *Zágon Istvántól* egy vídám jelenet s *Szölőssi Zsigmond*nak egy vigjátéka.

— **A budapesti egyházmege alakuló közgyűlése** felemelő ünnepekézt országos érdeklődés mellett folyt le január 6 án. A közgyűlésen megjelent *Karafiáth Jenő* kultuszminiszter és *Ripka Ferenc* főpolgármester, a kormányt *Petri Pál* és *Darányi Kálmán* államtitkárok képviselték. Az alakuló közgyűlésen az új esperes, *Szabó Imre* tartott megragadó székfoglaló beszédet, míg az egyházmege kialakulását *Némethy Károly* gondnok ismertette.

— **Értesítés a felsőborsodi egyházakhoz.** Egyes egyházak adósegélyéből a Sárospataki Ref. Lapok előtízetési díja címén 14—14 P. az egyházkerületi pénztár útján levonásba hozatott, mire nézve megnyugtatóul közölhetem, hogy a levont összeg az egyházlátogatás alkalmával minden egyes egyháznak javára fog iratni s így senkit károsodás nem érhet. Sajókaza, 1932 január 15. *Bartha Gyula* e. m. dékán.

— **Gyermekek karácsonya.** A báji ref. egyház 1931 dec. 23-án rendezte meg az iskolás gyermekek karácsonyfa-ünnepélyét. Az is vezette egyházunkat, hogyha már magunknak, felnőtteknek kevés a karácsonyi örömrünk, siessünk kicsinyeink tiszta lelke örömet biztosítani. — 23-án este szép karácsonyfa állott a nagyobbik iskolánkban: alatta 136 szeretet csomag (élelem, cukorka stb) és 70 gyermek számára meleg téli ruhánemű. — Naponkénti iskolásaink száma 133. — Ünnepegyünk kezdete ugyan 7 órára volt hirdelve, de már 6 óra után meg kellett azt kezdenünk a gyülekezet száma miatt. Mi hivatalosak is már csak hogy be tudtunk jutni. — Karácsonyi éneket énekelt a gyülekezet, majd lelkész a korinthusi 1-ső levél 13-ik része alapján beszélt az igazi karácsonyról s annak örömről. „Tudtuk, hogy odahaza nem gyul karácsonyi gyertya, nincs karácsonyi ajándék. Bánatos szemekkel tekintetek egymásra s keserű ajakkal nem tudtok karácsonyi dicséretet mondani. Elhívtunk hát ide, hogy gyermekeink örömrében részettek legyen magatoknak is, de nem is lehet másként az apostol szerint”. — Aztán megint zengett a dicséret; kicsinyeink alkalmi költeményeket szavaltak. Majd kiosztottuk a szeretet- és ruhacsomagokat. Sok gyermek, sok öröm s milyen szépen tudták megköszönni. Kis szívük igazán dobbant, mert lett karácsonyuk. S hogy eljöttünk, elénekeltük buzgón: „Dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás...” Sz.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. *Farkas István.* — *Dr. Gulyás József:* Dalkultusz a pataki iskolában. (Vége köv.) — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Farkas István.

Január hó 21-én bontotta fel Miskolcon, Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt egyházkerületünk arra illetékes bizottsága az egyházkerületünk megüresedett püspöki székére beadott szavazatokat. Bár a szavazatok hat jelölt között oszlottak meg, a jelöltek közül mégis fölényes többséggel, az összes többi jelöltekre adott szavazatokat, amint arról nem hivatalosan értesültünk, 42-vel túlhaladva, a Farkas István miskolci lelkész, alsóborsodi esperes neve került ki győztesen s így az ő kezébe fog kerülni a b. e. Dr. Révész Kálmán elárvult öröke.

Szívünkben kívánjuk, hogy legyen korszakalkotó egyházkerületünkre nézve ez a választás.

Abban a kiváló szerencsében részesült ugyanis egyházkerületünk, hogy nemzedékek során a püspöki széket betöltő hatalmas súlyú férfiak által is egyházkerületünk jelentékeny szerepet töltött be egyetemes református egyházunk életében. Következtesen és folytonosan állta azt a színvonalát, amelyre református egyházunk egésze eljutott, sőt az egészséges reform-gondolatok üdítő árama szállt ki innen egész református egyházunk közéletének területére.

Kun Bertalan már mint püspök volt jelen 1881-ben, a debreceni zsinaton s lelkészi elnöke volt az első és második budapesti zsinatnak, 1891—92-ben és 1904—07-ben. Patriarcha alakját osztatlan tisztelet övezte. Azt a különös jelzőt emlegetik a legtöbbször nevével kapcsolatban, hogy kora egyházának legszebb imádkozója. Utána a püspöki székben Fejes István ült, egy határozottan egyház-kormányzónak született, uralkodói egyéniség. Országos tekintélye miatt már 1881-ben, amikor a debreceni alkotmányozó zsinaton predikált, elfogalhatta volna a püspöki székét, annyira nyilvánvaló volt a szellemi ereje és kormányzói rátermettsége. De csak mintegy 30 év múlva, 1910 végén, mint 72 éves aggastyán vehette át véglegesen, külső megbízás szerint is az egyházkerület vezetését, amikor pedig már egy évtizedes sárospataki theol. tanári működés után, mint mis-

kolci lelkész, férfi erejének és alkotó képességének teljében állt vele szemben dr. Tüdös István, elismert tudós és nagy egyházszervező, akinek fejlett érzéke volt a gyülekezetek úgy szellemi, mint anyagi életének rendbehozására, aki az erő embere volt s hatalmas vállaival évtizedek súlyos terhei könnyű elhordozására ébresztett reménységet. De Isten nem engedett neki hosszú időt a szolgálatra. Hamar elszólitotta. Dr. Tüdös István 1918-ban, 52 éves korában tragikus módon a pusztító spanyol járvány áldozataként halt meg. Utóda ismét országos nevű és tekintélyű egyén lett, a fejedhetlen Révész Imrének több téren, (tudományos működés, egyházkormányzás stb.) fényes sikerekkel kiváló fia, Dr. Révész Kálmán kassai lelkész, abauji esperes s az ő történelmi súlyú egyénisége, megkapó összhangban a magyar református egyház világi vezérférfiává nőtt főgondnokunkkal, Dókus Ernővel tartotta egyházkerületünk színvonalát még akkor is, mikor a püspököt egyre fokozódó gyöngékedése kezdte leszorítani a nyilvános működés szinteréről.

Amikor hódolattal gondolunk elköltözött nagyjaink fénylő alakjaira s áldjuk emlékezetüket éretünk, református anyaszentegyházunk életéért végzett munkájukért, azért, hogy meglátták koruk szükségleteit s a nekik adott erő mértéke szerint feladatukat betöltötték, semmit sem kérünk Istentől forróbb imádsággal mint azt, hogy olyan erőket adjon nekünk és olyan férfiakat állítson ügyének szolgálatába, akik az elköltözöttek emlékéhez méltóan látják meg és végzik a ma feladatát.

Mert semmi sem annyira világos előttünk, mint az, hogy korszakos változásnak kell beállni egyházi életünk vezetésében. Az alig felmérhető átalakulások, amelyek a legújabb időben végbementek a vallási és egyházi életben, ezt életbevágóan sürgetően követelik. Már mulasztásaink vannak. Nem tartottunk lépést Isten gondolataival.

Még alig tegnap itt a theológiai gondolkodás tetőpontját a theológiai szabadelvűség, sőt radikális modern theológia képezte. Egyházalkotmány terén az ujszövetségi egyház-gondolattal semmi összeköttetésben nem álló demokratikus eszmék

érvényesítését követelgették. A Fejes-féle független egyház gondolatát államsegélyes egyház- és iskola-politikával, mint hasznos- és időszerűvel szorították háttérbe. A hívő gyülekezet egyház és iskola-fenntartó ereje kérdésessé lett az etatizmus megnövekedésével. A reformáció századokon át két hatalmas eszközzel építette be magát a magyarság lelki életébe, az ige szószéki szolgálatának és az ige ismeretének biztosításával. A templom és iskola voltak fennállásának és szertesugárzó hatásának fundamentumai.

De a ma emberének, meghódítására ahogy ezer más befolyás hatása alatt állt, ezek az eszközök nem bizonyultak elégségeseknek. Mellettük Intézményes és szerves kiépítését kellett volna biztosítani a legkigondozásnak és az egyház szeretetvékenységének is. És erre nézve reménykeltően indultak meg a kezdő lépések

De nem ringathatjuk csalódásban magunkat afelől, hogy az etatizmus megrendült. Az állam még közvetlen kötelezettségeinek sem tud ma már eleget tenni. Nem szükséges túlságos balrafordulás és lerázás magáról azokat a terheket, amelyeket nem érez első-renden állami természetűeknek.

Lelkési állások megrendülése (egyházkerületünk a törpe gyülekezetek egyházkerülete) és a felekezeti iskolák anyagi válsága lesz a következő akkor, amikor még a hívő és önfenntartó gyülekezetek egyházkerülete nem épült ki.

Theol. irányok harca, egyházpolitikai elvek hángoztatása, jogok emlegetése, külső és kifogástalan egyházkormányzás, templomokba zárt ige-hirdetés stb. már mind ideje miújt jelenségekké lesznek, amelyek többé nem fognak segítséget nyújtani.

Azért van szükség korszakot alkotó változásra. Új lélekre és módszerekre. A régiek drága örökét egész lélekkel őrző, megtartó, önfeláldozóan egész és új emberekre. Az evangélium világmeggyőző erejének a mi nehéz viszonyaink közötti érvényesítésére. Az Ige hű szolgálatára.

Egyházkerületünk gyülekezeteinek szavazat-többségét megnyert lelkésztestvérünk, Farkas István egész lényével benne él gyülekezeteink élet-halál-harcában. Ismeri nemcsak Miskolcnak, ennek a lázas ütemű nagyvárosias gyülekezetnek életét, hanem esperi működésével kapcsolatban volt alkalma átélni a vidéki és falusi gyülekezetek szorongató bajait és fojtogató szükségait.

Eddigi munkásságában és megbízásában a lélek és nemes hevület, az el nem fáradó bizakodás és lelkesedés, a reménykedő hit és a meleg szeretet emberének bizonyult. Még az ötvenes évek első felében van (1879 aug. 3-án született Berceken, Szabolcsmegyében), munkaereje töretlen. A korán kapott megbízásokkal nőtt meg munkája örvendő és egész lélekkel végzett teljesítésére. Lelkész-képesítő vizsgálatának letétele után 1903–1905 ig miskolci segédlelkész, 1905 máj. 1-től 1912 szept. 11-ig a Miskolc melletti Ládházán lelképásztor, 1912 től kezdve miskolci lelkész és Tóth Béla miskolci lelkész s esperes halála után, 1923 márc. 7-től kezdve az alsóborsodi egyházmegye esperese. Miskolci lelkésziségevel és esperességével kapcsol-

latban fokozatosan vette ki részét az egyházkerületben, a sárospataki főiskolánál és az egyetemesek egyház körében a szolgálatokból. Ujabb, nagyobb és felelősségteljes megbízására, amely a püspökké választással járul vállaira, amikor gyülekezetek és intézmények; lelkek ezrei és szükségletek légiói fordulnak reménységgel és várakozással felé, szálljon Istenüktől áldás és kegyelem.

Dalkultusz a pataki iskolában.

Cikkem tulajdonképeni tárgya a sárospataki főiskolai kéziratár néprajzi érdekű darabjainak olyanformán való ismertetése, mint az Erd. Irod. Szemle ismerteti az Erd. Múzeum kéziratok énekeskönyveit (1929, 251–304. l.)

Hogy a pataki ifjúság a népiesség terén nagy szolgálatot tehetett, annak veleszületett dalos természetén kívül az is egyik oka volt, hogy itt a legrégebb időktől fogva volt énekkar, mely egyletté 1782-ben szervezkedett s az elnököknek kötelességük volt 2 dalt vagy éneket szerezni, olykor a régieket összegyűjteni s hangjegyekkel beírni a melodiáriumokba. Nagyon sok ilyen melodiárium van a kéziratár birtokában. De ezek mintájára aztán mások is jegyeztettek le énekeket, dalokat, sokszor a nép ajkáról, sokszor maguk csinálmányaiból. Ezek ismerete nagyon nagyfontosságú, amint azt a Zenei Lexicon II. köt. 80. lapja is kiemeli. (V. ö. M. Könyvszemle 1881. 248. lap.) Ilyen dalgyűjtemény nagyon sok van könyvtárunkban s jó részük még ismertetve sincs. Pedig Tolnai Vilmos azt kívánta, hogy ezek rövid lajstromát össze kellene állítani. (EPHK 1914. 673.)

Melodiárium, vagy ezzel egyjellegű kézirat 35 van könyvtárunkban. Legrégibb ezek közül az 1770. sz. Kulcsár Pál-féle kótatár a XVIII. század második feléből. (Régibb, mint a Pálóczi Horváth Ádám kéziratok gyűjteménye). Utána a Székely-féle Melodiárium következik (1787–1792), mely 46 népi jellegű dalt őrzött meg. Becses gyűjtemény a Batta-féle kótatár is 1801-ből (1666. sz.). A Somogyi László kótatárának (1691. sz.) törzsanyaga 1815-ből való. Utána említhetők a Tóth Sámuelé, a Wurga Jánosé, az 1759. sz. Dallamtár, az 515. sz. Melodiárium, a Makay Ádámé (1678. sz.), az 1765-ös Szöveg és dallamtár, a Kovács Gábor kótáskönyve 1839-ből, az 1829. sz. Kótár a Draskóczi Gyula kótatára, az 1855-ből való Dallamza, a Beke Bertalané, a Réthi Kálmán oktáv kótatára, az 1875–1899 között összerovogott Szövegtár stb. Ezek mintegy száz év termését ölelik fel (1889-ig). Egyikük-másikuk annyira becses, hogy teljes szövegükkel ki kellene adni.

Kótás énekeskönyv a Dávidné Soltári című, 1790-ből való kötet is, melyben 5 kuruckori dal legrégebbi kézírata van. Ebben kb. 20 határozottan népies dal van feljegyezve a 195 közt. Ez nem énekkari kótatár ugyan, de a dal szerzetéről beszél. Ha ezeket kiadnák, rájönnénk arra, hogy melyek voltak századokon át a kedvelt dalok. Mert egyik másik sok változatban fordul elő. Szabolcsi Bence a Zenei szemlében megállapítja (1929. III–IV), hogy Patakon született meg először az ön-

álló dalformája, a pataki stílusból magyar dalstílus lett. A collegiumi dalköltészetre ezután nagyobb figyelmet kell fordítani, mint eddig. (Napkelet 1930. május).

Hasonlóképpen nagy szolgálatot tett az énekar olyan gyűjtemények által, amelyekbe az özszeirók csak a szövegeket jegyezték be, a dallamokat nem. Ilyen is sok van a kéziratárban. Pl. Polgár János válogatott világi nótái, a Sütő Károly gyűjteménye, a Szendrey-féle gyűjtemény, a Batta Bálint gyűjteménye (1715. sz.), az Omnarium, a Baksay Ferenc mindenek gyűjteménye stb.

Régi versek is nagy számban fordulnak elő ezekben a verses füzetekben. Így a Kató Jánoséban, az 1704. számában, a Herschmann-félében, az 1263-as számában, a Szeőts István Mindenek gyűjteményében. Ilyen régi dalokat is szívesen énekeltek a pataki diákok, mint azt Viktor Gabriella „Pataki vár gyöngye” és Komáromi János Különös utazás (1928.) c. regényében írja. Sok gyűjteménynek a címe is érdekes pl. Dávidné Soltári, Dávidné dudája; A megláncolatott szabadság és az ügyefogyott menedéke. (Rácz József irta össze 1813-ban); Vegytár, Holmiminden, Egyveleg (ez a Rácz Lajosé volt), Dalfüzér stb. Az ilyen régi verses füzeteket régi pataki diákok (Tüdős István, Czinke István, Zsoldos Benő, Zempléni Árpád stb.) nemcsak szívesen irogatták, hanem jó szívvél ajándékozták is a pataki alma maternek. Ezekben is sok tréfás és népi jellegű dárab található (pl. Csőszdal, Halászdal a 2612-es számában). Sőt „legujabb világi” nóták is akadnak (1672). Nem lehet tehát csodálni, ha az első népköltési gyűjtemény (Érzékeny és vig dalok gyűjteménye) Patakon jelent meg (500 pl.) Ennek az anyagából 65 drb. van a 734 sz. kótatárunkban. Ennek két kiadása van, de mindkettő ma már igen ritka. Olyan népszerű volt, hogy szétkapkodták. Ilyen versgyűjtemény összesen 82 van kéziratárunkban. Híres nótás diák volt Batta Ferdinánd, kinek dalolását Erdély is szívesen hallgatta

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

* **A Protestáns Szemle** januári száma változatos és gazdag tartalommal jelent meg. Máthé Elek: Protestáns orthodoxia, Marton János: Dr. Révész Kálmán, Makkai Sándor: Az „új utak”, Pröhle Károly: Ihmels, Hamvas Béla: Új középkor, Ravasz László: Az élet ritmusa, Dékány András: Jegénye, Asztalos Miklós: Nemzeti gondolat és nemzetköziség, Varga Sándor Frigyes: Phaidon, Lencz Géza: Keresztyén egységtörékvések, Zoványi Jenő: Válasz Révész Imrénének és Asztalos Miklósnak címen irtak közleményeket. A kritikai szemle cikkei a következők: Kemény Lajos: D. Payer Sándor: Gyurácz Ferenc életrajza, Schneller Károly: A felekezetek Magyarországon a statisztika megvilágításában, Csekey Sándor: Marton János: A sárospataki református főiskola története, I. Rész, Kerecsényi Dezső: Sárközy György: Mint oldott kéve, Karácsony Sándor: Komáromi János: Ordások, Joó Tibor: Barta Ferenc: Az ismeretlen Ma-

dách, Ferenczy Ferenc: Dr. Radványi László: A hitel alapja, Szilády Zoltán: Dr. N. Bartha Károly: Magyar néphagyományok, Komoróczy György: Snrányi Unger Theodorik: Geschichte der Wirtschaftspraxis, Vajthó László: Színházi szemle, Isóz Kálmán: Zenei szemle, Protestáns diákmenza. A kiválóan szerkesztett folyóirat 41-ik évfolyamát kezdte meg. Felelős szerkesztő: Áprily Lajos. A Magyar Prot. Irodalmi Társaság tagjai 20 P. tagsági díj ellenében kapják, előfizetési ára 22 P. Pénztáros Bendl Henrik Budapest. IV., Deák-tér 4. Postatakarékpénztári csekk száma: 4710.

* **Református Ifjuság.** Kiadja a Kr. Ifj. Egyesületek Szövetsége, Budapest, VIII., Horánszky utca 26. I. e. 9. Megjelenik novembertől áprilissig hetenként, 10 számban. Csoportos előfizetés esetén (legalább 10 példány) előfizetési díj 50 fill., 10-nél kevesebb megrendelés esetén előfizetőként 60 fill. Egyes szám ára 6 fillér. Felelős szerkesztő és kiadó: Dobos Károly. Csekk száma: 45—580. A 6. szám első cikke: Az Antikrisztus nevében — címen a hitellenek propagandáját mutatja be. A kis lapot melegen ajánljuk a megrendelésre.

* **A tiszáninneni ref. egyházkerület** Sárospatakon, 1931. évi okt. hó 1. napján, a főiskola 400 éves fennállásának évfordulója alkalmából tartott ünnepi közgyűlésének és Miskolcon, 1931. évi nov. hó 11-ik napján tartott rendes őszi közgyűlésének jegyzőkönyve. Szerkesztették: Dr. Dombay László egyházkerületi viági főjegyző s Janka Károly egyházkerületi lelkészi főjegyző. 168—169. szám Sárospatak, 1931. Tartalmazza az ünnepi és az őszi közgyűlés jegyzőkönyvét.

* **Az alsóborsodi ref. egyházmegye** 1931. évi okt. hó 22-én, Miskolcon tartott őszi rendes közgyűlésének jegyzőkönyve. Szerkesztette: Nádházy Bertalan egyházmegyei lelkészi főjegyző. Sárospatak, 1931. A belmissziói jelentésre külön fel lehet hívni a jegyzőkönyvből a figyelmet.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Frenczel Béla.

Futó tűzként terjedt el a lesújtó villámként hatott Göncruszka lakosaira január 14-ének virradójára **Frenczel Béla** lelkésztestvérünk váratlan, szívszélhűdés folytán bekövetkezett halála. A fájdalom, mely a család, rokonok, barátok és ismerősök lelkét meglepte, emberi szavakkal ki sem lehet fejezni, hiszen az ő halálával egy igazi férj, egy szerető jó édesapa, egy segítségre kész barát távozott el a földről. De nemcsak az ember **Frenczel Bélával** lett szegényebb ez a világ, hanem a lelkipásztorral is, aki egyike volt azoknak a magyar lelkipásztori személyiségeknek, akik dolgozni akarnak, szeretnek és tudnak a reájuk bízott lelkekért. Siratja őt nemcsak családja, hanem egész gyűlekezete, mert érzik, hogy sokat temettek el vele a göncruszakai templomkert sírjába. Eltemették a tanácsadót, akinek ajtaja mindig nyitva volt előttük. Elvesztették az ige munkását, aki nemcsak a szószéken, hanem a vallásos estéken, vasárnapi iskolákban, fiú és leány-lelkigondozásban is küzdött

és harcolt az ige igazságáért. Az a sír, melynek hantjai nagyon frissek a Frenczel Béla teteme felett azért olyan fájdalmas nekünk, mert az Isten kevesebb tette ezt a világot egy személyiséggel, akinek, — mint Mesterének — szeretete volt a lényege. A váratlan veszteség hírére egy pillanatra megállt kezünkben a munkaeszköz, s néma fájdalommal, a hozzátartozók számára vigasztalást kérő imádkozó lélekkel idézzük fel mi is a szeretet, a munka emberének emlékét. . . . Legyen áldott emlékezte! T. L.

— **Halálozás.** *Tudja Mihályné* szül. magyar-izségi *Isépi Irma*, *Tudja Mihály* nyug. deregnyői lelkész felesége január hó 15-én szeretteinek drága köréből, áldó emléket hagyva maga után, az örök szeretet ölére költözött. A vigasztalás Istene legyen az érette gyászt hordozókkal.

— **Szavazatbontás.** Január hó 21-én volt Miskolcon a tiszánineni egyházkerület püspöki tiszteire beadott szavazatok felbontása Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok elnöke alatt. A bizottságban helyett foglaltak Kiss Ernő esperes, Kovács István egyházkerületi tanácsbíró, Domby László főjegyző, Horváth Zoltán, Molnár Gyula, dr. Kérészy Barna és Illyés Bertalan. A szavazatok túlnyomó többségét Farkas István miskolci lelkész, alsóborsodi esperes nyerte meg. Hivatalos értesítést a többi szavazatok megoszlásáról nem kaptunk.

— **Az elnémult harangok földéről** fájó és megrázó hangok hallatszanak. Gr. Majláth Gusztáv püspök körlevele tudatja a romlás és pusztulás világából! „Tetszett Isten szeretetének, hogy életem alkonyán méltónak és eléggé erősnek találjon anyagi javaim elvesztésére, sőt arra is, hogy megszüllött Fia nyomdokain, a kálvária útjait járjam. Jó nekem ez és Isten szerető irgalmának biztos jelét látom benne.“ A gyűlölködés és becstelenség rablás támadásaira így válaszol: „A meggyalázott Krisztussal együtt nem habozom elviselni a legnagyobb földi kincs, a becstelenség elvesztését, jó hírnevem megrontását sem. És örvendezve járom az Ő útjait, ha méltónak talál reá, életem feláldozásával, ha talán a gyűlölet szítók rágalmai annyira elvakítanak valakit, hogy életem árán kívánna Románia érdekeit szolgálni.“

— **Pár szó az „Egy kis jóindulatot“ c. cikkhez**
A főiskola borainak kereskedelemszerű elárúsítása nem a szanáló bizottság kezdeményezésére indult meg, hanem ettől függetlenül, már korábban. Hogy még korábban nem indult meg, annak az az egyszerű magyarázata, hogy nem volt rá szükség. A termelőnek nem feladata a kereskedés és nincs is reá berendezkedve. Addig, amíg a főiskola a borait kereskedőknek tudta elfogadható áron, azaz termelői haszon mellett eladni, nem lett volna indokolt a kereskedő szerepét átvenni. Jól is járt így a főiskola, mert egészen 1928-ig olyan jó árat sikerült mindig elérni, hogy ma nem kapná meg az iskola megközelítőleg sem azt az árat a legprimább ó-borokért, amit akkor megkapott a mustért. 1928-tól a mai napig az építkezések annyira lefoglalták a gazd. választmány s annak elnöke minden idejét, hogy a lehetetlenséggel lett volna határos még a borkereskedés terére is lépni. Az építkezések s a

jubileumi ünnepek lezajlása után azonnal hozzáláttunk, hogy nagymennyiségű borainkat a közönségnek kisebb tételekben próbáljuk eladni. Sajnos — dacára annak, hogy a borüzlet elég szépen megindult — ez az iskola szanálásához alig-alig fog hozzájárulni, mert a mai nyomott árak mellett legjobb esetben az önköltségi áraink térülnek meg. Ha termelői haszonnal kalkulált árat kérnénk, akkor tizedrészét sem tudnánk eladni annak, amit az idén is már el tudtunk adni. A főiskolai pincészet nem abból a nézőpontból indul ki, hogy az iskola iránti hálából és jótékonyságból drágán, vagyis a mai áraknál drágábban vásárolják meg a borát, hanem abból, hogy jól kezelt tiszta borokat folyó áron tőle vásároljanak elsősorban. Boraink úgy árban, mint minőségben versenyképesek s így Hangya szövetkezetek és mások is, akiknek ma még itt ott pénzük akad borra, minden áldozathozatal nélkül vásárolhatják a főiskola borait. Természetesen a főiskola ezek tudatában is hálásan fogad minden megrendelést, de különösen hálásan könyveli el az „Egy kis jóindulatot“ c. cikk szerzőjének a főiskola érdekében való nemes sikra szállását.

— **Meghívó.** A Magyar Kálvin Szövetség 1932. évi január hó 26-án kedden d. u. 6 órakor a Budapesti Ref. Egyházmegye gazdasági hivatalában (IX. Kálvin-tér 7.) választmányi ülést tart, melyre a választmányi tagok szíves megjelenését kéri *Bernát István* világi elnök.

— **Kuti József** ORSZ. diakonus a SRL-ban közölt úti terven módosítani kíván, amennyiben minden gyülekezetben a jelzett idő helyett pontosan egy héttel később óhajtja munkáját végezni.

— **Magyar istentisztelet Genfben.** Hosszú idő után a Genfben tartózkodó magyarok számára istentisztelet volt a híres Saint Pierre templomban. A szent szolgálatot végezte Farkas Ignác volt debreceni szenior. Az istentiszteleten a magyarok felekezeti különbség nélkül résztvettek.

HIVATALOS RÉSZ

Felhívás. Felhívom az abauji lelkésztársaimat, hogy a „Sárospataki Ref. Lapok“ előfizetési díját szíveskedjenek minél előbb, úgy a múlt, mint a jelen évre, a szerkesztőséghez beküldeni.

Továbbá kérem azon lelkész urakat, akik harminc egyházból; „A ref. keresztyén istentiszteleti rend ismertetése“ c. Dr. Buday Gergely által, az Egyet. Konvent megbízásából írott füzeteknek az árával, 1 P-vel és akik 10 füzetet kaptak (Gönc, Onga, Telkibánya,) 2 P-vel tartoznak, fordulójuk postával küldjék be hozzám, portó levonása nélkül, hogy az Egyet. Konventnek elszámolhassak.

Végül kérem a lelkész urakat, hogy a folyó évi költségvetéseket január 25-ig küldjék be az esperesi hivatalba. Atyafiúi szeretettel; *Cziáky Endre* esperes.

Szerkesztői üzenetek.

R-ó Gy-a. T-d. A küldött 28 P-vel előfizetése 1931. december 31-ig rendben van. — **Sajókeresztur.** Levonás helyesen történt. Lev.-lap megy.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő.</p> <p>Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó</p> <p>MARTON JÁNOS</p> <p>Főmunkatársak</p> <p>Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA:</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
---	--	---

TARTALOM. Az egyházak és a gazdasági világválság. — *Dr. Gulyás József*: Dalkultusz a pataki iskolában. (Folyt. köv.) — Irodalom. — Vegyes közlemények.

Az egyházak és a gazdasági világválság.

— A gyakorlati keresztyénség oekumenikus tanácsa elnökeinek felhívása. —

Alább közöljük azt a felhívást, amelyet a *Gyakorlati keresztyénség oekumenikus tanácsa* bocsátott ki elnökei útján a világ keresztyén népeihez.

Ismeretes, hogy magyar református egyházunk is bekapcsolódott a keresztyén egységmozgalmakba, amelyek különösen a világháború borzalmi alatt és után váltak különösen óriási jelentőségűekké. Kiderült, hogy az emberi elvakultság és gonoszság megrendítette világunk alapjait s hogy az evangéliumon kívül nincs más orvosság a vérző sebek orvoslására és a szédületesen tátongó szakadékok betöltésére. Tudjuk, hogy sokan vannak, akik előtt illuzórius az egyházak jóindulatú törekvése. De mégis felemelő látni, hogy amit az államférfiak és politikusok véteknek, azt az egyes államok komoly keresztyénei igyekeznek jóvátenni. Rámutatnak nem egyes államok háborús bűnösségére, hanem az egyetemes kapzsiságra, gonoszságra és elvakult gyűlöletre, amely egymás ellen hajtotta a népeket és sürgetik az egyetemes bűnösség beismerését és a népek közt a testvéri szolidaritás visszaállításának szükségességét.

Az egyházaknak ez a munkája nem politikai és nem anyagi eszközökkel folytatott. Lelki munkájuk sikerében biznunk kell, mégha az eredmény azonnali jelentkezését nem látjuk is.

Most a gyakorlati keresztyénség oekumenikus tanácsát a gazdasági világválság bírta megszólalásra. Szava a lelkiismerethez szól.

Mi tulságosan tartózkodónak tartjuk a megnyilatkozását. Mintha nem itélné el eléggé lesújtóan a könyörtelen harcot, amelyet a vezető nemzetek még ma is folytatnak. De be kell látnunk, hogy a feneketlen gyűlölet nem szűnik el azonnal a világról annak megbélyegzésével és eléggé szítják az elkeseredést más oldalról.

A világ egyházai hadd keltsenek bizalmat a politikai és gazdasági vezetőkkel szemben és hadd érleljék nyugodt megfontolással a béke, igazság és jóakarát lelkének érvényesülését.

A világ keresztyén egyházai a legnagyobb aggodalommal szemlélik a gazdasági élet általános hanyatlását. Látják széles rétegeknek napról-napra élesedő küzdelmét a mindennapi kenyérért, egész nemzetek visszahanyatlását életszínvonaluk fáradtsággal elért szintjéről és nem végső rendben az alkotásra hivatott legderekabb emberek növekvő re-

ménytelenységét, hogy a jelenlegi nehézségek kellő időre való megoldásának lesz e lehetősége. Tapasztalják, hogy a sokszoros szükség és az abból származó kiút nélküli zavar sokak számára súlyos kísértés a hitetlenségre.

Az egyházak mélyeséges hálával köszönnek minden munkát, amely e nyomor enyhítéséért tevékenykedik. Maguk az egyházak megkísérelték, hogy minden a szükség által sujtott országban tagjaink áldozatkészségét felébresszék és sikerült is nekik sok-sok egyéni nyomort és nélkülözést enyhíteniök és az embereket a jelenlegi helyzet meg nem értett szigorának megítélésében józan-ságra bírni.

Az egyházaknak azonban attól kell tartaniok, hogy a hosszan elhúzódó gazdasági szükség a hatékony segítségnek nemcsak a készségét, de a lehetőségét is veszélyezteti, ha ugyan egészen el nem pusztítja és hogy a legkeményebben sujtottak, hovatovább az elkeseredés és gyűlölet martalékaivá lesznek.

Az egyházak jól látják, hogy a gazdasági és állami élet vezetői a leggondosabban keresik az útját-módját, hogyan lehetne a gazdasági pusztulást útjában megállítani. Látják azt is, hogy a válság mélyen fekvő okainak felismerése növekvő mértékben tör utat magának s szívesen köszöntenek minden jószándékot, amely a gazdasági élet vezető nagy világhatalmainak szolidáris akciójához vezethet.

Az egyházaknak azonban az a benyomásuk, hogy ennek a világszolidaritásnak a döntő bizonyítékai még hiányoznak és a népekkel, mindenekelőtt pedig a szükségét szenvedő tömegekkel egyetemben az egyházak meg vannak győződve a gyors cselekvés kikerülhetetlen szükségességéről. Ugy látják, hogy ezidőszerint a politikai helyzet biztonságának és áttekinthetőségének hiánya eleve hatástalanságra ítél minden törekvést, amely gazdasági téren átfogó megoldásra céloz és hogy ennek következtében jelenleg a gazdasági jövőt is döntő módon irányítják a politikai téren teendő rendszabályok. Ennek felismerése folytán a világ államférfiait újlag fíggelmeztetik arra az óriási felelős-

ségre, amely ebben a helyzetben reájuk nehezedik, mindenekfelett és előtt gondolva a küszöbön álló lefegyverezési tárgyalásokra. A világ a béke valószínűsítését biztosítva látván, kész lesz valóságban és idejében olyan útra lépni, amely a gazdasági válság által felvetett kérdések megoldására vezet.

A világháború napjai óta a veszedelem, hogy a nemzetek évszázadok szülte szolidaritásának maradványai is veszendőbe mennek, sohasem volt nagyobb, mint éppen most, olyan pillanatban, amely ennek a szolidaritásnak a legerősebb jegeit követeli meg. Mindezeknél fogva az egyházak mindenkit, különösen minden keresztyént felhívják, hogy tegyenek meg mindent ennek a veszedelemnek a leküzdésére, az itt jelzett összefüggések tiszta felismerését igyekezzenek a világ közvéleményében érvényre juttatni és ezzel a világválság leküzdésére egységes közakarat kialakulását szolgálni.

A felhívást mint a gyakorlati keresztyénség oekumenikus tanácsának elnökei a winchesteri püspök, a brit csoport elnöke, Germanos érsek, thyeirai metropolita, az orthodox csoport elnöke, Dr. Parkes Codman, az amerikai csoport elnöke és dr. H. Kapler, a Deutscher Evang. Krichenaus schuss elnöke, mint az európai csoport elnöke írták alá.

Dalkultusz a pataki iskolában.

Nagyon érdekesek a kézirattár „Felvidítő” c. kötetei (129–138. sz.). Ilyen 10 darab van birtokunkban, de hogy több volt, azt az is mutatja, hogy XXVI., XXVIII. számú kötetek is vannak köztük. Tehát a birtokunkban levők nem a teljes számot képezték. Ki tudja, a többi hol van megvannak a II., V., VI., VII., X., XV., XXI., XXII., XXVI., XXVIII. kötetek. Közülök Egyveleg I., IV., V., VI. jelzéssel fordul elő 4, tehát kellett lenni II., III., VII. kötetnek is. A 133, 135, 136. számúak (XV., XXII., VII.) valamint a 129, 130, 131. számú kötetek sok verset tartalmaznak, sőt 370 közmondás is található bennük. De legértékesebbek a 130. és 131. számúak. (Nóták 1. 2.). Az elsőre rá van írva: Le íródott a Papszász Gyuri gyűjteményéből, szóról szóra, annak első és második kötete, hol is 10 kötet találtak. Ki volt ez a nótakedvelő Papszász Gyuri, nem tudjuk, de azt látjuk, hogy szívesen jegyezte a dalokat, pl. a 13 lapon oda van jegyezve: „a Báró Bánffy könyvéből”. A 130. számú kötet 250 dalt és 15 toldalékot foglal magában, a 131. számú pedig, [melyet 1826-ban SNP-n TK irt össze (Sáros Nagy Patakon irt TK), de későbbi dalok is vannak benne] 200 darabot tartalmaz. (A 288 lapon összesen 423 vers van). Ezekről mondja Tolnai, hogy énekes gyűjteményeink legbecsesebb emlékei közé tartoznak. (E. Ph. K. 1914.) A kéziratos köteteknél már ez a rövid hézagos áttekintés is igazolja, hogy a pataki diákok és tanárok bőségesen kivették részüket a népdal kultiválásából és a néprajz támogatásából. Horváth János az Irodalmi népiesség c. könyvében Petőfiig a 139. lapon csak két ilyen jellegű

kéziratot említ (a Felvidítő nótákat s Polgár János Válogatott világi nóták c. gyűjteményét), a 94. lapon is kettőt (Nóták hármóniájokkal, D. Solt.), a 95. lapon hármát (Dávidné dudája, Herschmann, Szeőts István) összesen hetet kéziratainkból. Később a népmese-gyűjteményt is említi. Ám mint láttuk, sokkal több van ezeknél. Ha ezeket mind ki lehetne adni, micsoda gazdag anyag tárulna a kutatók elé. Kiderülne akkor, hogy egy-egy dal milyen kedvelt volt. Pl. a Hát ily idegen föld hantja kezdetű 5. a Kicsapott mester éneke 3 kéziratban is szerepel. (Sok dalnak érdekes vonatkozása van, pl. a „Ha meghalok se bánom” kezdetűről az 515. számú kéziratban az van: hogy az Guthi Móríciz nótája.

Ujabb időben is tevékenykedtek a pataki diákok és tanárok a Folklore Fellows gyűjtésén terén. Sajnos, ezek a gyűjtemények is kiadatlanok, jöllehet az Ethn. 1915. 338 l. szerint a gyűjtött anyag mind mennyiség, mind minőség tekintetében első helyen áll. Méltán híres a pataki könyvtár dalkatalogusa is, bár ebben nemcsak népdalok vannak cédlázva. Kívánatos volna ennek a megjelentetése is. A népdalokká vált műdalok szerzői közt sok volt a pataki diák (Tompá, Erdélyi, Szemere M., Pósa L., Tóth E., Pap E., H. Nagy Ferenc, Nógrády Pap, Fogarasi). Tanárok is gyűjtöttek (Harsányi I., Novák S., Deák G.)

Nem is csoda, ha Zemplénben dalos fiúk énekelnek, akik a szerelem meg a bor hatása alatt, de meg hazafias érzésből is dalt költenek örömben vagy bánatukban. Komáromi János ph. azt írja, hogy az utas, ha megpillantja Mádot, rögtön rágyújt egy dalra. Ha a maguk nevét nem merik kiírni a dalok alá, írják költött neveket. Például a Dávidné Soltárit Szerelmes Péter szerette, a 2573. és a 734. számú kézirat darabjait pedig, egy néhány válogatott szomorú és vig dalokat, Heverő Gároszi Gáspár rovogatta össze. Egész sereg olyan versgyűjteményünk van kéziratban, amelyek műköltők verseiből vannak kiírva; ez is azt bizonyítja, hogy a pataki diák igen szerette a verset, a dalt. A népies vonatkozású darabokkal (babona, jövendölés, népmesék, találós mesék, közmondás, betlehemes játék stb. stb.) telt kéziratokkal együtt kb. 130–140 re lehet tenni az ilyen kötetek számát.

Külön fejezetben kellene szólni a halotti énekekről. Ezeknek nagy gazdagsága található a kéziratos kötetekben, ami az énekkarnak a temetéseken való szereplésével függ össze. Sok ilyen temetési énekhez azt is oda jegyezték, hogy mikor és kinek a temetésekor énekelték. Az illetők sírját rég beleperte a fű, még a híres Kövyét sem tudják már, de a temetésekor énekelt ének fenmaradt ez el-sárgult lapokon. Sok ismeretlen nevű versíró neve bukkan fel a versek alatt. Ebből a szempontból érdekes az 1124. számú kéziratos kötet, továbbá a 2611., 1859. számú kötet.

(Folyt. köv.)

— **Köszönet.** A bőszi egyház, mint Kálvin-szövetségi tag, lapunk számára 7 P. előfizetési összeget küldött. Nyilvánosan megköszönjük az egyháznak lapunkat támogató áldozatkészségét.

IRODALOM.

* **Dr. Dóczi Imre emlékezete.** Irta és a nagy-körösi Arany János Társaság 1931. május 17-iki közgyűlésén székfoglalóul felolvasta S. Szabó József. Nagykörös, 1931. 19 l. — Az elhunyt nagy tanítómesternek 35 éven át első és legfőbb munkatársa úgyis mint pedagógus, úgyis mint történetíró kiválóan illetékes volt arra, hogy Nagykörösön, hol Dóczi tanári működését 1876 ban megkezdette s hová családi boldogságának emlékei is visszavonzották, az ő emlékezetét felujtsa, érdemeit koszoruba fonja. A mélységes kegyelettel, de a jeles pedagógus és történetíró szép tollával írt emlékbeszéd avatott és művészi vonásokkal állítja elének D. I. szellemi arcképét és érteti meg az olvasóval annak a nagy, szinte döntő jelentőségű befolyásnak alapját, melyet Dóczi több mint 40 éven át ref. iskolaügyünk fejlődésére, átalakulására gyakorolt.

* **Ciklikus igehirdetés.** Két előttünk fekvő könyv az, ami a fenti kérdést aktuálissá teszi: Szabó Imre fasori lelkész, immár budapesti esperes *Ismerd meg magad* címmel összefoglalt 14 beszéde és szabadelőadása a tizparancsolatról és dr. Vincze Károly, perthamboyi lelkész *A hét igéret* című beszédsorozata, a Jelenések könyvével töltött csendes órák gyümölcseképpen. Tanulmányoknak és konferenciáknak kellene foglalkozni a ciklikus igehirdetés szükségességével. Itt csak annyit szögezünk le, hogy a magunk részéről ma különösen szükségesnek tartjuk a sorozatos igehirdetést. Korunk az idegesség is. Sajnos, az idegesség sok tipikus megnyilatkozása rágja és rángja bele magát az egyházi életünkbe is. Híveink a lelki táplálékból is kis adagot akarnak, a Lélek vezetete vehikulumokon is szakaszjegyekkel akarnak utazni, a korábban türelmes falu a különben is megkurtított kolbász rövidülésénél gyorsabb tempóban kívánja a predikáció rövidülését, az intelligenciánk sem a tejnek italát óhajtja benne, hanem a bármixer koktailjét: sokfélét egy kis pohárban S a legnagyobb baj, hogy a szószék nagy mértékben tényleg kiszolgálja ezeket az igényeket a maga öltetszerű (egyetlen ötlete lévén rendszeren a nyomtatott idegen beszédek öltetszerű kiválasztása) „szinglis“, rapszódikus tárgyválasztásu igehirdetésével. Pedig az igehirdetésnek legutoljára, — sőt sohasem — szabad feladni azt az igényt, hogy épen a lelki és társadalmi tagozódottság idején rendszeresen alapozott *fundamentumot* és biztos ivelésű és kötésű *traverzeket* adjon. Ezt a *fundáló és traverziv* jelleget pedig az igehirdetésnek ciklikus művelése biztosíthatja, amely bizonyos legjobb értelemben vett mélyjáratuságot ad, már pedig tudjuk, hogy a mélyeken kell kivetni nekünk fogásra a hálónkat. E gondolatoknak bizonyága a fenti két könyv. Szabó Imre könyvének darabjait nevezhetnénk a legkényesebb, még inkább a legégetőbb kérdések igehirdetésének, bár ő részben szabadelőadásoknak nevezi. Érthető ez: ha feljegyeznénk egy csomó „kényes“ mondatot és kifejezést, megértjük, hogy nem meri ezek használatát igehirdetésnek nevezni, s vele

veszélyeztetni az „igehirdetés méltóságát“. Bár a magunk részéről úgy ítéljük, hogy e „méltóság“ tulesztétikusan és tulromantikusan alakult ki s jórésztben, mint a való életől (a Bibliától is) elvonatkoztatott üvegháziság és prudéria, revizióra szorul. Szerző egyik legnagyobb értéke épen az, hogy nem hallgat el ő is akkor, mikor a legnagyobbat kellene kiáltani. Szabó Imrét nem kell külön felfedezni és bemutatni. Ugy érezzük, hogy megelőző kötete óta e rövid idő alatt készült újabb kötet sok értéket csillogtató 160 lapján még nagyobbra nőtt, mint homiléta Ne kívánja az olvasó, hogy e munkája értékét leltározgatva azt az ismeretét terjedelmével mérjük: igyekezzék megszerezni, hogy maga tudjon meggyőződni arról, hogy mennyire nyeresége ez a kötet a legújabb predikáció és építő irodalmunknak.

Vincze Károlynál is azzal kezdjük, amivel az előbbi szerzőnél végeztük. Az Amerikai Független Magyar Egyház, melynek a szerző egyik legnevesebb lelkésze, illetőleg esperese, egy évtizednyi nehéz, de impozánsan sikeres munkával bizonyította meg, mennyi energia van benne a hit és magyarság szolgálatára. Vinczénél is a vitalitás iránti fejlett és mély érzék bizonyosságának látjuk azt, hogy elmékedéssorozatát épen a Jelenések könyvéhez csatolja. Ahhoz a könyvhöz, mely a textusainknak az Új testamentumban legelhanyagoltabb tárháza s annál inkább erős bázisa az összes szektáknak. Szerző az előszavában is hivatkozik annak az egykori pataki káplánnak a nyilatkozatára: ki a Biblia minden könyvének örül, de a Jelenések könyvével „sehogy sincs megbékélve“. Az új könyv nagy igazolása annak, hogy a Jelenések könyve épen létünk legexisztenciálisabb kérdéseiben milyen áradó bőségű forrása a békének. Mély hit, erős logika, eleven gyakorlatosság, nagy biblicitás és jó stílus a könyv legszembetűnőbb értékei, melyeket az elmélyedő olvasás még sok mással szaporít.

* **A ceglédi ref. egyház multja.** Irta S. Szabó József. Cegléd, 1931. 21 l. 4. r. — Patak egykori kitűnő diákját, a debreceni főgimnázium nyug. igazgatóját ifjúkorában gömöri szülőföldje lelkesítette s indította adatgyűjtésre, majd férfikora java részén, 35 éven át, Debrecen szolgálatában, a debreceni egyház, iskola, reformáció története serkentette kutató kedvét s termékenyítette meg irodalmi munkásságát, míg most, hajlott korában új hazájának, a ceglédi ref. egyháznak szolgálatába állítja történetírói képességét s *A ceglédi ref. egyház lelképásztorai* (1931.) után ime most „Cegléd város monografiája“ számára megírta *a ceglédi ref. egyház történetét*. Feladatát széleskörű kutatások után, az ide vonatkozó történeti irodalom teljes felhasználásával, kiváló kritikai érzékkel oldotta meg. Legelőször is végez az egyház eredetéről szóló legendákkal, sorban kimutatja azok tarthatatlanságát. azután a fennmaradt gyér történeti adatok nyomán próbálja — az újabb kutatások szellemében — az egyház keletkezését s XVI—XVII. századi állapotát rekonstruálni, (a XVIII. és XIX. századból már bővebben folynak az adatok) mindenütt párhuzamosan ismertetve az egyház és is-

kola történetét (a ceglédi ref. gimnázium csak 1869 ben szűnt meg) valamint a ref. templomok viszontagságos történetét is. A ceglédi ref. egyház, sőt Cegléd városa méltán hálás lehet szerzőnknek, hogy oly kiváló részt vett — a ref. egyház és iskola múltjának felderítésével — a város történetének megírásában.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dr. Baltazár Dezső** püspök f. hó 23 án a budai református templomban vallásos estély keretében előadást tartott a pénz hatalmáról. Az estély műsorán magas nivójú ének- és zeneszámok is szerepeltek.

— **Egyetemes tanügyi bizottsági gyűlés.** Egyetemes konventünk elnöksége az egyetemes tanügyi bizottság gyűlését 1932. évi márc. hó 1. és 2. napjára tűzte ki.

— **A kercai (Vas megye) ref. egyház** egyhangú meghívással Pataky Lászlót hívta meg lelkipásztorának, néhai *Hodossy Lajos* egyházkerületünkben is ismert lelkész örökébe.

— **Tollhegygel** ír a *Magyar Kultúra* (1932. évf. 1. sz. 48. l.) a *Napkelet* ellen. „A Napkeletől nemcsak tulnyomóan katolikus előfizetői, de legillusztrisabb munkatársai miatt is, akik szintén katolikusok, elvártunk volna annyit, hogy Komáromi új regényét feneketlen és alpári katolikusgyűlölete miatt megbélyegezze. Ehelyett — ezt lehet a magyar kritika teljes csődjének vagy lólábának tartani — egy ipartestületi bankettre emlékeztető tószóban ünnepelte az immárom ordassá vált Komáromit. Vajjon, ha egyszer egy katolikus regényírónak fog eszébe jutni a magyar reformáció borzalma megírni, ilyen elnéző lesz-e a *Napkelet*?“ Hisszük, hogy ilyen lesz a *Napkelet*, ha majd az a várt író, ha ugyan, megérkezik valaha, csakugyan író és jó regényíró lesz és nem tollhegygel vitriolt fröccsentető fanatikus.

— **Pezenhoffer Antal prot. szeretete.** Nem gondoltuk volna, hogy ez is van a P. ur lelkében, de maga ír erről a *Magyar Kulturában* (1931. évf. 510. l.) — így: „Hogy egyenlő körülmények közt szivesebben polemizálok a protestantizmussal, mint a szociáldemokráciával, ez bennem csak kálvinista magyar honfitársaim iránti nagy érdeklődésemet és szeretetemet bizonyítja. Azért foglalkozom annyit a protestantizmussal, mert értékelem, nagyra tartom a magyar protestánsokat, mert azt tartom, hogy megérdemlik a fáradságot. Mint a szülő is azt az elveszett gyermekét siratja a legjobban, azt emlegeti legtöbbit, akit bajokban szeretett, akinek elvesztését a legnagyobb veszteségnek tartja. Tehát nem gyűlölet, hanem szeretet a forrása az én polemikus cikkeimnek. A becsületes, szinmagyar falusi lakosság egész tömegeinek a Krisztus egyházától való távolállását nagyobb bajnak tartom és jobban fájlalom, mint a félsváb, félszláv, városi, félművelt proletárságét. Ez az oka, hogy tollamat is jobban foglalkoztatta az előbbiek baja, mint az utóbbiaké. S a különbséget tetézi még, hogy e

proletárok gyermekeihez hozzáférhetek, kifejleszhetem bennük velükszületett jó hajlamaikat, megnyerhetem őket az Egyháznak és különb emberekkel nevelhetem őket, mint apjuk volt, sőt évek múltán, a gyermek révén az elveszett apjukat is akárhányszor vissza tudom terelni az elhagyott akolba, a kálvinistává lett becsületes falusi magyaroknak azonban még gyermekeihez se férközhetik már az egyedül idvezítő Egyház. Hogyre bántana, hogyne foglalkoztatna tehát minden meggyőződéses katolikus magyar embert ez a fájó probléma?“

— A fentiekre csak annyit mondhatunk, hogy teljesen felesleges, hogy Pezenhoffer urnak a protestánsok miatt fáj a feje, azok úgy sem lesznek római katolikusokká, bármennyire kellemetlenkedik is nekik. Ellenben akadna elég tennivalója a római egyházon belül, ha már mindenkit egy téma szerint akar üdvözíttetni, még pedig — amint írásból kiderül, a *Magyar Kultúra* berkein belül is.

— **Nagy megmozdulások** történtek az utolsó hónapokban az erdélyi egyházkerületben egy *református kórház* létesítése érdekében. Egy sorsjátékot rendezett az egyházkerület vezetője, amelynek utolsó húzása január hó 20-án volt. Ezt megelőzőleg január 17-én az egész erdélyi egyházkerület területén, sőt a Király hágó melléki egyházkerület több egyházközségében is kórháznapot rendeztek abból a célból, hogy azon minél több sorsjegyet elhelyezzenek. A kórháznap fényes sikerrel végződött s semmi kétség sincs afelől, hogy Isten megáldja az egyházak azon törekvését, hogy Krisztus rendelése szerint a beteggyógyítás szolgálatát is végezhesse. Mindenesetre az egyház evangéliumi erőiben való megizmosodásának különös bizonyosága az a körülmény, hogy a mostani súlyos gazdasági és pénzügyi viszonyok között református kórházat tud létesíteni.

— **Kommunista agitátor.** A badeni egyház a kommunizmushoz pártolt és szabadságkérés nélkül Oroszországba utazott mannheimi lelkész, *Eckert* urat állásából elmozdította. A tudósítás szerint így Eckert ur szabadabban érvényesítheti agitátorius tehetségét.

— **Vörös Oroszországban** karácsonykor a templomok zsufozásig megteltek imádkozó emberekkel, pedig a vörös metropolis az istentelenség propagálására egész ünnepen át készen állott. Szigorú büntetés alá esett a karácsonyfák állítása, általában minden látványosság és olyan előadás tartása, amely a szent ünnepre emlékeztetett. Az istentelenség ligája a legintenzívebb propagandát fejtette ki a karácsony megünneplése ellen. Ünnepek alatt a liga minden nyilvános helyet (színház, mozi, csarnokok) lefoglalt vallásellenes előadások tartására. Ennek ellenében úgy Moszkvában, mint Leningrádban s Oroszország minden falujában és városában zsufozásig megteltek a templomok áhitatos lelkekkel. Egyes helyeken az istentelenség „rohamcsapatai“ az istentiszteleteket megzavarni igyekeztek, úgy hogy a katonaság beavatkozására is szükség volt, a hívek azonban rendithetetlenül állottak, imádságaikkal tévén bizonyoságot *Krisztusba* vetett hitük mellett.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre ... 10 Pengő. Fél évre ... 5 Pengő.</p> <p>Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi l. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
---	---	--

TARTALOM. A Magyar Diákok Pro Christo Szövetségének negyedszázada. — Dr. Gulyás József: Dalkultusz a pataki iskolában. (Folyt. és vége.) — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

A Magyar Diákok Pro Christo Szövetségének negyedszázada.

Az 1907. évi visegrádi — 10 résztvevővel megtartott — nyári konferenciától az 1932. évi budapesti jubiláris diszgyűlésig: 25 esztendő. Körülbelül ez a huszonöt év az, ami a Mekdsz életéből egyáltalában megmérhető. Életének a többi része, ezer más hatása és gyümölcse legfeljebb csak *mérlegelhető*, de fel nem mérhető. Egy mozgalom, mely két és fél évtized alatt beledolgozta magát a magyar missziói élet történetébe és ezen keresztül az egyháztörténelembe is, megérdemli, hogy a negyedszázados fordulónál minden istenszerető ember szeretettel szenteljen figyelmet neki és adjon főképpen hálát annak, aki nagy célok eszközéül hívta el a bibliás diákok közösségét. Mi volt a Mekdsz Istentől nyert küldetése? Nem az fedezte fel, hogy a diáknak lelke is van, hogy Istennek nemcsak reszketőfejű öregekre, jámbor és egyszerű falusi öregekre, hanem a fiatalokra, a műveltekre is szüksége van. A keresztyénység ez egzisztenciálisan fontos érdekének gondolata hol folyamként, hol pataként végigfolyik a keresztyénység élettörténetén. A Mekdsz indulásának idején a missziói munkák uttörőinek pia desideriaí között is ott volt a diákevangélizáció szükségességének látása, külföldön pedig virágzott ez a munka. A Mekdszt mégis egyetemes hatású tényezővé tette a *mi, magunk, most* kötelezettségének felismerése, alázatos, de bátor vállalása s életének első órájától kezdve mindig mélységesen komolyan vett szolgálata. Minden radikálizmusban vannak bizonyos vonásai a hősiességnek, még a hitetlen radikálizmusban, még inkább a hívőben. A hit komolyan vételének, Krisztusnak, mint Megváltónak elfogadása tekintetében radikális Mekdsznek különösen az „őskorában“ is megtaláljuk ezeket a hősie vonásokat. Működésének első évtizedében pl. még theológiákon is megkaphatta a rendszeresen imádkozó, a kötelező alkalmakon kívül is bizonyoságtevő diák az akkoriban mindennél bántóbb, — vagy legalább is bántani akaróbb — jelző bélyegét: „pietista“. Amikor a modern diák típusát az élet-

művészenben, a self made manben látták, nem kis bátorság kellett azt hirdetni, hogy a modern diák pedig a Krisztustól megváltott, Istent és ember-testvéreit szolgáló, imádkozó diák. Nem kis hősiesség kellett ezt nemcsak hirdetni, hanem vallani, élni, ilyen elvekkel hódításra indulni, s ezek számára az egész magyar diákságot, s rajtuk keresztül a magyar jövő vezetőit *igényelni*.

Azóta sok tekintetben változtak a viszonyok, de nem változtak *meg* annyira, hogy a Mekdsz célkitűzései és munkája feleslegesebbé váltak volna. Azóta sok szép aratást ért meg, de minden aratás annál bővebb magvetésre kötelezi. Azóta *munkatársai* is támadtak, talán épen azok közül, akiknek a füléhez őáltala jutatta el Isten a „menj és dolgozz“ parancsát. Talán már az az idő is elmúlt, amikor a felébresztő a felébredtben nem a két új *kart* látta, hanem elsősorban a két *látat*, melyek elviszik tőle a karokat a maguk saját munkamezeire. Talán azon is túl vagyunk, amikor viszont a felébredett nem bánta volna, ha az ébresztő szunyad el. — Sajnos — vagy Istennek legyen érte hála — a Mekdsznek mindig lesz itt tenni valója: pro Christo!

25 éves élete alatt a Mekdsz sokszor zörgött a mi sárospataki főiskolánk vaskapuján is. Mindig lett valamilyen visszhangja és mindig ébresztett itt nemcsak figyelmet, hanem lelkeket is. A főiskola mostani kétségbe nem vonható lelki megújításáért elsősorban Istené ugyan a dicsőség, de bizonyos, hogy zöldelő ágak, érő gyümölcsök sejtjeiben ott van a Mekdsz által vetett mustármagnak titokzatos termőereje is. Kertületünkben is ismerünk lelkipásztor testvéreket, akik számára a Mekdszben iskolázott Isten áldott lelkü munkatársakat, világi papokat és papnőket.

Ezért mi is szerető szívvel irunk *nyugtát* egy *mozgalom* lelki kincseiben való részesedésünkről, kívánva, hogy munkálkodjék benne és általa továbbra is az a Fővezér, kinek sok „utja rejtve van“ még köztünk, de akiről hisszük, hogy fölhozza „biztos kézzel: mi most még rejtve itt“.

Nehézkes szívesség az árvabélyegakció támogatása, vagy szent kötelesség?

Dalkultusz a pataki iskolában.

Ma is vannak olyan Patakon született dalok, amelyek Terhes Sámuel elterjedt dalának (Nem úgy van már, mint volt régen...) példájára a nép ajkára kerülve népdalokká váltak. Ilyen mindenek előtt a Novák Sándor dala, a „Nagymajtényi síkon...” kezdetű kuruc dal, melynek szerzőségét a szöveget illetően Endrődi Sándor, a dallamot illetően a nép számára akarta elvitázni igazi és jogos szerzőjétől, Novák Sándortól (Uj Idők 1928. 1. sz.). Legelőször a Szügyi féle Népiskolai daltár 44. lapján jelent meg (1912.); azóta hosszú utat futott meg, filmre is került (Ufa: Vasárnap délután), sőt Fricsay Richárd zenekarra is átdolgozta. Kedvelt dal volt a háború alatt a „Lengyelország határszélén” kezdetű Bathó nóta is, amely a Pesti Hírlap 1915. szept. 1-i számába is belekerült mint népdal s más lapok is felemlítik. Sőt Komáromi János Különös utazás 1928-ban c. regénye úgy emlegeti, hogy Baghó János e dalánál különben még nem költöttek másikat; végtelenségig is ismételték. A „nótás Bathó”, kinek dalai színpadra is kerülnek („Kesereg a holló” a „Rákóczi fiá”-ba) mégis kimaradt a Zenei lexiconból. Ő írta a „Válásra int immár az óra” kezdetű diákbuscsúdál melódiáját is, melynek szövegéből az I. szakot Szigethy Ferenc írta, a II-ikat a pataki diákok csinálták s már a régi pataki diáknóta (Kezemen van már az uti levelem) helyébe került. Maklári Pap Miklós is írt néhány dalt, pl. a Limbay daltára II. kötet 161. és Szini 200 lapján levő dalhoz II. szakot. Elődei (Ivánka S. és Pásztor S.) szintén hivatott ápolói voltak a dalkulturának.

Pataki színhagyomány szerint idevaló tanár dala a „Nincsen párja a faluban Kerekes Andrásnak” kezdetű dal is, melynek szerzője után Tolnai Vilmos érdeklődik az Etnographia 1926. 161. lap jegyzetében. Tényleg meg is található a Viski Bálintné Költeményeiben, aki alatt Krüzselyi Bálintot kell érteni, 1880-ban (88. l.) Csak az a baj, hogy Limbai I. kötetének 1880-i kiadásában is megvan e dal teljesen eltérő változatban, úgyhogy így a Krüzselyi szerzősége kétes, mert a Fővárosi lapok akkor már országosan elterjednek mondja és a Limbai II. kiadásában (1886-ban) már Almási névalírással szerepel a dal. Krüzselyi néhány ismert dalhoz II. szakot is költött. Erdélyi János pataki tanársága alatt, 1851. óta több néprajzi érdekű cikket, tanulmányt írt (Pesti Napló 1851, Szépir. Lapok 1853, Sp. Füzetek 1863, Magyar népmesék 1855, Népköltészet 1868, Vál. magy. népdalok.)

Azok a kötetek is, amelyek nem Patakon irattak, a diákok nagy dalszeretetét mutatják. Ezek az adatok igazat adnak Szabolcsi Bence és nyomában a Napkelet 1930. májusi számában közölt gondolatoknak, hogy a diákság nagy szerepét behatóbb tanulmányozás tárgyává kell tenni, mert ennek nagy érdeme van az újabb magyar népdal terjesztése körül s ezt eddig nem vették figyelembe.

Hát mai ifjuságunk, különösen annak énekara hogyan ápolja a népdal-kultuszt? Visznek-e még sok nótát ki a legatusok a nép közé? (Suplicanok már régen nincsenek.) Bizony nem úgy, mint

régen. Felcsendül ma is elégszer a népdal s a régi diáknóta is, de már kiment a divatból a „Kezemen van már az uti levelem” kezdetű régi buscsú nóta, ami egy két öreg pataki diáknak nagyon fáj. Azelőtt az énekkar csaknem minden egyes alkalomra (examenre, temetésre) új szöveget írt régi dallamra. Egész sereg ilyen énekhez oda van jegyezve, hogy pl. kinek a temetésén énekelték a kántor diákok. Rozgonyi, Kövy, Majoros és a többi nagy halott sírhelyét elfelejtették, de a temetésükön énekelt énekkari szövegek megvannak. Ma a legnagyobb temetéskor, a legfontosabb alkalmakkor is a sablonos ismert dalokat, gyászünekeket éneklük, amelyeket olykor könyv nélkül tud a gyülekezet jó része. (Mért oly borus?) Ünnepeleken a Szózat, Himnusz, Hiszekegy mellett alkalmi dal ritkán csendül fel. A pataki diák nótacsináló kedve a nehéz viszonyok hatása alatt mintha hanyatlóban volna. (Az új liturgia még inkább háttérbe szorítja az énekkari szereplést.)

(Vége)

IRODALOM.

Dr. Makkai Sándor Püspöki jelentése

az erdélyi ref. egyházkerület 1931. nov. 21-iki közgyűlésén.

Az erdélyi egyházkerület közgyűlései elé terjesztett püspöki jelentések már évtizedek óta a legnagyobb jelentőségű események voltak az erdélyi reformátusok életében. Makkai Sándornak az 1931. évi nov. hó 21-én tartott püspöki jelentése az egész erdélyi magyarság nagyszabású eseményévé vált sőt a határokon innen is kifizettek arra, mert az egész kisebbségi magyar sors benne remeg annak sorai mögött. Sok szempontból érdemes foglalkozni ezzel a püspöki jelentéssel. Nagy szolgálatot tesz az erdélyi magyar református véreinkkel való lelki kapcsolatok ápolása szempontjából, de azért is megtermékenyítő az azzal való foglalkozás, mert ösztönző erők áradnak át általa a mi építő munkánkba.

Félelmes benyomást kelt az egyházkerület anyagi helyzetéről szóló beszámoló. A világszerte általános gazdasági katasztrófa a legválságosabb helyzetbe sodorta az erdélyi ref. egyházkerületet. Mélyen megrendült a *lelkészek* anyagi egzisztenciája. a pénzügyi krízis folytán veszélybe sodródott a nyugdíjintézetnek mintegy 600 000 P. nyi vagyona. Hangsúlyozza a jelentés, hogy az iskolatígy az anyagi fenntartás elbirhatatlan terhei miatt teljesen megérett az alapvető revízióra, és már eddig is a legmélyebb válságba sodródott a *tanítók és tanárok* anyagi egzisztenciája.

De a sötét gondok közül mindegyre előtörnek a biztató tények. A püspöki vizitációról hozó jelentés során arról szerzünk meggyőződést, hogy a forrongó idők nem hogy elszakították volna népünket az egyháztól, hanem még inkább odabilincseltek és hogy felmérhetetlen értékű áldozatokat hoz egyházáért. Az iskolák munkájáról szóló jelentés felemelő érzésekkel tölt el. Örvendező érzésünk növekszik a belmissziói munkákról szóló jelentés során. Mindig nagyobb lendületet látunk a vasárnapiiskolai, a bibliakörös munka terén. Megindult a

tanonc- és cselédmunka, növekvő a perselyes adakozás. Virágzó a leány és a nőszövetségi munka. (Vasárnapi iskolai csoportok száma az egyházkerület területén 512, — 15.639 taggal. A bibliakörök száma 89, — 1350 taggal. 83 a lányszövetségi tagozatok száma 1654 taggal. A nőszövetségi tagozatok száma 490, összesen mintegy 25.000 taggal.) Reményteljes a külmisszió és a marosvásárhelyi diakonissza intézet, mindig több árvát gondozó szászárvási árvaház munkája.

A hatalmas arányokban végzett belmissziói munka nyomán új és még nagyobb arányú tervek bontakoznak ki. A kharitativ munka végzésére az egész egyházkerületben egységesen szervezkedett nőszövetség után most van programmba véve a *férfiszövetség* megszervezése a *szociális kérdés* megoldására. Azután az egész lelkészi kar megszervezése, a tudományos továbbképzésre, a szolgálat, a hitbéli, lelki, testvéri közösség megeremtelésére, az önfegyelmézés megalkotására.

Minden gondolat mögött pedig kibontakozik előttünk dr. *Makkai Sándor* püspöknek hatalmas személyisége az anyaszentegyházért való önmészítő tusakodásával, grandiozus munkásságával, legelsősorban pedig a kálvinizmus útján az evangéliom talajában gyökerező széles perspektívájú egyházpolitikai koncepciójával.

Püspöki jelentésének zárószóival fejezem be ismertetésemet, amelyek a legmélyebben világítanak rá úgy az ő személyiségére, mint az egész egyház sorsára: „Ha visszatekintek immár közel hat esztendő örökkévalóságára, és felidővel előttem élet-halál küzdelmünk azóta máig lefolyt szakaszának képe, lelkemet a félelem és a hála kettős érzelme borítja el. — Látom a harc sebesültjeit, rokkantjait. A halotjakat. A veszteségeket. A küzdelem súlyát, szenvedéseit. Magunk között is — sajnos — a nagy gátakat, szakadozást. A fekete ködöt, mely a látóhatárt akarja. És félek.

De látom azt a sok kegyelmi jelt, áldott indulást, gazdag növekedést is, amely körülvesz minket. Nem számolom, hogy mi a több: a seb vagy a gyógyító kéz, a rom vagy az új épület, az elnémult harang, vagy a Krisztus dicsőítésért megnyílt ajak, de az élet minden mozdulásáért, a Lélek minden kiömléséért hálát adok a Kegyelem Úrának. — Még vagyunk. Még élünk. Még akarunk élni. Még tudunk élni. — És az Úr nem akarja a bűnös halálát, hanem, hogy megtérjen és éljen. — Küzdelmeink porában, füstjében mennyei fénysugár ragyog fel: Bizzatok! Én vagyok! Ne féljete! — Krisztus az, aki érettünk meghalt és feltámadott, aki könyörög érettünk! „Azért nem csüggedünk.“

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Egyházkerületünk püspökválasztásáról**
összes egyházi lapjaink megemlékeznek s rokonszenves képet rajzolnak *Farkas István* megválasztott püspökünkről. A *Lelkészegyesületben* (5. szám) E. K. írja: „A tiszáninneni református egyházkerület számottevő többsége a méltók közül *Farkas István* esperest emelte a püspöki székbe.“ „A püs-

pökség a közéletben méltóság, az apostol irása szerint dolog, munka, Krisztus Urunk és Mesterünk tanítása szerint szolgálat. Legyen az új püspök munkája méltó szolgálat Isten dicsőségére.“ A *Kálvinista Szemle* (5. sz.) baráti toll után közli a többek közt, hogy a *Farkas István* „egyházmegyében fegyelmi ügy bírósági úton sohase intéződött. Maga futott, fáradt, meggyőzött, békitett, de elintézte az ügyeket meglegegedésre. Azok közül a jóakarátú emberek közül való, akik a Biblia szerint tényleg tudnak szeretni, jót tenni, megbocsátani. Elest és megvetett emberekbe új lelket öntött nem egyszer. A lelkipásztor testvérekért, özvegyeikért, árváikért él és hal. Olyan barát, aki mindig csak ad, sohase kér. Belmissziós, aki az ifjuság kálvinistává tételét a legfontosabbnak tartja. Puritán ember. Fáradhatatlan, pontos munkás. A könnyeihez bizony csak éjszaka jutott, mert állandó munkában él és mindig másért. Sok bántalmat kapott, soha vissza nem fizetett másként, csak jóval. Bátor és alázatos ember. Az édesanyjának ma is minden héten ír levelet.“ A *Református Figyelő*-ben (5. sz.) egy tiszáninneni azt írja, hogy a választásnál az dönt el, hogy milyen emberi adományokat lát a tiszáninneni egyházkerület alkalmazni, legalkalmasabbnak az Isten ügyének előbbrevitelére. „*Farkas István* eddig nem volt messiás kezű, nagy vidékeket bejáró Élt a miskolci gyülekezetben, de ott szinte minden hajlékban megfordult, minden szívhez volt jó szava s szeretetteljes tanácsa. Élt alsóborsodi egyházmegyéjének, de ott minden gyülekezetének ügye-baja intézője és igehirdetője is volt. Az egyházkerületébe úgy vetődött ki egyénisége, hogy mint a sárospataki főiskola igazgatótanácsosa mindig hordott magánál egy szívből sarjadt gondolatot, ha nagyon kellett szeretni ezt a drága intézményt.“ Egyházi szolgálatának jellemzése után így végződik a cikk: „Ha Isten előre állította a szolgálatban: célja is van vele. Mi csak messziről látjuk és sejtelmekkel bibelődünk, amikor azt hisszük, hogy az új püspökön át az Úr lelket fog vinni a tiszáninneni sok falusi gyülekezetbe. Kigyulladnak hamvadó parazsak. Új élet és új reménységek zsendülnek fel az örömmel és szívesen végzendő püspöklátogatások során. Hiszünk, hogy a tiszáninneni lelkipásztorok, mint az atyai hajlékba, úgy mehetnek a Püspök Urhoz tanácsért, erőért. Már is kinyilvánította, hogy ő szolgálni fog mindennap, mindenkinek, aki keresi. Hiszünk, hogy a pataki diákok atyjukat a teológusok jóakarátú fejüket ismerik meg benne, aki minden teológust személyesen fog szemé elé állítani s a lelkében fűrkészni. Egy nagy és megértő, szeretetben élő szent családdá formálja az Isten *Farkas István* püspökségén keresztül a tiszáninneni egyházkerületet, mert egyházmegyéjében is ez a legnagyobb áldás sugárzott és melegített.“

— **Magyar istentisztelet Bécsben.** Febr. hó 14-én d. u. 3 órakor Bécsben a magyar reformátusok számára a belvárosi templomban (I. Dorotheengasse 16.), melyet a magyar nyelvű istentisztelet számára szívességből engednek át havonként egyszer osztrák hittestvéreink, istentisztelet lesz. A szent szolgálatot végzi *Dr. Antal Géza* du-

nántuli püspök, aki előző nap „Magyar ifjak tanulmányai külföldön” címen előadást tart a Collegium Hungaricumban. Dr. Antal püspök kíséretében lesz Dr. Benedek Zsolt és Dr. Incze Gábor.

— **Kecskeméti lelkészválasztás.** A Muraközy Gyula Budapestre történt megválasztásával megüresedett kecskeméti lelkészi állás betöltése tekintetében az ottani presbitérium dr. Vass Vince enyingi lelkész meghívása mellett foglalt állást.

— **Ref. lelkész egyetemi magántanársága.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dr. Fülöp Lajos református lelkésznek, az Erzsébet-egyetem bölcsészeti, nyelv- és történettudományi karán a Művészetbölcsélet című tárgykörből egyetemi magántanárrá képesítését tudomásul vette.

— **Hittestvéri adomány.** A Kirchenblatt für die reformiere Schweiz szerkesztősége közli főiskolánkkal, hogy a társaságuk egy tagja adománycént az 1932-ik évben díjtalanul küldi meg a lapot a kollégiumnak. Hálás köszönet a kedves sziveségért.

— **A felsőborsodi e. m. vámosi egyházlátogatói járásának lelkészei** jan. 29-én Zilizen tartották meg ez évben első értekezletüket. Délután 3 óra kor a helybeli ifjúsági és leányegyesületi tagok részére összejövetel volt, melyen érdeklődő gyülekezeti tagok is szép számban jelentek meg. Egy ifjú imája után Onda Sándor hangács nyomári lelkész bibliai eszmecserét vezetett, Lőkös Sándor sajóecsegi lelkész „hosszánna” éneket tanított, egy ifjú és két leány szavalt, ifjúsági és leányegyesületi jegyzők a legutóbbi összejövetelek jegyzőkönyveit olvasták fel. Társasjáték után helybeli lelkész imádkozott. — Este 6 órakor kezdődő vallásos estély alkalmával Onda Sándor bibliaolvasása és imádkozása után ifj. Körössy István boldvai lelkész az igazságról predikált komoly bizonyágtévéssel, Várady József sajóvámosi lelkész a tudásról és tudatlanságról szólott szemléletes előadásában, Lőkös Sándor pedig az istenes élet követelményeit fejtegette cselekvésre indító erővel. Helybeli lelkész imáján kívül ifjak és leányok szavallataikkal, Bakó István kántortanító vezetése alatt az ifjúsági és leányegyesületi vegyeskar és a férfikar szép éneklésükkel tették változatossá a maradandó hatásokban gazdag estét.

— **Házasságok egyházi megáldásának elmaradása.** A makói egyház teszi közé egyházmozgalmi adatai ismertetésében, hogy a házasságok egyházi megáldását a házasságra lépők 50%-a mellőzi. Mikor a jelenségek okát kutatták, igen sok esetben azt a választ nyerték, hogy a 8 pengős esketési díjat nem áll módjukban megfizetni. A makói lelképásztorok hangsúlyozzák, hogy ők eddig is, ezután is díjtalanul végzik az esketést, ha az illető valóban szegény. Nem jön-e erről az oldalról is kemény intés a stóla ügy radikális rendezésére!

— **Gusztáv Adolf emlékezete.** Gusztáv svéd király népéhez intézett újévi üzenetében elrendelte, hogy egész Svédország méltóan ünnepelje meg 1932 nov. 6-án *Gusztáv Adolf halálának 300-ados évfordulóját*. November 6-ika ünnepnap lesz az egész királyságban. Németországban május 28-án

rendeznek nagy emlékünnepet a lützeni csatatéren, ahol Gusztáv Adolf elesett, de ahol serege súlyos vereséget mért Wallenstein seregére.

— **A genfi ref. egyház vezetősége** elhatározta, hogy ezentul minden hónap utolsó vasárnapján úrvacsorát fognak osztani a templomokban. Ezzel a genfi egyház visszatér az öskeresztyén istentisztelethez, melyeknek középpontjában az úrvacsoraszertartás állott. Kálvin is az úrvacsora gyakori kiszolgáltatásának híve volt, de a polgári hatóság Genfben úgy rendelkezett, hogy évenként csupán négyszer legyen úrvacsoraszertartás. Kálvin a békeség kedvéért, engedett. Később sajnálta ezt a gyöngegségét s most a genfi egyház elérkezettnek látja az időt, hogy a polgári hatóság részéről az egyházi életbe történt ezen beavatkozásának véget vessen.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázati hirdetmény.

A zemplén vármegye közönsége által a sárospataki református Főiskolánál zemplénvármegyei gimnáziumi ifjak ellátási és tandíjának fedezésére létesített egy alapítványi helye az 1931/1932. tanév második felére betöltendő lévén, arra pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak a történelmi Zemplén vármegyében született, jó magaviseletű és jeles előmenetelű ifjak — felekezetre való tekintet nélkül — akik a sárospataki református főiskola kebelében működő gimnáziumban rendes tanulóként be vannak írva.

A kérvények, melyekhez a születési és iskolai bizonyítvány csatolandó, folyó évi február hó 25. napjának déli 12 órájáig a főiskola igazgatójánál adandók be.

Később beérkező kérvények nem lesznek figyelembe véve. Az alapítvány adományozási jogát a vármegye törvényhatósági bizottsága a főiskola tanári karának javaslata alapján a folyó évi március hóban tartandó törvényhatósági közgyűlésében fogja gyakorolni.

Sátoraljaujhely, 1932 január 30.

Bernáth Aladár s. k.
alispán.

— **Felhívás.** Felsőborsodi lelkésztestvéreimnek emlékeztetébe idézem őszi e. m.-i közgyűlésünknek missziói vonatkozású határozatait s felkérem őket, hogy azoknak a mai válságos időkben fokozott felelősségérzettel igyekezzenek eleget tenni. Külön felhívom figyelmüket az egyházlátogatói járásonként történő értekezletek munkába állítására. Célszerű ilyenkor ifjúsági és leányegyesületi összejövetelt is tartani az egész gyülekezet részére rendezendő vallásos estélyen kívül. Hatalmas segítséget jelenthetnek ezek az összejövetelek a meginduló vagy már megindult ifjúsági és leányegyesületi munkához. A tavaszi e. m.-i gyűlést megelőzőleg ezekről az értekezletekről egyházlátogatói járásonként rövid értesítést kérek. *Kövér Pál* e. m.-i missziói előadó.

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetség I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.</p>
--	--	---

TARTALOM. Dókus Ernő. — *Barth Ernő*: A Pataki Diákok Országos Szövetségének munkája (Folyt. köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Dókus Ernő

Nagy eseménye volt a múlt hét végén, febr. 5-én magyar református egyházunknak. Tizáninnyi egyházkerületünk büszkesége és dicsekedése, sárospataki főiskolánk főgondnoka, az egyetemes konvent és országos zsinat világi elnöke, az egyetemes magyar református egyház legfőbb világi tisztségének viselője, ma: a legnagyobb magyar református: csabacsüdi Dókus Ernő ökegyelmessége betöltötte közhasznú, gazdag és sokképen áldott életének nyolcvanadik évét. A magasságos Isten csendben és zajtalanul, úgy, ahogy Isten végrehajtja a nagy dolgokat, mintegy láthatatlan angyalszárnyon átvitte az egymásután megnőtt évtizedek e határmegyéjén s csodálatos kegyelmével úgy veszi körül, oltalmazza, óvja, védi, segíti, gazdagítja s áldásaival és erővel úgy elárasztja, hogy amikor ez a nagy évforduló szemünk és szívünk elé állítja a Dókus Ernő életét, úgy érezzük, hogy a naptárnak bizonyára igaza van, a nagy ünnepelel érte ezt a magas kort, amely másokra nézve inkább hátrányt, talán törődést, lehangoltságot, kedvetlenséget, elfáradást, meggyöngyülést és erőnkben való megfogyatkozást jelent, de egészen mást, teljesen ellenkezőt mutat egyházunk e nagy fia életében. Bár ki ne adna igazat a bibliai ígének, amelyet századok tapasztalata igazol, a komor, mély és tragikus szavaknak: „A mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha legfeljebb nyolcvan esztendő és nagyobb részük nyomorúság és fáradság, amely gyorsan tovatűnik, mintha repülének” (XC. zsoltár 10. v.), és sajátos módon az az érzésünk, hogy ez az ige nem textusa a Dókus Ernő életének. Az ő gazdag teliségében sugárzó élete más lelket lehel. Az ő szövetségi író az étellel betelt és kiábrándult volt. A Dókus Ernő élete ma teljesen más és főleg mást jelent nekünk.

Tudjuk, hogy neki is kellett veszténe és hogy nagy megrázkódtatásokban élte át, mi az „a nyomorúság és fáradság.”

A nagy Magyarország fiaként nőtt fel.

És hová lett boldog, erős és dicsőséges hazája? Pedig nem közönséges utakon indult el hazája szolgálatára. Az iskoláját alig elvégzett, de kitűnő készütségű és szép jövőt ígérő ifju 1870-ben már a nagy miniszterelnök, Andrássy Gyula gróf mellett dolgozik. Majd mivel az a vágya, hogy lelkiismeretességéhez mért tudással szentelhesse magát minden feladatnak, amely előtte áll, nem kisebb egyénnel, mint Wekerle Sándorral tanulmányozza Franciaország gazdasági viszonyait. Mennyire gondos és mélyreásó alapvetést végez. Vajjon a sokat ócsárított és nem egyszer félreismert dzsentrik életéből tűnik-e elénk egy fényes vonás, amikor látjuk, hogy idejét és anyagi áldozatát európai látóköri és széleskörű nyelvismeret megszerzésére fordítja, vagy inkább a történetet titkos úton vezető gondviselést áldjuk, hogy előkészíti a későbbi zsinati elnököt az angol világ ismeretére is, hogy 1928-ban a zsinati elnöki szék magaslátán fogadja pl. a Presbiteri Világszövetség küldöttének, Duncannak, vagy Mac Farlandnak, az Amerikai Prof. Egyházak Szövetségtanácsa vezértitkárának angol nyelvű üdvözlését!

A mély szántás gazdag aratásának be kellett következnie.

Dókus Ernőt 1889-től kezdve 15 éven át a magyar országgyűlés csarnokába küldi polgártársainak bizalma. Egyházi téren pedig még jobban igénybe veszik munkaerejét. S ha ott hagyja is a politika mezejét, a maga körében, amely már széles sugárú, mindenütt ott van, ahol a nemzeti gondolatért áldozni lehet. Nem kér jutalmat, elismerést, anyagi ellenszolgáltatást, előnyt vagy hasznot, sőt csodálatosan a fölébe emelkedik az ilyen nagyon is emberi gondolkozásmódnak, és természeteszerű tartózkodással viseltetik még azokkal szemben is, akik anyagiakban méltányoltatják „önzetlen” fáradozásait.

Mennyire megismerte a vesztést, a „nyomorúságot”, amikor megérte az ezeréves állam összeomlását. Ujhelyi kastélyától, ahonnan kocsija röpitette birtokára, soha nem gondolt messzeségbe, más országba került már a legényei kuria. Ha haza akar menni, idegen hatalom világa áll elé.

Óh talán több ez, mint „nyomorúság és fáradtság”, mint amiről a megvéhédzt zsolttáros szól?! Tudjuk, mennyit veszített.

Hol van megtépett egyházkerülete?! A százados multú nagy egyházak: Rimaszombat, Kassa és Ungvár mellett a hű és áldozatkész kis gyülekezetek százai, amelyek több mint két évtizede annyi bizalommal ültették a legfőbb kormányzó székbe, hová sodródtak?

Hol vannak nagy munkatársai és fénylő eszményképei a nagy Vay Miklós bárótól, aki a sárospataki főiskolában maga elé hivatja a kis Dókust és homlokon csókolja, Kun Bertalanon és Fejes Istvánon, az atyai barátón s a kitűnő és felejtethetlen testvéren, Dókus Gyulán és a szintén szívéhez nőtt Radácsi Györgyön át dr. Révész Kálmánig, ha nem akarjuk még megemlíteni azokat, akikkel a szélesebb egyházi téren forrt össze, az Antal Gáborokat, Kenessey Bélákat, Bánffy Dezsőt, Darányi Ignácot és gróf Tisza Istvánt? Ki nem emlékeznék rá, hogy halhatatlanjaink képe fényesebb lett, amikor a Dókus Ernő meleg szívének közegyházi tisztében jelenteni kellett, hogy ők egymásután elszakadtak tőlünk.

És hol van egyetemes egyházi nagy alkotásainak álmodott palotája, a közalap, a lelkeszi özvegy-árva gyámintézet és a lelkeszi nyugdíjintézet??

1910-ben közli egyházkerületünkkel, hogy a „lelkeszi nyugdíj- és özvegy-árva gyámintézet vagyona 1910 jan. 1-én volt értékpapírokban 3,724.400 K., hátrálékokban 155,075 K., 1914 jan. 1-én mikor a lelkeszi nyugdíjintézet működését megfogja kezdeni, lesz 7,227.810 K. és 1918-ban 9,819.628 korona.” Mit jelentettek ezek a számok 1918-ban és később? S hol vannak ezek a gondosan eltervelt és hibátlanul kiszámolt összegek ma??

Igaza volna a zsolttáríró keserű szavának? „Nyomorúság és fáradtság”.

A nyolcvanadik évforduló azért felemelő és áldott a Dókus Ernő életében, hogy romok, veszteségek és összeomló világok fölött nyolcvan évével frissebb, épebb, rendületlenebb szívvel áll, mint bárki más. Az örálló helyen, ahová Isten eljuttatta, ő a legpontosabb. Isten örök végzése formálta ki erre a helyre. Munkaereje ernyedetlen. Lekesedése lankadatlan.

A tudás tömegének, a szédületes tapasztalatok gazdag garmadájának azért kellett összegyűlni, hogy most rendelkezésére álljon. Földi mérték szerint a tanácskozásokban mostani zsinati elnöktársával együtt a megtestesült tökély. Buzgóbb nincs nála. Ég benne az apostoli lélek, ez az ige: „azokat, amelyek hátam mögött vannak, elfelejtve, azoknak pedig, melyek előttem vannak, nekik dőlve, célegyenest igyekszem az Istennek a Jézus Krisztusban onnét felülről való elhívása jutalmára.” Nem a mult, hanem az alkotás, kezdés, ujjáépítés embere, az élő reménység sugárzóztatója.

Nála találjuk a legnagyobb szellemi felvevő képességet. A liberális kor politikusból, a régi egyházi munka szorgalmas kezű végzőjéből, akinek mindig megvolt a nagy emberi kulturája és

lelkületének egyházi diszponáltsága, bizonyoságtelvé lélek lett. Ajkán megszólal egyházunk lelke és felzeng az Örökkévaló Isten üzenete. Üzeni református anyaszentegyházunknak: „Bátran induljunk neki az útnak, olyanok vagyunk, mint a LXXXIV. zsolttár fecskéi: az Úr asztalánál rakott fészktünket hiába rontja el az idő keze, mi újra kezdjük építeni a fészket, hová fiainkat helyezhessük”. Hitünk vallja és négyszáz éves tapasztalatunk igazolja, hogy Isten az ő népét nem hagyja el, gondoskodik arról, hogy az evangélium a Duna-Tisza mentén, ezen a forró homokon prédikáltassék. Szent Fiának királyságát újra meg újra megépíti ezen a magyar földön is s mindig teremt alkalmas eszközöket, akik az ő dicsőségét szolgálják. Némelyik nemzedéknek több jut a teherből, másoknak több jut a gyümölcseből. Egyik éppen olyan drága ajándék, mint a másik s az eleveelrendelést valló hívő nem válogat. Egyik nemzedék a magvetésnek, másik az aratásnak népe. Mi újra magvetők vagyunk s nekünk szól a CXXVI. zsolttár ígérete: „akik könnyhullatással vetnek, vigadozással aratnak majd, aki vetőmagját sirva emelve megy tova, igazadozással jó elő, kéveit emelve”.

B. e. Fejes István egy csodálatos levelében a gyöngéd, finom tapintatra és lebilincselő szeretetreméltóságra, amelyet Dókus Ernő annyira utolérhetetlenül képvisel egyházunkban, utal „az édes anyai szív átöröklött jóságára”.

Láttuk ennek az édesanyának a képét. Ott függ férjének, Dókus Józsefnek az arcképe mellett a sátoraljaujhelyi egyház tanácstermének falán.

A fiu nyolcvanéves születésünnepén megemlékezünk ez édesanyáról.

És a másiktól, amelyről a hű fiu annyiszor vallást tett, a sárospataki Alma Materről. A négy százados jubileumkor írta: a főiskolának „köszönhetem, hogy azzá lettem, ami vagyok.”

Azért a főiskola falai közül szálljon az ünnepeit szívéhez a legmelegebb üdvözlés.

A Pataki Diákok Országos Szövetségének munkája.

Írta: Barth Ernő a P. D. O. Sz. szabolcsi fiókjának titkára.

A mult év december havában arról a sajnálatos körülményről értesültem, hogy az általános gazdasági válság főiskolánk költségvetését is kezdte és a deficit a rendelkezésre álló eszközökkel nem szüntethető meg. Megvallom őszintén, ez az értesülés ilyen formájában aggodalommal töltött el, mert számba véve a figyelembe jöhető segítés lehetőségeit, — az eredmény nullával határos. Ennek dacára úgy gondoltam, hogy emellett a jelenleg mellett a diákszövetség észrevétel nélkül nem mehet el, ebbe a kérdésbe szövetségünknek több fontos oknál fogva bele kell kapcsolódnia.

A szabolcsi egyesület megalakulása első percétől kezdve két célt tűzött maga elé; a támogatásra érdemes szegénysorsú diákok segélyezését és az ősi főiskola istápolását.

Eddigi működését kizárólag a segélyezés eszközeinek előteremtésére koncentrált. Sikerült egy év alatt 1300 pengőt előteremteni és a tanári karral való egyetértés útján néhány arra érdemes

szegény diákat támogatni és bizonyos összeget szorgalom és jutalom díjakra átadni. Az egyesület lelkes vezetősége és több tag részéről már eddig is megnyilvánult meleg érdeklődés, garancia arra nézve, hogy terveink, célkitűzéseink megvalósíthatók lesznek. Munkánk lassan bár, de szépen halad előre. Egyesületünk oly irányban munkálkodik, hogy minden tagja erkölcsi kötelezettséget érezzen arra, miszerint az ősi főiskolának, ha a tőkét nem is, de legalább a kamatokat vissza kell fizetni. Minden tagnak tudnia kell, hogy a jelenlegi állapotok mellett a főiskola alig képes a szegénysorú, tehetséges ifjakat támogatni. Már pedig, ha ezek elkallódnak, nem lesz meg az utánpótlása a mostani nagyjainknak.

Mit jelentene az, ha kellő összefogással megtudnánk csinálni, hogy minden évben segélyeznénk, támogatnánk néhány kiváló tehetségű szegény fiút, ezeknek lehetővé tennénk a tehetségüknek megfelelő legmagasabb kiképzését, ha gondoskodni tudnánk ezek megfelelő elhelyezéséről! Mit jelentene az, ha szövetségünk magas összeköttetésekkel rendelkező tagjai segítségére sietnének ez elhelyezkedni nem tudó szegény pataki diákoknak, — s mit jelentene annak az életbe kikerült pataki diáknak, ha bizalommal fordulhatna a szövetséghez.

Ezenkívül kezdje meg a szövetség, a tanári karral együttműködve, már az iskola padjai közt a tagnevelést. Tudjon minden diák arról, hogy van egy nagy, országos diákszövetség, amelynek tagja lesz ő is. Tudjon arról, hogy mit várhat ezen szövetségtől, de tudjon arról is, hogy mi a kötelezettsége ezen szövetséggel szemben. Ezen iskolában való előkészítésnek, ránevelésnek a befejezése az lehetne, hogy a végzett diákok ünnepélyes formák és keretek között felveendő volna a szövetségbe. Mondjuk az évzáró ünnepély egy program-pontja az volna, hogy megjelenne azon az országos szövetség elnöksége, a fiókegyesületek elnöksége és a tanári kar és ifjúság jelenlétében, megfelelően kidolgozandó ünnepélyes formák között, az országos szövetség elnöke tagokká fogadná az iskola padjait elhagyó ifjúságot. Én úgy gondolom, hogy ez a felavatás, vagy taggá való fogadás, ha megfelelő ünnepélyes formák között zajlana le, egy egész életre szóló kitörülhetetlen emlékként hatna.

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gyászhir.** Dr. Németh József nyug. miniszteri tanácsos f. hó 7-én 65 éves korában elhunyt. Benne lelkes pataki diákot vesztett el főiskolánk. Itt született Patakon (atyja Németh László jogigazgató volt) s itt elvégezve jogi tanulmányait, a földművelésügyi minisztériumba került, ahol ügyes társadalmi modorával, kiváló nyelvismeretével és finom tollával a miniszteri tanácsosi rangig emelkedett. Könyvekben és folyóiratokban gyakran találkozhatunk a nevével a Balkán államokról szóló tanulmányok alatt, vagy a Budapesti Hirlapban érdekes visszaemlékezések alatt. Alig pár éve, hogy a budapesti Diákszövetségben Emődy Dánielről,

majd Kovácsy Sándorról tartott előadást és ide Patakra is szívesen el-eljött a Szövetség választmányi gyűléseire. A gyászszertartást dr. Ravasz László végezte, a P. O. D. Sz-e budapesti fiókja nevében pedig Harsányi Zsolt író bucsuzott a megboldogulttól. Áldott legyen emlékezte!

— **Dókus Ernő** egyházkerületi főgondnok Urat február hó 6-án Sátoraljaujhelyen személyesen kereste fel Elekes Imre gimn. és közigazgató és dr. Vasady Béla theol. igazgató, hogy 80 éves születés napja alkalmából kifejezzék előtte a főiskola két intézeti ágának szivekből fakadó jókívánságait.

— **Gr. Klebelsberg Kunó** v. kultuszminiszter a szegedi Lorántffy Zsuzsanna Egyesület felkérésére február hó 7-én felemelő tartalmú felolvasást tartott *A magyarországi református művelődési központok* címmel. A felolvasásban egyfelől elismerően szólt református iskoláinknak: Gyulafehérvár—Nagyenyed, Sárospatak, Debrecen kulturális gócpontjainak történelmi értékéről, mai kulturális hivatásukról. Itt kiemelte főiskolánknak általa való kiépítését az angol kultúrával való kapcsolat és ebben magyar igazságainknak az angol nyelvterületen való szolgálatára. Másfelől hangsúlyozta, hogy tíz éves minisztersége alatt a református intézményeknek megbecsülése folytán sikerült neki a felekezeti békét is fenntartani, amely felől sárospataki főiskolánk teljes készséggel tesz bizonyosgot.

— **Diákszövetségi választmányi ülés.** Nagyon tartalmas értekezletet tartott február 7-én Sárospatakon a Sárospataki Diákszövetség választmánya *Kazinczy Gábor* elnöklété alatt. Az ülésen megjelent F. Farkas Géza főiskolai v. gondnok is s nagy kézséggel vállalta azoknak az ügyeknek a vitelét, amelyekre a választmány felkérte. A választmány tanácskozásának középpontjában a főiskola megsegítésének gondolata állt. A felületes és tájékozatlan híresztelésekkel szemben a Szövetség munkálatban fogja feltárni a szövetség tagjai előtt a főiskola valóságos helyzetét. Megindul a taggyűjtés is rendszeresebben. A választmányi ülésen különösen Dr. Barth Ernő szabolcsi szövetségi titkár előterjesztése ragadta meg a figyelmet. Az a lélek, amely előterjesztésében megnyilatkozott, az a nagy érték, amely gyakorlatilag is legtöbbet tehet a minden volt diákja által szeretett főiskola érdekében. Barth Ernő előterjesztésének közérdekű gondolatait megszívlelésül és tanácsul közöljük.

— **Csendes napok főiskolánkban.** Sárospataki főiskolánk második félévi munkájára csendes napok tartásával indultunk meg. — A gimnáziumban febr. 7—8 án voltak megtartva a csendes napok a Ref. Középisk. Missziói Biz. megbízottainak: *Főnyad* Dezsőnek s *Kiss Sándornak* a részvételével. A csendes napok *Bódy Dénesnek* gondosan felépített alkalmi igehirdetésével kezdődtek vasárnap délelőtt. Utána *Főnyad* Dezső missziói titkár mutatott rá a csendes napok jelentőségére, majd *Kiss Sándor* S. D. G. titkára biblia magyarázatban mutatta be az evangéliumi életet élő ifju lelki ábrázatát. Délután újra *Főnyad* Dezső tartott előadást „Jézus és az ifjúság” címen Hétfőn reggeli közös áhítat után csoportos biblia tanulmányozás volt, majd újra elő-

adások. A négy alsó osztály részére Fónyad Dezső „Önrevízió”, a felső osztályok részére Kiss Sándor „A kálvinizmus alapelvei” címen tartottak az ifjúság lelkét mélyen megragadó építő előadásokat. A leányok részére külön előadások voltak. A csendes napok munkáját a tanári kar tagjain kívül gimn. igazgató kíséretében *Farkasfalvi Farkas Géza* v. gondnok és *Kazinczy Gábor* a P. D. O. Sz.-nek elnöke is meglátogatták. — Ezek a csendes napokon a gimn. ifjúság a Missziói Biz. kiküldötteinnek a bizonyágtétele szerint is a bibliában való jártasságáról, fejlődő hitről, komoly lelki életéről tett bizonyágot, ami a vallástanítás, ifj. egyleti nevelés és a biblia körök termékenyítő hatásának eredménye. — Theologiai akadémiánkon február hó 10-én, szerdán tartottuk meg a második félévi csendes napot, amelyen délelőtt dr. *Vusady Béla* theológiai igazgatónak alkalomszerű és megragadó hatású igehirdetése után, *Marton János* internátusi felügyelő professzor tartott az internátus első félévi munkájáról szóló jelentések ismertetése kapcsán különösen szemléltető előadást az internátus munkájáról és feladatairól. Délután *Szabó Zoltán* tartott frappáns levezető előadást *Mit vár a mai magyar falu a református lelkipásztortól* címen. Utána dr. *Mátyás Ernő* tartott bevezető előadást *A falusi lelkipásztor kísérletei* címen. A délutáni előadásokat termékeny megbeszélések követték. Hisszük, hogy theol. ifjúságunknak és tanári karunknak a csendes napon való Isten színe előtti megállásban áldott hatások áradtak be theol. akadémiánk munkájába.

— **Főiskolánk életéből.** Folyó hó 3-án kedves vendége volt Főiskolánknak. *Pierre Maury*, a Ev. Ker. Diákok Világszövetségének genfi titkára látogatott meg iskolánkat. Nagy értékű előadásában plasztikusan rajzolta meg a mai ifjúság lelkivilágát, amint az át van szöve a modern kor különböző káros hatásaival. Negatív és pozitív oldalról mutatott rá a mai ifjúság lelki arculatára. A negatív oldalról az ifjúságot a mult örökségének a megtagadása jellemzi. A legradikálisabban jelentkezik ez az angolszászoknál, ahol az erkölcs szilárd alapja megingott. A németeknél az abszolút erkölcs helyét a kultúra foglalta el. A francia nép kebelében a humanitás megtagadása általános. Pozitív oldalról az ifjúságot először a test kultusza jellemzi, azután a technika imádása, végül a nacionalizmus és kommunizmus, amely a legforróbb várakozás ellenére sem képes az embert embertársaival összekapcsolni. Egyedül van az ember. Ezeknek a mozgalmaknak a hívei a nem ker. diákok. De vannak, akik keresztyéneknek mondják magukat. Hiányzik ugyan lelkükből a régi entuziasmus, szkeptikusok, valami nehéz dolog nyomja a lelküket, de e mögött igaz ker.-ség van. A mai ifjúság számára legfontosabb, hogy a ker.-ség a maga abszolútágában álljon előtte, hogy döntenie tudjon, ha kell még saját maga ellenére is. — *Pierre Maury* magas műveltségű, éles pillantású, nagy átfogó erejű személyiség, aki a legteljesebb mértékben ura a legmodernebb theol. problémáknak is. Nemes és mély evangéliumi szellemtől áthatott, különösen szertette méltó személyisége maradandó hatásokat gyakorolt úgy ifjúságunkra, mint tanári karunkra.

— **A „Válásra int immár az óra”** kezdetű dalra vonatkozólag azt irtuk, hogy az I. versszakát *Szigethi Ferenc* írta, a II. at a pataki diákok. Most *Szigethi Ferenc*től értesítést kaptunk, hogy mindkettőt ő írta. — Mi a főiskola könyvtári kéziratár 1889. sz. kézírata alapján állítottuk azt, hogy csak az I. szak való tőle, mert ott *Szigethi* sajátkezű irásában csak az I. szak van. Sőt az Ifj. Közlöny 1915. májusi számában (154 l.) is csak az I. szak van, sőt különnyomatban is így jelent meg (1915). Sőt a kéziratban is más szöveggel van (A tógamat nyakamba vágom). Később is úgy jelent meg (*Deák G.* rajzával), hogy a II. versszakot a diákok csinálták (1931-ben is). Nem akarjuk azonban elvitatni a jeles költőtől a tulajdonjogot, azért itt indokoljuk állításunkat. — A Lengyelország határszélén c. dalt 1928-ban is énekelték, *Komáromi Különös utazás* 1928-ban c. kis regénye szerint. Itt ezt olvassuk róla: Különösen egy dalt ismételtünk a végtelenségig. *Baghó János*nak a dala volt ez, amelynél különbet nem költöttek még egy másikat. Bizony nedves lett a mi szemünk is. (Magy. 1930. II. 15. 16.)

HIVATALOS RÉSZ.

178/1932. sz.

Körlevél.

A Nagytiszteletű Esperes Urakhoz!

Egyházkerületünk, tavaszi rendes közgyűlését a püspökszentelés ünnepi napjával kívánjuk egybekapcsolni. Későbbi időben, hivatalosan fogjuk közzétenni a gyűlési meghívást. A gyűlést április közepére tervezzük.

Hogy kerületünk tavaszi közgyűlése zavartalanul megtartható legyen, evégből szükséges, hogy a szokásos egyházlátogatásokat minél hamarabb elvégezzék minden egyházmegyében. A tavaszi egyházmegyei gyűlések március hó végén megtartandók s az egyházmegyék által az egyházkerületre felterjesztendő mindennemű iratok és felebezett bírósági ügyek legkésőbb április hó 2. napjára a püspöki hivatalhoz felterjesztendő.

Sátoraljaujhely és Abaujszántó 1932 febr. 10.

Dokus Ernő
főgondnok.

Cziáky Endre
püspökhelyettes.

Alsózepléniek figyelmébe! Kérem azon lelkészársaimat, akiknek egyházközsége az elmúlt évben tőkekamat segílyt kapott, hogy ezt az esperesi hivatalba azonnal jelentsék be. A tavaszi egyházmegyei közgyűlésen tárgyalatni kívánt ügydarabok március 5-ig küldendőek az esperesi hivatalba. Sátoraljaujhely, 1932 febr. 11. *Kiss Ernő* esperes.

Szerkesztői üzenetek.

J. K. A legközelebbi lapszámot szenteljük közleménynek. — **P. I. M.-c.** Köszönöm a tudósítást. Térészüke miatt kissé rövidíteni kellett. Hasonlókat máskor is szívesen veszünk, főleg pedig kellő időben beküldve — **Ny. K. H-i.** Megkaptam. Jön. A témát sok oldalról kell megvilágítani és állandóan felszinen tartani, hogy a megoldás készületlenül ne érjen. — **Sz. F.** Mindenesetre gondom lesz rá.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tánitók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.</p>
--	---	---

TARTALOM. *Barth Ernő*: A Pataki Diákok Országos Szövetségének munkája (Folyt. és vége). — *Vitéz Nyitrai Károly*: A magyar ref. elemi iskolák válsága — Nyilatkozat. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

A Pataki Diákok Országos Szövetségének munkája.

Irta: *Barth Ernő*, a P. D. O. Sz. szabolcsi fiókjának titkára.

Ami a szövetség másik fontos célját, a *főiskola istápolását* illeti, szövetségünk még egyáltalán nem tart ott, hogy az anyagi segítség problémáját megoldani tudná. Ezt őszintén meg kell mondanunk és egy pillanatig sem szabad azokat a tényezőket, akikre a megoldás nehéz munkája várakozik abban az illúzióban ringatni, hogy a dikszövetség esetleg segítséget tud nyújtani. Igen, tud nyújtani, ez kétségen kívüli, mert legfeljebb nem kapnak támogatást a szegény tanulók, — de ez mai megszervezése mellett, figyelemmel a tisztviselő társadalom rendkívül nehéz helyzetére, — számottevő összeget nem jelent. A szabolcsi egyesület mondjuk összehozná azt az összeget, mint tavaly, a pesti szintén, már Debrecen és Miskolc lényegesen kevesebbet, végeredményben egy, kétháromezer pengőről lehetne szó, ami pedig itt nem az a segítség, mely a bajt megszüntetné.

Egy ismeretlen kéz figyelméből valamelyik nap megkaptam a Sárospataki Református Lapok azon két példányszámát, amelyekben a főiskola szanálása címen *Dr. Trócsányi professzor* úr ismerteti ezt a kérdést. Amikor a cikket elolvastam, az említett aggodalmam lényegesen enyhült, mert hál' Istennek a veszély nem olyan nagy, mint ahogyan én informálva voltam. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne volna a helyzet komoly és hogy ezzel a kérdéssel ne foglalkozzék a diákszövetség.

Véleményem szerint, igenis foglalkozni kell vele, mégpedig több oknál fogva. Meg kell tudnia a szövetségünk minden tagjának, hogy bajban van a főiskola. És ezt tőlünk és nem másoktól kell megtudnia. Ha tőlünk tudják meg, akkor az igazat és a valót tudják meg, ha másoktól tudják meg, akkor a tendenciózus, helytelen megvilágításban kapnak információt, mely alkalmas egyfelől arra, hogy anyagi támogatását megvonja, azt meg se kísérelje, másfelől és főképen pedig arra, hogy meglátsza a összekötő szálakat, elhidegültté, köz-

nyössé tegye azzal az ősi iskolával szemben, amelyben megállapításom szerint ma is az a szellem, ami volt, ma is olyan becsülettel szolgálják annak érdekeit, mint annak előtte. A tájékozatlanság könnyen hajlamos helytelen beállításokra. Így már magam is hallottam olyan megjegyzéseket, hogy persze az angol internátus, a helytelen gazdálkodás, a nagy modernizálódás a baj forrásának az oka. Nem szabad hagynunk, hogy ezek a minden alapot nélkülöző valótlan beállítások köztudattá váljanak azoknál, akikre főiskolánknak szüksége van és akiket, meg vagyok róla győződve aggodalommal töltenek el ezek a hírek.

Egy másik ok, a szövetségnek ezen kérdésbe való bekapcsolódására az, hogy igen sok magas állású és kiváló összeköttetésekkel rendelkező tagja van szövetségünknek, kiknek erről a kérdéstről feltétlen tudomással kell birniok. Megítélésem szerint, ha ezek a szövetségi tagok megfelelő formában, megfelelő elő készítés mellett erről a kérdéstről értesülnek, — ki tudja mit tehetnek, — hol és hogyan segíthetnek. S itt nem elsősorban anyagi támogatásra gondolunk.

Egy további ok, — véleményem szerint a bekapcsolódásra még az, hogy ha a kérdés könnyen megoldható nem lesz és felmerül a szüksége annak, hogy illetékes helyeken, ahonnan a megoldás várható, kellő súlyúnak, mindennél előbbre valónak, hatásában nagy jelentőségűnek kell a kérdést feltüntetni, akkor kéznél legyen az országos szövetség és egyöntetű fellépésével, határozott állásfoglalásával, erős erkölcsi háttérrel képezzen.

Végül ugyancsak a szövetség feladatát kellene, hogy képezze. ha annak szükségét fogjuk látni, a napi lapok útján a megfelelő közhangulat felkeltése. Azon esetben, ha valamikor felmerül annak a szükségessége, hogy főiskolánk állami támogatást kérjen, vagy meglévő állami támogatását el ne vesssítse, — feltétlenül szükségesnek vélem a minél nagyobb hirlapi előkészítést és propagandát. Véleményem szerint, ha ez jól van előkészítve és megszervezve, ugyanazt a szerepet tölti be, mint a háborúban a tűzérési előkészítés.

Ezek után csak egészen röviden néhány megjegyzést teszek a Dr. Trócsányi professzor úr által ismertetett szanálásra vonatkozólag.

A közlemény szerint a fedezetlen hiány 10.122 pengő 60 fillér. Tényleg nem olyan összeg, mely a főiskola létét fenyegetné s azt a lét vagy nem lét kérdése elé állítaná. Ha azonban figyelemmel elolvassuk a bevételek szaporítására és főképpen pedig a kiadások csökkentésére tett intézkedéseket, — a fenti 10 ezer pengő egy rendkívül komoly, nagy és fájdalmas összeggé nő. Ugyanis a tanári és tisztviselői fizetéseket az állami rendszerű csökkentésen felül, nem volna szabad csökkenteni. Az állami rendszerű csökkentés is rendkívüli súlyos áldozat.

Én magasabb szempontokra gondolok, amikor ezt a kérdést itt szóvá teszem. Nevezetesen a tanári pálya egyike azon pályáknak, amelyhez 100%-ban lélek kell. Ha ez a lélek zavart, nyugtalan, káros kihatással van a tanításra. Itt nem lehet utólagosan hibákat korrigálni. Itt a lelki depressió, mérhetetlen károkat, hiányokat, esetleg rombolásokat vihet végbe a fogékony ifjú lelkekben. A depressió pedig nem abból származik, hogy talán kevés a fizetés és megsokasultak az életgondok, hanem az egyenlőtlen teher viselésből. Véleményem szerint ezt provokálni nem szabad.

Vége.

A magyar ref. elemi iskolák válsága.

Vitéz Nyitrai Károly.

Ebben a chaotikus állapotban, amelyben ma vagyunk, nemcsak az egyes emberek, vállalatok, erkölcsi testületek, hanem a nemzetek a maguk összességében eligazodni nem tudnak vagy, hogy a mindennapi szólásmódot használjam, válságban van minden.

Az bizonyos, hogy valami lelki betegség lett urrá az egész világ felett, mely betegség hatása alatt állandó bénaság teszi lehetetlenné úgy az egyes emberek, mint a nemes eszmék megvalósítása érdekében egymás mellé tömörült emberi társaságok munkáját. Panasz, elégedetlenség hallatszik innen is, onnan is.

A társadalom, a nemzet, sőt az egész világ beteg voltát a nagy elmék, az úgynevezett országok sorsát intéző orvosprofesszorok megállapítják, sőt gyógyító eljárásokat is ajánlanak, azonban a beteg csak nem akar meggyógyulni. Itt úgy látszik a konzultálók vagy a betegségek okait nem ismerik, vagy az általuk ajánlott gyógyítási mód nem helyes, vagy a beteg nem tartja be az orvosi tanácsot. — Negyedik lehetőség nincs.

Nekem nem céлом ezek felett elmélkedni. Én nem akarok a beteg világ felett konzultálók elméleti vitáiba a magam szerény szavával szólni, csupán a sok beteg közül egyet, a magyar ref. elemi iskolákat óhajtom felkeresni s nem én általam, hanem az arra hivatottak által megállapított válságos állapotáról egy pár gondolatot papírra vetni.

Az egyházmegyék, az egyházkerületek s az egyetemes tanügyi bizottságai jelentéseikben megállapítják, hogy a magyar ref. elemi iskolák szellemi

szintje nemhogy lefelé, hanem fölfelé ivelő irányt mutat. Itt tehát nincsen hiba, hanem annál elomorítóbbak aztán nevezett bizottságoknak azon megállapításai, hogy az egyházak, mint iskolafenntartók az iskolák anyagi terheit nem bírják, a munka folytatásához szükséges lehetőségeket a legnagyobb önmegtágadás mellett sem tudják előteremteni. Az egyházak a rájuk nehezedő iskolai terhek miatt, — hogy kereskedelmi kifejezéssel éljek — csődbe jutottak. Az anyagiakkal küzdő egyházakban egy, a jövőre nagyon is kiható jelenséggel is találkozunk: a hitélet lazulásával. Szeretném, ha ezt a jelenséget csak az én sötét üvegű szemüvegem mutatná. Mondhatná valaki: mi köze a hitéletnek az egyház anyagi dolgához e kettő két különálló valami? — Igaz, hogy e kettő között ég s föld különbség van, azonban az ég és föld is szoros kapcsolatban van egymással. Szomorúan tapasztalhatjuk, hogy a hitélet terén a lelkész és tanító csak addig végezhet eredményes munkát, míg anyagi téren köztük és az egyháztagek között semmi ellentét nincsen. Minden egyházat vezető lelkész tapasztalhatta azt, hogyha egy építkezés miatt kivétést kell a presbitériummal eszközölnie, bizonyos elhidegülést tapasztalhat hiveinek egy részénél. A lelkész és tanító, ha a törvény által biztosított s a létfenntartásához szükséges anyagi javak kiszolgáltatását kéri, egyházépítő munkájának erőssége hiveivel eddig bensőséges összeköttetése lazulni kezd. Én félttem egyházainkat, illetve azoknak hitéleteit attól, hogy az iskolák anyagi válsága amazoknak válságát fogja okozni. Ismét csak azt mondom, szeretném, ha tévednék. Azonban egyházam jövőjén való gondolkozásom közben vetődött fel az a kérdés, hogy ilyen állapotok állandósulása mellett fenn tudják-e egyházaink iskoláikat tartani?

Vitán felül áll, hogy az iskolák fenntartásának kötelezettsége nem az egyházaké, hanem az államé és községké. Az egyházak a múltban óriási terhet vettek át az arra elkötelezettekől, midőn az iskolák fenntartását vállalták. Azonban nagyon sokszor látjuk azt egy 4000 holdas községben, hol a 4000 holdból 2000—2500 hold nagy birtok, ott az utóbbi egy fillérrel sem, vagy csak nagyon minimális összeggel járul az iskola költségeihez, pedig az ezen élő családok gyermekei abban az iskolában részesülnek oktatásban, mit a kis emberek építettek és tartanak fenn. Szinte hallom az ellenvetést: az állam és község a szegény és arra rászoruló iskolafenntartóknak segélyek nyújtása által segítségére siet s e segélyek kiutalásának lehetőségét az ország lakosai által befizetett adófillérek biztosítják, így közvetve mindenki viseli az iskolai terheket. Ha az államsegélyek % os statisztikáját nézzük, megállapíthatjuk azt, hogy egyes, más jellegű iskolafenntartók előnyben részesülnek velünk szemben. Példa van rá, hogy egy (bizonyára több) községben,² hol ősidők óta a ref. egyház iskolát tart fenn, dülődező iskolájának felépítéséhez építési

¹ Az ilyen konkrét esetek illetékes helyre azonnal jelentendők, máskülönben igazolatlan vádaknak tűnnek fel. Szerk.

államsegélyt kért s nem kapott, e közben a róm. katolikusok, kiknek nem is volt iskolájuk, szintén kérték s azt meg is kapták, sőt az újabb időben a tanítói lakás kibővítésére is nem csekély segélyt részökre kiutalva. Azt hiszem ehhez sok hasonlót lehetne felhozni.

Vagy szóljak-e az évről-évre mind nagyobb és nagyobb tehernek az egyházakra való áthárításáról? Feleslegesnek tartom, ez köztudomású dolog. Az áthárított terhek sulya alatt recseg-ropog az iskolákat fenntartó egyházak hajdan erős épülete. Innen is, onnan is halljuk a hirt, a ref. egyházak nem bírják az iskola terheket, feladják iskoláikat, vagy legalább is annak feladását elhatározták. A kétségbeesettek szomorú tette és jajkiáltása ez, hasonlatos ahhoz, mint mikor a süllyedő hajó népe a könnyítés céljából az élelmiszereit dobálja a tengerbe. A kétségbeesettek cselekedetét szabad-e elítélnünk? Nem és százszor nem! Ne dobjunk követ amaz egyházakra, melyek iskoláik fenntartásának jogát feladni készülnek, mert nem tudjuk, hogy a holnap nem kényszerít e bennünket is ezen kétségbeejtő elhatározásra.² Nem vagyunk bizonyosak afelől, hogy a mi féltve őrzött és gondozott egyházunk veteményes kertjétől nem kell-e holnap megválnunk, hogy egyházunkat megtarthassuk? Egy bizonyos, ha iskolánkról le kell mondanunk, akkor egyetemes egyházunk épületének egyik tartó pillérét döntjük le, pedig a mai állapotok állandósulása mellett e szomorú romboló munkát könnyező szemekkel véghez kell vinni. Mit kell tennünk, hogy e szomorú valóságot megváltoztathassuk, hogy e szomorú harakirit ne kényszerüljünk magunkon végrehajtani? — Feleljenek e kérdésre az arra hivatottak!

Nyilatkozat.

A Szikszón 1932. február hó 16-án tartott értekezleten jelenvolt abauji ref. egyházmegyei lelkészek és világi tisztviselők megbotránkozással értesültek arról, hogy a gönci járás főszolgabírája egy körlevélben a ref. lelkészi kar ellen, — szerinte a Károlyi forradalomban szerzett tapasztalatok alapján, — mint megbízhatlanuk ellen, alája rendelt közegeit, legbizalmasabb nyomozásra és ennek eredményéről „az egyének névszerinti jellemzésével”, — jelentéstételre utasítja.

Nagyon csodálatosnak tartja az értekezlet, hogy épen a ref. lelkészi kar, mely a legsúlyosabb időben mindig tudta kötelességét és a hazafias nemzeti irányzat tántoríthatlan harcosa volt, részről ily hamis, méltatlan megítélésben.

Ezen minősíthetetlen eljárással kapcsolatos okatlan, a valósággal egyenesen ellentétben álló méltatlan és az egész magyar ref. papságot mélyen sértő megállapításokat és kisebbitéseket az értekezlet felháborodva a leghatározottabban visszautasítja.

² Azért kell ref. felekezeti iskoláink kérdését állandóan a felszínen tartani, hogy ne egyes gyülekezetek vivják magukra hagyva élet-halál-harcukat, hanem egyetemes egyházunk.

Szék.

Öszinte együttérzéssel látja az értekezlet, hogy a róm. kath. papság hasonlóan méltatlan és igaztalan megtámadtatásban részesül ugyanezen helyről.

Felkéri az értekezlet az egyházmegye elnökségét, hogy figyelje a fejleményeket és ezekhez képest és az értekezleten elhangzott felszólalások szellemében tegye meg a szükséges intézkedéseket és ezekről időről időre az egyházmegye lelkészi karát és magát az egyházmegyét értesítse.

Cziáky Endre esperes, Farkasfalvi Farkas Géza em. gondnok Kovács István em. főjegyző, Hörcsik Lajos em. tb., Makkay Kálmán em. tb., Kádár József, Főris János, Bárczay János dr. em. vil. aljegyző, Ujj Lajos, Pásztor István, Szilva István, Kukoró Ferenc em. lelkészi aljegyző, Csabai István em. lelk. aljegyző, Medgyasszay András em. tb., dr. Lengyel István em. tb., Kántor Ferenc, Botos Ferenc.

* * *

Teljes mértékben osztjuk azt a felháborodást, amelynek ez a *Nyilatkozat* hangot ad.

Azt gondoljuk azonban, hogy a gönci járási eset nagyon elszigetelt jelenség.

És hisszük, hogy a mélyen megsértett lelkészi kar elégtételt fog kapni és pedig nemcsak a higadt, nyugodt magyar közvéleménytől, amely megbélyegzi az ilyen durva inzultusokért a főszolgabíró urat és mindazokat, akik mögötte vannak, hanem a szóban forgók felettes hatóságaitól is.

Ez a legkevesebb, amit a reformátusság elvár, sőt megkövetel.

Szerkesztő.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Makkai Sándor Sárospatakon.** Theológiai akadémiaink tanárkara és ifjusága meghívta Makkai Sándor püspököt, főiskolánk egykori tanárát egy előadás tartására, aki ifjuságunk és főiskolánk egész tanártestületének nagy öröme arra vállalkozott is. Előadását, melynek címe: „Az evangéliom és az egyház” március hó 17-én délután 5 órai kezdettel fogja megtartani Makkai Sándor főiskolánk imatermében, művészi számok keretében. Hiszük, hogy úgy Makkai Sándor személye, mint az egyház e legégetőbb problémájával foglalkozó előadása sokakat fog vonzani egyházkerületi lelkészeink közül is Sárospatakra.

— **Szülői értekezlet.** A miskolci ref. elemi iskola tanítótestülete több mint háromszáz szülő részvételével szülői értekezletet tartott. Az énekkar Hiszekegye után Kovács Lajos IV. oszt. tan. imádkozott, majd Péter József igazgató a szülőközönséget, melynek sorában jelen volt Farkas István ref. püspök, kormányfőtanácsos. Enyedy Andor dr. iskolaszéki elnök, Kovács Kálmán dr. ügyész, Sztelhol Zoltán dr. jogakadémiai tanár, Jégh Gyula dr. gimn. tanár és még számosan, meleg szavakkal üdvözölte s megvilágította a szülői értekezletek tartásának célszerűségét, kiszámíthatatlan hasznát. Szavaltak hárman a kis tanulók közül. A fiúiskola cserkészapródai Molnár Béla tanító lelkes cserkészparancsnok betanításával két kedves jelenetet mutattak be

nagy sikerrel. A gyermekek Rácz Árpád tanító vezénylete mellett sikerült énekszámokkal emelte a hangulatot. Henszelmann Aladár dr. egyetemi magánitanár, közkórházi főorvos „A betegségek okairól” címen tartott tanulságos, értékes s szakszerű előadást, rávilágítva sok olyan betegséget előidéző dologra, mely eddig ismeretlen volt. Nagy János tanító „A gyermeklélek fejlődése” címen nagy készültséget eláruló értekezést tartott. Ruttkay Berta tanítónő kedvesen megírt verseiből olvasott fel néhányat nagy tetszés mellett.

— **Cserkészbemutató.** A 134. sz. Hegyaljai erő cserkészcsapat szokásos évi bemutatóját febr. hó 6-án tartotta meg a főiskola Mudrány-teremben. A cserkész bemutatónak az nyújtott különös jelentőséget, hogy ekkor ünnepelte a csapat fennállásának 10 éves jubileumát is. A bemutató központjában Szabó Károly parancsnoknak vetített képes előadása állott, amelyben a csapatnak 10 éves működését adta elő vonzó vonásokban. Ezen kívül Szabó Ernő zenetanár pompás hegedű játéka feleségének precíz kíséretével, értékes énekszámok, szavalatok, cserkész mutatóanyagok gyönyörködtették az érdeklődő közönséget. A vonzó előadás rendezéséért illesse elismerés Szabó Károly parancsnokot.

— **Tiszáninneni árvagyermekeket** az Orsz. Ref. Szeretetszövetség elhelyez hejőpapi árvaházában. A vallási nevelés sikere szempontjából minél kisebb koru esetleg csecsemő gyermekek előnyben részesülnek. Lelkésztársaink a szükséges adatokkal felszerelve, irjanak mielőbb Kiss Ferenc ügyv. igazgatóhoz Debrecenbe. A gyermekek gondozására és nevelésére Isten lelke vezérelte anyahelyettes áll rendelkezésre, aki szeretettel várja és fogadja a Krisztus kicsinyeit.

— **A Vasárnapi Iskolai Szövetség** vezetősége ezúton hálás köszönetet mond mindazoknak, akik szívesek voltak a kért statisztikai adatokat hozzá beküldeni. Együttal kéri azokat, akik ezt még nem tették meg, kegyeskedjenek a kérdőlapokat most már haladéktalanul visszaküldeni különösen a kérdésekre való feleletekkel: Hely? Ki a vezető? Hány csoport van? Hány növendék? Hány tanító? Őszinte köszönettel vennék akkor is, ha negatív jeletéről volna szó. *id. Victor János.*

Kerelem. Egy korán nyugdíjazott, szerencsétlen, hánytvetett életű lelkésztársunknak (aki most kórházban fekszik) még szerencsétlenebb 5 tagú családja érdekében fordulok elsősorban az egyházakhoz és lelkésztársakhoz, de általában minden jó szívű hittestvérünköz, hogy bármily szerény adománnyal járuljanak hozzá a család nyomorúságának enyhítéséhez. Felsőábrány, (Borsod m.). Hittestvéri szeretettel *Takács Mihály* lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

216/1932. sz.

Körlevél.

Torna és énekünnepélyek támogatása.

Az alsó- és felsőborsodi valamint a gömör tornai egyházmegyék gömöri érdekeltiségeinek tanítóit és iskolászekeit felhívom, hogy a nemzeti

érzést oly öntudatosan ápoló, a testvéri összetartásra a nemes verseny által is oly üdvösen kiható, eddig is megtartott torna és énekünnepélyeken egész lélekkel vegyenek részt és azok megrendezése érdekében Borsod-Gömör és Kishont közígazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék királyi tanfelügyelőjével, mint e torna és énekünnepélyek országosan lelkes kezdeményezőjével egyetértésben hathatóan közreműködjenek.

Cigánd, 1932 febr. 17.

Janka Károly

e. ker. lelkészi főjegyző.

217/1932. sz.

Felhívás a közalapi lelkész kölcsön hátrálékosaihoz.

Az orsz. közalap végrehajtó bizottsága f. év febr. 11-én kelt leírata szerint 1931 dec. 31-ig fizetendő kamat és tőke törlesztés címén kerületünk 1076 p. 26 f. van hátrálékban, amely összeg sürgős befizetésére hív fel. Mivel a Sárospataki Ref. Lapok múlt év 50 ik számában közzé tett felhívásunk eredménytelen maradt, ismételve és nyomatékosan hívjuk fel lelkész testvereinket, hogy az 1931 dec. 31-ig minden 100 p. kölcsöntőke után esedékes 6 p. 19 f. kamatot s a tőke egy ötöd részét, mint törlesztést, a már beküldött összeg levonásával a Tiszáninneni ref. egyházkerület pénztára Miskolc, 10 154. sz. csekkszám-laja javára 3 nap alatt annyival is inkább befizetni szíveskedjenek, minthogy ellenesetben az egész kölcsön felmondása mellett a készfizetői kezeseik ellen lennének kénytelen fordulni s mulasztásuk esetleg még súlyosabb következményeket is vonna maga után.

Püspöki hivatal.

Alsóborsodiak figyelmébe. A múlt hét végén egy Körlevelet küldöttem el, mint Nyomtatványt minden lelkészi hivatal címére. Ebben utasítást adtam a tavaszi közgyűlés eljövételét megelőző, mindenkit kötelező Jelentések megtételére. *Ha valamelyik lelkésztestvér nem kapta volna meg a Körlevelet, postafordultával kérje azt tőlem.* A tűzbiztosítási díjak, a paróchiális könyvtár évi járuléka, az egyházlátogatóság által a múlt évben szedett fizetni valók, — de meg a múlt évről fizetetlen összes járulékok is! — még a gyűlés előtt befizetendők. Költségvetések és Zárszámadások a Számvevőkhöz azonnal beküldendők. A Vagyon-leltári ivenek a múlt évi változás átvezetendő. Mindenemű panaszok hozzám gyűlés előtt bejelentendők. A régi rend, minden reményem meg van, hogy most is megmarad. Testvéri köszöntéssel: Farkas István esperes.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! Addig is, míg tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk határidejét az Elnökség megállapítaná, felkérem lelkésztársaimat, hogy a tárgyalandó ügydarabokat *március hó 12-ig* okvetlenül küldjék be az esperesi hivatalba. mert a későbbben érkezettek figyelmen kívül hagyatnak. Atyafiúi szeretettel vagyok Sajóbabonyon 1932 február hó 16-án.

Elek József

felsőborsodi esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre ... 10 Pengő. Fel évre ... 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS + ömunkatársak</p> <p>Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetségi I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. M. J.: Vegre... — Dr. Trócsányi József: A 7—18 éves kornak vallás-változtatása. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Vegre

olyan ponthoz jutott egyházi életünknek egy súlyos kérdése, hogy megkezdődhet a jó alkalom felhasználása s vele egy páratlan horderejű munka megindulása, veszélyeztetett gyülekezeteinknek és hozzájuk nőtt, drága intézményeknek megmentése.

Eljövő, még nagyobb válságok leküzdésére nyílik lehetőség. Pusztuló és összeomló világunk közepette helytálló alapokat fektethetünk le. Ki tudja megmondani, hogy népünk széles rétegeire nézve nem az a dől-e el közöttük Krisztus evangéliumának ügye, hogy most mennyire vagyunk ébren, mennyire tudunk gátat emelni a pusztító ár ellen, mennyire vállaltuk a jövőépítés nélkülözhetetlen munkáját?

A lelkésztanítói képesítésnek a legkönnyebb, a legkívánatosabb és legmegfelelőbb módon való megszerezhetése nyitotta meg ezt az alkalmat.

T. i. rendkívül kedvező eredményhez jutottak azok a tárgyalások, amelyeket egyetemes konventünk ebben a kérdésben a vallás- és közoktatásügyi minisztériummal Dr. Antal Géza dunántúli püspök útján folytatott.

Sietünk közzéadni e tárgyalások eredményét.

Egyetemes Konventünk megállapította, hogy nem kívánatos a teológiai tanulmányokkal egyidőben kényszeríteni a lelkészjelölteket a tanítói oklevél megszerzésére, mivel ez károsan osztja meg a jelöltek érdeklődését és munkáját a két életpályára készülés között.

Azt kérte azért egyetemes konventünk, hogy a két segédlelkészi év egyike alatt legyen megszerezhető a tanítói oklevél.

Dr. Antal Géza püspök előterjesztésére a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a Konvent előterjesztésének helyt adott. Csak azt kívánta, hogy az egy éves tanfolyam megkezdése előtt tegyék le a jelentkezők az I—IV. osztályból a különböző vizsgát.

Ez ellen, mint szinte leküzdhetetlen nehézséget okozó követelmény ellen újabb felterjesztést tett Dr. Antal Géza. És most az egyetemes tan-

ügyi bizottság fogja tárgyalni a minisztérium válszát.

Olyan megoldást ajánl a minisztérium, amely szerint „a lelkészjelöltek a sajátlagos óratervvvel működő V. osztályban sajátitanak el a különbözőzeti vizsgálat anyagát is, amely esetben — amennyiben ennek anyaga szervesen bennfoglaltatik az V. osztály tanulmányi anyagában, az V. osztályról az iskolai év végén teendő osztályvizsgálattal a különbözőzeti vizsgálat is elintézését nyerhetne.“

Tanügyi része tehát a kérdésnek megoldottnak tekinthető. A kivétel van hátra. Anyaszentesgyházunk és Krisztus evangéliumának ügye megkívánja, hogy anyagi akadályok ne gátolják a természetesen megérdemelt és Istenünk által nyújtott alkalom felhasználását.

M. J.

A 7—18 éves kornak vallás-változtatása.

E kérdésben a Debreceni Protestáns Lapok 1931. 51. száma közli egész terjedelmében a belügyminiszternek egy elég jelentőségűnek mondható véghatározatát, melynek kapcsán érdekes és tanulságos vita fejlődött ki a D. P. L. ez évi 3. és 5. számaiban két jeles egyházjogászunk, dr. Benedek Zsolt és dr. Kun Béla között. A vitás jogi kérdés megértése céljából idéznünk kell a vonatkozó törvényhelyeket a gyermekek vallásáról szóló 1894/32. t.-c.-ből.

1. §. „Bevett vagy törvényesen elismert különböző vallásfelekezethez tartozó házassulók házasságuk megkötése előtt egyszersmindenkorra megegyezhetnek arra nézve, hogy gyermekeik valamennyien az atya vagy az anya vallását kövessék, illetőleg abban neveltessenek. A megegyezés csak akkor érvényes, ha kir. közjegyző előtt stb.“

2. §. „Az 1. §. ban körülírt megegyezés hiánya esetén a gyermekek szülőik vallását nemök szerint követik, illetve abban neveltetnek amennyiben ez a vallás a bevettek vagy törvényesen elismertek közé tartozik.“

3. §. „Az 1. §. ban létrejött megegyezés később csakis az esetben változtatható meg, ha a

különböző vallású felek közül valamelyik fél a másik házastárs vallására tér át, úgy, hogy a házasság egy vallásnak házasságává válk. — Ez esetben a megegyezés ugyanazon alakiságok mellett, de csupán olyan irányban változtatható meg, hogy a születendő, valamint a 7-ik életévét még be nem töltött összes gyermekek most már valamennyien a szülők közös vallását kövessék és abban neveltesse; a 7 ik életévet pedig már túlhaladott, de az 1868 : 53. t. c. 2. §-ában megszabott életkort még el nem ért gyermekek az idézett t. c. 3—8. §-ában körülírt módon a szülők vallására térhetnek át, de csakis a gyámhatóság beleegyezése mellett.

4. §. „A 2-ik § ban foglalt szabály alól eltérésnek később csak akkor van helye : ha az egyik házastárs a másik házastárs vallására tér át, úgy, hogy a házasság egy vallásnak a házasságává válk.

Ez esetben a születendő, valamint a 7 ik életévet még be nem töltött összes gyermekek a szülők közös vallását követik, illetőleg abban nevelendők.

Az áttért szülő nemebeli 7—18 éves gyermekek is az id. t. c. 3—8 § aiban körülírt módon a szülők közös vallására térhetnek át, de csakis a gyámhatóság beleegyezése mellett.

8 §. „Az 1868 : 53. t. c. 13., 14., 15. és 18. §-ainak rendelkezései, a törvényesen elismert vallást követőkre is kiterjesztve, hatályukban fenn tartatnak.“

Az 1868 : 53. t. c. 14. § : „Ha a szülők valamelyike más vallásra tér át, mint amelyet előbb követett a hetedik élet évét még be nem töltött gyermekek nemők szerint követik az áttértet.“

Az 1. és 3. § ok a megegyezéses reverzális házasságok esetét szabályozzák, ami nem tartoznék mostani kérdésünkhöz, de mégis célszerűnek láttuk idézni a törvény teljes rendszerének az áttekintése céljából. Sőt a 3 ik §. idézése nem árt abból a szempontból sem, hogy emlékeztetbe idézze a törvénynek azt a világos rendelkezését, mely szerint reverzális házasságnál a házasságnak utólagos egyvallásává válása nem vonja ipso iure maga után a gyermekek vallásának a változását. hanem a törvényes formások mellett új megegyezést kell létesíteni.

A vegyes házasságok többnyire reverzális nélkül köttetnek mely esetben a 2. §. szerint a gyermekek nemük szerint különböző vallásúak lesznek. Mikor lehetnek az ilyen házasságból született gyermekek egyvallásúak? Erre a kérdésre ad feleletet a 4. §. és pedig akként, hogy ha az egyik házastárs a másik házastárs vallására tér át s így a házasság egyvallású házasság lesz. Ennek a törvényszakasznak az értelmezése körül támadt most aktuális vita. Eleddig az volt az általános felfogás, hogy a 4 §. a 2. §. alul mint általános szabály alul való kivétel jelentkezik s mint minden kivételes szabály szorososan magyarázandó és analog ki nem terjeszthető. Tehát csak akkor lehetnek vegyes házasságból született gyermekek egyvallásúakká, ha a vegyes házastársak *egyike* a másik vallására tér át s csak ebben az esetben térhetnek át

a 7—18 éves koru gyermekek gyámhatósági jóváhagyással szüleik közös vallására. Ellenben nem alkalmazható a 4. § ha mindkét szülő vallást változtat s ugyanazon bevett vagy e ismert vallásfelekezethez lépnek be. Megpéldázva sosem volt vitás, hogy ha egy kath. férfi elvesz egy zsidó nőt és utóbb a nő katolizál, a 7 éven a uli leányok katolikussá lesznek, a 7—18 év közötti leányok pedig gyámhatósági beleegyezés mellett szabályszerűen áttérhetnek a kath. vallásra; ellenben, ha a felvett példában mindketten a ref. vallásra térnek át, az ezután születendő gyermekek és a 7 éven aluli gyermekek reformátussá lesznek (1868 : 53. t. c. 14. §!), de a 7—18 év közötti gyermekeik maradnak katolikusként és zsidónak s még gyámhatósági beleegyezéssel sem térhetnek át reformátusnak. Ez utóbbi kérdésben lép uj utra a fent említett belügyminiszteri véghatározat, amely a 4. § analog kiterjesztésével a 7—18 éves koruk áttérését gyámhatósági beleegyezéssel akkor is megengedhetőnek tartja, ha mindkét szülő egy harmadik közös vallásra tér át. Indokolja ezt azzal, hogy a legis ratio mindkét esetben azonos akár a vegyes házások egyikének a másik vallására térése által lesz a házasság egyvallásúvá akár mindkét házastársnak egy harmadik közös vallásra térése által. A cél az indokolás szerint mindkét esetben a család vallási egységének a helyreállítása, illetve létrehozása. A régi értelmezés a törvényhez ragaszkodó szoros törvényt magyarázat, míg a belügyminiszteri tágabb szabadabb, sőt analog törvényt magyarázat. Előadásaimban mindig ezt a szabadabb törvényt magyarázatot tanítom. Kun Béla cikkében szintén a belügyminiszteri felfogást teszi magáévá, ellenben Benedek Zsolt a belügyminiszteri analog törvényalkalmazást illegálisnak minősíti az ismert jogmagyarázati elvek alapján, amelyek szerint kivételek szoroson magyarázandók s analog ki nem terjeszthetők Fél továbbá attól, hogy a törvény kiterjesztő magyarázata terén nem lesz megállás s ebből nekünk mint kisebbségi egyháznak lehet kárunk. Felelő pl., hogy egy adott esetben nem is a vegyes pár, hanem izraelita házaspár katolikusként térvén át, a gyámhatóság engedélyezte 7—18 éves koru gyermekeknek a kath. vallásra való térését s ezt a határozatot az illetékes izr. hitközség felülvizsgálati kérelmének elutasításával a belügyminiszter jóváhagyta Vagy is az analog kiterjesztés már nemcsak vegyes házasságoknál következett be, hanem tiszta házasságoknál is. Nem tudom osztani Benedek Zsolt tiszteltre méltó agyályait. A ráció azonosságánál fogva a törvény szellemének megfelelőnek tartom mindkét belügyminiszteri döntést. A jogmagyarázat terén ma már nem uralkodik az a régi orthodox felfogás, mely szerint kivételeket analog nem lehet kiterjeszteni. Ma már a jogmagyarázat terén egy egészségesebb, életteljesebb, szabadabb irányzat uralkodik, melynek legfőbb elve, hogy a törvénynek olyan értelmet kell adni, mely az életet leginkább szolgálja. Már pedig életre való helyes gondolat az, hogy a gyermekek a szülők közös vallásában nevelkedjenek. Kétség esetén tehát ebbe az irányba kell terelni a jogmagyarázatot. Szoroson csak akkor

kellene magyarázni a 4. § t. ha az abban foglalt kivétel, mint privilegium odiosum nehezednék valamelyik egyházra. Erről azonban szó sincs, mert hiszen e szabályok egyaránt szolgálhatnak minden egyháznak úgy kárára, mint hasznára. Lélekalálással sincs a 4. § nak vagy analog kiterjesztésének semmi kapcsolata, mert hiszen e § alkalmazásának előfeltétele szülőknek tehát felnőtteknek az áttérése, ilyeneknek az áttérése pedig szerény felfogásom szerint, sohasem lélekalálással s így nem lélekalálással ennek a természetes és törvényes következménye sem. a 7 éven aluli gyermekek vallásváltozása s a 7—18 éves gyermekek esetleges vallásváltoztatása sem. A 4. § alkalmazásában szereplő felnőttek vallásváltoztatásánál a kath. egyháznak sem állanak rendelkezésre azok az általunk perhorreskált kánonjogi lélekalálási eszközök (házasság érvénytelensége, gyermekek törvénytelenése stb.), amelyek a vegyes házasság megkötésekor s így, amint lélekalálással szempontjából nem veszedelmes a 4. § a legszorosabb nyelvtani értelmezésében, úgy nem veszedelmes az analog alkalmazásában sem.

B Zs. aggályainak a szemléltetésére felemlít egy megtörtént esetet, ahol a gyámhatóság engedélyt adott egy nyolcadfél éves ref. leányka vallásváltoztatásához, mert a gyermek ref. anyja elhalván, a ró m. kath. apa kath. nővel kötött második házasságot, melyből kath. gyerekek születvén, a család egysége vallási életének megóvása tette a kis ref. leány katholizálását szükségessé. Ez valóban megdöbbenően törvénytelen eset, mert az 1868/53. t. c. 43. § világosan rendelí, hogy a gyermek vallásos nevelésén a szülő halála sem változtat. A Kálvinista Szemle 1927. évi február 19. számában viszont közölve van egy eset, ahol hasonló esetben a gyámhatóság nem engedélyezte az I. házasságból származó 12 kath. leánynak a II. házasságbeli tisztá ref. szülőknek a közös válására való áttérését. Ez igazán kétféle mérték s az ilyen jogszolgáltatás ellen minden törvényes eszközzel fel kell lépni. De a 4. § analog kiterjesztése nem jogtiprás, hanem a törvény szellemének kiéptése.

Dr. Trócsányi József.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Tiszáninzeni egyházkerületünk** f. évi rendes tavaszi közgyűlését értesülésünk szerint április hó 14-én tartja Miskolcon *Farkas István* püspöknek ünnepélyes beiktatásával.

— **Dókus Ernő főgondnok üdvözlése.** Az egyetemes konvent elnöki tanácsa febr. 12 iki üléséből meleg szeretettel üdvözölte 80 ik születésnapja alkalmából az ülésen meg nem jelent **Dókus Ernő** egyházkerületi főgondnokot, egyetemes konventünk világi elnökét.

— **Dr. Enyedy Andor** miskolci lelkész, konventi belmissziói előadó február hó 25-én, theologus ifjuságunk felkérésére a „Hittan-hallgatók Egyletében“ a nagyvárosban folytatott belmissziói munkáról előadást tartott ifjuságunk részére. A gondosan felépített, mélyen szántó, a nagyvárosi lelkész ki-

sértéseit, sokoldalú belmissziói munkáját, egyházunk jövő feladatait feltáró színes, ötletekben is gazdag építő előadás felejthetetlen benyomásokat gyakorolt ifjuságunkra.

— **Az abauji lelkészi kar sérelme,** amelyről lapunk múlt szamanak Nyilatkozata adott hírt, úgy látszik, orvoslásra talál. Több rendbeli interpelláció tárgya lett az országgyűlésen. S a belügyminiszter olyan kijelentéseket tett, amelyek a sajnálatos ügy óhajtott, megnyugtató elintézésére jogosítanak fel.

— **A gömör tornai egyházmegye** rendes tavaszi közgyűlést f. évi március 30-án d. e. 10 órai kezdettel tartja meg a szini egyházközségben.

— **Theologus ifjuságunk** f. évi március hó 5 én Miskolcon a zenepalotában műsoros estélyt rendez és azt másnap megismétli Diósgyőrön. Hiszszük, hogy ifjuságunk művészi nívójának ígérkező estélye mindkét helyen sokakat fog vonzani.

— **Hetven pengő** gyűlt össze 6 fillérenként abból a füzetből, amelyben különnyomatban kiadtuk Dr. Ravasz Lászlónak b. e. Dr. Révész Kálmán püspökünk felett tartott halotti beszédét. Süket, vak és hideg világunkban, amelyben élünk, ez is eredmény. Köszönjük azoknak, akiket a köszönet megillet. De hány egyházunk és iskolánk küszöbég nem ért el szavunk?!

— **Téli táborozás.** A teológiai akadémia „Timotheus“ csapatának öregcserkészei febr. 8-án fejezték be öt napos téli táborozásukat Szabó Zoltán vezetésével. Szállást br. Waldbott Kelemen sziveségéből a gyönyörű helyen fekvő ujhutai vadászkastélyban kaptak. A nappalok kemény, testet edző síturákkal teltek el, esténként bensőséges eszmecserékben és áhítatokban keresték Isten üzenetét a téli természet tanításában.

— **Hírek a Sárospataki R. K. I. E. köréből.** Felemelő ünnepélye volt a Sárospataki R. K. I. E-nek folyó évi január 31-én, amelyen tagavátás is történt. Résztvett ezen ünnepélyen *Kovács Péter* orsz. földműves titkár is és azon hatalmas erejű előadást tartott. Az egyesületnek ezen az ünnepélyén erős benyomásokat szereztünk annak nagyvonalu építő munkájáról. — Az egyesület évi rendes tisztújító közgyűlését febr. hó 7 én tartotta. Annak elnöke újra *Baksy István*, alelnöke *Rácz István* és titkára *Kov. cs Ferenc* lett.

— **KIE tanfolyam Vámosújfalun.** A vámosújfalusi eleven hiteletet élő gyűlekezet az alsózempléni egyházmegye gyűlekezetei számára márc. 4—5-én ifjusági egyesületi vezetői tanfolyamot rendez, melyre minden gyűlekezetből két résztvevőt hív és vár. Jelentkezni márc. 2 ig lehet a lelkészi hivatalnál. Résztvételi díj 50 fillér.

— **A Zemplén vármegyei Kazinczy Kör** február 7-én tartotta szokásos évi közgyűlését ünnepi keretek között. A tárgysorozat központjában *Emőd* Lászlónak a kör elnökének *Kazinczy* Ferencről tartott nagyértékű előadása állott. A közgyűlés után társasvacsora volt, amelyen a jelen levő *Kazinczy* Gábor ny. kuriai bíró által adományozott *Kazinczy* emlékerleg felavatása volt megtartva dr. *Mitrovics* Gyula egyetemi tanár becses beszédével. A nagyértékű kulturmunkát kifejtő egyesület közgyűlésén főiskolánk is képviseltette magát.

— **A felsőborsodi e. m.** vámosi egyházlátogatói járásának lelkészei febr. 8-én Nyomáron és Hangácson, 18 án Sajóvámoson tartották értekezletüket. Nyomáron vallásos délutánt, Hangácson és S. vámoson vallásos estélyt, S. vámoson ezenkívül ifjúsági és leányegyesületi összejövetelt rendeztek Közreműködtek: ifj. Körössy István boldvai, Kövér Pál e. m. missziói előadó zilizi, Onda Sándor hangacs-nyomári. Várady József s. vámosi lelkészek. A helybeli szavalókon kívül Gábor István nyomári tanító gyermekek, Katócs Géza hangácsi tanító gyermek és férfiak Országh László s. vámosi tanító férfiak, Várady József ifj. vegyeskar összhangzatos, szép éneklésével működött közre.

— **Külföldi stipendium.** A zürichi kanton egyháztanácsa az 1932. év nyári szemeszterére a theol. fakultáson létesített ösztöndíjas helyet Nagy Barna szini segédlelkésznek juttatta. — *Kuthy József* lapunk útján tudatja, hogy segédlelkézi állást nyervén, az ORSZ taggyűjtését tovább nem folytathatja.

— **A sárospataki ref. egyház statisztikai adatai** az 1931. évről: született fi: 47, nő 47, összesen: 94 (84); meghalt fi: 32, nő: 22 összesen 54 (64); templomunkban megáldatott: 26 pár (24); ebből tiszta 13; javunkra reverzálist adott 9 (9); kárunkra 6 (16) pár; konfirmáltatott 46 serdülő és 10 felnőtt; urvacsorával élt 1417 fi és 1493 nő, együtt 2910 (2914); hozzánk tért 1 fi (17); kilért 2 nő (2). — (Zárjelben az előző év adatai vannak.) — A szülöttek a Sárospatak községben születettek 26 5% át teszik a halottaknál a százalék 30,1, a házasságot kötötteknél 29,8, ami alában megfelel a ref. egyház számarányának. A község lélekszámának (a népszámlálás adatait még nem ismerjük) jó negyedét teszik ugyanis a reformátusok. A halálozást kivéve jobb az arány, ha 5 év (1927—1931) statisztikáját vesszük alapul. A statisztika itt a szülötteknél 29,4, a halottaknál 31,5, a házasságba lépőknél 29,3%-ot mutat. — Perselypénz volt 1104,16 P. (1074 02).

Egyházrajzi adatok. Debrecenben: Élve született: törvényes fi 724, törvényes nő 633, törvénytelen fi 152, törvénytelen nő 128. Halva született: törvényes fi 26, törvényes nő 34, törvénytelen fi 10, törvénytelen nő 20. A fi és nő szülöttek száma összesen 1727. Házasságra lépett: tiszta református pár 388 vegyes pár 124. összesen 512. Meghaltak: a finemből 690. a nőnemből 692, összesen 1382. Attértek hozzánk más egyházból, helybeli fi 7, beköltözött fi 26, helybeli nő 7, beköltözött 20. összesen 60. Kitértek tőlünk más egyházba: helybeli fi 9, beköltözött fi 14, helybeli nő 12, beköltözött nő 23, összesen 58. Szaporodás a finemben 232 a nőnemben 115 összesen szaporodás 347. A polgári házasságot kötött 256 vegyes pár közül: egyezséget kötött javunkra 99, kárunkra 68. Nem kötött egyezséget 89. Lelkek száma 1931 dec. 31-én: finemben 34,982 nőnemben 36,753, összes lélekszám 71,735.

— **A diósgyőri egyház múlt évi statisztikai adatai.** Lélekszám 1931 es számlálás szerint: 4227. Kereszteltetett: 102 (102), Konfirmált: 75 (65), Esküdők: 48 (53). Reversális javunkra: 15 (7).

Kárunkra: 15 (5). Temetés: 56 (52), Hozzántért: 24 (25), Kitért: 13 (19), Úrvacsorázók száma: 4216 (3868).

A vasgyári egyházrész némely külön adata: Templomozók száma: 57.600 (48.200), Bibliaórákon résztvevők: 4200 (4000). Háziistentiszteleten résztvevők 32 alkalommal: 672 (600) Vasárnapiiskolások száma: 220 (200). A pre-biterek 50%-a átlag minden istentiszteleten jelen volt Úrvacsorázók: 2479 (2131) Perselypénz: 1312,57 (1228,36) Gyermekpersely: 48 (46), Összes adomány: 17 család 6 hónapi havi segélyezése, nőegylet segítőakciója. gyorssegélyek s egyéb célokra: 5054. Az egyházrész lélekszáma 1931 es számlálás szerint: 1988 lélek Egyházi és templomadó a fizetés és kereset 2%-a. Az egyházrész válasszói névjegyzéke 620 sorszámmal zárul.

HIVATALOS RÉSZ.

Abauji lelkészek figyelmébe!

Értesítem abauji lelkésztársaimat, hogy egyh. m.-i közgyűlésünk március hó valamelyik utolsó napján lesz Az időt, annak megállapítása után közölni fogom. Most arra hívom fel b. figyelmüket, hogy a gyűlés elé terjesztendő iratokat márc. hó 12 ik napjáig lehet beküldeni az esperesi hivatalba.

Egyházlátogatás tekintettel a nehéz élet viszonyokra, melyek alatt úgy az egyházak, mint lelkészek szenvednek, ez éven nem lesz. Minden lelkész, a vizitacionális jegyzőkönyvet presbiteri gyűlésben, szabályszerűen állítsa ki s aláírva és megpecsételve, a megküldött és gondosan kitöltött statisztikai lappal együtt sürgősen küldje be az esperesi hivatalba.

A számadási másolatot, záradékolva, aláírva, megpecsételve, az igazoló nyugtákkal és a költségvetéssel együtt Farkas Elek egyh. látogató úrhoz Göncre kérem küldeni a radványi járásból, a többi járásokból pedig az egyházlátogatásra kijelölt jegyzőurakhoz. (Lásd tavaszi gyűl. jkv. 24. lap és az őszi gyűl. jkv. 11. pontját.)

A tűzbiztosítási díjat, hogy az épületek biztosítatlanul ne legyenek, valamint a különböző kivetéseket kulturadót és a nyugd. int.-i járulékot szíveskedjenek a dékáni hivatalba minél előbb beküldeni. A nyugd. járulékra vonatkozólag, ha az önkéntes fizetésre való felhívás eredményre nem vezet, a kényszerítő szükség, a kongruából való levonást fogja parancsolni. Hozzánk sokkal illőbb és méltóbb volna, bármily keservesen esik is, a köteleesség kényszer nélküli teljesítése. Istentől hitet, lelkierőt kérve mindnyájatokra.

Atyafiúi szeretettel üdvözlő lelkipásztor testvéretek.

Cziáky Endre
esperes.

Szerkesztői üzenetek.

M. L. Más alkalommal kell az ilyenekre rámutatni. Most — sajnálom — de nem használhatom. — Sz. F. Meleg köszöntés a szép munkáért. — K. G. Javíthatatlanul ideális vagy. Köszönöm. — Dr. K. A. Cikkedre rövidesen sort kerítünk — Dr. P. I. írása közelebről jönni fog.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre ... 10 Pengő. Fel évre ... 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5,- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi Kálvin-Szövetség I. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
---	--	--

TARTALOM. *Komjáthy Aladár dr.*: Egy időszerű kérdésről. — *Vikár Sándor*: „Magyar Református Kántorkönyv.”
— Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Egy időszerű kérdésről.

Nemsokára megkezdődik már a gyülekezetek látogatása a hivatalos kiküldöttek által. A mai nyomoruságos időben nem épen kellemes dolog egyházlátogatásba menni, mert mindenütt csak a baj és a fogósabbnál fogósabb kérdések adják elő magukat, amelyeknek megoldása egyenesen a hivatalos funkcionáriusokra vár. Bizony nagyon meg kell dolgozni azoknak, akik erre a nagyon is fontos munkára vállalkoznak, mert az ilyen ténykedés mindig jó hatással van a gyülekezet életére, akármilyen csökönyös, nehezen mozgó egyházközség is legyen az. Mindig hagy valami nyomot maga után az egyházlátogatóság és ismerjük be nyíltan, nagyon szomorú volna, ha magyar református gyülekezeteink életében nyomtalanul eltűnne az egyházlátogatóság munkája. Én tapasztalattól beszélek, mert hiszen a gyakorlat embere voltam egész lelkipásztori pályámon, de azt állíthatom minden egyéni rokonszenv kizárásával, hogy egyik-másik egyházlátogató úgy az ígihirdetésével, valamint ellenőrző munkájával nemcsak irányt adott gyülekezetünkben, hanem felejthetetlen emléket is. Erre a munkára vonatkozólag akarok egyet és mást elmondani, ami természetesen csak szerény egyéni vélemény és semmi más. Ha elfogadja valaki jó, ha elveti, az ő dolga. Bizonyára talál helyesebb megoldást, vagy jobban ismeri a kérdést nálamnál. A legelső dolog, amiről beszélni szeretnék, az az, hogy az egyházlátogató számadása legyen az első teendője az egyházlátogató számára. Mindenekelőtt azzal kell tisztában lenni, hogy a vallásos élet fejlesztésére van-e valamilyen belmissziói munka? Sok helyütt absolute nem lehet tenni semmit, olyannak látszik a gyülekezet, de azért mégis meg kell kísérelni, ha mást nem a gyermekek evangelizálását. Ha a vasárnapi iskolát szorgalmazzza valaki csupán, már az is eredmény, amiről beszélhet, amit bemutathat a hivatalos kiküldöttek előtt. Egy tolnai lelkipásztor barátom írta nem régen nekem, aki eddig csak az egyházmegyei gyűléseken látott földmivelő né-

pet, annyira fővárosi ember volt, hogy nehezen halad gyülekezetében a belmissziói munka, de reméli, hogy a gyermekek után az ifjúság szívét is meg fogja nyerni. Hacsak egyfajta belmissziói munka is van, már az is igen jó, az is eredmény a gyülekezeti élet parlagján. Mindent nem lehet megcsinálni egyszerre, ezt nem is lehet kívánni. De azt mégis csak kívánják meg az egyházlátogatók, hogy valami legyen, mert ma már nem lehet annyival megelégedni, ami megfelelő volt a múltban. Mindent többet követelnek, többet kell mutatni a gyülekezeti életben is. A néppel való foglalkozás nagy áldást rejt magában. Ez a munka, ami teljes egészében belmissziói, évtizedek múlva is meglátszik a falun. A református embert ismerjék meg arról, hogy jobban törődtek vele minden időben minden másféle felekezetenél. Hát első sorban ezt kell kutatni, a vallásos élet, az erkölcsi állapot jöjjön először és csak azután a többi. A második dolog, amit említeni akarok, ami barátságunk, illetve jó viszonyunk egymáshoz. Ez igen nagy bajunk és igen sokszor a barátainkat nézzük, nem pedig az egyházat. Pedig ha azt akarjuk, hogy a bajok gyülekezeteinkben orvosoltassanak, akkor félre kell tennünk mindent, még a barátságot is. Barátainknak még erőteljesebben megmondhatjuk véleményünket s ha azokat az önzetlenség szálai fűzik hozzánk meg is kell, hogy köszönjék az őszinteséget. Tárnyilagos bírálatért minden igaz református keresztyén ember hálás és még ha számára kedvezőtlen is az a kritika, igyek-
Ezt a szempontot szeretnénk, az tovább tenni, hagyni. Barátainkat szerethetjük, az tovább tenni, anyaszentegyházunkat még barátainknál is jobban kell szeretnünk. Kérje számon az egyházlátogatóság tőlünk, gyülekezeti munkásoktól, mit tettünk és nekünk felelősségünk teljes tudatában nyíltan, minden kertelés nélkül kell felelnünk. Ugy lesz számonkérés még egy számadás, amikor semmiféle magunk mentegése számításba nem jöhet, sem az ügyes dialektika Embereket el lehet vakítani, de Istent soha.

Még egy dolgot szeretnék megemlíteni Ha valahol tarthatatlan volna az állapot egyik, vagy másik belhivatalnok számára, ne hordja szét az egyházlátogatóság annak a híret. Én nem tudom, más is úgy van e vele, de engem roppant elkeserít az, amikor hivatalos uton járók, ahelyett, hogy segítettek volna a gyülekezeti bajon, egy másik helyen csemegéznek rajta. Erről bármennyire gyarló emberi szokás is, de az egyházmegye kiküldötteinek le kell szokni. Egyházhatóságot képviselnek, ellenőrizni és segíteni, útbaigazítani jönnek, tehát kell, hogy a véleményüket tarítsák meg magukban addig, amíg hivatalosan a látottakról és tapasztalatokról be nem számolhatnak. Azután úgy is beszélhetnek.

Hangsúlyozom, ezzel az írással semmi egyebet nem akartam, mint egyes dolgokat figyelmébe ajánlani az egyházmegye küldötteinek, az egyházlátogatóságnak. Tettem ezt minden célzás nélkül. tisztán anyaszentegyházunk érdekeit tartva szem előtt és semmi mást.

Komjáthy Aladár dr.

„Magyar Református Kántorkönyv.“

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a fenti mű születésénél mindvégig ott lehettem, hogy végre a sok reménységgel várt újszülöttet elsőnek haphattam kézhez, hogy elismeréssel és sok szeretettel simogassam meg a kritikának tollával. Mert megérdemli a simogatást és becézést, hiszen súlyos anyagi helyzetben, sok fáradtsággal és küzdelemmel szülehetett csak meg ez a nagyon is szükséges és várva-várt mű. De megszületett, s míg gyönyörködve nézzük a munka eredményét, Isten iránti hálával és bizalommal bocsátjuk útjára, hogy e mű csakugyan azzá váljon a magyar ref. egyh. zene számára, mint amivé annak szerkesztői és munkatársai csakugyan gondolták és szánták.

A mű címét fentebb közöltem, szerkesztette: Cziriák Zoltán, Iványi Antal, Vitéz Maklár Lajos és Szabó Gyula támogatásával: *Hodossy Béla* nyug. tanítóképző-intézeti igazgató, okl. zenetanár. Kiadja: A Magyar Református Énekvezérek Egyesülete. A technikai munkát elismerésre méltóan végezte: *Zeneműnyomda*, Budapest, VI., Eötvös-u. 40. A mű terjedelme: I—VIII. bevezető oldal, előszóval s bevezetéssel (Tájékoztató útmutatás a legszükségesebb tudnivalókról) s 124 oldalon a zsolttárok és dicséretetek harmonizálásával Munkatársak voltak még: *Abod Imre*, *Arany Géza*, *Árokháty Béla*, *Árokszállásy János*, *Gábor*, *Hodossy Béla*, *Hörváth Béla*, *Istók László*, *Iványi Antal*, *Kiss Antal dr.*, *Kosáry János*, *Kovács Dezső*, *vitéz Maklár Lajos*, *Nagy Dezső*, *Nöthling Géza*, *Sarudy Ottó*, *Siklós Albert*, *Szabados Béla*, *Szabó Gyula*, *Tóth Lajos*, *Ugray József*, *Vikár Sándor*, továbbá egyegy korál a franciáktól, németektől, skótoktól. A bevezetés hővebben szól a orgonáról, az elő- és utójátékról, általában a gyülekezeti éneklésről s az istentiszteleti rendtartásról, végül a temetésről. Ezután következik a „Hiszekegy“ *Szabados B* tól s a

zsolttárok, majd dicséretetek, úgy amint az új énekeskönyvben fel vannak véve; majdnem mindig egyik el van látva elő- és utójátékkal s nagyon sok zoltár, illetve dicséret két-három letétben is meg van, úgyhogy a változatos stíluson kívül még az a haszna is meg van ennek, hogy egyúttal több hangnembe van transzponálva az illető ének. Rendkívül hasznos újítás az elő- és utójátékok adása, melyek mindenhol a kellő rövidség mellett is hasznos és jó előkészítői az ének hangulatának. A kiállítás és beosztás minden kiválósnak megfelelően szép és rendes, fordítani csak egyetlenegy éneknél kell a 245. dicséretnél, viszont némelyik éneknél, ép a fordítás elkerülése végett nagyon sűrű az írás, az olvashatóság rovására, pl.: XCI. zoltárnál. Nagyon helyes, hogy a Himnusz-nak az eredeti előjátékát hozták, még itt Pesten is képtelenebbnél-képtelenebb bevezetéseket szoktak csinálni a Himnuszhoz, ha pl. eddig használatos *Varga-féle* korálból játszották templomainkban.

A Kántorkönyvből ki vannak hagyva — mint amelyek úgy sem gyülekezeti használatra vannak szánva — a Hosanna énekek, (kivétel: *Rákóczi imája*) s a temetési énekek legnagyobb része s csak azok vannak fölvéve s harmonizálva, melyek nek dallamára valamely előbbi dicséret éneklendő. Mint nem szükséges dolgot jegyzem csak meg, hogy némelyik éneknél sűrűn van alkalmazva különböző dinamikai jel. Főlöszlegesen tartom, hiszen a gyülekezeti ének kíséretében nem való és nem is lehet azokat érvényesíteni s így csak a helyét foglalja azoknak jelzése.

Még egy megjegyzésem volna a Bevezetés azon részére, mely nem tartja szükségesnek, hogy a kisebb orgonáknál redőnszekrényt alkalmazzanak. Én épen ellenkezőjét gondolom. A kevés regiszterrel bíró kis orgonának amugy is kevés lehetősége van hangját változtatni, árnyalni; a redőny alkalmazásával mégis csak megszűnik a hideg, merev hang, lehetséges némi árnyalás; különben is gyakorlati ok szól a redőny mellett, t. i. a redőnybe zárt sipok inkább meg vannak védve minden külső káros behatástól, portól stb. s így a hangszer élettartama hosszabbíthatik meg, ami talán kifizetődik mégis, ha netalán valamivel többbe is kerül a hangszer így redőnyvel, mint anélkül.

A magam részéről nem kívánok egyelőre többet hozzászólni a Kántorkönyvhöz, hiszen most kaptam meg s épen csak futólag nézhettem át. Örülök, hogy végre megjelenhetett és én hiszem és remélem... *hiszen* mondani róla a legszebb kritikát.

Vikár Sándor.

IRODALOM.

Felhívás Kálvin „Kis institutiója“ új magyar kiadásának tárgyában.

A magyar kálvinizmus jelenlegi újra-ébredésének elsőrangú érdeke volna, hogy az olvasók ezrei számára legyen hozzáférhető Kálvin Jánosnak legalább néhány alapvető írása. Mivel ezt a célt a reformátor fámüvének nem nagy

terjedelmű és harmatos fiatalkori első kiadása szolgálhatna legjobban, kívánatos volna újra forgalomba hozni magyar fordításban. (Nagy Károly erdélyi püspök fordításában jelent meg a munka 1903-ban először ami azonban elfogyott) A fordítással elkészültem. Azzal a kéréssel fordulok tehát lelkész társaimhoz, hogy akár erre a felszólításomra levelezőlapon adott válaszon, akár pedig a szétküldendő megrendelő íveken, segítsenek megalapozni a fordítás kiadását. Egy-egy példány ára 10—15 pengő között fog mozogni. Az ár megálapítására természetesen befolyással lesz a megrendelők száma is. A válaszokat: Budapest, VII. Damjanich u. 58 sz. a. lakásom címére kérem. dr. Victor János.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Marton Jánost**, theol. akadémiánk profeszszorát, lapunk felelős szerkesztőjét a debreceni egyetem „A sárospataki ref főiskola története“ c. nagyértékű munkája alapján a szóbeli szigorlat mellőzésével „summa cum laude“ fokozattal február hó 20-án doktorrá avatta. Marton János már évtizedek óta a szó legmagasabb értelmében doktora volt a theol. tudományoknak. Szeretettel köszöntjük őt abból az alkalomból, hogy ehhez a formai minősítést is megnyerte. — Vele egy időben avatta az egyetem doktorrá *Török Istvánt*, a pápai testvér főiskola h. theol. tanárát „Barth Károly theológiájának kezdetei“ című értékes munkája alapján szintén „summa cum laude“ fokozattal. Szívvel gratulálunk.

— **Erling Eidem** upsalai érseket, *Söderblom* Náthán utcáját *Baltazár* Dezső egyetemes magyar ref. egyházunk nevében üdvözölte érsekké való megválasztása alkalmából. Az üdvözölt érsek hálaival mondott köszönő válaszából egy mély keresztény személyiségre ismerünk rá.

— **Nagykőrösi Arany János Társaság** február 25 én tartott tagválasztó ülésén rendes tagjai sorába választotta *Szigethy Ferenc* sajozszeptéri lelkésztestvérünket. Gratulálunk.

— **A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete** folyó évi március hó 14-én, hétfőn este 8 órakor a Gyógyszerész Kaszinóban (Aggteleki-utca 8. I. em.) vacsorával egybekötött rendes közgyűlést tart.

— **A Parochiális Könyvtár Bizottság** február 29-én d. u. 4 órakor tartott ülésében mindenekelőtt mély részvétellel emlékezett meg Dr. Révész Kálmán püspök haláláról. A Bizottságnak megalakulása óta állandó tagjáról. Budai G. előadó jelentette, hogy dr. Kováts J. István munkája: „A keresztyénség és a társadalmi kérdések“ elkészült, bírálat alatt van s remélhetőleg még az ősz folyamán szét fog, mint az 1931—32. évi illetmény a parochiális könyvtáraknak küldetni. Hasonlóképpen részben befejezésükhöz közelednek, részben munkában vannak: Rác K. Apologetikája, Bartók Gy. Közép- és Újkori Bölcsészettörténete, Varga Zs. Vallástörténete, Kállay K. Őszövetségi Bevezetése, Sebestyén J. Ker. Etikája, Vasady B. Valláslélek-

tana és vallásbölcészete és Soós B. Zwingli életrajza; Miklós Ödöntől a régi reformátorok írásairól szóló műre nézve határozott javaslatot kér a Bizottság. A *Theol. Lexikon* címszavainak összeállítására — Budai G. szerkesztésében — megkezdődött s az év végére nemcsak véget ér, hanem a címszavak a munkatársaknak kioszthatók is lesznek. A nagy mű 100—120 legfőlebb 150 ivre terjedhet a Révai lexikon formájában. Szóba került a gyülekezetek részéről a P. Könyvtár javára fizetett évi illetmények leszállítása, de ebbe nem mehetett bele a Bizottság, mivel a gyülekezetek e címen adócsökkentési segélyben részesülnek s így ennek az illetménynek leszállítása az állami segély leszállítását vonná maga után. A hátrálékos illetmények beküldése iránt az egyh. kerületek vezetőségei megkerestetnek.

— **Az elekciónális bizottság** tisztelettel kéri az érdekelteket, hogy legációnális ügyekben a beírásokat az idevonatkozó egyh.-ker. i. határozatok figyelembe vételével márc. hó 13-ig sziveskedjenek elintézni, mert 14 én elekciónális bizottsági gyűlés lesz s így későbbi beírások nem vétetnek figyelembe.

— **A Soli Deo Gloria Szövetség** ezévi *virágvasárnap* konferenciáját március 20—21—22-én tartja Budapesten. Közreműködnek előadásaikkal: dr. Ravasz László püspök, dr. Kováts J. István egyh.-ker. főjegyző, Szabó Imre esperes, dr. Enyedy Andor konventi missziói előadó, dr. Budai Gergely theol. m. tanár, Veress Jenő táborigazgató, dr. Vasady Béla theol. igazgató, dr. Illyés Endre hitoktató lelkész, Szőke Imre hitoktató lelkész, Dobos Károly missziói lelkész, Főnyad I. Dezső missziói lelkész, Obornyák Erzsébet a Lorántffy Zs. Egylet titkára, Nagy Erzsébet és Pap Béla. A konferencia részvételi díja 10 — P. Vasuti kedvezményes jegy biztosítva. Minden érdeklődés Budapest IV., Múzeum-kr. 37. II. címre küldendő.

— **A genfi ref. egyház** február 7-én a Szentpéter székesegyházban *interkonfesszionális úrvacsoraosztást* rendezett, tekintettel arra a sok idegenre, aki most a leszerelési konferencia alkalmából, Genfben időzik. Négy lelkész, az ó-katholikus, lutheránus, anglikán és református egyház képviselője szerepelt egymás mellett az Úr-asztalánál, anglikán rítus szerint, amelyet a három többi egyház liturgikai elemeivel kombináltak. S egymásután járultak eléjük a hívek ezrei, kik a legkülönbözőbb egyházakhoz tartoztak, de akik mindnyájan ugyanazzal az áhitattal és imádattal közeledtek a szent asztalhoz, ezzel is bizonyosságot téve Krisztus lelkéről, mely őket áthatotta és előkészítve a ker. egyházak egymáshoz való szorosabb csatlakozását.

— **A stockholmi mozgalmat**, a ker. világ összefogását a pápa *Mortalium animos* kezdetű enciklikájában veszélyesnek bélyegezte a kath. hívekre nézve. Pribilla Miksa müncheni jezsuita, úgy látszik, más véleményen van, mert szerinte a katolikusok sokat tanulhatnak ettől az ökümenikus mozgalomtól. Mikor a ház égni kezd, a katolikusoknak nincs joguk a pompázó elkülönítésre, arra hogy hátul maradjanak abban a munkában, ami ma a nemzetközi viszonyok megjobbítása érdekében folyik. A kath. egyház negatív magatartása a ko-

moly figyelővel nem fogja félreismerletni, sem lebecsültetni az ökuménikus törekvések mélyen válasos és keresztény értékét az összes kereszténynek egyesítésére vonatkozólag. Minthogy e mozgalomban semmi felekezeti prozelitizmussal nem találkozunk, a katolikusokat semminek nem kellene visszatartania attól, hogy érintkezési pontokat keressenek vele. Sőt Pribilla odáig megy, hogy egy kath. Söderblom támasztását kéri Istentől!

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás.

A püspöki hivatalban az irattári rendezés alkalmával részint folyó ügyekkel kapcsolatban nyilvántartott, részint régi iratokhoz csatoltan a következő lelkészeknek különböző bizonyítványait vettem jegyzékbe: Bodnár Ferenc, Bukó Lajos, Hörccsik Lajos, Kántor Ferenc, Kiss József (Hejce, katonai lelkészi igazolvány), Kovács Bertalan, Kovács Lajos, Major Gyula, S. Nagy Lajos, Nagy Elek, Nemcsik Endre, Onda Sándor, Pásztor István, Takács Imre. Felsorolt lelkésztestvérek bizonyítványait az illetékes esperes urakhoz fogom megküldeni, akikről a közeli egyházmegyei gyűléseken vétív aláírása mellett átvehetik.

Felhívom az alábbi ismeretlen helyen tartózkodókat, akiknek gimnáziumi (és érettségi) bizonyítványaik a püspöki hivatalban tartatnak nyilván: Berger Sámuel, Lukács Andor, Porthéka Gyula, Stur Pál, Emöki Gizella, Simon Pál, Vacsi István (joghallgató index), hogy irataikat és bizonyítványukat Miskolcon a püspöki hivatalban (Palócy 33) a hivatalos órák alatt bármikor átvehetik.

Miskolc, 1932. március 1.

Illyés Bertalan,
püspöki titkár.

Értesítés.

Az abaúji ref. egyházmegye tavaszi közgyűlését 1932. évi március hó 31 ik napján Szikszón, a község tanácstermében fogja megtartani.

Közvetlen gyűlés előtt 1/29-kor Istentisztelet. 9—11-ig folyó ügyeket tárgyal a közgyűlés 11-től pedig bírósági ülés lesz.

Felhívom egyházmegyénk összes tisztviselőit és a gyűlés alkotó tagjait, lelkészeket, tanítókat, egyházak küldötteit, hogy a gyűlésen megjelenni szíveskedjenek.

A gyűlés elé terjesztendő iratokat márc. 12-ig lehet az esperesi hivatalba beküldeni. Ebédre pedig Lengyel István dr. lelkész urnál 10 ig lehet jelentkezni.

Az egyházlátogató urakat kérem, hogy a járáskörül elkészített statisztikai táblázlatokat és jegyzőkönyveket, mulhatatlanul küldjék be hozzám márc. 8-ig. A számadási másolatokat és költségvetést átvizsgálva, a csatolt nyugták alapján, záradékolva írják alá és 31 én reggel 3/48-tól 1/29-ig tartandó számvévszéken az egyházlátogató urak terjesszék elő a járásuk egyházaira vonatkozó észrevételeiket.

Egyidejűleg felhívom lelkésztársaim szíves figyelmét, hogy a magyar földmivelő és munkásosztályra reászakadt teher enyhítése végett, ha körükben munkalehetőségeket, vagy megbízható és munkanélkül álló ref. munkásokat tudnak, hozzák azonnal tudomására Egerházy Lajos címén a ref. jóléti és gazdasági társulatnak Budapest, Kálvin-tér 10

Végül felhívom azon 10 lelkésztársamat, akik a Buday Gergely féle istentiszteleti rendet ismerető füzet árát mindeddig nem küldték be, hogy fordulópóstával küldjék be az árát (1.10 P-t) az esperesi hivatalba.

Atyafiúi szeretettel vagyok:
Abaujszántón, 1932. márc. 3.

Cziáky Endre
esperes.

Alsózempléniak figyelmébe.

Meghívó. Az alsózempléni egyházmegye Sárospatakon 1932. március 16-án délelőtt 10 órakor a főiskola tanácstermében tartandó közgyűlésére.

A beerősítést még nem nyert és esküt nem tett ujonnan választott tanítók és tanítónők eziránti kérvényük betérjesztése után az egyházmegyei közgyűlésen jelenjenek meg.

A jóváhagyott költségek portókimelés céljából a közgyűlés alkalmával vehetők át.

Sátoraljaujhely, 1932. február 29.

Az egyházmegye elnöksége.

Felsőborsodiak figyelmébe! Egyházmegyénk ez évi tavaszi közgyűlését 1932. március 31-én (csütörtök) tartjuk meg Miskolcon a leánygimnázium tornaterem helyiségében reggel 1/29 (fel kilenc) órai kezdettel, melyre a közgyűlés alkotó tagjait tisztelettel meghívja az Elnökség. Atyafiúi szeretettel vagyok Sajóbabonyon, 1932. március hó 2-án. *Elek József,* felsőborsodi esperes.

Felhívás a lelkészekhez. Az ORLE és az ORJO által elhatározott munkás- és agrármiszió-folyamatbavétele céljából, szíveskedjenek a lelkészek, egyházközségükben:

1., számbavenni és nyilvántartani a mezőgazdasági, vagy más munkaalkalmakat, munkáskeresletet, (földmunkások, aratómunkások, részesek, sommások, kisbérlok, stb.).

2., számbavenni és nyilvántartani azokat a híveiket, kik más vidéki munkára vállalkoznak, (földmunkások, aratómunkások, részesek, sommások, kisbérlok, stb.).

3., kérjék fel az ismerős nagyobb birtokosokat, hogy a különböző mezőgazdasági munkákhoz híveinket alkalmazzák.

4., kutassák fel és tartsák nyilván a hatósági munkaalkalmakat, vállalkozásokat, építkezéseket s igyekezzenek híveiket oda elhelyezni.

5., úgy a különböző munkaalkalmakat, mint a munkás kínálatot szíveskedjenek egymásnak tudomására hozni s abban járni, hogy a lehetőség határáig híveik kenyérkeresethez jussanak.

6., A központi irányítás érdekében a Jóléti és Gazdasági Társulatnak (Budapest, Kálvin-tér 10) mindenről jelentés küldendő.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: JANKA KÁROLY egyh.-kerületi. Kálvin-Szövetségi 1. elnök és Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	--	--

TARTALOM. *Benke József:* A stólaváltság kérdése. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

A stólaváltság kérdése.

A stóla kérdést, mint egyházunk annyi sok más megoldásra és rendezésre váró problémáját az idők sürgető jelei hozták felszínre. Örvendetes dolog, hogy legfőbb törvényhozó testületünk is érdemesnek tartja e kérdéssel foglalkozni. Egyik legfontosabb megoldásra váró feladat.

Szinte csodálkozni lehet azon a felfogáson, amit egyik egyházi lap ezzel a kérdéssel foglalkozó cikkirója mond: „egyetlen olyan szempontot sem látok, ami a stólafizetés mai rendszerének eltörlését és a stólaváltság behozatalát komoly egyházi érdekek tüntetné fel“. Legkönnyebb volna megcáfolni ezt a merész állítást s felsorakoztatni az érveket, amelyek akár elvi, akár gyakorlati szempontból nemcsak indokolják, de egyenesen sürgetik a stóla ügy rendezését. Elég annyit mondani, hogyha más ok nem is volna a stólaváltság mellett, az Igét hirdető lelkipásztorra egyenesen megszegyenttő ez a fizető rendszer.

Arról, hogy egyszerűen eltöröljünk minden stólát, — nincs és nem is lehet szó. Ez a lelkipásztor fizetésének egyik része. De arról, hogy azt az egyház megváltsa, lehet, sőt kívánatos, hogy szó legyen, anélkül, hogy „szemfényvesztés“ vagy „porhintés“ lenne a világ szemében, éppen az előbb említett oknál fogva, mint amely jövedelem a törvényes fizetés szerves része. Így nem a stólát kell más alakban megfizetni, de a lelkésznek mint az egyház tisztviselőjének biztosítani a törvényes fizetést. Mint ahogy nem a predikálásért fizetnek, — (sajnos, sok helyen csak ezért kapja a lelkész a „párbért“) — hanem a lelkész szolgálatát, mint hivatalos egyházi tisztviselőt. Vagy azon a jogcímen, hogy a keresztesítés, esketés, temetésért külön díjazás jár, külön díjazást szedhédnénk pl. az ifjúsági egyesület, konfirmáció, vagy vallásos esték tartásáért is. És jaj nekünk, ha hiveink szemében csak azért vagyunk különbek, jobbak a róm. kath. papoktól, mert kevesebb stólát szedünk, mint ők! Ez alapon dicséretre méltóbb lehetek 5 P stóla mellett annál a lelkész társamnál, aki 10 pengőt kap, vagy a káplán fél stólavál

vezető lelkipásztorával szemben. És jaj nekünk akkor is, ha mindig csak a magunk érdekét nézzük s mi nem tudunk áldozatot hozni ott, ahol hiveinket mind fokozottabb áldozattételre buzdítjuk, az anyaszentegyház érdekében, az evangéliumi lélekre, meg az ősök áldozatkészségére hivatkozva.

Hogy új adó terhelné a hiveinket s talán szaporítaná a párbért a stólaváltság s visszatetszést keltene, hogy az is fizessen, aki sem nem keresztesített, sem nem esküszik, sem nem temettet? Hogy vannak, akik csak akkor fizetik a papot, ha külön szolgálatát igénybe veszik? — Szomorú dolog, hogy csak akkor van a papra szükségük s még szomorúbb, hogy ez a felfogás népünk gondolkodásába is mindjobban kezd átmenni.

A dolog lényege ott van, hogy maga a párbér rendszer, — amikor egyenként hozzák be hiveink nagy alkudozások és panaszok közt a „párbért, borpénzt, csirkét“ stb. — tarthatatlan rendszer. A lelkipásztor az egyház hivatalnoka, akit maga az egyház tartozik fizetni, pénzben bár, vagy természetbeni járandóságokban, de mindig az egyház. A hivek egyházi adót fizetnek pénzben, természetben, de mindig az egyháznak. Az adót a szükséghez mérten az egyház állapítja meg és veti ki, nem mint párbért, fapénzt, mustpénzt, stóla váltságot, papbért, tanító, vagy harangozó bért, de az egyház személyi és dologi szükségleteit fedező adót.

A régi gypűk elavultak, Kigyók fészke lett. A kigyóktól pedig ne féljünk, mégha mérgesek is azok, mert azok akik hisznek „kigyókat vesznek fel“, „anélkül, hogy ártanának nekik“ (Márk 16 : 18.) — de vigyázzunk, mert egyszer a kigyók nagyon elszaporodnak, a régi gypűk alatt s maguktól másznak elő, akkor bizony halálos lehet a marásuk.

Az idők jelei pedig sürgetnek.

Hejőpapi.

Benke József.

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árvaélyeget?

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

BacsKay Károly

Az alsózempléni egyházmegyének élet- és hivatalkorra nézve, egyik legidősebb őrállója, BacsKay Károly, ricsei lelkipásztor, elhunytát kell az emlékezet lapjaira feljegyezni. Az elmúlt év nyarán támadta meg az alattomos kór a még mindig férfias, erős szervezetét. A gyógyíthatatlan betegség előre láttatta az enyészet lassú közeledtét, bár szeretteinek gondos ápolása, ölelő karja, marasztó tekintete a bekövetkező véget a távolba vetette. — Folyó évi márc. hó 6-án délben aludt el csendesen körötte örökdő hitvesének szomorú arcával utolsó tekintetében. — 74 évet élt a megboldogult, ki „Alma Máterünk”-nek neveltje és mindvégig szerető és hű fia volt. Kicsiny paróchiák megszokott nélkülözéseinek mindennapi árnya vetődött oda kezdő életpályájára, de takarékosága és hű neijének számító esze, okos beosztása a keveset is eléggé tette számukra. 3 évig a makkoshotyka, 4 évig a nagykövesdi paróchián folyt az áldott munka, melyet egyházban és iskolában egyaránt az elválasztottak odaadásával és buzgóságával teljesített. 1892-ben a népesebb ricsei gyülekezet választotta meg lelkipásztorának. Negyven évi itteni szolgálata alatt egyházának és népének valósággal mindenese volt. A munkától, ha azzal egyházának, községének használhatott, sohasem vonakodott. Hivatali tiszte vitelében a pontosság, gondosság és lelkiismeretesség jellemezte. A gyülekezeti belterjesebb munkát is, noha arra nem volt ránevelve, ifjú lelkesedéssel, maga odaszemtelésével végezte. Mégis élete vége felé őt is kezdte a díjlevélbeli szolgáltatásoknak ominózus kérdése. Az éden alattomos kígyója felemelte fejét s ahoz is, aki annyi jó ügynek ingyenes munkása volt, felhatott a fondorlatos sziszegés, ami sok keserűséggel töltötte el szívét. Most már ez a jó szív ott porlad a ricsei temető kertben, ahová családjának omló könnye és gyülekezetének, faluja aprajának-nagyjának áldó imádsága kísérte ki. Temetése márc. 8-án ment végbe Kiss Ernő esperes áhítatos, buzgó imádsága és Janka Károly cigándi lelkész igehirdetése mellett. A Filemonhoz írott levél 15. és 16. versének fejtegetése és alkalmazása nem egy ponton ejtette gondolkodóba a templomot színültig megtöltő gyülekezetet. A temetőben Verebélyi Dezső semjéni lelkész búcsúzott el a szolgatárstól. Formailag és tartalmilag egyaránt szép beszéde, benne a hit mélysége és ereje és komoly igazságok megvillanó éle hatalmas útkat vágott a pásztorától megváló gyülekezet szívéhez. Esteledett, mikor a pásztor nélkül maradt nyáj az új sirdombtól elszéledt. Virasszon ott Istennek angyala a friss sirdomb felett!

— **Janka Károly kilépése a lap szerkesztőségéből.** Felelős szerkesztőnk a következő levelet kapta: Kedves Barátom! A tisztáninni ref. egyházkerület Kálvin Szövetségének lelkészi elnökségéről szóló lemondásomat illetékes helyen bejelenttem. Ez a bejelentésem természetesen természetesen

maga után a Sárospataki Ref. Lapok szerkesztőségéből történő kiválásomat, amit légy szíves tudomásul venni. El nem mulaszthatom, hogy ebből az alkalomból neked hálás köszönetet ne mondjak azért az előzékenységedért, hogy a lap kedves árú vasuti jegyét rendelkezésemre bocsátottad és ezzel lehetővé tetted, hogy a főiskola érdekében tett gyakori utazásomnak ily irányu kiadásai nem hárultak reám, ami nélkül folytonosan gyöngülő gazdasági helyzetemben nem lettem volna képes a felfokozódott követelményeknek eleget tenni. A szerkesztőségéből való kiválásom azonban a lappal való benső kapcsolat megszakítását a legtávolabbról sem jelenti. A legszívélyesebb üdvözlétem nyilvánítása mellett vagyok Cigánd, 1932. február 29. Szerető barátod: *Janka Károly.*

*

Miután a Kálvin Szövetségre semmi ingerenciám nincs, *Janka Károly* kilépését lapunk szerkesztőségéből tudomásul kell vennem. Teszem ezt mély sajnálattal s egyben megköszönöm a szolgálatot, melyet *Janka Károly* lapunknak, mint annak egyik főmunkatársa tett s hálával fogadom, hogy lapunkhoz való benső kapcsolatát a szerkesztőségéből kiválás nem érinti.

Marton János
felelős szerkesztő.

— **Mitrovics Gyula kitüntetése.** A debreceni tanárvizsgáló bizottság elnökévé Dr. Mitrovics Gyulát nevezte ki a vallás és közoktatásügyi miniszter úr. E hír nekünk, patakiaknak, örvendesebb mint másoknak. Mert való, hogy az egész magyar tudományos világ számára örvendetes eredménye kinevezés, de főként örvendetes a protestáns tudományosságunk s abban is a pataki főiskolának és a tisztáninni egyházkerületnek. Pataki tanár fia, Patak neveltje, Patak tanára s a miskolci leánygimnázium igazgatója volt; onnan került Debrecenbe. Kinevezését úgy Patak, mint a tanári nevelés szempontjából értéke szerint kell felbecsülnünk és méltányolnunk. *Ad multos annos!*

— **Makkai Sándor** „Az evangélium és az egyház” című előadását, — amint azt már megirtuk lapunk hasábjain, — március hó 17-én Sárospatakon megtartja. Az előadás helye a főiskola imaterme, időpontja délután 5 óra. Az előadás művészi számok keretében lesz megtartva. A magas nívóju műsoros délutánunkra ezuttal is felhívjuk lelkésztestvéreink, olvasóink figyelmét.

— **Theológiai akadémiánk ifjusága Miskolcon és Diósgyőrvasgyárban.** Theol. ifjuságunk életének és annak kebelében a főiskolai kórusnak történetében mindig emlékezetes marad a f. márc. hó 5–6-iki Miskolc—Diósgyőrvasgyár-i kirándulása. Emlékezetes marad azért is, mert szokatlan meleg érdeklődés, az előkelő körök részéről is kitüntető rokonszenv fogadta ifjuságunkat, de azért is, mert főiskolai kórusunk úgy a legmagasabb kritika szerint is kifogástalan művészettel való szereplésével, mint fegyelmezett, minden tekintetben korrekt viselkedésével valóban derekasan megállta a helyét mindkét szereplésével. A miskolci estély fényét nagy mértékben emelte *Farkas István* püspöknek megnyitó beszéde a pataki ifjuság hitéről s hazaszerete-

téről mondott forró bizonyágtételével és dr. *Enyedy* Andor lelkésznek a pataki ifjúság karakterét vázoló vonzó záróbeszéde. A legmagasabb művészi élvezetet nyújtó volt *Szabó* Ernő zenetanár pompás technikával és mély átérzéssel előadott hegedűjátéka, feleségének rendkívül ritmikus és összhangzatos zongorakisérével. Alig szűnő tapsot váltott ki *Záhony* János bankigazgató énekszámja *Várady* Aladár zeneszerző zongorakisérével. Pataki vonatkozású dalokat adtak elő. Hasonló tetszésben részesült *Novák* Sándor főgimn. tanárnak a pataki diákokról tartott rendkívül vonzó, ötletes és a pataki diákokat híven szemléltető előadása, valamint *Técsy* Bélának egy szavallata, aki egy irredenta költemény drámai előadásával szerzett tisztességet a pataki diákoknak. — Diósgyőrvasgyáron *Nádházy* Bertalan lelkész mondott művészi, költői formában, melegszívű megkapó köszöntőt. A patakiak szereplése mellett, akik nagyrészen a miskolci darabokat adták elő, még a gyári zenekar és a református vegyeskar pompás számjai egészítették ki a műsort. Mindkét helyen dr. *Mátyás* Ernő theol. tanár is tartott előadást, Miskolcon „Az öröm értelme”, Diósgyőrvasgyáron „A szenvedés értelme” címen. — Theológus ifjúságunk a Miskolc—Diósgyőr-i tartózkodása alatt megtekintette a Borsod-Miskolc-i múzeumot, Diósgyőren a vasgyárat és a várat. — Nem mulaszthatjuk el, hogy e helyről is kifejezést ne adjunk hálás köszönetünknek az estélyek sikerének előkészítéséért, ifjúságunk vendégszerető fogadtatásáért *Farkas* István püspöknek, dr. *Enyedy* Andor, *Komjáthy* József és *Nádházy* Bertalan lelkészeknek, a miskolci és a diósgyőrvasgyári nőegyleteknek és a vendégfogadó házigazdáknak kitüntetett, evangéliumi lélektől áthatott vendégszeretetükről.

— **Életmentő segédlelkész.** *Szabó* Lajos, putnoki s. lelkész, az ottani 769 számú „gr. Serényi Béla” cserkészcsapat tisztje, ki akadémiánk öregcserkészcsapatának is buzgó munkásságu tagja volt, uszva végzett életmentésért a Magyar Cserkészszövetség életmentő kitüntetését kapta.

— **Szeretevendégség.** A felsődobszai egyház február 28-án ref. napot és szeretevendégséget rendezett Délelőtt Kiss I. missziói előadó prédikált, délután Kántor F. baksai lelkész szólott az istentisztelet keretében az ifjúsághoz, este 300 teritékes szeretevendégség volt, melyen Bárczay Gábor főgondnokkal s családjával az élen, a többi intelligens családok is jelen voltak. Itt a műsort *Kukoró* J. nagykinizsi lelkész bibliaolvasása s bensőséges imája nyitotta meg, majd ének, szavallatok és egy egyfelvonásos jelenet, közben Kiss I. missziói előadó tartott előadást. Az egész nap Isten gazdag áldását hozta úgy a gyülekezetre, mint a vendég lelkészekre, egytuttal fényes bizonyosság volt egy kis egyházban dolgozó lelképásztornak igen nagy munkájáról.

— **A kisharsányi gyülekezet** 18 pályázó közül *Gergely* Jánost, theol. akadémiánk volt jeles növendékét és főiskolánk volt seniorát választotta meg lelképásztorául. Istennek áldása legyen a megválasztott lelképásztoron és a gyülekezeten.

— **Meghívó.** Az Országos Református Szeretetszövetség 1932. március 18-án délután fél 6

órákor Budapesten a theol. akadémia dísztermében (Ráday utca 28.) tartandó *rendkívüli közgyűlésére*. Tárgy: Az alapszabályoknak a belügyminiszter észrevételei szerinti módosítása. Közgyűlés után az igazoló választmány gyűlése, melynek tárgya az ügyv. igazgató időközi jelentése. Budapest, 1932. március hó 2. Dr. *Puky Endre*, elnök.

— **Berlin egyik egyházi kerületében** február 7—12 között *Im kampf um die Weltanschauung* összefoglaló cím alatt a következő előadások hangzottak el: 1. A nagy sorskérdés. 2. Kiáltás az élet után. 3. És Krisztus?! 4. Embertestvér. 5. Két fronton. 6. Az utolsó felkelés. (helyesebb talán *behívás*-sal fordítani *Aufgebot*) Előadók voltak: *Zimmermann* superintendens, *P. Stuhmann*, a német evangélikus szövetség igazgatója és *Stuhlmann* Merten, *Schulze* lelkészek. Az egész előadásorozat ünnepi istentisztelettel kezdődött, célja volt nagyobb megmozdulást indítani a nép körében a kereszténység érdekében.

HIVATALOS RÉSZ.

323/1932. sz.

Egyházkerületi közgyűlési meghívó.

Egyházkerületünk *püspökszenteléssel egybekötött tavaszi rendes közgyűlését* Miskolcra, 1932. év április hó 14 és 15 napjaira hívjuk össze.

A püspökszentelés ünnepi Istentisztelet keretében, a Kossuth utcai templomban megy végbe. Kerületi-gyűlés alkotó tagjai és hivatalosai április 14 én fél 9 óra után *Palócy* utcai gyülekezeti teremben gyülekeznek (lelkészek palástosan!) és testületileg vonulnak be a templomba. Az Istentisztelet pontosan 9 órákor kezdődik.

Püspökszentelés áldott munkáját dr. *Baltazár* Dezső püspök ur végzi s ennek megtörténte után a felszentelt Püspök hirdeti az Igét.

Istentisztelet végeztével a gyülekezeti teremben gyülekeznek a kerületi közgyűlés hivatalosai és kiküldöttei, ahol is a hivatalába beiktatott és esküt tett Püspök tartja meg székfoglaló beszédét.

Ennek megtörténte után a kerületi közgyűlés április 14 i munkája bevégeződik s a tárgysorozat letárgyalása ápr. 15 én d. e. 9 órákor a gyülekezeti teremben veszi kezdetét.

A közgyűlés tárgyai lesznek: Püspöki időszak jelentés; elnöki előterjesztések; az egyházkerületi pénztár 1931 évi számadása; az 1932 évi költségvetés; Egyetemes konventi leiratok; egyházmegyei jelentések; egyházmegyék felterjesztései; főiskolai igazgatótanács felterjesztései; és egyéb hivatalos ügyek.

Esperesi jelentések, Táblázatok, Közgyűlési iratok beküldésének végső határideje: április 5.

Április 15 én d. u. az egyházkerületi bíróság ülészik, melyre a bíróság tagjait ezuton hívjuk meg. A felebbezett bírósági ügyek ápr. 5-ig adandók be a püspöki hivatalhoz. Később érkezett beadványok és bírósági ügyek tárgyalás alá nem vétetnek.

Sátoraljaujhely és Abaujszántó, 1932 márc. 10.

Dókus Ernő

főgondnok

Cziáky Endre

püspökhelyettes.

236/1932. sz

I.

Hitfelekezeti iskolák községi segélyezése.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszter Úr 78 257—932./VIII. c. ü. o. számú leiratával közli a m. kir. belügyminiszter úrnak a hitfelekezeti iskolák községi segélyezése tárgyában 96.598/931 V. szám alatt kelt és hozzá intézett átiratát, melynek értelmében az iskolafentartó egyházközségeknek, ha a politikai községnek az iskola fentartásához való hozzájárulását akár személyi, akár dologi kiadások tekintetében igénybe akarják venni, akkor úgy iskolai költségvetéseiket, mint zárszámadásaikat a segélyző politikai községek (városok) vezetőségének hozzájárulását végtet be kell mutatniok, hogy azok a felmerülő szükségletek: építkezés, kölcsön, állásszervezés stb. tényleges szükségességről és célszerűségéről meggyőződést szerezhesenek.

Az Egyetemes Tanügyi Bizottságnak e kérdésben elfoglalt álláspontjára támaszkodva, felhívom a politikai községek támogatására ráutalt egyháziskolafentartó egyházközségeinket, hogy a népkutatás zavartalan menete érdekében, — ha érdembeni segélyezésről van szó, — ezeknek a feltételeknek annyival inkább tegyenek eleget, mivel a tanítók helyi javadalmának kiszolgáltatása körül felmerült nehézségeknél is a politikai községek segélynyújtása véttetett egyelőre a legkomolyabb számításba, ehhez pedig a miniszterközi bizottságok hozzájárulása csupán ezeknek a feltételeknek teljesítése mellett nyerhető meg.

II.

Dr. Lázár Béla, az Ernszt-múzeum igazgatója, megírta a XVIII. század nagy magyar református barokk mesterének, Mányoky Ádámnak, az életrajzát. Szorgos kutatással, nagy utánjárással végezte munkáját. Most 700—800 olyan lelkes magyar támogatására volna szüksége, aki 20 P-vel előfizetne művére. Lakcime: Budapest, I. Csaba utca 7/b. A nagy barokk-korban feléledt nagy református művészeti mozgalmat is felölelő művet szívesen ajánlom tehetősebb hittestvéreink figyelmébe és támogató szeretetébe.

Cigánd, 1932 március 7. Atyafiúi szeretettel

Janka Károly

e. ker. lel. főjegyző.

Alsóborsodiak figyelmébe!

Egyházmegyénk tavaszi közgyűlését március 31-én délelőtt 9 órára Miskolcra, — a miskolci ref. egyház Palóczy utcai gyülekezeti termébe hívjuk össze. E közgyűlésre az egyházi és világi kiküldötteket, hivatalosokat és érdeklődőket szeretettel bevárjuk. Birósági ügyről nincs tudomásunk, de ha volna, — úgy a bíróság tagjait kérjük a fent említett nap délutáni órára, — Miskolcon maradásra. A gyűlési tárgyakat, jelentéseket, kérelmeket legkésőbb március 20-ra az esperesi hivatalhoz kérjük beküldeni. Későbbi ügydarabokat nem fogadhat el az esperesi hivatal.

Miskolc—Tibolddaróc, 1932 március 5-én.
Farkas István esperes és báró *Bottlik István* egy-
megyei gondnok.

2. *Egyházmegyei Kálvin-Szövetségi és belmissziói gyűlésünket* a közgyűlést megelőző nap márc. 30-án d. u. 4 órára hívjuk meg a fent megjelölt helyre.

Ezen a gyűlésen kívánatos volna, ha a lelkes, tanító és presbiter testvérek lehetőleg nagyszámmal jelennének meg. Mindennemű bennünket érdeklő ügyek, sérelmeink s egyes bajos dolgaink megbeszélésére alkalmat kívánunk adni. Bizalmas és hivatalos megbeszélések volnának azok a percek, amelyeket e nap délutánján tárgyalás alá vennénk. Nagyon szívesen venném, ha lelkes és tanítótestvéreim, lehetőleg rövidre szabott formában közölnék velem előre, hogy minő kérdést óhajtának megbeszélés tárgyává tenni. Ezekben a nehéz időkben különösen szükségét látom annak, hogy a lelkek egymáshoz hajlásával e bizalmas találkozáson beszélgetnénk meg örvendetes és fájó ügyeinket.

3. Szívesen gondoskodom arról, hogy estére az Avasi turista szállóban olcsó elszállásolások legyenek. Azt is közlöm testvéreinkkel, hogy a megbeszélések után egészen egyszerű vacsoráról gondoskodva szeretném, ha nem elszéledve a városban, hanem egy helyen töltenék el az esti órákat. Éppen evégből szükségét látom annak, hogy márc. 28-előtt jelentse hivatalomhoz mindenki, hogy gyülekezetükből kik jönnek be és kik vesznek részt az estvéli találkozáson.

4. Március 30-án d. u. 3 órára kérem a gyülekezeti teremben való megjelenésére a belmissziói bizottság tagjait. Ahol is a belmissziói Előadó jelentése kerül tárgyalás alá.

5. Számvevő-szék tagjait külön meghívóval későbbi időben fogom behívni. Az előadótól azt kérem, hogy a Költségvetéseket és Számadásokat még be nem adott lelkészeket fegyelmi terhe alatt szólítsák fel az azonnali kötelességvégzésre.

6. Egyházmegyénk mindennemű megbeszéléseire más egyházmegyei testvéreinket is szívesen várjuk. Atyafiságos szeretettel: *Farkas István*, alsóborsodi esperes.

Felhívás!

Szives tudomására hozom lelkésztestvéreimnek, hogy akik ápr. 14-15-i püspökszenteléssel egybekötött egyházkerületi gyűlésen s az azzal kapcsolatos ünnepélyeken résztvesznek s olcsó éjjeli-szállást szeretnének, azok az Avasi-turista-szállóban kényelmes és tiszta ágyakat kaphatnak, személyenként 1 pengőért. Amennyiben csak 50 hely van, (5 szobában) kérem a bejelentéseket lehetőleg még e hó végéig a püspöki hivatal címére beküldeni.

Illyés Bertalan
püspöki titkár.**Szerkesztői üzenetek.**

Többeknek. Minden tudósítás megírását szabatos rövidséggel kérjük. J. K. A pesti levelem későn ért Patakra. Bocsánat a késedelemért. T. J. Móját ejtjük. M. L. B-i. Jön.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre ... 10 Pengő. Fel évre ... 5 Pengő. Lelkeszek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.</p>
--	---	---

TARTALOM. Dr. Makkai Sándor: Evangélium és egyház. — M. J.: Egyetemes tanügyi bizottsági gyűlés. — Vegyes közlemények. — Szerkesztői üzenetek.

Evangélium és egyház.

Ez a világ, amelyben mi élünk és amely minket most körülvesz, a világtörténelemben soha nem ismert és soha nem hallott módon olyan borzasztó válság örvényébe került, mely különbözik minden krizistól és katasztrófától, mely valaha volt. Mert míg azok az ember műveit veszélyeztették, a kultúra és technika vívmányait ostromolták, de magát az embert nem fenyegették halállal. Maga az ember túl élte ezeket. Csak most érkezünk el olyan válságba, amikor nem a kulturát kell féltetni, hanem magát az embert.

Az ember most kezd túlfűtött pesszimizmus-sal kételkedni afelett, hogy ő ember. És ebben a szörnyű válságban, amely az egész világot a maga sodrába ragadja, ott áll Krisztus egyháza, a keresztyén egyház, nem mint felekezet, nem mint intézmény, hanem ott áll az egységes keresztyénség, mint lelki anya. Az a kérdés merül most fel, hol van ez az anya és mit tud tenni, hogy az ő gyermekei el ne vesszenek?

Azt látjuk, hogy az egyházban meghasonlás van; a mieinkben és a másokéban is. Ott ragyog az apostoli levelekben, hogy valamikor a lelkek a legnagyobb isteni kegyelemnek és jöttnek tartották, ha hozzá tartoztak az egyházhoz és könyörögtek, hogy valamit áldozhassanak érte. Most pedig a követelés tölti el az emberek szívét és lelkét az egyházzal szemben, hogy az adjon és ne kérjen. Még ennél is nagyobb baj az, hogy az emberek lelkéből kivesszett a lelki kincsek iránt való fogékonyság. Ha valaki azt kérdeznél tőlem, hogy miben látom a világválság lényegét, gazdasági vagy politikai okokban-e, azt válaszolnám: nem. Abban, hogy a XX századot, a történetírók a lelkek haldoklása korának fogják nevezni. Ma sokaknál még az az érzék is hiányzik, hogy sejtsek a lélek haldoklását. Ezért történik meg, hogy az emberek nagy része külsőleg nem szakít a keresztyénséggel, magát az egyház tagjának tartja, de mint vádló fordul szembe az egyházzal, súlyos vádakkal illeti azt. A vád, amelyet a keresztyénség ellen emel-

nek, világszerte ugyanaz, t. i. az egyház és az élet között szakadék van. Azt mondják, hogy az egyház nem tud az élethez szólni. Az egyház az emberek feje fölött elrepülő frázisokat mond és nem látja meg a mai ember kérdéseit, nyomorúságait és nem áll elő a szörnyű kérdések megoldásával. Ha valaki végre kétségbeesetten hozzá folyamodik azért, hogy van e számára még megtartás, akkor az egyház azokat kiket a gyűlölet taposott le, a szeretetre akarja tanítani. Azoknak hirdeti a megbocsátást, akik gyűlölködő ítélet áldozatai ebben a világban, a kifosztott embereknek, földresujtottaknak és letiportatnak, akik megtorlást, igazságot, kenyeret követelnek.

Amikor ezek a vádak hallatszanak, az egyház azt mondja, nem tehetek róla, hogy közötted és közötttem szakadék van. Nem tehetek róla, mert az emberek nem kíváncsiak és nem érdeklődnek a Krisztus akarata után, hanem azt szeretnék, hogy az ő akaratukat igazolja Krisztus. Az emberek aztán elfordulnak Istentől, hátat fordítanak a templomnak.

Mintha mindkettőnek volna némi igazsága. Van igazság a vádban, amelyet hangoztatnak. Úgy érzem, a szivekben a vádakra visszhangot ad egy hur. Mintha nem látná az egyház, hogy a mi lelkünkhöz mások is szólnak, nem látja, hogy a mi lelkünket lázítják, arra ösztökélik, hogy törjük össze ezt a világot. Miért nem mond valamit, ami elvenné szemünk elől a vörös fátylat? Az egyház viszont joggal mondja, hogy az emberekkel baj van, mert nem akarják tudni Isten akaratát, hanem csak a magukét és hinnének, mondják, ha Krisztus csodát tenne.

Krisztus ezt a kérdést adta fel tanítványainak: Ti kinek tartotok engem? Ez az egy kérdés hangzik át ma is az egész világon. Ezt kérdezi az egyéntől: Ki vagyok én neked? Ezt kérdezi az emberektől. Azt kérdezi az egyháztól: Ki vagyok én neked? Én vagyok-e a fontos? Te az én testem vagy-e? Az én lelkem árad keresztül a ti életeken? Engem hirdettek-e? Kérdezi továbbá, hogy Ő kicsoda ebben az egyházban.

A keresztyén egyház mindenkor vallotta azt az igazságot, hogy Krisztus egyedül az egyházban található meg. Mit jelent az, hogy Krisztus az egyházban található meg? A szentírás szerint az egyház a Krisztus teste, az a szervezet, amelyen keresztül Krisztus valósul meg. A Krisztus és az egyház olyan, mint a test és a lélek. Ha lélek nincs, a test meghal. Amin keresztül Krisztus érvényesül, az az egyház. Melyik ez az egyház? Amelyik alkalmas arra, hogy belőle a Krisztus kiáradjon a világra. Ezt nem akarják az emberek elfogadni, hogy Krisztust csak az egyházban lehet élni, Krisztus ismerete csak az egyház által lehet, mert Krisztus csak az ő tagjain keresztül él. Az emberek azt mondják, hogy nem haragszanak Krisztusra, csak az egyházra. Ők Krisztust nagyra értékelik. Krisztus csodálatos hős volt. Ezek abban tévednek, hogy Krisztust csak dicsérik és nem élik.

Beszéltem olyan emberrel egy előadásom alkalmával, aki azt vitatta, hogy az ember lehet a saját számlájára keresztyén. Miért ne találkozhatnék ő, mint önálló lény Krisztussal, vagy a biblia szaván keresztül? Miért kell ehhez templom, vagy az egyház külső vagy belső szervezete? Nem elég, ha egyedül lélekben találkozunk Krisztussal?

Nem! Ez a végzetes tévedés. Ezekből származnak álmok, elképzelések, utópiák és a jószándékok, de sohasem születik élet, mert csak egy Krisztus van, egy, aki tegnap és ma s mindig ugyanaz. Minden igaz keresztyén ember ezt a Krisztust mindig egyformának ismerte. Krisztus az egységnek, a találkozásnak és sohasem a szétöregedésnek a lelke. Mint ahogyan a test szétmálk a lélek nélkül, úgy azok a saját számlájukra való keresztyének is szertehullnak. Krisztus lényege és titokzatos életereje nélkül az anyaszentegyház is megsemmisül. Csak az egyház szent egységében lehet az evangéliumot élni. Krisztus nem a pillanatnyi illuziókat teremti, ő uralkodni akar. Uralmát a király csak a polgárok összesége által gyakorolhatja, önmagában pedig senki sem összeség. Az isteni élet nem lehetséges másképp, csak olyan közösségben, amelynek valaki tagja. Ez az igazság egyik fele; ezt felejtik el az emberek.

Amennyire bizonyos, hogy valaki keresztyén csak az egyházban lehet, az is igaz, hogy az egyház csak ott van, ahol Krisztus. Csak az az élő egyház, amelyben Krisztus él és ő hatja át annak egész munkáját. Ha pl. a szőlővesszőket lemetszik, nem tudnak gyümölcsöt teremni, de ez nem csak akkor igaz, ha a lelki egyháztól akarnak némelyek független életet élni, hanem az sem egyház, ha annak tagjai a tőn lévő száraz vesszők, legyenek pedig azok gondnokok, presbiterek, sőt lelkipásztorok. Az egyház nem szervezet, nem intézmény, nem pecsétnyomók és katedrák összessége, hanem krisztusi lélek, élő hívek szeretet közössége. Ha ebben az élő testben ott van a Krisztus, akkor megváltozik a helyzet.

És most, mélyen tisztelt közönség, rá kell, hogy mutassak arra, hogy a szent írás megállapította, melyik az igazi egyház. Péter I. levelében olvassuk, hogy az igazi egyházat a Krisztus jelen-

létéről lehet megismerni. A megdicsőülés hegyén hangzik: Te vagy az én szerelmes fiam, akiben én gyönyörködöm. A személyes találkozás Krisztussal a lelki csúcson, ahol együtt van a lélek Istennel, ez erőt ad ahhoz, hogy a hegyről lejöve, Krisztus hatalmát e világban munkáljuk. A legboldogabb egyháztag az, aki munkálkodik s aki magát sohasem véteti észre. Az ilyen tagokból álló közösség az egyház.

Miért nem ilyen az egyház? Azért, mert az egyházban végzetes választás történt a vallás és evangélium közt. Az egyház a vallás képviselőjét választotta, nem pedig az evangéliumét. Hogy ezt megvilágítsam, meg kell nézni azt a harcot, melyet Krisztus folytatott a farizeusokkal és a vallással. Mi különbség van az egyház és az evangélium között? Megállapítható, hogy e kettő nem egy. Az evangéliumban Krisztus nagylelkűséget kívánt. Menj a bűnösökhöz, szabadítsd meg őket, keresd meg, ami elveszett. A vallás pedig azt mondja: nem szabad bűnös emberekkel érintkezni. Ime az ellentét. Krisztus szombat napon gyógyított, a vallás pedig azt mondja: a szombat napot megszenteljed, ne tégy akkor semmi dolgot. Az evangéliumban Krisztus azt mondta, ha csak annyi hited van, mint egy mustár mag, csodákat tehetsz. A vallás pedig csodákat követel, hogy egy mustármagnyi hit teremjen. Krisztus azt mondta, hogy a hit mindegyiket megtisztít s a tisztáknak minden tiszta, mint tiszta marad a ragyogó nap, amelynek sugarai behatolnak a sötétségbe s mégis megmaradnak világitó sugaraknak. A vallás szerint pedig semmihez sem szabad hozzányulni, míg azt a szertartás meg nem tisztítja, mert minden bűnös és szennyes. Az evangélium az igazság lelke. Ezzel szemben a a gyakorlat, a külső, a szertartás, a megmerült életforma a vallás. A keresztyénséget azért vádolja a világ, mert a világnak evangéliumra van szüksége. Ennek a szózata elhat a szivekbe, mert akár milyen legyen az ember gondolkozása, az igazság ellenállhatatlan, mert Isten hatalma. Ha az egyház, mint egy test, azt a szellemet képviselné, az egyház a legaktuálisabb volna. Ő volna a boldog jövőendő megteremtője. Az anya: akinek kebelén a gyermekek kibékülnének. Miután azonban nem így van és az egyházakban fontosabb az, hogy Krisztust tiszteljék, mint éljék, ebből következik, hogy Krisztus olyan szent lesz, akit nem szabad az életbe lehozni. Aki Krisztust elválasztotta az élettől, az evangéliumot halottá tette, vallást csinált Krisztusból. Az emberek legjobbjai azon dolgoztak egy időben, hogy a vallás foglalkozás legyen, hogy betöltse az ember egész idejét, azonban a keresztyénség még sem hatotta át a világot. Az evangélium t. i. nem foglalkozás Foglalkozás a munka, ipar, művészet stb. Az evangélium ezekben lelket ad. Nem azt mondja az evangélium, hogy ne légy iparos, ügyvéd, tanár, miniszter stb. hanem azt mondja, hogy légy keresztyén iparos, keresztyén ügyvéd, keresztyén tanár, keresztyén miniszter stb. Ez az evangélium lényege. Mi lenne, ha evangéliumi miniszterek kormányoznának egy országot, mi lenne ha Genfben evangéliumi diplomaták ülnének? A lefegyverzés gondolatát kijátszák. Arról tárgyalnak s

közben mikrofont tesznek a haldokló kínai katona fejéhez s így közvetítik halálhörgését Bárcsak 1—2—10—100 evangéliumi iparos, kereskedő, földbirtokos kezdene dolgozni a világban, ekkor megváltozna az egész világ képe. Nem az egyház, hanem az evangélium teszi mássá az emberiséget.

Mélyen tisztelt közönség! A mi hitvallásunk, a Heidelbergi Káté gyönyörűen mondja az egyházzól: „Hiszem, hogy Isten fia, világ kezdetétől annak végeig az egész emberi nemzetségből, szent Lelke és igéje által, az igaz hit egységében magának egy kiválasztott gyülekezetet gyűjt egybe, azt oltalmazza és megőrzi; hiszem, hogy annak én is élő tagja vagyok és örökké az is maradok.“ Egy toborzási kép áll előttem, amely folyik a világ kezdetétől a világ végéig. A Krisztus seregében egy csodálatos trombita szóra, a Szent Lélek hívó szavára gyülekezés történik, amely megegyezik az élet céljára és szolgálatára nézve. A sereg pedig arra való, hogy harcoljon. Itt áll a keresztyén egyház, mint egy élő intézmény, várja az embereket, hogy jöjjenek őhöz, de nincs hajlékonysága, hogy átkarolja és bekerítse őket. Nem tud menetelni sem, mert itt is, ott is, szerte mennek, nem mint a katonák. Nem tud harcolni, mert Isten lelkifegyvereit nem tudja kezelni. Az egyház titka egy új reformációban rejlik, mert Krisztus titkosan adta az új reformációt, amelyben át kell magát szervezni az egyháznak. A lélekért a lélek folytat támadást. Gondolható-e, hogy azzal az óriási fronttal szemben, melyet az antikrisztus vezet, egy megmerevedett egyház megállni tudjon? Hadsereggel szemben hadsereg állhat. Fel kell vonulni és mindenkinek ki kell állani a harcra. Lenin nem hiába mondta, hogy ti a szeretet ellen harcoljatok, mert az a mi ellenségünk; a Krisztus ellen harcoljatok, mert ő a mi ellenségünk. A gazdasági baj csak másodrendű kérdés. Azt akarják, hogy a mi gyermekeink ne ismerjék a szeretet lelkét. Azt akarják, hogy a mi fiaink ne ismerjék az apát, az anyát. Ne legyen Isten. A keresztyénség lehet-e olyan, hogy engedje ezeket a dolgokat, vagy már annyira megromlott volna, hogy nem bizik a maga igazságában? Az Úr mondotta: Nem azért jöttem, hogy békeséget bocsássak a földre; nem azért jöttem, hogy békeséget bocsássak, hanem hogy fegyvert.... Azért jöttem, hogy e világra tüzet bocsássak: mennyire akarnám, hogy az felgerjedne!

Mélyen tisztelt közönség! Legyen vége a felekezeti civódásoknak. Azoknak a kérdéseknek, melyek felénk tolják az antikrisztus közeledését, sokkal nagyobb jelentősége van, mint belső ellentéteinknek. Vagy pedig a saját halálos ítéletünket írjuk alá. A keresztyénség lehet olyan gyáva, hogy tűrje a szeretet ellen való harcot?

Az egyház kezdetétől fogva egy lelki hadsereg, amelyben velünk harcol a múlt és a jövő.

Meg kell szervezkedni! Kezdődjék az a gyermek lelkében, családok életében, nemzetekben. Ezért az evangélium és az egyház: ez a két szó mozgósító parancs a harcoló egyházhoz és egy isteni hadüzenet a világhoz.

Dr Makkai Sándor.

Egyetemes tanügyi bizottsági gyűlés.

Az egyetemes tanügyi bizottság március hó első két napján ülése ett Budapesten dr. Baltazár Dezső püspök elnöklete alatt. Az ülés megnyitása előtt Baltazár püspök súlyos szavakkal mutatott rá arra a válságra, amelybe iskoláink az állam aggasztó anyagi helyzete és iskoláinkkal szemben követett egyoldalú és szűkkeblű politikája folytán jutottak. Hangoztatta, hogy az óriási iskolai terhek hordozása egyházainktól heroikus erőfeszítést kíván, de egyházunk legfőbb vezetősége is mindent elkövet a nehézségek megszüntetésére. Bejelentette, hogy az elnöki tanács Memorandumban tárta fel iskoláink helyzetét a vallás és közoktatásügyi miniszter előtt s teljes erővel védi iskoláinkat. Dr. Ravasz László püspök ugyancsak napirend előtti felszólalásban mutatott rá népiskoláink válságával kapcsolatban a református népművelődés jelentőségére és a debreceni egyetem sértetlensége mellett tett nagyfontosságú nyilatkozatot. A debreceni egyetem a magyar ref. egyház legerősebb s egyik legdicsőségesebb főiskolájából állt elő s az átvétellel e főiskola tagozatainak fenntartását garantálta az állam.

A napirend során a bizottság elnökévé Dr. Baltazár Dezső püspököt, alelnökké Imre Sándort, szakelőadókká: Marton Jánost (theológiai ügyek), Szentpéteri Kun Bélát (jogakadémiai), Borsos Károlyt (tanítóképző intézeti és középiskolai), Veress Istvánt (tanítóképző, felsőkereskedelmi és polgári iskolai), Budai Gergelyt (vallásoktatási) és Bodor Lajost (népiskolai ügyek) választotta. A szakelőadói tisztségükről hosszú sikeres munkásság után lemondó lic. Rácz Kálmán és Dombay László érdemeit jegyzőkönyvbe iktatta.

Az egyetemes vonatkozású ügyeket Imre Sándor referálta. Köztük a legfontosabb volt az iskolák anyagi helyzetének kérdése. Egyházunk végre tisztán akar látni és felkészül minden fordulatra, amely bekövetkezhet.

A theol. főiskolák ügyeit Marton János adta elő. A theológiák múlt évi munkáján még nem érzett a gazdasági megrendülés nyomasztó érzése. A főiskolák munkája több tekintetben a békebeli évek színvonalára felé haladt. A hallgatók száma növekedett. Volt alkalom a kiválasztásra. A tanárok irodalmi működése elevenebb és mélyebb járattá lett. A felmerülő tervek elé nem állt oda nyomban az anyagi akadályok áttörhetetlen sziklafala.

A theológusok száma volt 396, jóval több, mint az előző éven. Bár eddig is figyelmeztette az egyetemes konvent az egyházkerületeket, hogy korlátozzák a felvendők számát. Az évközi rostálásnál Debrecen szigorúan járt el. 8 hallgatót eltávolított. Igaz, a fegyelmi vétségek is súlyosak voltak. Segédlelkési vizsgálatot tett 76; az utolsó 3 év alatt 223. Ezek mihamar elhelyezkedésre várnának. Ami természetes. Azért tanultak. A bizottság nagyon melegen üdvözölte a pápai theol. kar doktori szigorlatot tett tagjait: Pongrácz Józsefet, Tóth Lajost és Incze Gábort.

A lelkésztanítószolgálat ügyének fordulata nagy örömet keltett. Amint már irtunk róla, a vallás- és

közoktatásiügyi minisztérium egy sajátlagos tantervvel működő, külön évfolyamot tervez a végzett teológusok számára. Konventünk bizonyára elfogadja a tanügyi bizottság előterjesztését, azt t. i., hogy szervezzék meg az egyházkerületek minél előbb ezt a tanfolyamot. Egyházkerületünknek is létérdeke ennek a tanfolyamnak a létesítése. Kíváncsian várjuk a hozandó intézkedéseket. Magyarországon nincs hely, amely alkalmasabb volna ilyen tanfolyam szervezésére, mint Sárospatak. Dr. Antal Géza püspököt az elért eredményért melegen ünnepezték.

A lelkészi továbbképzés ügyét leteszi a bizottság az egyházkerületekhez. Nem ajánlhatja a nosztrifikálásra a Böszörményi István bridgeporti lelkész Amerikában szerzett lelkészi oklevelét a tiffini egyezmény alapján, mert B. I. magyarországi születésű és iskoláit is jórészt itt végezte, nem Amerikában. A jogakadémiánál újra kísért a kecskeméti jogakadémia sorsa, ha a jogi szakoktatási reform végre meg lesz.

A középiskolák nehéz ügyét Borsos Károly referálta, a többi ügyeket a kijelölt előadók, nagy pontossággal és hozzáértéssel.

M. J.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dr. Makkai Sándor Sárospatakon.** Felemelő órákat hozott Dr. Makkai Sándor püspök látogatása Sárospatakra. Erdélyi református egyházunk nagymunkásságú és hatalmas szellemű püspöke Budapestről érkezett márc. 17-én feleségével együtt Patakra. Délután a theol. ifjúsággal töltött egy áldott órát. 5 órától kezdve az imateremben volt nagy összejövetel, melyen Makkai püspök ének s zenezámok után „Az evangélium és egyház” címen tartott fényes előadást, amelyet diákjaink leírása után, — amely bizony egyáltalán nem tökéletes — lapunkban közlünk. A közönség elbűvölve hallgatta a lenyűgöző hatású előadást. Márc. 18-án a patakiak nagy vendége az egyházi munkában szintén egész lelkével résztvevő és nem a sablonos utakat taposó, hanem frissen, szellemmel, lendülettel és étellel dolgozó és csodás hatásokat fakasztó feleségével Miskolcra utazott. A vidékről lekipasztortestvéreink egész sora volt az előadáson jelen.

— **Március tizenötödike főiskolánkban.** Ha valaki csak márc. 15-én pillantana bele iskolánk életébe, abból is megtudná állapítani a pataki iskola szellemét, a lángoló hazaszeretetet és vallásos hit lelkét. Ugy a tanárikar, mint az ifjúság mindent elkövetnek arra, hogy a március 15-ikét ünneplő közönségnek a legjobbat, a legszebbet nyújtsák. Sokszor hangzik a vád, hogy az ünneplések sablonokká lesznek, de ha bele nézünk ilyenkor a piros-fehér-zöld szalagos kis és nagy diákok szemébe, látjuk, hogy ott márciusi tűz lobog, hogy onnan a magyar feltámadás reménye sugárzik elő. Ilyen tapasztalatokat nyertünk, amikor reggel 1/29 órakor a zsufolásig megtelt templomban felhangzott a XXV. zsoltár dallama, vagy amikor 11 órakor a tanítóképző ifjúságának műsora pergett le

előtünk. Azonban régi szokás szerint a március 15-ike csúcspontja a délutáni Mudrány-teremben a Főiskola Tanári Kara és Egyetemes Ifjúsága által rendezett ünnepély. Nem egy rövid tudósítás kellene ahhoz, hogy az itt látottakat és hallottakat leírja valaki, hanem oldalakat lehetne róla írni. Hiszen minden száma; a „Hunyadi Induló”, a „Nemzeti dal”, a főiskolai szenior ünnepi beszéde, a Gimnáziumi Vegyeskar éneke, a Kéky István: Üzenet a pataki diákoknak, s a Kórus „Ünnepelő dal” éneklése, egy-egy örömet, lelki felemelkedést nyújtó pontja volt a márciusi ünneplésünknek. — Külön kellene írni arról a látványos „zászló” felvonulásról, melyben a város egész ifjúsága vonult a Kossuth emléktáblához, ahol hallottuk a „föld népe fiának” dicséretet érdemlő szavatait, a Kossuth szellemét visszaidéző Nagy Árpád theol. egyleti elnök ünnepi beszédét... De még itt sem állhatunk meg. Este műsoros ünnepély folyt le zajos sikerrel a Mudrány-teremben.

T. L.

— **Arany János Sárospatakon.** Arany 1855 nyarán családotul elment Tompához látogatóba. Szolnokig vasuton, onnan Tiszakeszibe gőzhajón mentek; ott már várta őket Tompa 2 kocsival és boldog 4 hetet töltenek együtt Hamván. Innen többfelé kirándulásokat tesznek: meglátogatták Lévyt Sajószentpéteren; megfordultak Sárospatakon Erdélyi Jánosnál, hol a kórus énekkel tisztelte meg a két költőt; („Sáros-Nagypatakon meg is kantizált bennünket a tanuló nemes ifjúság.” — írja Arany Ercseihez intézett levelében) fölkeresték Szemere Miklóst Lasztócon; megnézték Borsiban II. Rákóczi Ferenc szülőházát, útbajették Széphalmot. Szerencsen a Rákóczyak régi templomát, — s szept. 19-én indultak hazafelé (Voinovich G.: Arany János Életrajza. II. kötet. 332—334. l.)

— **Leányegyleti konferencia.** Kistokajban március 11-ikén a ref. leányegylet konferenciát tartott, melyre a szirmai leány- és ifjúsági egyület meghívta. A szirmaiak Derencsényi István lelkész és Orbán József tanító vezetése alatt 50-en jelentek meg a konferencián. A szavalatokkal, csoportos és szólóénekekkel élénkített program középontja Rózsa Ibolya leányegyleti orsz. titkárnő előadása volt. A konferenciát Derencsényi István imája és szép bibliamagyarazata zárta be. Ezután szeretetvendégség volt. Az előkészítés és megrendezés erkölcsi sikere Pósa Jolán tanítónő buzgóságának bizonyossága.

G. I.

— **Nyaralás.** Aki jól és olcsón magaslati fekvésű gyönyörű vidéken akar nyaralni: felkeresheti újból a Miskolc melletti görömbölyi Tapolca gyógyfürdő Leányegyleti üdülőházát. Új vezetéssel az eddiginél nagyobb kényelemmel már az elősaisonban megnyílik az üdülő. Bővebb tájékoztatással szolgál a vezetőség az alábbi címen: június 1-ig: Zsupán Irma üdülő elnök. Miskolc. Debreceni u. 12. június 1-től: Leányegyleti üdülő. Görömböly Tapolca. Gyógyfürdő.

Szerkesztői üzenetek.

T. I. P. K. Befutottak. Jönnek.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

ELŐFIZETÉSI DIJ	Felelős szerkesztő és kiadó	
Egész évre 10 Pengő.	MARTON JÁNOS	HIRDETÉSEK DIJA:
Fél évre 5 Pengő.	Főmunkatársak	Megegyezés szerint.
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.	Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.	

TARTALOM. *Dr. Kolffhaus W.*: Bizonyágtézés a Krisztus feltámadásáról. — *Szigethy Ferenc*: Husvét hajnalán. — *vitéz Nyitrai Károly*: A magyar ref elemi népiskolák válsága. — *Szabó Andor*: Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése. — *M. L.*: R. K I. E. konferencia Vámosujfaluban. — *P. K.*: Diákszövetségi közgyűlés. — *Kövér Pál*: Az ózdi református misszió-egyház értesítője az 1931-ik évről. — *t. j.*: Vallásos és kulturstélyek a Sajó völgyén. — Irodalom — Halottaink. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Bizonyágtézés a Krisztus feltámadásáról.

Apostol. csel. 4 : 33.

A keresztyén igehirdetés valójában bizonyágtézés a Jézus Krisztus feltámadásáról. Ahol az igehirdetés nem ez, ott már elveszett a keresztyén jellege. Ott a számnélküli elméletek egyike hangzik, amelyek az ember számára valamiképen elviselhetővé akarják tenni a földi létet. Még beszélnek ugyan életről és az élet erőiről, de nem komoly ez a beszéd. Sőt azt kívánják, hogy élő gyülekezeteink legyenek és úgy adják, mintha eszközeik volnának a gyülekezetek megelevenítésére, vagy legalább tudnák, hogy hol vannak ezek az eszközök, de senki se veheti készpénznek sem a kívánalmaikat, sem az ígéreteiket. A halál brutális tényét még sohasem lehetett szavakkal legyőzni, mégha minden mondatba becsempészték is az „élet“ szót. Minden igehirdetés, amely nem a Jézus Krisztus feltámadásán nyugszik, puszta üres szó; arról, amit az ilyen beszéd közvetít, lehet felemelt hangon és dörgő páthosszal beszélni, de nem „nagy erővel“, mint ahogy az apostoli kor bizonyágtétele tette azt.

A mi igehirdetésünk azért bizonyágtézés a feltámadásról, mert mögötte a feltámadott Krisztus áll és mert az őreá mutat. Mint egyszerű tudósítás a husvét reggelének történeti tényeiről lehetne pontos és jól megokolt a bibliai adatok által. Hiszen éppen a bibliai tudósítások különbözősége különösen alkalmas a bőven kifejtő történeti előadásra. De a pontos bizonyágtézés még nem erős bizonyágtézés, nem olyan, amely csak az értelemre hat. Az igazi bizonyágtézés megragadja az egész embert, annak az akaratát és egész lényét. Akik az apostolokat hallgatták, nem azt mondták: a ti beszédek után nem vitatható, hogy a sir üres és az Ur feltámadt, hanem szívükben megrendültek és így szóltak: Könyörülj rajtunk mi Urunk Jézus Krisztus. Látták, hogy emberi erősségeiket elvesz-

tették s félelemmel és rettegéssel, de nagy örömmel tapasztalták meg, hogy megtartó Urok van, aki a halál árnyékában is megmenti őket. Az apostolok szavában maga az Ur szól hozzájuk s tette őket a maga tulajdonaivá; az Ő szavát hallották, nem az emberekét; döntésre érezték magukat felhíva és nem megfontolásra.

Valaki előtt egyszerű, az ismeret körébe vágó tudomásvétellel semmire se megyünk. Krisztus elé állva; ha az ő keze megfog bennünket, eltűnik megfigyelő magatartásunk, dacára, hogy előszerttel szoktunk magunknak utakat biztosítani, amelyeken megszokott értelmi elgondolásunk és saját elhatározásunk sáncai mögé vonulhatunk vissza. Nem törődve azért az értelem és „tudományos“ gondolkodás megokolt ellenvetéseivel, csatlakozik lelkünk a diadalmas sereghez, amely az apostolok vezetése alatt az egész világgal dacolva vallja: Én tudom, hogy az én Megváltóm él. Minket az emberi gondolatok homályos kődéből nem a feltámadás dogmája vezet ki, amelyben az egyház hitét kifejezte, hanem az Ur, aki szól hozzánk és minden ingadozó fontolgatásnak végét szakítja. Csak Krisztus által jutunk Krisztushoz. Az élő Krisztus jelenléte mellett fakadt bizonyágtézés mindig nagy erejű, mégha egy gyermek ajka rebegi is. Mert benne beteljesedik az ő biztatása: Én élek és ti is éltek.

Dr. Kolffhaus W.

* **Szathmáry M. Zoltán**: Egy vasárnap délután. Népszinmű egy felvonásban. Kiadja az Isaszegi Református Templom-építő Bizottság. 1932. Ára 50 fillér. Minden jog fenntartásával, kézirat gyanánt. Előadták Isaszegen 2 ízben, majd Pécelen és Gödöllőn. A kis népszinmű erősen valláserkölcsi tartalmu, amely hatását bizonyára megteszi mindenütt, ahol előadják. Nem tudjuk a füzetet, már a kiadók nemeskeblű vállalkozása miatt is, eléggé melegen ajánlani.

Husvét hajnalán.¹

— Ján. XX. 1—18. —

Még alig csak hogy tetszett valami
A derengésből messze keleten;
Egy tehelletnyi halvány szürkeség,
Épp hogy valami nagyon keveset
Világosabb volt, mint az éjszaka:
Épp hogy született még a pirkadat.
Mégis valahogy több fény, diadal,
Több kezdet és több újraszületés
Volt ennyi fényben, ennyi pirkadatban,
Mint száz hajnalban régen ezelőtt.
Minden virradt és kezdődött és indult
E most születő halvány fénysugárban:
Itélet, erő, nagyság, hatalom,
Szeretet, jóság, áldás, könnyörület. —
A földből is csak nagyon kevés látszott
E csodálatos kezdet szent percében,

De ami látszott szörnyű döböntő volt.
Úgy tetszett, valami iszonyú erő
Rázta, cibálta, lépte itt a földet
Ha csak rövid pár pillanatra is.
Néhol hasadék tángott sötétlőn,
Mely úgy szakadt ketté, mint a mély seb.
Máshol az úton keresztül-kasúl
Tövestől kidőlt nagy holt fák feküdtek.
Valahol pedig nem messze ide
Egy patak sírt halk, csendes zokogással;
Tán minden könnye fájó emberkönyv volt,
Embereké, kik sírtak, egyre sírtak
És a sok könnyük most ért eddig el csak.

Távolabb az uton — hogy mindig jobban
Látható lett — egy asszony jött magában.
Botorkálva jött, többször meg-megrogyva,
Sötét alakja nagyon szomorú volt.
A sírhoz ment, a közel sziklasírhoz,
Hol tegnap volt a fájó temetés.

S most egyszerre csak szörnyű nagyot dobant
A föld szíve a másik pillanatban,
A hajnali szél elállt hirtelen,
Mint ijedéskor a lélekzetünk,
Megdermedtek a sziklák, hegyek:
Az asszony most a sziklasírhoz ért,
Megdermedt ott a nem várt látomástól:
Mert tángott és üres volt a sír!

Aztán megfordult már a másik percben,
Ahogy ocsúdott kissé a szíve
És futott most már a város felé...
És két férfi jött nemsokára vissza,
Péter és János a két hü tanítvány...
Loholva jöttek, majd futván rohantak
S ők is üresnek látták ott a sírt
És benne a fehér gyolcs lepedőt
És ámulattal ők is visszatértek.

S amaz asszony, ki előbb volt a sírnál
Ott állt ismét: Mária Magdaléna.
S fehér ruhába úgy, mint azelőtt,
Hiába hogy a sziklasírba tért,
Megáll előtte ragyogón az Úr
És Magdaléna kérdőn kérdezi
S Jézus jelenti öneki magát,
Aki megint él, ki feltámadott
És örvendőn és nagyon boldogan
Im hazamegy Mária Magdaléna
És a városban széjjelhirdeti,
Hogy feltámadva látta az Urat!

Szigethy Ferenc.

A magyar ref. elemi népiskolák válsága.

vitéz Nyitrai Károly.

A mai állapotok állandósulása mellett elemi iskoláinkat nemhogy fejleszteni, de fenntartani sem tudjuk. Sajnos, ez nem elméleti megállapítás, hanem szomorú valóság, melynek meglételést bizonyítja az a sok sok segítség után kiáltás az egyházak részéről, melyről nap-nap mellett értesülünk. E kétségbeesítő helyzet közepette keresnünk kell a kivezető utat, melyre lépve elemi iskoláink további munkájának a folytatását biztosíthatjuk. Az a mód, mellyel egyes iskolafenntartók e nehéz helyzetből úgy kívánnak szabadulni, hogy iskolafenntartási jogukat egyszerűen feladják, egyházi szempontból a jövőt tekintve, nem helyes eljárási mód. Addig, míg más felekezetek és érdekeltek iskoláfenntartó jogukról le nem mondanak, nekünk sem szabad arról könnyelműen lemondanunk.

Ha az iskolák fenntartási jogát, mint tanító nézem és boncolgatom, azt kell mondanom, hogy a tanügy szempontjából legideálisabb volna az a helyzet, ha egységes, tehát egy jellegű elemi iskolák volnának csupán nem pedig 12-féle. Mert nézzük csak, micsoda tanügyi lehetetlenség az az állapot, amikor egy községben 4—5 féle jellegű osztatlan elemi iskolát látunk. A jövődő magyarjának a lelkébe akaratlanul belevetjük a széthuzás átkos mérget termő fának a magját. Ne csodálkozzunk aztán azon, ha később hiába beszélünk neki a magyar összefogás jelentőségéről és nagy horderejéről. Vagy említsem e azt, hogy a tanítás eredményét tekintve, milyen különbség van a között, ha 240 gyermeket 4 tanító osztott, vagy 4 féle osztatlan iskolában tanít. Ha egyféle jellegű iskolák volnának, nem történhetne az meg, hogy egy 6 osztályos, osztatlan iskolában egy tanító 70—80 gyermeket kénytelen tanítani, míg ugyanazon községben egy teljesen osztott iskolában egy tanító 40—50 gyermeket tanít csupán. Lehet-e ilyen helyen egyenlő munkáról és eredményről beszélni? Kérdem: nem tanügyi lehetetlenség ez? Azért történhet aztán az meg, hogy míg az állami iskolákban átlag egy tanítóra 35, a községi és magán iskolákban 31, a felekezeti iskolákban 68 növendék esik. Ezeket tudva nem lehet tehát elítélni egyes tanítókat azon elvi álláspontjukért, hogy a tanügy érdekében az egy

¹ Szerzőnek *Ezüstharangszó* című új kötetéből.

jellegű iskolák megvalósítását óhajtják.¹ Azt sem lehet állítani, hogy ahol állami iskolák vannak csupán, ott az egyházaknak hű fiaik nem volnának, hogy az állami és községi iskolákból kikerültek nem volnának erős hittű egyháztagok.²

Mig azonban a 12 féle iskolafenntartó egyöntetűen le nem mond iskoláfenntartó jogáról, addig mi reformátusok sem mondhatunk le ezen szerzett jogunkról egyoldalúan. Ezen egyöntetű jogfeladásról, azt hiszem ma beszélni sem lehet és pedig azért, mert egyrészt a többiek önként nem mondanak le ezen jogukról, másrészt sem az állam, sem a község nem nagyon siet, de még ha sietne is, a mai nehéz helyzetében nem áll módjában a fenntartás őrési terhére magára vállalni.

Ha tehát az egy típusú elemi iskolák megvalósítása ma lehetetlen, ha a mai egyházi és iskolai adózási rendszer mellett az iskolai terheket nem bírjuk önként jön a tollam alá az a kérdés, mit csináljunk tehát?

Beszélni lehet először az egyházaknak újabb iskolai terhek vállalásáról. Azt hiszem újabb terheknek az egyház tagjainak a vállára való rakás tervéről csak nagyon kivételes helyeken lehet szó. A teherbíró képesség határánál áll az adózó egyháztagok 90% a, a többire, ha még többet rakunk, összeroskad alatta.

A segítés másik módja, hogy az államot, vagy a politikai községeket kell rákényszeríteni arra, hogy nagyobb segítségek nyújtásával tegyék lehetővé az iskolák munkájának a továbbfolytatását. *Tertium non datur.* A helyzet változásában, a jobb jövő eljövételében való reménykedés hiu ábrándozás. Az egyenkint, elszigetelten történő kérvényezés a legtöbb esetben eredménytelenséggel jár, rideg visszautasításban részesül. Ily körülmények között a ref. egyházaknak, mint iskolafenntartóknak egy egységes eljárásban kellene megállapodniok. Minden egyház egy mindenre kiterjeszkedő iskolai költségvetést készíthetne.³ E költségvetés szükségleti rovatába mindazt fel kell venni, amire az iskola fenntartásához szükségünk van. A fedezeti rovatba pedig azt az összeget részletezve, amit az egyház az iskola céljára képes adni. A szükséglet és a fedezet közötti különbséget nem egyenként, hanem az arra illetékes egyházi hatóságunknak kell kérni. A különbséget kiutalását iskolánként nem is annyira kérnünk, mint követelnünk kell, mert hiszen mi ez eljárásunkkal nem annyira segítséget kérünk, hanem ellenkezőleg mi ajánljuk fel filléreinket és véres verejéssel kiizzadt pengőinket azoknak, kiknek kötelessége az iskolák fenntartásáról gondoskodni, mi ajánljuk fel a segítséget iskolai terheinek a viselésénél. Fel kell végre

tárnunk a valóságot, hogy tovább nem bírjuk a terhek viselését. Ha az állam, vagy község a mi segítségünket nem akarja igénybevenni, viselje egyedül maga. Mondjuk meg nyíltan, többre nem vagyunk képesek. Ha velünk együtt nem akarják vállalni a terhek viselését, úgy gondoskodjanak az 1103 iskoláról, a 2542 ref. tanítóról és a 147.802 ref. tanköteles beiskolázásáról. Hajtsa végre az állam az iskolai adózást mindenkivel szemben. Vesse ki az iskolai adót mindenkire s ha ezt megcsinálja, fedezetet talál a felekezeti iskolák terheinek a könnyítésére.

Nem fog az megtörténni hogy a 2—10 holdas fizet 15—20%-os iskolai adót, a 600—800 holdas pedig egy fillért sem. Nem fordul az elő, hogy egyik egyházban egy egyháztag 10—15%-os, a másik egyházban levő meg semmit, vagy legfeljebb 5% iskolai adót fizet. Nem forradalmi hang ez, csak az igazságnak a feltárása, jogos követelésünk meghallgatásának a kérése, melynek teljesítése elől kitérni immár nem lehet. Törvény és tekintély tisztelő voltam, vagyok és leszek ezután is, de lehetetlen állapotnak tartom azt, hogy ref. tanító testvéreim hónapokon keresztül ne kapják meg munkájuk után csupán a létfenntartáshoz szükséges s törvényben biztosított javadalmukat, melyet a szegény, anyagi javak híján levő egyházak a legjobb akaratuk mellett sem tudnak kiszolgáltatni. Lehet e szó nélkül hagyni, hogy ref. elemi iskolák kénytelenek ajtaikat bezárni kis magyarjaink előtt, mert nincs az egyháznak pénze az iskolák befűtéséhez szükséges tüzelőanyag beszerzésére. Én úgy gondolom, iskoláink szomorú helyzetének a feltárása, a segítés módjának a megvitatása egyenesen kötelességünk. Nem rombolni, hanem építeni szeretnénk, vagy legalább is az őseink által reánk hagyott szent örökséget megtartani, mely törekvéseink megvalósításánál jogos követelésünk teljesítésének a kérése még azt hiszem nem forradalmi ténykedés. A forradalom sohasem építeni, hanem rombolni akar.

Kiáltó szó vagyon a pusztaiban. Akinek füle vagyon a hallásra, halljon!⁴

Az alsózempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Sárospatakon, a főiskola tanácstermében tartotta meg az alsózempléni egyházmegye f. évi március hó 16-án tavaszi rendes közgyűlését.

A gondterhes jelen s a jövő bizonytalanságának érzete mint valami nyomasztó légkör nehezdedt a nagyszámban megjelent alkotó tagokra. A nem épen hosszúnak mondható tárgysorozat egyik másik pontja pedig egyenesen harsonaként zengett: itt az összefogásnak, a cselekvés idejének

¹ Azt azonban bizonyára osztja velünk az igen t. cikkirónk, hogy ezek az egy jellegű, theoretikusan légüres térben *semlegesnek* gondolt, felekezeten felülinek várt iskolák a mi történeti és tényleges viszonyaink között római kath. jellegű iskolák lennének. Szerk.

² Törekvésünk és eszményünk azonban mégis az, hogy ref. felekezeti iskoláink legyenek, mert ezek felülmúlják az állami iskoláknak vallási és nevelői hatását.

Szerk.

³ Megnyugtathatunk mindenkit, hogy ezen az úton van ennek az ügynek az intézése. Szerk.

⁴ Egyetemes konventünk tavaszi ülése egész iskolágyünk minden kérdését tárgyalni fogja. Gyülekezeteknek és tanítóknak ma főkötelessége a higgadság megőrzése, a nyugodt türelem, a fáradhatatlanul végzett munka és bizó reménykedés. Várjunk, tűrjünk és bizzunk. Óvakodjunk minden elhamarkodástól. Voltunk már rosszabb helyzetben is. És még nehezebb megpróbáltatásokat is le kell győznünk. Szerk.

12-ik órája, mert a lét vagy nem lét hamleti problémájával kerültünk immár szembe.

Zsoltárénekléssel kezdtük a közgyűlést. Majd Kiss Ernő esperes buzgó imádságban kérte mindenekre az Isten áldását. Ezután az általános tiszteletnek örvendő Meczner Béla egyházmegyei gondnok nyitotta meg szíves szavakkal a közgyűlést. A szavazatbontó-bizottság jelentése alapján szeretettel üdvözölte közgyűlés egyházmegyénk új világi főjegyzőjét, dr. Varga Lajos tokaji ügyvédet és az új lelkészi aljegyzőt, Nagy Sándor Béla vámosújfalusi lelkészt. Az üresedésbe jött világi aljegyzői tisztségre szavazást rendelt el a közgyűlés május 31-iki határidővel. Ezután lelkész és tanító beerősítések következtek. Bodnár Ferenc Taktaszadára csere útján elhívott lelkész állásába beerősített. Rendes tanítók lettek: Hankó Zoltán Megyaszón, Benkő György Olaszliszván és Fülöp Zsófia Révleányváron. Mint segédtanítók nyertek alkalmazást: Iván Miklós Tiszaladányban, Pap Mariska és Szabó Zoltán Tiszakarádon.

Az egyházkerületi határozatok ismertetése után az esperesi jelentés elsősorban azok emlékeztetének áldozott, akik a közelmúltban költöztek el az élők világából, nagy veszteséget, gyászt, bánatot hagyva maguk után. Elvesztettük egyházkerületünk nagynevű, tudós püspökét, dr. Révész Kálmánt, aki 13 évre terjedő püspöki működése alatt bölcsességgel, szeretetreméltó közvetlenséggel, példás hűséggel vezette egyházkerületünket. Áldásban őrizzük emlékét! Szűkebb körünkből elköltöztek: Bacskay Károly ricsei lelkész, Kazay Sándor nyug. sajtóhidvégi lelkész. Legyen pihenésük csendes ama nemes harcot becsülettel megharcolt öreg pásztoroknak. Dr. Szabó Sándor egyházmegyei ügyészünk és Nemcsik Endre zemplénagárdi lelkészársunk édesatyjukat gyászolják.

Közgyűlésünk tisztelettel párosult szeretettel üdvözli a szavazatok nagy többségével új püspökké megválasztott Farkas István miskolci lelkész, alsóborsodi esperest. Ugyancsak mély tisztelettel köszönti egyházkerületünk illusztris főgondnokát, Dókus Ernőt abból az alkalomból, hogy folyó év február 5-én betöltötte 80-ik esztendejét. A jószágos Isten adjon éveikhez még számos éveket. — Őszinte örömmel üdvözli közgyűlésünk Janka Károly cigándi lelkész, papi tanácsbíró, főiskolai lelkészi gondnokot és egyházkerületi lelkészi főjegyzőt magas kitüntetése alkalmából, midőn neki Kormányzó Úr Őfőméltósága egyházi és kulturális téren szerzett érdemei elismerésül a m. kir. kormányfőtanácsosi címet adományozta. Méltó személységet ért e legmagasabb helyről jövő elismerés, amelyhez ez alkalommal is szívből gratulálunk!

A jelenlegi állapotokkal is részletesen foglalkozott esperesünk jelentése. Egyházunk anyagi helyzetének megrendülése, iskoláink fenntartásával járó terhek elviselhetetlen volta, lelkészi és tanítói karunk megélhetésért vívott súlyos harcai, kenyér gondjai s mindezekkel egyidőben a szekták vakmerő mozgolódásai, a szociáldemokrácia falukon történő szervezkedései külön-külön is olyan nagy horderejű jelenségek, hogy velük foglalkozni s a

bajokra megfelelő orvosszert keresni mindennél fontosabb teendő. Ugyancsak esperesi jelentés kapcsán egyházmegyénk testvéri megértéssel csatlakozik a megsértett abaúji lelkészi kar állásfoglalásához ama minősíthetetlen támadással szemben, mely közvetve az egész magyar ref. lelkészi kart érte egy közigazgatási tényező részéről.

Majd a tárgysorozat többi pontjainak letárgyalására került a sor. Kölcsönügylek, ingatlanvásárlások, adás-vételi szerződések s rendkívüli adókiutak iránti kérelmek részben kedvező elintézészt nyertek, részben hiánypótlás végett érdekelteknek visszaadattak. Tantó János pénzügyi természetű indítványai közül közgyűlésünk kettő felett napirendre tért, a harmadik indítványt, amely a tanítói nyugdíjjarulékok fizetése körüli nehézségek miatt egységes közvélemény kialakítását sürgeti, elfogadta. Batta János indítványa, mely szerint egyházmegyénk lépjen be az Országos Ref. Szeretetszövettségbe alapító tagul véleményadásra, pénzügyi bizottsághoz letéteik. Taktaszada azon kérelméhez, hogy Csillagharangod-tanya egyházilag Legyesbényéhez csatoltassék, közgyűlésünk hozzájárul. Tiszakarád az egyház súlyos anyagi helyzetére hivatkozással iskoláinak a község részére leendő átadását kéri. Egyházmegye, ismerve a körülményeket, nem fog elzárkózni az ügy érdemleges tárgyalása elől.

Két közig. bírósági ügy is szerepelt a gyűlés tárgysorozatán, amelyek elintézése után a déli órákban ért véget a közgyűlés gondosan előkészített munkája. Szabó Andor

R. K. I. E. konferencia Vámosújfaluban.

Az alsózempléni ref. egyházmegye egyházközségeiben megalakult K. I. E.-ek részére vezetőképző tanfolyam volt március hó 4-én és 5-én Vámosújfaluban. Az alsóberecki-i, bodrogolaszi-i, bodrogkereszturi, bodrogkisaludi, erdőbényei, legyesbényei, nagyrozvágyi, ondi, olasz-i, sárai, sárospataki, sátoraljaujhelyi, szegi-i, tiszaluci, tolcsvai, vajdácskai és vámosújfalusi, tehát 17 egyház K. I. E. csoportja 80 taggal képviseltette magát a tanfolyamon, kiknek 70%-a földműves ifjú volt. Megjelent még ezeken kívül Sárospatakról 14 teológus is, kik közül egy lelkes szavakkal tett bizonyosságot arról, hogy a jövő papok a K. I. E. tagokban testvéreiket és munkatársaikat látják.

Az értékes program tárgyalását Dobos Károly országos K. I. E. titkár vezette, ki gazdag tapasztalataival és minden egyes pontnak testvéries megbeszélésével a legmélyebb vallásos érzések talán eddig közönyösen pihenő hurját hozta munkás mozgásba.

Kezdő áhátat után a kiküldöttek érdekes szavakban számoltak be, hogy „Mi ujság otthon?” „Az igazi református egyház”-ról, majd a „Munkamező”-ről tartott előadásokat értékes hozzászólások tették gyümölcsözővé. Az első napot szeretetvacsora, majd kis szindarab és szórakoztató játékok fejezték be.

A második nap reggeli istentisztelettel kezdődött, amely után bibliatanulmányozás volt „A

vezető viszonya Istenhez és az ifjakhoz" című tárgy bőséges bibliai megvilágosításával. „Szervezkedő hitetlenség és mi", majd „Mi történik Oroszországban." előadások evangéliumi munkára serkentő hatást gyakoroltak. Kezdő K. I. E. tagokra különösen építő volt a „Szervezet"-ről, „Munkánk programjáról." „A R. K. I. E. munka alapelveiről" tartott előadások és megbeszélések. Egyéb ifjusági munkák megbeszélése után énekkel és imádsággal fejeztük be konferenciánkat.

A vámosújfalusi kis ref. egyház a konferenciára összegyűltek elszállásolásáról és ellátásáról meleg vendégszeretettel gondoskodott.

Szerintem egyházunk elleni mulasztást követtek el sokan, kik a konferenciáról elmaradtak. Egy-két ifjúval minden alsözempléni ref. egyháznak képviseltetni kellett volna magát, különösen oly helyekről, ahol még nincs K. I. E. Élete delén levő ref. lelkésztől hallottam, hogy ő nem tanult teológus korában „Belmisszióról", nem oktatták ki a különféle egyesületek megszervezésére és vezetésére, tehát járatlansága miatt ő e téren dolgozni nem tud. Merem állítani, hogy az eddig legjobbnak tartott presbiternél is hűségesebb és hatósabb támogatói lesznek a lelkészek minden egyházvédő és építő munkában az olyan fiatal harcosok, mint akik ezen a konferencián Krisztushoz és ref. egyházunkhoz való erőszakos ragaszkodásukról bizonyosságot tettek.

A mai idők a K. I. E. ek minden ref. egyházban való megszervezését és munkáját nélkülözhetetlenné teszik. Azért a konferencia indítványt intézett az alsözempléni ref. egyházmegyéhez.

Magyar ref. egyházunk érdekében szeretnénk látni, ha a folyó év őszén az alsözempléni ref. egyházmegye minden egyházában megindulna az egyházunk jövőjére annyira áldásos K. I. E. munka.

M. L.

Diákszövetségi közgyűlés.

A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete a minap tartotta évi rendes közgyűlését, amelyen jelen voltak:

Rácz Gábor altábornagy, Rácz Lajos és Finkey Ferenc dr. kuriai tanácselnökök, Gaál Endre dr. ny. államtitkár, orsz. képviselő, Jablonowski József kísérletügyi főigazgató, Barabás Arnold dr. főorvos, Szüts Ernő gyógyszerész, Komáromi János a Kisfaludy- és Petőfi-Társaság tagja, Blahó Ede tanár, Moskovits Mór dr. és ifj. Rácz Lajos dr. ügyvédek, Hézszer Zoltán szerkesztő, Szücs Lajos dr. fogalmazó, Fodor Gábor Máv. mérnök, Bencze Ferenc dr. orvos, Zámbo Aurél szerkesztő, Szabó Zoltán földhitelezési tisztviselő, Mészáros István magántisztviselő, Rehó Pál és Dakó István postatakarékpénztári tisztviselők és mások.

Panka Károly dr. országgyűlési könyvtárigazgató, elnök, üdvözlő és megnyitó szavai után Dakó István egyesületi titkár emlékezett meg március idusáról nagyhatású felolvasásában. Azután az elnök kegyeletes szavakkal parentálta el Németh József dr. ny. min. tanácsos, társelnököt, majd ismertette a választmány jelentését az Egyesület 1931. évi

működéséről, valamint az 1931. évi zárszámadást és az 1932. évi költségvetést, amelyeket a közgyűlés elfogadott. Ezután Finkey Ferenc javaslatára üdvözölték Rácz Lajos professzort *Comenius Ámos* János és Komáromi Jánost az *Ordások* című értékes munkájának megjelenése alkalmából. Fel szólaltak még Rácz Gábor, *Jablonowski* József, *Moskovits* Mór és *Hézszer* Zoltán, akik a főiskola támogatása érdekében sajtó-propaganda megindításának a szükségét hangoztatták.

P. K.

Az ózdi református misszió-egyház értesítője az 1931-ik évről.

(Szerkesztette Komjáthy Aladár dr. missziói lelkész. 31 l.)

Az ózdi misszió-egyház kiváló buzgósságú lelkésze fenti címen ad részletes beszámolót a központon kívül 1 leányegyházból és 20 szórványból álló egyházának 1931. évi állapotáról és nyújt tájékoztatást az ottani sokoldalú, határozott református szellemben folyó egyházépítő munkáról.

Az értesítő Kazay Géának, az egyház első lelkészének és megszervezőjének érdemei előtt való tisztességteljes kezdődik. Folytatódik az ország minden részéből egybesodródott reformátuság lelki arcának megrajzolásával. A központban, a susai leányegyházban, a szórványokban tartott istentiszteleteknek, urvacsoaraosztásoknak, a szórványokban végzett háziistentiszteleteknek leírásával. A vallás-tanításról szóló fejezet olvasása közben különösen érezzük, hogy milyen hatalmas munkát végez az ózdi lelkész és s. lelkész, kik heti 35 órán 17 községben 451 ref. növendéket tanítanak az Ignéczy Béla susai állami tanító által tanított 21 növendéken kívül. A népmozgalmi adatok feltüntetése után — mely adatok beszédes bizonyágai az egyháztagokat védő pásztori munkának (7 kitéréssel szemben 41 áttérés!) — a konfirmációs oktatásról, a lelkiismeretes beteggondozásról és nagyszabású iratterjesztésről szól a beszámoló (pl. a Magyar Kálvinisták Naptára, a Keresztyén Család Naptára 100—100, a teljes Biblia 25. az Ujszövetség 34, az Énekeskönyv 41, Kálvinista Szemle 25, Téli Ujság 40 példányban kelt el, illetve járt).

A belmissziói munkának úgyszólván minden ága meg van honosítva. Vasárnap ískolák (Ózdon kívül 4 szórványban is), bibliakörök, vallásos estélyek, Református Ker. Leányegyesület, Ref. Ker. Ifjusági Egyesület (ezek az egyesületek Susán is), énekkar, Kálvinszövetség működnek itt. A leány és ifjusági egyesületek az ismert négyes program alapján végeztek jó munkát és a Kálvinszövetséggel együtt a szeretet-munkában, karácsonyi vásár rendezésében, szegény gyermekek felruházási akciójában, szegény családok segélyezésében is szép eredményt mutattak fel. Az ifjusági egyesületi tagok a szórványokat is felkeresték és ott propaganda ünnepélyeket rendeztek. Megemlékezik az értesítő az ózdi ifjusági és leányegyesületi körzetkonferenciáról és vezetői gyűlésről, kirándulásról, a kecskeméti konferencián történő részvételről stb. Egészen természetes, hogy ezt az eleven és sikeres belmissziói munkát a fáradhatatlan lelkész derék munkatársainak (Máthé Zoltán s. lelkész, Ignéczy Béla,

Evva Leona, Marittyák Hona, balásfalvi Kis Pál, Czangár Lajos, Fodor János stb.) segítségével érhetette el. Az anyagi állapotnak, adakozásoknak (az ózdi egyháznak jövedelme csak adóból és adományokból van!), a presbiterek neveinek felsorolása után Zárszóval fejeződik be az értékes ismeretítés. Ezzel a Zárszóval megegyezőleg mondjuk mi is: az 1931. évben az ózdi egyházban végzett munkáért „Egyedül Istené a dicsőség!”

Kövér Pál.

Vallásos és kulturestélyek a Sajó völgyén.

A *Sajó völgyi Járási Kálvin Szövetség* február hóban egy újszerű és iránytmutató munkát végzett: a körzetéhez tartozó gyülekezetek közül azokban, ahol ez lehetséges volt, vetített képes előadásokkal összekötött műsoros estélyeket rendezett. Célja kettős volt, — először, hogy ezek által e nehéz időkben a hitélet mélyítésében segítségére legyen a lelkipásztoroknak; másodsor, hogy karitatív munkát végezzen. Ugyanis, a mostani viszonyokhoz mért olcsó beléptidíjak egy részét a református külmisziói munkára, a másikat a helyi gyülekezet szegény gyermekeinek segélyezésére fordította. Ha magas összegeket nem is jelentenek ezek a segélyek, de annyi bizonyos, hogy a külmiszió céljaira ennyit még soha nem juttattak a gyülekezetek s önkéntes adomány útján nem is fognak talán — soha. A gyülekezetek számadásának szegényügyi sovány rubrikája is legalább gyarapodik az estélyek bevételeiből.

Az összejövetel központja mindenütt egy szociális tárgyú és a mai viszonyokkal foglalkozó előadás volt, azonkívül bibliamagyarázat, ének és szavai számok, rövid színjátékok. Ezek után következett a vetített képes előadás, melyet Morvay István, a Magyar Ref. Külmisziói Szövetség titkára tartott a magyar külmiszió eddigi eredményeiről. A legtöbb gyülekezetnek fogalma sem volt arról, hogy voltaképpen mi is az a nagy krisztusi parancs, melynek teljesítéséből a magyar ref. egyház eddig annyi keveset vállalt. Így mindenképpen nagyon áldásos hatása volt e vállalkozásnak, mely fényesen igazolta azt a felfogást is, hogy milyen égető szükség van a református közéletben egy olyan egyháztársadalmi alakulatnak, mely a maga szociális, karitatív és kulturális programjával felbecsülhetetlen szolgálatot tud nyújtani az egyháznak.

Ez estélyek a következő gyülekezetekben voltak: Sajóvelezd, Sajókaza, Vadna, Sajókazinc, Sajószentpéter. Előadást tartottak: Molnár Pál, Kövér Pál, Tóth János lelkészek, Gödöz Pál tanító, Kovács József sajszentpéteri ifj. egyleti tag; bibliamagyarázatot: Varga Imre, Bartha Gyula, Morvay István lelkészek. A szavai és énekszámokat a helyi ifj. egyletek tagjai és énekkarai szolgáltatták.

Meg kell még említenünk és hálásan megköszönnünk azt az áldozatkészséget, melyet a gyülekezet papnéi gyakoroltak vendégszeretetükkel ez összejöveteleken szolgálatot végzőkkel szemben. Ez ma különösen jelentős áldozatot jelent, de e nélkül a falusi gyülekezetek egyházi életének jelentősebb megmozdulása nem oldható meg. *tj.*

IRODALOM.

* **Szigethy Ferenc:** *Ezüstharangszó.* Költemények. Ajánlva Farkasfalvi *Farkas Gézának*, az abauji ref. egyházmegye és a sárospataki főiskola világi gondnokának. A sajszentpéteri költőapja ismét egy szép kis kötetet adott ki lelke terméséből. Azoknak, akik ismerik és szeretik a Szigethy Ferenc költészetét, örömet fog okozni ez az újabb kötet, mert — talán megizmosodva, megérve és egyre jobban elmélyülve, a régi Szigethy Ferencet találják meg benne. Akik előtt ezzel a kötetel lesz ismerős, meghitt, halk és csendes percekét tölthetnek el, e költeményeket olvasva, a magyar vidék keresetlen szavú, de üde hangú és tiszta lelkű poétájával, aki távol a világkrisis vad ívöltésétől, megmarad néző, látó, álmodó poétának, aki előtt a nagy a paróchia kis kertje, az esemény a csendes este, a verstéma a kódarab élete, amelyen nyugszik a ház, a kis buzaszem, ami nem pusztán az, aminek látszik, meg a fák, amik neki sokszor olyanok, mint a körülötte élő emberek, azután *A pásztoember, A magyar gyermek* (Kerek arcában Nyilt őszinteség, Szeme tükrében Lelke tüze ég stb.) és a *Szántó-vető magyarok*, akik „olyan mindegy, hogy hívják őket”, örömbánat, gond és munka után, ha „hajuk nagyon fehér lesz S nagyon sok lesz arcuk rődője: Észrevétlen aludni mennek Az akáclobos temetőbe.” Ez a világ mély nyugalomával, örök s nem múló szépségével s nem könyvés emberi bölcsességével (*Beszélg a földdel!*), a mi poétánk világa. Ide jár hozzá az áhitat, ez az ezüstmadar s ezt zengi be az *Ezüstharangszó.* És hangjában felismerjük a mi lelkünk szavát, amelynek helyettünk hangot ad (Szabolcska Mihály sírjánál; Tompa, a pataki diák; Ünneplő dal; Pataki vendiák nótája) s feltaláljuk hitünket, melyet az eljövők alkalmak során a költőpap tanít, tudásának s ismertetének a mértéke szerint ugyan, de érzéket és hivatottságot áruulva el (Husvét hajnalán; Anna éneke; Mózes búcsúéneke stb.). Kár volna, ha ez a könyv nem jutna el sok-sok, szépet és hozzá megbizható és jót szerető kézbe.

* **Benkő István:** *Evez a mélyre.* Bibliai dolgozatok. A szerző kiadása. Rákospalota, 1932. — 320 oldal. A legtöbb gyakorló lelkész azzal a gondolattal szokta leírni beszédeit és előadásait, hogy azok lehetőleg „felhasználhatók” legyenek más gyülekezetben is. E célból írunk jó része kész feláldozni egyéniségének ama megnyilatkozásait, amelyek esetleg pávatollaknak tűnnének fel egy más szolgatárs előadásában. Benkő István nem azért adta közre dolgozatait, hogy azok a felmelegítendő és feltalálendő konzerv-ételek szerepét töltsék be. Benkő István úgy véli, hogy már nagyon kevés olyan lelkész van, aki mások betanult prédikációját ismétli el. Szerinte — amint ezt a bevezetésben megragadó közvetlenséggel és őszinteséggel elmondja, — a legtöbb ígéhirdetőhöz közel áll az a kísértés, hogy míg másokat táplál, maga éhesen marad. Az egész könyv igazolja, hogy ő együtt táplálkozott azokkal, akikhez szólt. Könyvét úgy ajánlja, mint „egyszerű olvasni valót.” Valóban az írott beszéd olvasni való. A mondott

beszéd hallását nem pótolja semmi. „Ezek a beszédek — mondja a szerző — csak halvány fényképfelvételei, vagy méginkább emlékei annak az „eseménynek“, ami a szószéken történt az ihlet óráiban.“ — A kötet tartalma változatos. A beszéd és előadás csoportok címei a következők: Ünnepek. Ifjúság. Kisértő kérdések. A lélek mélységei. Szolgálat. Ébresztő. A kerek asztal. Gyertyácskák. E dolgozatok lüktetnek az élettől, duzzadnak egy munkás gyülekezeti pásztor tapasztalataitól; az író széles látóköre és sok oldalú ismerete súlyt, szeretete a Megváltó iránt építő erőt, alázatossága és gyengédsége éltető melegséget adnak e dolgozatoknak. Kár, hogy lapunkban nincs helyünk arra, hogy e könyv értékeit részleteiben is sorra vehetnők. Így csak ennyit mondunk: Vedd és olvasd!
(F. Gy.)

HALOTTAINK.

Gere Lajos

vattai (Borsod m.) lelkész márc. hó 3-án hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése 6-án ment végbe a szomszédos lelkészek és nagy gyászoló gyülekezet jelenlétében A régi egyszerű, tisztos, puritán papok gárdájának érdemes és megbecsült tagja volt. 74 évet élt és ebből 47 évet szolgált mint rendes lelkész a bükkaranyosi és vattai gyülekezetekben. Özvegye és széleskörű rokonság gyászolja. Áldott az igaznak emlékezete!

Vigváry Ferenc

Az elszakított részek halottja. A nagyberegai ref. egyház presbitériuma tudatja halálát, mint ref. igazgató-tanítóét 47 éves korában halt meg, márc. hó 14-én, özvegyet és négy árvát hagyva maga után. Nem bírta tovább a küzdelmet. A csehek nem tűrték meg állásában. A hosszú esztendő szakadatlan harca, amelyet az elhelyezkedésért folytatott, megőrölte. Családjának természetesen semmi nyugdíja nem maradt. Mikor ér már véget a hősi halottak kora és az élők szomorú kálváriája?! Legyen Istenünk kegyelme rajtunk.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dr. Makkai Sándor püspök Miskolcon.** Makkai Sándor püspök Miskolcon márc. hó 18-án a Lévy-körben előadást tartott. Az evangélium szociális üzenete címen. Előadás előtt Farkas István püspökünk üdvözölte

— **Kormányképviselők kiküldése.** A vallás és közoktatásügyi miniszter egyházkerületünk középiskoláiba a folyó iskolai év végén megtartandó érettségi vizsgálatokhoz kormányképviselőül kiküldötte a miskolci leánygimnázium A) csoportjához Várady Zoltán reál-gimnáziumi tanárt, B) csoportjához Zehery Lajos miniszteri osztálytanácsos, egyetemi magántanárt, a miskolci reál-gimnáziumba Faragó János c. tanker. kir. főigazgatót, a sárospataki gimnáziumba dr. Mészöly Gedeon tudományegyetemi ny. r. tanárt.

— **25 éves papi jubileum.** Lélekemelő, szép ünnepélyt tartott templomában a sajkázai gyülekezet márc. hó 13-án, amikor kedves lelkipásztora Bartha Gyula ottani működésének 25-ik évfordulóját ünnepelte. Az igaz érdem jutalmául a hívek elismerésüknek és szeretetüknek azzal adtak kifejezést, hogy egy Szántó féle paláttal és főveggel lepték meg közbecsülésben álló, derék lelkészüket, mit üdvözlő szavak kíséretében adtak át neki. Az üdvözlő beszédet Varga Imre sajióivánkai lelkész, e. m. tanácsbíró tartotta, ki meleg szeretettel köszöntötte a jubiláló lelkészt az egyházmegye, a lelkésztestvérek s a maga nevében is. A virágokkal elhalmozott ünnepelt meghatóan mondott köszönetet az üdvözlőtekért s az értékes, szép ajándékért.
Ad multos annos!

— **Dr. Vasady Béla theol. igazgató** a S. D. G. diákgyűlésen előadást tartott „A gép diktatúrája“ címen.

— **Bethlen Margit grófnő diszpresbiter.** Bethlen István feleségét, Bethlen Margit grófnőt a new-yorki 116. utcai ref. egyházközség diszpresbiteré választotta.

— **Köszönet.** Inséges lelkészcsalád nevében hálás köszönettel nyugtatom a köv. adományokat: Pósa Péter 2 P, Takács M. 5 P, Várady Pál 5 P, Cseh Zoltán 3 P, Kenyeressy Károly 2 P, Nagy Zoltán tanító 1 P, László Gyula 2-10 P, Veress Imre 2-10 P, Darányi Lajos 2 P, Vaizer Károly 2 P, Halász István 3 P, Kérészy István 4 P, Farkas István 3 P, Keresztúry Sándorné (lelkész neje) egy 9 kgr-os csomag. F. ábrány 1932 márc. hó.

Takács Mihály lelkész

— **Arany és Tompa.** Arany J. Életrajzának II. kötetében Voinovich lépten-nyomon, egy-egy lapon kétszer-háromszor is idéz Tompa leveleiből, úgy tünteti őt fel, mint Arany legmeghittebb barátját, aki előtt Arany legbizalmasabban feltárja szívét, akivel legszívesebben közli irodalmi terveit, egyes lapokkal, kiadókka szemben követendő magatartását. Tompa, ha nem dicsekedhetik is mélyebb tanulmányokon nyugvó esztétikai műveltséggel, a költői lélekből fakadó megértéssel, helyes ítélettel kíséri barátja fejlődését, költői alkotásait: Arany azon tervére, hogy a *Toldit* fametszetekkel díszített kiadásban bocsátja közre, ezt írja: „Az csak elröppenő álomkép, csalódás, mint egy pataki kőrüsbeli énekben vagon“ 1852. február 20-án végtelen örömet szerez Aranyknak, midőn őt, minden előleges értesítés nélkül, Kőrösön meglátogatja. „Remek fiú, kit nemcsak becsülni, de szeretni is kell; e három nap valóságos oázis kőrösi életem Saharájában.“ — írja Arany sógorának, Ercseynek; viszont Tompa azt írja Szemerének: „Nagyon becsületes, szelid ember ez az Arany; egy látásra örökre megszeretnéd!“ 1859 szeptember havában Tompa feleségével együtt látogatja meg Aranyékát Kőrösön. Mikor Tompát 1852 nyarán és 1853 elején Kassára idézik és lelkészi állása elvesztésével fenyegetik, Arany kész volna, hogy Tompának Kőrösön helyet csináljon, a magyar irodalmi tanszékről a klasszika filológiaiira átmenni, — de erre nem került a sor; viszont, mikor Tompát 1853

őszén Szentesre hívják papnak, a térképen nézeti, mennyire esnék ott Köröstől. A Kisfaludy-Társaság még a háboru előtt összegyűjtette Valentini D. rimaszombati tanárral a Tompa leveleit, de a közbejött nehéz idők miatt azok kiadását későbbre halasztotta; vajjon még mindig nem látja ez iránt az időt elérkezettnek?

— **Szociáldemokraták Borsod megyében.** Ismételt hallottunk róla, hogy a szociáldemokraták, akiknek szervezkedése annyira nagyon befolyásolja az illetőknek a valláshoz és egyházhoz való állásfoglalását is, Borsod és Gömör megyékben erősen szervezkednek. A *Felsőmagyarország*, amely lap a kitünő újságíró, Hubay Kálmán szerkesztésében indult meg, tulzottnak tartja a szociáldemokraták térfoglalására vonatkozó híreszteléseket. A *Magyarország* és a *Felsőmagyarország* adatai szerint a szociáldemokraták száma a miskolci járásban a következő: Hejőcsaba 572 (26), Szirma 144 (50), Görömböly 80 (50), Harsány 222 (181), Mezőnyékládháza 165 (15), Mályi 132 (50), Bükkaranyos 57 (70), Alsószolca 244 (30), Felsőszolca 344 (232), Sajókeresztur 227 (30), Diósgyőr 3240 (1227), Sajólad, 240 (110), Kistokaj, 100 (60), Martintelep 290 (—), Sajópetri 182 (200) Belsőbócs 133 (60), Külsőbócs 232 (—), Ónod 100 (67), Sajóecseg 250 (—), Ujhuta 136 (15), Sajóvámos 183 (60). Minket nem az érdekel, hogy mi az adatok különbségének oka, hanem az hogy a tényleg szervezkedett szociáldemokraták hogy viselkednek egyházunkkal szemben és hogy egyházunk megteszi-e mindent a közöttük élő egyháztagok vallásos érzése megőrzésére?

— **Rövid hírek.** A spanyol jezsuiták közül 350 Belgiumban települt le. Az elszakított területi tiszáninnyi egyházkerület fegyelmi bírósága Szakall János ref. lelkészt az egyházmegyei bíróság ítéletének megváltoztatásával, amely pénzbírságra szült, palástjától megfosztásra ítélte. A bíróság egyúttal a rimaszombati II. lelkészválasztás ellen beadott felebbezést elutasította és a választást jogerőre emelve, megerősítette. Csehszlovákiában a felekezetenküliek száma 10 év alatt 129.000-ről 854.000-re emelkedett. Bulgáriában Samokovban prot. theol. szeminárium nyílt meg 18 hallgatóval.

— **Egy rabbi beszéde Jézusról.** Saint Louisban (Missouri) Issermann rabbi Nagypénteken emlékbeszédet mondott Jézusról. Előbb felolvasta a Hegyi-beszédet, majd felsorolta a gyülekezet múlt évben elköltözött tagjait, közük foglalta Jézust is, „Izraelnek ezt a nagy fiát, akinek ma emlékeztét ünnepejük“. Beszéde folyamán a rabbi hat okot sorolt fel, amiért Jézust nagy tanítónak tartja: Ugy élt, mint egy zsidó, népe közé vegyülve, megtartva nagy ünnepeit, Zsidó hazafi gyanánt halt meg elveiért és meggyőződéséért. Vallása a zsinagóga vallása volt. Isten atyását és az emberek testvériségét hirdette. Zsidó volt abban is, hogy a korabeli zsidókat bírálta. Az volt akkor is, mikor a maga személyiséggel mély hatást gyakorolt a zsidó népre, amely ennek folytán világtörténeti jelentőségre emelkedett. Végül zsidó eszméket vitt az egész világba.

HIVATALOS RÉSZ.

353/1932. sz.

A tandijpótló államsegélyek kiutalása.

Egyetemes konventi Elnökség előterjesztésére a V. K. Miniszter Úr 79.214/1932 VIII. c. számú iratával tudatta, hogy az 1932. évi január—június havi tandijpótló államsegély valószínűleg folyó évi június hóban kerül kiutalásra. Ezirányú tudakozások megelőzése céljából atyafiúi szeretettel hozom ezt az érdekeltek tudomására.

Cigánd, 1932 márc. 20.

Janka Károly

e. ker. lelkeszi főjegyző.

— **A sárospataki főiskolában** a múlt évben megnyílt *angol-gimnázium* s az azzal kapcsolatos *angol-internátus* a jövő szeptembertől már az I. II. és V. VI. osztályokba vesz fel növendékeket. A II. osztályba jönni óhajtok az angoltól felvételi vizsgát tartoznak tenni. *Az I. osztályba a negyedik elemi iskolát végzett tanulók vehetők fel.* Miután az angol nyelvnek szóban és írásban való menél teljesebb elsajátítása a cél, az angol internátusban született angol tanártól vezetett naponkénti *gyakorló-órán* minden angol gimnáziumba beiratkozó I. II. osztályú tanuló köteles résztvenni. Akik az internátus növendékei, azoknak ellátási díjában ez benne van; akik az internátusnak nem tagjai, azok havi 15, illetve a nem protestánsok havi 25 pengőt tartoznak fizetni. Más tárgyakat a latint tanuló humán gimnázium növendékeivel közösen tanulnak. Az V. és VI. osztályba olyan IV., ill. V. gimnáziumot végzett növendékek vehetők fel, akik a *görög helyett angolt* kívánnak tanulni. Amennyiben az illetők az internátus tagjai, szintén naponként angolgyakorló órát kapnak; de akik nem növendékei az internátusnak, az olyan V. VI. osztályú angolt tanulók nincsenek kötelezve arra, hogy az angolgyakorló órákra járjanak. Az angol internátus évi díja 1300 (ezerháromszáz arany) P, de ez összeg fizethető havonként is, negyedévenként is. E díj fejében a kifogástalan higiénikus háló, tanuló, játszótér és fürdőszobák használata és orvosilag megállapított ötszöri étkezésen kívül kapnak a növendékek *minden külön díj felszámítása nélkül*: heti 6—6 angol gyakorló-órát, heti 2—2 francia (vagy német) gyakorló-órát, heti 2—2 zene (hegedű vagy zongora) órát, heti 2—2 iparmunkában való részvételt (tetszés szerint választva fa, vas és fényképészet); külön sporttanár irányítása mellett naponként résztvesznek közös sportgyakorlatokon; egyéni sportokban kiképzés. Felszerelt vívóterem, tennispályák és külön játszótér. Tanulmányi felügyelet, esetleg korrepetálás a gyengébbeknél. Részletes tájékoztatót kívánatra küld és jelentkezéseket május végéig elfogad az *Angol internátus Igazgatósága. Sárospatak.*

Szerkesztői üzenetek.

V. P. Versek csak nagyon elvéve közlünk. — S. K. Beérkezett.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
<p>TARTALOM. Nagy nyári szünidő. — Comenius—Gulyás J.: <i>Ajánlás</i>. — E. I.: Iskolai rendeletek. — Irodalom — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.</p>		

Nagy nyári szünidő.

Ugy látszik egyre keservesebb magyarnak és annyira-amennyire lelkiismeretesnek lenni. Körülöttünk minden nép a lehető legnagyobb erőfeszítéssel törekszik arra, hogy kulturája mélyebb, telibb és egészségesebb, növe ifjúsága munkabírásában erősebb, jellemében helytállóbb és aranyvetetűbb legyen, addig nálunk még a legmagasabb hely is kénytelen az utca és a fecsegők véleményének, a semmittevésre születettek és az üres fejűek diktatúrájának engedni s időnként ugyan meggondolkodtató, olykor egyenesen háborzongató rendeletek jelennek meg.

Ugynevezett társadalmi kényszer hatása alatt jött létre bizonyára az a miniszteri rendelet is, mely a nyári szünidőt jun. 15-től szept. 9 ig állapítja meg.

Sajnáljuk kultuszminisztereinket, hogy egyik a másik után a nevével kénytelen fedezni azt a vakáció-mániát, amely az u. n. nagyközönség idegeiben ég és téves rendeleteket könyököl ki.

Most megint örülhetnek a nagy Klebelsbergellenesek. Újabb vívmány. Mire is az a kultúra? Ropogtathatják még a csontjait is a volt kultuszminiszternek. Nem lesz nyolcosztályú népiskola, nem lesznek collegium Hungaricumok, az álláshalmazások és mammothfizetések megszüntetése előtt elsorvadnak a különböző, áldott hatású és nagyszerű lendületet keltő ösztöndíjak. Diszpolitikusaink, akik nem háborodtak fel, amíg Babel-toronnyá nőtt körülöttünk a panama, újra örülhetnek.

Lesz hosszabb szünidő. Pár nap hiányával három teljes hónap.

Ennek a vakáció-láznak már véget kellene vetni.

Ne igyekezzenek más címet adni neki, ez bizony kulturiszony, amely gyűlöl minden szellemi munkát. Ne takarózzanak egészséggel, napfényvel és a magyar tenger bársonyos hullámaival. Ezek csak ürügyül szolgálnak az iskola elleni támadásra.

A mi iskoláink egészségesegek. Azokban duzzadó erejű ifjúság nő és olyannak kell nőni. Ahol

nem ilyen volna a helyzet, ott csukják be az iskolát. — Még a fővárosi ifjuságnak sem szabad petyhüdt és csenevésznek lenni. És nem is az. Ahol baj van a gyermeksereg táplálkozása körül, ott nem segít majd a méreg-drága Balaton sem, mert a rendeletek kiforszírozói nem küldik annak homokos partjaira a mi kis penészvirágainkat.

Azért vigyázni kell a hosszú vakációkkal.

A lelkiismeretes munka forog kockán. Hasztalan kíván egy másik rendelet nagyobb szigorúságot az osztályozásnál.

Mindenki tudja, hogy lassú, gondos, alapos és kitartó iskolai munka, tanítás, oktatás, nevelés nélkül nincs eredmény.

Most már az a veszély fenyeget, hogy megszűnik az iskolai munka folytonossága. Három hónap alatt félrenőhet az ifjú egész jelleme és a feledés martalékává válhat minden megszerzett ismerete.

Gondos szülők mit fognak tenni gyermekeikkel ezalatt a hosszú idő alatt?

A magyar középosztály nem küldheti fürdőkre a gyermekeit s nem gondoskodhat költséges szórakozásaikról!

Református egyházunknak iskolai és nevelési programot kellene kidolgozni növe ifjúságunk számára, hogy nyáron ne kísértés és veszedelem legyen neki a vakáció ideje, hanem hasznos időfelhasználás áldott alkalmá.

Comenius Primitiae laborum scholasticorum c. könyvének III. Rákóczi Zsigmondhoz intézett ajánlása.

Fordította: Gulyás József.

Fenséges Uram, múzsák kegyes pártfogója!

Amilyen állapot nehezedik az emberekre, a dolgok uraira, ugyanaz nyomja magukat az emberi dolgokat is, hogy ezekben nincs semmi állandó, vagy annyira erős, hogy ne lassudjék, bágyadjon, ingadozzék és végül ne essék össze. T. i. olyan szilárd törvénnyel van hozzánk fűzve halandóságunk és azok, amik ennek kísérői: a romlandóság,

a betegségek, elveszés, hogy, ha az emberi nemet szakadatlanul tovább kell folytatni, nemcsak az életmód jótéteménye által kell a rontástól előre őrizkedni, hanem, mert semmi gond sem lehet annyira éber, hogy betegségek ne legyenek, az orvostudomány segítségével is kell a betegségekől megszabadulni, s végül, mivel a halált örökre távortartani semmiképen nem tudjuk, szükséges, hogy időről-időre új emberek szülessenek. Ez állapotunkat velünk általában minden dolgunk megosztja, úgyhogy szükséges, először: helyesen felállítatniok és felállítva gondosan őriztetniök, ha eldőlnek, okosan kijavíttatniok, végül ha egyik a másik után elvész, újaknak létesülniük. Ez a végzete az előkelő családoknak, királyságoknak és maguknak az egyházaknak is. Tehát (hogy rátérjek, ahová célzok) a közös sorsból az iskolák, az emberi társaság eme kedves nevelő helyei sem tudják kivonni magukat. Az a sorsuk, hogy szülessenek, nőjjenek, erősödjenek és ismét betegeskedjenek és hervadjanak s orvoslásra szoruljanak, de meg is haljanak és újak támadjanak.

Mivel tehát szerteszét kiemelkednek olyanok, kik a bárhol helyesen megalapozott, főleg közdolgozat megőrizni, az omlással fenyegetőket megtámasztani, az összeomlottakat felállítani, a megsemmisültek helyére újakat állítani kegyes gondnal törekcsenek, abban elősorban a dolgokat az általános elpusztulástól titkon megőrző egyetemes isteni bölcsesség jobb kezét kell felismerni és csókkal illetni; mégis egyszersmind azok is dicséretet érdemelnek, kik magukat itt az isteni jóság eszközeiül adják oda: az emberi dolgok bármely részről való legvigyázóbb őrei, legelőrelátóbb doktorai, legbölcsőbb megújítói. Azok is, akik az iskolák ragályos betegségeinek és halálának (amelyektől azoknak korunkban való megsemmisülését sokan látják és sajnálják), orvosszereit keresik. Mondom, a mi harcos és dühöngő korunkban, melyben, a keresztyén világ nemzetekinek egymás romlására indulása folytán, a legtöbb helyen a műsákra száműzetést mondtak, vagy azok lakásait megzavarták és azokat, akik őket nyugodt lélekkel tisztelni tartoztak, bizonyos felfordulásba üzték, hogy elvadulva látszik minden és talán az iskolák zavarairól egyetlen korban sem hallatszott annyi panasz, mint jelen korunkban. Tehát dicsérendő, mint mondtam, az isteni jóság, amely rosszra forduló dolgaink számára támaszokat állít, bizonyos okos embereket, akik ama romlások miatt aggódnak, a javítás felől gondolkoznak, akár akiknek az jutott osztályrészül, hogy itt tanáccsal tethetnek valamit, akár akik segítséget, támogatást, tekintélyt, vagyont hordanak össze ugyanerre. Ezek számába helyezünk téged, érdemeidnél fogva, méltóságos urunk, és ott fog a hálás utókor ünnepegni. Te bár a dolgok csucsán születél is, mégis leszálssz e tanácskozásokra, melyek nemcsak a birtokaidban máshol levő iskolák helyesen való megőrzését célozzák, hanem e tartományi iskolának (melyet fenséges Lorántfy Zsuzsanna urnőnek, Erdély fejedelmének, a kegyes urnőnek, a te édes anyádnak a pártfogása eddig kegyesen megőrzött és jóvedelmekkel növelt), újból nagyobbra való

előmozdítását és olyan pontosan való berendezését is, hogy az minta lehessen. E célból tudós férfiakat hívsz ide, azok tanácsait kikéred és a magadét viszont közlöd, az ő fényöknek is adva a te fényedből. És mert ugyanazon gimnáziumban, a jelen és jövő életre hasznos dolgok változatosságával együtt a latin nyelvet is, minden tanultságnak sáfárát, az európai nemzetek közös Mercuriusát szorgalmasabban és tisztábban akard taníttatni egész az ékes végig, kellemesebb módszerrel, mint eddig és megtudván, hogy mi is ép e körül foglalatoskodunk, minket is (először közvetítő barátok által, azután magad, sajátkezűleg irt levelekkel, végre személyesen is) megnyerni méltóztattál. Sőt az én tanulmányaimnak már annyi éven való kegyes pártfogójához, nagys. idősb de Geer Lajos urhoz, Fierspong örökös urához ékes levelet írni méltóztattál, amelyben ennek a te dicséretes kezdesednek előmozdítására az én egy ideig való elbocsájtásomat kérted. Én tehát, amin az ő akaratából már kilencedik éve* töröm fejemet és amit az elmúlt évben** méltóságos Opulinszki de Bnin Kristóf pozeni herceg, lengyel főnemes kérésére, az ő Strakoviában újonnan alapított opulini gimnáziumának és így a lengyel ifjuságnak használatára elkészítettem, ezt, melynek a te nemes pataki iskolára és a magyar ifjuságra is való lehető legjobb alkalmazását máris megkezdtek, fenségednek jövök most felajánlani és szentelni. Az én tanácsaimmal nem mást tervezve, mint hogy a jó tanulmányok előmozdításában oly hősi buzgalommal méltónak látszik nekem arra, hogy, ha oly nagy erényhez nem méltó ecsettel nem is festem le (ez a munka másoké legyen vagy legalább más idő), de legalább valamely, már a jelenben is általánosan megnézhető jellel jelölöm meg azt:

Mások előtt eléd tárjuk megnézés végett ezeket, amiket a te távolléted alatt (azoknak, akiket nekünk felettesekül hagytál, az igazgatása alatt) megkezdünk csinálni. Adja Isten, hogy boldogan töltvén Erdélyországban a telet, Tégedet, felséges fejedelmönkkel, édes anyáddal együtt hozzánk visszatérve, örömujjongással fogadjunk. Ámen.

Fenséged híve az Urban:

Comenius.

Iskolai rendeletek.

A közoktatásügyi miniszterium legújabb rendelete kétségtelenül sok beszédre fog még alkalmat adni. Bizonyára szó esik a szorgalmi időszak megrövidítéséről. Hogy a pedagógiai szempontok folytonosan hátrálni kénytelenek gazdasági vagy pénzügyi tekintetek előtt, ez a háboru óta megszokott. Az élelmezési, fűtési stb. érdekek mellé csatlakozott a fürdőügy. Kezdődik az év szept. 9-én és végződik június 15-én. Ez ugyan csak az állami rendelkezés alatt álló iskolákra kötelező, de a szülők társadalma a maga érdekeiért kötelezővé teszi minden autonómia ellenére is. Így főiskolánk is kénytelen előző javaslatai ellenére

junius 12 re tenni a hivatalos évváró ünnepélyt s ehhez igazodnak aztán a többiek: osztályvizsgák junius 10—11, 13. nagján; igazgatótanács ülése junius 13-án; szóbeli érettségi kezdete: junius 14.

Annál több elkeseredés fakad annak a rendelkezésnek nyomában, hogy a IV. és V. osztályokban visszaállítja az évvégi vizsgálatokat, az érdemjegyekre döntő következményeivel; és hogy a két elégtelenes tanuló *nem* kaphatnak engedélyt a javító vizsgálatra. Tehát mihelyt két elégtelenje van valamely tanulónak, tekintet nélkül arra, hogy milyen tárgyból, az osztályt ismételni tartozik. Idáig csak a legfőbb két tárgyból való bukás esetén nem volt biztos az engedély elnyerése.

Ez utóbbi rendelkezéseknek indoka az oda nem való elemeknek a középiskolákból való kirekesztése s ezzel a főiskolai tanulók tömegszámának csökkentése, a szellemi proletariátus ijesztő növekedésének késleltetése. Ha csupán kis partikuláris szempontból nézzük, örvendentünk kellene, hogy a ref. iskolaügy újból mintául szolgál, bár csak részleteiben, az állami tanügynek. A ref. középiskolák ugyanis *minden* osztályban megtartják ma is a *vizsga-rendszert*, osztályozó jelleggel. Nem fogadták el a divatos „*összefoglalást*.” Mert csak az egyik oldal beszélhet itt embertelenségéről, tanárok elleni bizalmatlanságról. Hogy képzetlenség egy esetleges felelet alapján dönteni a tanuló éve, jövője felett, amikor a szaktanárnak egész évi tapasztalata mégis csak alaposabb, lelkiismeretesebb és gondosabb. Aki az iskola *lelkét* ismeri tudja, hogy a szaktanár olykor milyen lelki rázkódtatásokon megy át a jegyek javaslatánál. És boldog örömmel veszi, ha ítélkezésében kartársai segítségére mennek. Hiszen azok is hasonló lelki gyötrődések között élnek. Azok is ismerik az illető tanulót. És több mozzanat vagy szempont szólhat mellette vagy ellene.

De a tanárénál sokszorosan fontosabb a szülő lelki megnyugvása. Fontos pszichológiai érdek parancsolja, hogy az osztályozás ne *egyes* bíró, akarom mondani tanár kezében legyen. Ha háromtagu, egytől-egyig pedagógus, tanítással, neveléssel és fiú ismeréssel rendelkező tanár állapítja meg, a szülők nyugodtabbak. A szaktanár elsősorban nyilatkozik; de indokolnia kell. És e sorok írója több évtizedes tanári szolgálata alapján mondhatja, hogy nagyon sok vajadás után szokták ismétlésre utasítani a tanulót. E rendelet után még keservesebb lett helyzetük. Régen is volt szó, hogy a szelektálást szigorúan végre kell hajtani. De hol? Az I-ben nem lehet, mert nagy a szakadék az elemi és a középiskola közt. A IV-ben fontos érdek, hogy szakpályára mehessen. Tehát igen helyeselhető az V. osztályé s talán a II—III-ik osztály szigorú elbírálása. De nagyon problematikus a mi tanügyünk mellett a IV. osztály kemény elbírálása. Ezekon felül még sok kérdés tolu előtérbe, de most csak ennyiről, a legfeltűnőbbekről szóltam. E. I.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árva bélyeg-akcióval?

IRODALOM.

* **Takaró Géza:** *Harangszó.* Ünnepi hangulatok, úti emlékek, háborús feljegyzések. Előszóval ellátta Ravasz László püspök. A szerző negyedszázados jubileuma alkalmából kiadta: A keleti református egyházmege New Yorkban 1931 karácsony havában. A 225 oldalas könyvben 35 elmélkedés van (Karácsonytól—pünkösdig), négy útleírás és négy dolgozat „Jegyzetek a világháborúból” címen. — Takaró Géza 25 évi lelkészkedésének felét itthon, másik felét a tengeren túl töltötte. „Ha a magyar egyházi ébredés tudott volna gazdálkodni tehetségeivel, Takaró Géza lett volna a magyar evangélizáció Ahasvérja, akinek lénye ebben van megírva: tovább és feljebb,“ — mondja az előszó. „Mostmár az ő szíve is fáj, mert mostmár ő is amerikai magyar. Ennek a minden — magyart érző sirató szív gyötremnek a tüze tisztította amerikai magyarrá,“ — írja róla a Függelékben Dr. Tóth Sándor. — Takaró Géza itthon is termékeny író, ügyes lapszerkesztő, de mindennek felett az Ige lelkes hirdetője volt. Az Ige világa töltötte be szívét és e világosság láttatta meg vele az élet ezer és ezer apró mozzanatát oly módon, hogy mindenben és mindenhol az Ige igazságának bizonyítékát látta. Ezért van tele minden írása megragadó képekkel, melyekből soha ki nem fogy s a melyek összekötik őt a való élettel, mint az Ige hatalmának szüntelen való igazolásával. A „Harangszó“ szilárd, érces és semper idem hangja azonban nem érzéketlen érc kongása, hanem a „gyötrelmekben megtisztított szív változatos bizonyosságtétele a rátermett szónak minden ragyogó képességével, az igehirdető bátorságával és gyogyító vigasztalásával.“ (A könyv végén 4 oldalon vannak felsorolva Takaró Géza és felesége nyomtatásban megjelent dolgozatainak címe.) (F. Gy.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Farkas István püspökünk ünnepélyes felszentelése és beiktatása,** — mint ezt már az Egyházkerületi Elnökség az egyházkerületi közgyűlés meghívójában közzétette, — április hó 14-én megy végbe. Az ünnepi istentisztelet a Kossuth utcai templomban reggel 9 órakor kezdődik. Amennyiben a nagyközönségnek csak kis része fér el a templom földszinti részében, a rendező bizottság szükségesnek látta az ülőhelyeknek jegyek alapján való kiosztását. Ezért a bizottság kéri azokat a lelkészeket, akik ez ünnepélyes istentiszteleten megjelenni akarnak, úgy a maguk, mint az egyházuk képviselőiben vagy családjuk részéről megjelenők nevét és számát április 8-ig közölnék a püspöki hivattallal, mert csak ez esetben lesz módja a rendezőségnek számukra helyet biztosítani. A jegyek 14-én reggel fél 8 órától vehetők át a püspöki hivatalban. — Az ünnepi istentisztelet után 11 órakor az egyházkerületi közgyűlés lesz, amelyen a közgyűlés hivatalosai és a kiküldöttek vehetnek részt. A közébed d. u. 2 órakor a Korona nagyszálló-

ban lesz, (1 teríték ára 3 P), amelyre szintén feltétlenül jelentkezést kér a rendezőség. — Este 8 órakor a Miskolci Kálvin-Szövetség műsoros estélyt tart a Korona szálló földszinti termében (Belépőjegy ára 1:50 P). — Másnap április 15-én reggel 9 órakor a rendes egyházkerületi közgyűlés veszi kezdetét.

— **Komjáthy Gábor ünneplése.** Komjáthy Gábor ungvári lelkész, a kárpátaljai ungi egyházmege esperese betöltötte élete 80-ik és lelképász-torkodásának 50-ik évét. Egyházközsége márc 29-én istentisztelet és diszközgyűlés keretében ünnepelte szeretett lelkészét. A nagyérdemű jubiláns élete nagy határköveinél mi is tisztelettel és szeretettel üdvözljük.

— **Ritka kedves látványban** volt részük március hó 12-én a sárospataki tanároknak és tanárfamiliáknak. Barátságos tanári összejövetel volt az angol-internátus nagy ebédlőjében. Az összejövetelt egy angol óra bemutatása nyitotta meg. Gilain ur, a rendkívül rokonszenves angol tanár tíz kis nő vendékével egy külön asztal mellett foglalt helyet. Elekes Imre internátusi igazgató felhívta a figyelmet, hogy a társaságnak bemutatnak egy angol órát. Gilain ur a harmoniumhoz sietett. Könnyű angol dallam hangzott fel s kis magyarjaink tele torokkal süvítették az angol dalokat. Egyiket a másik után, mintha százat is tudnának. Majd a kikerdező vette át Gilain urs harsány felnevetések, szikrázó feleletek, mozgalmos nekigyürközések, mutatták, hogy az egész kis csapat érdeklődéssel és lélekkel vesz részt az őket gyönyörködtető és lelküket egészen betöltő s szellemesen vezetett nyelvtornában. Látni kellett volna a sugárzó arcokat.

— **Tisztujítás az elszakított területi abauji egyházmegyében.** Március hó 2 án tartotta az abauji egyházmegye tisztujító rendkívüli gyűlését. A 10 éves ciklus lejártá után esperessé ismét egyhangulag *Idrányi Barnát* választotta meg az egyházmegye, gondnokká pedig *Fekete Miklóst*. Tanácsbírák lettek: Szobonya István, Simon József, Vajthó László, Kőszeghy Gábor lelkészi, Dr. Óváry Pál, Dr. Hódy Sándor, Szövérfy Ferenc és Nyomárcay Béla nem-lelkészi részről. Lelkészi főjegyző: Lengyel József, világi: Kádár István, aljegyzők: Meskó Dezső, Dr. Góts István és Gatsay István. Pénztárnok: Körössy Sámuel.

— **Bodrogolasziban** 1931 október 31-től minden második csütörtökön, *Boárogzsadányban* pedig három alkalommal tartatott vallásos estély. Előadók voltak: Batta János, Nagy Sándor Béla lelkész, Darányi Lajos hitoktató, Martin Miklós főiskolai szenior, Kertész Sándor tanító, Tóth Ferenc, Hegedüs Imre, Novotny Gyula, Tóth Pál és Fehér Zoltán hittanhallgatók és a helybeli lelkész. Szóló énekkel, szavatokkal Halmyné, Kende Gabriella, leányegyesületi elnök, Urbán Etel, Hagymási Julia, Orbán Julia, Hagymási Eszter, Hegedüs Jolán, Molnár Erzsébet, Urbán Jolán, Tomori Erzsébet, Tóth Hermin, Mészáros Erzsébet, Bütösi Erzsébet, Zólyomi Eszter leányegyesületi, Dankó Ferenc és Berei Sándor K. I. E. tagok működtek közre az összejöveteleken. Zsadányban Szabó Etel, Győre Mária, Sajgó Sára, Szabó Ilona és Kecse

méti Julia egyesületi tagok végezték a nemes munkát. Az estélyeket a hívek mindkét egyházban szép számmal látogatták.

— **Meghívó.** A jövő héten, április hó 7. és 8. napjain érdekes gyűlést tart Budapesten a *Gyakorlati Keresztység Világmozgalma* (Life and work) magyarországi osztálya. Ez a gyűlés előkészítő munkát akar végezni az április havi baseli gyűlésre, amelyen a világ legégetőbb társadalmi kérdései, különösen a munkanélküliség felett fognak tanácskozni. Felhívjuk e gyűlésekre a figyelmet. Nálunk ez a magyarországi osztály alig működik. Ugy tesz, mint a Kálvin-Szövetség, amely már évtizedes multra tekinthet vissza és működésének alig van valami eredménye. A sok diszellnőktől alig bir mozogni. Elmulasztotta a legegelmibb társadalmi-gazdasági kérdésben is az igazí közvélemény kialakítását. Még oly helyeken is, ahonnan jó híreket kaptunk a működése felől, pl. Borsodból, a szociáldemokrácia kezéből kapta református népünk is a vezetést, sok helyen a vizsgálást és bátorítást nehéz helyzete megoldására. Azért nagy nyomatékul ajánljuk a Life and wort magyarországi osztályának gyűlését a tárgyalandó fontos témák miatt. A tanulmány ülés tárgysorozata a következő: ápr. hó 7-én d. e. 10 órakor a tanácskozást megnyitja *Raffay Sándor* dr. püspök a magyar osztály e. i. elnöke. Utána a gazdasági válság jellemzését adja egyetemes vonatkozásban *Laky Dezső* dr. műegyetemi tanár; ugyanazt hazai vonatkozásban *Sipos Sándor* m. kormánytanácsos, okl. mérnök. Délután 5—8 óráig: A gazdasági válság okait fejtegeti *Hegedüs Lóránt* dr. volt pénzügyminiszter. A kibontakozás útjáról és lehetőségeiről beszél *Szterényi József* br. volt kereskedelemügyi miniszter. — Április 8 án d. e. 10—1 óráig: A mezőgazdaság és a munkanélküliség Magyarországon címen beszél *Ihrig Károly* dr. egyetemi m. tanár. Az ipar és a munkanélküliség Magyarországon címen beszél *Móricz Miklós* hirlapíró. Délután 5—8 óráig: A világ evangéliumi egyházainak a gazdasági válságban való szerepét ismerteti *Kováts J. István* dr. volt államtitkár, theol. tanár. Mit tehetnek a gazdasági válság enyhítésére a magyar protestáns egyházak? Kifejti *Kapi Béla* dr. püspök. A konferencia anyagát összefoglalja és a tanácskozást berekeszti *Ravasz László* dr. püspök, a magyar osztály e. i. társelnöke. Az egyes ülések elnökségét vállalták: április 7 én d. e. *Raffay Sándor* dr., d. u. *Bernát István* dr., április 8 án d. e. *Radvánszky Albert* br., d. u. *Ravasz László* dr.

HIVATALOS RÉSZ.

Kérelem. Kérem a tiszáninneri egyházkerületbeli valamennyi *Kálvin-szövetség* vezetőségét, illetve szervező titkár urakat, hogy az 1931 októbertől f. év március végeig terjedő időben végzett szövetségi munkákról — a központi elnökséghez leendő előterjesztés céljából — egy lehetőleg részletes jelentést sziveskedjenek hozzám április hó 20 ig beküldeni. vitéz *Sájrán Géza* Miskolc, Csabai u. 22.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó</p> <p>MARTON JÁNOS</p> <p>Főmunkatársak</p> <p>Dr. ENYEDY ANDOR, FÖRGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA:</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
--	--	---

TARTALOM. *Kövér Pál*: Mi a teendők? — *Nádházy Bertalan*: Alsóborsod tavaszi közgyűlése. — *Szentmártoni Dániel*: A felsőborsodi egyházmegegyezés közgyűlése. — Irodalom — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek

Mi a teendők?

A balkezes és gonosz békeszerződés által vont új ország és vámhatárok, a „győztes“ államok önző gazdasági politikája s ezeknek betetőzésekként az elmúlt esztendőnek katasztrófálisan gyöngye termése odáig rontották a helyzetet, a lelkek jórészenek egyensúlyát annyira megingatták, hogy a szociáldemokrácia elérkezettnek látta az időt a fokozottabb erő kifejtésre. A falusi lakosságnak „beszervezésére“ és a szociáldemokrácia világ-megváltónak hirdetését tanaival való megtelítésére.

Az a kérdés, hogy milyen álláspontot helyezkedjünk és mit cselekedjünk ezzel a mozgalommal szemben? Nyíltan szembesüljünk e vele s felvilágítsuk egyházainkat, hogy a szociáldemokrácia és a kommunizmus végeredményben azonos célra törekszenek, azonos elvi alapon állanak és csak a módszer, a taktika szempontjából különböznek? Vagy pedig a nyílt állásfoglalás helyett egyszerűen utaljunk az erkölcsi és gazdasági válságnak, társadalmi kérdésnek egyedül Jézus által lehetséges megoldására és mi magunk is törekedjünk arra, hogy életünkkel, egyházunk szociális-, szeretet-intézményeinek kifejlesztésével, a jócselekedetekben megnyilatkozó hitnek munkábaállításával ezt kétségbevonhatatlan igazsággá emeljük?

Bizonyára vannak olyanok, akik tiszteletreméltó aggodalomtól indítva, egy esetleg bekövetkező fordulatra gondolva, féltik egyházunk sorsát és a nyílt állásfoglalást azért óhajítják mellőzni, nehogy a bekövetkező változás esetén a reakció, a bosszú áldozatai legyünk. Vagy pedig az egyházat meg akarják óvni a pártpolitika ingoványaiba való beletévedéstől.

Hangsúlyozom, tiszteletreméltó aggodalmak ezek, de szerintem nem helytállóak.

Az természetes, hogy hirdetniük kell és cselekedniük — kifejlesztésük — jelesen a szeretetszövetség — kifejlesztésével, munkábaállításával bebizonyítanunk a szociális kérdésnek egyedül Jézus által történhető megoldását. Emellett kifejezésre kell juttatnunk, hogy mi sem a hitetlen nemzetközi szociáldemokráciával és a végcél tekintet-

ben vele tökéletesen egyező kommunizmussal, sem a hitetlen kapitalizmussal egyet nem érthetünk. Mert valljuk, hogy a tulajdon sem nem mindenkié, sem nem az egyéné, hanem az Istené. Hirdetjük a sáfársági gondolatot, mint a Biblia kívánta egyetlen megoldási módot. Ezenkívül azonban a nemzetközi szociáldemokráciának magyar földön, a magyarországi szociáldemokrata párt által kinált dugáruira is reá kell irányítanunk a megismertetés fényszórait. Ez nem pártpolitika. Ez minden élőknek, élni akarásnak — egyének vagy közösségnek — természetesen védekezni akarása. Élettörvény ez.

Hiszen köztudomású, hogy a magyarországi szociáldemokrata párt az 1889-ben Párisban megalakult II. internacionalehoz tartozik. Ez a II. internacionale pedig marxi alapon áll a tulajdon, család, egyház, vallás és állam tekintetében. Vagyis a köztulajdonnak, a családi élet állami-, egyházi törvénytől függetlenítésének, a családi nevelés helyett a gyermek társadalmi úton felnevelésének, a magánügynek hirdetett egyházhoz tartozás megszüntetésének, a vallás hihálásának, a nemzeti állam eltűnésének a híve.

Természetesen taktikai okokból programiratainkban minderre nem terjeszkednek ki, legfeljebb utalásokkal, célozgatásokkal, de amit nyíltan megvallanak nekünk, az is elég, hogy ellenségeinket ismerjük fel bennük és küzdjünk ellenük. Mert hiába akarnánk „jó fiuk“ lenni, ha egyszer hatalomra jutnának — amit nem hiszek és amit ne is adjon az Isten — ugysem tennének velünk kivételt.

„Mit akarunk“ címen az én lelkészi hivatalomhoz is elküldték agrárprogrammjukat. Ebből csak a bennünket legközelebről érdeklő pontokat idézem:

„Követeljük minden hitbizományi és egyházi birtoknak teljes kisajátítását... Az egyházi és hitbizományi birtokok után kártérítés nem jár.“

Jól jegyezzük minden egyházi birtokról van itt szó. „Követeljük... az egyházi adók közadók módjára való behajtásának, valamint minden egyéb régi jogositványon vagy megállapodáson alapuló egyházi szolgáltatmány (taksa stb.) megszüntetését“ — Bizonyára a párbér is ideértődik.

„Követeljük . . . a felekezeti iskolák megszüntetését“. Azt hiszem, hogy ez eléggé nyílt beszéd ahhoz, hogy ellenséget lássunk bennük. Az is magától értetődik, hogy nem hagyhatjuk szó nélkül a nehéz viszonyok közepette az egyházi adófizetés és felekezeti iskolák fenntartása miatt anélkül is zugolódo egyháztagoknak nyílt lázítását.

A békebontás vádja minket nem érhet, de védekezni, az aknamunkát leleplezni, a megtévesztett emberszemeket megnyitni kötelességünk, mert élni és egyházunk evangéliumi erővel magyar hazánknak és az Istenországának szolgálni akarunk.

Kövér Pál.

Alsóborsod tavaszi közgyűlése.

A március 31-iki egyházmegyei közgyűlésre csaknem teljes számban gyűltek egybe a tagok. Tiszteségadás volt ez az esperesi tisztségétől bucsuzó Farkas püspöknek Éneklés, bibliaolvasás, imádkozás után, napirend előtt Farkas István, az esperes dr. Révész Kálmán sírjához vezette el lélekben a közgyűlést, akinek „közöttünk mindenek csak tisztelettel emlegették a nevét, Istenhez felküldött imádságunkra bizva üzenetünket, áldást kívánt — a közgyűlés — nyugvó poraira.“

Bottlik István báró, e. m. gondnok, felsőházi tag szintén napirend előtt kért szót: „Nem bucsuzunk az esperesüinktől, nem ünnepezzük a püspököt — mondotta —, hanem hálákat adunk a Mindenhatónak, aki az ő szolgáját vezéri polcra helyezte, aki megvilágosította mindazok lelkét, akik átéreztek azt a valóságot, hogy Farkas István nem jelölt a püspöki méltóságra, hanem elhivatott a vezérségre, Isten akaratából. A mi püspökünk nemcsak a templomban pap, hanem cselekszik is, mert az Irás szerint a hit cselekedetek nélkül megholt önmagában. — Olyan időben vetted kezébe a vezéri hatalmat — folytatta a gondnok — melyben egyedül a keresztyén valláserkölc menetheti meg az egyházakat is s ezt a sokat szenvedett hazát is. A gyenge védelme az erőssel szemben a Krisztus tanításából folyik. Ennek a tanításnak az állam életében is érvényesülni kell. Krisztusnak az állam életében való érvényesülése minden egyéb-nél érvényesebb fegyver a destrukcióval szemben. Te, szeretett püspökünk vezér vagy ebben a harcban is. Vezérséged és a kiváló lelkészkar, melyben méltó munkatársakra találsz, bizonyossága annak, hogy egyházkerületünk minden temploma erős vára lesz a hitnek, amelyen megtörnek a destrukció hullámai . . . A mi imádságunk kíséri hivatásodat“ . . . Közgyűlés a töredékesen közölt igen szép beszéd után, meghallgatva a főjegyző határozati javaslatát s azt elfogadva, köszöntötte püspökké elválasztott esperesét.

Lukács Béla, ónodi földbirtokos, orsz. gyűl. képviselő letette a tanácsbirói esküt. Beiktatta közgyűlés tisztségükbe Nagy Elek hejőszalontai, Perjéssy László nemesbikki lekipásztorokat és Kolumbán Lidia, Marosy Ferenc és Thurzó Sándor tanítókat.

Farkas István utolsó esperesi jelentését Nád-házy Bertalan olvasta fel . . . „Keresztyén embernek tudnia kell, hogy minden keserves megaláztatás hitünknek próbáratevéséül adatik és javunkra

szolgál . . . Hiszem, hogy az Isten és az egyház ellen elhangzó lázadások dacára is közelebb vitte ezen a télen a Lélek, az emberi sziveket az Úrhoz. Az evangélium szocializmusából kinövő szeretetmunkákat látnia kell mindenkinek . . . Ráeszmélnék már az emberek arra az igazságra, hogy mindnyájan felelősek vagyunk a világban levő nagy nyomorúságért . . . Mozdulnak már a kezek a kenyérszélő, felruházó, szolgálatos, evangéliumi munkák végzésére is. A jelszavakból kezdenek már lassan kiábrándulni az emberek. Sokan látják, akik nem akarták látni, itten nincsen ki segítsen, hanemha az örökhatalmu Isten. Az istenvárók serege növekvőben van . . . Büntudat, bűnbánat kell az életünkbe . . . Csak földi értékek pusztultak el, a velünk, körülöttünk és bennünk élő isteni értékek élni fognak örökké. Az ég sohasem marad csillagok nélkül, hogy bevilágítsák a sötét éjszakákat. Engedetlenségünk miatt van az, hogy Isten, örökös birtoklásunkra adott ősi országunkat, egyidőre még nem adja vissza . . . Ha térdre roskadtunk is: élünk, mert Isten akarja, hogy felemellessünk . . . Ne sirató asszonyok jajjával, de az Isten felé néző ember imádkozó hitével bátorítsuk egymást . . . Oda-künn a tavasz lehellete már érzik. Idejére kizöldülnek a lelkivetések is. Fel a szívekkel! . . .

És most — „Válásra int immár az óra“!

Ugy végeztetett, hogy az esperesi székéből, emberek elgondolása szerint magasabb szolgálati helyre kívánt engemet, az Isten végéremehetetlen bölcsesége. Számomra ez a kegyelemből, nem érdemből ádatott elhívás, olyan nagy megbecsülése az én alázatos, önismerettel munkálkodó életemnek, hogy a reá gondolásra is megremeg a szívem s az Isten kezére hajtva fejemet, olyan jól esik éreznem, hogy a könnyek peregnék végig az orcámon . . . Tettetés nélkül való szeretettel vágyódtam közöttetek élni. A szívem egy-egy darabját vittem közétek . . . Kilenc évi vezérkedésem alatt békesség tanyájává lett egyházmegyénk. Boldog vagyok, hogy egyenkint meglátogathattalak titeket s templomaitokban együtt dicsérhettük az Istent. Én, közületek tudatosan soha senkit nem bántottam meg. Ti az én jó igyekezetemet mindenkor megbecsültétek. Elvisszem magammal sirig tartó emlék gyanánt, hogy ugy állottatok mellettem, mint ledönthetetlen oszlop. Az én sokszori erőtlenségemet is szeretettel fedezgettétek. Áldjon meg az Isten jóságotokért! Köszönöm a mindenkor segítségemre lenni vágyódo elnöktárs támogatását és az egyházmegye minden hivatalosainak és minden rendű és rangu tagjának köszönöm a támogatását. A szívem itt marad köztetek. A bucsuzó öregdiák köszöntésével kérlek mindnyájatokat, ha örültök, vagy talán sirtok, vagy ha talán messze jártok: „Üzenjétek, — szeressétek!“ Az én szeretetemet irántatok, a sirig fog tartani. . .

A vázlatosan itt bejegyzett esperesi jelentést nagy figyelem s a búcsúzásnál különös mély csöndesség kísérte. A főjegyző határozati javaslatát terjesztette elő válaszul a búcsúszóra.

. . . Az adminisztrációs ügyek elintézésénél nagyobb vitát váltott ki a miskolci lelkészválasztás elhalasztásának kérdése.

A közgyűlés úgy határozott, hogy a díjlevelek teljes törvényes megerősítése után tartassék meg a lelkészválasztás... Igricii adás-vétel jóváhagyott. Kisgyőr iskola segély ügyében felebbezen és tegyen jelentést a Konventnek Ládházi ügyek visszaadattak. Egerlövő, Átány, vattai díjlevelek kerületre mennek. Kistokaj haszonbérletügye rendben. Pataki Diákok Orsz. Szövetségébe lépjenek be a volt pataki diákok. Illyés Bertalan teológus túltermelés ügyében készített statisztikai tanulmánya kerület elé ment, úgyszintén a drága énekeskönyv, egységes konfirmációi káté, konfirmándusok lelkész által szeptembertől, vizsgáig való tanítási ügye. Kerületi közgyűlési kiküldöttek: Román E., Enyedy A., Nádházy B. póttagok, Gaál F., Takács M. világiak: gr. Haller József, Bay Bertalan, Lukács Béla. póttagok: Kun A., Zsóry L. Esperesi tisztségre a szavazatok április hó 26-ig, *Pósa Péter h. esperes küldendő Cserépfalura. U. p. Bogács.* Közgyűlést a főjegyző imája zárta be. *Nádházy Bertalan.*

A felsőborsodi egyházmegye közgyűlése.

Egyházmegyénk tavaszi közgyűlése március hó 31-én tartatott meg Miskolcon a kerületi felsőbb leányiskolában. Csaknem teljes számban megjelent úgy a lelkési kar, mint a világi elem, örvendtes jelül annak, hogy a mai nehéz, gondterhes időkben sem hanyatlott az egyházi ügyeink iránti érdeklődés, sőt inkább fokozódott.

A szokásos reggeli áhítat után, melyen Szigethy Ferenc sajtószentpéteri lelkésztestvérünk költői szárnyalású imája és alkalmoszerű bibliamagyarázata emelte lelkeinket az egek Urához, Zsóry György e. m. gondnok tartott nagyhatású megnyitó beszédet, majd pedig Elek József esperes terjesztette elő egyházmegyénk egy évi képét hiven visszatükröző s eszmékben-gondolatokban gazdag jelentését. A templombajlás, egyháziasság, áldozatos buzgóság, valamint az iskolai népnevelés szempontjából sok megnyugtató dolgot tárt fel az esperesi jelentés s jólesően konstatáltuk, hogy a hitélet terén általánosságban nincs komolyabb ok az aggodalomra. Annál elszomorítóbb azonban az anyagi helyzet képe! Nagyon sok az egyházi adó, földbérlet és párbérlés gyülekezeteinkben s ez a sajnálatos tény egyre aggasztóbban érezteti hatását úgy a belhivatalnokok javadalom csonkulásában, mint az egyházközségek háztartásában. Sok lelkész, tanító és egyház már is szinte elviselhetetlen adósságok terhe alatt nyög s egy kedvezőbb helyzet és jobb jövő kialakulása — a jelekből ítélve — egyhamar alig remélhető. Ám az Isten szabadító kegyelmében bizva küzdünk, birkózunk többé-kevésbé mindannyian a szegénység paizsos emberével s a hívő ker. ember alázatos türelmével várjuk azt az időt, amikor eloszlanak egyházi életünk felett a gondok fellegei s lelkészek és tanítók, előljárók és köztagek a régi hűséggel s a szellemi és anyagi erők teljes mértékének alkalmazásával építhetjük tovább a magyar Kálvinista Siont!

A gondnoki megnyitó és esperesi jelentés kapcsán Dókus Ernő egyh. ker. főgondnok urat 80-ik évfordulója, Farkas Istvánt új püspökünkkel

történt megválasztása, Bartha Gyula lelkési tanácsbírákat pedig lekipásztorkodásának negyedszázados évfordulója alkalmából tisztelettel és szeretettel üdvözöltük. Elhunyt nagynevű püspökünknek: Dr. Révész Kálmánnak, valamint Dr. Nagy Barna volt világi főjegyzőnknek emlékét kegyelettel megörökítettük.

Bodnár Zoltán s-velezi főjegyzőt az egyházmegyei világi aljegyzői tisztségbe s mint új lelkészeket: Orosz Lászlót a mályinkai, Molnár Pált a vadnai és Nagy Lajost a laki lelkési állásokba jó reménységgel erősítettük be.

Lengyel Gyula papi tanácsbíró lemondását — sajnálattal bár, de a felhozott komoly indokai alapján — elfogadta közgyűlésünk s e tisztségre a szavazás június hó 1. határidővel elrendeltetett.

A püspökszenteléssel egybekötött tavaszi egyházkerületi közgyűlésre az elnökségen kívül képviselőkül: Varga Imre, Svingor Jenő papi tanácsbírák, Tóth János papi aljegyző, Bónis Aladár, Bárczay László és Maklár Dezső világi tanácsbírák küldettek ki.

Az egyházlátogatási számvevőszék javaslata alapján felhívta közgyűlésünk az egyházak előjáróit, hogy a szombatnap és bűnbánatheti lakodalmak megállása céljából — a saját hatáskörükben — minden tőlük telhetőt tegyenek meg. Kövér Pál missziói előadó értékes jelentése kapcsán pedig a baptizmus, valamint a nemzetközi szociáldemokrácia elleni komolyabb védekezést rendelte el közgyűlésünk.

Nagy megértéssel s az „Alma Mater“ iránti meleg szeretettel fogadtuk a Sárospataki Diákok Orsz. Szövetségének azon felhívását, hogy tagjai sorába lépjünk be s a közös nagy cél, azaz Főiskolánk sorsának felkarolása érdekében tömörüljünk mindannyian, kik ott nőttünk fel annak áldott kebelén s onnan merítettük azt az egész életünkre kiható szellemi táplálékot, melynek birtokában mint már az élet emberei is megálljuk helyünket. Jól esően jelezhetem, hogy a felhívó szózat kellő visszhangra talált s a Szövetség több új taggal megnövekedett sorainkból.

Az egyházmegyei lelkési gyámtár megszüntetését s meglevő tőkájének az igényjogosult tagok közötti arányos elosztását most már végleg kimondotta közgyűlésünk. Nem kis megilletődéssel tettük el e szép multu intézményünket, ámde az adott helyzetben mást nem tehattünk!

A közgyűlési tárgyakon kívül 7 drb. kevésbé fontos bírósági ügyet is el kellett intéznünk. Szokatlan és meglepő volt a Gábor István nyomári előkönyörgő tanító ügye. ki a közelmúltban és a jelenlegi működési helyén állami tanítónak nevezett ki s ennek dacára ragaszkodik ahhoz, hogy mint kántor az egyháztól csaknem azt a javadalmat kapja, amit mint kántor-tanító a multban élvezett. Ez ügy érdemleges elintézése céljából egy, a békés megoldásra irányuló helyszíni vizsgálat megejtését s az iskola államosításával kapcsolatos részletkérdésekre is kiterjedő miniszteri rendelet bevarását mondotta ki bíróságunk.

Szentmártoni Dániel,

IRODALOM.

* **Megjelent Vasady Béla dr. teológiai igazgatónak a „HIT MISZTÉRIUMA“ című könyve.** A 270 oldalas munka nemcsak a hit kérdéseinek a jelenkori teológia szempontjai alatti áttekintését adja, hanem egyúttal alkalmas bevezetést nyújt a reformátorok teológiájának a barthi teológián keresztül megelevenedett probléma-világába. A mű, melynek ismertetésére még visszatérünk, megrendelhető kiadóhivatalunkon keresztül a 7 pengős bolti ár helyett 6 pengő és a postai költség beküldése ellenében, vagy utánvétellel.

* **A millénisták** ujabban tapasztalható terjeszkedése ellen akar segítséget nyújtani Balázs J.: „A bibliatanulók tévelygése a Szentírás megvilágításában“ c. füzeté, amely ápr. hóban fog megjelenni. A füzet árai: 1 pld. 20 fill., 10 pld. 1.60 P., 25 pld. 3 P., 50 pld. 5 P. Megrendelhető: Nagy Sándor Béla ref. lelkésznel Vámosujfalu (u. p. Olaszliszka).

* **Bodnár István:** Erdély bokkrétája. Megnyitó a M. Prot. Irodalmi Társaságnak Szekszárdon, 1932. évi március hó 13-iki irodalmi estjén. Poétikus köszöntés. A jó nevű író, Bodnár István üdvözli benne a Szekszárdra érkező vendégeket, a M. Prot. Irodalmi Társaság részéről Szekszárdra kirándult írókat: Ravasz Lászlót, Makkai Sándort, Áprily Lajost és Reményik Sándort. A rokonszenves hangú füzet egyúttal felhívja a figyelmet arra, hogy mit is jelent lelki, vallási, nemzeti életünknek nézve e legnagyobb gondolkozóink, igehirdetőink és poétáink működése.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A püspökszentelési közgyűlés** rendjét megállapította az egyházkerületi elnökség. A rendezőség ismételten tisztelettel kéri mindazokat, akik az ünnepségen részt akarnak venni, szándékukat legkésőbb ápr. hó 11-éig jelentsék be a püspöki hivatalba, mert templomi ülőhelyre csak így számíthatnak. A közebédre ugyancsak jelentkezőt kér a bizottság (egy teríték ára 3 P.).

— **Ötven év.** E napokban mult ötven esztendeje, hogy dr. Szlávik Mátyás nyug. eperjesi theol. tanár, mint hallei egyetemi hallgató, irodalmi működését megkezdette, amennyiben a *Prot. Egyházi és Iskolai Lap* 1882. évf. 14-ik számában jelent meg „Erasmus redivivus“ cím alatt első irodalmi zsengéje. Szívesen üdvözljük magyar prot. teológiai és filozófiai irodalmunk érdemes és kitartó munkását, a német irodalmi kapcsolatok ápojját ez évforduló alkalmából, üdvözljük annál nagyobb szeretettel, mert ő éveken át (1885—1897) a *Sárospataki Lapok* nak is nagyra-becsült munkása volt, s mert mindig hiven és önzetlenül buzgólkodott a ref. és luth. testvériség kiépítésén. Az Urnak jóvolta toldjon még számos napokat napjaihoz!

— **Lelkészcseréltetés.** A göncruszkai gyülekezet egyhangú meghívással Nagy Lajos korláti s.

lelkészt választotta meg lelkészeül Kisérje áldás-pásztori működését.

— **Pósa Péter az alsóborsodi esperes jelölt.** Az alsóborsodi egyházmegye közgyűlésének megnyitása előtt br. Bottlik István, e. m. gondnok elnöklete alatt, értekezletet tartottak a gyűlésre megjelentek. Ezen az e. m. gondnok javaslatára egyhangú lelkesedéssel Pósa Pétert jelölték esperesnek.

HIVATALOS RÉSZ.

393/1932. sz.

Eljárása az 1000 P-öt meghaladó vállalati (szállítási összegek kifizetésénél.

Felhívom az összes érdekeltek figyelmét a 137 929/1930 VII. a. sz. pénzügyminiszteri rendeletre, melynek értelmében az 1000 P-öt meghaladó vállalati (szállítási) összegek csakis abban az esetben fizethetők ki, ha a vállalkozók (szállítók) az illetékes községi előljáróság, városi adóhivatal bizonyítványával igazolják, hogy köztartozásuk nincsen, ellenkező esetben az államkincstárt, avagy a helyhatóságot illető követelést a vállalati összegből le kell vonni s azt a köztartozás kiegyenlítésére kell fordítani és csak a fennmaradó összeget lehet a vállalkozónak kifizetni.

Atyafiúi szeretettel
Cigánd, 1932 április hó 7-én.

Janka Károly
e.-ker. lelkési főjegyző.

A *sárospataki református tanítóképző-intézetben* az 1932/33. tanévben a bennlakó teljesdíjat fizető növendék havi 40 P., a negyedsegélyes havi 30 P. a féldíjas havi 20 P. a háromnegyedsegélyes havi 10 pengőért kap lakást és teljes elátást. Ingyenesek is lesznek. Minden növendék beirási- és egyéb mellékdíj címén év elején egész évre 75 pengőt fizet. A tankönyvek nagyobb részét a segélykönyvtárból kölcsönkapják a növendékek. A felvételért május 31-ig lehet folyamodni. Bővebb felvilágosítást az intézet igazgatósága nyújt.

183/1932. szám.

Alsóborsodiak figyelmébe.

A Miskolcon folyó év március 31-én megtartott tavaszi egyházmegyei közgyűlésünktől nyert felhatalmazás alapján, a lemondás folytán megüresedett alsóborsodi ref. esperesi állásra a szavazást elrendeljük. A szavazatok beadásának határideje 1932 április 26. A törvényes formák betartásával kiállított szavazólapok fenti időre Cserépfalu (U. p. Bogács) ref. esperesi hivatal címen küldendő.

Atyafiságos szeretettel

Tibolddaróc—Cserépfalu 1932 április hó 2.
báró Bottlik István Pósa Péter
egyh. megyei gondnok. h. esperes.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek: A tudósításokat a legrövidebb formában kérjük. — **H. I.:** A kért számokat küldöm. — **P. I.:** Jön. — **Sz. D.:** Sajnos, nincs terünk.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
---	---	--

TARTALOM. *Farkas István*: Krisztus nyomában: Krisztusért. — *M. J.*: Püspökszentelő és beiktató egyházkerületi közgyűlés. — Az ORLE kérelme. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Krisztus nyomában: Krisztusért.

Alapige: Ap. csel: 10 R. 34—42. versek.

Kedves Testvéreim!

Az általam olvasott bibliai részben, a keresztyénség hőskorából — két ember lelki tusáin keresztül, — két külön világ elevenedik meg előttünk.

Kornéliusz, a cézareai római sereg pogány századosa: jámbor és Istenfélő egész házanépével egybe: sok alamizsnát osztogat a népnek, szüntelenül imádkozik és mégis boldogtalan. Istent kereső lélek, ki szeretetre vágyódik. Valakit keres, aki több az ő bálvány isteneinél. Valakire vár: aki szereti az embert, akinek dicsőítésére nemcsak cselekedni tudná a jót, de akinek mindig csak javunkat munkáló akarásaiban s mindenható erejében — hinni is tudna!...

Népe fiai között forgolódva, csodálatos dolgokat hall egy emberről, aki Isten fiának mondotta magát s aki: mert szerette az embert, s Atyjának vallotta az Istent: megfeszítettet!...

Zsidóország határain túl is eljut az Isten emberének a híre, Péter apostol, meg a többiek — az Istentől eleve választott bizonyságok, — martírságtól sem félő bátorsággal hirdetik az evangéliumot, hogy a Krisztus keresztje hiába való ne legyen... A pogány katona egyetlen vágya, hogy szemébe nézzen a Tanítványnak!...

E vívódások óráiban, válaszüton áll az a másik is...: Péter, a kőszikla Apostol... Ő már tudja, hogy amaz igaz ember valóban az Isten fia s az ő keresztje: az életünk megtartásunk fájává lett!... Kifényesedik a tekintete, ha a Golgota hősről beszél s bár a Krisztus szerelme szorongatja a lelkét, apostollá küldetése némely kérdésében még nem lát tisztán.

Zsidó népének, fajtáinak szerelmese. Ugy hitte eddig, hogy a váltság: csak Izrael népe számára adatik... De hát az ő népe eldobta magától az isteni kegyelem legdrágább ajándékát: keresztre vitte azt az egyet, az igazat, aki szerette őt igazán!... És mert, — a zsidóságnak botránkozásra, a görögöknek pedig bolondsággá lett a

kereszt: — hiába állítottott volna ott a Golgotán?... Miért volna csak az ő népé a kegyelem, — hiszen a pogányok is emberek!...

Testvéreim! Felhőknek is van odafenn a magasban, — elmondásra váró nyughatatlanságuk. Azért sielnek úgy találkozókra. *S felhők ha találkoznak, kitzesedik az ég s ide alatt meg, a fényeségtől, nagyhirtelen feltetszenek az eddig meg nem talált ösvények!* Emberek, — felfelé — a Magaságos felé tekintetek, — ha eltévedtek!...

Isten sokszor megszánja töprengő gyermekeit s aláhajlik, mennyei látások égi jeleiben mutatja meg akarásait és a kivezető utakat is! Ugy lett most is!...

Mint hajnali szellőtől átölelt falevelek, úgy remegnek, úgy néznek felfelé ők is mind a ketten, mikor fényes nappalon szálla reájuk elragadtatás s hallják felcsendülni angyal ajkakon a nevüket: Kornéliusz a pogány százados s Péter az emberhalász tanítvány!... *Az Isten nem személyválogató, — a pogányoknak is adott megtérést az életre!... , így csendül az ég üzenete...*

Boldog kor, melynek látások emberei adatnak: — „mert mikor nincs mennyei látás, — a nép elvadul.“ (Péld. XXIX. 18.)

Ahogy egymásra néznek — ezek ketten — álmélkodással látják két külön világuk romokba dülését s egymás kezét szorongatva, — az idvességet adó találkozás boldog örömeivel rognak a golgotai kereszt tövébe — s mig a kereszt hősenek megdicsőült orcájáról, rajtuk is szerte áradó dicsőség fényessége vonul át: megszületik bennük és körülöttük az általuk várt új világ! Olyan jól esik elrebegniök: Kornéliusz, Péter — testvéreké lettünk a Krisztusban, — akit kerestünk, akire vártunk mind a ketten! *Tudják immár, hogy nem a népekért, nem a felekezetekért, — hanem az emberért jött a világba az Isten fia!*

Az emberért jött s a benne hívő s magukat holtig tartó engedelmisséggel átadó emberszivek kellene nekik, mert az Isten is azokat a sziveket keresi, amelyek befogadják őt és szerelmes fiát!...

Kedves Testvéreim! Világokat remegtető vihar pusztít, rombol körülöttünk esztendő óta már. Hitelenség, tagadás, közöny, pogányság, a pénz

szerelme, ember-istenek bálványai előtt hajlong a ma embere. Magukat győzőknek csufoló népek rab-ságban tartanak: Istentől szabadságra rendelt népet. Tulságosan bőven termelt értékeket zudítanak tengerekbe, égetnek meg tüzekben akkor, amikor milliók éheznek, nyomorognak. *A nemzetek életében megújulnak a régi sebek: a felekezeti békétlenségek, osztályharcok, a munkanélküliség, a sokféle válságok pusztító tüzei felgyulladáspan.*

Próféta nincs többé és nincs közöttünk, aki tudná: meddig tart ez? . . .

És én e válságok dacára is, rendületlenül hiszem és hirdetem, hogy a mennyországot vesztett ember újra megtalálja Istentől nyert örökét. *Rendületlenül hiszem, hogy a világ összes fájdó problémái a Krisztussal, a Krisztuson keresztül megoldhatók.*

Ezt a boldogtalan világot: — csak a Krisztusban megtalált lelki egység, — az Isten-fiúság boldog állapotába eljutott újjászületett szép lelkek öntudatos hite, élő cselekvő keresztyénsége által lehet még egyszer eleséséből felemelni!

E munka végezésére, mások — ám várjanak: emberbölcséket!, én Apostolokat várok . . .

Az apostolságra hív és kötelez minket ez a kor, hogy felnyissuk a népek, a közületek, az egyesek szemét tiszta látásra s hogy *halálisan nagy engedelmes szeretettel, odaszánással, bátorsággal keressük és találjuk meg: a száraz, avar s hófedte tájakon is a Krisztus nyomát . . .*

Bizonyosra hiszem, hogy emberek, mint esz-közök bizalmán keresztül, azért hívott engem, gyarló szolgáját az Isten: az Éltre, erre a: *töviskoronás dicsőségre*, hogy: *Krisztus nyomán: Krisztusért, jelszót írva a kezemben tartott lobogóra, még forróbb önátadással és buzgósággal, mint eddig a reám bizottakkal egyet akarva, — szolgáljuk Isten ügyét.*

Hinnünk kell abban, hogy a gyülekezetben széjjel járva, jót cselekedve, beteget gyógyítva, Krisztus keresztye dicsőségéről bizonyosságot téve: *a Szentlélek Isten segédelmével, hitünkön keresztül világformáló erőkké válva, egy gyönyörűsége szép, új világot akar általunk az Isten megkésztetni.*

* * *

Az Apostolság, — evangéliumi értelmezés szerint, — küldetést jelent. Krisztus a legkötelesebb apostol gyanánt jött e világba. Isten küldötte őt, hogy széjjel járva, jót cselekedve, betegségünket gyógyítgatva, válságunkat megkésztítő küldetésének idvességszerző feladatait tökéletesen befejezve, példája követését tisztülkké téve, : megfejtse Isten minden titkát s tartalmat adjon az emberi életnek.

Istennel, világgal és önmagunkkal megbékélt, harmonikus életet élő emberek a való élet igazi apostolai: akiknek úgy szép az élet, amint épen van, akik legsúlyosabb keresztyeket hordozva is, — mosolyognak: akiknek életében a Krisztus nyomában járás, a mások boldogságát munkáló szolgálat: a boldogságok boldogsága! . . .

A széjjel-járás: elindulás, munkába állást jelent. A tavaszi nedvkeringés utrakelése, az élet

virágba borulása ez. A jó cselekedetek, a gyógyítás, a bizonyágtéves: ezek már eredmények, érett gyümölcszei az életnek.

Az életrevaló elindulás: mindig öröm, mindig ünnep, ha igazán szeretjük az életet.

Félve s mégis, mosolyogva indul a kicsi gyermek tipegő első lépteivel az életbe: befelé s ünnep a szülei szív számára ez az elindulás. — mert minden elindulás: öntudatos cselekedet! — s közelebb viszi életünket a Magasságos felé!

A széjjeljárás: számonkérés és számontartás? törődés másokkal, segítés, vigasztalás, sötétségben világossággyújtás, tanítás, gyógyítás, emberkeresés, lélekmentés . . . Nekünk, az Isten cselédjeinek szolgálatunkban való: hűséges vigyázás és sáfarkodás!

Édesanya, éjjelente hányszor kikél az ágyából, hogy betakargassa édes álmát alvó gyermekét? . .

Hűséges lelkipásztor s orvos: hányszor elindul, hogy maga szemével lássa betegét?

Rendszerelő gazda, még viharos éjszakákon is körül — járja udvarát s háza táját.

Pásztor a nyaj mellett: hidegben s napsütésben, — tilinkóját fujva, vagy gunyáját erősebben magához szorítva . . . éjjel és nappal is minden neszre felfigyelve, úgy legelteti nyáját, hogy abból egyetlen egy is el ne vesszen. S ha eltévedne tús-kés utak, mély szakadékokban csak egy is — utána megy, mert reá van bízva mind s mert neki kedves mindenik ömagáért.

A gyöngyhalász, hányszor leszáll a mélyre, míg egy igaz gyöngyöt talál? . . . Egyenkint keresi őket! . . .

Hajók kormányosa, nem ér rá rettegni, ha zúg a vihar, hullámozó vizek felett: apostol ő, mint aki tudja, hogy neki az a küldetése, hogy kik reá bízták magukat: azokat, elvigye a tulsó partokra.

Mennyi fajtája a szereljáró Apostolkodásnak?

Egybegyűjteni azokat, akik: az Uréi; megörizni, szembavenni a tulsó partokra, az életre megtartani az embert: az Isten gyermekét, — *erre a gyönyörűsége munkára el kellene már egyszer indulnia a világnak!* Nem fogadkozásokra, de cselekedetekre vár ez a megújodást sóvárgó élet! . . .

Legtöbb bajunk forrása az, hogy pásztor-nélküli nyáj módjára élünk, — különösen mi magyarok! — ebben a nagy világban . . . *Ha törődött volna velünk valaki komolyan, ha szerette volna ezt az árva, testvértelen nemzetet valaki igazán, — ha nem lett volna körülöttünk, a magunk házában olyan sokszor: idegen minden, — de más is volna itt az élet? . . .*

Akár evangéliumi református keresztyénségünk, történeti és hitvallásos kálvinista egyházunk nagyon szomorú jelenére gondolok, akár magyarság keresztyek alatt görnyedő életére figyelek fel . . . azt látom, *hogy mind a kettő, mindig együtt és egyért szenved. Az Istenen kívül nincsen senki, aki szeressen, védjen, féltsen bennünket a széjjeljáró őrző igaz szerelmével! . . .*

. . . *De az Isten véd és vigyáz reánk! . . . Ezt örök és változhatatlan igazságot szent fia által jelentette meg nekünk. Fia vérével tette rá ez ígéretére a pecsétet. Ezt az igazságot minden magyarnak, minden keresztyennek élni és hinni kell. A mi*

győzedelmes hitünk erejével mindenfelé hirdetnünk kell, ahol magyar szívek dobognak s imádkozva dolgoznak feltámadásunkért, hogy *minden éjszaka után eljön a viromdat s hogy villámokat szoró éjszakákból: mosolygóban kél fel a hajnal is!*...

Apostolok kellenek ma seregestől, akik tanítják, vigasztalják, gyógyítgatják — ezt a lelkében beteg magyar fajtát!...

Azt beszélnek róla, hogy a fehérre meszelt templomainak ma már nincs olyan hívogató varázsa, mint azelőtt... hogy harangjainak üzenése, nem markol úgy a szívekbe, mint a boldog időkben... Hogy a zsolttáros énekek is elhalkultak az ajkán...

Nem a templom, nem a harang, nem a zoltárok lettek mások... Ha ez a hír igaz volna, — akkor a népünk lett mássá!

Ezek a gonosz idők a szívét akarják ellopni. Emberek jertek, járjunk szerte-széjjel és keressük meg e veszendőbe menő kincset. *Segítsetek, hogy visszaadjuk még egyszer az imádságát, a dalát, az énekét, a mosolygást, önbizalmát, életakarát, hősi elszántságát: — a magyart a magyarnak.*

Nem elég ma csak a templomban hirdetni az Igét. *Vigyük utánuk a templomot, az iskolát: a Krisztust!* A mi lelki házunk, élő templomul rendelt életünkéből kiáradó életszépségek: az Ige, az imádkozó és dolgozó élet, a belmisszió szolgálat ezer áldásai, a szociális és charitatív segítő munkák gyógyító balsamcseppjei, még meggyógyíthatják ezt a beteget.

Apostolokat várok, kiknek szavára újra kinyílnak a muskátli virágos ablakok, hogy hallgassák a harang üzenetét; buzavirágos mezők dolgozó népe imádkozó kezét, hogy odategye újra az Isten kezébe... Apostolokat várok, akik nem magukat, nem emberbölcsességet hirdetnek, hanem az éretünk, miatlunk, helyettünk szenvedett s nekünk is dicsőséget szerző: Krisztust!...

Magyar fajtánk lelkének két ősi szépségét: hite s földje szerelmét, még eddig megőrizte. De most vigyázzatok!... gátat törő vizárként ostromolják újra hazug ígéretekkel, lidércfény gyujtással, — innen is, onnan is!

A nép arra figyel: aki törődik vele. Ez a gondolkozó fajta nagyon jól tudja, hogy iszapból nem nő vetés s megérzi, hogy ki ámtíja s ki szereti igazán. Tekintélytisztelő, kötelességet tudó, csak bánjanak vele emberségesen. Szívükből jött jó szóért holtig hálás s kiül arcára a szíve, könnyen kibuggyanó könnyein keresztül. Ha megbecsülik: tűr, hallgat, szóltan szenved, utolsó darab kenyéret is odaadja egy egy szent ügyért.

Nincsen abban semmi csodálni való, hogy ma minden tekintetben lerongyoltan élve, — egy időre látszólag meginnog itt ott ez az elárvult nép. Törődjenek csak vele az arra elhivatottak igaz szeretettel; adjanak neki nem jelszavakat, hanem életlehetőséget, munkaalkalmakat; adjanak jobbat mindenekben mint ama hitetők; a rosszat jóval győzők meg és akkor megszűnnek a bajok.

Teremtsük meg a jó emberek világát; hajoljunk le minden veszendőbe indult élet megmentésére; járjunk szerte minden tájra: jót cselekedve!

A jó cselekvésében lehetünk fanatikusak! Mindenben lehet fultermelés, csak a jónak cselekvésében nem. Isten értékmérő serpenyőjében örök érték marad a jóságunk sulya és minősége.

Apostolok munkára fel!... Felkeresni minden zugot, ahol a magyar él és ahol az élet fáj! Személy szerint ismerni, számbavenni őket: ez a mi tisztünk.

Mert a tudatlanság és gyűlölség béke írásában, koldustarisznyát raktak vállainkra, jutalmául annak, hogy ezer éven át védtük a Krisztus, az igazi kultura ügyét, — nem vagyunk mi azért megruhádosásra méltó világ szemetjei!... Van olyan szegénység is, ami dicsőséget szerez! *Ha kivették kezünkéből a testi fegyvereket, vegyünk elő a lélek fegyvereit.* A mi vitézkedéseink fegyvereivel az Isten szerinti békét munkáljuk, a Krisztusi erkölcs, a tisztesség, a becsület, az imádkozó élet eljövételét követelve.

Az evangélium tüzeit vigyük hát mindenfelé s helyezzük el minden magyar házában, minden magyar szívében mint örökké égő. Krisztus gyujtotta szent tüzeiket! Hirdetni és hinni kell Isten amaz örök igazságát, hogy Isten keze mérte ki számunkra e gyönyörű szép ország határait. Nekünk adta azt minden darabjával, elszakított részeivel együtt. Mienk a Tára minden fenyeve, nekünk virít az erdélyi hegyek havasi rózsája, nekünk zugja zoltáros énekét a Tisza, a Maros, a Szamos gyöngyözve fodrozó vize, mieink a megszentelt sírok, mienk minden utánunk és érettünk hullatott könny odaát, mienk az egy és oszthatatlan nagy Magyarország! *Az Isten tudja azt, hogy miért küldött ide bennünket és hogy miért élünk ma ilyen nagy szomorúságban és megadja nekünk idejére amiért minden magyar imádkozik!* Ezt ma minden magyarnak tudni s hinni kell!... De tudnunk kell azt is, hogy a vérző szívü magyar fajta örökéletének megkésztetéséhez szüksége van az Istennek, a mi evangéliumi református keresztyénységünk áldott munkáira is.

Apostolok munkára fel,... minden magyar esaládhhoz, minden gyülekezethez: személyesen!...

Vinni a tüzeiket, amelyek fényénél tisztán meglátszanak a reánk váró nagy feladatok.

A családi tűzhelyek, legyenek újra oltárok s a teremtő Isten teremtői munkájából részt kérő s az anyaságra magukat boldogan átadó édes anyák körül, újra gyermekkacagástól felszentelt templomok legyenek a házaink!...

A dalolni, mosolyogni, lassan elfelejtő szomorú magyar ifjuság vegyen erőt fájdalomán. A mi szívünket is szomorító bánatukat rejtsek el. Még egy kis ideig: tőrjetek, várjatok!... Hosszu várásban úgy látom, lankadni kezd erejük, a bűn anyja a tétlenség; a munkanélküliség a Sátán e csuf kerítője, — vigyázzunk, hogy lassu méreggel el ne sorvassza erőnket. *Az élet kapujának ők a vártásai.* Jaj nekünk, ha e vártán, kétségbe esett, remegő katonák állanak őrt... *Törödni kell végre az ifjusággal, — komolyan.* Nem kívánnak ők lehetetlent. Tudják, hogy a kalács nem okvetetlenül szükséges táplálékunk, de azt is tudják, hogy a kenyér: kell! Nem alamizsnát, kenyeret kell adni

a kezükbe. *Munkájuk, verejtékjük árán szerzett ez a kenyér: édesebb, izesebb lesz a kalácsnál.* A jövőendő harcok ilyen menetszádaival, egy világot le tudnánk győzni! . . .

Apostolok: járjatok szét mindenfelé s gyógyítsatok, segítsetek!

Mindenféle romokat látok. Itt-ott a romok követ, tégláját már hordozgatják az utakból, — csak azt nem látják meg, csak azt nem hallják, hogy a romok alá az ember van eltemetve, aki sir, halódik . . . *Keserves szivettépő énekek zúgnak fel a mélyből: Mentsétek meg lelkeinket . . .*

Téli hidegben azért fázós az élet mert földünk elfordult a naptól . . .

Mindaddig didergünk és fázunk, míg a mi életünk örök szép napja, a bünt és halált meggyőző, a feltámadásunkat megkészítő Krisztus nem lesz urrá a szívek felett!

Krisztusról bizonyosságot tevő szép lelkek keltenek e világba s akkor jóra fordul minden. Ha a szívet a szívtől, ha a felekezeteket a felekezetektől, a nemzeteket a nemzetektől szétválasztó sorompók ledülnek, akkor a Krisztusban megtalált lelki egységben hamar el fog jönni a virradat.

Csak felényire próbálnánk szeretni egymást, mint ahogy gyűlölködni tudunk, — milyen szép volna ez az élet? . . . Nagyok az erényeink, de igen nagyok a vétkeink! *A legnagyobb vétküink, hogy nem szeretjük okosan magunkat: a fajtánkat! Ki kellene már gyógyulnunk abból a nyavalyából, hogy mi mindig idegeneket magasztalunk a magunk fajtájának rovására.* Hősöket, tudósokat, költőket, művészeket, szép lelkeket ezerszámra szülték a magyar anyák is, — akik odai lennek a többi népek hősei mellé. Az élni akaró magyar fajta tud alkotni nagyot, örökkévalót. Én Istenem, mennyi érték pusztul észre sem vétetve a magyar parlagon. *Szeressük, dicsérjük minden nemzet igaz nagyjait, de a magunkéit se tessük el elevenen.* Tartsanak rólunk mások akármit, csak mi higyük, legalább azt higyük, hogy szívünket, azt az Istent átölelő, azt a hazáért dobogó szívet nem cserélnénk ki senki fia szívével sem!

Az én református magyar keresztyén fajtám tudja, hogy *keresztyénné lenni azt jelenti: Krisztusé válni.* Krisztus ügye, mindnyájunknak személyes ügye, ő mindenkit munkába vár. Vele minden diadal, — nélküle minden nyomoruság és halál! Minnél mélyebbre süllyedünk, annál tündöklőbbben, fényesebben ragyog fel a magasságból a Golgota hőse s az ő keresztjéről az Élet árad a szomorú világba.

Nekünk oda kell eljutnunk az ő keresztje alá. Nekünk arról a kereszttről aláhulló új életet adó ártatlan vérbe kell belemérítkeznünk. *Ujjá, mássá, jobbá kell tenni az embereket.* Nemcsak a mezőknek kell mély szántás, a szívünket is hasogassa mélyre a büntudat ekéje s a bűnbánat harmathullása, a kegyelem napsütése, — áldott gyümölcsöt termővé formálja az életünket.

Testvéri közösségbe gyűljenek hát a haza minden rendk s rangu, foglalkozásu, felekezetű polgárai testvéri találkozóra. Össze kell gyűlnünk mindennapos új meg új odaszánással, az ujjászü-

letett ember boldog örömeivel annak az Istennek a szolgálatára, melynek lobogójára ez van írva: *legyetek egyek a Krisztusban!* Nemes versenyre kelés kell ide közénk a Krisztus királysága diadalért s ez ország minden fia higgye, hirdesse: *Magyar keresztyén: az Istent féld s a hazádat szeresd!*

* * *

Eddigi életemben valahogy így zengett ajkamon az a soháoem bizonytalan zengésű trombita!

Itt a végekhez közel, ezt a békét, ezt a testvéri áldott munkát végezve, sohasem a magunk érdemeit emlegetve, de mindenkor Isten dicsőségét és a hazám üdvét szolgálva! *Bátran hirdetem mindig, hogy elsősorban magyar vagyok s aztán nem hátrább, de éppen olyan forró szeretettel egyházamnak fia.* Apostolként széjjeljárni, jót cselekedni, gyógyítani, bizonyosságot tenni arról, kinek sebei által gyógyulunk meg, — ez van írva most is a lobogómra. *A győzöt oszloppá teszi Isten. — templomban, — királyi székében együtt ül vele! (Jel. 3.) Előre én seregem: Krisztus nyomában, Krisztusért, — egészen a diadalomig! . . .*

Püspökszentelő és beiktató egyházkerületi közgyűlés.

Fény és ragyogás közt, mintha a borus tavaszi ég vastag fellegboltozatát lelkek meleg érzésének és felvillámló gondolatok ömlő sugarainak kellett volna bevilágítani, folyt le Miskolcon, ápr. hó 14-én egyházkerületünk új püspökének, a miskolciak szeretetkörülvette lelkészének s az alsóborsodi egyházmegye szívekhez hozzánőtt volt esperesének, Farkas Istvánnak püspökké szentelése és beiktatása. Szinte hihetetlen erővel mozdította meg ez az esemény a legszélesebb rétegeket. Fellobbant várakozás és viharzó érdeklődés hullámai zajlottak mindenfelé. Ne feledjük el, hogy akkor, amikor a köznyomor és egyesek baja ezer okot szolgáltatnak a lelkek ijedt, de érthető visszahúzóására. A püspökszentelésnek így nemcsak a külső keretei voltak fényesek, hanem hatalmas lelki hullámozás duzzadó árjai töltötték be azokat.

Istentisztelet keretében az ünnepi közgyűlés megnyitása. A püspökválasztás eredményének kihirdetése.

Néhány perccel 9 óra előtt indult el a ref. gyülekezeti teremből. *Dr. Baltazár Dezső* püspök és ünnepi összejöveteleinket páratlan magasra emelni tudó főgondnokunk, *Dókus Ernő* konventi világi elnök vezetése alatt egyházkerületünk alkotó tagjainak és a testvéri tisztességadásra széles körzetekről kiküldöttek palástos és világi serege.

Szinte az utca is szűknek bizonyul a csatlakozó tömegek miatt, a templomban pedig az első pillanatban levezethetetlennek látszik a zsúfoltság. De a rendezőségnek sikerül kit-kit percek alatt számozott helyére vezetni.

Ott látjuk dr. Baltazár Dezső püspök mellett dr. Ravasz László, Péter Mihály és Geduly Henrik püspököket, dr. Antal Géza püspök képviselőjében Megyasszay Vince dunántúli egyházkerületi főjegyzőt. Espereseink és egyházmegyei gondnokaink az urasztala mellett és annak közvetlen közelében foglaltak helyet, az első sorokban pedig gr. Degenfeld Pál tiszántúli egyházkerületi főgondnok, a különböző vallásfelekezetek (luth., görög kath., izr.), a Tisza István tudományegyetem, a sárospataki főiskola és a különböző iskolák, a vármegyék, Miskolc városa s egyházmegyéink lelkesí s világi képviselői.

Az istentisztelet szokásos rendje szerint zoltáréneklés után Cziáky Endre abauji esperes püspök-helyettes, a mi kedves és minden tiszteletünkkel ővezett patriarchánk mond érces hangon áhitatos szárnyalású, formás és tartalmas imádságot s a Miskolci Daláregylet adta elő a CXXXVIII. zoltár két versszakát Várad Aladár karnagy vezényletében és átírásában.

Ezután Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok megnyitotta az ünnepi közgyűlést s vezette azt nemcsak formai tökéletességgel, hanem tartalmilag is megragadóan. A püspökválasztási jegyzőkönyv felolvasása után a közgyűlés a választás eredményét elfogadja és Dókus Ernő főgondnok Farkas Istvánt, a tiszáninneni egyházkerület törvényesen megválasztott püspökének jelenti ki s Zsóry György egyházmegyei gondnok vezetésével díszes küldöttség ment a megválasztott püspök után, akitől megérkezése után Dókus főgondnok megkérdezte, hogy elvállalja-e a tiszáninneni egyházkerületi püspökséget és hajlandó-e az esküt letenni s miután Farkas István rövid hitvalló beszédben igen-t mondott, következett a felavatás megragadó szertartása.

A püspök felszentelése, eskütétele. A főgondnok üdvözlő szavai. Az egyházkerület pécétjének átvétele.

A felszentelő beszédet Dr. Baltazár Dezső püspök mondotta klasszikusan szép biblikus szavakkal és a szívek mélyéig ható tartalommal. Közzöljük ezt a beszédet.

Dr. Baltazár Dezső püspök-szentelő beszéde.

„Annak növekednie kell, nekem pedig alászállanom.“ Keresztelő János mondotta ezeket a szavakat, mikor tanítványai félteni kezdték az ő nagyságát a Jézus nagyságától. Jézushoz való viszonyát s a maga földi hivatását így állapította meg. A lélek Királya előtt megalázkodott, hogy erőtelenségét átaladván lakásul a Krisztus erejének, felmagasztaltassék a világ fölé. Utgyengetőnek, úttörőnek, szolgának, eszköznek tekintette magát arra a célra, hogy Jézus és a Jézus igazságai minél nagyobbá legyenek, hogy minél jobban megüresítse önmagát és a világot maga-magától, hogy aztán a Jézus élete minél teljesebbé legyen őbenne is, a világban is.

Nem szánt és követelt magának vezéri helyet. Alábbszálló szolga akart lenni a megfáradottak és megterheltek ama seregében, amely magát megtagadva és keresztjét felvéve. Jézus nyomában keresi amaz „új eget és új földet, amelyben igazság lakozik“ s az igazság alapján béke a magasságban Lakozónak dicsőségére.

Jézus nagyobbak jelentette ki úttörő szolgáját a prófétáknál is, tanítványai körében lelki vezérkart választott magának, de azért kijelentette, hogy „amit nekik mond, mindenkinek mondja“, azért a legtöbbet, legnagyobbat, legsúlyosabbat és legszentebbet jelentő parancsolat: „legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes“ szól mindenkinek, „aki hiszi, hogy Jézus a Krisztus, az élő Istennek fia.“ Az Isten országának egyetemes kiváltsága ez, amely a mennyei Atya előtt egyenlőséget s a Krisztus királysága polgárai között testvériséget jelent. Ez a nagy felmagasztaltatás s nagy megaláztatás együttesen. Isteni tökéletességre elhívottság az emberi gyarlóság és tökéletlenség társaságában.

A püspökség tartalmául sem lehet kitűzni s megállapítani ennél nagyobb hivatást. A célja és méltósága egyforma mindazoknak, akik az „igazság tökéletes törvényébe belenézve“ nem a „mehátrálás embereiül“, hanem „szabadságra elhívott fiakul“ érzik magokat eljegyezve Attól, aki nem itt szerzett, hanem onnan felülről hozott mindent, még magát is „váltságul sokakért.“ Ennek az egyformaságnak a megtagadása már az volna, amikor emberektől vesz az ember dicséretet, aminek pedig a személyt nem válogató Isten az egyedüli osztogatója. A hasonlók közötti elsősnél a püspök sem viheti feljebb.

Az egyformaságot csak a több szolgálat érdemével lehet vitássá tenni. Aki a több szolgálattal, erkölcsi értékek valódi súlyával és az igazi érdemek alázatával önmegtagadás, áldozat és a világtól megüresített útján úgy tud alászállani, hogy a maga életében s a reá bízottak életében teljes hatalmúvá növeli Jézust, az kinyújthatja a kezét az elsőség után Jézus ama hívására, hogy „barátom ülj feljebb“ és Jézus amaz ítélete folytán, hogy „az az első, az a legnagyobb, aki legtöbbet szolgál.“

A püspök szolgálata különösképen vigyázás. Már az ó-szövetség vezértelen aggódása is reményt keresve a vigyázóhoz fordult kérdezvén: „Vigyázó meddig még az éjszaka, meddig még az éj.“ A vigyázónak három irányban kell vigyázni. Vigyázni a Szentírásra, hogy meg ne elegyítették emberi tudománnyal; vigyázni magára, hogy élete minden cselekedetében Isten dicsőítésére serkentő példákat lássanak az emberek és vigyázni a nyájra, hogy belőle csak egy is el ne vesszen.

Te kedves Szolgatársam már hivatalos püspöki sorba lépésed előtt ilyen vigyázó voltál eddig is. Vigyáztál az Igére, mert „predikálásod nem emberi bölcsességnek hitető beszédében állott, hanem léleknek és erőnek megmutatásában.“ Megvizsgáltad az Istennek mélységeit is a léleknek adott ama „szabadsággal, amely ott van, ahol az Urnak Lelke“ világosságban és igazságban. Meg

is emlékezett rólad az Isten földi anyaszentegyháza által Veled közölt nagy tisztességgel és „nem engedte, hogy eltöröltesse a te jótéteményeid, melyeket cselekedtél a te Istenednek házával és rendtartásaival.”

Vigyáztál magadra. „Szived jó kincseiből hoztál elő jót, szived teljességéből szólván a te szájad.” Jól megláttad, amit cselekszel tudván, hogy „nem ember nevében ítélsz, hanem az Urnak nevében, akinél nincsen hamisság, sem személyválogatás, sem ajándékvétel. Erőszakosság nem tapad kezedhez, imádságod tiszta, ugyanazért az égben van a te bizonyosságod és tanuid a magaságban.”

Vigyáztál a nyájra. Vigyáztál nagy veszedelmek járása idején, amikor nagyobb volt a szél, az eső, az árvíz, sem hogy megállhatott volna házad, ha homokon épült volna. De kősziklára épült, arra az alapra: „amelyen kívül mást senki sem vehet, mely is a Jézus Krisztus.” „A te jó lelkedet adtad a nyájnak, hogy őket oktathá és mannádat nem vonád meg szájuktól és élővizet adtál nekik szomjúságokba.”

Igy töltsd be hivatalos püspökséged tiszte minden igazságát is, hogy áldására legyél ennek a szent magyar földnek, amelyből vétettél és dicsőségére annak az országnak, amelyben a halál feletti diadalom magaslatára emelkedett Jézus által „Isten lesz minden mindenkben.” A te emberi alászállásodban is: több terhedben, keményebb igádban, nagyobb szolgálatodban és súlyosabb felelősségedben, Ő lesz az isteni felmagasztalás, Ő lesz a nagyobb dicsőség. Az Isten kegyelme hajoljon le hozzád, hogy lélekben minél magasabbra emelkedhessél.

Imádság és beszéd után a püspök felküldött s kézrátétellel áldást mondottak az „atyák” felette. Azután *Dókus Ernő* főgondnok üdvözölte feledhetetlenül szép, meleg szavakkal. Magas életkora miatt, mondotta, nem ígérhet támogatást a férfi ereje teljében munkára induló püspöknek, de hatvan évi egyházi működésének tapasztalataival teljesen rendelkezésére áll. Átadta a püspöknek a hivatali hatalom szimbolumát képező egyházkerületi pecsétet.

Megható nyilatkozattal tárta végül a püspök elé, hogy szeretetteljes bölcsességével simítsa el a püspökválasztás által felvert hullámokat.

A püspök igehirdetése.

A felszentelés és beiktatás után *Farkas István* püspök lépett a szószékre s a hallgatóság feszült figyelme közben tartotta meg hatalmas távlatokat átölelő, bizonyágtevő nagy beszédét, amely lapunk elején olvasható.

A püspöki székfoglaló beszéd.

Az istentisztelet befejezése után a közgyűlést a gyülekezeti teremben folytatta egyházkerületünk. Itt *Domby László* üdvözölte a közvetlenség melegétől áthatott szavakkal a püspököt, mire a püspök adta elő hatalmas munkakészségét és alkotó terveit körvonalazó programját a püspöki székfoglaló beszédben:

Főtiszteletű és Nagyméltóságú

Egyházkerületi Közgyűlés!

Az örökkévaló Isten előtt, mélységes alázattal leborulva; az imádkozó ember földiektől megtisztult érzéseivel hallgattam és köszönöm meg, — azokat a szerető szív mélyén fogantatott s számomra, mindhalálig szívemhez szorított, kedves emlék gyanánt őrzött — biztatásokat, — melyekkel Őméltósága, a kerületi világi Főjegyző Ur, — e fényes nagy gyülekezet előtt — érdememen felül megbecsülni kegyes volt.

Az én szivem, — csordultig van, annyit érez! — s ilyenkor, — nagyon könnyen hajlik betső emberem a vallomásra.

Az élő Isten a tanm, hogy igazat beszélek! Csendes éjszakákon sokszor kértem imádságomban a Magasságost, hogy ne küldjön engemet ide az Éltre! . . .

S hogy mégis Vezérségre hívott el az Isten: „félelmetes és dicsőséges akarata” úgy éreztem, hogy ezt a csodálatos melegséggel és egyezséggel felém hajló elhívást, nekem sokszorosan okom van, forró könyhullások között köszönni meg azoknak is, akik eszközeivé lettek, — a rajtuk keresztül kijelentett Isteni akaratnak, de mindennekfelett annak: akit illet ezért is, másért is, mindenért is: a dicséret és a magasztalás! Dicsőség legyen az Istennek!

A magam gyarlóságait jól ismerő, önkritikával élő ember vagyok. Kimondhatatlan nagy szeretettel szeretem lekipásztorni küldetésemét és hiszem, hogy Isten minden időben más és más lelki ajándékokkal ékesített embereket kíván, — az általa rendelt intézmények szolgálata és vezetésére.

Valami célja van velem is. És mig, remegő szívvel állok itt e hitben megbátorodva mindenek hallattára kérdezem: *Itt vagyok Uram! . . . mit akarsz, hogy cselekedjen a te szolgád?!* És halom is már az üzenetét: *Elég neked az én kegyelmem!, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el! . . .*

Mostani szolgálati helyemen három püspök elődöm áldott munkáit láthattam egész közlőrl. A Szeretet apostolának, — a gyönyörű vénséget élt galambszívű püspöknek, mindig csak szeretni tudó orcájára úgy néztem, mint a Tábor hegyén nézhették a Krisztus orcáján átvonuló dicsőség fénységét, — a tanítványok . . . A döbbenetesen váratlanul, legszebb férfikorban sirba roskadott: kőszikla hitű, alkotásokban fáradhatatlan, az egyház intézményes kiépítésében utolérhetetlen hűséggel buzgolkodó; a bárhonnán jövő harcokat mindig emberül vállaló — nagy püspök, — mint nagyon szeretett tanárom feledhetetlenül él a szívemben . . . Annak, — az egészen frissen hantolt sirnak a lakója pedig, akinek szive felett először, most kezd zöldülni az emlékezés virága, olyanná lett számunkra, mint akire csodálattal néztünk; mint ahogy az utas néz fel a magasba nyuló ormokra. Bölcsességéről legendák keltek szárnyra. Testi erőtlensége idején is: mindig a jót remélte. Ugy tekintettem reá mindig, mint gyermek a jó édes apára! . . .

S ha igaz az, hogy a környezet és az általunk nagyoknak ismert nagyok, hatással vannak életünk kialakítására: akkor én jó lélekkel bizonyítom, hogy ők hárman: *a Szeretben, a Hitben, a Reménységben, életemet kialakító szent hatásokkal lettek!* . . .

Ez ünnepi órában, szívem szavára hallgatva, hadd álljak meg őszinte könnyhullással a sirjuk felett dicsérve Istent a: Velük, Bennük és Általuk nekünk megjelentett kegyelem ajándékaként! . . .

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Magyar református Egyházunk, egyik legkimagaslóbb egyénisége a napokban hozzám küldött kedves levelében a következőket írja: „Ezekben az iszonyú időkben, nem a győzelmi koszorú szépségét és illatát, hanem a töviskorona keserves szúrásait kell megéreznie a vezérségre elhivatottaknak! . . . Igaz beszéd! *De ezek a sebek Krisztus sebei módjára kellenek!*, mert csak ezek által gyógyítottunk meg . . . A lelkek válságának, sokszor vigasztalanul szomorúnak látszó napjaiban, mindenkit itélőszék elé vannak ma!

Csak önmagát, — az ember — az embert, — nem kérdezi meg: vajjon nem ő e maga, a bánatszerző? . . .

Az egyház, mint Istentől rendelt üdvintézményünk ellen, esztendőnk óta nagy rohamozás folyik. Gyűlölködés tüzeit gyújtva, — Isten és az Evangélium tanításai ellen lázadva: az a vád az Egyház ellen, hogy kiélte magát a szolgaságban tartva a lelkeket, inkább kárára van a világnak, mint hasznára. Vitázni én innen nem fogok. Isten megvédi mindig a maga ügyét!

Isten házában tartott igehirdetésemben, őszinte nyíltsággal, Isten előtti bűnbánattal vallottam be, hogy a látható egyház — fájdalom! — még mindig nagyon messze elmarad ama végső célja megvalósításától, melyet a Jézus Krisztus, az Istennek mindenekben tökéletes fia hirdetett, életével megmutatott, váltságunkat megszerző munkájával nekünk is kötelességünké tett, hogy a Krisztus királysága alatt, Istenországát itt e földön megvalósítsuk . . . Nem mondom, hogy már elértük . . . De futunk a cél felé! . . .

A maga elé kitűzött eszményi feladatokat megvalósítani vágyódó egyház, emberek által és embereken keresztül megalakulása óta mindig Isten ügyét akarta szolgálni. Hol sikerekkel, hol bukásokkal; hol egy uton haladva, hol felekezetre osztottan széttagolva; — de mindig a földi és mennyei haza polgáira váró örökség birtokbavételét szorgalmazva hivei életén keresztül. Hogy, sok jó és áldott munkái által az Örökkévalóságban él, arra zálog a dicsőséges multja és az általa intézményesen szolgált szeretetmunkának ezer fajtája! . . .

Elég, csak a mi: vérrel, könnyel megszentelt multunkra visszatekinteni. Egyházunk külső és belső tusakodásai, történelmét megkésztítő bizonyágtevésai, hitvallók, mártírok véréből pirosló történetének lapjai; az emberi élet megszépítését célzó s a lelkek megmentését szolgáló felelősséggel teljes, szolgálatos munkái; a nemzet életének

fennmaradását biztosító és annak véredényeit új étellel megtöltő, háborgókat lecsendesítő, békeséget szerző, a lelkiismereti szabadságot mindenek ellen megvédelmező, az Isten uralmát mindenekben biztosítani akaró nagy cselekedetei igazolnak bennünket! . . .

Bizonytal hiszem, hogy a mi elődeink Isten szerelemmel megtelt életű seregéből is nőttek fel sokan, az Isten szívéig felemeltetve: „akik fehér ruhába vannak öltözve; akik jöttek a nagy nyomorúságból és megmosták az ő ruháikat és megfehéríték ruháikat a Bárány vérében: akik ott vannak Isten királyi széke előtt, — aki élővizek forrásaira viszi őket és eltöröl Isten az ő szeméikről, — minden könnyet . . . (Jel. 7. R. 13—17.)

Nem a keresztyénségben van a hiba, amelynek Istentől kijelentett igazait nem akarják élni az emberek, — hanem sokkal inkább abban, hogy sokan még azt sem vetik fel maguk előtt, hogy miért is tagjai ők az egyháznak s hogy mit akar az Isten az egyházon keresztül? . . .

A számokban sulyos milliókat jelentő, magát keresztyénnek valló világ, legnagyobb részében: csak keresztlevelét felmutatva igazolhatná, — egyik, vagy másik keresztyén felekezethez való bejegyzett voltát. Hite és cselekedetei felmutatása, Isten által való leigazoltatása után: nagyon megcsappanna ez a sereg!

Ahhoz, hogy a keresztyénség éljen s diadalmasan előre törjön: öntudatos, élő hitű, szolgáltni vágyódó, engedelmes és alázatos keresztyénekre van szükségünk! Keresztyénekre! — akik tudják, hogy ha keresztyén vagyok: Krisztusé vagyok . . . Krisztus pedig az Istené! . . .

A Krisztusban keresztyének: az Evangélium örömét élők és viszik magukkal mindenfelé. Családi körben, hivatalban, kenyeret készítő mezőkön, zakatoló gépek mellett; a műhelyekben, a templomban, az iskolában, az ifjak és öregek között, az árvaházak szeretetközösségek szobáiban, a bölcsők felé hajolva, vagy a koporsók lakóit temetőbe kísérve, megalázva, vagy felmagasztalva; egy forró kéz szorítását, egy értünk dobogó szív melegét érezve, a Krisztussal egy uton haladva, úgy élnek, mint akik bizonyosra tudják, hogy őket az Isten küldötte őrtálló helyeikre s nekik mindent: Istennel, Istenért, Isten dicsőségére kell cselekedniük! Tudják, hogy az élet kötelesség s a legszentebb felelősséggel együttjáró: felülről való küldetés!

A szentek egyezsége: az egyház, melyben minden ember Krisztusba oltott ág. Istennek egy-egy élő temploma s a sok sok templomból fellobogó szép élettáncjai egybefonódva: az eget és földet átölelő, mennyei fényesség sátorává, földi mennyországokká formálják át az életünket! . . .

Ha a Krisztussal s az Evangélium fegyvereivel vértetesen indul el az Egyház reá váró munkái végzésére, akkor: az Ige, az imádkozó és dolgozó élet, a belmisszió szolgálat ezer áldásai, a szociális és charitatív segítő és szerető munkákon keresztül a Szentlélekisten segédelmével gyógyvíthatná ezt a lelkében beteg világot! . . .

Uj világ kialakításához azonban, nem ígéretések, — de cselekedetek kellene!

Ha ezek mellett még azt is tudom, hogy az Egyházaamon, társadalmon, az egyéneken, az emberen keresztül az Isten mindig csak egyet akar, hogy az : ember boldog legyen, — akkor előttünk Istennek minden titkai megfejtést találtak, földi bálványok, emberistenek, pénz szerelme, tagadás és hitetlenség, Lenin és Marx, minden : az Isten, az erkölcs, a becsület, a tisztesség ellen törni vágyódó emberakarás, gyűlölködésre uszítás nevetéses emberakarássá válnak és sorsuk a halál!

Az Istentől nyert hivatását élő hitének élő erejével betölteni vágyódó egyházat, — ne féltsetek ti emberek! . . .

Esküm szerint is, őszinte megvallásom szerint is : mindig a történeti és hitvallásos kálvinista, — az evangéliumi református keresztyénség — hívője vagyok. Egyházunk belső és külső életmegnyilvánulásaiban, az örök reformáció nagy cselekedeteit várom. Hibák, mulasztások alázatos beismerésével, — új nekiindulással : a lelkek új ta vaszát, egészen a Krisztushoz való hajlását, a neki való feltétlen engedelmes önátadást kell ma várunk, — az egyetemes papság eszmei álláspontján állva : egyháziaktól és világiaktól egyaránt. A tiszta buzának, külön kell válnia a konkolytól. El kell indulni nagy cselekedetek, szeretetmunkák, bizonyosságtevések végzésére!

Az általam sóvárgott új reformáció azonban csak amaz intézmények megújulását várják, melyek az egyházban : emberalkotások! Az alap, az örök Fundamentum változhatatlanul egy, mert az : a Jézus Krisztus!

Az nem baj, hogy a keresztyénség felekezetekre osztottan harcol Isten ügyeért. Ha a keresztyén felekezetek mindenike : az egy és örökkévaló Fundamentumon : a Krisztuson áll és él, akkor bizonytalán úgy fog törni mindenik céljai felé, hogy a Krisztus királysága alatt, az Isten országa minél hamarabb megépüljön.

Az ám a baj, hogy e közös cél felé futásnak őszinteségében némelyek nem hisznek Gáncsvetés, féltékenység, egymás gyalázása által Isten ügye nem mehet előre. Keljenek nemes versenyre a keresztyénség felekezetei abban, hogy melyik ad többet, jobban és igazabban a Krisztusból. A keresztyénség nemes versenyéből csak a Krisztus diadalának, diadalmas Krisztus királyságának szabad megszületnie!

Széjjel járva, jót cselekedve, gyógyítva, Krisztusról bizonyosságot téve vár minket is az élet. Az Ige fényével bevilágított utakon járva : Isten legyen a minden a mindenkben! . . .

E vallomásaimból nyilván kitetszik, hogy a Belmissziós szolgálatunk beteljesedésére kell igyekeznünk minden vonalon.

Aki gyógyítani akar, magának kell első sorban egészségesnek lennie. Orvos gyógyítsd meg magad!

Lelkészek, tanárok, tanítók, presbiterek, egyháztagok egyénenként kell hogy ujjá szülessenek. Mindenki számára kiosztottak a talentumok. Aki azt elrejt, földbe ássa, maga halálát készíti meg. A közöny, a nemtörődömség, mindent a lelkészre és a presbiteriumra bízó gyülekezeti élet, — csak

halódás. A tagok eleveisége, épsége, egymással való törődése viheti előre az életet. Az egyházi adót megfizető, ünnep jöttével urvacsorával is élő belső embereit megválasztó világiak segítsége ma már kevés. Minden presbiter, egyházunk kicsinye és nagyja mind kell, hogy a Krisztusról bátran bizonyosságot tevő öntudatos keresztyén életet éljen. A testvéri szeretetben egybeforrott gyülekezetnek mindenütt intézményesen kell megkészíteni : a szegény, a beteg, az özvegy és árva gondozást.

Ha már mi, a ma felnőtteik, nem lehetünk a boldogabb holnap látói, akarnunk kell legalább azt, hogy a fiaink, az utódaink számára ez a kívánatos idő bizonyosan eljőjön.

Eppen ezért a csecsemőgondozástól kezdve : a vasárnapi iskolák, az ifjúsággal és az ifjúságért való törődés minden megmozdulásai; diak-jóléti intézmények többféle fajtáinak kiépítése, — hely, idő és alkalom szerint — elodázhatatlan szent feladataink legyenek! Az első keresztyének a szeretetmunkák által hódították meg a világot! Jobb keresztyénnek lenni azt jelenti : másokat, másoknál jobban tudni szeretni!

Felelősek vagyunk minden emberéletért!

Az újított formájában nemsokára kezeink közé kerülő Egyházi Törvények, az Evangélium lelkét sóvárogva : új munkák, új szolgálatok elé állítják hiveinket. Több lesz ebben a törvényben : az élet és a lélek, mint az eddigiekben

Egyházkerületünkben pár esztendő óta szép eredményeket felmutatva él : a Kálvin Szövetség. E szövetség szükségességét hirdetem s hirdetem. Nem akar ez a szövetség egyház lenni az egyházban, hanem mint társadalmi alakulat : a védelemnek szerintem egy szükséges formája, mellőztetések, igaztalan bántások, közönyre és álmoságra hajlamos korok idején. Az igazi kálvinista öntudat kimélyítésének hatalmas eszköze ez a szövetség. A belmissziói törvény és a szeretet-szövetség munkábaállása tisztazza a Kálvin-Szövetségnek, — mint egyháztársadalmi szervezetnek a jövő kifejlődését s a külön-külön végzendő munkák : alapszabály és program szerint való elhatárolása már folyamatban van. Részemről, személy szerint támogatást ígérve, egyházkerületünk hathatós támogatását is tisztelettel kérem.

A Szeretet Szövetség lélekmentő munkáinak szolgálatára, szívem szerint ajánlom fel életem munkáit. Ma, amikor kicsordul a könnyünk árvaságunk láttára, nem kell e mindennapos imádsággal borulni az Isten kezére, aki megadta a lehetőséget a Kálvineumok által arra, hogy árváink közül legalább egynehányan el ne vesszenek? . . . Nem egynehányukat, — de mindet meg kell mentenünk. A Szeretet Szövetség minálunk bátorsággal kopogtathat. Bizom Istenben, hogy pár év alatt Miskolcon, — az ősök nemes erényeivel áldott jó lelkek áldozatos szerelméből adományozott Miskolci Református Fillegregylet mai rozoga helyiségei felett igen nagy értéket jelentő telkén a Szeretet Szövetség egy gyönyörűsége szép háza fog megépülni. Ha a Kiss Ferenc tüzeket szóró szerető lelkéből, csak egy-egy szikrát fog kapni a mi lelkünk, — akkor a Szeretet Szövetség háza

még a mai nehéz időkben is, — állani fog nem-sokára.

Rendületlenül hive vagyok annak az egy-sületi munkának, amelyik az *O. R. L. E.*-ben tö-mörülve, országos hírű püspök lelkész vezérünk irányításával, a lelkésztestvérek egy közös lelki frontját akarva kiépíteni, olyan sok áldott munkát végezett már eddig is sohasem emberek uralmát szolgálva, de mindenkor az örökké élő Isten dicsőséjét munkálva!

Igehirdetésemben vallást tettem hazám szerel-méről. Az a nagyszerű küldetés, melyet anyaszent-egyházunk: hivei áldozatos életén keresztül, szá-zadokon át végzett Isten dicsőségére és a haza üdvére, minket, az utódokat is kötelez. Ugy terem-tett bennünket az Isten, hogy a hazánk szerelme, az anyánk tejével lett husunkká, vérünk-ké!

Fájó szívvel látjuk hazánk mai élet-halál-tusáját: szegénységét s megaláztatását. Mellette, helyette a keresztyén erkölcs s a nemzeti ideálok szolgálatára mindig odaadtuk életünket és vérün-ket. Érette s miatta anyagiakban koldusokká let-tünk mi is. Intézményeink, melyeket apáink nagy hűsége hívott életre, halódóban vannak. Lelki pásztorok, tanárok s tanítók házába állandó ven-dég lett, a sok helyet el sem képzelhető szegénység.

Felekezeti iskolák fenntartásának vállalkra rakott új meg új terhei a földre roskasztották az iskolafenntartókat. A gazdaságilag tönkrement né-pünk, a felekezeti iskolák fenntartásának terheit mai formájában nem képes vállalni. Revíziót kell követelnünk, kérnünk az államsegélyek megállapí-tása végett.

Magasabbrendű iskoláink; a sárospataki fő iskola és tanítóképző, a két miskolci gimnázium a mai államsegély mellett deficit nélkül ezt az esz-tendőt sem zárhatja le.

A fejlődés nagy menetelésével előretörő ősi főiskola új internátusával a legmagasabb igények kielégítésére is alkalmassá lett Minden reményünk megvan arra, hogy mint eddig istápolták hiveink lelkén keresztül és odafentről is oltalmazni fogják ezután is a vészek s viharok között. Szívemmel szeretem ezt a főiskolát, amelyik édesanyám mellett édesanyámmá lett! Érte kérni, ügyeiben eljárni, intézményeit tökéletesíteni életemnek egyik leg-szentebb feladatául ismerem.

A miskolci leánygimnázium országos hírű, kiváló iskolánk. Boldogok vagyunk, hogy minden-felől csak dicséretét halljuk. Ma azonban a leány-gimnáziumi érettségi, — leányaink kezében nem lehet kenyeretadó bizonyáglevél. Szükség volna arra, hogy leányaink számára tanítóképző meg-nyitására adatnék lehetőség. Igérem, hogy e sür-getésben nem leszek kényelemszerető.

A négyszázéves jubileumához közeledő mis-kolci reálgimnázium tanulni vágyó fiai számára nincsen internátus. Tanárok, áldott munkások: milyen lelket-testet öltő munkát végezhetnek ott, ahol hajnalban utrakelő, estvére a szülei hajlékba hazatérő ifjak százaival, a törődött, agyonhajszolt ifjusággal kell foglalkozniok? Mogmozdulások kel-lenek, hogy internátusa legyen az ősi iskolának! Közel kétszázezer aranykoronáját, majdnem összes

alapítványait odaadta a Haza oltárára. Milyen nagy áldás volna, ha ez megvolna! Az év végére a rém fenyeget ajtajaink előtt, hogy tanárainkat nem tud-juk miből fizetni. Kérnünk kell ez intézmény szá-mára a hathatós segítséget...

Vezérségem ideje alatt a magas Állam min-dig biztosra számíthat reám, ott, ahol a keresz-tyén erkölcs becsület és jelle n pilléreire felépítendő boldog ország eljövételét munkálják, az Isten és a nemzet örökkévaló és halhatatlan igazaiban bizó s dolgozó munkások.

Magunk, nemcsak azért, mert az 1848. XX. t. c. ben lefektetett törvények biztosítják megsegi-tésre érdemes voltunkat, hanem azért is, mert a nemzet életéért vívott legközelebbi harcok alatt hozott áldozataink megmutatása által teljesen le-szegényedtünk, — szegyenkezés nélkül kell, hogy megvalljuk, hogy intézményeinket a magunk ere-jéből fenntartani nem vagyunk képesek. É szegény-ségünkért is, de meg az általunk minden időben hűséggel végzett és a nemzet érdekeit védő és szolgáló munkáinkért is úgy hisszük, megérdemel-jük, a magas Állam segítségét.

Ha a minden magyarok álmát, a magyar feltámadás ügyét szolgáló intézmények védelme-zéséről van szó, ott állunk tudásunkkal, hitünkkel, akarásainkkal minden igaz ügy szolgálatára. Az ifjuság serkentése, iskolán kívüli intézményeken ke-resztül az ifjuság nevelése mindenkor szívünk sze-rint való munkánk lesz.

Mindent megtettünk eddig is s meg teszünk ezután is arra nézve, hogy a felekezetek közötti testvéri jó béke állandó legyen.

Minden felekezettel békességben élve, a Krisztus királyságáért, az egységes nagy Magyar-ország eljövételéért csak az egybeforrott magyar lelkeken keresztül lehet reménységünk!

Hiába vontak emberakarások megmaradott országunk s a letépett darabok közzé új határ-vonalakat, a keblünkről letépett testvérekkel sor-sunk közös. Még melegebben öleljük át őket ke-serves sorsukban s velük egy közös álom meg-valósításán fáradozunk úgy is mint keresztyének, úgy is mint magyarok.

Az idegen országokban élő és a külmisszió szolgálatában Krisztusért keresztek hordozó lelki munkások: mindenben testvéreink és a szíveink-ben élnek!

Magamról annyit, ... hogy Vezérségre hivat-tatásommal életemben csak annyi történt, hogy alázatosabban hajtom meg Isten előtt a fejemet, mint eddig, — mert több szolgálatra hívott el akarata. Eddigi életem programja: a másokért való örömteljes szolgálat volt. Az én püspökségem számomra nem a méltóság, azért kedves, de igye-kezni fogok hűséggel végzendő munkáim által, — méltóságossá tenni szolgálatomat.

Tudom, hogy én bennem magamban sok a hiányosság. De hát kicsoda az, aki elmondhatná, hogy ő tökéletes? Értékeink külön külön vannak elhelyezve. Ahány szív, ahány élet: annyi érték! Én össze akarom gyűjteni, egy közös munkába állítva azokat a segítő társakat, akiknek az Isten ügyéért való szolgálat: gyönyörűség! Az eke mellett,

vagy a műhelyekben; a tanári katedrákon, vagy a parókiákon lelem meg őket — mindegy. De meg kell találnunk azokat a szép lelkeket, akik oda fogják hozni lelki kincseiket bizalommal, féltékenység nélkül a közös oltárra, hogy a közösen egyakarattal végzett munkák áldásait meglássák mindenek. Az értékes életeknek ezt a felkeresését, munkába állítását eddigi életemben mindig sikerrel szolgálhattam. Azért, mert vezérré hivatattam, lehetnek is, vannak is seregünkben nálamnál külfönbek is. Adja csak ide mindenki, amivel őt az Isten megáldotta, bizalommal közös ügyeink szolgálatára, akkor önzés, irigység s féltékenységek nélkül csak azt fogják látni köröttem mindenek, hogy nem a magam uraságát, nem a magam dicsőségét, hanem mindenkor az Isten és a nemzet szent ügyét kívánom szolgálni és szolgálatni jóakarátú munkatársaim segédelmével.

Szeretem a rendet. A békételenkedőket nem szívlelem. Kilenc évi esperességem alatt, egyházmegyémben a bírósági ügy ismeretlenné lett.

Krisztus az emberekért jött e világra. Én is az emberekhez vágyódom. Püspöklátogatásokat úgy érzem meg kell kezdenünk. Személyesen szeretném megismerni, gyülekezeteink külső és belső életét. Szeretném, ha a lelkipásztori eszmény felé közelebb juthatnának lelkésztestvéreim: a bensőségesebb testvéri összeemelegedést megadható, lélekcsereelő megbeszéléseken

Szeretném, ha a lelkészlakok és tanítói lakások a benne élők szívvel együtt közelebb hajólnának egymáshoz. Szeretném, ha a presbiterek, a világiak, őket is kötelező egyetemes papságunknak nemcsak jogait, de a kötelezéseit is örömmel vállalva: az emberebb ember, a keresztyénebb keresztyén, a magyarebb magyar kiépítésének lélek munkái végzésénél szívök szerint segítségünkre lennének mindenekben. Szívem nyitott kapu. Kik segítségre várnak, ha tudok, segítek s hozzám mint testvérükhöz, mint haza, úgy jöhetnek. S ha bűnök útjára tévedett közülünk valaki, jöjjön bizalommal, — még a botrány kirobbanása előtt, — az én szívem segítségére kész. Ez a segíteni vágyódás azonban soha nem lesz bűnök elsimítása, vagy kendőzése. Aki bűnös, lakoljon érte. De keresni kell a módját, hogy a bűnöst újra: hazavigyük az apai kádba! Fegyelemszeretete nélkül nincs győző sereg. Katonák kellene, Isten katonái kellene mellém! — akik állják a vártat is, a harcot is.

Szeretném, ha kissé élmesebbek volnánk, s ha a való élettel jobban tudnánk számolni! Gazdasági megerősödést jelentene számunkra, ha a kerület egyházainak meglévő pénzeit, alapjait: egy olcsó kölcsönt nyújtható központi pénztár útján kezelnénk. Szeretném, ha havi befizetések útján, egy öregségünkre tartalékoltt összeget tudnánk adni útravaló gyanút úgy nyugdíjba vonuló lelkészeinknek, mint keserves golgotákat járó lelkész özvegyeinknek. Szeretném azt is megérni, hogy minden lelkész testvérünket, ha megtér a minden élők örökös lakóházába, — mint a mi halottunkat temetnénk el. Kétszázon felüli lelkésztől, egy-egy lelkész temetése eljöttkor mindenkit kötelezően befizetett összegek központi pénztárunkba beküldése által

hozzájuk illően temettethetnénk el s mennyi átkot üznénk el egy egy lelkész testvérünk koporsójától, ezzel a testvéri szülte s egykor mindnyájunknak kijáró segítő munkával! . . .

Mire segít Isten?, — nem tudhatom. Annyit tudok, hogy felém hajló szive melegét érzem! En csak egyet kérek. Amint elhívással az Isten megéreznem, hogy jószándékú munkámban eddigi életem Istenet dicsérni vágyó szolgálataimat kívánták megjutalmazni, ezt a támogatást kérem jövőndő munkámban is.

Különösképpen kérem ezt a támogatást Ö-nagyméltóságától, a mi dicsekedésünktől, szeretett főgondnokunktól. Isten jókedvűből adatott gyönyörűséges szép élet; Istenbe vetett rendíthetetlen hite; jócselekedetekkel áldott belső embere; gazdag tapasztalatokkal áldott kormányzói bölcsessége; az a szeretni s imádkozni tudó jószágos szive, — legyen nekem sokszori erőtelenségemben támogatásomra. Én csak egy darabkát kérek a szívéből s én az egész szívemet kínálom érte cserébe.

Egyházkerületünk minden rendű alkotó tagjai, kerületünk minden gyülekezetei, minden rendű és rangú tagjaitól: szeretetet kérek s én is szeretetet adok cserébe!

Püspöki székemet im most ezzel foglalom el; Magamnak: munka: Krisztusért! . . . Istennek dicsőség örökön-örökké! . . .

A püspöki program elhangzása után Dókus Ernő főgondnok köszönte meg a programbeszédet s fűzte hozzá azt a frappáns megjegyzést, hogy ebből a programbeszédből is megállapítható, hogy Farkas István püspök utóda lesz nagy elődeinek.

A püspök lelkes éltetése közben elnök a közgyűlést bezárta.

Üdvözlések.

Az üdvözlések sorát egyetemes konventünk nyitotta meg. Ravasz püspök emelte néhány csodálatos szavával örök magasságba szívünket. S ezekre felelt püspökünk nagy szépséggel. Üdvözölték a püspököt: a tisztai evangélikus egyházkerület, a miskolci evang. egyház, Péter Mihály ref. püspök, dr. Mikszáth Kálmán főispán a királyi kormány nevében, a gör. kath. egyház, a katonaság, vármegyei küldöttség, a város tisztviselő karának és törvényhatósági bizottságánk küldöttsége, a kir. törvényszék és ügyészség, a miskolci vasutasság, a rendőrség, a pénzügyigazgatóság, a kir. tanfelügyelőség, az Orsz. Ref. Lelkészegyesület, a sárospataki főiskola igazgató-tanácsa, tanártestülete és ifjusága, a két miskolci gimnázium és ref. elemi iskolák, a református nőszövetség, ref. tanítóegyesület, Bethlen Gábor és Kálvin-Szövetség stb.

Az ápr. 15-iki közgyűlés.

Április 15-én a folyó ügyek letárgyalására ült ismét össze az egyházkerületi közgyűlés. Éneklés, a Püspök úr bibliaolvasása és imádkozás után, Farkas István püspök napirend előtti felszólalásban fejezte ki a közgyűlés üdvözlését a 80-ik életévét febr. hó 5-én betöltött Dókus Ernő főgondnokkal szemben, aki gyöngékedése miatt nem volt jelen az ülésen. Közgyűlés egy szívvel-lélekkel osztotta püspöke áldást kívánó, szép szavait.

Majd ismét napirend előtt olvasta fel a püspök megrendült lélekkel *Dókus Ernő* egyházkerületi főgondnoknak az egyházkerületi közgyűlésre intézett levelét, amelyben *Dókus* főgondnok egyházkerületi főgondnoki állásáról való lemondását jelenti be.

„Én úgy érzem — írja az egyházkerület távozni készülő főgondnoka —, hogy nekem jogom van a Főtiszteletű Egyházkerulettől és az azt képviselő Egyházkerületi közgyűléstől azon utolsó kegyet kérni, hogy fáradt szolgáját, aki dicsekedés nélkül mondhatja, hogy a lefolyt ötven év egy tekintélyes részét szentelte anyaszentegyházának építő, fenntartó, szép és boldogító, de gyakran nehéz munkájának: kegyelemben távozni engedje.“

Az egyházkerület megdöbben érzésekkel hallgatta a lemondó levelet és a püspök indítványára azonnal sürgönnyel fordult a Miskolcraól Búdapestre utazott főgondnokhoz, lelkének minden érzésével kérve őt lemondása kegyes visszavonására.

Valóban egészen nyilvánvaló, hogy azt a kapcsot, amely a tiszáninneri egyházkerületet *Dókus Ernő* főgondnokhoz fűzi, már csak a halál szüntetheti meg. Emberileg mi másként elgondolni nem tudjuk.

Talán nincs is kétség aziránt, hogy a főgondnok ur meghajlik egyházkerületének a szakítást még elképzelné sem tudó, esdve kérő szeretete előtt.

Lemondott egyházkerületi főjegyzői és sárospataki főiskolai gondnoki tisztéről és bizottsági állásairól *Janka Károly* főjegyző és főiskolai gondnok. A püspök úr gyönyörű nyilatkozatában méltányolta a lemondó főjegyző és főiskolai gondnok hervadhatatlan érdemeit s mély sajnálattal jelentette, hogy lemondása visszavonására nem tudta rábírni. Az egyházkerületi közgyűlés szintén egy akaratral juttatja kifejezésre, hogy nem fogadja el a lemondást, csak amikor ismétellen kifejezésre jutott, hogy minden kérés hiábavaló, rendeli el a közgyűlés — mivel az ügyek vitele halasztást nem tűrhet, az egyházkerületi főjegyzői állásra a szavazást s kéri fel *Janka Károly* a főiskola legválságosabb pillanatában az ügyek további vitelére.

Marton János egyik lelkészi aljegyző olvasta fel *Janka Károly* püspökhelyettes nagyon gondosan összeállított, tartalmas és mindenre kiterjedő gondosságu jelentését, amely egész terjedelmében jelenik meg az egyházkerület jegyzőkönyvében.

E jelentés kapcsán, mikor az egyházkerületi közgyűlés köszönetet szavazott *Janka Károly* lelkészi főjegyzőnek püspökhelyettesi minőségben végzett minden munkájáért, indítványozza Elek József felsőborsodi esperes, hogy egyházkerületünk *Janka Károly* urnak nagy érdemei elismeréséül a főtiszteletű címet adományozza. Az indítványt a közgyűlés nagy lelkesedéssel tette magáévá.

A közgyűlés többi ügyei, egyik másik ugyan élénk vitát keltve, de gyorsan elintéztettek. Belmissziói előadóvá a közgyűlés a lemondó dr. Enyedy Andor érdemeinek meleg köszönete és jegyzőkönyvi megörökítése mellett *Svingor Jenő* radostyáni lelkészt választotta meg, aki forró bizonyosgtétellel ajánlotta fel a rája bizott erőket egyházkerületünk és a Megváltó Ur Jézus szol-

gálatára. A Theol. Szemle fenntartása ügyében az egyházkerület nem lát helyesebb megoldást, mint amit az ORLE kérelme megjelöl. Egyházkerületünk tisztelettel kéri az egyetemes konventet, hogy segítse diadalra ezt az elgondolást. Egyházaiknak becsületbeli ügye ennek a theol. szaklapnak a fenntartása. Ha a Parochiális Könyvtár mostani szabályzata útját állaná a felvetett terv megvalósíthatásának, módosítani lehet ezen a szabályzaton, hogy a Theol. Szemle is élhessen.

Félegy órára a közgyűlés a püspök imádságával véget ért. Délután a bíróság ülésezett.

Az ORLE kérelme

valamennyi református Egyházmegye Espereséhez és Egyházmegyei Lelkészegyesület Elnökéhez és Nagytiszteletű Tagjaihoz.

Nagytiszteletű Szolgatársaim!

Az ORLE határozata és állandó gyakorlata alapján azon célból, hogy a lelkészek önképzése ügyét előmozdítsuk és bizonyos fontos elvi és gyakorlati kérdésekben egységes közvélemény kialakítását elősegítsük, a f. évi egyházmegyei gyűlések és lelkészi körök tárgyalási anyagát a következő három kérdéssel bővítjük ki:

A) Tudományos tétel:

1. *A praedestinatio kérdése a keresztyén ember szabadsága és felelőssége viszonyában.*

B) Gyakorlati tételek:

2. *A református gyülekezeti szegénygondozás elvei falun és városon.* Az egyházmegye gyülekezeteiben milyen szegénygondozási elvek és módok voltak gyakorlatban? A református egyház hitvallási és történelmi multjából milyen elvek következnek s hogy lehetne ezeket a jövőben megvalósítani.

3. *A telepítés és agrár-munkás kérdés a református gyülekezetekben.* Erre vonatkozólag figyelemmel kell kísérni az Országos Jóléti és Gazdasági Társulatnak a „Lelkészegyesületben” megjelent közleményeit és a mult évi főtítkári jelentés U. pontját (megjelent a „Lelkészegyesület” 1931. 49. számában a 366. oldalon).

Ezenkívül az ORLE 25 éves jubileumi ünnepeinek előkészítése céljából külön helyi tételként kítüzöm a következőt:

„Az illető egyházmegyei Lelkészegyesület rövid története.“

Minő lelkészi összejövetelek, értekezletek, kis-köri gyűlések, egyházmegyei előértekezletek voltak az ORLE alakulása előtt az egyházmegye területén? Kik voltak vezetői, mik voltak tárgyai? Az ORLE alakulásakor milyen álláspontot foglaltak el az egyházmegye lelkészei. Az egyházmegyei lelkészegyesület megalakulása, vezetői, gyűlései, főbb tárgyai, alsóbb tagozatokra osztása Központba küldött választmányi tagjai. Az egyházmegye területén levő különleges lelkészi intézmények és alakulatok. Az egyházmegye lelkészei az ORLE gyűléseken mint résztvevők, mint szereplők. Az ORLE jubileumi ünnepeire való tekintettel hogyan lehetne az egyházmegye minden lelkészenek ORLE tagságát, hátralékát rendbehozni és lelkészenként 10 (tiz) P-ös ORLE jubileumi alapítványt létesí-

teni (befizetése 2—2 P-s évi részletekben 5 év alatt. Az alapítvány célja kiváló eredményt elért főiskolai lelkész-árvák, lelkészek gyermekei, továbbá segédlelkészek és ifju lelkészek megsegítése. Gondoskodás arról, hogy az ORLE jubileumi gyűlésen megfelelő számú választmányi tag és lelkész részt vegyen.

Atyafiságos szeretettel kérlek, hogy a kérdések előadására és kifejtésére a lelkészi testületből mindegyik kérdésre két-két előadót kijelölni sziveskedjete. A kérdések leggyümölcsözőbb tárgyalási módjának azt tartanók, ha a két kijelölt és írásbeli értekezést felolvasó előadó mellett még más lelkésztestvérek is felszólítást nyernének a kérdéssel való behatóbb foglalkozásra, hogy így a felolvasás után meginduló vitát szakszerű, tárgyalagos hozzászólásokkal vezethessék be és így a lelkészértekezletek tagjai ne csak passiv hallgatói, hanem activ résztvevői is legyenek a kérdés tárgyalásának, és ezáltal egységes közvélemény kialakításának.

Ugy a kérdéseket tárgyaló szakértekezéseket, valamint az elfogadott határozati javaslatokat és a hozzászólások lényegét is tartalmazó jegyzőkönyveket sziveskedjete a gyűlés megtartása után sürgősen *Csikés Sándor egyetemi professzor, ORLE főtitkárhoz (Debrecen, Kollégium)* küldeni, hogy az egész országból beérkező anyag egységes szempontok szerint kellő időben feldolgozható legyen a folyó évi ORLE gyűlésre.

Anyaszentegyházunk javára szolgáló munkánk elvégzésében segítő készségeitekre Isten áldását kívánom atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1932 március 17.

D. Dr. Baltazár Dezső
püspök, az ORLE elnöke.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozás.** *Kolláth Pál* füzessgyarmati s.-lelkész, aki a kampeni theológiának is két éven át hallgatója volt, 27-ik évében hosszas betegség után ápr. 6-án a szülői háznál Zilizen elhunyt. Alapos készülttségű, lelkiismeretes munkásságú, hivatásos szolgálóját vesztette el benne egyházunk. Temetésén a zilizi lelkész funkcióján kívül Nagy Sándor sajozszeptéri s.-lelkész vett tőle búcsút a volt diáktársak nevében. Áldás emlékére!

— **Buzdító példa.** G. Sipos József, aki mostanában tért haza Amerikából 38 évi távollét után, a vámosujfalusi egyháznak egy ezüst urasztali boros kancsót és egy ezüst urvacsora-kelyhet ajándékozott összesen 280 P. értékben.

HIVATALOS RÉSZ.

— **A lelkészi nyugdíjbizottság** legközelebbi ülését f. évi márc. hó 21-én tartotta. A tárgyalás során az egyházmegyéknek a változásokról szóló jelentései tudomásul vétettek. A bizottság két teljesen szolgálatképtelen lelkészt nyugdíjazott, egy nyugdíjazás iránti kérvényt elutasított, mivel a kérvényező lelkész betegsége olyan természetű, hogy az nem teszi őt szolgálatképtelenné. A bíróságaik

által fél nyugdíjuk elvesztésére ítélték ostroma ismét kísértett a nyugdíjintézet ellen. Ítéletük hivatalból felebbezés hiányában jogerőre emelkedett, így a bizottság oly módon kívánja megvédeni a nyugdíjintézetet, hogy a konventhez felterjesztést tesz, hogy az E. T. VII. t. c. 13. §-ának c. bekezdése értelmében jogorvoslattal éljen. A Fiú és Leánykálvineumok, valamint az őrszentpéteri Szeretotthon 3 éven át további 2000—2000 P. évi segélyre ajánlatnak. A nyugdíjintézet állapotáról szóló jelentés szomorú képet mutat. Az 1931. évre ájtott 180.453 P. hátralékos tagsági díj és az 1931. évi kivetést képező 252.587 P. együttes összegét kitevő 433.040 P. követelésre mindössze 147.768 P. folyt be, tehát az évi kivetésnél mindössze 2159 P.-vel folyt be több, miáltal a hátralék 250.429 P.-re emelkedett, ez pedig 70.000 P.-nyi növekedést jelent a múlt évvel szemben. Egyházkerületünk a díjak befizetésében ezúttal is második helyen áll; A tiszántuli egyházkerület most is az utolsó helyen áll. Hátralékmentes egyházmegye nincs. Még tavaly 3 volt. Egyházkerületünkben az alsözempléni hátralék a legnagyobb és pedig 164%. Az esperesek jövőre negyedévenként jelentéstételre köteleztetnek, egyidejűleg felhivatnak, hogy a hátralékok behajtása iránt intézkedjenek és annak eredményéről f. évi június hó 30 ig jelentést tegyenek.

A nyugdíjintézet összes vagyona, melybe a pusztakengyeli birtok értéke a vételár szerint van beállítva, noha az az általános értékcsökkenés miatt ma jóval kevesebbet ér, 1.182.590 P. Múlt évi gyarapodás 69.726 P. A gyarapodás a belépési járulékok folyománya. 1931 dec. 31-én 493 özvegy, 43 szülőtlén, 124 apátlan árva támaszkodott az intézetre. 1931-ben úgy az özvegyek mint az árvák száma csökkent.

Nyugdíjakra kifizetett 1931-ben	302.573 P. 23 f.
Özv. árva járulékokra „	453.221 P. 80 f.
Együtt	755.795 P. 03 f.

Az 1932. évi költségelőirányzat bevételi és kiadási tétele 1,185.737 P. melyben tőkésítésre 426.177 P. irányoztatott elő, annak ebben a valódi tőkésítés csak 50.000 P.

A nyugdíjintézet magán viseli a lelkészek és egyházak teljes elszegényedésének szomorú képét, amelyet vajha a leggyorsabban változtatna derűre a felettünk örködő jóságos Istennek hozzánk visszatérő nagy kegyelme! —ly.

Alsözempléniak figyelmébe. 1. Legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk szavazást rendelt el egy egyházmegyei világi aljegyzői állásra. A szabályszerűen kiállított szavazólapok 1932 május 31-ig küldendőek az esperesi hivatalba. 2. Ugyancsak május 31-ig jelentést kérek azokról a helyekről, ahol vasárnapi vásárok tartatnak, azzal, hogy tett-e lépést a presbitérium azoknak hétköznapokra való áttétele iránt? 3. A legutóbbi missiói jelentéseket a presbitériumok mindenütt mutassák be az egyházlátogatóságnak. Sátoraljaujhely, 1931. április 8. *Kiss Ernő* esperes.

Az esperesi hivatal f. hó 20-tól újabb hirdetésig Máthé Gyula t.-bíró vezeti.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

M E G J E L E N M I N D E N S Z O M B A T O N .

ELŐFIZETÉSI DIJ

Egész évre 10 Pengő.
Fel évre 5 Pengő.
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5 Pengő.

Felelős szerkesztő és kiadó

MARTON JÁNOS

+ ömunkatársak

Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ
és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről:
Dr. H. KISS GÉZA.

HIRDETÉSEK DIJA:

Megegyezés szerint.

TARTALOM. *Farkas István*: Üzenet a gyülekezetekhez. — *Kovács István*: Az abauji egyházmegye tavaszi közgyűlése. (Vége köv.) — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Üzenet a gyülekezetekhez.

I. sz. püspöki körlevél.

„Kegyelem nektek és békesség az Atya Istentől és a mi Urunk Jézus Krisztustól, aki adta önmagát a mi bűneinkért, hogy kiszabadítson minket a jelenvaló gonosz világból, az Istennek és a mi Atyánknak akarata szerint, — akinek dicsőség örökkön örökké! Ámen.“

Kedves Testvéreim! Amikor Isten kegyelme és a kezdet kezdetén elrendelt akarata szerint és a tiszánineni ref. egyházkerület gyülekezeteinek, mint Istentől rendelt eszközöknek bizalmából, — immáron felszentelt püspök, — ha egyelőre, személy szerint nem mehetek el hozzátok, legalább az üzenésem utján simuljon a lelkünk egymáshoz közel s hadd beszélgessek veletek azzal a bensőséges és igaz szeretettel, amellyel az istenszerellemmel megtelt telkek, az egymásra ratalált testvérek tudnak beszélni.

Az Apostol vallomását idézve: Bizonyosságom az Isten, hogy szívemben hordozlak titeket s vágyakozom mindnyájatok után a Krisztus Jézus szerelmével! . . . s alig várom azokat a boldog órákat, amikor szemtől-szembe állva, ezekben a nehéz időkben, — mikor kiöntötte Isten rajtunk az Ő busulásait: vizasztaljuk és tanítsuk egymást, — felpróbáljuk az Isten ama fegyvereit, amelyekbe öltözött harcolni tudunk a Krisztus királysága ellen törő földi hatalmasságok ellen!

Bizony, — sokan elidegenedtek közülünk a Krisztustól s ezért olyan a sorsa a föld népének, mint az üldözött vadnak!

És nem is lesz addig nyugalma a világnak, míg Isten és önmagunk ellen való vétkezésünket alázatosan megismerve, oda nem roskadunk mindnyájan a golgotai kereszt tövébe s bele nem merítkezünk, — a keresztről aláhulló, életünket megtartó ártatlan vérbe! . . . A kereszt dicsőséges hőse: Krisztus, — mind a világ végezetéig e világban él, jóra serkent s magához hívogat. S nekünk találkozni kell Ővele! Nem erőszakolja ránk magát, de szíve állandó szállásadásra készen vár s a karja mindig ölelésre kitérve. Szemében a

minket sirató könnyek ragyognak s éjjel és nappal csendül ajkán a kérdő szó: Akarsz-e meggyógyulni? . . . Jöjj haza hozzám megfáradt gyermekem . . .

Testvéreim! — el kelt már egyszer indulnunk az Ő nyomdokain járva! Vele, Benne és Átala élve, — halálosan nagy, engedelmes szeretettel, odaadással, bátorsággal kell megkeresnünk s megtalálnunk: a száraz avar s hófölte tájakon is — a Krisztus nyomát.

Én magam azt ígértem, hogy Apostolságra indulok el ti közöttetek! És ez az Apostolság nemcsak engem hív és vár, hanem hívja korunkat, melynek gyötrődése a pokol kinját eleveníti meg szemeink előtt! Ki kell nyújtani kezünket a Krisztus keze után s megragadva hittel, nem bocsátani azt el, hanem Vele együtt kell járni azokon az utakon, amelyek felé talán itt-ott hajladoznak virágos ágak is, de legtöbbször fájó tövises, lábunkat szuró kavicsok, meredek szirtek, mély szakadékok, özvegyi könnyek, árva lelkek busulásai várnak reánk.

Az Apostolság szolgálatára hívom és várom gyülekezeteink nagyjait és kicsinyeit: lelkészeket, tanárokat, tanítókat, presbitereket s gyülekezeteink mind köz- mind tanácsos rendeit. Nincs közöfünk olyan kicsiny, aki sokat ne tehetne a Krisztus ügye diadaláért! Minden ember alkalmas az Isten országára, — legyen bár keze az eke szarvára téve; legyen bár műhelyben izzadó munkás; legyen nemesi kuriák ura, vagy szolgája másoknak. Isten előtt minden ember érték s Neki kedves mindenki azért, amije van! Krisztus azért jött e világba, hogy egyenként ismerjen és egyenként belenőni segítsen az öiökkévalóságba — minden embert!

Uj eget és uj földet: a jó, a jobb emberek világának kialakulását várom én, ide közénk . . . Azt az időt várom én, mikor ráeszmélünk mindnyájan felelősségünk tudatára, hogy mi mindnyájan testvérek vagyunk s felelősek vagyunk minden veszendőbe indult életért. Uj világot várok, melyben a hívők munkás szeretetének jutalmául: az Isten sátora az emberekkel lesz és velünk lakozik és mi is az Ő népei leszünk! (Jel. XXI. 1—3). A

lelki ajándékok is, — a szolgálat is különféleképen adatik ki a számunkra. De mindnyájan kapunk valamit az Istentől és ha kapunk: ingyen, kegyelemből kapott talentumainkat ne rejtjük el, hanem használjuk azt Isten országa javára.

Ki kell gyógyulnunk: a magunk, a föld, a pénz, a világ önző szerelméből. Kincseket kell gyűjtenünk, örökkévalót, amelyeknek nem árthat sem emberi bölcsesség, sem Marx, sem Lenin, sem semminemű földi hatalmasság! Isten élő templomává kell formálni a szívünket, hogy abba beleférfjen a magasságos Isten s állandó szállást, ott vegyen

Fájdalmas szívvel hallottam a híret innen s onnan, hogy a mi fehérre meszelt templomainknak ma már nincs olyan hívogató varázsa, mint azelőtt... Hogy harangjaink üzenése, nem markol úgy a szívekbe, mint a boldog időkben... Hogy a zsolttáros énekek is elhalkultak népünk ajkán!...

Nem a templom, nem a harang, nem a zsolttáros lettek másak, — hanem mi lettünk mássá.

Serkenj fel, aki aluszol és támadj fel a halálból és felragyog neked a Krisztus: én Népem.

Vissza a Krisztushoz.

Magyar fajtánk lelkének két ősi szépsége: hitünk és Hazánk szerelme, a mi legdrágább örökségünk. Ezt a mindennél drágább kettős örökséget drága áron: a Krisztus és apáink vére árán adta nekünk az Isten! Kárhózat a sorsa annak, aki eltékozolni hagyja ezt, vagy azt.

Az Isten adta nekünk anyaszentegyházunkat is és Hazánkat is. Ő küldött ide minket erre a földre: Az Ő keze mérte ki gyönyörűséges Nagymagyarországunk határait. Miénk ez az ország elszakított részeivel együtt, mindenestől fogva Miénk a Tatra minden fenyeve, nekünk virít az erdélyi hegyek havasi rózsája, nekünk zugja zsolttáros énekét a Tisza, a Maros, a Szamos gyöngyözve fodrozó vize; mieink a megszentelt sírok, mieink minden utánunk és érettünk hullatott könny odaát; mienk az egy és oszthatatlan Nagymagyarország! Az igazán keresztyén tudja, hogy ő a Krisztusé és azt is tudja, hogy mindenre van erőnk a Krisztus által!...

Előre hát bátran Isten és a Haza ügyéért! Munkára fel!

A győzöt oszloppá teszi Isten, — templomában, — királyi székében együtt ül Vele (Jel. III).

Imádkozzatok érettem is s én is imádkozom érettetek, hogy az Isten nyissa meg előttünk az Ige ajtaját, hogy szólhassuk a Krisztus titkát!... (Kol. IV : 3).

Előre hát én seregem: Krisztus nyomában, Krisztusért, — egészen a diadalomig! Amen.

Az abauji egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Március hó 21-ikén Szikszón tartottuk tavaszi közgyűlésünket a községháza tanácstermében. Az alkotó tagok, az érdeklődők és vendégeink szép száma csaknem betöltötte a tanácstermet.

Cziáky Endre esperes szívből fakadó imádsága után szeretett egyházmegyei gondnokunk

Farkasfalvi Farkas Géza alábbi beszéddel nyitotta meg a közgyűlést:

Nagytiszt. Egyházmegyei Közgyűlés!

Őszi közgyűlésünk óta eltemettük széleslátókörű, tudós püspökünket, aki nekünk az abauji ref. egyházmegyének évtizedeken át szeretett vezérünk és rólunk melegen gondoskodó esperesünk volt. Nem kívánok az ő nagyságának és érdemeinek taglalásába bocsátkozni, elvégezték azt a közelmultban az arra leghivatottabbak.

Meg vagyunk győződve arról, hogy egyházkerületünk bölcsesége megtalálta a méltó utódot, kinek működése elé, — ismerve érdemekben dus multját és lelkes apostoli egyéniségét —, a legnagyobb reménységgel tekinthetünk. Kétségtelen az, hogy az egész egyházmegye nevében szólok, amidőn én azt indítványozom, hogy őt közgyűlésünkben mély tisztelettel bizalommal és szeretettel üdvözzöljük.

Egyházkerületünk érdemekben és szolgálatokban utolérhetetlen ősz főgondnoka, nem régen ünnepelte születésének 80 éves fordulóját. Az egész egyházkerület, sőt az egész egyetemes magyar ref. egyház megilletődéssel kérte e napon az egek urát, hogy őt számunkra szellemi és testi erői teljességében, — ami vezetésünkre és kormányzásunkra — még számos éven át tartsa meg.

Frenczel Béla hön szeretett lelkésztestvérünknek és Szepessy Zoltán hűséges e.-megyei tanácsbíráknak mélységes szomorúsággal mondunk búcsút Fejezzük ki megtört családjuknak igaz, bensőséges együttérzésünket.

Hosszu vajudasok után a lelkésztanító képzés megszerzésének gyakorlatilag szinte egyedül kivihető és helyes módjához most jutottunk el. Az egyetemes konvent előterjesztését ugyanis a vall. és közokt. minisztérium elfogadta, mely szerint „a két segédlelkézi év egyike alatt legyen megszerzhető a tanítói oklevél.”

Meg kell emlékezni azon — ismert, megbontránkoztató, igaztalan, kvalifikálhatatlan támadásról, mely a gönci járás s általa az egész egyházmegye, sőt az egész magyar ref papságot érte; azt a papságot, mely a legsúlyosabb időkben mindig tudta kötelességét és mindig a hazafias nemzeti irányzat tántoríthatatlan harcosa volt. — Az elnökség, — kötelességszerűen, de a nyert megbízásból is, — megtette a szükséges intézkedéseket a megfelelő elégtétel megszerzésére. A legilletékesebb fórum, a m. kir. belügyminiszter ur kijelentette, hogy „mindazoknak, akiket a főszolgabíró magatartása sértett, a teljes elégtételt meg kell kapniok.” Majd kijelentette, — mint magát szószerint kifejezte —, hogy igazolva látja azt a vádat, amelyet a neki is bemutatott főszolgabírói rendelet alapján a ref. papság sérelme következtében emeltek. Természetes dolog, hogy a főszolgabírónak ebbeli eljárását a legmesszebbmenőleg helyteleníteni és kell, hogy ennek fegyelmi konzekvenciái levonassanak.

Nt. E. m. k. gy. I most várjuk az ígért elégtételt s ennek mértékéhez kell, úgy gondolnom, további magunktartását szabnunk

Jólesőleg és hálásan kell megemlékeznünk az alsózempléni egyházmegye ezen ügyvel kapcsolatos határozatáról, mely szerint „testvéri megértéssel csatlakozik a megsértett abauji lelkészi kar állás foglalásához, ama minősíthetetlen támadással szemben, mely közvetve az egész magyar ref. lelkészi kart.”

Őszi közgyűlésünkön kifejeztük gyötrő aggodalmainkat a gazdasági válság következményei folytán egyházainkat és iskoláinkat fenyegető rettenetes veszedelmek tekintetében. E veszedelmek rohamosan nőttek azóta és már a lét és nemlét határához értek. Nem akarom újból és újból ecsetelni, hiszen mindannyian egyformán ismerjük és érezzük azokat. Csak a Mindenható Istenbe vetett rendületlen hit és Krisztus tanítása által megjelölt út betartása adhat bizalmat a jövőre.

Főtiszteletű elnöktársammal együtt tisztelettel és szeretettel üdvözlöm a közgyűlés megjelent alkotó tagjait és az érdeklődőket, s a mai napra összehívott közgyűlésünket megnyitom.

(Vége köv.)

IRODALOM.

— **Előfizetési felhívás.** A nehéz időkre való tekintet nélkül elhatároztam, hogy Általános Vallástörténet c. munkámat két részletben megjelentetem. Az I. rész, mely a Vallástörténetbe való bevezetést a a Vallásos élet jelenségvilágának rendszeres leírását tartalmazza kb. 300 l. terjedelemben, f. é. június elejére megjelenik. A II. rész, mely kb. 700 l. az összes vallásrendszerek történeti leírását fogja adni, Karácsonyra kerül a sajtó alól. Noha a mű szervesen összefüggő, mindkét része önállóan is használható és kerek, befejezett egész. Ugy irtam meg, hogy teljesen tudományos jellegű és mégis közérthető. Tisztában voltam vele, hogy évtizedek mulasztásait kell pótolnom és olyant kell alkotnom, amely esetleg hosszú időig egyedülálló kalauz marad. Remélem, hogy ez sikerült is nekem. E hitben teljes bizalommal kérem intézeteinket, lelkipásztortársaimat és különösen volt tanítványaimat, kik mindenek fölött tudhatják, hogy miről van szó, támogassanak közérdekű vállalkozásomban. Az I. rész ára intézeteknek 12:50 P. személyeknek 10 P. Az előfizetésre való jelentkezés egyelőre csak az I. részre értendő, amely a megjelenés után azonnal meg fog küldetni az igénylőknek. Szíves bejelentéseket lev. lapon címre kérek. Dr. Varga Zsigmond egyetemi tanár, Debrecen, Ref Kollégium.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A Kálvinszövetség új főtisztviselői.** Az országos Kálvinszövetség elnökévé dr. *Ravasz László* dunamelléki, egyik alelnökévé *Farkas István* tiszáninneri püspököt választotta. Nagyon ideje volna, hogy a Kálvin-szövetség az új elnök működése által visszaadtnék igazi feladata teljesítésének, hogy valódi és egész sikerek fűződjenek szükséges és nélkülözhetetlen működéséhez.

— **Püünkösti szünidő a sárospataki főiskolában.** Az iskolai év megrövidülése miatt a sáro-

pataki főiskolában a püünkösti szünidőt, amely a legációra járás miatt régi idő óta egy hétre terjedt, a tanári kar 4 napban állapította meg.

— **Péter Mihály püspök és a szlovákság.** Ezzel a címmel ír a cseh megszállott területi „Református Egyház és Iskola” azokról a támadásokról, melyekkel a ref. egyház autonómiáját elszántan védő püspök helyzetét akarják a szlovákok gyengíteni, azzal vádaskodva, hogy a püspök elnyomja a szlovák református egyházakat. Ennek beszédes cáfolatául, egyuttal a nemzetiségi kérdésben anynyira humánus magyar gondolkodás bizonyosságául a „Ref. Egyház és Iskola” közli Péter Mihálynak a régi Sárospataki Lapokban, 1901-ben (!) megjelent cikkét. A cikkíró ebben azt kívánja, hogy a tót reformátusok anyanyelvükön irt imakönyveket, zsolnárokat kapjanak.

— **Új főiskolai igazgató-tanácsos.** A tiszáninneri egyházkerület tavaszi közgyűlése a Farkas István püspökké választásával megüresedett sárospataki főiskolai igazgató tanácsosi helyre *Förgács Gyula* sárospataki lelkészt választotta meg. Működésére Isten gazdag áldását kérjük.

— **A bodrogolászii ref. egyház 1932. április 17-én, vasárnap délután templomi ünnepélyt rendezett, melyre meghívta a Sárospataki Főiskolai Kórust is.** Hisszük, hogy a gyülekezet gazdag lelki áldásokban részesült.

— **Diakjótékonyság.** Theol. ifjuságunk a városi inségenyhitő akciójában a saját kezdeményezésére szintén részt vett. A tápintézetben étkezők nov. től március közepéig lemondtak déli kenyéradagja feléről, s az ennek megfelelő kenyérmennyiséget egész kenyerekben a ref. gyülekezet akcióján keresztül eljuttatta a rászorulóknak. — A tápintézet kijárójánál naponként háromszor 12—15 kol-dus, szegény asszony és toprongyos gyerek várja az étkezésről kijövő diákságot. A diákok számukra kihozott kenyérdarabkáiból maguk s nem egy esetben családjaik táplálkoznak. Ez a diákság megérdemli, hogy maga is „kenyér”-hez jusson az életben.

— **Beszámoló.** A tiszaluci ref. egyházban az 1931/32 iki munkaévben is élénk belmissziói élet folyt. A belmissziói munka 1931 nov. első hetében kezdődött és 1932 márc. 15 ig tartott. Minden kedden volt esteli istentisztelet, bibliaolvasással, utána olykor-olykor egy-egy felolvasás. Minden csütörtökön vallásos estély volt, ígehirdetéssel, felolvasással, szavalatokkal. Szombat esténként felváltva a Nőegyesület és Ifjusági Egyesület tartott összejevelelt énekléssel, bibliaolvasással, felolvasással, bibliamagyarázattal és szavalatokkal. Közben az új énekek is gyakoroltattak. Vezérfonal az „Éb-resztő” c. ujság volt. Minden szerepet a tagok végeztek, a bibliamagyarázatot kivéve, melyet egyik egyesületben a lelkész, másokban a s.-lelkész tartott. A csütörtök esti felolvasásokat a lelkész, s.-lelkész és a 3 ref. tanító tartott különböző tárgykörből, minden alkalommal az étellel való kapcsolatot keresve. Összesen 24 ilyen építő. szórakoztató, népművelő, ismeretterjesztő felolvasás tartatott s csütörtöki estéken. A férfi énekkart Angyal László tanító, a vegyeskart Bucik Géza tanító vezette.

A vasárnapi iskolai oktatást az I. osztályban Bucik Géza, a II., III.-ban Sélley Győző, a IV., V., VI.-ban Tóth Albert s.-lelkész végezte. Utóbbi végezte az ismétlő iskolások vallásoktatását is. A konfirmációi oktatás folyamatba van, a s.-lelkész végzi. Volt két sikerült műkedvelői előadás, egy műsoros estély, melyeken a Nő- és Ifj. Egyesület tagjai szerepeltek. Volt kélt alkalmi ünnepély, karácsony estéjén és márc. 15 én, utóbbi hármastagozattal és igen gazdag programmal. Karácsony estélyén Angyal László tanító tartott alkalmi előadást és ugyanakkor a Nő- és Ifj. Egyesület ajándékából 16 iskolaszobát és 10 özvegyet és támasznélküli öreget részesítettünk különféle ruha- és pénzbeli segélyben 125 pengő értékben, Bónis Dánielné ajándékából pedig szeretetsomagokban. Az újév alkalmából az Erdődy grófnők 500 pengő adományából 100 métermázsa szentet és 50 mázsa krumplit osztottunk ki a szegények között. A község ajándékából 6 szegény iskolás gyermek-, a tanfelügyelő révén is ugyanannyi kopott ruhát és lábbelit. Ingyen tankönyvet is kapott vagy 10 gyermek. Mint vendégszónok egy alkalommal Kiss József hejcei lelkész, abauji belmissztói előadó igen épületes, hiterősítő előadást tartott, egy másik alkalommal Kuthy József s.-lelkész az Orsz. Ref. Szeretetszövetség érdekében tartott lelkes propaganda-előadást, majd ismét Töltéssy Zoltán KIE-titkár tartott építő és buzdító előadást, utóbbi az egész levante-ifjúság jelenlétében mindhárman pedig igen nagyszabású közönség előtt. A vámosujfalui ifjúsági vezetőképző tanfolyamon közközlésen két ifju vett innen részt. Művészek és művésznők hazafias előadásai és szép énekszámok több ízben kellemes élvezetet nyújtottak a közönségnek. A Népházban a rádió minden vasárnap délután rendelkezésre állott a falu népének és az építő tartalmú felolvasásokat, a művészi ének- és zeneszámokat ingyen hallgathatta. — A hosszú őszi és téli esték Tiszaluccon általában kellemesen és épületesen teltek el, bár a kemény hidegek néha hátrányosan befolyásolták az összejövetelek látogatottságát. De ha jobb idő volt, zsufolásig megtelt a terem, — A munka a mienk volt, az áldást Istentől várjuk. S.

HIVATALOS RÉSZ.

II.

Kerületünk minden lelkészéhez!

Hivatalos lapunk mai számában közölt I. számú Körleveletemet: *Üzenet a gyülekezetekhez.* — kérem sziveskedjenek lelkésztestvéreim április hó 24-én, vasárnap a délelőtti istentisztelet végzetével, katedráról a gyülekezet hallatára felolvasni.

Hivatalom átvételéről.

Értesitem lelkésztestvéreimet, hogy a püspöki irodát *Papszer-u. 14. sz.* alatti lakásomon rendeztem be. Személyes megkeresések és hivatalos ügyekben is ugyancsak itt állok rendelkezésre. Bár a hétnek itthon töltött minden napján szívesen látom kerületünk minden rendű és rangu tagjait, mégis jónak látom közölni azt, hogy hetenkint két napot és pedig: szerda és pénteket jelölném ki

olyan napoknak, amelyeken lehetőség szerint idehaza kívánok tartózkodni.

Szavazatok elrendelése.

Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk rendelkezéseire, valamint az országos zsinat elnökségétől vett utasításra is, felhívom kerületünk összes presbiteriumait, hogy a következő egyházkerületi tisztségekre adják be szavazataikat:

1. Egyházkerületi lelkészi főjegyzői
2. Egyházkerületi világi aljegyzői
3. Zsinati lelkészi rendes képviselői

tisztségekre. *Szavazatok I. lapon adandók be.*

A szavazatok beküldésénél felhívom a lelkészek figyelmét, hogy a boríték címlapján jelezzék „szavazat” szóval a boríték tartalmát.

A szavazatok június hó 1-ig küldendők be a püspöki hivatalba.

A hátrálékok befizetésének sürgetése.

Az Országos Közalap a lelkészi nyugdíjjaruléka és egyéb címenek egyházkerületünk gyűlékezeti óriási nagy összegekkel vannak hátrálékban. Ezek befizetését szorgalmaznunk kell mindenütt. Különösképen felhívom a presbiteriumok figyelmét arra, hogy a tűzkárbiztosítási díjak azonnali befizetését eszközölniök már csak azért is kötelesség, mert egy esetleges tűz esetén a tűzbiztosítási díjak be nem fizetése miatt őket terhelné a felelősség mulasztásukért.

Az Anyák napja megünnepléséről.

A Kultuszminiszter Úr az állami iskolákban elrendelte az Anyák napjáról május hó első hetében valamelyik iskolai órán való megemlékezést. Felhívom az iskolaszéki elnök urak figyelmét s egyben felkérem a lelkésztestvéreket, hogy május 8-án istentisztelet keretében emlékezzenek meg a családi érzés ápolása s a szülői szeretet növelése s az ifjúság eszményeinek helyes uton vezetése céljából az édes Anyákról.

Atyafiságos szeretettel

Miskolc, 1932. ápril. 20.

Farkas István
püspök.

Az alsóborsodi lelkészek figyelmét felhívom arra, hogy a múlt évi lelkészértekezlet által kifizetett pályavételek beadási határideje május hó 15. — Tételek: 1. Készítendő egy n. n. gyűlékezeti évi munkaterv; díja 50 pengő. — 2. Urvaszori beszéd Jelenések 19. rész. 9. verse emez igéje alapján: „Boldogok azok, akik a Bárány menyegzőjének vacsorájára hivatalosak. Díj: 20 pengő. — Pályamunkák alulírottához küldendők. Cserépfalu, 1932. ápr. 18. Pósa Péter lelk. ért. einök.

Szerkesztői üzenetek.

I—s B—r M—c. Egyezünk meg abban, hogy ha csütörtökig beérkeznek az iratok, akkor *minden esetre* jönnek a lapban. Így elkerülhető azok előre jelzése Ha valaminek feltétlenül szükséges megjelenni, előre jelezve, pénteken is érkezhetsz hozzánk. — **P—y I—n.** Ki van szedve. — **G—r I—n. Nyomár.** Térészüke miatt nem jöhet Különbben is a bíróság előtt előterjeszhető. Az nem kifogásolható, ha valaki a bírósághoz fordul. Ez a rendes dolog, ha valakinek vitás ügye van.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FÖRGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
---	--	---

TARTALOM. Dókus Ernő lemondó levele. — *Janka Károly*: Az egyetemes konvent ülése. (Folyt. köv.) — *Kovács István*: Az abauji egyházmegye tavaszi közgyűlése. (Vége) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. Szerkesztői üzenetek.

Dókus Ernő főgondnok lemondó levele.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyetemes Konvent!

„Ami esztendeink száma 70 esztendő vagy ha feljebb, 80 esztendő“ mondja a 90. zsoltár 10 ik versében. — Tul ezen a megtétezett életkoron, hatvan éves egyházi szolgálat után a tiszáninenni egyházkerület főgondnoki állásáról lemondottam. — Lemondásom egyelőn oka az volt, hogy meggyőződéseim szerint magas korom hanyatló erőivel nem szolgálhatom anyaszentegyházamat olyan hatékonyan, amint azt szeretném és a mai nehéz idők megkívánják. Helyet kell tehát adnom az utánam következőknek, mert anyaszentegyházunk mindenkefelett érdeke töretlen erejű vezetőt kíván. Minden vezérnek csak addig van joga helyén maradnia, míg ő emeli tiszte terhét, de el kell köszönnie, míhelyt tisztét nyomja személyének terhe.

Lemondásom által, törvényeink értelmében megszűntem az Egyetemes Konvent tagja lenni. Ezzel elszakadtak azok a kedves és erős szálak, melyek engem ehez az illusztris testülethez fűztek negyven éven át, előbb mint pót-, majd rendes tagot, azután mint az Országos Református Közalap és az Országos Református Lelkészi Nyugdíj- és Özvegy árva Gyámintézet tagját, később mindkettő elnökét, végül pedig 1927-től mint e magas fórum világi elnökét. Érthető tehát, hogy a bucsuzás nébői tetőjén szívem elfogódik és hangom akadoz.

Először is hálaadással borulok le az én Uram és Teremtőm, a Szentháromság egy örök Isten színe előtt, hogy engem az Ő igaz és tiszta ismeretére elvezetett, már kora ifjúságomban a magyar református egyház szolgálatába állított s abban minden nehézség és küzdelem között, késő vénségemig megtartott s mindvégig különösképen megsegített. Vallom az Ő orcája előtt minden gyarlóságomat, erőtlenységemet és méltatlanságomat, de hirdetem, hogy — nem érettem, hanem az Ő nagy és szent nevéért — elég volt nekem és bennem az Ő kegyelme.

Másodszor a magyar református egyház egyetemét köszöntöm hálás szívvel. Boldog voltam, hogy a Közalap szent filléreit gondolhattam, az özvegyek, árvák, elaggott szolgák gyámolító intézményének lehettem kulcstartója s midőn a magyar református egyház legmagasabb testületének elnöki székébe ültem, úgy éreztem, hogy egyszerű életpályám történelmi csúcsra érkezett. Mindenki jó volt hozzám, soha senki meg nem bántott, hátrátétel és mellőzés nem ért, mindig többet nyertem, mint amennyit követelhettem volna. Ezért énekelem a zsoltáros optimizmus szavát: „Az én sorsom esett kies helyre, nyilván szép örökség jutott nekem.“

Az Egyetemes Konventen keresztül bucsuzom a magyar református egyház minden gyülekezetétől, intézményétől, szolgájától és hivatól. Mindannyiának éreztem szeretetét annál tisztábban, minél kevésbé kerestem és annál erősebben, minél bensőbben viszonztam.

Ez ünnepélyes pillanatban, testamentomos szóval fordulok az utánam következőkhöz s ezek között az egyház világi szolgálóihoz. Engem nem az állit félre, hogy kimélni akarnám magamat, sem az, hogy egy kemény tusa elől meghátrálni akarnék. Boldognak tartom azt az embert, aki ereje teljében egy szent ügy szolgálatában megáldoztatik. Nekem nem adatott meg ez az ajándék; vigyáznom kell tehát, nehogy kárát vallja maradásomnak a zászló. Ma is épp úgy meg vagyok győződve, mint eddig bármikor, hogy egyházunk hajója átevez a mai rettentő viharon, zátonyok és szírtek halálos utjain, mert Isten Lelke lobog a parancsnoki hidon, ahogy elejétől fogva mindig lobogott, *de egész ember kell a kormánykerék mellé*, Olyan ember, akinek szeme nem hibáz és karja nem remeg.

Azért még egyszer hirdetem az ígért nagy vigasztalását: „E világon nyomoruságtok leszen, de bizzatok, én meggyőztem a világot!“ Őseink nehezebb időkben is megállottak s ez a nemzedék is megáll, ha Urának és Királyának azt vallja, aki „tegnap és ma és örökké ugyanaz“.

A szép alkonyat biborfényében égnek az Ur szőlőhegyei. Hallom, hogy zengenek a hegyoldalak, látom, mint kötnek a szőlővirágok, készül a Gazda szüretje, érik haragjának és jókedvének bora. Én pedig agg szolgálja és korán szegődött munkása, elébe állok az én Uramnak és alázattal várom kegyelme bérét s köszönöm, köszönöm, hogy olyan sokáig szolgálhattam Neki.

A Főtiszteletű és Méltóságos Konventet Isten jóvoltába ajánlja

Budapesten, 1932 április 15-én

megfáradt, öreg szolgálja:
Dókus Ernő.

Az egyetemes konvent ülése.

Április 27-én pontban 10 órakor hangzott el dr. Balthazár Dezső püspök ajakán a konvent 1932 évi ülését megnyitó, áldást esdő imádsága, belemarkolva mindenek szívébe, tehetetlenségünk és a bizonytalanságunk között hánykódó szívünk szorongó érzéseit, sötéten látó elménk gondolatait a segedelem és tanács egyetlen forrásához, Istenhez emelve. Mint a pusztába messziről belecsengő harangszó, olyan volt az ihletett ajak könyörgése.

Az imádság hatása alatt álltak még a konvent hivatalosai, mikor az elnöklő dr. Balthazár Dezső püspök jelentette, hogy a konvent világi elnökének távollétében a társelnöki széket dr. Balogh Jenő, hivatalkor szerint rangidősebb főgondnok foglalja el. Elnöki rövid megnyitójában utalt arra, hogy az egyetemes konvent mostani ülését minden eddiginél nehezebb idők bonyolult kérdései fogják foglalkoztatni, de ezek súlyát is messze főtümulja az a gyászszámba menő tény, hogy a konvent világi elnöke annyi áldással betöltött vezéri tisztségétől megválási szándékát bejelentette. A bejelentést tárgyazó beszéd ragyogó tükre volt a konvent világi elnöke egyéniségének, ugyanakkor hű kifejezője a konvent ragaszkodásának világi elnökéhez. A bejelentés által keltett nyomott hangulatban nyitja meg a konvent ülését. Dr. Kovács J. István konventi jegyző felolvasta Dókus Ernő világi elnök bucsuzó levelét. Ez a levél a legmagasabbra ivelt lélek ragyogó éposza, egyetemes egyházunkra nézve ennek a léleknek szívet megható dythyrambjá. Egész terjedelmében közöljük azt eltitkolhatatlan mély fájdalommal, egyszerűen azzal a jogos dicsekedésünkkel, hogy ez a lélek itt borult virágba egyházkerületünkben és innen áldotta meg Isten közegyházunkat vele és benne gazdag gyümölcsözéssel.

A bucsulevél kibeszélhetetlen mély hatást tett. A szíveket a fájdalom ejtette foglyul, míg a lelkeket lebilincselte a levélben egyre emelkedő gyönyörűséges részlet. Ez a levél még jobban hozzáfűzte íróját az egyetemes konventhez s amikor dr. Balogh Jenő, az őt helyettesítő elnök javaslatot tett, hogy az egyetemes konvent egy küldöttséggel fejezze ki Dókus Ernő főgondnok iránt ragaszkodását és kimélyült szeretetét, mint egy ajak szólt a konvent a maga helyeslését és szívével tette rá a javaslatra a határozat pecsétjét.

Dr. Ravasz László püspök és gróf Teleki József bizattak meg a küldetéssel, hogy otthonában a lemondó elnököt keressék fel és birják maradásra.

Szorongó várakozás közben történt meg aztán a megjelentek számbavétele, az elmaradt rendes tagok helyett behívott póttagok igazolása, dr. Révész Kálmán püspök és Láczy József konventi póttag elparentálása, a kegyeletes emlékezés koszoruját fonva meg mindkettőjük sírjára. Boldog emlékü püspökünk családjához részvét nyilatkozatot is tesz az egyetemes konvent.

Meleg szeretettel üdvözölte egyetemes konvent egyházkerületünk beiktatott püspökét, Farkas Istvánt, ki a közös prot. bizottság rendes tagjává, ugyancsak a konvent rendes és rendkívüli bíróságába tagul megválasztott és a bírói esküt letette.

Egyetemes konvent szívből üdvözölte Kéler Ödön tábornokot a m. kir. honvédség protestáns egyházi szervezete főgondnokává történt kinevezetése alkalmából és munkásságára Isten áldását kérte.

Megalakított a rendkívüli gazdasági helyzet által követelt intézkedések megtételére a zsinati és konventi elnöki tanács által ideiglenesen szervezett, a konvent által ezuttal véglegesített bizottság. E bizottságba tagokul egyházkerületünk részéről lelkesi részről Farkas István püspök, Janka Károly konventi tag, világi részről dr. Puky Endre választott meg, egy világi tagsági helyre nézve a tisztánbinnen egyházkerület főgondnoki válságának élintézéséig az határozatott, hogy azt minden esetben az egyházkerület főgondnoka fogja betölteni.

A parochiális könyvtár bizottságnak dr. Buday Gergely előadásában történt és változatlanul elfogadott előterjesztései után a megbízásában eljáró küldöttség megjött és az egyetemes konvent már az első szótól kezdve nagy lehangoltság között hallgatta meg dr. Ravasz László püspöknek itt következő jelentését:

„Mély sajnálattal jelentjük a főtiszteletű és méltóságos egyetemes konventnek, hogy küldetésünk nem járt sikerrel: Dókus Ernő világi elnökünk Ónagyméltósága elhatározásában hajthatatlan maradt.

Még most is hatása alatt állunk ennek a találkozásnak s úgy érezzük, hogy annak nyoma emlékezetünkben soha sem fog eltörlni.

Ónagyméltóságát mélyen meghatotta az egyetemes konvent figyelve és érette hálás köszönetet mond, de elhatározásához ragaszkodik.

Az volt az érzésünk, hogy élete egyik legnagyobb tusáját vívta meg és ez a tusa csucspontját a konventi üzenet átadásakor érte el.

De újra kiviláglott szavaiból, megdöbbenő és tiszteletet parancsoló határozottsággal, hogy elhatározásában a legmagasabb erkölcsi szempontok vezették és azt lelkiismeretének kényszere alatt hajtotta végre. Egyházunk ősz vezére szíve, hajlamai, baráti vonzalmai, kedves emlékei, gazdag egyénisége minden érzelmi eleme ellenére legjobb hite szerint egyháza érdekéből határozott és elhatározásában keményen megállott. Hiába állunk perbe vele és próbáltuk bizonyítani, hogy ő ereje

teljében, személyisége gazdag ajándékaival ma is ugyanaz a nyereség számunkra, aki mindig volt: önmaga megítélésének szigorúságában, a kötelesség parancsszava előtt való meghajlásban, nyilvánvaló tévedése mellett is a református keresztyén jellem tündöklő példáját mutatta.

Kifejeztük előtte, hogy ha egyáltalában lehet beszélni az iránta érzett tisztelet és szeretet növekedéséről: elbucsuzásában mutatkozó férfias nagyságát nézve még jobban szeretjük és tiszteljük mint valaha.

Ma a Dókus Ernő neve ég minden magyar református ember szívében s ennek a névnek fénye, példaadó értelme magyar református egyházunknak egyik maradandó erkölcsi kincse.

Általános levertség közepette jelentette ki az ügyvezető elnök, hogy e történelmi pillanat hatása alatt néhány percnyi szünetet ad, melynek elteltével elnökségi javaslatra a konvent egyhangulag elhatározta, hogy lemondott világi vezére arcképét ülésterme számára megfesteti, a bucsuzó levelet s az azzal összefüggő összes bejelentéseket és előterjesztéseket jegyzőkönyvéből kiemeli és külön lenyomat alakjában az összes gyülekezeteknek elküldi, a lemondást pedig mély fájdalommal tudomásul veszi, a lemondott hervadhatatlan, nagy érdemeit jegyzőkönyvében megőrökíti.

(Folyt. köv.)

Az abauji egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Anyaszentegyházunk iránti fáradhatatlan tevékenység, munka és odaadó szeretet hatja át gondnokunk rövid megnyitó beszédét, amely mindjobban fokozza a mi hálás szívünk őszinte és igaz szeretetét és azt az Istenhez emelkedett óhajtásunkat, hogy a mi világi vezérünket, egyházunk és hazánk javára és szerettei boldogítására sokáig tartsa meg, hogy legyen ő dicsekedése és ékessége egész magyar református egyházunk egyetemének.

Az esperesi jelentés, amelyet egész terjedelmében jegyzőkönyvünkbe foglalunk, méltó társa Cziáky Endre minden eddigi szép és gazdag tartalmu jelentéseinek. Hálás köszönetnyilvánítással jutalmazzuk az esperesi buzgó és eredményes munkálkodást, azzal az óhajtással, hogy a továbbiakhoz nyerjen testi és lelki segédelmet a Mindenek Urától.

Lelki örömmel ünnepeltük és köszöntöttük közgyűlésünkben egyházkerületünk országos tiszteletet érdemlő, mindnyájunknak kedves, szeretett főgondnokát, csabacsüdi Dókus Ernő önanyméltóságát, 80-ik születésnapja alkalmából; valamint gyülekezeteink nagy többséggel megválasztott új püspökünket: Farkas István, szeretettel körülvett főpásztorunkat. Az ünnepelt vezérférfiakat jegyzőkönyvi kivonatban köszöntöttük s értesítettük a mi nagy örömről.

Az öröm hangjai után a mélységes fájdalom bánatos érzelmei foglalják le egész valónkat, a nagy veszteség miatt, amely az elmúlt évben egyházmegyénket érte. A mi nagy büszkeségünk: dr. Révész Kálmán, 20 éven át nagy tevékenységű, igaz szeretettel körülvett esperesünk, egyházkerületünk nagynevű püspöke emlékezete előtt hajtjuk

meg az őszinte kegyelet gyászlobogóját. Mi szeretjük őt legjobban, a mi szívünk fáj utána legjobban. Örökké áldjuk szép és nagy emlékét. Fájó könnyeket hullattunk egyházmegyénk két hű tisztviselőjének, Frenzel Béla göncruszkai lelkész, aljegyzőnek és Szepessy Zoltán világi tanácsbírónak hirtelen és váratlan elvesztése felett is. Eletük oszlopa derékban tört ketté. Legyen áldott emlékeztetük.

Dr. Baltazár Dezső országos református lelkészegyesületi elnök felhívását, amelyben a lelkészek önképzése ügyének előmozdítása és gyakorlati kérdésekben közvélemény kialakításának elősegítése végett, a lelkészi körök által feldolgozandó kérdéseket tűzött ki, közgyűlésünk kész örömmel fogadta. A kérdések és tételek feldolgozására az egyes bizottságokat illetve előadókat kinevezte s az Orle jubileumi alapítvány létesítésére az 5 év alatti 10 P befizetését határozatilag kimondotta.

A megüresedett világi tanácsbírói és papi aljegyzői állásra a szavazást aug. 1 ei határidővel elrendelte a közgyűlés.

Egyházmegyei ügyészünk elköltözvén az egyházmegye területéről, dr. Lehoczky Béla terheinek könnyítése céljából még egy ügyészi állást szervezünk s azt egyhangu lelkesedéssel dr. Idrányi Béla világi főjegyző személyével töltötte be.

Az egyes helyi érdekű ügyek között Telkibánya iskolaügye szerepel, amelynek felállításához a megfelelő kiegészítő állami javadalmat a közoktatási kormány nem hajlandó folyósítani. Már az egyházkerületi közgyűlés tárgysorozatában is helyet foglalt s ugyanennek, mint az Egyetemes Konventnek hathatós támogatását kértük az illetékes miniszteriumnál.

Időszaki bíróság május 2-án lesz.

Kovács István, egyházmegyei főjegyző.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dókus Ernő lemondása a konventi világi elnökségről.** Lapunk vezető helyén és a konventi tudósításban olvasható, hogy Dókus Ernő a tiszáninneri egyházkerület főgondnoki állásáról lemondásával kapcsolatban a magyar református egyház egyetemes konventjének világi elnökségéről is lemondott. Ma az egész magyar református egyház e lemondás lelkeket megrázó hatása alatt áll.

— **Janka Károly továbbra is megtartja főiskolai gondnoki tisztét.** Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok, mint beavatott helyről tudatják lapunkkal, engedett egyházkerületünk tavaszi közgyűlése teljes egyhangúsággal kifejezett marasztalásának s főiskolai lelkészi gondnoki tisztét továbbra is megtartja. A főiskola általános tisztelet és szeretetövezte gondnokának e döntése egyházkerület szerzte nagy örömet kelt.

— **Pünkösti szünidő.** A főiskolai előjáróság nem fogadta el a tanári kar előterjesztését a pünkösti szünidőre vonatkozólag. A legációra tekintettel egy nappal megtoldotta a vakációt. E szerint a pünkösti szünidő május 13 tól kezdődőleg május 17-ig (bezárólag) fog tartani.

— **Uj esperes.** Az alsóborsodi esperesi állásra beadott 61 szavazatból 1 híján az összes szavazatokat *Pósa Péter* cserépfalusi lelkész, egyházközségi tanácsbíró, főiskolai igazgatótanácsos kapta meg. Üdvözljük a buzgó, lelkes és tetterős egyházmegyei vezért új bizalmi állásában! Töltse be azt e nehéz időkben Isten dicsőségére Isten áldásával!!

— **Középiskolai vallástanárképesítő vizsgálat lesz Sárospatakon** ez év június hó 13—14 napjain, még pedig 13-ikán d. u. lesz a vizsgálat írásbeli, 14 én pedig a vizsgálat szóbeli része. A vizsgára jelentkezni óhajtok az érettségi bizonyítvánnyal, mindkét lelkési oklevéllel és a szolgálati bizonyítványokkal felszerelt kérvényüket *május hó 10-éig* kötelesek benyújtani a sárospataki teológiai akadémia igazgatói hivatalánál. A kérvények a Középiskolai Vallástanárképesítő Bizottság ez idő szerinti elnökéhez, a Tiszáninneri Református Egyházkerület Főtiszteletű Püspökéhez intézendők. A vizsgadíja 75 pengő, amely a kérvény benyújtásával egyidejűleg a teológiai igazgatói hivatal címére küldendő be.

— **A Pataki Diákok Országos Szövetségének** felhívása a tiszáninneri egyházkerületi lelkészekhez. A „Pataki Diákok Országos Szövetségé”-nek teljes kiépítése céljából szükséges ismernünk az ország minden községében lakó volt pataki diákok nevét, foglalkozását, azért szeretettel kérjük a lelkész urakat, hogy az egyházaikban élő, Patakon bármily rövid ideig tanult diáktestvéreink nevét és foglalkozását összeírni és azt május 15 ig megbízottunkhoz — ki a személyes érintkezést minden volt diáktestvérrel felveszi — *Csabai István* lelkész címére Kiskinizs, up. Csobád. Abauj vm. küldeni szíveskedjenek.

— **Református** lakosságú községeket sujtott többnyire a Bodrog és Tisza áradása Alsó Zemplénben és Alsó Borsodban, a nehéz viszonyok közt még nehezebben viselhető su yos károkat okozva. Az Isten előtt imádságban való reájuk gondolás is segítség.

HIVATALOS RÉSZ

Felhívom az alsóborsodi lelkészeket a választói névjegyzéknek az egyh. törvényekben megjelölt módon és időben való elkészítésére, illetőleg kiigazítására. A nyomtatványokat e célra már szétküldtem. Kérem a presbitériumokat, hogy ezt az alkalmat használják fel a hátralékok befizetésének szorgalmazására. Atyafiúi szeretettel *Pósa Péter* h. esperes.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe!

Folyó évi tavaszi e. m. közgyűlésünk szavazást rendelt el a lemondás folytán üresedésbe jött *egy papi tanácsbírói* tisztségre. Felkérem lelkész-társaimat, hogy a szabályszerűen kiállított szavazatlapot az esperesi hivatalba *június 1-ig* okvetlenül küldjék be.

2. Az 1932/33-ik évre szóló választók névjegyzéke az E. T. I. tc. 19. 20. §§-á értelmében 2 példányban elkészítve *június hó 15-ig* betérjesz-

tendő. Sürgetést senki ne várjon, mert a postaköltség a sürgetendőt fogja terhelni. Atyafiúi szeretettel vagyok Sajóbabonyon, 1932 április 24-én *Elek József* esperes.

Felhívás az abauji lelkészekhez.

A teológiai internátus javára egyházkerületi határozattal megállapított husvétii perselypénzt, kérem lelkésztestvéreimet, szíveskedjenek forduló postával összegyűjtés és illetékes helyére való juttatás végett, az egyhm. dékáni hivatalhoz, Zsujtára küldeni, valamint kövessenek el azon irányban is minden lehető, hogy a köteles tartozásokat legalább részletekben, augusztus 10 ig ugyancsak a dékáni hivatalhoz, minden hátralékos egyház és lelkész befizesse.

Végül felhívom becses figyelmüket, hogy tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk szavazást rendelt el. egyházmegyei világi tanácsbírói, világi főjegyzői és egyházi aljegyzői állásokra. A szavazatok egy lapon, lelkész, gondnok, két presbiter aláírásával; hivatalos pecséttel, a külső borítékon „szavazat” felirással aug. 20 ig adhatók be, az esperesi hivatalhoz.

Kérem továbbá azon lelkész urakat, akik kérték a tanítói nyugd. fentartói járulék összegének a polgári község költségvetésébe való felvételét, de megtagadták és akik kérték s eziránt ígéretet nyertek, de nem teljesítik, szíveskedjenek az eseteket forduló postával az esperesi hivatalba bejelenteni.

Kis egyházaink megszüntetés által fenyegetett iskola ügyének minden irányu tanulmányozására tavaszi közgyűlésünk Kovács István, dr. Lengyel István, Medgyasszay András, Szilva István, Téglássy András. Réman János urakból álló bizottságot küldött ki s a jegyzői teendőket teljesítését Csabay István e. m. jegyző urra bízta.

Felhívom a bizottság tagjait ez ügygel való foglalkozásra és — Medgyasszay András tanügyi bizottsági elnök és Csabay jegyző urakat, a szükséges anyag összegyűjtésére. Ez egyházak: Kupa, Tomor, Selyeb, Csobád. Abaujkér, Fony. Ruzska, Tornyosnémeti, Füzérradvány, Vily. Felsőcece, Vizsoly. Hejce. Az összegyűjtendő anyag, a gyűlékezeti lélekszáma, az iskolakötelesek száma, tanítói fizetés földben terményben, szolgálmányban, pénzben, az egyház és iskola költségvetése. Ez adatokat, a megnevezett egyházak lelkészei május 10-ig küldjék el Medgyasszay András tanügyi bizottsági elnök urhoz.

Atyafiúi szeretettel vagyok:

Abaujszántón, 1932 ápr. 21. *Cziáky Endre*
esperes.

Szerkesztői üzenetek.

Napjaink c. cikked szellemmel és fölényes könnyedséggel vágja le a jegyzőkönyveket, de végképen adós marad a megoldással; azzal t. i. hogy mi lépjen tehát az eddigi jegyzőkönyvek helyébe. A probléma ugyanis itt van. Itt várjuk bölcs és termékeny gondolataidat. — **P. L. Miskolc.** A tudósítás beküldésének formája tiszteletlenség a Sp. Ref. Lapokkal és velem, annak felelős szerkesztőjével szemben. Így nem közölhető. Nem tudom, hogy miért éppen Tiszteletes ur vállalkozik arra, hogy engem sértsen?

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. *Svingor Jenő*: Induláskor. — *Janka Károly*: Az egyetemes konvent ülése. (Vége köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. Szerkesztői üzenetek.

Induláskor.

Néhány nappal ezelőtt dr. Breyer István felszentelt püspök azt a nevezetes kijelentést tette egyik rádiós predikációjában, hogy keresztény katolikusnak lenni annyi, mint Krisztust követni. Eddig úgy tudtam, hogy ez a gondolat így helyes: kereszténynek lenni annyi, mint Krisztust követni s a magam református ker. hitét épen azért szerettem mindenek felett, mert úgy éreztem, ez az a hitforma, melyben ez a hatalmas gondolat legtisztábban, szinte maradék nélkül jut el a megvalósuláshoz. Ime Breyer István dr. a maga hitéről hiszi ugyanazt s nem is habozik kizárólag a maga hite és a maga felekezete számára kisajátítani, ami a róm. kath. egyház immár kétségtelen ébredését figyelembe véve, kell, hogy gondolkozóba ejtsen bennünket.

A napokban megkeresett egy adventista kolportőr. Készséggel szolgálva neki, ami a házamtól telt, súlyos vitába mélyedtünk. Nem tagadtam el azt a legmélyebb meggyőződésemet, hogy Krisztus egyházát még több és mindig több felekezetre bontani Krisztus elleni bűn. Ő erre azt válaszolta, hogy a református kereszténység elvesztette a *misszionáló erőt*, ami nélkül semmi ker. egyháznak nincs létjogosultsága. A ref. kereszténység nem tud és nem is igyekszik lelkeket téríteni Krisztushoz. Ellenben adventistának lenni annyi, mint forró várakozásban Krisztust követni, míg eljövend. Különös szavak s ezek is megérdemlik, hogy rideg elutasítás helyett fontolóra vegyük a bennük rejlő igazságot, ha valóban rejtenek magukban ilyesmit.

Mikor a közel múltban az a rendkívüli kitüntetés ért, hogy az egyh. ker. közgyűlés kerületi belmissziói előadónak választott, kifejtettem, hogy én a belmissziót úgy látom, mint egy szívet, egy óriási lüktető szívet, aminek az a feladata, hogy a Krisztus testében: az egyházban a főerekhez és hajszálerekhez: a gyülekezetekhez és magányos, kicsiny emberi szívekhez lökje a Vért: a Krisztus vérért. A fentebb említett két példa csak igazolt most engem magam előtt, mert ime mások, más felekezetekben élő lelkek is így látják ezt. Egyik

talán csak érzi még, évszázadok, sőt évezredek hagyományai alatt eltemetve. A másik már esküszik rá s mint tüzzemű apostol rójja vele csonka országunk sáros-poros útjait. Krisztus a lényeg, Krisztus a minden mindenekben s amikor vállaltam a rám bízott gyönyörű feladatot, tisztán láttam, hogy nekem csak egy tenni valóm van: a belmissziót. — amennyire tőlem telik, — Krisztussal megtölteni. Amennyire gyöngye erőm és tekintély nélkül való iparkodásom engedi, azon kell fáradoznom, hogy az emberi szívek, elsősorban azoké, akik vezetésre vannak elhiva egyházunk bármely viszonylatában, minél közelebb jöjjenek Krisztushoz. Mikor Izráel vándor népe letelepedett valami ismeretlen, újonnan foglalt vidéken, első teendője volt kutakat ásni a szomjuság ellen. A mi egyházunk az utóbbi évtizedek alatt óriási utat tett a mennyei Kánaán felé, — mi legjobban tudjuk mekkorát, akik az ut elején is ott voltunk, — máterés mezősegen áll, hatalmas változatokban bontva ki evangéliumi életének megnyilvánulásait, amiket a belmissziói munka gyűjítő neve alatt ismerünk, de valamire sürgős szükség van megint: le kell ásni a mélységbe, az evangélium mélységébe, a Krisztus lelkének mélységébe. Kutakat kell felnyitni itt is, ott is, nagyon sokat, mindenfelé. Ez az, amit egy percig sem szabad halasztani, amihez én, a jelentéktelen senki, a személytelen Kiáltó szó, mindenfelől hatalmas segítséget várok imádkozva és esengőn.

Az a gondolatom, hogy a Krisztusban gyökerező baráti szeretet szálaival kell át meg átszőni kerületünket. Drága alkalmakat teremteni baráti összejövelekre a kerület különböző pontjain, esetleg testet-lelket üdítő kirándulással kapcsolatban (Lillafüred, Aggtelek). Egy modern író szerint az embernek önmagában nincs lelke, következésképp egyedül Istene sincs (Wassermann). Ez a tétel így szörnyűséges, bárha vannak igazságok, amik eleintén hazugságnak látszanak, azonban itt is igaz, hogy egyedül, önmagában soha senki nem lehet keresztényné, elrejtve és elzárkózva a világtól, soha senki fel nem ismeri és meg nem találja a Krisztust. Drága jelenlétét legalább két vagy három szolidáris lélek együttlétéhez igéri. Óriási le-

hetőségeket hagyunk kiaknázatlanul, ha nem keressük egymás barátságát és testvéri szövetségét, abból a célból, hogy egymás hite által Krisztushoz közelebb jussunk. Ki ne érezné, hogy rengeteg a megbeszélni valónk? Nem kell-e sürgősen tanácskozni afölött, hogyan juttathatnánk el az evangéliumot azokhoz a százakhoz és százezrekhez, akik rendszeresen elkerülik a templomot? s akiknek a számuk ijesztő gyorsasággal növekedik. Ezzel kapcsolatosan nem szükséges-e radikálisan feltárni igehirdetésünk végzetes fogyatkozásait, amik lassanként az igehirdetés utolsó vonalára szorítanak bennünket a ker. felekezetek közt? Nem volna-e itt az ideje nagy dogmatikai tételeink megbeszélésének, sorjában venni az Apostoli Hitvallás egyes tételeit, amiknek nyílt kérdései mint nyitott sebek égetik nemcsak a hívek lelkét, de a páztorokét is? Pedig micsoda kincsek rejlenek a kérdések mélyén, csak azok tudják, akik ennél mélyebb sebeket is szoktak kutatni: a Krisztus megváltó sebeit. Mennyit kellene beszélnünk a keresztyén munkanélküliségről, arról a szándékos és önkéntes munkanélküliségről, mely századok óta bénítja egyházunkat, melynek kényelmes ülőhelyéről a hívek százazrei ölbetett kezekkel nézik a hivatásos és fizetéses szolgák veritékes munkáját, elfelejtve, hogy értük is ugyanaz a drága Vér folyt s az ő üdvösségük semennyivel sem kisebb és nem kevesebb, mint a miénk. Itt van a szociális kérdés, amelyet az unalomig, a kétségbeesésig tárgyaltunk már, de még soha nem mértünk belenézni a mélyére. Irtózatossá lesz az ébredés, ha majd a legdrágább Ajak fogja tőlünk kérdezni: „Hol vagyon a te testvéred?“, és a szegény, ha majd szemünkre veti, hogy nem akartuk őt megérteni! Csak egyet még. — pedig annyi gondolat tolong a lelkemben, kifejezés után sóvárogva, — ki ne szeretné megbeszélni a párbér kérdést, a rengeteg hátrálékot, amely mögött egy különös kérdőjel intetet: a koldusbot? Vagy azt képzeli valaki, hogy ez olyan kérdés, amely megoldható Krisztus nélkül is? De nehogy elfeledjem a legfontosabbat, a legizgalmasabbat és legérdekesítőbbet, ki ne szeretné tudni, hogy mi a titka a Krisztussal való érintkezésnek? Hogy azok, akik eljutottak csak valamennyire is ebben a szentséges titokban, mennyire jutottak, minő bizonyosságokat nyertek az örökké élő Úrtól ma, a XX. század első felében? Lehet annál édesebb és forróbb, biztatóbb és nagyobb erőt adó barátság, mint mikor Krisztus színe előtt tudtul adjuk ezeket egymásnak?

Azt is elmondom, kikre számítok ennek a különös tervnek a keresztülvitelére. Legelőször is az én nagyszivű püspökömre, aki beiktatása ünnepe szíveket korbácsoló őszinteséggel kiáltotta bele a mennyei látás hijján elvadult világba, hogy ma apostolok kellene, mindenek fölött és kizárólag Krisztusban élő apostoli lelkek, akik maguk is a Lélek által vezetve, felismerik és megmutatják az utat az Igéretföldjére. Számítok egyházkerületünk országoshírű, tudós tanáaira és lelkipásztoraira, akiktől nem csupán a tudásukat kérem ehhez a munkához, de a hit emberét várom bennük, aki

tüszoszlopként világít majd előttünk, mint ama szentséges Fény a Párán pusztájában. Számítok egy pár jó barátomra az egyh. kerület kötelékén kívül, akiknek barátsága boldog büszkesége az én egyszerű életemnek. Számítok más országihíru nagyokra, akikkel nincs ugyan személyes kapcsolat, de akiről tudván tudja a lelkem, hogy barátai a Krisztus vérpárás, glóriás evangéliuma ügyének. Számítok az egyházkerületben a nálam idősebb nemzedékre, akik közt sokan mutattak már irányomban igaz atyai hajlandóságot; a kortársakra, akik a lelki barátság legmélyebb szálával vannak hozzám fűzve és hiszem, hogy nem hagynak engem magamra. Számítok a fiatal nemzedékre, akik közt sokakat van szerencsém személy szerint, mélyen és közelről ismerni, akikre csodálattal és büszkeséggel gondolok most és tudom, hogy készen állanak velem együtt legyőzhetetlen sereggé zárkózni Krisztus mellett. Azokra is számítok, akik a szavamat csekélybe veszik majd, akik finom gunnyal lemosolyognak, legyintenek a kezökkel; mennyit szeretnék még mondani nekik, kimagyarázkodni, megnyugtatni őket, hogy ismerem a magam csekélységét, de számítok rájuk, mert bizom egy magamnál végtelenül nagyobb erő hatalmában; ha a vízcsepp a követ kivájja, pedig a szemünkkel látjuk, hogy igen, akkor nincs a világon olyan kőkeményre bezáródott szív, melyen az a drága Vér utat ne találna magának a szív mélyéig, a legelrejtettebb rejtekéig.

Svingor Jenő.

Az egyetemes konvent ülése.

A paróchiális könyvtár-bizottság előterjesztései során nem tette magáévá egyetemes konvent a dunamelléki egyházkerületnek a vallási és iskolaügyi törvények, rendeletek és döntvények gyűjteményes kiadása iránti határozatát s nem fogadta el egyházkerületünknek a Theológiai Szemle támogatása iránt tett felterjesztését, mivel szaklapok terjesztése a paróchiális könyvtár alapszabály által megállapított feladatai közé nem tartozik. (Azonban lehet, hogy ez alapszabályok megmaradnak és a Theol. Szemle megbukik. Pedig ez is a paróchiák tudományos tápláléka akar lenni, mint a paróchiális könyvtár által kiadott könyvek. Megértés mellett megegyezés is lehet. És nem az alapszabály megmentése a fő, hanem a tudományos szellem megmentése. És ápolása, támogatása és szeretete. Ebben egyetemes konventünkkel megegyeztünk. Ugy látszik, hogy nehéz a mikéntben megegyezni. Pedig az ország összes ref. lelkészei ismételtlen kérik már egyetemes konventünket kérésük meghallgatására. Szerk.)

A missziói ügyeket dr. Enyedy Andor konventi missziói etoadó terjesztette elő.

Az egyházkerületek felhivatnak, hogy a szorványokban lakó hívek lelki szükségletének kielégítésére szolgáló röpiratszerű vallásos nyomtatványok kibocsátásáról gondoskodjanak. Kész egyetemes Konvent az egész földön élő magyar reformátusokkal a lelki kapcsolat felvételére és missziói bizottsága útján velök az állandó érintkezés fenn-

tartására. Nem hajlandó a forgalomban levő konfirmációi káték közül egy mellett sem kizárólagosan állást foglalni, mert célravezetőbbnek látja egy egységes kátéra szóló pályázat kiírását. Adiakónissza-képző és egyetek mult évi működése örvendetesen vétezt tudomásul, valamint a szociális misszió reményteljes fejlődése is.

(Vége köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Dr. Lencz Géza

Április hó 29-én este, éle-
tének 62-ik évében hirte-
len elhunyt *Dr. Lencz Géza*, a debreceni egyetem hittudományi karának ny. r. tanára. Váratlan halála osztatlan részvétet keltett nemcsak tanártársai és tanítványai körében, de az egész magyar református egyházban. Az elhunyt professzor előbb tépei, tiszaroffi és mezőturi lelkész volt, majd a debreceni református kollégium teológiai akadémiáján, végül az egyetemen tanár. Dr. Lencz Gézát mindenekelőtt az jellemezte, hogy a *lelkedni tudás embere* volt. Élete végéig el-nem-ernyedő lelkesedése ihlette őt a teológiai tudományok folytonos művelésére. Élete utolsó fiz esztendejében lelkesedését és munkakészségét a *Hit és Szervezet* ökümenikus mozgalmanak szolgálatába állította. Tervei közül hívta el az Ur. Temetése e hó 2-án ment végbe Debrecenben a nagy templomban tartott gyász istentisztelet után, mikor is Dr. Révész Imre egyetemi tanár hirdette az ígét. Hisszük, hogy az elhunyt professzor nemes lelkesedni tudása tovább fog élni magyar református egyházunkban annak a sok száz lelkésznek a munkásságában, akik neki tanítványai lehettek.

— **Egyházkerületünk főgondnoki tiszte**, amint Dókus Ernő főgondnok csodálatosan szép konventi lemondó leveléből kiderül, elhárihatatlanul megüresedik. Egyházkerületünk rendkívüli közgyűlése fogja tárgyalni e kérdést. Nem csekély megütközéssel látjuk azonban, hogy egyes lapok még az állás megüresedése előtt már egy nevet hoztak az állásra forgalomba. Felhatalmazva érezzük magunkat, hogy éppen annak a nevében, akinek személyét az indiszkrécióra felhasználták, tiltakozunk ez izléstelenség ellen. Mi mélyen meg vagyunk győződve afelől, hogy ha egyházkerületünknek főgondnokot kell választani, meg fogja találni a maga megfelelő emberét, de vitán felül áll, hogy a választásnak minden görögtüzelés kizárásával (hogy erősebb kifejezést még ne használjunk), egyházkerületünk méltóságához illőnek kell lenni. Egyelőre egyházkerületünknek még azt kell átélnie, hogy elszakad életéhez hozzánőtt főgondnokától.

— **Konfirmációi ünnepély főiskolánkon.** Áldozócsütörtökön folyt le megható szépségű istentiszteleten diákjaink konfirmálása az imateremben a tanulóifjúság, tanárikar és számos szülő jelenlétében. A konfirmációt nyomon követte a tanárok, szülők és konfirmáltak urvacsorázása. A szent szolgálatot ihletett lélekkel végezte Bódy Dénes vallástanár és Szabó Zoltán főiskolai h. lelkész.

— **A Mezőkövesdi Járasi Kálvin-szövetség** április hó 24-én tartotta évi rendes közgyűlését a mezőkövesdi ref imaházban. A meglepően nagy számmal egybesereglett híveknek Vajda Sándor mezőkeresztesi lelkész hirdette az Ígét. Elnöki megnyitó, mult évi jegyzőkönyv felolvasása, 3 előadás (Várady P., Szakács P., Dr. Filep G.), 3 szavaltat (Mezőkövesd, F. Ábrány, Sály). vegyeskari énekszárrok közel 3 órán keresztül építették, vigasztalták, bátorították a kereszthordozás alatt megfáradt lelkeket. A titkári jelentés örvendetes bizonyítást szolgált arra, hogy általánosságban is, de különösen „az adakozás, szegénygondozás terén, valamint az ifjúsági munkákban, a nehéz idők mellet is, megtettük kötelességeinket.”

— **Missziói előadók konferenciája** május hó 17—18. napjain lesz a budapesti teológia Ráday-termében.

— **Gönc és vidéke** református ifjúságának feledhetetlen nap volt az április hó 24 én Göncön rendezett körzeti ifjúsági konferencia, amikor is a református egyház meghívására a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek budapesti központja képviselőiben *Dobos Károly* ref lelkész, országos KIE titkár vett részt a csonka ország eddig legnépesebb körzeti konferenciáján. Megjelentek: Gönc, Hidasnémeti, Tornyosnémeti, Hernádszurdok, Göncruszka, Vilmány, Vizsoly, Hejce, Fony, Korlát, Alsó és Felsőcéce, Abaujvár, Pányok, Telkibánya, Nagybozsva, Pálháza, Nyíri, Füzéradvány, Füzércskajata, Alsóvadász községek református ifjai, mintegy 420-an, lelkészeik, tanítók és presbiterek vezetésével. Délelőtt a zsufolásig megtelt templomban istentisztelet volt, melyen Dobos Károly országos titkár a tékozló magyar ifjúságról prédikált, kiemelve, hogy ha a XX. század ifjúságát meg nem állíthatjuk romlottsága lejtőjén, akkor a magyar jövődő kiesett a kezünkől. Majd a gönci énekkar *Gera Sándor* tanító vezetése mellett énekel. Istentisztelet után kezdődött a tulajdonképeni konferencia, melyet *Cziáky Endre* esperes nyitott meg. Az egyház üdvözlétét Farkas Elek gönci lelkész, a gönci ifjúságét Kerekes János ifjúsági elnök tolmácsolta. Majd Farkas Elek indítványára a konferencia táviratilag üdvözölte Farkas István tiszáninneri ref. püspököt. Ezután Dobos Károly tartott előadást „Milyen legyen a mai ifjúság?” címen. Növekedjék testének állapotában, bölcseségben, Isten és emberek előtt való kedvességben. Példaképe Jézus legyen. Délután istentisztelet. Majd Pálczér Béla és Horváth Lajos szavaltata és Vajik András és Molnár Lajos gönci ifjak kettős éneke után Dobos Károly ismertette a keresztyén ifjúsági munka történetét. Végül az iskola udvarán vidám játékok, szórakozás. Este ifjúsági egyesületi összejövetel volt a gönci ifjakkal. Szép nap volt. Aki ott lehetett, gazdagodott lelkében, erősödött szívében.

— **A sárospataki ref. egyházban** a téli munkaidőbe 23 templomi vallásos estély s 33 háziistentisztelet tartatott. Konfirmációi fogadalmat tett 26 serdülő és 3 felnőtt. — Az ifjúsági Egyesület szépműsorral fejezte be áldozócsütörtökön a munkaévet, melynek keretében színrekerült *Ecsedy Aladár: Vételytdrsak* c. komoly életképe s *Kisfaludy Károly:*

Hűség próbája c. vigjáték is. — A téli hónapokban folytatott inségakció folyamán a szegények között kiosztott 721 kg liszt, 112 kg cukor, 118 kg griz, 84 kg zsir, azonkívül burgonya, fa és ruhanemű. — Ezenkívül 50 iskolás gyermek 5 hónapra keresztül családoznál kapott ebédet.

HIVATALOS RÉSZ.

424/1932. sz. III. sz. Körlevél.

1. Az elemi népiskolák testgyakorlati-óráinak felhasználása tárgyában kiadott miniszteri rendeletnek végrehajtásánál a vall. és közokt. Minisztériumhoz a felekezeti iskolák magatartása miatt sok helyről panasz érkezett be. Ezzel kapcsolatban felkért a vall. és közokt. minisztérium, hogy hívjam fel a figyelmét az iskolaszéki elnököknek és tanítóknak arra, hogy a testnevelési felügyelők tájékoztató közreműködését ne utasítsák vissza, de igyekezzenek azt a testgyakorlás tanításánál felhasználni.

Felhívom tehát az elemi népiskolák iskolaszéki elnökeit, igazgatóit és tanítóit, hogy ezen miniszteri rendelkezésnek tegyenek eleget, azzal a megjegyzéssel, hogy a testnevelési felügyelőknek segítő munkája csupán tájékoztatásra szorítkozhatik és kizárólag testgyakorlás-tanítására.

510/1932. sz.

2. A korpótlék és a családi-pótlék csökkentése.

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumnak 5300-1932. sz. alatt érkezett rendelete hivatkozva az ország jelenlegi igen súlyos pénzügyi helyzetére, azt hangsúlyozza, hogy elkerülhetetlenné vált ez a levonás. A lelkészeknél még első ízben, az állami tisztviselőknél és tanszemélyzetnél, most már harmadizben csökkentik a fizetéseket.

A lelkészi korpótlék szempontjából azok, akik 1932 július hó 1-től, vagy 1933 január 1-től lépének magasabb korpótlék osztályba, ez az előlépés 1933 július 1-ig szünetel. Az eddigi korpótlék illetmény pedig 1932 július 1-től 10%-al csökken.

A lelkészek, s. lelkészek és teológiai tanárok családi pótlékát 1932 július hó 1-től 1933. évi június hó 30-ig terjedő időre, az eddigi 13 pengő 60 fill.-ről, gyermek után havi 12 pengőre, feleség után pedig havi 6 pengőre szállította le.

Azok a családtagok, akik munka és keresetképtelenség miatt gyermek, szülő, teljes árvaságra jutott unoka, örökbe fogadott, vagy nevelt gyermek címen kaptak családi-pótlékot, a rendelet havi 12 pengőt állapít meg részükre.

Ha a feleség állami, vagy nyugellátás szempontjából az állammal viszonyosságban álló hatóságban, hivatalnál, intézetnél, vagy intézménynél stb. tényleges szolgálatban áll, vagy azoktól ellátásban részesül, július 1-től családi pótlék nem illeti őket.

Felhívom lelkésztestvéreimet, hogy mindazok, akiknek felesége a most megjelölt alkalmazásban áll, vagy ily alkalmazásból kifolyólag nyugellátást élvez (pl. tanítónő, tanárnő, ovónő, tisztviselőnő stb.) úgy e körülményt a Vall. és Közokt. Minisztériumhoz címzett, de a püspöki hivatalhoz kü-

lendő hivatalos iratban legkésőbb folyó év május hó 20-ig bejelenteni tartoznak.

3. *Értesítés.* Értesítem azokat a lelkész testvéreimet, akik a lelkészi hivataluk részére címkes borítékokat rendeltek, hogy a borítékokat átvehetik a püspöki hivatalban, vagy ha a portót levélbélyegben küldik számukra postán fogom kiküldeni. (100 darab portója 30 fill. 200—500-ig 62 fill.) A borítékok ára darabonként egy fillér. Címketlen borítéké 100 darabonként 70 fillér. Mivel a tízezer megrendelt borítékon felől történt rendelés még 3200 darab rendelkezésre áll, azaz utólagos megrendelést még elfogadjuk.

Miskolc, 1932 május 2. *Farkas István*
püspök.

521/1932. sz. IV. sz. Körlevél.

Rendkívüli egyházkerületi közgyűlési meghívó.

A tiszáninneri ref. egyházkerület rendkívüli közgyűlését 1932. év május 27. péntek délelőtt 11 órára hívjuk össze a miskolci ref. egyház Palóczy utcai gyülekezeti termébe.

Tárgy: Jelentéstétel Dókus Ernő ur Önmagyméltósága főgondnoki állásáról való lemondása ügyében.

Határozat a megüresedett állások betöltése ügyében. E gyűlésre egyházkerületünk alkotó tagjait tisztelettel meghívjuk.

Miskolc és Sátoraljaujhely 1932 május 2.

Meczner Béla s. k. *Farkas István* s. k.

főgondnok helyettes főgondnok püspök

Alsózempléniék figyelmébe! Az esperesi hivatal vezetését ismét átvettem, megkeresések tehát Sátoraljaujhelybe intézendők. 1932 május 2. Kiss Ernő esperes.

Alsóborsodi egyházközségeket szeretettel kérem, hogy árviz-károsult kebelbeli egyházközségeink javára május hóban legalább egy vasárnap perselypénzt szíveskedjenek meghirdetni és azt e hó végéig hozzám eljuttatni az e célra esetleg nyert egyéb adományokkal együtt. A mezőkövesdi járási Kálvin szövetség közgyűlése a hozzátartozó Tiszavalk iránt rokonérzésének azzal a nemes gesztussal adott kifejezést, hogy részére 100 pengő segítséget küldött. Követendő, szép példa gyanánt közlöm s minden egyházközségtől várom (az árviz nyújtotta tiszamenti egyházak kivételével) testvéri együttérzést megpecsételő adományokat. Atyafiúi köszöntéssel Cserépfalu, 1932 május 2. *Pósa Péter* esperes.

Szerkesztői üzenetek.

S. J. R.—n. Ez a szám is felelet. Melegebb, mint gondolod. Más felelet is lesz. A kiszállásod kell. Nehéz órán majd gondolj rá: O beata solitudo, O sola beatitudo. **Segédlelkész. P—k.** Egy nagyobb egyházét formai okok miatt nem közölhettem. Így nem közlöm már most a Tiszteletes urékét sem, bár szavazásuk érdekes és mutatja, hogy: Ugocha non coronat. Valóban emlékszem valami tiltakozásra. De erre csak én emlékszem. És Pascal bünnösek érezte magában az ilyen emlékezést. **Gy—e L—s** S—ly Önreklámot éppen azon a portán, amelyhez mégis csak van valami közöm, nem üzhetek. Felteszem, hogy nem komolyan kívánja tőlem. Vagy szintén vár egy szíves üzenetet? P. P. Személyileg is természetesnek találtuk a lehető gyors híradás s ami lélekből velejár. A meghívást köszönjük. **E. A. M—e.** Megkaptam Jónnek.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
---	--	--

TARTALOM. *Kálvin után*: Pünköszt — *Janka Károly*: Az egyetemes konvent ülése. (Vége.) — *Dr. Gulyás József*: Comenius ajánló levele Klobusiczki Andrásához. (Vége köv.) — *Benke József*: Utasítás a missziói jelentőivek kitöltéséhez. — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Pünköszt.

Mi, emberek természetből fogva annyira hajlandók vagyunk a hitetlenségre, hogy szükség van rá, hogy Isten igazsága hiteles módon véssék szívünkbe avégre, hogy mi azt elfogadjuk és hogy teljesen ahhoz köttessünk. Igaz, hogy Isten azt jelzi minden hívő szívében a Szent-Lélek által, ezért neveztetik a szív a Szent Lélek edényének, de szükséges volt, hogy azok, akiknek hirdetniök kellett a mennyei tudományt széles e világon, első sorban maguk pecsételtessenek el és hogy Isten őket kormányozza olyan módon, hogy mi teljes bizonyossággal legyünk afelől a tudomány felől, amelyet ők hirdettek és hogy mi azt ne tőlük, hanem a teremtményekről vegyük, hanem Istentől, mint annak igazi szerzőjétől. A mi hitünknek nagyon gyöngye alapja lenne, ha csak emberek tekintélyén nyugodnánk. Mi mindig bizonytalanságban volnánk, ha lelkünk nem emelkednék a világ fölé és nem gyökereznek Istenben, tudván, hogy Tőle származott az üdvösség beszéde, amely nekünk predikáltatik. Azért van, hogy a pünköshti történet megőrizte számunkra az Irás, azért t. i. hogy ahányszor csak olvassuk vagy halljuk Isten szavát, tudjuk meg, hogy az felülről jön hozzánk és hogy nem emberek költötték azt s az emberek csak eszközei voltak az ő Szent-Lelkének.

Isten az ő Szent-Lelkét töltötte ki az apostolokra, avégre, hogy mi belássuk, hogy ők semmit sem vettek maguktól, hanem hűségesen hirdették azt, amit Isten parancsolt nekik. Velök és általuk minket Isten vezet, Isten hív és a tudomány, amelyet hirdetnek, az Ő tiszta és csalatkozhatatlan igazsága.

A sebesen zúgó szél zendülésében Isten látható jellel, de minden emberi gondolatot felülhaladó módon mutatja meg, hogy kiválasztotta a 12 apostolt az üdvösség hirdetésére és hogy az egész világot meg akarja ragadni s meg lehetünk győződve, hogy minket is.

A kettős tüzes nyelvek mutatják, hogy az evangélium hatalom, Istennek hatalma. Emberi

nyelv ezt nem tudta volna így érzékeltetni. A tűznek meg kell minket tisztítani minden romlottságtól és tisztátalanságtól és fel kell gyújtani bennünk Isten szeretetét.

Ma pedig imádkozzunk, hogy Isten éreztesse meg velünk, hogy miért töltötte ki Szent-Lelkét az apostolokra s adja az ő kegyelmét, hogy mi teljes engedelmességgel tegyünk bizonyosságot arról, hogy ez mi érettünk történt, hogy mi összegyűjtessünk s ne szétszóródva legyünk, mint azelőtt, hogy mindnyájan összekötessünk a mi Urunk, Jézus Krisztus királysága alatt, hogy legyünk az ő testének tagjai, Ő pedig valóban a mi Fejünk.

Kálvin után.

Az egyetemes konvent ülése.

Itt említjük meg, hogy az ifjusági lap ügye is mihamar tető alá jut. A Debreceni Városi Nyomdától és a Bethlen Gábor R. T. nyomdájától új ajánlatot kér a konvent. (Kérhetne a pápaitól és a patakítól is! Ezek a nyomdák ma már olcsóbbak. Szerk.)

Fájó szívvel kellett több rendbeli, a misszió támogatásáért zörgető kérést teljesítenül hagyni, sőt az eddig támogatott céloktól is több esetben kellett anyagiak hiányában 10—10%-ot megvonni.

Anyagi nyomoruságunkra szomorúan világít rá az országos közalap 1931. évi állapotáról szóló jelentés, melyet dr. Benedek Zsolt konventi tanácsos terjesztett elő. Ugyanő referálta a nyugdíj-bizottsági jelentést és nyugdíj ügyeket is. Ez utóbbiról lapunk már megemlékezett; ezuttal a közalaponál jelentkező egyetemes bajra, az itt is egyre növekvő hátralékokra kell rámutatni. A közalapi tartozásokból mindössze 54.2% folyt be. Hátralékmentes egyházmegye csupán 5 van. Egyházkerületünk közül az abauji. Egyházkerületünk régi pozícióját elvesztette. Még az állandóan hátralékmentes alsóborsodi egyházmegye is 50%-nál többel maradt adós; az alsózempléni egyházmegye hátraléka pedig felülmúlja egy évi tartozását. Az egymást követő csapásos évek inségig fokozódott szegénység-

gében kapjuk meg ehhez a szomorú magyarázatot. Most is pedig ez a két egyházmegye került már is nehéz helyzetbe. Isten kegyelmes orcájának hozzájárulását várja reménykedve.

A közalap vagyona 1931. év végén 371.659 P, tehát 61.486 P-vel több, mint a megelőző év dec. 31-én. A közalap 1931. évi számadása és 1932. évi költségelőirányzata jóváhagyást nyert.

Az énekeskönyvügyi bizottságnak dr. Kun Béla által történt előterjesztésénél a közös protestáns katonai énekeskönyv adott nagyobb vitára alkalmat. A tábori püspökség énekeskönyvünk egyes darabjaiból és az ág. hitv. evangélikusok énekeskönyvének szemelvényeiből a honvédség prot. tagjai számára egy szemelvényes énekeskönyv kiadását vette tervébe és kiválasztott énekeinknek a kiadásba való felvételéhez kéri az engedélyt. Aggodalmak merültek fel liturgiális szempontból is, főként pedig a szerzői jog és az egyetemes ref. egyháznak a Debreceni nyomdávalalattal az énekeskönyv kiadására nézve kötött szerződés tekintetében. A konvent ez utóbbi megsértését illetőleg, sem erkölcsi, sem anyagi felelősséget nem vállalhat. Énekeskönyvet az elmúlt évben is egyházkerületünk területén vásároltak legkevesebbet nemcsak számszerűleg, de viszonylag is. Ez egyházkerületünk egy jövedelem forrásának elapadását is jelenti a lelki hátrányok mellett. Megint csak egyházkerületünk kivételes, az általánosnál is nagyobb szegénységre kell gondolnunk, mikor az előidéző okokat keressük, hogy miért vesztünk évről évre lélekszámunkhoz mérve is igen kevés énekeskönyvet.

A tankönyvi bizottság 1931/32. évi működéséről dr. Kun Béla tett előterjesztést. Egyetemes panasz, hogy a tankönyvek drágák, egyik-másik tankönyv ellen a használhatóság szempontjából is sok a kifogás, de az utóbbira nézve a panaszt nem konkretizálják. Az igazság az, hogy más kiadókéhoz viszonyítva a mi tankönyveink sem drágábbak, sőt többnyire olcsóbbak. A konvent úgy kívánja megszüntetni e bajokat, hogy gondoskodni kíván a tankönyvek összevonásáról, mihelyest a meglévő készletek elfogytak, egyszerűen az új kiadáshoz kéri és várja a konkrét panaszokat, vagy a panaszlók részéről a meglévő tankönyveknél jobbakat.

A konventi ülés igen nagy részét az iskolaügyek kötötték le. A vezérszólam ezeknél minden vonatkozásban a fenntartói teher elviselhetetlen volta, az állami támogatás mind nagyobb mérvű elvonása, ennek következményeként kulturális intézményeink fokozatos leromlása volt. A túlnépesség éppen úgy jelentkezik theol. akadémiánkon, mint középfokú iskoláinknál. Egyre több lesz az elhelyezkedést nem találó szellemi proletár. A lelkészi tultermelés olyan arányokban jelentkezik, amelynek megállapításához a theol. tanárok konferenciája által az egyes theol. akadémiákra és a debreceni lelkészképző intézetre nézve javasolt létszámbeli korlátozás is nagyon kevés. A szellemi proletár pedig az egyházra nézve erről az oldalról kivételesen komoly veszélyt jelent. Hiába lesznek a lelkészi választásnál felburjánzott visszaél-

sek megállását célzó szigorúbb törvények, át fogják törni még azok korlátait is a darab kenyéért meginduló bűnös tülekedések, sőt egy sajátos neme is felütődik a veszélynek, hogy a kenyérhez jutni nem tudó majd majd magának próbál teremteni gyülekezetet.

Az iskolai év megrövidítését a konvent nem jó szemmel nézi, úgyszintén problematikusnak tartja a IV. V. osztály szigorított vizsgáját, amennyiben középfokú iskoláinkban eddig sem volt szenteltviz a tanév végi összefoglalás. Hozzájárul azonban ahoz, hogy a tanévet valamennyi tanintézet a VK. Miniszter rendelete szellemében végezze és a jövő tanévet is ahoz képest kezdje meg. Dr. Puky Endre indítványának elfogadásával felhívja a tanintézeteket arra, hogy a gyorsírási intenzívebb tanítása érdekében mindent kövessenek el és az ebben az irányban tett intézkedéseikről s azok eredményéről jelentést tegyenek. Az érettségi vizsgálati díj így állapított meg: Vizsgadíj 32 P., javításért 15 P., kiegészítő vizsgálati díj egy tárgyból 8 P., két tárgyból 16 P., kiegészítő vizsgálatnál javító vizsgadíj 6 P. A 134/1926. sz. konventi határozat többi pontja egyébként változatlanul érvényben marad; az érettségi vizsgálati elnökök díjainak egyöntetű rendezésével a konvent nem kívánt foglalkozni.

A tanügyi bizottság javaslatai minden vonalon változtatás nélkül fogadtattak el. Ki kell emelni, hogy népiskolai tanítóink dicséretreméltó buzgalommal és szakavatottsággal tartják népiskoláink magas színvonalát, az elégséges minősített iskolák iskoláinknak csak egy százalékát adják. Egyébként az oktatás minden fokán nem csak a több tudomány, hanem a magasabb lelkiesség érdekében is folyik az öntudatos tevékenység és intenzív munka, a tanuló ifjuság hit és erkölcsi nemesedésében, erőteljes nemzeti szellemében mutatva fel, hogy tanítóink és tanárnőink az eszményi nevelés szépségeitől vannak áthatva.

A konventi ülészak utolsó napját a közjogi, közigazgatási, adóalapi és tőkesegély bizottságoknak előterjesztései töltötték ki. Ezek során elintézték a nyertesek, egyházak és egyházkerületek felterjesztései, egyiknek-másiknak panaszolt sérelmei, támogatásért benyújtott kérvényei, a vállás és közoktatásügyi miniszter iratai, melyek részint korábbi sérelmek orvoslását, részint jogviszonyok tisztázását célozták. A harmadik nap déli órája felé járt már az idő, mikor a még mindig csaknem teljes számban együtt levő konvent dr. Baltházár Dezső bensőséges imádságával bezárta jelen ülészakát, amelynek munkáján legyen bőséges és gazdag áldás.

Janka Károly.

Comenius ajánló levele Klobusiczki Andrásához

Az igazán nemes és tanácsaira és letteire nézve igazán buzgó és nagylelkű férfiúhoz, Klobusiczki András urhoz, Erdély méltóságos fejedelme titkos tanácsosához, ő méltósága minden magyarországi uradalmának főkormányzójához, a pataki iskolának pedig (ő méltóságuk akaratából) elsőköztül való megújítóhoz.

Nagyságos Uram!

Hadakozás az ember élete a földön! kiált fel a fájdalom közepette ama tüdő, mégis a türelmetlenségre ragadtatott és magát némi vigasztalással újra összeszedett Jób (VII. fej. 1. v.). Maga a dolog kívánja, hogy amely szókat én most szólok, (?) te is szöld, óh munkára született kiváló férfi. Miért? Nem egy harcot kell megvívni nekünk is, jobbra és balra. Mert először minden kegyes keresztyénnel közös harcunk van a sátn, a világ, a test ellen. Másodsor: küzdünk a külső ellenségekkel, a nyílt ellenfelekkel, azután a titkos gyűlölköőkkel, a színlelt barátokkal és a hamis testvérekkel, amilyenekről Dávid, Pál és mások is tapasztalatot szereztek. Küzdünk magokkal a hivatás munkáival is, amelyek mint fegyveres hadsereg, ostromolnak naponta bennünket, akik nem emberek árnyékai, de emberek lenni akarnak, nemcsak az életet élvezve tunyáskodni, hanem azt használva, erősek lenni akarunk. De az életnek még javai (az étel, ital, álam) ellen is kell harcolnunk, hogy azok el ne nyomjanak bennünket, hanem inkább felélénkítsenek. És a betegségek ellen, amelyek újra és újra felkelnek ellenünk és csaknem mindennap ránk támadnak Végre maga ellen a halál ellen, mely reánk mindenünnen tör, azután váratlanul leterít bennünket.

Ennek új, nagyon szomorú, gyászos és semmi könnyel eléggé meg nem siratható példáját bírjuk ez iskolának és nekünk nagy pártfogónkban méltóságos és fenséges Rákóczi Zsigmond urban, kit korai halál lépett meg és dicsőséges tetteknek pályájából a minap kivett. Amint arról, hogy ő nagy dolgokra született és a sors által a népek üdvére volt szána, nem csak mi voltunk meggyőződve, de ezzel az édes reménységgel sok külső, szomszédos és távoleső nemzettel együtt gyönyörködtettük magunkat: úgy az oly nagy veszteséget sem egyedül gyászoljuk, hanem nyögéseinkben számtalanon vesznek részt. T. i. a dolgok minden okos becsülője, aki tudja, hogy nagy szellemek csak ritkán születnek, csak a köz kárával vesznek el. Tehát nem vele történik rossz, aki (a reménynek gyorsabban kiméretvén a szerencsétlenségek óceánja) az örökkévalóság szívébe és a boldog országba lép és hadakozásának jó végét megtalálva, a diadalmos seregéhez számtalattik: de mi szenvedjük vélkeink büntetését és ha az Isten kegyesen nem fordítja el, még tovább fogjuk szenvedni hadakozásunk ily nagy vezérének elvesztésével. De mert a seregek Úrának úgy tetszett, hogy hősünket a munkából nyugalomra hívja, pihenjen békén és az ő neve legyen áldott!

(Vége köv.)

Utasítás

a missziói jelentőivek kitöltéséhez.

Igyekezünk kell az egyes kérdésekre a való helyzetnek megfelelő feleletet adni, még abban az esetben is, ha az kedvezőtlen, vagy nemleges, már csak azért is, mert tudnunk kell, hogy az igazi lelkimunkák értékét nem mindenkor az eredmények mérik s a statisztika pedig nem a lelkipásztor

munkáját akarja mérni, hanem a helyzet tiszta képét feltárni.

Az egyes kérdésekre való feleletnél tartunk szem előtt a következőket:

ad. 1. A rendes templomi és liturgikus istentiszteleteket ne sorozzuk e kérdőpont alá, ugyanígy nem tekinthető missziói munkának bálok, műkedvelő előadások, vagy társadalmi (egyházon kívül eső) mozgalmakban való részvétel sem. Misszió: Istentől adott megbízás, az anyaszentegyházon keresztül Isten országának építésére. Missziói munka: minden e célra s e cél érdekében való törekvés,

ad. 3. Gyermekestisztelet alatt azokat a templomban, igehirdetéssel végzett isteni tiszteleteket értjük, melyek kifejezetten gyermekek részére 14 éves korig, gondolat világukhoz alkalmazva tartanak, tehát nem sorozhatók ide sem a szokásos reggeli isteni tiszteletek, mikor felnőttek részvétele miatt csak a tanítók által felvezetett iskolás gyermekek vannak ott jelen, — sem pedig az iskolába bevezetett bibliaolvasás, illetve a tanulás előtti és utáni ima közös elmondása, sem pedig a vasárnapi, illetve bibliai iskola,

Előkészítés alatt nem a gyermekek előkészítését, de a csoportvezetők előkészítését értjük, amennyiben több kisebb csoportra osztva folyik a munka. Amikor is a lelkipásztor időnként, lehetőleg hetenként a csoportvezetőkkel közösen megbeszéli a tárgyalandó anyagot s a végzett munka eredményét, hogy így az egység meglegyen a csoportokra osztás dacára is.

Különleges gondozás alatt értendő, mikor a szükséghez képest egyes gyermekeket különösen kell imádságunkban és gondunkban hordozni, — esetleg anyagilag is segíteni, a családi nevelésre is különösebben felügyelni.

Van-e adakozás? Értjük ezalatt a gyermekek rendszeres adakozásra való ránevelését perselyezs által. Tehát nem a gyermekek számára, de a gyermekek által gyakorolt adakozás van kérdésbe téve.

ad. 4. A konfirmáltak összetartása valamely határozottan evangéliumi alapon álló egyesületben, — ifj. vagy leányegyletben értendő, tehát nem jöhet itt számításba sem a levante egyesületbe való belépés, sem a gazdasági ismétlő iskolába való járás, még ha a lelkész is tart ott valóság-erkölcsi előadást, esetleg a tanterv szerinti vallásórát. Önkéntes egyesületi, illetve bibliaköri munka adhat igenlő feleletet.

ad. 6. Különbség teendő vallásos estély és bibliaköri munka közt. Mig a vallásos estek keretül szolgálhatnak ismeretterjesztő előadások, építő tartalmu felolvasások tartásának, ének, zeneszámok, szavallatokkal élénkítve, természetesen az ima s igehirdetés sem hiányozhat, addig a bibliaköri munka célja a szentírásban kijelentett Isten akaratának megértése, az abban való elmélyülés, közös biblia tanulmány, eszmecsere, természetesen ének és imádság. A vallásos estén biblia magyarázatot tartunk, a bibliakörben biblia tanulmányozást vezetünk.

Megkülönböztetendő házi isteni tisztelet és házi áhitat. Az előbbi a lelkész, illetve egy vala-

mely gyülekezeti munkás által egyes magánhá-
zaknál összegyűlt gyülekezetekben tartott isteni
tisztelet, míg a házi áhitat a család magán áhi-
tata, a családtagok együttes csendes órája.

ad. 7. Iratterjesztésre fordított egyházi kiadá-
soknak számít például áttérőknek, konfirmandu-
soknak, új házásoknak biblia, énekeskönyvvel
való megajándékozása, vagy traktátusoknak ingye-
nes terjesztése.

ad. 8. Egyesületek közzé csak az alapsza-
bály szerint működő, formálisan is megszervezett
egyesületek sorozhatók.

ad. 9. Egyetemes jellegű célok, intézmények
részére egy-egy erre a célra hirdetett perselypénz
átadása is támogatást jelent, éppen úgy, mint az
érettük való imádság.

ad. 11. Község, állam, társadalom által vég-
zett segélyezések, inségakciók stb. nem tartoznak e
kérdés alá, még akkor sem, ha a lelképásztor
annak intéző szerve, csupán az egyház által adott
és végzett szeretetmunkák.

ad. 12. A templomlátogatók számának meg-
állapításánál szigorúan csak a felnőtt, illetve meg-
konfirmált egyháztagokat vegyük számításba, úgy
ünnepe, mint hétköznapiakon, tehát semmi esetben
se számítsuk be az iskolás gyermekeket. Egy át-
lagos eredményt igyekezzünk megállapítani, tehát
nem a legnagyobb látogatási számot. Szekták szá-
montartásánál egy család is figyelembe veendő.
A szociáldemokrata törekvésekre különös figyelem
fordítandó. Az évi perselypénz összege gondnoki
naplóból pontosan kiirandó.

Számadatokhoz:

Az 1929—30 évi szám adatok mult évi jelentő
ívből irandók ki.

ad. 1. Feltüntetendő, miben állott a külön-
leges gondozás. Község, vagy társadalmi gyűjtés-
ből juttatott könyv, vagy ruhasegély még nem
jelent különleges gondozást.

ad. 2. Alapszabály szerint működő s beszer-
vezett állandó tagok száma tüntetendő fel.

ad. 3. Missziói munkás alatt csak rendszeresen
végző egyének kérdezhetnek, tehát nem az egyesü-
letek tagjai és nem is egy-egy alkalmi szolgálat
végzői, de akik aktív munkatársai voltak lelkésznek.

ad. 4. Vallásos estély és biblia óra között
különbség teendő. Átlagos résztvevők kérdezhetnek,
külön a biblia órán, külön a vallásos estén.

ad. 5. Különbség teendő házi isteni tisztelet
s házi áhitat között is. Előbbi lelkész vezeti, ma-
gánháznál összejött gyülekezet között, utóbbi a
család szükkörű, magánáhitata.

ad. 6. Csak az egyház által végzett szeretet-
munkák értendők.

Benke József.

IRODALOM.

* **Emlékkönyv a sárospataki református főis-
kola fennállásának négyszázados ünnepéről. 1931
zept. 30 és okt. 1.** Szerkesztette: *Elekes Imre* köz-
igazgató. Sárospatak, 1932. Megvalljuk, hogy rég-
óta várjuk az emlékkönyv megjelenését. Elmaradása
pótolhatatlan veszteség lett volna. És éppen
oly örömmel kell jelezniük a megjelenését. És

nyomban ki kell jelenteni s széles körre közzéadni,
hogy a mű méltó a várakozásra. A szokványos
emlékfüzetektől eltérőleg itt egy testes kötetet kap-
tunk. Egy huszivnyi terjedelmű művet, amelyben
benne van, ami a jubileumon történt, sőt — amint
egy szellemes megjegyzés mondotta róla, még
több is annál. Benne vannak t. i. azok az üd-
vözetek is, amelyeket az ünnepélyen nagy és
hálás tisztelettel és meleg szeretettel várt és foga-
dott küldöttek az idő rövidsége miatt nem mond-
hattak el. Így az ünnepély lelki tartalmát feltüntető,
gazdag kötet kerekedett ki. Mit mondjunk róla?
A nagy alkalom rendkívülisége miatt ebbe a műbe
négyszázéves történetünk jelentékeny eszmeanya-
gának bele kellett kerülni. Patak lelkét zárja ez
lapjai közé. Kincseket őriz. Nagy értékeket rejt és
halhatatlan igazságainkat szólaltatja meg olykor-
olykor, sokszor lapokon át. Mivé kell e művecs-
kének lenni? Vademecummá, mert érdemes rá.
Vagy breviummá, ha lehet nekünk ezt a szót
használni. Anyira szentséges a tartalma. Hadd
mondjuk meg, hogy ez a mű a pataki lélek
Biblos-a, ha szabad nekünk úgy mondani, hogy:
bibliája. Forgassák, olvassák, élvezzék és tanulma-
nyozzák ezt a művet, azt kívánjuk. A tartalmáért,
a lélekért, a drága Alma Materért, amelynek igazi
szertehordó vehiculuma lett.

Az összeállítóját, aki szerkesztőnek mondja
magát, a jubileumi év közgazgatóját, *Elekes Imrét*
nagy elismerés érdemli meg végzett munkájáért.
Sokat kellett dolgoznia és fáradnia ez eredményig.

Hadd sejtessük a mű gazdag anyagát a tartalom
vázlatos megérintésével. Az I. *Előkészületek*
c. alatt előfordulnak a következő tárgyak: Dal-
szöveg, ünnepi dal, szindarab, a főiskola tudomá-
nyos története, a főiskola népszerű története, al-
kalmi költemény, a főiskola cimere, tanügyi ki-
állítás, történelmi felvonulás, Kazinczy-szobrok,
gr. Klebelsberg közoktatásügyi miniszter és a sá-
rospataki főiskola, a sárospataki nők jubiláris disz-
zázslója, sárospataki tanárnék urasztali terítője, a
Kormányzó Ur Ófőméltósága meghívása, védnőkök
felkérése, meghívók, kedvezményes vasúti jegy, el-
szállásolás, Sárospatak nagyközség részvétele, az
ifjúság szerepe a jubileumon, technikai készülődés-
sek, jubiláris érmek, jubiláris bélyegek, erdélyi
népművészeti kiállítás, kitüntetések stb. II. Ünne-
pély szept. 30 án: 1. Zászlóavatás; 2. Tanügyi
kiállítás; 3. Szobrok leleplezése; 4. A Klebelsberg-
arckép leleplezése; 5. A P. D. O. Szövetségének
diszközgyűlése és nagy találkozója; 6. Harsányi
Zsolt: Patak lelke; 7. Szerenád — főcímeke alatt
adja a tartalmat. III. A főünnepély, okt. 1-én: 1.
Egyházkerületi diszközgyűlés; 2. A Kormányzó Ur
Ófőméltósága érkezése; 3. Templomi ünnepély;
4. Történelmi felvonulás; 5. A főiskolai új épít-
kezések avató-ünnepélye; 6. Ünnepi ebéd; 7. A
táncmulatság; 8. Széphalmi kirándulás. Kegyeletes
ünnep Kazinczy sirjánál — címekeket visel. IV. A
Függelék tartalma: üdvözlő iratok, tiszteletbeli
akad. tanárok, előljárók. tanárok, tisztviselők és
alkalmazottak névsora, hallgatók és növendékek
névsora, a jubileumon résztvevők névsora. Képek
is vannak a műben. A következők: Küldöttségi

szállás, főépület, jubileumi úrasztali terítő, egy lap a legrégebbi anyakönyvből, a Marosvásárhelyről visszahozott zászló két oldala, jubileumi diszszászó két oldala, Kazinczy Ferencz szobra, Kazinczy Lajos szobra, Lorántfy Zsuzsanna szobra, gimnáziumi szárny, az új, II. emelettel, az angol-internátus épülete. Kottái vannak a következő műveknek: 1. Várady—Kovács Dezső: Magyar ünnepi dal; 2. Szigethy—Szabados: Ünneplő dal; 3. Gulyás—Kovács: Avató dal.

Ez a vázlatos tartalomjelzés mutatja azt a széleskörű munkát is, amelyet az emlékkönyv szerkesztője sokfelé fordult figyelemmel végzett.

Mivel azonban a mű történelem lesz és történetet fog csinálni, még ha nem akarna is, nem lett volna fölösleges, ha az emlékkönyvet egy bizottság nézte volna át. Hiába: több szem — többet lát. Futólagos átpillantással is látható, hogy a mű egészben szép, tiszta arcán pörsenések maradtak meg. Mindjárt, ahogy kinyitjuk az első kép alján ez a cím áll: A főiskola legrégebbi épületének déli homlokzata 1772-ből. Egykor: „Berna sor”. Holott csak *a ma még fennálló legrégebbi épület* déli homlokzata ez a hajdan u. n. Berna-sor, amelyet, mint közismert, a sorok egész sora: Fazekas-sor, Trójasor, Huta-sor, Katona-sor, Cigány-sor, Paradicsomsor, Beleznay sor stb. előzött meg. S a kép mai s a megváltozott épületet mutatja. A második kép aláírása alatt ezt olvassuk a „főépület” keletkezési idejére: épült 1806—1825 közt, a 20. lapon az 1814—25. évszám, a 110. lapon már 1806—1812. évszám szerepel. Egyeztetni kellett volna. S ez a kitétel: épült 1806—1825 közt, még azt a gondolatot is felmerülni engedi, mintha nem tudnánk hogy mikor épült. Ilyen kevéssé ünnepi cím is van a műben: Segélykérvények, ami nem sikerült cím. Főiskolánk oltárára áldozatokat tesznek, itt alapítványokat fundáltak és boldogok voltak az áldozatban élő lelkek. Itt becsuszott ez a hivatalnok szó s éppen úgy nem talál e magasztos célzatu felhívásokra, mint id. Révész Imrécé valamikor képtelennek találták az államkormányhoz intézett beadványok iktatásánál, hogy „a tiszáninneri ref. egyházkerület egy petíciója mellett, nyomban egy csizmadia kérelme állott, aki bizonyos honvédbakkancsok árát kérte kifizettetni.”

A szerkesztésnél mások meghallgatása mellett talán elkerülhető lett volna, hogy az előkészületek cím alá került számos esemény tényleges lefolyásának az előadása, még ilyenek is, hogy: Testületek jegyzőkönyvei, folyóiratok megemlékezése a főiskola jubileumáról. A maga munkájába elmerült szem nem, de idegen szem az ilyen hibát azonnal meglátja. S nyomban segít rajta; vagy tanácsolja a változtatást.

Részünkről hiánynak érezzük, hogy nincs a műnek előszava, amely a célt jelezné és összefoglaló zárszava, amely az eredményeket összefoglalná és a jubileum hatalmas eseményét a jövő programja gyanánt vetítené ki a jövő elé. A szerkesztő, aki olykor igénytelenül és szerényen az események mögé állva, csak határozatokat tesz egymás mellé s mintha anyagközlésben látná feladatát, — hisz az anyag ugyanis beszél magáról, — mintha

nem számolt volna eléggé a könyv művészi és gondolati akusztikájával. Az emlékkönyv folyamatos elolvasása egy káprázatos fény fellobbanását teszi, de egyuttal ellobbanását, holott az a véleményünk és ezt keményen hangoztatjuk most is, hogy a jubileumnak azt kellett megteremteni, amit a tiszáninneri egyházkerületünk közgyűlésén az induláskor kimondottunk, hogy „a nagy történelmi alkalom az anyagi és szellemi erőforrások megyarapodásának emlékezetes ideje legyen a főiskolára nézve.” Itt a nagy önmagunkra eszmélésnek egy fényes, kezünk s agyunk, szívünk és áldozatunk minden munkájával teendő programban kellett volna kicsendülni. Ha nehezebbek az anyagi viszonyok, annál élettámasztóbban kellett volna fellángoltatni az eszményeket, amelyekben van életünk és sorsunk. Ebben, hiszem, valamennyien megegyezünk.

E nagyobb hiány mellett valóban kicsinyes, hogy elmaradt olyan nagyértékű munka megemlézése, mint amelyet dr. Jakob Károly végzett a műregészeti muzeumi kiállításával, — nem hallunk semmit a Tárczy Árpád hatalmas tanulmányáról, melyet a Perényi Péter politikai magatartásának megvilágítására annyira avatott lélekkel és jubileumi érzéssel írt s amelyet éppen olyan szívesen láttunk volna megemlítve, mint ahogy hallottunk a dr. Rácz Lajos Comenius-könyvéről. Kimaradt a Bálint József rajztanár megemlézése is, aki a képkiallítás rendezésében derekasan megfáradt művész-társaival együtt és a Szabó Károly pompás dologáról sem olvasunk, amelyeket személyesen élveztünk a testnevelés történetére nézve. A szerkesztő bizonyára meg fog lepődni, hogy ezek nincsenek benne a könyvében. Szerintünk a főiskolát dicsőítő költeményeknek, amelyeket országos nevű bírálók dicsőretre méltóknak ítéltek, feltétlenül helyüknek kellett volna lenni a könyvben. Ha az ő lelkük szeretettel ölelte át a főiskolát, miért ne gyulna szeretet az ő szeretetük lángján? Legrégibb anyakönyvünk visszaszerzésére vonatkozólag nem hagyható megemlékezés nélkül a Makkai Sándor erdélyi püspök testvéri lelkülete, amellyel az iskola tudományos történetének megírásával megbizottnak a kérésére ezt a kérdést szíve ügyévé tette és a marosvásárhelyiek elhatározását irányította. A hosszadalmasság mellett, amellyel a mű a cimerkérdést előadja, sajnáljuk, hogy nem járt ki egy köszönő szó Gönczy Gábor kassai lelkésznek, aki a főiskola máig ismert legrégebbi pecsétjének lenyomatát (az 1613-ik évből) elkészíttette a főiskola iránti szeretetből a főiskola tudományos története megírásával megbizottnak a felkérésére. A theol. internátust pedig bizonyára felszenteli Isten az ő Igéjével, amely hangzik e falak közt. Nem találjuk feljegyezve, amit olyan lángoló szívvél határoztunk el, hogy az egyes osztályokban megörökítjük a Pósa Lajos, Tóth Ede és Gárdonyi Géza stb. nevét. Ma még a mi Maklári Pap Miklósunk el tud igazítani bennünket, hogy mely tantermekbe jártak e halhatatlanjaink. Kimaradt a Czeglédi Ferenc kapufélfájának megmentésére tett indítvány feljegyzése. Pedig még ma az megmenthető. Még nem került a föld alá. Nem vakolták be. Mementó és

agenda gyanánt őrizhette volna az emlékkönyv ez indítvány megtételét. Itt újra felhívjuk rá a figyelmet. Vajjon hol tudnak mutatni XVI. századbeli tanári házat? Azt tudjuk, hogy a Kálvin házat elnyelte a fejlődő Genf és elnyelte az épülő Patak azt a feledhetetlen kis szobát, amelyben Kossuth Lajos lakott és annyi éven át a református segédlelkészek. Kiejtettük a történetünkéből, Patak emlékeiből.

A tartalmat illetőleg a sok felemelő mű mellett elvileg kell rámutatnom éppen a szerkesztő munkájával kapcsolatban, amennyiben ismétlem, hogy az emlékkönyv történeti felfogást fog terjeszteni s ez a főiskola szellemére nézve fonos, — hogy a történeti megítélésben és mérlegelésben egyenetlenség mutatkozik. Nem említem, hogy a reformáció több helyen „uj hit“-nek van nevezve, ami minden református felfogással szöges ellentétben áll. Ez e kifejezés egyszerűen XVI-ik századbeli kitalálásnak minősíti a mi hitünket az evangéliumban, a mi nem új, hanem evangéliumi hitünket. Természetesen ezt nem így érti a szerkesztő, de így olvassa a mai teológia. Azt sem a szerkesztővel szemben hozom fel, hanem csak kifelé a mai sárospataki ref. theol. akadémia presztizséért jelzem, hogy az ünnepi beszéd előadása a lelkészképzésről s teológiai liberalizmusról s ami ezzel kapcsolatban van mondva, a közgazgatónak, aki nem theologus, jóindulatu felfogása, de nem sárospataki teológiánk mai szava. Ha az emlékkönyvben ennek megnyilatkozását keresné valaki, az frissen ömlik és autentikusan jelentkezik a dr. Vasady Béla Lorántfy Zsuzsánna-beszédében.

A főiskola hagyományos szellemétől eltolódás jelentkezik az államsegély tulságos méltánylásában. Az a csodálatosan átfogó szellemű beszéd, amellyel Dókus Ernő főgondnok az egyházkerületi diszközgyűlést megnyitotta, klasszikusan mutatott rá a sárospataki főiskola patrónusaira. Jelezte, hogy a fejedelmi alapítók után: „a felvidéki köznemesség vette gondjába, ismerte fel benne a maga iskoláját, élethez való jogcímének drága symbolumát és lett a pataki iskolának fautora.“ Majd harmadik védelmi tényezőül a pataki iskola mellé odaállt a tiszáninneri egyházkerület. Márványba vésendő szavak (az emlékkönyv első szavával: „A Tiszáninneri Ref. Egyházkerület, mint a főiskola fentartó főhatósága“ — érdekes ellentétben) kimondják: „A pataki főiskolának ez a nagy lelki patrónusa, a tiszáninneri egyházkerület tette a főiskola ügyét a magyar református nép, a felsővidéki gyülekezetek szívügyévé.“ És végül jelentkezik a sárospataki iskola életében a negyedik patrónus, az állam.

Ez tekinthető a valóságos helyzetnek.

Ellenben, ami aztán bizonyosság arra is, hogy a főiskola hagyományos szellemének gazdagsága mennyire csak több lélekből tükröződik, az emlékkönyv egyes részei dithirambot zengenek az újabb állami segélyeknek. Felfogásunk szerint pl. Klebelsberg gróf volt vallás- és közoktatástügyi miniszter nagy tette tökéletesen az ő szellemében fogandó fel. A főiskola történetében örök jelentő-

ségű dokumentum lesz az a beszéd, amely az emlékkönyvnek egyik gyögszeme, amelyet a volt miniszter tartott s ebben minden félremagyarázást kizárólag kimondja:

— „Amit itt alkottunk, azt a sárospataki gondolat, meg a felekezeti egyenjogúság és viszonyosság jegyében hoztuk létre.“ Majd beszél a premontrei rend három volt középiskolájáról. A három várost Trianon elszakította. „A rend szelleme annyira nemzeti volt, hogy kezén a csehek és románok középiskolát meghagyni hajlandók nem voltak. Itt állt tehát ez a nagy magyar rend három gimnáziumra való tanári karával, foglalkozás és hivatás nélkül.“ Az állam „új műhelyt emelt nekik a maradék országban.“ És „a gödöllői premontrei teplel párhuzamosan építettük ki Sárospatakat.“

Ez a teljesen autentikus magyarázata Klebelsberg volt miniszter ur állásfoglalásának s a sárospataki hagyományos szellemtől az a felfogás különbözeti ezt meg, hogy benne nem ég az önmagát fenntartó, a református lélek áldozatkészségéből élő, független iskola, a ref. és törhetetlen nemzeti gondolat bevehetetlen sziklavarának eszméje. S a veszély akkor állhat be, ha az államsegély megcsökken, vagy megszűnik. Azért kell a lelkesedésnek lefokozottnak lenni az államsegély tulságos szükségességének idején s az egyházkerületi diszközgyűlésről említett beszéd csodálatos mélységgel vont vonalain túl ápolni a rendületlen hitet és élő reménységet az iránt, hogy a tiszáninneri egyházkerület gyülekezetein túl a sárospataki iskola patrónusai közé odasorozhatjuk általában, az egész országból a magyar református lélek áldozatkészségét s ebben is az iskola megmaradásának erőforrását láthassuk, ha ez a lélek végzetesen meg nem akarná magát csonkítani és ijesztően alázuhanni a maradék országban. Itt tennénk hitben és reménységben valamit hozzá a főgondnok ur reális látásához s keresnénk az útát az egyetemes reformátusság szívéhez.

Azért szerettünk volna világosabb és félremagyarázhatatlanabb kifejtést az emlékkönyvben arra, hogy renaissanceot jelentenek-e a legujabb események a pataki iskolában, vagy restaurációt, a szót az újraépítkezés értelmében véve.

Ami aztán az emlékkönyv egyes darabjait illeti, azokban a pataki lélek csodálatos kivirágzásait szemlélhetjük. Az az igazság, hogy a Novák Sándor és Szabó Zoltán szárnyas szavaitól kezdve a közgazgató nagy és avatott lelkű ünnepi beszédéig és a Martin Miklós szenior szavai után esküvő diákok megnyilatkozásától az imádságokban, igehirdetésben, hódoló üdvözlésekben, költemények és dalok ihletében meglebbent érzés és gondolat fel a Dókus Ernő főgondnoknak a csúcspontot jelző, szívünket és történetünket reprezentáló beszédéig, ezek együtt adják a pataki ünnepély szívérvényszépségének dús pompáját.

Az emlékkönyv olvasója fürödhet ebben a szépségben.

Ajánljuk azért az emlékkönyvet megvételre és olvasásra.

Ez különben is ma Magyarországon a legolcsóbb könyv. Husz iv 2 P 50 fillér. Egy nemes gesztusú áldozattétel tette lehetővé, hogy ilyen áron közkinccsé lehet.

M J.

* **Balázs János**: A „bibliatanulók“ (russzelisták) tévelygése a Szentírás megvilágításában. Sárospatak 1932. 8° 16 l.

Végre egy munka, amely komoly bibliai alapon s kellő gyakorlatiassággal foglalkozik ezzel a sok helyen immár egyházunkra nézve is veszedelmessé váló mozgalommal. Szerző rövid bevezetés után ismerteti a russzelisták neveit és a russzelizmus eredetét s úgy tér rá tévtanításaira a Szentírással, az emberi lélekkel, a Szentháromsággal s az Úr visszajövetelével kapcsolatban. Végül röviden összefoglalja a tanításaikból szükségképpen vont következtetéseket a vallásos életre és az erkölcsiségre vonatkozólag. Harcos, polemikus munka, ehhez szabott okfejtése, hangja stílusa is. Veszélyeztetett területeken szüksége van rá lelkésznek, egyháztagnak egyaránt. Kapható: Ref. Lelk. Hiv. Vámosujfalu, Ára 20 fillér.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— *Olvásóinknak szívből kívánunk Istentől áldott pünkösti ünnepet:*

— **A debreceni egyetem közponii épületének avatása** országos szabású ünnepségek keretében pünköst első napján lesz. Az egyetemi közgyűlésen dr. Baltazár Dezső püspök is beszél.

— **Dr. Buza László a szegedi egyetem jogi karának dékánja.** Főiskolánk volt kitünő jogtanárát a szegedi egyetem jogi kara a jövő iskolai évre dékánjának választotta. Szíves szeretettel és tisztelettel üdvözljük.

— **Új S. D. G. Kollégium Patakon.** Gimnáziumi ifjuságunk egy részének spontán megmozdulásából 19 taggal középiskolás Soli Deo Gloria Kollégium alakult „Rákóczi Zsigmond“ névvel. Programjának szépségét, munkájának fontosságát mi sem bizonyítja jobban, minthogy vezetését *Elekes Imre* gimn. igazgató vette kezébe.

— **Lelkészi beiktató.** Ünnepi keretek közt iktatta be a nemesbikki gyülekezet lelkészi hivatalába meleg szeretettel és fényes reményekkel megválasztott lelkészét, *Perjéssy Lászlót*. Az Ur kegyelme áldja meg pásztori munkáját.

— **Az előadások végeztével,** május 6-án 16 IV. éves teológus bucsuzott zsoltárénekléssel, szentírásolvasással, imádsággal az iskolatorony kis kis harangjának csengése közben az óralátogatástól, az iskolapadoktól, a diákélettől, a Főiskolától. — Május 10-ének utolsó óra előtti szünete a VIII. gimn. tanulók „csengőbucsuzójává“ szélesedett ki. Hozzá tartozók, érdeklődők, a Főiskola kicsinyei-nagyjai gyűrűjében — sehol másutt nem, csak itt Patakon teremhet és megérthető, meghatóan szép ünnepélytel bucsuztak a maturandusok a Berna-sor virágdiszes vén csengőjétől. A teológusok közül az imádságot mondotta Tóth Ferenc IV. é. theol. s a gimn. tanulók közül poetikus szép beszédet mondott Nagy István VIII. o. tan.

az ittmaradó diákok részéről felelt a búcsúzóknak Ördögh László VII. o. tanuló ritka szónoki ráteremtéssel.

— **Kérelem kerületünk lelkészi hivatalaihoz.** A Magyar Református Külmisziói Szövetség egyháztörténelmi fontossága, áldott munkájának egyik legnagyobb gátja: az anyagiak hiánya és elégtelensége. A nehéz gazdasági helyzetben is módunkban van segítségére menni úgy, hogy ez minimális kis fáradságon kívül *semmibe sem kerül*. A Szövetség gyűjti a *használt levélbélyegeket*, és azokat Amerika bélyegkereskedelmében a külmiszió céljára értékesíti. Szeretettel kérjük kerületünk minden nemes törekvést támogató lelképásztorait, kapcsolódjanak be ebbe a gyűjtési akcióba. Borítékaikat ne dobják el addig, amíg a levélbélyeget róla le nem vették. Csak a szakadás és sérülés nélküli póstabélyegnek van bélyegkereskedelmi értéke, ezért legjobb az alapját képező papírral együtt körülválni. *Theológus legátusaink*, kik pár hét alatt maguk is közel 3000 drb. bélyeget gyűjtöttek, készséggel megmutatják a bélyegek leáztatásának, vagy kivágásának módját és azt is készséggel vállalják, hogy az időközben összegyűjtött bélyegeket úgy most, mint a jövőben átveszik és Patakra hozzák, így azok együttesen küldhetők el a Külmisziói Szövetségnek. (Budapest, VIII., Gyulai Pál u. 9.)

— **Anyák napja Sárospatakon.** A múlt vasárnap Sárospatakon is anyák napja volt. Darányi Lajos hitoktató hirdette megragadó módon az Igét.

— **Meghívó.** A miskolci ref. reál-gimnázium volt növendékei 1932 május hó 17-én délelőtt 11 órakor tartják a tanintézet tornatermében a Volt Növendékek Szövetségének alakuló közgyűlését. Tárgyak: 1. Jelentés az előkészítő munkálatokról. 2. Az alapszabályok megállapítása. 3. Ideiglenes tisztikar alakítása. Miskolc, 1932 április 28. Az előkészítő helyi bizottság nevében: Csorba György, reál-gimn. igazgató. Dr. Molnár Gyula, elnök.

— **Kalvin művelődéstörténeti jelentősége** címen tartott *Dr. Bohatec József* bécsi theol. tanár előadást Pápán. A beszéd most jelenik meg a Dunántúli Prot. Lapban. Kifejezzük azt a hő óhajunkat, hogy különnyomatban is adassék közzé a kitünő tartalmú és kitünően fordított beszéd.

— **KIE hírek.** *Dobos Károly* országos titkár pataki tartózkodásának egy napjából egy félnapot fordított arra, hogy theol. ifjuságunk előtt a KIE munka alapelveit, módszereit és szervezetét ismeresse. A KIE munkában részben aktíve és munkálkodó ifjuság figyelmes és érdeklődő hallgatóság volt. — *Lácán* pünkösdkor tartja nagy propaganda ünnepélyét a nemrég alakult ifj. egyesület, melybe az agilis s. lelkész a fiatal házasembereket is beszervezte.

— **Megrendelési felhívást** küldöttek lapunkhoz: 1. Makay Miklós ref. lelkész Pestszentlőrinc, Kolozsvári-utca 34 sz. Makay „A gyakorlati kereszténység mozgalma“ c. munkáját akarja kiadni. A könyv ára 1:50 P és 20 fillér portó. — 2. Előfizetést hirdet dr. Enyedy Andor lelkész Miskolc, Palóczy-utca 35. a közeli hetekben megjelenő „Beszédék“ című egyházi beszédkiötetére. A mű előfizetési ára 3P.

Rózsa Ibolya, a Ker. Leányegyesületek Nemzeti Szövetségének titkárnője márc. 31-én és ápr. 1-én látogatást tett a vámosújfalusi és olaszliszkai gyülekezetekben. Mindkét helyen nagy érdeklődéssel fogadott előadást tartott a leányegyesületi munkáról. Ápr. 1-én meglátogatta a sárai leányegyházat is, ahol az egybegyűlt asszonyokkal és leányokkal komoly megbeszélést tartott.

— **Theológus egyletünk** számára kerületi gyakorló lelkészeink által tartott előadássorozat legutóbbi előadója **Kiss József** hejcei lekipásztor volt. A presbiternevelés kérdéséről tartott előadás kitűnő elvi alapvetése, hasznos gyakorlati sága, bölcs humora és nemes komolysága a hallgatóságnak egy nagyon rokonszenves előadót, az előadónak figyelmes és hálás hallgatóságot adott. Hisszük, hogy az abauji egyházmegye belmissziói előadója értékes szolgálatot végzett a kerület leendő papjai között a belmisszió javára.

— **Gyülekezeti élet Ujcsanáluson.** A tél folyamán (nov. 1—márc. 31) Ujcsanáluson 36, Sóstófalva leányegyházban 18, Ocsanálós szórványban 22 vallásos összejövetelt tartottak. Az urvasorával élők száma jelentősen növekedett. (Sóstón husvétkor 153 közül 75-en!) — Szép eredménnyel működik az ismétlő iskolai fiu- és leánybibliakör. A leányok között megalakult 25 taggal a leányegyesület. Az egylet tagjai három darab saját szövésű s szépen kivarrt pohártörő és terítőkendőt ajándékoztak az urasztalára. — A K. I. E. megalakítására is megindult az előkészítő munka. — Fegyelmi ügy két esetben volt. A presbitérium két, templomban illetlenül viselkedő legényt megdorgált és az uri szent vacsora két alkalommal való vételétől tiltotta s ezt a határozatát a lelkész által, szószékről hozta a gyülekezet tudomására. A gyülekezeti élet élénksége, megakadályozta a szektáskodást. I. I.

HIVATALOS RÉSZ.

516/1932. sz. **V. sz. Körlevél.**

1. *A nyári szünidő meghosszabbítása tárgyában.*

A Vall. és Közokt. Minisztérium 29146/1932. szám alatt valamennyi iskolafaj számára megszabta a nyári szünidőt. Meghatározta az iskolai év bevégezésének — valamint a kezdetnek határnapját. Az Egyetemes Konvent április 27—29. napjain tartott ülésében hozzájárult ahhoz, hogy a jelen iskolai évben, valamint a jövő tanév kezdetén a Vall. és Közokt. Miniszter ur rendelkezése szerint jár el.

Felhívom azért egyházkerületünk területén valamennyi ref. tanintézet vezetőségét, hogy a fenti számú miniszteri rendelet értelmében végezze e tanévet, a jövő tanévet is aszerint kezdje meg.

2. *Emlékeztetés a szavazatok beadására.*

Emlékeztetem lelkésztestvéreimet a szavazatok beadásának június 1-i határidejére. Szavazni a 3 tisztségre 1 lapon is lehet.

3. *A püspök látogatások megkezdéséről.*

Olyan sok helyről kapok hetenkint kedves meghívást lelkészek és világi testvéreimtől arra

nézve, hogy az idei, - tervbe vett püspöklátogatás során ide is, oda is betérjek, hogy a nagy nyilvánosság előtt vagyok kénytelen a látogatások megkezdését illető terveimet elmondani. A közeli hetek. — részint a hivatal átvétele, részint a hivatalos, kötelező látogatások megtétele és a június végéig tartandó vizsgák miatt, július elejéig minden napomat lekötik. Aztán jön a nyár, amikor a faluk népe a mezőn fárad s így ünnepi alkalmak megkezdéséről beszélni sem lehet. Ha Isten életemet megtartja, úgy augusztus hónap második felében és szeptember hónapban indulok el a püspökre váró legszebb feladatok egyikének megoldására. Hogy melyik egyházmegyébe és mely gyülekezetekbe mehetek el ebben az esztendőben, azt az illető egyházmegye elnökségével fogom annak idején megbeszélni. Én szívem szerint üzenem, hogy azért is imádkozom naponként Istenemhez, hogy lassan, bárcsak minden gyülekezethez elvezetne az Ő jobb keze.

Miskolc, 1932. máj. 20.

Farkas István
püspök.

Meghívó.

Az alsóborsodi ref. egyházmegye alkotó tagjait és az érdeklődő közönséget tisztelettel hívja meg a Cserépfaluban 1932 május hó 25-én d. e. 10 órakor kezdődő rendkívüli egyházmegyei közgyűlésre, melynek egyetlen tárgya az új esperes beiktatása, Tibolddaróc—Cserépfalu, 1932 máj. 14.

Az egyházmegye elnöksége.

Ezzel kapcsolatban közlöm az érdekeltekkel, hogy a közgyűlés napján reggel 8 óra tájban autóbusz járat indul Miskolcra a hejőcsabai villamos elágazástól Cserépfaluba, amely estére Miskolcra fog visszatérni. Akik ezt a járatot igénybe akarják venni, szándékukat szíveskedjenek közölni a püspöki hivatallal (Papszer u. 14.)

Ugyancsak kérem minden résztvevőt, hogy f. hó 22-ig közölje a cserépfalui lelkési hivatallal, hogy mikor és milyen alkalmatossággal érkezik, hogy csak így tudunk a Mezőkövesd állomásra érkezők szállításáról megfelelően gondoskodni. A Miskolc felől reggel 8:40-kor és Budapest felől 9:10-kor érkező gyorsvonatoknál autóbusz és szükség esetén kocsik állanak a jelentkezők rendelkezésére. Tájékozódás kedvéért közlöm, hogy a Miskolci autóbusz díja oda-vissza 4 pengő körül lesz, a Mezőkövesdről jövő autóbusz díja oda-vissza 3 pengő. Ez utóbbi azonban a jelzett vonatoktól csak megfelelő számú jelentkezés esetén fog indulni. A miskolci autóbusszal jövők is jelentkezzenek a lelkési hivatalnál az ellátásról való gondoskodás kedvéért.

Tisztelettel a cserépfalui lelkész.

Szerkesztői üzenetek.

Egy levélre. Vegyük elintéztnek. Mindnyájunkra megvan írva — parancsul is: „Az ember nem is gondolhatja, mily hamar elmúlik haragja.” — Kálvinista Szemle. Éppen a „több igen számottevő helyről jött értesítés” miatt kötelezett volna le a közlés elmaradása. A semlegesek se kaptak volna szívfájdalmat.

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. *Dr. Pápay István*: Egyház és állam a Kálvin felfogásában. — *Dr. Gulyás József*: Comenius ajánló evele Klobusiczki Andrásához. (Vége köv.) — Tanáregyesületi közgyűlés. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Egyház és állam a Kálvin felfogásában.

Az államról, az állam és egyház viszonyáról szóló református tan tulajdonképpen bibliai tan, amely a bibliának idevonatkozó kijelentésein épül fel. E tant Kálvin az Institutio-ban rendszerbe foglalta s ezáltal az államot és annak az egyházhoz való viszonyát illető rendszeres református gondolkodáshoz elhatározóan iránytszabó bázist teremtett. Ennek a bibliai-kálvini tannak az képezi a lényegét, hogy az egyház és az állami hivatása végelemzésben azonos: a bűnök elleni küzdelem és a társadalmi rend fenntartása. Ez az azonos hivatás, amely az államnál mint cél, az egyháznál pedig mint transzcendens cél szolgálatában álló eszköz jelentkezik, korrelációt hoz létre az egyház és az állam között. Az egyház, midőn az Istenországa uralmának való meghódulásra bírja, illetőleg az Istenországának polgáraitvá avatja híveit, tulajdonképpen a konszolidáris államélet bázisát erősítgeti azáltal, hogy az Istenországában való polgárkodás feltétlenül a földi ország, az állam iránti köteleességek maradéknélküli teljesítését szabja meg. Viszont az állam a bűnösöknek erőhatalommal való megfékezése és a társadalmi rendnek ilymódon való megvédelmezése által az egyház céljának megvalósításához nyújt subsidiumot. Az állam és egyház közötti eme kölcsönhatás kötelezi egyrészt az államot az egyház működésének támogatására, másrészt az egyházat az állam által számára nyújtott támogatásban rejlő lehetőségek respektálására.

Ha közelebbről nézzük az államról s annak az egyházhoz való viszonyáról szóló bibliai református tant a Kálvin interpretálásában, mindenek előtt éles megkülönböztetés teendő az Istenországa és a földi ország között. Amaz a földiségtől elvonatkoztatott transzcendens, lelki hatalom, amely a híveknek a hitnek misztikus közössége révén való hozzátartozása által mégis földi egyházat hoz létre az államban, amely földi egyház nem más, mint a Krisztus lelki királyságának hódoló hívek látható társasága, lelki közösségük alapján meg-

szervezett társadalmi, illetőleg jogi közössége, az államélet keretei között elhelyezkedett intézményeket illető kritériumokkal és szükségletekkel. Az állam szintén isteni alapítás, az államrend Isten által szentesített rend azzal a céllal, hogy a Krisztus királyságához spiritaliter, a földi egyházhoz reáliter, az államhoz pedig virtualiter tartozó alattvalók között az Isten intézményes tiszteletét védelmezze, az egyházat oltalmazza, a jó erkölcsöt, a közbékét és nyugalmat — ha kell — büntető szankciókkal is fenntartsa.

Ami az államnak lehetséges formáit illeti, a speciális helyi körülmények döntik el, hogy az egyébként egyenlő feltételekkel küzdő államformák közül melyiknek alkalmazása kívánatosabb. Egyik sem mondható tökéletesnek, mindeniknek vannak veszedelmei, kísértései. A monarchiánál a tyranizmus, az arisztokráciánál az oligarchizmus, a demokráciánál pedig az anarchizmus kísért. A rátermettek szelekciója, a kormányzat önmérséklése és önellenőrzése szempontjából a szellemi, illetőleg erkölcsi arisztokrácia volna elvileg a legideálisabb és a népszabadság eszméjének is inkább megfelelő államforma, ámde a gyakorlatban a monarchia, respektive a királyság bizonyul a nemzeti erők konzerválására, az államélet fegyelmezésére legalkalmasabb államformának.

Az államélet főfunkciói nincsenek a Kálvin államelméletében éles körvonalozottsággal elkülönítve. A főfunkcionáriusok is a „felsőbbtség“ közös nevével illetetnek, mely kollektív nevezettség királyi, törvényhozási, bíraskodási és közálladalmi felsőbbbségre tagozódik a részletes fogalmi kiépítésben. A királyi felsőbbtség isteni rendelkezés alapul. Isten szolgálja a királyok a jók dicséretére s a gonoszok rettegésére. Hatalmukat épen ezért a Krisztus királyságának kell alávetniök és azt mindenekfelett az egyház védelmezésére kell felhasználniok. A hívek illetve alattvalók feltétlen tisztelettel és engedelmisséggel tartoznak a királyi felsőbbbség, mint isteni rendelés iránt és erre — iure gladii erőhatalommal is kényszeríthetők, mert Isten rendelkezésének szegül ellene az, aki a felsőbbbség-

nek ellenszegül. Ugyanilyen tisztelettel és engedelmességgel tartoznak a hivek, illetve az alattvalók a biráskodási és közálladalmi felsőbbsséggel szemben is, mert hiszen ezek az isteni rendelkezésen alapuló királyi felsőbbsség derivatívái. A felsőbbsség képviselőjének személyéről elvonatkoztatott feltétlen tisztelet és engedelmesség a hatalmával méltatlanul visszaél, avagy éppen zsarnok felsőbbsséget is megilleti, mert az általa gyakorolt hatalomra maga az Úr nyomta rá az objektive tiszteletre- és engedelmességreméltóság bélyegét. Van azonban határa a királyi és egyéb felsőbbsség iránti kötelességeknek és engedelmességnek. Ehez a határhoz akkor jutunk el, ha a felsőbbsség tőlünk Isten akaratával ellentétes dolgot követel. Ebben az esetben — de csakis ebben — jogos az engedelmesség megtagadása, mert ekkor a legszűrebb Úrnak, a Királyok Királyának kell engedelmességnünk, még esetleg üldöztetések és szenvedések árán is!

A bibliai kálvini államelmélet alapján álló református egyház tehát azért, hogy az állam felsőbbsségei iránt loyaltással viseltető hivatást nevel, az egyház és az állam kooperatív együttműködésére nyújt gazdag lehetőséget, amire a legklasszikusabb példát éppen a genfi egyház és a genfi állam egymástól elválaszthatatlan szerves együttműködése szolgáltatja. A genfi egyháznak a többi államokban alakult református egyházak államjogi helyzetéből különböző, sui generis közjogi állása volt. Ezt a sajátlagos államjogi viszonyt az a körülmény hozta létre, hogy a genfi köztársaság a reformációt — hogy úgy mondjuk — politikai okokból fogadta be, vagy legalább is politikai szempontok is közreműködtek annak reformálásánál. Állami intézkedéssel lett itt a református recepta religio, állami inkorporáció. Az állam tartotta fenn az egyházat és az adta annak alkalmazottait. De viszont az állam, illetőleg annak képviselője, a kis és nagy tanács mondta ki a végső szentenciát nemcsak egyházigazgatási pl. lelkészválasztási, hanem egyházfegyelmezési ügyekben is, amint hogy a presbitériumba delegált és ezen egyházkormányzó testület túlnyomó többségét kitevő képviselői által minden egyházi kérdésben döntő befolyást gyakorolt. A genfi egyház ezen sajátlagos államjogi helyzetében, belső szervezettel a politikai arisztokráciára hasonlított egyházi arisztokráciát valósított meg s így kormányzatában nélkülözte azt a demokráciát, amely a református egyháznak más államokban jellegzetes sajátossága. *sive qua non-ja* lőn. *Dr. Pápay István.*

Comenius ajánló levele Klobusiczki Andrásához

A mi hadakozásunkra térek vissza. Amint a csatában, noha innen is, onnan is, sokan elesnek, még maguk a vezérek is, azért rem illik, hogy a többiek eldobják fegyvereiket és hátat fordítsanak, sőt inkább odafutva, hamarosan töltsék ki a hézagokat és a rohamozó ellenség elé a legvitéztebb egyének új sáncait vessék: így kell lenni annak más dolgok felállított csatasorában is, hogy a tá

vezők helyében a nehézségig ostromolt akadályokhoz és a kivánt jónak, amelynek eléréséért fáradozunk, elébe tolt határoszlopai mellé mások lépjenek. Jól van tehát és méltán dicsérjük az Istent, hogy ez iskola megújításának kegyesen és lelkesen felkarolt szándékában nem lassudnak meg azok, akiket illet, habár ama Józsiásunk, egyházunk és iskolánk kegyes megújítója Megiddóban meghalt is. Mert felismerjük, hogy Isten az, aki a méltóságos fejedelemasszonyok, a mi kegyes dajkálónknak a lelkét úgy megerősítette, hogy a gyász közepette is (és bár ezer dárdától átszurt anyai szíve a fájdalmak alatt leroskadni látszik), mégis ez iskoláról megemlékezni annak növekedéséről intézkedni, dolgainak sürgetéséről téged, Uram, serénységre oly sok kérésével figyelmeztetni méltóztatott, sőt minket is, barátainkhoz irt levelei által, a buzgóságban való alábbhagyásról lebeszélni, segítő kezét a szokott mértéken túl felajánlani kegyes volt. E kegyességeért fizessen meg neki az Örökkévaló, akinek dicsőségére itt áldozni indul a felekölt lélek. Nem lehet hallgatással mellőzni azt sem, hogy maga Erdély felséges fejedelme is (akinek a kegyes végzet életben lételetét akarta és bárcsak még sokáig éltetné) más, (rá mintegy örökségként szálló) gondjai közt ez iskola gondját is kegyesen magára venni méltóztatik: a minap követe, mélt. Kemény János, Erdélyország fő hadi generálisa által, a mi előhaladásunkat illetőleg szorgos vizsgálatot tétetvén és komolyan buzdítván bennünket a meg nem restülésre: *Jól tudod ezeket, Uram! Részt vettél u. i. benne és e buzdításnak egy része hozzád volt intézve. De jól tudjuk mi is, hogy a te erényed önmagától oda irányul, hogy ami az egyház, iskola és a haza dolgában kigondolható, abból semmit el ne hagyj! Hogy tehát, nagyságos Uram, tégedet, ki első felügyelőnk és örökös ösztönzőnk vagy, egyuttal hü bizonyosságául birjunk annak, hogy gondjaink nem restülnek meg az elmék lehető felszerelésében:** ime, azoknak is, amelyek itt a minap történtek és amiket a szükség még kívánni fog, a kinyomatásáról gondoskodtunk. Először azért, hogy ezek emlékezete ösztönzőül legyen azok számára, akik minket követni fognak. Másodsor, hogy nyilvánvaló világosságúvá tegyük azt, hogy milyenek azok, amiket tőlünk, az egyszer megtett megállapodások szerint joggal elvárhatnak, ha csak buzgón végzik tisztüket azok, akik annak végzésére hivatva vannak. Minket, akiket a munkákhoz csak tanácsal való segítségre hívtak, már a bennünket otthon váró munkákra visszahívnak. Terveink határoszlopain túl nem tudunk tovább menni. A végrehajtást másokra bizzuk, ama régi mondás szerint: a munka az ifjak, a tanácsadás az öregek tiszte. Tudom: ellenvehető: könnyebb tanácsot adni, mint azt végrehajtani. De ez nem mindig igaz: gyakran pusztán a tunyaság ürügye; a nem akarás a lényeg és a nem tudást hozzák mentés gyanánt elő.

(Vége köv.)

* (mert hogy az újításnak ez az alapja teendő le itt e helyen, hogy, ha valami módon lehetséges, rázassék ki az elmékből a belerögzött restség, azt már mind előbb mondtam, mind abban napról-napra jobban megerősödöm.)

Tanáregyesületi közgyűlés.

Az Országos Református Tanáregyesület május 17-én Cegléden tartotta meg folyó évi közgyűlését. Cegléd egész közönsége — város, egyház, nőegylet — szeretettel, nagyrabecsüléssel vette körül a Tanáregyesületet és annak megjelent képviselőit, aminek kivívásában oroszán része volt S. Szabó József tiszb. elnöknek. A közgyűlésen mintegy száz tanár vett részt. természetesen első sorban a Tisza két oldalán fekvő intézetek tanárai, ellenben a távolabb fekvő dunántúli és tiszáninneni intézetek tanárkarai már alig voltak képviselve. Emelte a közgyűlés fényét és jelentőségét, hogy azon a dunamelléki egyházkerületet dr. Imre Sándor egyetemi tanár, középiskolai felügyelő, a közoktatási minisztert a tankerületi főigazgató, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesületet dr. Maday Gyula elnök, orsz. gyűl. képviselő, a ceglédi ref. egyházat Czeglédy Sándor lelkész és dr. Dobos S. főgondnok. Cegléd városát, élén a polgármesterrel, az egész városi tanács, a ceglédi áll. gimnáziumot Szőnyi S. igazgató képviselte, de Cegléd város valamennyi iskolatypusa elküldte arra a maga képviselőjét és képviselője által üdvözlését, jókívánatait. A közgyűlést d. e. 1/2 12 órakor, a monumentális ceglédi nagy templomban, ünnepi istentisztelet vezette be, melyen Czeglédy S. lelkész emelte ihletett ajakkal a gyűlés tagok lelkét Istenhez s kérte az ő áldását tanácskozásaira. A közgyűlést, a ceglédi egyház szép nagy gyülekezeti termében déli 12 órakor nyitotta meg dr. Bessenyei Lajos elnök, aki megnyitó beszédében visszapillantást vetve az egyesületnek 30 év előtt történt megalakulására, komoly szavakkal adott az egyházi és iskolai életünkben túlságba vitt államosodás, államsegélyezés által keltett aggodalmainak kifejezést; ennek tulajdonítja, hogy a megszállt területen annyi ref. iskolát elveszítettünk, ennek, hogy ma annyi iskolánk válságba jutott. Az üdvözlések elhangzása után Péter Zoltán debreceni tanár olvasta fel „A magyar tanárság jövője” c. előadását, melyben a tanárvilágot újabban ért méltatlan támadások elhárításának módjaival foglalkozott, sürgette a tanárság egységét, szolidaritásának kiépítését. Közébed után, mely lelkes hangulatban folyt le, a főjegyző, pénztárnok jelentésének előterjesztése, az alapszabályok több pontjának módosítása, végül a választmány indítványainak határozattá emelése következett; ez utóbbiak közé tartozott Farkas István tiszáninneni püspöknek tiszteleti taggá választása.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gr. Degenfeld Pál tiszántúli egyházkerületi főgondnok**, a tiszántúli egyházkerületi közgyűlési megnyitó beszédében (máj. 18.) megkapó szavakkal emlékezett meg arról a súlyos veszteségről, amely **Dókus Ernő** főgondnokunk visszavonulásával egyetemes egyházunkat éri.

— **Avatás.** Impozáns keretek közt ment végbe Debrecenben pünköst első napján a Tisza István

tudományegyetem központi épületének megnyitása. Abból az alkalomból, hogy az egyetem a református kollégium épületéből kiköltözik, Dr. **Baltazár Dezső** püspök istentiszteletet tartott a nagytemplomban. A megnyitás alkalmával tartott ünnepélyes közgyűlésen Baltazár püspök azon hagyományok folytatólagos ápolásának szükségességét hangsúlyozta, amelyeket az egyetem a több száz esztendőss kollégiumtól kapott ajándékba.

— **Főgondnoki beiktató.** Pünköst másodnapján felemelő ünnepek keretében iktatta be **Farkas István** püspök alsózsolcai főgondnoki tisztebe gróf **Haller Istvánt**. Az ünnepélyen megjelentek gróf **Haller József** miskolci főgondnok, **Mikszáth Kálmán** főispán, **Bónis Aladár** alispán, **Farkasfalvi Farkas Géza** egyházmegyei gondnok, **Lukács Béla** képviselő és még számosan. Az istentiszteletet **Nádházy Bertalan** és **Román Ernő**, a beiktatót **Farkas István** püspök végezte. Üdvözlők az új főgondnokot **Pósa Péter** esperes, dr. **Enyedy Andor** a miskolci egyház és **Kálvin Szövetség** nevében, **Balázs Győző**, **Román Ernő** stb. Az üdvözlésekre gróf **Haller István** a történelmi kálvinizmus alapján álló beszéddel válaszolt. Az ünnepségen minden szív élénk volt és minden szem figyelt, mert éltek a szavak, amelyek való életet hordoztak.

— **Főiskolánk köréből.** A főiskolai évszáró ünnepély június hó 12 én lesz. **Farkas István** püspök a közeli napokra helyezte kiállításba a főiskola meglátogatását. A theol. akadémián a kollokviumok folynak. A III. éves theológusok a tanítóképző V. osztályából most teszik a vizsgálatot. A május 18-iki köziskolai szék örömmel és hálás köszönettel vette tudomásul a következő adományokat: 1. **Dókus Ernő** főgondnok adományozott a jubileumi Emlékkönyvre 500 P.; 2. **Dr. Eröss József** orvos érettségizett tanuló jutalmazására 100 P.; 3. **Dr. G. Nagy László** családi alapítvány növelésére 100 P.; 4. **Pataki Diákok Amerikai Szövetsége** a nagykönyvtárban theol. művek vételére: 50 dollár; 5. **Béky Zoltán** amerikai lelkész tápintezeti jótéteményre 40 dollár, gimn. ösztöndíjra 10 dollár összeget és 6. **Szöke Sámuel** ny. gyöngyösi ig. tanító: 2 tárogatót. **Dr. Marton János** theol. akad. tanár jelentette a köziskolai széknek, hogy a főiskola tudományos történetével foglalkozva, 1. hiteles másolatot adatott ki a leleszi konvent által arról az okiratról, amelyben **Pálóczy Antal** a sárospataki plébánia egykori kegyura, 1526-ban a sárospataki plébániát **Ráskay Mihály** csanádi prépostnak adományozza. Kiállítási díj 20 ck. 2. Ugyancsak kiállított egy kimutatást, amelyben a leleszi konvent főlevéltárnoka kimutatja, hogy a legrégebb időktől (1223-tól, 1880-ig) a sárospataki főiskola történetére és az alapítás előtti egyházi viszonyokra vonatkozólag, mely okmányok vannak a leleszi konvent levéltárában. Kutatási díj 20 ck. A kutató munkát határtalan hálára kötelező módon főtisztelendő **Szabó Adorján**, a konvent főnöke, főlevéltáros végezte. Indítványozza, hogy a köziskolai szék fejezze ki hálás köszönetét a főtisztelendő levéltáros úr lekötözött szíveségéért. 3. Egy **Kassán** őrzött eredeti okmány pecsétjéről lenyomatot, majd pecsétnyomót készítettett, hogy a főiskola

cimere ebből az időből megállapítható legyen. Az okmány 1615-ben kelt, a pecsétnyomón az 1613-iki évszám van. A pecsétnyomót Gönczy Gábor jelenlegi kassai lelkész készítette el 70 ck-ért. — A fenti iratokat szíves készségrrel hajlandó a főiskolai levéltárnak adományozni, a pecsétnyomót pedig a műrégészeti múzeumnak. Ezt azonban később szándékozik átadni, mert azt hiszi, hogy az iskola történetének további kutatásánál és feldolgozásánál még szüksége lesz rá. — 4. Ugyancsak megszerezte a főiskolai levéltár részére Dr. Miklós Ödön volt pápai theol. akad. tanártól, jelenleg nagycepepyi lelkésztől Sepsi Nehéz János tanulóknak (sanctissimae theologiae studiosusnak) Franekerában 1658 ápr. 28-án kelt végrendelete másolatát, amelyben Sepsi Nehéz János örökösévé az Illustris Schola Saros-Patakinát teszi. különösen reá hagyja Kassa szabad kir. városban levő házáat. Ugyancsak megszerezte másolatban Dr. Miklós Ödöntől ifj. Csécsi Jánosnak 1717-ben és 1719-ben Hollandiába írt két levelét. Ez iratokért a főiskolai gazd. választmányi elnökkel egyetértve, a most megjelenő főiskolai tudományos történet egy példányát küldötték el köszönetük kifejezése mellett Dr. Miklós Ödönnek. — E jelentésével kapcsolatban előterjeszti azt a javaslatát, hogy 1. Dr. Gulyás József, Tártsy Árpád és ő, mint akiket a főiskolai jubileumi bizottság a főiskola történetének kutatásával, okmányok gyűjtésével s erre vonatkozólag javaslatok tételével megbízott, a köziskolai szék és igazgató-tanács által továbbra is megbizassanak; 2., időnként munkájukról előterjesztést tegyenek; 3., a főiskola anyagi erejéhez képest indokolt előterjesztésre gyűjtő munkájukhoz anyagi segítséget kérhessenek; 4. terjesszenek elő javaslatot, hogy a főiskola minden tanára szakképzettsége erejével az iskolatörténet kutatása munkájába bevonassék és tudása, lelkesedése mértéke szerint munkát végezzen. — Végül előterjeszti azt a javaslatát, hogy vétessék tervebe, a főiskola anyagi erejének várható és minden erővel munkálandó megerősödésével, hogy a Sárospataki Füzetek kiadása újra meginduljon, hogy Sárospatak vidéki egyházi, iskolai és tudományos központ jellege e tudományos folyóirat újramegjelenésével is dokumentáltassék.

— **Hagyomány és haladás a sárospataki iskolában** címmel figyelemreméltó cikket írt *Elekes Imre* gimn. igazgató a *Lelkészegyesületben*. A cikk komoly pedagógiai tartalma. Nem reklám és nem prospektívus-kivonat. Az angol gimnázium célzatát tárja fel. Rámutat az utóbbi idők tanügyi ingadozásaira. A cél itt az angol nyelvvel: „nem irodalmi tájékozottság és nem olvasás, hanem egy világnyelvnek írásban és szóban való teljes elsajátítása“. Ismerteti továbbá az angol internátust, amely biztosítani akarja a modern nyelvek elsajátítását, a sportokban való sokirányú képzettséget és még a nemzeti s vallási irányu nevelést. Menetgetőzőleg szól a 130 P. havi összeg fizetéséről. Tudjuk, hogy nehezek a gazdasági viszonyok, de azt sem kell felejtetni, hogy e gyerekek azért a pénzért „friss“ palotában laknak, kítűnő ellátásban részesülnek s nagy nevelő személyzet gondozása alatt állanak.

— **Rövid hírek.** 2 pengő áron akarja a *Kálvinista Szemlében* László Levente a Helvét Hitvallást és a Heidelbergi Kátét gyűlekezeteink tagjaihoz eljuttatni. Fontosabb volna ennek a tervnek a megvalósítása sok hűhós szónoklatunk megörökítésénél. — A *jánosi-i* (Gömörm.) dalárda most ünnepelte fennállása ötvenedik évfordulóját. — A budapesti theológián az *internátusban* a jövő évre theologusok 40, 45 és 50 P összeget fizetnek havonként. — A „Niederdeutsche Kirchenzeitung“ a lelkészképzésnél azt a radikális reformot kívánja, hogy az egyetemek látogatása ne legyen kötelező. (Nem kollokviumi időre való óhajítás.) Szerinte a leendő lelkészeknek lelkészképzőben kell tanulniok. — Öt ország evangélikus egyházainak *együttműködéséről* nyilatkoznak a régi magyarországi evangélikus egyház öt részre szakadt utódegyházainak vezetői: *Radvánszky Antal*, *Vanovics János* szlovenszki egyetemes felügyelő, *Popp Fülöp* zágrábi püspök, *Nikodémusz Károly* brassói esperes stb. Egyetemes konventünk tavaszi ülése pedig a református egyházak testvéri kapcsolatának kiépítését vette munkába. Nem fognak-e e tervek elé kínai falakat emelni továbbra is az utóállamok politikai urai?

— **A jégbiztosítás fontossága.** Országunk területe a legveszélyesebb viharzónába tartozik. Ennek következménye a nyári szeszélyes időjárás s vele a sok jégverés. Sok millióra megy az a kár, mit e miatt szenvednek gazdáink. Védekezni csak biztosítással lehet, mit „okosan“ számít „gazda“ nem mulaszt el. Sajnos nálunk még mindig sokan vannak, kik nem biztosítanak. Ezért török el azután olyan sok hívünknek kezében a kenyérnek botja. De éppen ezért fordít nagy gondot az ORLE arra, hogy az ORJO útján felvilágosítsa hűveinket a jégbiztosítás fontosságáról. Az ORLE. kartellen kívül álló „Gazdák Biztosító Szövetkezetével“ áll szerződéses viszonyban, ebből kifolyólag karitatív céljainkra igen jelentős eredményt tudunk elérni. Tömörüljünk tehát s használjuk ki a magunk javára, az egységben rejlő erőt. Maga ellen vét, ki elmulasztja a jégbiztosítást. Senki ne halogassa máról-hónapra, mert a fizetés egyre megy. akár most akár később köti biztosítást, de jégverte terület nem fogadtatik el biztosításra. Az ORJO, Budapest, Kálvin tér 10, bárkinek szívesen küld bővebb információt és biztosításhoz szükséges iratokat.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázat. Az elhalálozás folytán megüresedett ricsei lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Az állás kongruás; a díjlevél rendezés alatt áll. Az eddig érvényben volt díjlevél értéke 1962 korona helyi javadalom és 106.63 K. államszegély. Megváltandó be ruházások nincsenek. Az állás 1933 április 24-én elfoglalandó. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított három hét. Válaszbélyeggel ellátott pályázatok Kiss Ernő espereshez Sátoralja-ujhelybe köldendők. *Farkas István* püspök.

Szerkesztői üzenetek.

N. B. Elkésve jött. Nehezen lehetett ennyit is adni. P. I. Időnként kérjük a folytatást.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkeszek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	--	--

TARTALOM. A rendkívüli közgyűlés előtt. — *Dókus Ernő*: egyházkerületi főgondnok lemondó levele. — *Farkas István* püspök jelentése az egyházkerületi közgyűlésen Dókus Ernő főgondnok lemondásáról. — *I. B.* Egyházkerületi rendkívüli közgyűlés. — *Novák Sándor*: *Prolog.* — Pósa Péter esperesi beiktatása. — Irodalom. — Vegyes közlemények.

A rendkívüli közgyűlés előtt.

A hét folyamán, május hó 27-én rendkívüli közgyűlést tart tiszánineni egyházkerületünk. Bucszuk lemondott főgondnokától, *Dókus Ernő* Ur Ónagyméltóságától. Ez a nap egészen a mi nagy távoznóké lesz.

Az Övé és egyházkerületünké. S anyaszent-egyházunké. A földi, szegény, küzdő, verejtékező, gondok és feladatok hinárjában vergődő s átfoghatatlan válságok örvényébe szakadt, a sorsdöntő válságot érző, alig érző, vagy nem is érző egyházunké. De a diadalmas, győzedelmeskedő és dicsőséges egyházé is, amely felett Isten lelke lebeg; amelybenszinte kezünkkel tapinthatóan Őviszi sküldi választottait s a nagy megrendülésekben a kezével formált életetekkel felemel és megvigasztal, örök biztatásának szavával átzeng az emberi s így gyöngeszivek aggodalmán: „Ime én ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.“

Isten lelke tölti majd be a közgyűlési termet és a tanácskozó sziveket, amikor a püspöki jelentés a változatlanul fenntartott s — sajnos — vissza nem vont főgondnoki lemondásról előtárja a Dókus Ernő közegyházi életét és ez élet Isten-áldotta szépségét, kegyelemben gazdag teljességét és hálára készítő, sok, nagy munkáit. Mert igaz van dr. Baltazár Dezső püspöknek, aki a tavaszi konventi ülést megnyitó beszédében azt mondotta a Dókus Ernő csodálatosan kiegyensúlyozott s a testi és lelki képességek; az értelmi, vallási és jellembeli erő; széleskörű, mély tudás és bölcs tapasztalat; az átlátás jószág és lebilincselő szeretetreméltóság; a nemes, uri, gyöngéd tapintat és férfias, parancsoló erély; a meleg lelkesültség és közvetlen, üde humor; a megkapó, finomizlésű, a szív aethetikumává érett forma és a valóban nagy és igazán szentséges előtti áhitatos hódolat és ösztönös együttérzés; a világ, az élet, az emberek s a nagy színjáték fölényes ismerete és az oldott sarukkal való járás; a lankadatlan, de a lármát és feltűnést annyi diszkrécióval kerülő tevékenység és évtizedek messze távolát átívelő és folyton emelkedő életút meglepő harmoniáját mu-

tató személyiségére, hogy: „egy első helyre hivatott ember egyéniségének összhangzatos, egybeillő s egymást tökéletes egésszé kiegészítő vonásait csak az Isten keze válogathatja ki nagy hatalommal, bölcseséggel és kegyelemmel. Dókus Ernőben, egyénisége varázslatos választékosságában, kedvességében, tisztaságában, bölcsességében, hűségé en, nagy tudása mélységében, tömérdek tapasztalása aranybányaiban, jelleme gyémántjában, érdemei gazdagságában, vezéri adománya hatalmában, keresztyén mivolta alázatos szelidségében az Isten megszámlálhatatlan kegyelmi ajándékát látjuk.“

Ehhez a szinte hiánytalan teljességű jellemzéshez mi csak azt adhatjuk hozzá, hogy e kegyelmi adományok hordozóját Isten a tiszánineni egyházkerület területén növelte fel s Dókus Ernő egyházkerületünk főgondnoki székében lett az egyetemes magyar református egyház díszé, büszkesége és szemefényévé. De lelki életének gyökérszállai ide nyulnak vissza s közvetlenül éppen az ősi sárospataki főiskolába, ahol 10 éves korában, 1862—63-ban 136 kis társával együtt már az I. gimn. osztályban tanul Finkey Pál vezetése alatt a minden tantárgyból kitűnő gyermek. Testvére, Gyula a II. osztályt végzi és tanulótárs Dóczi Imre, míg Bálint Dezső, Meczner Béla és Zsoldos Benjámin a III., Radácsi György a IV., Buza János és Maklári Miklós az V., Kérészy Barna a VIII. osztály tanulói (tiszánineni sziveknek drága nevek s ref. egyház- s iskolatörténetünknek érdemük szerint méltó helyükre tudományos pontossággal még oda nem állított értékei!). Lelke örök szövetséget köt azzal az iskolával, amelyről e tájban, az 1856—57-ik évi iskolai értesítőben (akkor: Tudósítás) mondotta Zsarnay Lajos közígazgató, hogy azért áll fenn, hogy itt növekedjenek: „a bölcs Mózesek, buzgó Áronok és lelkes Nehémiások“ s amely nemcsak megragadó áldozatkészséggel megteremtette a tanítóképezdét (megnyílt 1857 november 17-én 10 végzett hittanhallgatóval) s újra megindította a jogi oktatást és önállóvá tette a gimnáziumot, hanem intézményeit

is megalkotta (pl. a tápintézetet, kórodát és testgyakordát) és azon van, hogy id. br. Vay Miklós főgondnok indítványára „az akadémiai tanpályát, úgy a tanulók, miként a hallgatók részéről a szabad tanítás és tanulás elvénél fogva egyetemi színvonalra” emelje.

A nővő gyermek atyja, Dókus József ekkor ad jogi tanszékre 400 frt. és a tápintézet számára 400 frt. összeget. S amikor Dókus Ernő az érett férfiuság évein túl (csak felhőtávolból futjuk át az életét, mert ez a cikk nem könyv és a Dókus Ernő élete sok fejezetű egyház- és iskolatörténet, míg végül a negyedik budapesti zsinat törvényalkotásában, mint az egyik elnöknek, magyar ref. egyházunk ügyének minden szála összefutott gondos kezében és átment a legkisebb részletre is ráfigyelő lelkén) s barátaival és munkatársaival évtizedek során annyit dolgozott a főiskola élete fejlesztésén, különösen annyira szeretett testvérével, a korán a főiskola gondnoki székébe került Dókus Gyulával — s velük említették meg még a Fejes István nagy neve, — most a négyszázados évforduló ünnepélyén, életutja „nébői magaslatán” is megtette róla a forró vallomást, mely fényes alkalmak ünnepe óráiban, boldog dicsekedésünkre, máskor is kicsordult lelkéből, ezekben a szavakban: a főiskolának „köszönhetem, hogy azzá lettem, ami vagyok.

S tökéletes magyarázatát adja Dr. Ravasz László püspök abban a jelentésében, amelyet egyetemünk tavaszi közgyűlése elé terjesztett annak, hogy küldöttségjárásuk a lemondás visszavonására Dókus Ernő világi elnök Ónagyméltóságánál nem járt sikerrel.

Legujabb történetünknek valóban nincs felehetetlenebb jelenete annál, mint amit e küldöttség megbízatása teljesítéséről jelentett az egyetemes konventnek dr. Ravasz László püspök.

Nem tehetjük, hogy ne idézzük.

„Az volt az érzésünk — mondja Dr. Ravasz László — hogy élete egyik legnagyobb tusáját vívta meg (t. i. Dókus Ernő) és ez a tusa csúcspontját a konventi üzenet átadásakor érte el.

De újra kiviláglott szavaiból megdöbbenő és tiszteletet parancsoló határozottsággal, hogy elhatározásában a legmagasabb erkölcsi szempontok vezették és azt lelkiismeretének kényszere alatt hajtotta végre. Egyházunk ősz vezére szíve, hajlamai, baráti vonzalmai, kedves emlékei, gazdag egyénisége, minden érzelmi elemei ellenére legjobb hite szerint egyháza érdekéből határozott és elhatározásában keményen megállott. Hiába álltunk perbe vele és próbáltuk bebizonyítani, hogy ő ereje teljében, személyisége gazdag ajándékaival ma is ugyanaz a nyereség számunkra, aki mindig volt: önmaga megítélésének szigorúságában, a kötelesség parancsszava előtt való meghajlásban, nyilvánvaló tévedése mellett is a református keresztyén jellem tündöklő példáját mutatta.“

S egyházkerületünk a történetek után csak szívével érzi, hogy az a kötetlenség, amely Dókus Ernőt egyházkerületünkkel összeköti, még külsőleg sem volna felbontható, mert ennek felbonthatatlanságát az Ige parancsszava jelentette ki: „Amit azért az Isten

egybeszerkesztett, ember el ne válassza“ (Máté ev. 19:6). De érzésének megfelelő határozatot nem hozhat. Kényszerből hajlik majd meg lemondó főgondnoka akarata előtt.

Pedig volt alkalmunk bepillantani lelkébe. Nyilvános gyűlésen mondotta valamikor, amikor a nagy beteg Fejes István az ülésen nem jelenhetett meg, hogy: emlékezzünk arra a férfira, aki agyának minden idegszállával jelen tanácskozásunkon csügg. És meg kellett ismételnie ugyanezt a szobája falai közé zárt Dr. Révész Kálmánnal szemben is.

A lemondó főgondnokkal ugyanaz fog történni. Odozgatja a külső kötelekeket, de agyának idegszállai ott lesznek a magyar református egyház életén, egyházkerületünk és főiskolánk dolgain szíve utolsó dobbanásáig.

S személye, neve minden tárgysorozatra tűzés nélkül a lelkek kérdésévé teszi most is, a rendkívüli közgyűlésen egyházkerületünk minden nagy ügyét. Mindenki az ő nagy életének, végzett munkáinak, testámentumos akaratának, munkára készítő lelkének ítélete is ihlete alá kerül.

Mi a teendő?! Mikre kötelez a távozó feladat, végzendő munkául hagyott öröke?

A belmissziói munkában, amelynek meglelkü, új előadója keresztül viszi-e a munkára szólítottakkal pontos, szabatos és öntudatos munkatervvel, amire lelke indítást nyert?

A Kálvin-Szövetségénél, amikor református népünk hazátlan és hitetlen alakulatok körében keres testvéri támaszt és segítő gyámolítást? S u. n. világiak nélkül nincs kálvinista életstílus és kálvinista közélet?

A tanítóképzőnél, amelynek fenntartása szívügye lett-e már gyülekezeteinknek, melyek maguk is omladoznak és roskadnak zsoltáros és hitvallásos iskoláik terhe alatt?

A főiskolánál, melynek új sarja nőtt: az angol gimnázium és az angol-internátus s kilátásba helyeztetek a másik fajta internátus többi, a mindennapi kenyérként szükséges és nélkülözhetetlen pavillonjai? A főiskolánál, amely az ötödik század éveit elküldetése éppen világos tudatával érzi és misszióját úgy akarja munkálni, mint érezte s végezte azt a háromszázados ünnepély után a főiskola akkori, alkotások tiszta lángjában élő tanári kara?

És az igehirdetésnél s a teológiai gondolkozásmódnál, amelynek szilárdnak hitt égboltzata leszakadt és öröknek gondolt fundamentumai meg-ingottak? S amiknek belső feldolgozása nélkül ma biztos kezű és kívánt mély járatú lelkipásztori munka alig lehet.

És általában minden nagy ügyünkben, amelyekre székét elfoglaló és tisztébe beiktatott püspökünk olyan bő számmal, lelkesedéssel, munkára ösztönzően és mindenkit munkába bevonó elgondolással rámutatott?

Nem fogjuk-e hiányosnak érezni a lemondó levélre hozott határozatunkat? Milyen lehetőségeket nyújtanak tényleges törvényeink? Miért nem lehet gondolni az örökös tiszteletbeli főgondnoki cím megadására?, hogy ezzel is a miénk legyen. A miénk elválaszthatatlanul.

A rendkívüli közgyűlés küszöbön van. Határozata nem kétséges. A lemondást elfogadja. De a gyűlésről nem fog hiányozni a legtökéletesebb kötetlek: a szeretet (Kol. 3:14.) Azonban a határozat kimondása előtt maradjon itt leírva a szívek hő óhaját: „Amit az Isten egybeszerkesztett, ember el ne váltsa” (Máté ev. 19:6 v.) S fájó kényszerből közzéadjuk a főgondnoki lemondó levele. Sokáig visszatartottuk. Azt szerettük volna, hogy sohase kerüljön sor a közzétételére.

Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok lemondó levele.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés:

Több, mint egy félszázada annak, hogy mint a felsőzempléni Egyházmegye küldötte, később mint ugyanezen Egyházmegye Gondnoka, majd mint Egyházkerületünk Főgondnoka, szerencsém volt a Főtiszteletű Egyházkerület tanácskozási asztalánál megjelenni, közgyűléseinken a határozatok, a bírói ítéletek meghozatalában részt venni. — Fél-század a nemzet életében, csak egy pillanat, sőt az egyház életében is alig több, de az ember életében hosszú idő, mely szervezetét megrongálja, ítéletét, munkaerejét és képességét megviseli, meggyöngíti, kimeríti. — Hiszen elég reámutatni arra, hogy ha az Egyházkerület tagjainak során végig tekintek, alig találok sorukban olyan tagtársamat, aki ezt a hosszú utat, velem tette volna meg.

Én úgy érzem, hogy reám nézve is elérkezett a pillanat, amikor az egyházi közélet teréről, ahol hittestvéreim bizalmából vezető állást kell betöltenem, vissza kell vonulnom s a működést, a vezetést, másoknak, nálam fiatalabbaknak, hivatottabbaknak, tehetségre, munkabírársra, alkotásra alkalmasabbaknak kell átengednem. Én úgy érzem, hogy nekem kötelességem félre állani akkor, amikor a pillanatot elérkezettnek látom, amelyen túl anyaszentegyházamnak, melynek kegyességét oly hosszú időn keresztül élveztem és amely nehéz időknél, nagy megpróbáltatásoknak néz elébe, tovább használni nem vagyok képes, vagy legalább is nem olyan mértékben, amilyenben azt vezető állomásom megkövetelné és amely mérték elérését, alkalmazását, betartását, magamra nézve kötelezőnek tartanám.

Én úgy érzem, hogy nekem jogom van a Főtiszteletű Egyházkerülettől és az azt képviselő Egyházkerületi Közgyűléstől azon utolsó kegyet kérni, hogy megfáradt szolgálját, aki dicsekedés nélkül mondhatja, hogy a lefolyt ötven év egy tekintélyes részét szentelte anyaszentegyházunk építő, fenntartó, szép és boldogító, de gyakran nehéz munkájának: kegyelemben távozni engedje.

Én, a tiszánineni Egyházkerület Főgondnoki állásáról lemondok!

Amikor a Főtiszteletű Egyházkerület kegyessége, ezelőtt husz évvel, érdemetlenül megüresedett Főgondnoki székébe ültetett, részletesen kifejtettem azon irányelveket, eszméket, azon gondolataimat, terveimet, amelyek megvalósítása, egyetemes egyházunk, szorosabban pedig Egyházkerületünk virágzását, fejlődését, előmenetelét célozták

volna és fogadalmat tettem, hogy egész életemet, egész tevékenységemet, azok megvalósításának fogom szentelni. En fogadalmamat, legjobb tehetségem szerint igyekeztem megtartani, tettem anynyit, amennyit az én Uram, Teremtőm, tennem engedett, fájdalom, az eredmény nem áll arányban az én reményeimmel, vágyaimmal, törekvéseimmel, mert közbe jött a nagy világégés, a rettenetes háború, amely Egyházkerületünk területének és hiveinek nagy részét elrabolta, az itt maradtak anyagi romlását okozta, alkotásokra képtelenné tette. De most már derengeni látszik és én azzal a boldogító hittel távozom, hogy utódaink még fognak látni egy szebb, egy jobb kort és be fogják fejezhetni azt a munkát, melynek befejezését a mostoha sors, tőlünk megtagadta.

Hálás köszönetet mondok ezen Egyházkerület minden tagjának azon bizalomért jóindulatáért, amellyel engem ezen magas polcra emelni méltóztattak, soha meg nem szűnő hálámat küldöm kedves munkatársaimnak, a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés alkotó tagjainak, tisztikarának, azon jóindulatáért és meleg támogatásáért, amelyben engem, gyakran nehéz helyzetemben támogatni kegyesek voltak és amely jóakarató támogatás eredményezte, hogy Istennek tetsző munkát végezhetünk és hogy a lefolyt husz év alatt soha egy dissonans hang, soha egy keserű érzés meg nem zavarta összeköttetésünket.

A Mindenható áldja meg magyar hazánkat, református egyházunkat és áldja meg Önöket is minden áldásával, áldja meg személyükben, áldja meg szeretetekben, áldja meg küldőiket, református anyaszentegyházunk hiveit.

Tartsák meg jó emlékezetükben, rokonszen-vünkben, szeretetükben azt, aki körülölkől, lelkében a teljesített kötelesség megnyugtató és felemelő tudatával, szívében a soha meg nem szűnő hála, tisztelet és szeretet meleg érzéseivel távozik. — A Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés alázatos szolgálója:

Kelt Sátoraljaujhelyben, 1932. évi április hó 15-én.

Dókus Ernő.

Farkas István püspök jelentése az egyházkerületi közgyűlésen Dókus Ernő főgondnok lemondásáról.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Még most is remegésben tartja szívünket az a döbbszerűen váratlanul jött bucsulevél, melyet legutóbbi egyházkerületi közgyűlésünk színe előtt, keserves könnyhullások között, nekem kellett bemutatnom.

Dókus Ernő ur, egyházkerületünk senkihez sem hasonlíthatóan, tettetés nélküli, nagy szeretettel körülvevett Főgondnoka, Vezére — öreg korával együtt járó, hanyatló erőire való hivatkozással — főgondnoki állásáról való lemondását jelentette be ez a hitvallásnak illő, történelmi okmányok közé kerülő bucsulevél. Az Olajfák hegyén árván maradt tanítványok busonghattak olyan

igazi fájdalommal a felhők közé takartan, mennybe távozó Mester után, mint amilyen forró, őszinte ragaszkodással hívtuk, vártuk vissza mi is, Isten e kedves emberét — a vezéri székbe.

Sohasem felejtem, hogy férfi orcákon, szígyenkezés nélkül peregték alá könnyeink a hir hallatára. De akkor még maradt legalább egy parányi reménykedés számunkra abban, hogy az egyetakarással hozott, visszahívó, esdeklő kéré-sünkre talán meg fogja sajnálni a mi árvaságunkat az: Aki minket is olyan igazán tudott és tud szeretni minden időben! Nem úgy lett!... Mint hajnali álom eltűnik ébredéskor, úgy lett semmivé a mi reménykedésünk is!

Nagyrabecsült személye előtt való megjelenésünk, kérésünk, küldöttség járásunk, az Egyetemes Egyház legmagasabb köreinek és intézményeinek vezetői és kiküldöttei részéről megnyilatkozó ünnepélyes marasztalások mind hiábavalók lettek. A Vezér: elhatározását megmásíthatatlannak jelentette ki.

Történetirők gyönyörűséges tiszte lesz majd összeszedgetni, bokrétába kötni Isten e kedves emberének még földi életében az örökkévalóságba belenövését igazoló, nagy cselekedeteit.

Krisztus tiszta tudománya, az evangélium igazaiért küzdő, történeti és hitvallásos magyar református egyházunknak eszményképül adatott, Isten jókedvűből teremtett remeke: Dókus Ernő. A Szentlélek Isten mindnyájunk láttára nyomta reá eddigi élete munkáira, öntudatos hit, Haza és emberszeretettől áldva áldott életén keresztül, az istenfiuságra elrendelt és az Istenre rátalált igazán boldogok égi jegyét!

Igazán Krisztusé! — kinek szívében, amaz Igaznak eszményei élnek és munkálnak.

A történelmi multtal dicsekedhető ősi nemesi család daliás sarja, aki ősöktől örökölt nemes levele mellett, egy szolgálatban és imádságban eltöltött hűséges étellel, saját szíve táblájára írott betűkkel, életével szerzi meg Isten előtt is kedves keresztyénsége nemes levelét. Emberektől tisztesség és méltóság koronájától megkoronázott és ő maga, mint alázatos Isten cselédje szelid, jóságos és alázatos. Paizs és pánccnál erősebb a hite és hűsége Krisztushoz s a Reá, mint örök fundamentumra épített intézményeinkhez!

Napsütés, vagy vihar járjon utaink felett, neki mindegy. A bibliás hitű vezér, történetjék köröttünk bármi, mindent úgy fogad el Istenétől, mint aki bizonyosra tudja, hogy Isten minden akarása: Örömmüzenet!...

Rendíthetetlenül hívő ember. Ősi magyar fajtánk, magyar hazánk s evangéliumi hitünk szerelmese, aki Istentől győzelemre, örök életre elrendelt küldetésünkben minden időben hiszen.

Mint az imádságot, úgy szeretném bevésni gyermekeink, ifjaink szívébe egyik bucsulevele, evangéliumi magasságig emelkedő üzenését: „Egyházunk hajója átevez a mai rettentő viharon, zátonyok és szirtek halálos útjain, mert az Isten lelke lobog a parancsnoki hidon!”

Áldjad én lelkem az Urat, az ilyen hitvalló életért.

Az isteni kegyelem csodája ez az élet, — az Ő élete! Mind egyre feljebb és feljebb emelkedő; élethegyére, maga kezével vezette őt az Isten! És pedig oly kivételesen csodásan, hogy eddigi életével elért, tisztos vénségéig: minden új nap új cselekedeteiben, nagyobb lett tegnapi emberénél s elme és szív fiatal maradt! Sokan imádkozunk érte, hogy az a szív, sokáig fiatal maradjon!

Halkan, csendesen jár közöttünk, mint akivel csak áldani tud és akar minket az Isten. Ha szólt, ha kért, ha biztatott, ha feddett mintha a Tábor hegyi fényesség szépségeiből ragyogott volna fel hajnalpirban égő orcáján át egy-egy szerte áradó, feléje hajló sugár; mintha szemeink láttára felénk emelte volna őt Isten keze, hogy felsudárodjék magasra, mint a zászló!

Mennyi gyöngédség, figyelem és jóság áradott ebből az életből afelé a már temetőben nyugvó Elnökvezér felé, akinek festi erőtelensége miatti gyöngeségét, úgy el tudta takargatni, érette is munkálkodva, mint senki a világon.

Alma Matert nem tud úgy szeretni senki, mint ahogy ő szereti az ősi iskolát. Feledhetetlen zsoldárként ott zsong, ott ringatózik a pataki diákok lelke mélyén az a nagyszerű riadó, amely jubiláris ünnepünkön, kuruc tárogtók bátor zengésű szavával ígézetbe ejtett mindnyájunkat!

Nekünk, a megtépett ruhája sokszor méltatlanul bántott lelkipásztoroknak, tanítóknak, tanároknak, presbitériumoknak, talán sohasem lesz olyan atyai jó barátja, mint amilyen ő volt!

Nekem meg, sokszorosan okom van, mindenek hallatára, azt is kérni tőle, hadd hajtsam kezére könnytől ázott orcámat. Az én virágvasárnapi utam virágos ösvényein át, a püspökszentelés imádságos óráin át elkísért a végig. Átölelt lelkével, megáldott imádságával, ünnepek ünnepévé tette számunkra ígéretével azt a napot, hogy lelkével, tanácsadásaival: míg él, velünk marad!

A válás fáj, nagyon fáj. Szívünk remeg. Ne szégyeneljük újra könnyeinket. Térben elváltunk egy időre, de Istentől megtartott élete még hátralevő sok ránk gondolásában velünk marad.

Imádkozunk érte s bocsássuk el hát békeséggel! Sok hosszú éveken át — Isten kegyelméből, dicsekedésül adott életen át, tőlünk soha nem kért semmit: ő meg mindig adott, mindig csak adott!

Imádkozzunk érte, hogy sok-sok éveken át tartsa, áldja, védje őt az Isten anyaszentegyházunk, édes hazánk áldott örömeire!

Áldjad én lelkem az Urat, Ő érette: örökké!

Egyházkerületi rendkívüli közgyűlés.

Május hó 27-én tartott egyházkerületi rendkívüli közgyűlésnek egyetlen főtárgya a Főgondnok lemondása s az ezzel kapcsolatos intézkedés volt.

Aligha emlékeztek meg oly meleg szavakkal Főgondnokról, mint a lemondott Dókus Ernőről, aki 21 éven át volt kerületünk egyik Vezére. Farkas István püspök lapunkban fentebb egész terjedel-

mében közölt beszédben emlékezett meg a Főgondnok lemondásáról.

Zsóry György h. főgondnok s vele az egész egyházkerület megjelent képviselői felállással fejezték ki azt a fájdalmat, amelyet a kerület érez akkor, amikor Dókus Ernő lemondását el kell fogadnia.

Ezután Lengyel István aljegyző a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

Egyházkerületi közgyűlés Püspök Ur bejelentéséből fájdalmas érzések közt vesz tudomást arról, hogy szeretve tisztelt főgondnoka, 21 éven át világi vezére, Dókus Ernő Ur Önagyméltósága minden kérésünk ellenére is főgondnoki állásáról történt lemondását változatlanul fentartja és bár egyházkerületünk vallja, hogy főgondnokának testi és lelki ereje magas kora mellett is töretlen, szellemének csillogása, amely fénylő sugaraival csak a közelmúlt hivatalos öröm- és gyászünnepeken ragyogott előttünk, ma is üde és friss, a visszavonhatatlannak jelzett lemondást, meghajolva Önagyméltósága határozott és tisztelettel parancsoló akarata előtt, fájó szívvel elfogadjuk.

A bucsuzás pillanatában hálátelt szívvel fordul egyházkerületünk a gondviselő Istenhez, megköszöni kegyelmének drága bizonyosságát, azt a nagy áldást, hogy Dókus Ernő Önagyméltóságát már kora ifjuságától fogva odavezette az anyaszentegyház hajójához, hogy ettől kezdve 60 éven át tömjéne javát a megáldoztatás és Istentől nyert szolgálat boldog örömeivel egyháza oltárán egésse el. Áldott életének ez a 60 esztendeje, a felsőzempléni egyházmegye világi aljegyzői állásától fel egészen a legmagasabb egyházi méltóságig, a tiszáninzeni egyházkerület főgondnoki állásán keresztül, az egyetemes konvent és országos zsinat világi elnöki székéig, egy darab történelem, egyházkerületünknek és egyetemes egyházunknak 60 éves történelme, amelyben az irányítás, vezetés, a történelmi szálak bogozása, a Dókus Ernő nagy munkája volt. És bár az egyetemes egyház korán igénybevette és hosszú ideig meghasználta lelkének erőit, amint maga mondja az egyetemes konventhez intézett klasszikus szépségű bucsulevelében: „Boldog voltam, hogy a közalap szent filléreit gondolhattam, az özvegyek, árvák: elaggott szolgák gyámolító intézményének lehettem kulcs tartója“. — Dókus Ernő Önagyméltósága mégis a mienk, a tiszáninzeni egyházkerületé volt és pedig nemcsak főgondnokságának 21 éve, a vezérségre való elhívásának ideje alatt, hanem ezt jóval megelőzően is, amióta egyházkerületünk tanácskozó asztala mellett helyet foglalt. Itt borult virágba hitéletének fája, hogy azután adja, hintse közénk áldott gyümölcseit. Itt szórta szét közöttünk lelke fénylő kincseit, hogy mindeneket meggazdagítson. Főgondnoki megnyitói beszédei ünnepi eseményszámba menők, a lélek felüdülésének és meggazdagodásának áldott alkalmi voltak egyházkerületünk tagjai számára nemcsak retorikai szépségüknél, hanem gazdag tartalmuknál fogva is, amelyek, mint egyházpolitikai essaik, gazdag kuforrásai lesznek mindenkor egyházkerületünk életének. Mint elnök páratlan és pártatlan bölcsé-

séggel, az egyházi ügyek minden ágazatában a legkimerítőbb otthonossággal és jártassággal vezette gyűléseinket. Vezéri méltóságának principiumai voltak: „elsőség a munkában és kötelességteljesítésben, nyugalom és biztosság a kormányban, erély és szilárdság a köztügyek intézésében és vezérlésében, de egyszersmind jóságos indulat és emberszeretet minden irányban.“

Egyházkerületünk kormányrudját a legnehezebb időkben tartotta kezében s volt idő többiben is, amidőn e kormány mellett csak egymaga állott a legéberebb vigyázással és a nagy világégből egyházkerületünk hajóját — Trianon közbejötté miatt — megcsonkítottan ugyan, de töretlenül vezette ki a vészek és viharok Scyllái és Charibdisei közül.

Fonjuk ma koszoruba tiszteletünk, szeretetünk, hálaánk illatos virágait s ez el nem hervadó koszorúval övezzük fel az ő fenkölt homlokát és áldjuk a nagy Istent, hogy őt adta s nekünk adta fénylő szövétnékül, vezérül, dicsekedésül!

Neve ott ragyog nagy főgondnokaink között is a legnagyobbak közt: a Szathmáry Királyok, Báji Patayak, Telekyek, Vayak között.

A Vezér bucsut int kerületének, egyházkerületünk azonban nem bucsuzik, hiszen a Dókus Ernő szép lckének gazdag tanításai, eszményei, alkotásai itt élnek, itt maradnak közöttünk és hiszszük, reméljük, hogy ő gazdag tapasztalatokon nyugvó tanácsaival, bölcs utmutatásaival segítségünkre lesz továbbra is.

A nagykegyelmű Isten, akinek Önagyméltósága egy hosszú szép életen át alázatos, engedelmes szolgája volt s akinek áldó kegyelmét boldogan érezte a részére adatott „szép örökségben“, tegye áldottá életének alkonyát és aranyozza be, hintse tele azt kegyelmének gazdagságával, adván neki még éveknek hosszú sorát teljes testi és lelki erőben.

Amikor hálátelt szívvel írja be egyházkerületünk bucsuzó főgondnokának nevét a Tőle nyert kincsekért, javakért egyházkerületünk annáleseibe s biztosítja őt továbbra is szeretetéről, tiszteletéről, egyben kéri is, hogy tartsa meg egész egyházkerületünket szintén mindenkor nagyrebecsült és hálaosan érzett szeretetében, kegyességében és jóindulatában.“

A javaslatához az egyházkerületi közgyűlés egyhangulag hozzájárult.

Megbízta az Elnökséget, hogy a főgondnoki tisztségre írja ki a szavazatok beadását július 1-i határidővel.

Egynehány megüresedett tisztséget kellett még az egyházkerületi közgyűlésnek betölteni — részint konventi kívánságra. Az elhunyt dr. Révész Kálmán püspök Baldácsy alapítványi bizottsági helyére, egyhangulag Farkas István püspököt választja meg.

A miskolci leánygimnázium egy megüresedett igazgató-tanácsi tagsági helyre, valamint a konventi második póttagsági helyre Román Ernő alsószolcai lelkészt választja meg.

Az elhunyt dr. Regéczy József egyházkerületi alügyész és pénztárnok helyét a közgyűlés eddig

csak a pénztárnoki tisztségre töltötte be Dr. Kovács Kálmánnal s most választotta meg alügyésszé is dr. Kovács Kálmánt.

A közgyűlés Farkas István püspök bensőséges imájával ért véget. I. B.

Prológ.

Irtá és a 10-ik honvédegyalozrednek a miskolci Nemzeti Színházban május 22-én tartott ezredünnepén elmondta NOVÁK SÁNDOR, volt 10-es honvédszázados.

Hölgyek, urak, szép közönség, civilek és katonák, Mindazok, kik ünnepelni jöttök hegyen, síkon át S elhoztátok szívetek, e titok-öblü kelyheket: Öntsétek most ki belőle, ami fáradt, bús, beteg.

Bánat borát, mely feketén csordogál, mint Kain vére, Gond ecetjét — ez a mai hétköznapok szürke bére. Hitvány lugót, a cinizmust, ezt a sátán-kotyvalékot, A mely szétrág minden szépet s termel rut közöny-tajtéket.

És öntsétek a pokolba, ha hoztatok adáz mérget Ós-Turánból: a vizzályt: ez irigy, sárga kevereket. Tiszta borral, tiszta szívvel, most így ünnepeljétek: Óh feleim, testvéreim, hősök népe: tizesek!

Nem akartok? Tán így szóltok: „Ünnepeljen, aki boldog, En viselek csonka honban tisztviselő csonka-sorsot.” Másik sóhajt: „Buzám a viz, kedvem a tőzsde árja Vitte el” . . . Van, aki így szól: „Eh, a mult már üres ábra,

Jövő dalát hallgatom én, hogy dörömböl minden záron.” Más szorongva néz előre: „Jön a bolsevista járom, Hogy tudnék most ünnepelni, jaj, világunk vérbe fullad, Antikrisztus tapossa le röhögve a jövőt. multat.”

Népszövetség-kokainnal gyógyít a frank atheista. Örök béke szent kalácsán kerődzik a pacifista. „Ah, nem kell hős — fuvolázza — legyünk csupán Emberek!?” S száz jelszava a divatnak, így-ugy karban érzeleg.

Ha az élők nem mozdulnak, majd fölkelnek a halottak, S az Istenhez egy fenséges processziós-utba fognak, Az Istenhez, aki nem más, mint igazság és szeretet, Szívverése villanyáram: a világ-lelkiismeret.

Nem látjátok, hogy valami kísértet-szél megingatja Bent a lángot: jönnek sirva, egyenként vagy ködcsapatba Ez letépett kezét hozza . . . az lábatlan . . . ez szívére Mutat némán . . . most is lassan csepeg vére.

Ez fiatal életével az örület táncát ropja, Mennyi vidám ifju sarjnak fája dől el véle porba! Mennyi élet-kacagás a Bükkkben vagy a Tisza partján! S mennyi kard (ha sor kerül rá) s hány május fa: fiatal lány!

Jönnék . . . jönnék . . . sokan vannak, már megtöltik a színházat, Tüzes nyelvük pergőtüzén a falak is kettéválnak. Már a puskák is ropognak, az ágyuk is mennydörögnek, Az elnémult csataterek fölkeltek mind s velük jönnék

Itt Komarow, Limanowa, Magyaros és Przemysl vára, Mind fényes név, mind bizonyság, mind diadal koronája! Hogy lendülnek, mint a zászló, énekelnek, mint a zsoldár, Hát nem borzongsz a szent láztól, tizes bajtárs, ki olt voltál?

Ha ti élők nem mozdultok, csataterek és halottak Az Istenhez egy felséges processziós-utba fognak. Az Istenhez, aki nem más, mint igazság és szeretet, Gonosz, örült Trianonban, ki keresztre feszítettet.

Már indulnak, kavarnak, lábuk alatt már a Tátra. Magyar nyelven szól utánuk a Retyezát szikla-háta, Magyar panaszt s feléjük magyar tenger véres habja, Összegyűjtik a sok jajsztót s viszik mindig magasabbra.

Göncölszékér vágat velük piros, kék világok mellett, Gyémántszikra száll nyomukba, a Tejutok énekelnek. Már közeleg Isten trónja; ha majd a szívéhez érnek E nemezist kérő sasok: jaj lesz minden rongy békének!

Rongy békének, örületnek s az egész gonosz világnak, Hol farkasok fegyverkeznek s a juhok csupaszon várnak, Hol a sólyom a galambtól díjat szed, hogy megtépázza, Hol a Tőke szerelemmel kacsint vérivó Moszkvára.

De nem lesz így mindörökké, az igazság lassan érik, Duhaj népek csap-utcáján majd egy szózat dördül végig: „Igazságot Magyarhonnak! Addig nem lesz sehol béke, Mig a Kárpát s az Adria magyar dalt nem zeng az égre!”

Békét, békét a világnak s a fáradt emberiségnek, De csak akkor, ha fekete husvátjaink véget érnek, Magyar Szentgyörgy a sárkányfőt addig rontsa, vágja, törje! E gyönyörű ezrednapra, tizes pajtás, jössz-e, jössz-e?

Pósa Péter esperesi beiktatása.

A Bükkkvidék felséges természeti környezetében zajlott le Cserépfalun május 25-én a miskolci harmadik lelkészi állásra meghívott Pósa Péter alsóborsodi ref. esperes beiktatási ünnepélye. Délelőtt 10 órakor érkezett az autók és autóbuszok sora Cserépfalu határába, elől Farkas István püspök és Farkasfalvi Farkas Géza kir. kamarás, egyházmegyei gondnok, majd lelkészek, tanácsbírák, tanítók, érdeklődők nagyszámú serege. Az érkezőket diadalkapu, lovas bandérium fogadta, a fehérre meszelt házak sora előtt pedig a gyülekezet ünnepi díszben. A parókia kapujában Pósa Péter fogadta szíves Istenhozottal a püspöki vezetéssel érkezőket, majd Farkas István mondott a baráti szív közvetlenségével megnyilvánuló, mindenkit elragadó beszédét, jelentve az új esperesnek a miskolci egyháztanács egyhangú meghívását a miskolci harmadik lelkészi állásra. A templomi ünnepi istentisztelet és közgyűlés gazdag sorozatán Román Ernő egyházmegyei dékán mondott egekbe emelő imádságot, majd báró Bottlik István mondott fenséges bizonyágtevő erejű megnyitó beszédét. Felejthetetlen jelenet volt Farkas István püspök üdvözlő beszéde, aki a Rómában hősi halált halt magyar repülőkről is kegyeletesen megemlékezett és míg a gyülekezet fennállva, könnyes szemmel fejezte ki néma gyászát, bizonyosságot tett hitéről, mely szerint a lezuhant magyar turul újra felrepül és poraiban is arra emlékeztet, hogy küzdjünk magyarságunk diadaláért. Pósa Péter esperes tett ezután hivatali kötelességeinek megtartására. Kun András egyházmegyei világi főjegyző olvasta fel a szavazatkötő bizottság jelentését, mely szerint Pósa Péter 61 szavazat közül 60 szavazattal egyhangulag emeltetett Farkas István esperesi székének örökébe. Nádházy Bertalan főjegyző az esperes elődök ismertetésével jelölte meg Pósa Péter Istentől rendelt magasztos hivatását. Pósa Péter esperes székfoglaló prédikációja következett az eskü ünnepélyes letétele után. Nem kívánt más programot adni, mint ami Isten Igéjében rejlik és a Máté evangéliuma 20. részének 25—28. versei alapján hatalmas szónoki erővel fejtette ki a krisztusi szolgálat örömét. Rámutatott, hogy a félszáz lelkészen, 120 kebelbeli tanítóban, 600 presbiterben csodás lehetőségekre felkészült munkássereg áll mellette és az evangélium reálitása alapján vihetjük Isten kegyelmével ezt a földet előbbre a kívánt győzelmes eszményi élet felé. Az esperes imája, áldása majd a himnusz zárta a lélekemelő

ünnepélyt, melyen több énekkari számot adott elő a helybeli énekkar és Littkey György a tanítótestület, majd a helyi tantestület, az énekkar és a gyülekezet köszöntötte többszörös kilüntetésre érdemesített kiváló és ragaszkodó szeretettel szeretett lelkészét. Az iskolában diszközébéd volt lelkes és hű szeretettel sugalt beszédekkel. *Dr. H. K. G.*

IRODALOM.

* **Általános Vallástörténet. I. kötet. I. Bevezetés a vallástörténetbe. II. A vallásos élet jelenségvilágának átnézete. Irta: Dr. Varga Zsigmond a debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetemen a vallástörténet ny. r. professzora.** Debrecen. 1932. Szerző saját kiadása. A sok reménységgel várt mű megjelent s szerkesztőségünkbe beküldetett. A mű megjelenése bátor irodalmi tett, mint a dr. Tavaszy Sándor dogmatikájának megjelenése. Részletesebb ismertetésére visszatérünk, megvételét és tanulmányozását melegen ajánljuk.

* **Az Ur áldassék!** Ötvenkét magyar ref. lelkész predikációja. A gyűjteményt szerkesztette *Incze Gábor.* Pápa, 1932. Szintén később ismer-tjük.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Egyházkerületi főgondnok-jelölő értekezlet.** A felejthetetlen élményű egyházkerületi rk. közgyűlés után, amely elfogadta a Dókus Ernő főgondnok lemondását, bizalmas értekezleten az egyházkerület hivatalosai szíveket megragadó egyakarral, miután az egyházmegyék összes gondnokai is kifejezték hozzájárulásukat, az abauji egyház-megye országos nevű, a sárospataki főiskola gondviselészerű gondnokát jelölték egyházkerületi főgondnoknak. Hisszük, hogy gyülekezeteink szíve ad visszhangot a jelölésre.

— **Pósa Péter meghívása a miskolci harmadik lelkészi állásra.** A miskolci harmadik lelkészi állás betöltése, amelyre nézve annyi ellenmondó hír terjedt el, a legszerencsésebb megoldás felé halad. A presbitérium ugyanis máj hó 24 iki ülésében egyhangú határozattal *Pósa Péter* cserépfalusi lelkész, alsóborsodi esperes meghívása mellett foglalt állást. Pósa Péter egyházmegyéjének első lelképásztora, akinek Miskolcra menetelét egyházi-közigazgatási érdek is kívánja. A választó közgyűlés bizonyára szintén egyhangulag teszi magáévá a presbitérium javaslatát.

— **Szigethy Ferenc a Gárdonyi Géza irodalmi Társaságban** máj. hó 21-én költeményeiből nagy tetszés mellett olvasott fel.

— **Előadás.** Dr. Gulyás József főiskolai tanár az *Anyák Napján* Sárospatakon az elemi iskolában előadást tartott.

— **Találkozó.** A sárospataki ref. gimnázium 1912-ben érettségizett növendékei a jul. 4 ikére tervezett *találkozót* június 19-én tartják. Jun. 18 án közös vacsora; 19-én a tisztelgések után közös ebéd a volt tanáraikkal együtt. Az érkezés ideje

Benkő Béla gimn. tanárnak (Sárospatak) minél előbb megírandó.

— **Ezrednap.** A m. kir. miskolci volt 10. honvédgyalozezred május 22-én tartotta bajtársi összejövetelét Miskolcon. A városi színházban fényes közönség előtt lejátszódó ünnepélyen Novák Sándor gimn. tanár, volt 10 es honvédszázados nagy hatást keltett Prológja után vitéz Sáfrán Géza altábornagy, a 10. honvédezred volt szeretett ezredparancsnoka tartott magas színvonalú előadást a 10. honvédezred dicsőséges világháborús szerepléséről. Az ezredgyűlésen Vadászi Pál alezredesnek, a 10-es honvéd szobor megteremtőjének s minden 10 es megmozdulás lelkének díszoklevelet adtak át a bajtársak szeretetük és hálájuk jeléül. Az ünnepségeken jelen volt Farkas István egyházkerületünk szeretett püspöke is, aki fényes felköszöntőjével a hősi halottak emlékének áldozva könnyekig meghatotta a nagyszámú jelenlévőket.

— **Iskolazászlóavatás Sajószentpéteren.** Felejthetetlenül kedves és szép ünnepély keretében folyt le a sajószentpéteri ref. elemi iskolazászlóavatása május hó 22-én. Az ünnepélyt az iskolásgyermekek kóruszama nyitotta meg Eperjessy Béla igazgató-tanító vezetésével. Utána Szigethy Ferenc helybeli lelkész mondott felavató imádságot, majd Ragályi Miklósné földbirtokosné mint zászlóanya szalagozta fel a zászlót. Ezután dr. Ambrus István a sajószentpéteri ref. egyház főgondnoka tartott avató beszédet, vezetőknak és előjáróknak, különösen pedig a gyermekeknek lelkére kötvén a zászló tisztaságát és becsületét. Egy iskolás gyermek beszélt társai nevébe, Almássy Irénke a volt növendékek szalagját kötötte a zászlóra, utána a mostani növendékek szalagozták fel sokan a zászlót, a helybeli összes hivatalok és testületek szögeket vertek, majd az így teljes díszben álló zászlót Eperjessy Béla igazgató tanító vette át. Utána végül ugyancsak az ő vezetésével gyermekkórus énekelt.

— **Miskolci legáció.** Pünkösztör ment főiskolánkról az első legátus a miskolci nagy gyülekezetbe. A miskolci presbitérium határozata, mellyel a legátus fogadást kimondotta, minden hálát megérdemel. Enyhítette némileg azt a veszteséget, amely a szegény diákságot a tisztántuli legációk elvételével sújtotta.

— **Ének- és zenevizsga.** A sárospataki ref. gimnázium ének- és zenevizsgája f. hó 19 én volt. Egyházi énekek, múdalog, virágénekek. kurucdalog, modern magyar zeneköltők gyűjtéseinek többszólamu feldolgozásai voltak műsoron; a vegyeskar Révfy Fohászat énekelte. Úgy az osztályok különszámaiban, mint a vegyeskarban nagyfokú haladástól, fejlett muzikálitásról tettek a tanulók tanuságot. A mai énektanítás magas követelményeinek még a legkisebbek is megfeleltek; öröm volt hallgatni, milyen könnyedén, tudatosan énekeltek két három-négy szólamban az osztályok összes tanulói. A zenevizsgán a biztos tudás előidézte bátor előadással zongoráztak és hegedültek a növendékek zeneiskolának is dicséretére való előrehaladásról téve bizonyágot. Az eredmény a tanítással szakszerűen foglalkozóknak, különösen

Szabó Ernő főiskolai ének- és zenetanárnak a munkáját dicséri.

— **A tápintézet** a jövő isk. évre 240 pengőre szállította le a teljes díjat. Ezért reggelire tejeskávét, ebédre változatos, tápláló, izletes 2 fogást, csütörtökön és vasárnap 3 fogást, az egyfogásos vacsora mellé vasárnap sült tésztát is ad. A husellátás házi kezelésben van és a Főiskola györgytartói gazdasága hízolja e célra a vágómarhát, melynek husát elektromos hűtőkamrákban tartjuk frissen. A jeles és jó előmenetelű tanulók 20 P-től 120-ig terjedő kedvezményben részesülnek; folyamodványokat a vezetőség június 1-ig fogad el. A folyamodványok a „Nüsz. és tek. Igazgatótanács”-hoz címezve, vagyoni állapotot igazoló hatósági bizonyítvánnyal felszerelve Boda Béla felügyelő-tanárhoz küldendők.

— **Értesítés.** Aki jól és olesón, magaslati fekvésű gyönyörű vidéken akar nyaralni felkeresheti újból a Miskolc melletti görömbölyi Tapolca gyógyfürdő leányegyleti üdülőkészületét. Új vezetéssel az eddiginél nagyobb kényelemmel már az elősaisonban megnyílik üdülőkészületünk. Bővebb tájékoztatással szolgál a vezetőség az alábbi címen: Leányegyleti üdülőkészület Görömböly-Tapolca. Gyógyfürdő.

— **Harminc német evangélikus lelkész a Szovjet poklában.** A német ev. sajtó jelentése alapján közöljük a következő, feltétlenül megbízható forrásból származó oroszországi híradást: Hitük miatt 30 evangélikus lelkész szynlödik meggyötörve és kiéhezve börtönben. Ennek a kerekben 30, börtönben szynlödő és meggyötört német evangélikus lelkésznek a sorsa Oroszországban az orosz választások legszörnyűbb fejezeteihez tartozik. Néhány nappal ezelőtt a meggyötörték egyike: *Erbes* lelkész, aki a Volgamente német telepről való, elgyengülés s az ennek következtében meghozott kiütéses tifusz következtében száműzetése helyén meghalt. Egy másik lelkész a hírhedt G. P. U. cinikus hóhérainak vallató kintpadjára került, hogy vallomást préseljenek ki belőle, mely alapul szolgált volna társai további gyöttréséhez. Amikor sziklaszilárdan kitartott az Igazság mellett, e lelkésznek hét nap és hét éjjel egyfolytában éhen és szomjan állva kellett maradni. S minden alkalommal, amikor a fáradságtól összesett, megkorbácsolták és újra felállították. Ez az embertelen tortúra a szibériai erdőkbe való száműzetés ítéletével végződött. A lelkésznek és szynlödő társainak egy-egy naponként a szigorúan kiszabott 39 fát ki kell vágni. Munkaközben a favágók mellmagaságig állanak a hóban. Szállításuk egy tulsufolt, leirhatatlanul piszkos és hideg fabarakk. A táplálékuk naponként rosszabb. Kenyeret már nem kapnak. Elodázhatatlan és sürgős kötelesség ezeket az ártatlan ev. lelkészeket az orosz Szovjet szibériai gyűjtő poklából kiszabadítani, mielőtt az éhség és betegség következtében elpusztulnának.

— **A Parochiális Könyvtár-Bizottság** április 26-án tartott ülésében tárgyalta a többi közt dr. Zoványi Jenő beadványát, aki *A magyar prot. egyház történetéről* szóló művének II-ik részét (A magyar protestantizmus megszilárdulása és többfelé válása), melyet ugyanoly terjedelemben dol-

gozott ki, mint az első 1922-ben a Génius rt. nál megjelent részét, felajánlja a P. K. B.-nak kiadásra. Bizottság, tekintettel arra a kiadási vezérelvére, hogy csonka vagy olyan munkákat, amelyeknek előző része más kiadónál jelent meg, nem fogad el kiadásra, Z. J. ajánlata felett napirendre tér. Egyik bizottsági tag az iránt terjesztett elő írásbeli indítványt, hogy a *Theologiai Lexikon* kiadásának ügye, tekintettel egyházunk súlyos anyagi helyzetére, szüneteltessék. Bizottság a javaslatot nem tehette magáévá, mert a szellemi munkásságnak és előhaladásnak a nehéz anyagi viszonyok közt sem lehet szünetelni, sőt ez utóbbiak legyőzését éppen a jelentős szellemi erőfeszítések készíthetik elő.

A MÁV. uj menetrendje.

A MÁV. május 22-től új menetrendet léptetett életbe, amely a *Budapest—Sárospatak—Sátoraljaujhelyi* viszonylatban az eddigi menetrendtől eltérőleg némi változásokat tartalmaz. Az új menetrend szerint ugyanis a *Sátoraljaujhely—miskolci szakaszon megszűnnek a gyorsvonatjáratok*, amelyek forgalomban tartását nem tartották szükségesnek, mivel ezen az útvonalon a gyorsvonatok majdnem minden állomáson eddig is megálltak.

Május 22-től kezdve tehát a következő vonatok közlekednek:

Személyvonat indul *Sárospatakról* 5.33 órákor, érkezik *Miskolcra* 7.37 órákor, innen gyors, érkezik *Budapestre* 11.08 órákor. Személyvonat indul *Budapestről* 17.55 órákor, *Miskolcra* 5.10 órákor, *Sárospatakra* érkezik 7.25 órákor. Személyvonat *Sátoraljaujhely—Miskolc* között, indul *Sárospatakról* 7.36 órákor, érkezik *Miskolcra* 9.51 órákor. Személyvonat indul *Budapestről* 0.04 órákor, *Miskolcra* 7.31 órákor, érkezik *Sárospatakra* 9.35 órákor. Személyvonat indul *Sárospatakról* 11.25 órákor, érkezik *Miskolcra* 13.20 órákor, érkezik *Budapestre* 19.40 órákor. Miskolcon átszállás a gyorsra, amely *Budapestre* 17.20 órákor érkezik.

Gyorsvonat *Miskolcig*, onnan személy, indul *Budapestről* 6.50 órákor, *Miskolcra* 10.02 órákor, érkezik *Sárospatakra* 11.51 órákor. Személyvonat indul *Sárospatakról* 15.01 órákor, *Miskolcra* érkezik 19.22 órákor (csak *Miskolcig* közlekedik). Személyvonat indul *Budapestről* 7.22 órákor, *Miskolcra* 13.30 órákor, *Sárospatakra* 15.43 órákor.

Miskolcig személy, onnan gyors, indul *Sárospatakról* 17.09 órákor, érkezik *Miskolcra* 18.53 órákor, érkezik *Budapestre* 22.21 órákor. *Miskolcig* gyors, onnan személy, indul *Budapestről* 14.15 órákor, *Miskolcra* 17.34 órákor, érkezik *Sárospatakra* 19.29 órákor.

Személyvonat *Sárospatakról* 20.27 órákor, *Miskolcra* 23.35 órákor, érkezik *Budapestre* 5.55 órákor. *Miskolcig* gyors, onnan személy, indul *Budapestről* 17.40 órákor, *Miskolcra* 20.55 órákor, érkezik *Sárospatakra* 22.51 órákor.

Sárospataki Református Lapok

A TIZSÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZSÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

M E G J E L E N M I N D E N S Z O M B A T O N .

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre --- --- 10 Pengő. Fél évre --- --- 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GEZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.</p>
--	---	---

TARTALOM. M. J.: Egy szó a maga idejében. — *Farkasfalvi Farkas Géza*: Református egyházunk súlyos helyzete a Házban. (Vége köv.) — *Dr. Gulyás József*: Comenius ajánló levele Klobusiczky Andrásához. (Vége.) — Br. Bottlik István egyházmegyei gondnok levele — *Szabó Zoltán*: Az Ige sárospataki diákságunk körében. — y. r.: Az ur kicsinyei közt. — Vegyes közlemények. — Hivatos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Egy szó a maga idejében.

Az a szó, amelyre gondolunk, nagy örömmünkre főiskolánk egyik igazgató-tanácsosáé, barabási Kun Józsefé. És nagyon a maga idejében hangzott el Szekfű Gyula ellen, aki a liberalizmusról oktatta ki ajkán bizonyára szomjas lélekkel csüggő, irányítást és vezetést az ifjuság mindenkoril keskedésével és fogékonyágával váró diákseregét, abban az előadásában, amelyet az egyetemi ifjuságnak tartott a Schola Americanában.

Megvallhatjuk ugyanis, hogy abban a heves kavardásban, amely a mult évben a mieink körében felörvénylett a Szekfű Gyula történeti ártékelése ellen, megesett az a hiba, hogy némely defenzorok inkább jelszavakkal vétőztak, mint hozzáértéssel (ez pusztán a preat-ot kiáltozókra vonatkozik!); inkább felháborodással, mint konkrét adatokkal; s inkább a szellemtörténeti irányt akarták leteríteni, mint a Szekfűhöz hasonló tudományos tájékozottsággal azt kimutatni, hogy helyesen, objektív és kongeniális módon értékel-e Szekfű Gyula nemzeti és vallási nagy személyiségeket a szellemtörténeti irány követelményeinek megfelelően.

A barabási Kun József mostani szöemelése, amire ráirányítjuk a figyelmet, bármennyire csak ugyszólván egy megjegyzés, — mégis szinte iskolaszerű példát ad a gondolatok helyes és objektív megvilágítására és nyújtja az ellenfél állításának frappáns megcáfolását.

Mit hirdetett Szekfű Gyula a Szentimréseknek?

Ugy adjuk az előadása vázlatát, amint napilapjainkban megjelent.

Szekfű Gyula előadása bevezetésében felolvasta az „Egyetem” című diáklap egyik cikkét, amely a nemes értelemben vett liberalizmus felé irányítja az ifjuságot. Más jelek is vannak — mondotta, — amelyek bizonyítják, hogy a liberalizmus még ma is kísért. Tagadhatatlan, hogy ma már nincs az az átütő ereje, mint volt a 19. században, amikor a társadalmi és politikai élet minden vezetője és irányítója liberálisnak mondotta ma-

gát és azt tartotta, hogy ez az az irányzat, amely Magyarországot és általában az emberiséget előbbre viszi. Mostanában szívesen megkülönböztetik a liberalizmus elfajulásait a nemes liberalizmustól. Kiderül azonban, hogy az elfajulások a liberalizmus lényegéből következnek. A liberalizmus javára írják, hogy megszabadította az emberiséget a középkor sötéttségétől és borzalmaitól. Ezzel szemben tény, hogy a 19. században, amikor a liberalizmus hatott, már nyoma sem volt a középkornak, amely a 15. századdal elmúlt. A háromszázados fejlődés egyes állomásai a következők: az egyházi befolyástól Machiavelli és az abszolutizmus megszabadította az államot, a protestantizmus az egyéniséget, a racionalizmus a tudományt és így a laicizálási folyamat eljutott a liberalizmusig.

Rámutatott azután arra, hogy a liberalizmus gazdasági iránya, a kapitalizmus egyrészt hihetetlen mértékűre fokozta a technikai fejlődést, másrészt azonban óriási tömeggé növelte a pauperizmust. A politikai és társadalmi életben pedig az lett a liberalizmus eredménye, hogy a „sacro egoismo” vált minden törekvés irányítójává. Ez az életfelfogás természetesen a krízisek egész sorát szülte, amelyeknek legutolsója volt a világháború. A háború után azt látjuk, hogy az államok sorra kénytelenek feladni a liberális elveket. Az önállóság elvén igyekeznek berendezkedni és az állam olyan hatalmat szerez magának, hogy a liberalizmus, a nemes értelemben vett liberalizmus miatt a legszélesebb etatizmus uralkodik.

Előadását azzal a konkluzióval zárta, hogy a liberalizmus túlélte magát és hiábavaló, logikátlan törekvés megkülönböztetést csinálni a liberalizmus tulhajtásai és a nemes liberalizmus között.

Ennek a tudósításnak a megjelenése után jött a Kun József felszólalása a Budapesti Hirlapban (máj. 29-iki szám) *Túlélte-e* magát a liberalizmus, a Szerkesztőhöz intézve szavait és mondotta: A B. H. máj. 26. számában egy cikk jelent meg „Szekfű Gyula a liberalizmusról” címmel. Egy cikk, amely ellen tiltakoznia kell az egyszerű igazság minden hívének is.

Ebben a cikkben arról van szó, hogy Szekfű Gyula egyetemi tanár *állítólag* (hangsúlyozom: állítólag) előadást tartott a Schola Americanában a liberálizmusról s ebben pálcát törve mindenféle liberálizmus felett, előadását azzal a konkluzióval zárta, hogy a *liberálizmus túlélte magát* és hiábavaló, logikátlan törekvés megkülönböztetést csinálni a liberálizmus túlhajtásai és a nemes liberálizmus között.

Hát tisztelt Szerkesztő Úr, meg vagyok róla győződve, hogy Szekfű Gyula, a széleskörű, nagy tudású, kiváló történész, olvasva az állítólagos előadásáról szóló ezt a tudósítást: elsőnek fog sietni megcáfolni az ebben foglalt, mosolyra készítő, tudományellenes, teljesen naiv megállapításokat.

Hiszen mindentől eltekintve, magának a konklúzióknak most idézett tartalma olyan, hogy amiatt megbuktatnának az érettségén egy nyolcadik gimnázistát és a jogtudományi szigorlaton egy szerencsétlen jelöltet.

Ez a konklúzió ugyanis elsősorban azt mondja, hogy „a liberálizmus túlélte magát“.

Nos, kérem, aki csak némileg jártas az államis társadalombölcselet elemeiben (mondjuk: egy jobbfejta jogszigorló), annak tudnia kell, hogy a liberálizmus az emberiség közületi életének éppoly állandó alapiránya, mint a konzervatív világfelfogás. Az egyik úgy tartozik a másikhoz, mint a jobbkéz a balkézhez, vagy a jobbláb a ballábihoz. Egyaránt nélkülözhetetlen mindkettő. Egyszer az egyiket, másszor a másikat használjuk. Egy időben az egyik, más időben a másik lép előtérbe.

Aki azt állítja, hogy „a liberálizmus túlélte magát“, ugyanolyan abszurdumot állít, mintha azt mondaná, hogy pl. a logikában csak az induktív módszer a helyes, a deduktív már „túlélte magát“.

Éppoly helytelen a konklúzió másik állítása, hogy t. i. „hiábavaló, logikátlan törekvés megkülönböztetést csinálni a liberálizmus túlhajtásai és a nemes liberálizmus között“.

Az ellenkező igaz. Nem kötelessége-e mindenkinek, aki valamiben jártas, odahatni a maga körében, hogy bármely téves eszme vagy téves tanítás kiküszöböltessék az emberek gondolatvilágából, miként a kertész is igyekszik kigyomlálni a dudvát? És különösen tanárembernek elsőrangú kötelessége ez a reábizott ifjúsággal szemben.

Hogy mi a különbség a nemes értelmű, tehát a valódi liberálizmus és annak korshajtása: az egocentrikus irányú, a „sacro egoismo“ elvének hódoló *libertinizmus* között: erre bizonyára nem kell a B. H. olvasóit kitanítani.

Deák Ferenc, Eötvös József báró és a vértanú Tisza István: ime a magyar nemes liberálizmus glóriás példái!“

Eddig a Kun József felszólalása.

A szakember cáfolata ez Szekfű ellen, aki bizonyára világnézeti és vallási irányítást akar adni, de szaktudományok alapigazságait megsérti.

Kun József a helyes cáfolatnál megáll. E nemű munkáját elvégezte.

És mi a további lépése a gondolatnak a mi oldalunkról?

A mi vallási életeszményünk feltárása.

Főleg, ha igaz, amit a *Kálvinista Szemle* 22. számában Fónagy Dezső ír, hogy: „A szellemi pályákra készülő ifjúságunknak nincs meg mindenkit magával ragadó eszméje.“

Megvan, csak az ifjúság szívéhez és életéhez kell vinni.

M. J.

Református egyházunk súlyos anyagi helyzete a Házban.

Farkasfalvi Farkas Géza beszéde az országgyűlésen a kultuszárca költségvetése tárgyalásakor.

T. Ház! Teljesen egyetértek Vázsonyi János t. képviselőtársammal abban, hogy közoktatásunknak legelső feladata az, hogy ne legyen Magyarország analfabéta. Nem érthetek azonban vele egyet a felekezeti iskolák kérdésében. A felekezeti iskolák fenntartását én ugyanis nemzeti szempontból, jövőnk szempontjából feltétlenül szükségesnek tartom, mert elsősorban a felekezeti iskolák biztosíthatják a vallásérkölcsei nevelést. A kultuszárca költségvetésénél minden évben rá szoktam mutatni az egyházak és felekezetek által fenntartott iskolák helyzetére. Hangoztattam mindig, hogy ebben a szegény országban a legnagyobb takarékosagra van szükség és egy fillért sem szabad ok nélkül kiadni. Hangoztattam ezt már akkor is, évekkel ezelőtt, amikor még nem voltak meg a következményei annak, hogy ehhez az elvhez nem a legszigorubbban ragaszkodtunk. Hangoztattam azonban évek óta és hangoztatom ma is és különösen ma, a mai nyomoruságos helyzetben azt, hogy amikor a vallásérkölcsei nevelés megadásának lehetőségéről van szó, akkor nagyon meg kell fontolni minden megszorítást, mert esetleg a legkisebb elvonás is már végzetes következményekkel járhat és egész generációk erkölcsiségére, lelki életére lehet nagyon káros befolyással.

Mint más években, ugy most is a református ügyekből indulok ki, mert azokat ismerem a leginkább, de meggyőződésem az, hogy azok a kérdések, amelyeket érinteni fogok, majdnem ugyanazok, legalább is nagyon hasonlatosak a többi felekezeteknél felmerülő kérdésekhez, felszólalásommal tehát azoknak érdekeit és éppen úgy kívánom szolgálni.

A református egyetemes konvent a múlt őszel előterjesztést tett a kormányhoz, amelyben vázolta az egyház nyomoruságos, válságos helyzetét. Rámutatott többek közt arra, hogy amidőn a halhatatlan emlékü Tisza István gróf a III. egyházi törvénycikket az egyházi adózásról életrehívta és ennek alapján az 1848: XX. t.-cikk 3. §-a szerint államsegélyünk megállapított, akkor ez 3,195,200 korona volt és ennek 73·75% a, azaz 2 356,640 korona fordított adócsökkentési segélyekre amaz egyházközségek részére, ahol az adózó hivek voltak terhelve. Megcsonkittatásunk után ez az összeg már alaposan meg lett nyirbálva, mert csak 1,826,390 korona lett adócsökkentésre fordítva, míg 1931/32-ben csak 548.611 pengő fordított erre a célra. Az 1914/15. költségvetési évben az adósegélyes egyházközségek átlagosan évi 1350 korona

támogatásban részesültek, ezzel szemben az 1931/32. évben az adósegély összege már csak 529'56 pengő volt áttárgosan egy-egy községre számítva.

Ha még rámutatunk arra a körülményre, hogy a békebeli adócsökkentési segély meghatározásánál az egyházközségek különböző alapjának kamatjövödelme is tekintetbe lett véve, amely kamatjövödelmek, mint a hadikölcsönök utáni jövödelmek, teljesen megszűntek, akkor ebből kitűnik, hogy az egyházközségek a legváltásosabb helyzetbe kerültek. Ezután jött az a körülmény, hogy a kormány felemelte a tanítói javadalmak hozzájárulását az egyházközségek részéről és így az a helyzet állott be, hogy míg azelőtt cirka 10%-os hozzájárulás volt az egyes egyházközségek részéről, ez újabban az 1931/32. költségvetési évben már felemelkedett 30'43%-ra. Ezenfelül az egyházközségek viselték az iskolafenntartással járó összes dologi kiadásokat. A következő csapás akkor érte az egyházközségeket, amikor a buza ára rettenetesen lezuhant. Így az egyházközségek, illetőleg az egyházak egyes tagjai nem tudták többé azokat a pénzügyileg vállalt kötelezettségeket fizetni, amelyeket a 30 pengős buzaár mellett vállaltak.

Ezután következett talán a legnagyobb csapás, amely az egyházközségeket érte, amikor a békebeli hat és félszeresére felemelt tanítói nyugdíjárulék is az iskolafenntartó egyházakra háritatott. Ebben a kérdésben már 1928-ban interpellációt intéztem a kultusz-kormányhoz és akkori nagy kultuszminiszterünk a legbölcsebben válaszolt ezt a helyzetet, amikor a következőket mondotta (olvassa): „Én már két évvel ezelőtt tárgyalásokat kezdtem a belügyminiszteriummal és a pénzügyminiszteriummal azért, hogy ezeket a járulékokat a polgári község viselje. Ez a kívánság mindenestre jogos, mert hiszen a mi népoktatási törvényünk szerint a felekezet csak fakultatív iskolafenntartó, iskolafenntartásra nem kényszeríthető és bár a felekezetek, szerencsére, ragaszkodnak iskolájukhoz, elvileg azonban elképzelhető az az eset, hogy a felekezet azt mondja: kérem én eleget tettem, de a jövőben nem vagyok hajlandó, mert ha adófizetőim nem képesek fizetni, feladom az iskolát. Milyen helyzet áll elő akkor? Akkor előáll az 1868:XXXVIII. tc. alapján a polgári községnek az a kötelezettsége, hogy iskolát állítson fel, tekintet nélkül arra, hogy 50%-nál nagyobb e a pótdó nagy nem.“

Akkor még azt is mondotta a kultuszminiszter ur, hogy tárgyalásokat kezdett a másik két tárcával, ahová ez a kérdés tartozik, a pénzügyivel és a belügyivel, hogy végleges eredményt, végleges megállapodást érjen el. Sajnos, ez még ma sem következett be, pedig emiatt lehetetlen helyzetek állanak elő.

Egyes községekben például van egy felekezeti iskola. A község összes lakosainak gyermekei odajárnak abba az iskolába felekezeti különbség nélkül. Van ott esetleg egy nagyobb birtok, van ott egy nagyobb iparvállalat, amelynek összes alkalmazottainak gyermekei, sőt esetleg magának a tulajdonosnak gyermekei is odajárnak. Mivel ő más felekezetű, mint az iskolafenntartó, semmivel

sem járul hozzá ennek az iskolának a fenntartásához, mert tandíjat szedni nem szabad. A legtöbb egyházközségben a polgári község után vállalta ezeket az iskolaterheket részben vagy egészben, azonban a községek háztartását felülvizsgálni és ellenőrizni hivatott miniszterközi bizottság, ha a község pótdója 50%-nál magasabb volt törölte ezt a hozzájárulást, nem gondolván azzal, amint az akkori miniszter ur is kifejtette, hogy ezáltal előfordulhat az az eset, hogyha az egyházközség anyagi ereje kimerül, a polgári község lesz kénytelen az iskolát fenntartani és akkor nagyon sokkal többel, mint adójának 50%-ával fog hozzájárulni az iskolafenntartáshoz.

(Folyt. és vége köv.)

Comenius ajánló levele Klobusiczki Andrásához

Ez alkalommal nem tudom nem érinteni azt, hogy eddig a dolog fennakadását hol tapasztaltam és hol látom, hogy még akadozik és fennakadásától hol félek, ha az akadályokat el nem háritjuk. Először említem azt, hogy én az új módszernek az osztályokba való bevezetését, míg késszen nincsenek az új eszközök, az új könyvek, elleneztem (mert tudtam, hogy nehéz dolog megkezdett csata után sereget felszerelni), de, ebben nem hallgattak rám. A kezdet körül való tévovázás (mely minden mesterembnél előfordulhat, aki megfelelő szerszámfelszerelés nélkül kezd a munkához) habozást idéz elő az előhaladás körül. De e nehézséget már szinte eltüntetjük, Isten segítségével elkészítvén az eszközöket, amelyeknek könnyű, kellemes és az alapos tanultságra igazán gyümölcsöző használatát szem elé fogom tárni.

A jó előhaladás nagyobb akadálya az (és mindig is az lesz, ha nem szüntetik meg), hogy a latin osztályok számára eddig nem állítottak olyan tanítókat, akik csak ezt csinálják, t. i. állandókat és olyanokat, akik ez állásban magukat és munkájukat az Istennek és az egyháznak való szolgálatra szenteljék, hogy az igazi módszer törvényeit egyszer megértvén, azt folytonos gyakorlással csinálják. De (most) a tanulók tömegéből választják őket, senki egy éven túl nem akar maradni; mi remény lehet itt? Alig kezdi meg a tanítás gyakorlata körül kísérleteit, kiki elhagyja tisztét, hogy az ujoncok helyébe új vezető lépjen, maga is ujonc a módszerben. Így — kérlek — mit alapítunk, ha csak nem örökös ujoncságot? Főként mivel csaknem mindenki csupán kénytelenségből engedi magát ide alkalmaztatni. Nem ütünk-e amaz elkoptatott mondásra: „Nem akaró kutyákkal nem kell vadászni.“ Ehhez járul még, hogy ezek a köztanítótságra így előráncigált jó ifjak egészben nem a tanulóknak dolgoznak, hanem maguknak, mert mindnyájan a nyilvános tanárok előadásait látogatják, egy gyakorlatról sem akarnak elmaradni; csak a közbeeső órákon mennek be az osztályokba s fogalmazványokkal elborítva, más idegen dolgokat, amiket a tanulókkal kellene végezni, csak sebtiben, mellékesen, felületesen csinálhatnak, mert többre figyelve, kisebb az

egyesek iránt a figyelemre való képesség. Pedig bizony e tanítói gondok, ahol a gyöngye tehetségnek száját, kezét, agyát, szívé alakítani és betörni kell, egész embert kívánnak.* Mert ezek közül mi létesülhet sebtiben?! Melyik orvos gyógyítja a beteget futtában? A gyógyszerek nem használnak, csak bizonyos idő múlva, mondja Seneca.

A jó reménységnek azonban a legnagyobb korlátja az, hogy itt senki nem adja át magát a tudományos életnek, de mást tűznek ki célul, az iskolából elsietnek, a tanulmányokba, mint a kutya a Nilusba, ép csak belekóstolnak és elfutnak, megelégedvén azzal, hogy a tanulmányokba és a latinságba ép csak belemártják magukat. A mi módszerünk azonban egészen realis és realis tanultságra törekszik; nem szavakat fecsegő papagájokat, de a dolgok felett uralkodó embereket óhajt képezni. Hogy a kétfő közül egyik megmaradjon, vagy a ti elméiteket is e mértékhez t. i. a műveltség teljes törvényeihez alkalmaztatok, vagy azok számára a nyersebb tanultság más táplálékait kell megkeresnetek, amelyek míg ép olyan nagy műveltséget ígérnek mint az eddigi, könnyebben hatolnak be és rövidebb tanulmánnyal végzik a tudományok folyamát. Ha én ide nem tudok is leszállani, mégis járhatok a titekek előtt megbízható és jó tanáccsal, (mert az kéznél van,) ha e dologban megtörtént majd a döntés. Én eközben az elkezdett fonalat végigfogni törekszem és a 3 osztályú latin iskolát úgy megékesíteni, hogy felismerhető legyen az, hogy az a biztos út a magasabb tanultságra, akár akarnának ifjaitok elméi erre lépni, akár másként akarnák. Hasznos lesz ezeket így csinálni, nemcsak másoknak, hanem a titekeknek is végre. miután látni fogják, hogy ha a tanulmányok jobb módszerének egész gépezete elkészül, azok milyen szép és kívánatos célra törnek és mily biztos eszközök által érnek oda, és ezeknek, akik érteni akarnak, mennyire nem lesz semmi nehézségük. Az Isten őrizze meg nekünk a békét s őfenségeiket s velük együtt téged is, nagy férfiú! Így kívánja 1652 jun. 1-én Nagyságod híve, Comenius.

Fordította: G. J.

Br. Bottlik István alsóborsodi egyházmegyei gondnok levele.

Ismeretes mult számunk hiradása nyomán, hogy az egyházkerületi hivatalosok főgondnokjelölő értekezletén, főleg nagy érdemeket szerzett egyházmegyei gondnokaink állásfoglalása következtében, akik egyen-egyen és mindnyájan hosszú, kiváló s egyetemes egyházunk közéletében is súlyos értékű működésre tekinthetnek vissza, akik valamennyien diszt kölcsönöznének egyházkerületünk legmagasabb világi tisztsége betöltésének, magyar ref. egyházunk egyházmegyei gondnokai Nesztorától, Meczner Bélától kezdve legifjabb egyházmegyei gondnokunkig, — mily imponáló egyakarattal nyilatkozott meg az az óhajítás, hogy

* V. ö. De cult. irg. elejét.

egyházkerületi főgondnokul az abauji egyházmegye gondnoka, Farkasfalvi Farkas Géza jelöltessék.

Bizonyos bizalom — és szeretet megnyilatkozással szemben báró Bottlik István, az alsóborsodi egyházmegye gondnoka szükségesnek látta Pósa Péter espereshez intézett levelében a nyilvánosság előtt nyilatkozni a főgondnokjelöltség kérdésében. Farkasfalvi Farkas Gézát ajánlja egyhangú megválasztásra.

Elhatározásának magas indokait levele tárja fel, amit itt közlünk:

Nagytiszteletű Esperes Ur!

Kedves Barátom!

Végtelenül jól esik nekem az a bizalom, melynek kifejezést adtál. Kérlek, fogadd és tolmácsolj egyházmegyénk papságának, — kikhez oly régi és benső kötelékek fűznek, — és azon világi tagjainknak is, kiknek nevében kitüntető bizalmatokat tolmácsolni szives voltál, leghálásabb köszönetemet.

Felejthetetlen emlékem lesz mindenkor az a bizalom, melyben közel 25 éves szolgálatomnak érdememen felül való elismerését látom.

Életemnek legfőbb célja, legnagyobb vágya volt minden időben és az élet minden vonatkozásában Istennek szolgálata. És mégis, ma, amidőn a Ti bizalmatokról értesítesz, arra kérlek, hogy mindnyájunk nagy sajnálatára Dókus Ernő ónagyméltósága lemondásával megüresedett egyházkerületi főgondnoki méltóságra való jelölésemtől eltekinteni méltóztatatok.

Erre kettős ok vezet; az egyik, hogy sok irányu elfoglaltságom miatt megválasztásom esetén ezen felelősségteljes tisztséget nem tudnám úgy betölteni, mint ahogyan azt szívem szerint óhajtanám, — a másik, hogy soha nem volt annyira kívánatos, hogy az egyházi közéletbe egységet vigyünk be, mint ma, mikor ez az egység nemcsak egyházunk érdeke, de az ország mai helyzetében példátadó hazafias kötelességteljesítés is.

Meleg szeretettel kérlek tehát titeket, hogy igyekezzetek odahatni, hogy egyházmegyénk egységesen foglaljon állást egyházunk érdekében oly eredményesen és odaadással működő abauji gondnoktársam, *Farkas Géza* mellett, mert hitem szerint egyházmegyénk állásfoglalása az egyházkerület egységét biztosítani fogja s a szeretet és béke hajlékában nem lesz harc, hanem éldásthozó egyetértés és testvéri ölelkezés.

Még egyszer hálás köszönetet mondok kitüntető bizalmatokért és vagyok őszinte baráti hived Tibolddaróc, 1932. május 26.

Bottlik István.

Az Ige sárospataki diákságunk körében.

(Szabó Zoltán főiskolai h. lelkész a főiskolai bibliakörű munkáról szóló I. félévi jelentéséből.)

Nyilvánvaló, hogy a bibliakörű munka diákságunk diáktársadalmi, lelki életébe, jótulajdon-ságaiba és hibáiba, egészséges és egészségtelen közfelfogásába is bepillantást ad, talán épen olyan oldalról, amelyet a legintenzívebb iskolai munka sem tehet a dolog természeténél fogva hozzáfér-

hetővé. Amennyire az iskola nemcsak tanít, hanem nevel is, személyiséget és jellemet formál, annyira fontos, hogy ne csak osztályozó konferenciák adjanak bizonyos összképet az ifjuság értelmi, tanulási előhaladásáról, magaviseletéről, hanem módot nyerjünk arra is, hogy diákságunk élete más feléne, az iskolán kívülinek folyamatáról is legyen bizonyos áttekintésünk.

A bibliaköri munka eredete nézetünk szerint nem a pár évvel ezelőtt a középiskolai szék egyik határozatában keresendő. Egy évtized hijával 300 éves multja van ennek Patakon, hiszen a főiskola I. Rákóczi György által tett rektora, Tolnai Dali János már 1640-ben az egész tanuló ifjuságot bibliatanulmányozó csoportokra osztotta. S bár ennek a kezdeményezésnek nem lett kívánt sikere, nem szabad elfeledni, hogy a bujdosás nemsokára következő szomorú évtizedeiben csak akkor találjuk magyarázatát az iskolához, a mi „kis Jeruzsálemünkhez“ való talányos ragaszkodásnak, ha tudjuk, hogy ifjuságunk itt a hithez és Bibliához való ragaszkodásban, azzal való állandó és rendszeres foglalkozásban nőtt fel. Egy iskola, melyben az ember ifjuságának éveit tölti, s még hozzá esetleg romantikusan, küzködve, de sok vígsággal, pajzánsággal — mindig kedves a tanítvány előtt, esetleg nagyon kedves, de semmi több. Szívesen gondolkodik rá, mert mindenki szívesen gondol az ifjukurára — de ennél több konzekvenciája nem igen van egy iskolában való diákoskodásnak. Például hadd hozzam fel az öregdiák szövetségét. Azonban azt az iskolát, hol valaki hinni és imádkozni tanult, ahol élete örökkévaló nagy kérdései eldőlték, vagy legalább is a döntés stádiumáig jutottak, úgy szereti az ember mindig, mint a saját lelkét. Például hadd hozzam fel az evangéliumi diákmozgalmakat, melyekkel pár konferencia napjain találkozik a diákság, s melyeknek sokezer pengős évi költségvetését többnyire szegény, de hívő diákok és szénior tagok valóban áldozatos, s ami fő — rendszeres szeretete tartja fenn. Ezeket a „tanítvány pszichológiai“ fejtegetéseket azért tartom életbevágóan fontosaknak, mert főiskolánk jövőjét is nem általában a középosztály, nem az egyházkerület reformátusai, nem volt diákjai biztosíthatják, hanem kifejezetten az általa intenzíven *hívőknek* nevelt, s csakis az ilyeneknek nevelt tanítványok állandó áldozatkészsége biztosíthatja. Videbimus!

A munka szervezete, statisztikája. Ez iskolai év első felében felügyeletem alatt 17 bibliakör működött 167 taggal. Az egyes körök létszáma 5—18 között változott. A körök gárdarendszer szerint alakultak. Lehetőleg egy udvarban lakó ref. diákok egy kört alkotnak, kis létszámú gárdáknál azonban két, sőt három gárda tagjaiból alakult egy kör. A gárdarendszer szerinti szervezet azt a gondolatot akarja szolgálni, hogy akik mintegy véletlenül egymás közelébe, vagy éppen egymás mellé kerülnek lakótársaként. azokat a bibliakör bizonyos belső tartalommal is telített közösséggé alakítsa, egymás iránti felelősségre nevelje. Nem lehet mondani, hogy ennek a célkitűzésnek nem volnának eredményei. Azonban sokkal nagyobbak-

nak mutatkoznak a hátrányok. Nagyon nehéz annak a vezetőnek a munkája, kinek bibliakörében vegyesen vannak alsós és felsős, I. és VIII. gimn. tanulók. Más az egyik problémaköre, nyelve, képzetei, mint a másiké. A jövőben — bármily kedves gondolatot is kell ezzel feladni — okvetlenül korok szerint kell csoportosítani a tagokat, ha a bibliakör intenzitását biztosítani akarjuk. Talán itt kell nemcsak megemlíteni, hanem hangsúlyozni azt is, hogy *ifjusági istentiszteleteink résztvevőinek két csoportra osztását* sem lehet tovább halasztani.

Visszatérve a bibliakörökre: azok vezetését az arra önként vállalkozó teológusok végzik, többnyire III—IV. évesek, de vannak I—II. évesek is. Az első évesek többnyire magasabb évfolyam kollégáikkal együtt vesznek részt egy-egy kör munkájában, hogy azt mennél jobban s mennél előbb megismerjék. Megjegyezzük, hogy e munkára lehetőleg legjobb teológusaiok érdeklődését irányítjuk, ami természetesen következik e munka értékelésének. Összes számuk: 28, ezeket minden pénteken este külön összejöveteleken készítem elő a vasárnapi bibliakörre.

A munka anyaga és módszere. A bibliaköri összejövetelek anyaga e félévben a magvetőről szóló példázat volt négy részre osztva, továbbá az adventtel és karácsonnyal kapcsolatos kérdések és textusok. Ezek feldolgozásánál diákságunk életére, speciális diákproblémáikra mindig különös figyelemmel vagyunk. Az összejövetelek belső rendszerességét és egyöntetűségét az előbb említett előkészítés biztosítja elsősorban. Az előkészítés kétféle. Az egyik esetben csak a vezetők vannak jelen. A vezető tanártól megkapják a következő összejövetel textusát, magyarázatát, a felvethető kérdéseket, illusztrációkat stb. Az összejövetel további részét a körvezetők által tapasztalt megfigyelések, esetleges nehézségek megbeszélése képezik. A másik esetben az előkészítés az ilyenmü előkészítések legjobban bevált s szakértők által legeredményesebbnek tartott és nálunk is várakozáson felüli sikerrel bevezetett mintaösszejövetel formájában történt. Ilyen összejövetel a félévben négy volt. Két esetben a kis internátusból, két esetben egy egy gárdából jött el egy bibliakör. Hogy hogyan kell a kör minden tagját foglalkoztatni, a megbeszélés menetébe belekapcsolni, váratlan fordulatokat megoldani s mégis a vezetést állandóan kézben tartani: erre nézve a mintaösszejövetel semmi mással nem pótolható módszer. A mintakörök tagjait az internátusi felügyelő tanártól, kint lakók esetében az osztályfőnöktől kértük el, utóbbi esetben a házigazdáknak is bejelentettük, értük az összejövetel előtt vezetőjük ment s összejövetel után az kísérte őket haza, a vezető megbízása az is volt, hogy mintaösszejövetelekre csak azt hozhatja mindig el, ki másnapi leckéjével rendben van.

A vezető teológusok bibliaköri naplót vezetnek, a tagok névsorával, a tárgyalt anyag feldolgozásával, megfigyeléseik feljegyzésével. Munkájukról félévenként a vezető tanárhoz részletes írásbeli jelentést adnak be.

Az összejövetelek lefolyása: éneklés, rövid imádság a vezető, vagy valamelyik bibliaköri tag

által, közös szentírás olvasás, magyarázat, illetve megbeszélés, rövid ima a fenti módon, éneklés. A tagok kérdéseket tehetnek fel, hangot adhatnak nézeteiknek, sőt ellenvetéseiknek is. A vezetők bibliakörön kívül is igyekeznek a tagokkal kapcsolatot teremteni és fenntartani, érdeklődnek leckéik, tanulmányi előmenetelük, apróbb nagyobb bajaik iránt, számontartják, hogy irnak-e rendszeresen szüleiknek, általában igyekeznek nemcsak bibliaköri vezetőik, hanem tanácsadóik és segítők is lenni.

A munka hatása; megfigyelések. A bibliakörök gyakorlati hatása sok tekintetben vezetőjük személyiségén fordul meg. Általában el lehet mondani, hogy a bibliakör gyümölcseire nézve nem lehet azt várni, hogy azok gyorsan és tömegesen mutakozzanak meg. A dolog természete szerint a hatás sokszor elrejtett s néha csak évek múltán mutatható ki. Diákságunk egy része kétségtelenül csak tehernek tartja a bibliakört is, kellenlenül vesz részt rajta s nem bánna, ha nem lenne. Szemben a diákság másik része s hadd hangsúlyozzuk nyomtatékosan, az *értékesebb, reményteljesebb s a jövőre több garanciát nyújtó része* megszerette a bibliakört és értékeli is azt. A bibliakörvezetők erre nézve véleményt kértek köri tagjaiktól, melyeket vér nélkül, spontaneitás lehetőleg teljes biztatásával kellett megadniok.

Sokan megérezték, hogy a bibliakör közel hozta őket egymáshoz, erősíti, ösztönzi őket, felelősséget ébreszt és látókört szélesít. Van, aki a bibliakörének tudja be, hogy elégséges vallástanjegyből jeles lett, hogy másképp nézi a Bibliát, az iskolát, mint eddig. Van, aki a vakációk alatt is hiját érzi a bibliakörnek stb.

Rá kell mutatnunk, hogy diákságunk annak ellenére is, hogy szinte egy kilométeres sugarú körben együtt él, egyedeiben — az iskolán kívül — a helyzet természete kerül nagy egyedülvalóságban, sokszor emésztő tanácstalanságban, sok kísértés és nehézség között éli a maga életét. Ezen változtatni akarunk, Azonban azt tartjuk, hogy a mi diákságunknak nem olyannak kell lenni, mint általában a magyar diákság, még csak nem is a jobbak közé kell tartozni, hanem valljuk, hogy a pataki ifjuságnak *vezetni* kell, lehetőleg tanulásban is, de jellemben és tiszta puritánságban, hitben *a legjobbak közt* is.

Theológus vezetőink számára is páratlan alkalmakat nyújt a bibliakör. Gyülekezeteik leendő intelligenciájával itt találhatnak egész életre szóló kapcsolatot. Hogy mit jelentett, amikor középosztályunk jelentékeny része köztudomás szerint egyházaitlan, hitetlen, vagy közönyös, nem kell bővebben hangsúlyozni. Hogy mekkora felelőség mellett végzik munkájukat, félévi jelentéseik jóleső bizonyosságait nyújtják ennek. Theológus ifjuságunk utánpótlásának a legjobb anyaggal való ellátásának a szempontjából is fontos ez a munka. Es ez sem mellőzendő szempont, hiszen gimnáziumunk a theológiára való tekintettel lett humán típusu és az angol ágazatot sem igen kaptuk volna meg a főiskola közismerten radikális kálvinizmusa és theológiája nélkül.

Kétségtelen, hogy a jelenlegi bibliaköri munkának sok hézaga, hiánya, hibája van még, azonban e minőségben is páratlan és országosan figyelemreméltó. Szerénytelenség nélkül merjük állítani, hogy abban, hogy a közvéleményben főiskolánk híre egyre előnyösebben változik s mind melegebb rokonszenv fordul sok oldalról feléje — abban sok más, talán döntőbb tényezők mellett — része van — különösen egyházi körök előtt — annak is, hogy a diákságunknak bibliakörei vannak, hogy ezen a helyen a diákságunk hétről-hétre özszeül a kijelentés kinyitott könyve körül s ezen a helyen a diákság rendszeresen imádkozni tud Alma Materéért, tanáraiért és egymásért!

(Vége köv.)

Az Úr kicsinyei között.

Budapesttől körülbelül 20 kilométernyire, a rémes emlékü Bia-Torbágyi vasut vonal mentén a budaörsi vasúti állomással szemben van az ugynevezett Kamara erdő. Itt van a fővárosnak egy nagy szegényháza. S ez a nagy kiterjedésű Kamara erdő öleli körül a Nagypénteki Református Társaság árvaházát is. Eiről az árvaházról bizonyára nagyon sokan csak annyit tudnak, hogy a nagypénteki perselypénzt ennek a céljaira küldik be a gyűlekezetek. Nem lesz azért talán érdektelen, ha ezt az intézményünket egy néhány sorban megismertetem az olvasókkal. Tehetem és tenni kívánom ezt abból az alkalomból, hogy a missziói előadókkal ezidéri budapesti értekezletünk alkalmával az árvaházát meglátogattuk. A látogatást a mai magyarországi református egyház kétségkívül legsokoldalubb és legmozgékonyabb Ince Gábor-ja készítette elő az ő mindenhova utat találó fürge ségével és ügyességével. Hogy már az utazásunk is házigazdai oltalom és irányítás alatt legyen, hozzánk csatlakozott Bilkei Papp István theológiai tanár, a társaság egyik legrégebb választmányi tagja. A Gellért-térről induló, Törökhálint végállomásig közlekedő villamos vasut külön szakaszában tettük meg a körülbelül egy órás utat a Kamara erdő állomásáig. Az állomáson Glockner Konrád igazgató fogadott egy egylovas csézával, amely az idősebb generációt szállította fela a magaslaton fekvő árvaházba. Itt dr. Fülöp György ügyvéd az intézet gondnoka és a vezetőség üdvözöltek szívélyesen. Az árvák, mintegy hatvanan, az udvaron játszottak. Általában jó karban tartott gyermekek. Boldogok és büszkék lehetnénk, s amellettt biztosak a jövőre felől, ha minden magyar falunak a gyermekei így néznének ki. Megindultunk egy körsétára az intézetet övező hatalmas kertben és gyümölcsösben. Láttuk a völgyben levő három kutat, amelyből szivattyu hajtja fel a vizet a magaslaton fekvő épületbe. Bementünk a virágházba, méhesbe, mindenütt a legmodernebb és legszakszerűbb berendezkedés. A gondnok ur a méhes mellett rámutatott egy területre. Itt szeretnénk — mondta — betonból egy fürdőmedencét csináltatni, amiben a gyerekek nyáron át lubickolhassanak és a fürdővizből a veteményes kertet is öntözhessek. De nem tudjuk, folytatta, hogy lesz-e rá pénz? Kérdeztük, mennyi keltene

rá? Kisült, hogy 300—350 pengőn fordulna meg a gyerekek nyári boldogsága. Az előadók egy csoportja összesugott s Benke József kezdeményezésére már el is határozta, hogy a 350 pengőt vagy összeadjuk, vagy összehozzuk. A gyerekek között, persze mondani sem kell, hogy milyen ujjongó örömet keltett ez a bejelentés. Közben megérkezett Haypál Béla budai lelkész. Az ő édesapjának jóságos szelleme lengi be még ma is a szeretetházat s ő apjának méltó utóda az árvák iránti szeretetben és szolgálatban is. Mig körben jártunk, Ince Gábor mulattatta tréfás találós kérdésekkel az egybegyűlt gyermekereget. Aztán bevonultunk egy kis komoly szóra a nagy terembe, amelyet az árvaház nagy pártfogóinak képei díszítenek. Itt Haypál Béla üdvözölte a vendégeket, aztán e sorok írója szólt a gyermekekhez, arról, hogy amint a Krisztus hozta őket ide, úgy a Krisztust vigyék el majd innen magukkal a világba. A tanulószobák, a tantermek megtekintése után az étteremben barátságos és bőséges uzsonnához ültünk le. Uzsonna közben Bilkei Papp István elbeszélte a társaság és az árvaház keletkezésének a történetét. Az árvaház a jó földbe esett és gyümölcsöt termő igemagnak a története és bizonyága. 1893. nagypéntekjén a budai templomban Kecskeméti István helyettes lelkész prédikált ihletett ajakkal arról, mit tett értünk Jézus a kereszten és mit teszünk mi ő érette? Az istentisztelet után előkelő egyháztagok a tavaszi verőfényben uszó Dunaparton egy padon ülve tárgyalgattak arról, mit tehetnének ők a Jézusért? A véletlen vagy inkább Isten akarata egy lerongyolt gyermeket hozott a közelükbe. Ezt látva elhatározták, hogy szegény gyermekek számára fognak menházat alapítani. Erre a célra alakították a Nagypénteki Református Társaságot. Vettek Pesten egy telket, ezt később a kamaraerdőivel cserélték fel, s ott építették fel és nyitották meg 1900 szeptemberében azt az árvaházat, amely lélekemelő bizonyosága annak, hogy magyar református egyházunk lelki apálykorszakában is át volt hatva krisztusi szellemtől, a szeretetben munkás hit erejétől. Az árvaházban jelenleg hatvan gyermek van. Nemrégiben egy budapesti látogató elgyönyörködött benne, hogy milyen jó étvággal eszik a gyerekek a hustalan főzeléket. Megkérdezte, hányszor kapnak hetenként hust a gyerekek? A felelet ez volt: „Kétszer, de bizony megennék többször is.“ Azóta ez a látogató havi 200 pengő adományt küld, hogy a gyerekek hetenként négyszer egyenek hust. Vannak még irgalmas szamaritanusok, csak ösztönzést, kedvet és főképen alkalmat kell adni nekik a könyörülő szeretet gyakorlására. *y r.*

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Papp József tomori lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, a szikszóvidéki lelkészi értekezletnek hosszú ideig volt elnöke május hó 30-án, életének 73-ik évében rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Kiváló, irodalmilag is nem közönséges képességekkel ren-

delkező lelkész volt. Emberi, írói és lelkipásztori képét bizonyára megfestik hivatott kezek. Mi fájó érzéssel adjuk közzé halála hírére s kívánunk üdvösséget Istenhez szállt lelkének.

— **Dókus Ernő főgondnok lemondásáról** felvett konventi jegyzőkönyvi pont, mely az esemény történeti jelentőséget megkapóan tárja fel, megjelent és magyar ref. híveink körébe szétküldetett.

— **Farkas István püspök első püspöki útja** a sárospataki főiskolába visz. A püspök jun. 12-én lesz Patakon. Fogadtatása ünnepi keretek közt történik.

— **Egyetemi magántanári vizsgálat.** Dr. Vasady Béla theol. akad. tanár máj. hó 29-én theol. magántanári vizsgálatot tett a debreceni Tisza István tudomány egyetem theol. fakultásán. Magántanári értekezését: A hit misztériuma, címen írta. A nagy készülségű ifjú tanárt a szóbeli vizsgálat alól a theol. kar felmentette. A kitűnő sikerű vizsgához őszinte szívből gratulálunk.

— **Dr. Rácz Lajos ny. theol. tanár** Rákospaligeten 1923-ban elhunyt leányának Margitnak hamvait hazaszállíttatta Sárospatakra, az itt nyugvó édesanya porrészei mellé. A Sárospatakra érkezett koporsó felett június hó 3-án a család barátai és tisztelői jelenlétében a temetőben a főiskolai énekkar énekelt és Forgács Gyula lelkész mondott megható imádságot.

— **Farkasfalvi Farkas Géza országgyűlési képviselő beszéde** az országgházban (l. részletek belőle lapunkban) feltárta a prot. egyházak súlyos anyagi helyzetét. Farkas Géza különösen a konventi memorandumban foglalt konkrét kérelmek teljesítését kérte. *Karafiáth* kultuszminiszter, aki a taglózó restrinciók közt hősies erőfeszítéssel védi a magyar kultúra csáki szalmáját, amelyet ma mindenkinek szabad és mindenki előtt divatos tépdadni, mégha egyébként az illetőnek a saját becses személyével szemben egyáltalán nem rokonszenves a maga igényeinek puritán lefokozása és jól jövedelmező mellékjövedelmeinek s álláshalmozásainak bolygatása, a magáévé tette a konvent memorandumát, de a költségvetés keretei közé az egyes kérések teljesítését nem tudta beosztani. Sajnáljuk kultuszminisztereinket, hogy annyi győzelmi öntudattal megerősödött kulturellenességgel kell megküzdeniök. Különben félt, hogy a nemzet felébredése keserves lesz, ha enged a grasszáló áramlatoknak, amelyek főleg a kulturával akarnak taktakároskodni és nem a dözölést, az eszem-izsomot, a kártyát, a szórakozásokat, fényelgéseket stb. megfékezni.

— **Rövid hírek.** A főiskolai igazgató-tanács június hó 13 án ülést tart Janka Károly és Farkasfalvi Farkas Géza főiskolai gondnokok elnöksége alatt. — Az osztályvizsgák Patakon június 10—13-án lesznek; a magántanulók vizsgaideje június 20—22. — A főiskola a hősök emléktáblájánál tartotta. *Martin* Miklós senior beszélt. — *Domby László* egyházkerületi középiskolai előadó a hét folyamán hivatalos vizsgálatot tartott a gimnáziumban. — *Török Istvánt* Pápán a rendszeres theol. rendes tanárává választotta az egyházkerületi intéző bizottság. Igazgató dr. Tóth Endre lesz. — A *Rosta-*

vizsgát Karafiáth kultuszminiszter olyannak értelmezte, mint aminő az évvégi összefoglalás a mi gimnáziumunkban eddig is volt.

— **A Pataki Diákok Orsz. Szövetsége** június 12-én d. e. 1/2 9 órakor a főiskolai imateremben fogja évi közgyűlését megtartani, melynek egyik fontos tárgya a tisztikar újonnan való megválasztása.

— **Okos Gyula a lelkészegyesületben** (22. sz.) ha nevére hallgat okosabb cikket is írhatott volna a theol. tultermelésről. Csak nem gondolja talán komoly elmével, hogy százados főiskolák ránkiforráskodhatnak; öt évre, mert kevesebb theológus kell, a föld alá tűnjenek s öt év múlva, mert újra több theol. kell, ismét felbukkanjanak. A sárbovárdi segéd lelkész, *Kovács László* helyesebben látja, hogy tultermelés bizony nincs itt a magyar földön evangéliumi pásztorokban és változatlanul áll az Úr szava: *Az aratnivaló sok s a munkás kevés.*

— **Sárospatakon** 1907-ben érettségizett osztálytársaimat kérem, hogy 25 éves találkozásonk ügyében címüket velem közölni sziveskedjenek: *Deme László* ref. lelkész. Pécel.

— **A felekezeti béxét sértő** módon tervelték el Budapesten a hadirokkantak országos zászlójának felavatását. Talán nem így értelmezi Serédi hercegprímás a pax et iustitia gyakorlati érvényesítését?

— **A Sárospataki Református Keresztény Ifjúsági Egyesület** az elmúlt tél folyamán is fokozott lelkesedéssel végezte vallásos hiterősítő és kulturális munkáját. Összeföveteleiken az ének, imádság és bibliamagyarázat mellett mindig voltak szavatelok, előadások, zeneszámok, amelyeket bírálat és megbeszélés követett. Az előadások közül különösen kiemelkedett Szabó Zoltán theol. professzor előadása a presbiteri tisztségről. A nyert lelki hatásokról és a végzett önképzőkörü munkáról áldozócstörtökön este számolt be az egyesület a nagyközönség előtt egy szépen sikerült műsoros estély keretében, melyen a Főiskolai Kórus is szerepelt két énekszámmal. Előadásra került Kisfaludy Károly: Hűség próbája; Ecsedy Aladár: Vetélytársak c. egy felvonásos életképe; prológot mondott Baksy István elnök, szavalt Keresztessy József, a műsor számokat konferálta Darányi Lajos. A szereplők ügyes játékukért mind dicséretet érdemelnek. A közönség nagy meglepedéssel távozott a szépen sikerült estélyről. A Főiskolai Kórusnak ezuton is köszönetet mond az egyesület a műsoros estélyen való közreműködésért. *K. F.*

HIVATALOS RÉSZ.

VI. sz. Püspöki körlevél.

I. A főtiszteletű egyházkerületi közgyűléstől május hó 27-én nyert felhatalmazás alapján, a lemondás folytán megüresedett tiszáninneri ref. egyházkerület főgondnoki állására a szavazást elrendeljük. A presbiteriumokat utasítjuk, hogy a lelkész, gondnok két presbiter által aláírt és az egyház pecsétjével ellátott szavazólapokat 1932. év július hó 1 napjáig közvetlenül a püspöki hivatalba beküldeni sziveskedjenek. Atyafiságos szeretettel

Miskolc és Sátoraljaujhely 1932. május 27.

Meczner Béla s. k.

Farkas István s. k.

főgondnok h.

püspök.

VII. sz. Püspöki körlevél.

Az Orsz. Ref. Szeretet Szövetség alapszabályainak szétküldése.

1. Az Orsz. Ref. Szeretet Szövetség alapszabályait minden egyházközség megkapja. Kérem a lelkésztársakat, hogy az Alapszabályt a paróchiális könyvtárban helyezték el.

2. *Kérelem lelkésztársaimhoz.* Legutóbb határidőre kitűzött bejelentésnél több lelkésztestvérem a jelentés beküldésével nagyon elkészt. Mivel a bejelentéseket összesítve kellett a Minisztériumhoz terjesztnem, az utólag már több ízben pótolva felterjesztett jelentések nemcsak lelkésztestvéreimet, hanem engem is kellemetlen helyzetbe hoznak a felsőbb hatóságokkal szemben.

Felhívom lelkésztestvéreimet, hogy általam Körlevélben kitűzött határidőnek mindenkor idejében tegyenek eleget, mert ellenkező esetben kénytelen lennék a törvények által megengedett rendszabályokhoz nyulni.

3. *A belmissziói ívek beküldéséről.* Minden egyházunk lelkipásztora, a közeli napokban megkapta a belmissziói kérdőíveket. Rendelnem kell, hogy minden egyház lelkésze legkésőbb június hó 15-éig, kitöltve illetékes espereséhez — fegyelmi terhe alatt — küldje be. E szigorú felhívásra azért van szükség, mert a múlt évi tapasztalatok alapján sok lelkész vétett a határidő pontos betartása ellen.

4. *Felhívás a vallásvizsgák tárgyában.* Felhívom a Nagytiszteletű Esperes urakat, hogy az egyházmegyéjük területén a nem ref. iskolákban (elemi vagy középiskolák) végzett vallásitanítás vizsgálataira egyházunk részéről elnököt kiküldeni sziveskedjenek.

Miskolc, 1932. jun. 1.

Farkas István
püspök.

Az alsóborsodi egyházakhoz e Lapok 19. számában intézett felhívásomat az árvízkarosult testvér egyházak segítése érdekében megismételek, mivel eddig szeretetteljes kérésemnek csak 7 egyházközség tett eleget összesen 92 pengő 33 fillér beküldésével. Ebből a testvéri segítő akcióból egyetlenegy gyülekezetnek sem szabad elmaradnia! Egyben felhívom az árvízkarosult egyházak lelkészeit, jelentsék hiveik, az egyházközség és a belhivatalnokok kárának becsértékét és azt, hogy első-sorban kik volnának segélyben részesítendőek? — *Hejőcsaba, Ónod Szirma, Tibolddarócz* tűzbiztosítási díjait azonnal küldjék az e. m. pénztárba; az esetleges tűzkárért a lelkészt és presbiteret teszem felelőssé! (II. Timótheus 1. 14.)

Testvéri szives köszöntéssel Cserépfalu, 1932. évi május 31. *Pósa Péter* esperes.

Szerkesztői üzenetek.

E. A. Jön. E. I. T—I. A cikk semmiesetre se jöhet. Főleg nem ebben a lapban. Más hol éppen nem, ha bántani nem akarsz. Különben is a felelőst, presbiteret, itt jegyzőt — ott jegyzőt, zsinati jegyzőt stb. még baráti érzéssel se tulságosan vigasztalgassa. Érezte volna meg, mint más a Sáfrány-illatot s vonult volna vissza a kellő időben s ha már olyan nagy irodalmárnak tartja magát, viselkedett volna okosan, mint az Ohnet Vas-gyárosa. — Egyébként is magára vessen, ha nem tanulta meg, amit megirt örök érvényvel Arany János: ... „de mi haszna, ha kevés volt a vágott dohánya“.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. *Tóth János*: Pedagógiai öncsonkítás. — *Farkasfalvi Farkas Géza*: Református egyházunk súlyos anyagi helyzete a Házban. (Vége köv.) — *Szabó Zoltán*: Az Ige sárospataki diákságunk körében. — Vegyes közlemények. — Szerkesztői üzenetek.

Pedagógiai öncsonkítás.

Örvendünk a tiltakozásnak, amely felhangzott a vakáció-mánia ellen. Jól esik megállapítanunk, hogy ez a tiltakozás a pataki iskola falai közül indult ki, mely a közelmúltban is mindig szent komolysággal fogta fel hivatását s az ifjuság nevelését ma sem akarja könnyű prédául odadobni gyanus forrásból fakadó áramlatoknak.

A csaknem három hónapi vakáció pedagógiai abszurdum. Jelenti az előző év magvetésének teljes eldudvásodását, a tudás mezején ijesztő üres föltek folytonos növekedését s az iskolai és önfegyelemnek szomorú elcsenevészését.

Más oldalról nézve a kérdést, világos, hogy a megcsonkított tanulási időszakban a tananyagot csak el kell végezni. Azaz csak kellene, mert hiszen a tanítás nem zsonglörködés, az átlagos diákagy nem zseni, hogyan lehessen tíz hónapra beszártott anyagot 8 hónap alatt begyúrni? Hát „begyúrni” különben lehet; megcsufolásával komoly pedagógiai elveknek s még komolyabb veszélyeztetésével a tanár és tanuló egészségének.

Azonban még szomorúbb színben tűnik fel ez a kérdés, ha azt kutatjuk, mivel indokolják némelyek a vakáció kibővítését. Beszélnek „társadalmi kényszer”-ről, az ifjuság egészségéről stb.

Azt kívánjuk, hogy e kérdésben szaktudás, bölcsesség és tapasztalat döntse el, hogy mi a célra vezető. Már ismertünk egy olyan helyzetet, mikor a tanuló-ifjuság „tanácstagjai” adtak direktívákat a tanároknak s az intézeteknek. Nem óhajtjuk ez időszak visszajövetelét.

Uraim, ha a pedagógiában egy könnyelmű játék indulna meg, annak a magyar nemzet adná meg az árát. A tulhajtott sportolásra és vakációzásra nevelt ifjuság nem alkalmas a komoly és küzdelmes kötelességteljesítésre. A magyar jövő halálosan komoly feladatokat tartogat. Elszomorító, hogy ilyen időben születnek meg vakáció hosszabbító, vasárnapi munkaszünetet teljesen felfüggesztő rendelkezések, kiáltó és ijesztő bizonyosságaiul a szellemerkölcsi élet aláhanyatlásának. Templom és

iskola, bezárható kapuidat, nem vagy fontos, — így készülnek a magyar feltámadásra!

Legfontosabb tennivaló, hogy a református egyház végre már erőteljesen kidolgozza és lefektesse a maga iskolai programját és senkit sem várva, mindenkit megelőzve vétót kiáltson minden tévelygő áramlatnak.

Tóth János.

Református egyházunk súlyos anyagi helyzete a Házban.

Farkasfalvi Farkas Géza beszéde az országgyűlésen a kultuszterca költségvetése tárgyalásakor.

Itt említem meg, hogy például a gömör-tornai egyházmegyében 12 polgári község vállalta ezt a terhet, a miniszterközi bizottság azonban csak hat esetben nem engedélyezte, 14 község pedig egyáltalában nem vállalta. Az alsóborsodi egyházmegyében például csaknem az összes polgári községek jól felfogott érdekükben vállalták ezt a terhet, a mai helyzetben azonban egyik sem vállalja, tehát a legrettenetesebb helyzet áll be a felekezeti iskolák számára.

Azután bekövetkezett az, amit már a mai szónokok közül is többen felemlítettek, hogy a lelkészek és tanítók hónapokon keresztül nem jutnak illetékes javadalmukhoz, továbbá, hogy a lelkészek még ma is fizeteskiegészítésüket 27. a tanítók pedig 21 pengős búzaár alapon kapják meg. Hogy ez mit jelent, méltóztassék kiszámítani: fizetésüknek kétharmadát és egyharmadát veszítik, és e mellett a többi tisztviselők fizetésének csökkentésével még az ő fizetésüket is csökkentik.

T. Képviselőház! Igen kérem a t. kormányt, segítsen ezen a kérdésen bármilyen módon, különben a községek hivatott vezetői, lelki vezérei teljesen tönkremennek és kétségbeesítő helyzetbe jutnak. Ellenére ezeknek a nagy bajoknak, az Egyetemes Konvent mégis a legnagyobb mérsékléssel formulázza meg az ő kérését és csak azt kérte a kormánytól, hogy az államsegély hagyassék meg az 1931/32-es alapon, a közsegélyek ne csökkentessenek, hogy az egyházi adókból befolyó összegeket ne lehessen lefoglalni az állami adó-

hátrálékokra, továbbá hogy azok az egyházközségek, amelyek az iskolafenntartáshoz hozzá akarnak járulni, azt minden további korlátozás nélkül megtehessék.

El kell ismernem és köszönetet kell mondanom a kultuskormányának azért, hogy ezt a memorandumot a legnagyobb megértéssel fogadta s indokaival együtt magáévá tette. Sajnos azonban, ezt az álláspontját az előttünk fekvő költségvetésben nem tudta érvényesíteni és ennél fogva ismét elképzelhetetlen nagy csökkentések következtek be az egyházak és iskolák dotálására terén. Így például a protestáns egyházak támogatására mint a lelkészek illetményéhez való hozzájárulás a múlt költségvetési évben 2,049.285 pengő volt felvéve, ebben az évben azonban már csak 1,989 614 pengő van felvéve. A korpótlék július 1-étől 10%-kal kevesebb, holott az eddig is csak 50%-ig volt valorizálva. Ez a legnagyobb méltánytalanság a lelkészekkel szemben. Hiszen a tisztviselő általában szolgálati évei után magasabb fizetési osztályba jut. Ez a lelkészeknél nincs meg. Egy kongruás lelkész szolgálhat akár 50 esztendeig, mindig csak ugyanazt a járandóságot élvezi. A protestáns lelkészek többnyire nagycsaládúak, a vidéken laknak, a gyermekeiket iskoláztatni a városba kell küldeniük, úgyhogy a legtöbb lelkész abba a helyzetbe kerül, hogy gyermekét többé nem tudja neveltetni. Azután a lelkései nyugdíjaknál a csökkentés 8%-os, és a családi pótlék éppen így csökkent, mint a többi tisztviselőnél. Az „egyéb hozzájárulások” címénél a protestáns egyházak támogatásánál 14%-os a csökkentés, az adócsökkentési segélynél újabb 10%, a közigazgatási segélynél 30%, a nyugdíjintézetnél 15%. az állami támogatás további vonalain pedig, mint a közalapok, a teológiai akadémia segélye, kerületi segélyek, intézményi segélyek, személyi segélyek, építkezési segélyek, 10—50%-os az ezévi csökkentés.

Az elemi népiskolák a múlt évi 20,713.770 pengő előirányzata most 16 817.250 pengő, tehát majdnem négy millióval kevesebb, mint a múlt esztendőben. Ha mármost hozzávesszük azt, hogy 206 tanítóval van több, mint a múlt esztendőben, akkor ez a csökkentés horribilis méreteket ölt, amelyet nem bírhatnak el az egyházak. A tanítói fizetések csökkentése ugyanaz, mint a többi tisztviselők kategóriájában. A tandíjkárpótlás csökkentése újabb 20%, holott ez eddig is csak 20% ban volt valorizálva. A középiskolák fizetéskiegészítési államsegélye 10%-kal kisebb, mint az előző költségvetési esztendőben. Ez középiskoláinknál katasztrofális helyzetet teremt. Csak példának hozom fel a miskolci ősi, nagymultú református reálgimnáziumot, amely számtalan nagy embert adott ennek a nemzetnek, amely a gyártelepek, az ipar-telepek közepén van, ahol fokozottan szükséges a vallásérkölcsi nevelés. Ez a gimnázium, mely a vagyont házfias szempontból hadikölcsonbe fektette és elvesztette, ma nem tudja tanárait fizetni. Kérem a kultuszminiszter urat, hogy bármi módon ezen a gimnáziumon segítsen, mert különben elvész, már pedig ezt feladni, egy nemzeti vár feladásával egyenlő.

Pedig azt a segítséget, amelyet az állam az egyházaknak ad, az egyházak két kézzel adják vissza kultúrában és nemzetfenntartó erőben. Ezek az egyházak és ezek az iskolák szinte egyedüli gátjai a szélső nemzetellenes irányzatnak. Az egyházakat, szerény véleményem szerint, nem szabad gyöngíteniük, intézményeiket, vezetőiket a mindennapi gondoktól mentesíteniük kell, hogy minden erejüket a gyermekek és a nép hazafias nevelésére fordíthassák.

(Vége köv.)

Az Ige sárospataki diákságunk körében.

A diákbipliköri munkára vonatkozólag egyik hittanhanglató jelentéséből idézhetem a következőket:

A bibliakör tagjainak viselkedése az Igével szemben. Általában véve a fiúk szeretik a bibliaköröket. Szeretik „hallgatni” az Igét. Különösen erősen figyelnek (persze csak a nagyobbak), ha valami filozófus-féle kerül a porondra. Fokozottabb érdeklődést tanusítanak az esztétikum iránt. Szeretik az írókra való hivatkozást, különösen a fizikai törvényszerűségekkel való magyarázást — ez azonban mind csak a sallang. Az Ige erőt adó lényegét, úgy veszem észre, hogy elsikkasztják maguk előtt. Sokszor az az impresszióm, hogy nem erőt és hitgyarapodást, hanem ismeretközlést, tudást keresnek és várnak. Egy fiuról azonban biztosan tudom, hogy belső elhatározás született meg benne az Istenhez való szorosabb odafűződési akarásra. Persze a szívek mélyére nem tudok belátni, de néha úgy érzem, hogy megáradnak az erők és az Ige fénye mellett egyik tudunk lenni. Ez eredményezi aztán a:

Bizalmat én irántam. Van olyan fiú, aki az ő életének sötét rejtelméből tárt fel egyes foltokat. Örömmel jegyezhetem le, hogy egy némelyik fiúval igen belső harmóniába tudok lenni. Egyszer séta közben az egyik az ő pantheista elméletéről beszélt, ami persze csak muló hatású s valami indiai filozófiát tárgyaló könyv hatása alatt keletkezhetett benne. Beszélgetésünk után azt mondta, hogy mégis csak tisztábbnak látja a ker. világ-felfogást.

Magaviselet. Ebben még valahogy úgy vannak, hogy a jómodort és az illedelmes viselkedést nem tartják az Isten szerinti élet tartozékának. Itt még igen nagy öngyakorlatukra van szükség. Többször előfordult már az, hogy ima alatt egyik-másik elnevette magát. Egyszer előfordult az is, hogy éppen a finomságról és az igazi intelligenciáról beszéltem nekik és ezt az egyik a következő pillanatban úgy mutatta be a gyakorlatban, hogy durván rákiáltott valamiért a másikra. Itt jegyzem meg azt is, hogy néha kaján egykedvűség vigyorog az arcokon, amelyek olyan sokszor árulnak el bizonyos gyanus fáradtságot és álomságot. Az Igének az alkalmazását általában nem lehet észrevenni. Van, aki még mindig káromkodik, „mert hát már egészen beleszokott” és megrogzött tanárszidó. Az imádkozás gyakorlatát, azaz, hogy ők imádkozzanak az összejöveteleken, még

nem tudtam meghonosítani. Többször próbálkoztam már vele, de még mindig nagy huza-vona lett belőle. De türelemmel kell kivárni mindent.

Hozzászólásaik, néha igen ügyesek és meglepők. Sokszor azonban nem életerősítők, mert pl. valamelyik azt mondja el, amit Balzacról olvasott, de a tárggyal semmi összefüggésben nincs. Ha hangsúlyozom és konkrét kérdést intézek egyesekhez, hogy saját életük tapasztalásait, nehézségeit stb. adják elő, akkor: áll néma csend.

Bibliakörömmek néha észrevehetően nagy baja a:

Heterogénység. Ez akkor ütök ki, amikor oly dolgról van szó, amihez a kicsik nem értenek. Ha a nagyok kérdeznak valamit és én azt úgy ahogyan igyekszem megvilágítani, ők legtöbbször sem a feltett kérdést, sem a rá való feleletet nem értik, nem is érthetik. Egyszer az is előfordult, hogy a kicsinyeket a nagyobbak javaslatára ki kellett küldenem a szobából, mert valahogy az élet tisztaságának kérdése került a felszínre. Ezek és hasonló helyzetek pillanatnyilag feszültté teszik bibliakörünket.

Egymásiránti viszonyunk-ban a tejes közvetlenség uralkodik. Én az első perctől kezdve tegezem bibliaköri tagjaimat, a nagyobbakkal mindjárt első este megtörtént a kézfogás „pertu”. Én a kisebbekkel is akartam, de ők azt mondták, hogy nekik az furcsa lenne, hogy ha engem tegeznének, pedig az életben 6–7 esztendő igazán később alig számít valamit. Minden dicsekvés nélkül mondhatom, hogy a fiúk általában szeretnek és várják a bibliaórákat. Mindig kérdezősködnek, hogy lesz-e szombaton biblia-óra, pedig ez természetes.

Egyéni beszélgetések. Részben már eddig is gyakoroltam ezt, de elhatároztam, hogy ezután még intenzívebben fogom ezt csinálni, mert igazi keret élet csak belső megújulás útján jöhet létre, erre pedig legjobb a szemtől szembe való levés. Ezek nékem is szerfölött hasznomra vannak, mert tisztázódnak a fogalmaim és mélyül a bűnbánatom, amire oly igen nagy szükségem van.

Az én erőtelenségem. Ezt igen gyakran tapasztaltam. Nem tudom, szuggeráló erejűvé tenni az Igét. Az imádságom néha csak szokás. Sokszor olyat hirdetek, amiben még nekem is igen sokat kell erősödnöm s olyat követelek, ami talán bennem még jobban hiányzik, mint kedves barátaimból. Az erő helyett néha moralizálni kezdek, de mihelyt észreveszem azonnal elszégyellem magam, megmondom ezt a fiuknak is és a „prédikáció” helyett tőlem telhető igénytelen gyakorlati tanácsokat adok nekik. Általában a teljes, abszolút, minden keresettség nélküli őszinteség keresztülvitele hő vágyam és célom.

E jelentést vak írta világtalanról, lehet, hogy nem jól látott bele az olyan ifjú lelkek viharzásaiba, mint amilyen ő maga is; talán nem tudta észrevenni a halószálak között az élő, vagy fordítva, talán nem tudott oly közel férkőzni testvérbarátaihoz, ahogy szeretett volna, vagy ahogy egy láthatatlan parancs azt megszabja...

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Komjáthy Józsefné

szül. magyarigeni *Ferenczy Ilona*, K. J. diósgyőri ref. lelkész felesége áldott életének 43-ik évében hosszas és kínos szenvedés után június hó 7-én visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. A megszorodott sziveket töltsé be Isten vigasztalása.

— **Sárospatak a püspökvárás küszöbén.** *Farkas István* püspök látogatása megmozgatta nemcsak a főiskolát, hanem a ref. egyházat — presbitériumával, egyesületeivel, egész gyülekezetével és a városi, megyei közigazgatási hatóságokat is. *Bernáth Aladár* alispán az érkező Püspök elé utazik, a pataki állomáson a város nevében *gr. Hoyos Viktor* főszolgabíró fogadja.

— **Új egyházkerületi főjegyző.** Tiszáninnyi egyházkerületünk gyülekezete a szavazatok abszolút többségével *Dr. Enyedy Andor* miskolci lelkész választották meg egyházkerületi főjegyzőnek. Az új főjegyzőt nem kell bemutatnunk egyházkerületünknek. Pályája a szemünk előtt ivelt egyre magasabbra. Fejes István püspök halála után a sátoraljaujhelyi gyülekezet választotta meg a rokonszenves, fiatal, név- és tekintély nélküli segédlelkészt, néhány évi sátoraljaujhelyi káplánkodása után lelkipásztorává. — S a választást, ha meg is akarták semmisíteni némelyek, a bírósági ítélet megerősítette. A kommunizmus összeforrasztotta gyülekezete minden rétegével s az ifjú lelkész pásztori hírneve annyira nőtt, hogy a Tóth Béla miskolci lelkész, alsóborsodi esperes halála után néhány szélesebb látókörű világi vezéregyéniségünk lelkes állásfoglalása a miskolci gyülekezetbe vitte, ahol folytatta tapasztalatokban egyre mélyülő munkáját. Közben nem szegyenletta a tanulást és s bár — bizonyára nagy nehézségekkel kellett gyakorlati elfoglaltsága miatt megküzdenie, tisztes sikerrel letette a theol. doktori vizsgálatot. A gyakorlati élet építése hevíti, amikor szükségét érzi, hogy ha kísérletképpen is, de konfirmációi kátét írjon és egy predikációs kötetének kiadásával a nyomtatott betű erejével is szóljon gyülekezetéhez és a hangjára már szélesebb körből felfigyelőknek. Forgács Gyula lemondása után egyházkerületünk belmissziói előadója lett és az országos zsinaton a belmissziói törvényjavaslatot valóban Scyllák és Charibdisek közt vezette át. Mint egyházkerületi főjegyzőtől bizonyára sokat vár egyházkerületünk. Semmiképpen sem azt, hogy pontosan lejegyezze a közgyűlés határozatait s kifogástalanul elreferálja a kiosztott ügydarabokat. Várjuk, hogy mint az egyházkerület püspökének első lelkészi munkatársa, szolgálja egyházkerületünkben azt, amire hivatása van: a református lelki megújodás ügyét, amelynek különben országosan is megbecsült munkásként ismerik. Legyen áldott a munkája.

— **Adomány.** Miskolc város polgármesteri hivatala a főiskolai könyvtár birtokában csonkán lévő Szendrey I. Miskolc város története c. művet 3 vaskos kötet adományozásával teljessé tette. A becses ajándékért ezuton is köszönetet mondunk.

— **Akad. és közigazgatói választás.** A sárospataki theol. akad. kar a dr. Vasady Béla lemondása folytán megüresedett theol. akad. igazgatói tisztre, miután Marton János theol. r. tanár ez alkalommal, közeli terminusra vállalt másnemű kötelezettségére és több rendbeli hivatalos megbízásaira tekintettel a választásnál az ő mellőzését kérte, dr. Mátyás Ernő theol. akad. r. tanárt választotta meg. A következő két éven a theol. igazgató lesz főiskolánk közigazgatója is

— **Lutheránus istentiszteletet** tartott Domján Elek sátoraljaujhelyi ev. lelkész tanuló diákjainak vasárnap főiskolánk imatermében. A megható istentiszteleten jelen volt 11 diák, 21 gyülekezeti tag és theologusaink szép számú serege. Domján Elek hatalmas beszédet mondott.

— **Ujszászy Kálmán,** theol. akadémiánk h tanára jun. 10-én a filozófia-neveléstudomány-esztétika tárgykörből, a Debreceni Tudományegyetemen doktori szigorlatot tett. Doktori értekezése *Rickert tárgyelméletéről* szólott. Az új bölcsészdokort ez alkalommal meleg szeretettel üdvözljük.

— **Ötven év távolán keresztül** sajtóságosan összevillanó színekben tükröződik két szívben ugyanaz a kérdés: a lelkészi tultermelés. Félszázaddal ezelőtt a mi büszkeségünk, Radácsi György irt erről a *Sárospataki Lapokban* — Hittanhallgatóink jövőjéhez (1882-ik év) címen. Irtá többek közt a következőket: „A theologusok száma már eddigelé is nagy. Akik közülök azzal a vérmes reménykedéssel futják az iskolai pályát, hogy künn az életben a függetlenség gyönyöreit várnak rájuk — mint a jelek mutatják — hosszú, kinzó várakozásra lehetnek kárhoztatva. A káplánok egy része ugyanis a hir és névkönyveink szerint, már most is alig képes rendes helyre beférkőzni s jó rokonok és apai barátok szárnyai alá huzódva, töprenkedik a jövő lehetőségei felett. Mi történik majd, ha ezentul nagyobb rajokban bocsátják ki theologusainkat az iskola falai közül? Ez a baj, a budapesti theol. akadémia körében, ha nem csalódunk, már a múlt évben is beszéd tárgya volt, s gyógyyszerűl azt találták ki, hogy megszabják a felveendő ifjak számát; azokat pedig, akik e számon felül jelentkeznek, elutasítják. Ez bizonyára a legrövidebb és legkényelmesebb megoldása e kérdésnek; de nem egyeztethető össze sem az érettnék nyilvánított ifju választási szabadságával, sem a tudomány és tudományos világnak magasabb érdekeivel. Elutasítani ugyanis egyes ifjakat, akiket nemes becsvágy s igazán tudományos szomj hajt bizonyos intézetekbe, és talán bizonyos tanárok hallgatására; elutasítani az ilyeneket oly intézeteknek, amelyeknek az a szép feladat jutott, hogy fényökkel mennél többeknek és mennél szélesebb körben világítsanak: ez oly eljárás, amelyet utánoznunk nem szabad, ha csak zárdaszerű szemináriummá lesülyedni nem szándékozunk.“ Tiszáninneri egyházkerületünk tavaszi közgyűlésének felterjesztése kapcsán a *Debreceni Prot. Lap* ezévi 17. számában a félszázad kimélyült válságának mélységes átfogásával és átérzésével *R. I.* írja a többek közt: „Ezt a kérdést másként, mint egvségesen, tehát magyar református kitekintéssel

kezelni nem szabad“... „Az Illyés Bertalan emlékirata konkrét javaslatot nem foglal magában, pusztán a nagyon meggondolkozató tényeket csoportosítja pompás áttekinthetőséggel. Aki azonban a tények, legközelebről a számok nyelvét megérti, az a maga első megdöbbenésében hajlandó lesz esetleg arra gondolni, hogy itt nem segíthet más, mint a magyarországi református lelkészképzés munkájának hosszu évekre kiterjedő szüneteltetése, vagy legfeljebb valami nagyon parányi — évfolyamonként ötös-tizes — létszámmal folytatása. Ezzel a nagyon könnyen felmerülhető gondolattal szemben azt kívánám elvileg leszögezni, hogy az egyetemi és a főiskolai lelkészképzést nem szabad kizárólag állásbahelyező lehetőségnek tekinteni. Mint ahogyan nem szabad kizárólag annak nézni semmiéle egyéb egyetemi és főiskolai képzést sem. Egyenesen kétségbeejtő volna, ha azt kellene feltételezni, hogy magyar ref. ifjakat a theol. főiskolára egyedül csak a kisebb-nagyobb, zsirosabb és szárazabb kenyérnek a reménysége von. A legjava részét eddig is a valódi, bibliai hivatásérzet, a tudomány szentségének és a szent-ségtudományának Szentlélek-támasztotta szomjuhozása vitte oda és ezután talán méginkább és még nagyobb mennyiségben az fogja odavinni. Ezeknek a kedvéért a theologiai oktatás folytonosságának akkor sem volna szabad megszakadnia, ha talán tíz husz esztendeig sem volna kilátásuk lelkészi stb. állás elnyerésére“... Ime két tiszta lélek ugyanazon mélység fölött!!

Szerkesztői üzenetek.

Z—y L—ó Sz—i. A cikket köszönöm. Komoly alapon van megírva. Okfejtése helyes. Erről a tárgyról irni nagyon aktuális. De a cikk olyan hosszú, hogy tetemes rövidítés nélkül nem közölhető. Nincs helyünk rá. — **T th I—s S—d** Cikked minden pontja változatlanul jöhetett volna. Nem tudtam helyet szorítani neki csak így, erősen megrövidítve. Helyszüke miatt késett. Állandóan szedésre előkészítve állt. — **O—s Gy—a O—e.** Természetesnek és igazságosnak tartom, hogy azoknak, akik egy százados főiskola élete ellen törnek, a gyöngye érveit világos és közérthető módon összetörök. Teged a másik táborból szeretünk és a Te helyed az építők közt van. Nem a rombolók seregében. — **N—y B—n V—r.** Az a nap, amelyen az üzenet kelt É. I. urnak — minden lapügyet magánlevéllel nem intézhetek — si licet parva componere... , a K. J. fővétele napja volt. (A szívek rádiója előbb bemondta az eredményt, mint a Studio I). É. I. barátomnak üzenve, nem titkoltam el, hogy a „fővételt“ nem tudtam bádoggéppel fogadni. A bántást azonban ma már elfeledtem (Az öntudat nem pusztán emberek véleményéből táplálkozik!) és a sértést tovább már nem bolygatom. A multkori üzenetben az érzése benne zajlott és lezajlott. A vonatkozás pedig, — igazad van —, „példa“ volt. Ezt természetesen nem szabad elfelejtenem és ezt nem akarom, hogy félreírtsék. A levelled után kétségtelenül látom, hogy két tény áll egymástól függetlenül: Az, amelyik a miskolci presbiteriumban történt és az, amelyik nálatok ment végbe a szívekben. A kettőnek így nincs kapcsolata egymással. Helyreigazíthatom, félreérthetetlenül kiírhatom, hogy legjobb meggyőződésed szerint Téged ez utóbbi motivált. Másrészt, ha a miskolci presbiteriumban semmi sem történt, amire a vonatkozás célzott (kerületszerte beszéltek), akkor a vonatkozás alaptalan volt, tévedésen nyugodott, vele sajnálatosan félrevezettek. S végül az üzenet tartalmilag megáll. Ugyanis kényes helyzetbe kerülnek — rajtuk kívül fekvő okból kettő. Egyik kijön az esetből simán. Esetében győz a nyugodt belátás, a hűséges ragaszkodás és a mélyebb szeretet. A Te esetében a végső szót ezek mondották ki. A másik esetben? A mint irtam, tovább nem bolygassuk. Elmúlt.

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre ... 10 Pengő. Fél évre ... 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. M. J.: Püspöklátogatás a sárospataki főiskolán. — *Farkas István* püspök válasza a küldöttségek üdvözlétére. — *Elekes Imre*: Közigazgatói jelentés az 1931–32. isk. évről. — *Farkasfalvi Farkas Géza*: Református egyházunk sulyos anyagi helyzete a Házban. (Vége.) — M. J.: Főiskolai igazgató-tanácsi ülés. (Vége köv.) — M. J.: A Sárospataki Diákok Országos Szövetségének közgyűlése. (Vége köv.) — Comenius elégiája Rákóczy Zsigmond halála felett. — Vegyes közlemények. — Hivatalosr ész — Szerkesztői üzenet.

Püspöklátogatás a sárospataki főiskolán.

Első hallásra is kedvesnek és felemelőnek tartottuk, hogy egyházkerületünk új lelkeszi vezérének, Farkas István püspöknek első útja az ősi fészek felé indul. Hozzánk a sárospataki főiskolába.

A főiskola megilletődő lélekkel fogadta a látogatást. Annak a bensőséges összeköttetésnek a láncza, amely Farkas Istvánt, a volt főiskolai igazgató tanácsost, egy nagy egyházmegye volt esperesét és az egykori pataki diákot az Alma Materhez eddig is erősen odafűzte, e látogatás által nemcsak egy új aranyszemmel gazdagodott, hanem a lelkek hatalmas fellángolása, a célkitűzések új, egész, átfogó végiggondolása s a szolgálat hűsége és hősie vállalása által elszakíthatatlanná kovácsolódott.

Nyilatkozatokat sőt vallástételeket hallottunk, amelyek a legnagyobb hálával s bizakodással töltenek el.

A legilletékesebb ajak, a főiskola lelkeszi gondnokának, Janka Károlynak az ajka tárta fel az egyházkerület főpásztora előtt, — a Püspök oldalán különben főiskolánkba érkezett a főiskola minden ügyét most egységbe fogó világi gondnok, Farkasfalvi Farkas Géza is —, hogy a főiskolát örök eszményeinek kötelező szolgálata miatt a rendíthetetlen élniakarás tölti be.

A püspököt üdvözlő gyönyörű beszédében a többek közt azt mondotta:

„A magunk részéről a következő kijelentést tesszük és azt hiszem, tehetem ezt nyugodtan én előljáró társaim nevében: mi a multak hagyományát minden erőnkel fenntartani kívánjuk a mi tanintézetünkben, annak minden ágában egyaránt. Mi nem engedjük leszanálni ezt a főiskolát. Mi ennek a főiskolának minden talpalatnyi intézményéhez hiven és kitartóan ragaszkodunk. Akkor, amikor mi a magyar református társadalom, — nem akarom mondani — előkelőség gyermekeinek református szellemű művelődéséhez utat nyi-

tottunk, törhetetlen akaratunk, hogy igenis ezt az ősi fundamentumot a nép fiai számára minél jobb otthonná alakíthassuk. Mindenféle félszeg — és nem is tudom azt jellemezni, hogy milyen gondolat ellenére, az a törekvésünk és akaratunk, hogy ez a főiskola a tizáninenni ref. egyházkerület számára elsősorban, de az egész magyar református anyaszentegyház számára a lelkésznevelést necsak törhetetlenül teljesítse, hanem éppen azért, mivel ennek az anyaiskolának van egy intézménye a tanítóképző testvérintézet képében, ezáltal a lelkészképzésben betöltse azt a hivatást, amelyre a sárospataki theol. akadémiát éppen helyzeténél fogva megalkotta és teremtette. A tanítóképző intézetből évről évre megszakitás nélkül kívánjuk kibocsátani azokat a rajokat, amelyek majd a nemzeti szellem, a tiszta keresztlyén hit mellett, a sok oldalról hitében, erkölcsében, szellemében fenyegetett magyar nép mellett őrjálni fognak“ ... Az anyagi erők fogyatékoságában „ennek a főiskolának előljárói vezérükre támaszkodnak,“ az egyházkerülettel az eddiginél is szorosabb és erősebb kapcsolatot kérnek.

S ahogy a főiskolai gondnok megnyilatkozása után a főiskola e. i. közigazgatója, Elekes Imre, a jubileumi év munkáinak, kezdéseinek vezetője, nagy elkötelezettségeinek letéteményese közszöntötte a főpásztori látogatás alkalmából a *püspököt*, aki „első látogatásával is hangsúlyozni kívánja, hogy lelkének-szívének első gondja azon nyugszik, ahol istenfélelemben nevelkednek nemzetünk drága csemetéi, a jövőndő biztosítékai, a magyar nép hivatott és hivatásos vezetői, a jövőndő munkatársai: a hittel, reménységgel és szeretettel felövedzett leendő mesterek, palástos és palást nélküli lelkipásztorok,“ majd üdvözölte a püspökben a *jó embert*, akinél az első parancs: a szeretet uralkodik; továbbá az Alma Mater neveltjét, akit e látogatáskor bizonyára az emlékek egész raja zsong körül s az *egyházkormányzót*, aki programot adott a főiskola korszerű szolgálatára és akit a közigazgató biztosított, hogy „a

főiskola s tanítóképző minden tanára elszántan s ha kell próféta lélekkel követ." S amikor a különböző küldöttségek s a főiskolai ifjuság nevében Martin Miklós főiskolai szenior is — kifejezték hódolatukat, bizó reményüket és szeretetüket: a látogató püspök feleletében, összefogva minden érzést és minden felmerült gondolatot, ünnepi magaslatra emelte fel a találkozást.

Válasza, melyet az üdvöztő küldöttségeknek adott; találkozása a theol. karral annak rövid, a püspök ur tiszteletére összehívott rendkívüli kari ülésén; kedves együttléte a theol. kar által a theol. kar családtagjainak jelenlétében a theol. ifjuság számára rendezett szeretetvendégségen; intő szövege a kibucszúzó és az előkészület munkáit továbbfolytató theol. ifjusághoz; másnapi igehirdetése a sárospataki nagytemplomban; a főiskolai évzáró ünnepélyen a főiskola egész évi tevékenységét méltató beszéde, amely széles tendülettel átfogta a főiskolai előjáróság, tanárkarok és tanulóifjuság minden ügyét: a vallástételek gazdag sorozatát revelálta.

Mindenki tudta, hogy a Püspök ur egész lélekkel csügg a főiskolán De tartozunk megálapítani, hogy meglepő, teljesen egyéni, jellegzetesen sajátos az, ahogy ezt kifejezésre juttatta.

Gondolatainak megszólaltatott skálájáról, egész felfogás- és érzület módjáról, amelynek theologiai, kifejezésbeli, nemzetpolitikai, sorsébredtő, társadalom-gazdasági, országnevelői, szívetek összefogni akaró alapkonturjai éles színárnyalatokban felvillantak, még vázlatos felsorolást sem adva, azoknak gazdag és erős hullámmzását csak jelezve, abban foglaljuk össze a püspöklátogatás eredményét, hogy a lelkek nagy eseménye ment itt végbe. Izzó hangulatu, majdnem azt kellene mondani: fanatikus hevű misszió-tudatot árasztott az egyházkerület főpásztorja és érzésének sodrába vont a lelkeket. Megnyitotta a kaput a minden napi élet építő munkái végzéséhez.

Vázlatosan a két nap eseményeit a következőkben írhatjuk le:

Farkas István püspök június hó 11-én délután érkezett Sárospatakra Bernáth Aladár alispán, Janka Károly és Farkasfalvi Farkas Géza gondnokok társaságában. A feldiszipított állomáson tisztelő küldöttségek sora várta. Philipp Curt nyug. ezredes, városi főbíró, egykori kiváló diákunk üdvözlése után a püspök az iskolakert nyíló hársai alatt, diákok és összes iskoláink tanulóinak sora alá közt a főiskolai imaterembe vonult, ahol a küldöttségek üdvözölték. Itt Janka Károly főiskolai l. gondnok az igazgatótanács, Forgács Gyula sárospataki lelkész a sárospataki ref. gyülekezet, annak presbyteriuma, egyesületei és intézményei nevében, Elekes Imre a főiskolai tanárkarok, Martin Miklós szenior az ifjuság részéről üdvözölt. Hatóságok, társadalmi alakulatok részéről szintén többen mondtak üdvözlő szavakat. A püspök hosszabb beszéddel felelt, amelyből egy részletet lapunkban közlünk. Megjelent azután a püspök a theol. kar rendkívüli ülésén, majd a theol. kar által rendezett szeretetvendégségen, ahol dr. Vasady Béla theol. igazgató üdvözlése és a theol. ifjuságot kibucszúzó beszéde után szólott az ifjusághoz Vasárnap, jun. 12-én hirdette az Igét a sárospataki nagytemplomban. Utána a főiskolai évzáró ünnepélyen ragadta meg az alkalmat a közigazgató évi jelentésének felolvasása után fonton nyilatkozat tételére. Délután résztvett az ifjusági évzáró ünnepélyen és tornavizsgálaton. A nap többi része eltelt a főiskolai gondnokokkal és az igazgatótanács tagjaival folytatott megbeszélésekkel. A püspök hétfőn korán reggel hagyta el Sárospatakot.

M. J.

Farkas István püspök válasza a küldöttségek üdvözlésére.

(Részlet.)

Nekem mindenki testvérem, azért külön megszólítás az én ajkamon keresztül most senkinek sem dukál. Testvéreim! Csodálatos egy szerszám az emberi szív; hogyha ennek a szívnek, az örökkévaló Isten templomának nevezett szívnek kapui kitárulnak, a kitárult kapukon keresztül kora hajnalhasadtától alkonyodásig, eszmélkedésünk első percétől kezdve a temetőkert kapujáig való kijutásunkig, az Isten napja sütve, általa csodálatos szent hatások váltódnak ki, mint mikor nárdus és orgona-virág illattal megtelt korsónak kinyitogatják a záró dugóját és szerte árad a kinyitogatott korsóból a nárdus, az orgonavirág illata, úgy száll a kinyitott szívek kapuján keresztül a mámorbaringató, kábitó érzéseknek egész fellege, s jaj annak, aki ettől vagy attól az illattól megrészededik, s jaj annak az embernek, aki a kinyitott szívek olajos korsóján keresztül akár öröm, akár bánat nárdus illatától elveszti a fejét s megszédül mámorba ringása csöndes perceiben, nem a való világot látja, hanem festett világban jár, ha nem soká, de egy pillanatig is. Az örökkévaló Isten a szívet nem azért adta, hogy érzések ne legyenek benne, akár öröm, akár bánat a szívünkben ne is tanyázzanak és ne kíváncsozzanak kifelé, hanem azért, hogy távol tartsuk magunkat akár egyik, akár másik mámorbaringatóra hajlamos illatától, a nagy kísértőtől, akár öröm, akár bánat, a nagy kísértőtől, a nagy csábítótól, s hogy úgy mondjam, erre éppen ott, ahol én állok, nagyon is nagy szükség van arra, hogy e kísértéssel megvívjam harcomat.

Öreg diák jött ma Patakra, testvéreim, öreg diák, hogy az Alma Mater szívéhez odahajolva a szívet kibeszélhesse. Gyermeknek egész, rajongó, igaz, forró, szinte fojtogató szeretetének az ölelése ölelt át, míg ide jöttem, ide betértem s ez a kísértés sokak számára lehet talán mámorbaringató valami, valami csodálatos, részegítő illat, varázsával és hatásával. Amíg én, sok kicsi diák, az iskolakert szép egyenes sugáruján jöttem s szemetekbe néztem, úgy elgyönyörködtem nevető, kacagó szemetek tűzének fényénél s már akkor lobbot vetett a lelkem, s már akkor kinyitottam szívem kapuját és már ott szárnyalt, repült felfelé illatozó nárdusok olajkorsójából, hogy a szívemnek, lelkemnek minden érzése, minden gondolata, minden kifelé vágyó szeretete, lángoló szeretete odafonódjék körétek, kicsi pataki diákok, s nemsokára már az élet nagy-nagy küzdőútjára talán már holnap délután utrakelő, ma öreg diák. Nem ölelt meg engem úgy a kísértő, hogy mássá formáljon engemet. Nem kápráztatott el engemet, fiuk, leányok, nem kápráztatott meg engemet ez a felém hajló nagy szeretet, legfeljebb annyit változtatott az életemen, hogy megtanítlak benneteket is arra, hogy akár nagyok, akár kicsinyek vagyunk, hogy az alázatosság a mi leglisztább öltözetünk. A maga gyarlóságait megismerő ember lehet csak az Isten remeke. Nincs közöttünk olyan

nagy, akit hódolat vehet körül, nincs közöttünk senki, mert a hódolat csak az örökkévaló Istennek jár. Nincs közöttünk senki, egyetlen egy sem, akiknek nem volna tiszte: „aki pedig közöttetek első akar lenni, az legyen a többiek szolgája” elvének hirdetése, sokszor hirdettem már, mióta az örökkévaló Isten onnan egészen alulról, onnan a buzavirágos Tisza partjáról, a pacsirta-nótán át-daloló szabolcsi mezőkről mostani elküldetésem őrtálló helyének magasságára emelt fel, mindenkor tudatában voltam, mert az apám, az anyám nevelte belém, hogy legyenek alázatos. Minden, amit az örökkévaló Istentől kaptam, ne csak az enyém legyen. Ne legyen az enyém a szívem, hanem darabokra szaggassam s abból több jusson másnak, mint nekem. Nincs annál nagyobb boldogság, nincs annál nagyobb dicsőség, kedves fiaim, amikor az Isten megáldotta az embert, mint az, hogy az életünknek célja a szolgálat és az adás másoknak. Tehát, ha azt hinné valaki közületek testvéreim, hogy a kisértő csábitó szavának engedve azt gondolom magamról, hogy már valamivé lettem, hát akkor megölelne az Alma Mater, mert minden anya ölel, de ő maga mosolyogná meg azt a kevélykedést, mert hiszen az én egész eddigi életem nyitott könyv módjára hirdeti és édesanyám, az Alma Mater meg is feddene, ha azt gondolnám, hogy ez a hivalkodás ő előtte dicsőség. Éppen a mai nehéz időkben meg kell tanulni minden igazán keresztény és magyar embernek: „Aki pedig dicsekszik valamivel, az dicsekedjék az Úr Jézus Krisztusban és az Úr Jézus Krisztussal.” Nekünk pedig, mint Isten cselédeinek csak egy a tisztünk: ezt rebegjük, ezt mondjuk: „Nem nekem óh Uram, nem nekem, hanem a Te nagy nevednek hagyjad a dicsőséget.” Így hajtom fejem, így hajtom az én könnytől ázott orcámat kebledre én drága édesanyám, Alma Materem. Első szó legyen tehát az Istené, az Isteré, aki megsegítette az ő gyermekét és szolgáját, hogy elindulhasson, eljuthasson az Isten hegyére, az élet hegyére, szent csókkal borulva annak kezére, aki minden élet atyja. Hogy az édesanyámat átöleltem, az örökkévaló Istennek hálát adtam, van nekem még más, éppen ilyen nagy kötelességem a holtakkal és az élőkkel szemben mindenek előtt.

Nem hiszem, hogy van itt ebben a gyülekezetben, aki nálamnál jobban szeretni, becsülni, tisztelni és értékelni tudná az igazán tanárt. A tanáron értem tanítómát is, akinek minden esztendőben, valahányszor a tiszaparti községbe, ahol bölcsőm ringott, megtérek, az édesapám sírja mellett nem messze tőle pihenő tanítóm sírját minden évben fel szoktam keresni. Bizonyosság ez arra nézve, hogy én édesanyám mellett, a szülei hajlék mellett, a szülei hajlék drága őrzőangyalai mellett az örökkévaló Isten után mindent, amivel megáldott bennünket, tanítómnak, tanáromnak köszönhetek.

Nem vagyok már itt ragyogó szemek, nem dobogtok már itt pataki diákokat nagyon, de nagyon szeretni tudó tanár-szívek, legtöbben a temetőben nyugosznak már. Nekem olyan jól esik azt kérnem, azt kérnem tőletek kedves leányaim, hogy

ha ezt a virágot nekem szántátok, hadd küldjem ki ma este abba a temetőbe, ahol tanárim közül sokan alusszák édes álmukat. Hadd tegyem le egyikét annak a sírjára, akinek áldott utrahalóját hordoztam, nem tudja talán feleséggem kívül talán senki és arra a sírhalomra, amelynek lakója egy feledhetetlen bucsucsókkal bocsátott el engem ebből az ősi Isten-hajlékából. Elmentem, mint egy kis szegény diák a gazdasági választmányi elnöki szobába s én forró könnyhullatásokkal, az igazi pataki diák imádságos szeretetével akartam Radácsi Györgynek a kezére egy forró csókot lopni, nem engedte meg, homlokon csókolt és én alig tudtam abból a tereméből kivánszorogni, úgy őriztem a homlokomon azt a csókot. Aldja meg az Isten őt is, a többieket is, Az az iskola, amely iskola tanárával a növendékét úgy összekapcsolja, mint a pataki diák a tanárával és a pataki tanár az ő diákjával egyesülve, azt az iskolát ne féltse senki, ahol tanári és növendék testvéri közösségben úgy él, mint a pataki tanár és a pataki diák, annak az élete az örökkévalóság könyvébe már a kezdet kezdetén be volt jegyezve, a pataki iskola az örökkévalóságban él és élni fog. A tisztességtetésnek egy következő szálát hadd helyezzem az élő, még életben levő kedves tanárim elé. Itt látom, ott látom könnyben uszó szemével egyikét; nagyon megfogyatkozott már ez a sereg, alig kettő-három él belőle.

Kedves jó tanárim, amivel Isten engem megáldott, titeknek köszönhetem. A gyermeknek, az igazán szerető fiúnak hálás ragaszkodó szeretetével hadd hajoljak kezetekre, hadd érezze meg a ti szívetek, hogy ez a tanúságtetés tettetés nélkül való, igaz, mert én úgy tudtalak szeretni titeket, mint ahogy a gyermek az édesanyját.

Ugyancsak ez a megnyilatkozás jelképezi azt az elgondolást, hogy valóban úgy képzelem el, amiképen azt a ft. gondnok ur gyönyörű beszédében kifejezésre juttatta, hogy az ősi főiskola egyetlenegy intézményének sem szabad megszűnie, a főisk. teológiának, tanítóképzőnek, bár innen is, onnan is áradnak szennyes hullámok, meggondolatlan támadások és beszédek kapcsán, amíg az őrtálló ott áll az élen személyemben, sohasem lesz az én hangom bizonytalan zengésű trombitaszó, amikor az ősök örökét kell megvédelmezni és ha kell érte meghalni is tudok.

Mennyi, de mennyi érzés, ami ennek a megnyitott olajos korsónak, a szívemnek kapuján kifelé kíváncskozott. Csak egyet kérek mindenkitől, akinek a szeme most a szemembe néz, csak egyet kérek, segítsenek minden jószándéku munkámban, a kicsiny diákok szorgalmas tanulással, eszmék szerelmével, a felnőttek nemes példaadással, a tanárikar, ez intézmény minden vezetői, ez intézmény istápolói, szolgálói és vezérei, segítsenek engemet minden, a sárospataki főiskola örökkévalóságát megőrizni vágyódó akarásoknak keresztül-vitelében.

Nem fog soha a kezemben remegve lobogni a lobogó, a sáncon álltam én már sokszor és ha kell állni fogok s ígéretet teszek arra nézve és itt

is újra bizonyágok teszek, hogy én nem a magam erejében bízom, hanem hiszek abban, hogy a pataki iskolának, Isten házában van még nálam sokkal nagyobb, tisztább szerelmese, egész sereg, az a sereg, amely engem megért, intő szavamra jönni fog s mi megyünk előre és én hiszem, hogy amint az örökkévaló Isten örökkévaló tanácsában elrendelte, a magyar fajtának élete örökkévaló lesz. Minden megaláztatáson keresztül még el fog jönni a nagy magyar feltámadás és hiszem, hogy a nagy magyar feltámadás eljöttével újra fel fognak támadni elveszett intézményeink és most olyan kétségbeesetten védett, féltett és őrzött, veszélytől, tüztől féltett drága teológián el fog jönni az idő, amikor a magyar feltámadás útján ott fog lobogni az ősi tűz s a pataki iskola az örökkévalóságban élni fog. Ez a hitvallásom, ez az ígéretem, ez az üzenetem, ez az imádságom. Olyan jól esik, olyan jól esik én drága, kedves jó Alma Materem, olyan jól esik én drága édesanyám a szívemnek, hogy mindezeket elmondhattam, elmondhattam és ígérhettem, hogy így akarok élni. Isten engem úgy segéljen.

Közigazgatói jelentés az 1931—32. iskolai évről.

Részlet *Elekes Imre* e. i. közigazgató évi jelentéséből.

Történelmi esztendőnek ajtaja zárul. Hatalmas bizonyágtételek emlékei ülnek meg a lelkeket. A legfelségesebb emberi erények egyikének, a *hátlának* buzogása volt egyik szivekbe markoló jelensége. Örömtüzek gyuladnak fel a lelkek magaslatain. Mintha napokra összeomlottak volna az enyészetre itélt határok és az egymásra boruló szivek izzásában a semmitől meg nem zavarható tiszta testvériség ülne százados ünnepét. Leereszkedtek a magaslatok és felemelkedtek a völgyek, hogy egy színen ölelkezzenek össze 400 esztendő mesgyéjénél. Találkozót adott e szent falak között észak és dél, kelet és nyugat és 48 órára nem vonaglott a csonkított föld, nem sajgott az elköltözött idegű élet: a felséges mult nagyszerű emlékeiben szennynélkülire fűrdött a gondok kormától sötétlő *ma* és kiderült Isten szép világa a másfélvéztizedes borulatok mögül.

Hála, hála, hála e napokért az Örökkévalóság Urának, felséges Istenünknek, hogy elvezetett ez évnek küszöbéig és a magaslatokról betekintést adott újabb ígéretek földére.

Mert nemcsak emlékek jubiláló esztendeje volt ez, hanem új erők forrásának megnyiladozása, új reménységek bimbóinak fészése, új tavasz rügyfakadása, új század „*ver sacrum*“-a, új ígéretek elkötelezése. Amint levetettük ünnepi köntösünket, nyomban felöltöttük a hétköznapi munkagunyáját és szívrepesve fogtunk hozzá a szent dolgok végzéséhez. A munka himnusa zengett ajkunkon és felséges zsolnárok ritmusa reszketett sziveinkben, míg ültetgettük a lelkekbe a minden bölcsesség kezdetét: Istennek félelmét. Ez volt a fundamentum, ez volt a falak emelése, ez volt a tető: minden kezdésnek alfája és minden végzésnek

omegája: a Krisztusban megismert szentséges Isten, multaknak és jövődőknek hatalmas Ura, beleépítkezve kövekbe és falakba, beleolvadva vízbe, kenyérbe, levegőbe, eszünk járásába, szívünk dobogásába, izmaink energiájába.

És, hogy felvértezve, edzett és hősi elszántsággal szántuk a barázdákat és a magvetésben ne haladjunk, tekintetünket e hátunk megettiekre ne vesztegessük: multak jutalmául, jelen felmagasztalásául, jövődők bizonyossá tételére megjelent közöttünk a mi ünnepünkön büszkeségünk, boldogságunk, köszálunk és nagy dicsekedésünk: csonkaországunk kormányzója, vitéz nagybányai *Horthy Miklós*. Bocskayak, Bethlenek és Rákócziak korszakát idézte fel lelkeinkben a nagyszerű idő és toronnyá nőttek az önbizalmak, történelmet duzzasztóvá a lelkesedések és lelkeket igézőkke az elhatározások.

Minden azt hirdette, minden arról tett szent bizonyágot, hogy nem ünnepély volt az ünnepélyért, hogy nem pusztán mult idők emlékeinek hánytorgatása, hogy nem multak zárókövét tette le a jubileum, hanem új idők és új intézmények alapjait készítette elő, a második ház építését kezdte meg, hogy annak dicsősége Isten nevében nagyobb legyen, mintsem az első.

Református egyházunk súlyos anyagi helyzete a Házban.

Farkasfalvi Farkas Géza beszéde az országgyűlésen a kultusz-tárca költségvetése tárgyában.

És itt kapcsolódom be Turchányi igen t. képviselőtársamnak a multkoriban egy napirendi felszólalás keretében tartott, lelkeket megrázó beszédébe, amelyben Budapest nyomorát ecseteli. Gyönyörűen mondta és megdönthetetlen igazság volt az, amint magát kifejezte: „Itt csak egyetlenegy segítség van: ha a polgári társadalom részemél és rádöbben arra, hogy önrédeke és önmentése az, hogy egy megszervezett és állandó nagyarányú segélyezéssel karolja át és támassza alá ezeket az egzisztencia nélküli embereket. Ha megteszi, hogy állandó vérátömlesztéssel táplálja a maga testéből tízezrek és tízezrek elaszott életreit. S ha mindazt, amit nyújt, átszövi Krisztus szellemével.“ Azután vázolta t. képviselőtársam a katolikus egyház nagyarányú munkáját a nyomor világában és kifejezte, hogy örömmel ismertetné a többi munkát is, bármely egyház csinálja is, ha ismerné azt. Amidőn köszönettel leszögezem, hogy egy katolikus papképviselő részéről a többi felekezetekkel szemben ilyen megértő nyilatkozat hangzott el, egyúttal felelni akarok t. képviselőtársamnak erre a kérdésére, s én is megállapítom azt, hogy a református egyház, dacára nagy szegénységének, nagy önfeláldozással, a legnagyobb hűséggel teljesíti kötelességét e téren is. Lelkészeink felkeresik a téglavető kemencék üregeiből, a kripták rejtett mélyeiből, a hidak alól összegyűjtött magyar testvéreinket, uivacsorát szolgáltatnak nekik és segítenek nyomorúságukon Budapest legszegényebb egyházközségeiben folyik a legintenzívebben a szegénygondozás. A mult télen a szo-

ciális és karitatív munka Budapest mind a tizenöt parochiáján rendszeresen folyt és folyik ma is. Egész sereg szegénygondozó-osztag alakult, valóságos pionircsapatok Krisztusnak, akik bevonultak a nyomor világába, segítették és gondjaikba veszik őket, ellátják élelemmel, ruhával, vagy munkához juttatják őket. Nem hatósági uton, hanem maguk vesznek pártfogásukba egy-egy családot és állandóan gondoskodnak róluk.

Az volna az igazi keresztény próba, ha az egyház minden szegényét egy-egy jobbmódu családra tudnánk reábizni. Sajnos, a református egyház, különösen itt Budapesten jórészt a szegényebb néposztályokból kerül ki, kevés kivétellel, úgyhogy erre önmagában nem képes, mert hiszen a reformátusok maguk tartják fenn minden idegen segítség nélkül egyházaikat és most is két régen épülő templomukat éppen a legszegényebb részén a fővárosnak nem tudják évek óta befejezni. Minden parochián nyilván vannak tartva a szegények és állandóan látogatják, segítik őket. Tudok olyan szegénygondozót, aki a múlt télen 800 családot is felkeresett és tudomásom van róla, hogy az egyház a jövőre 250 önkéntes munkást akar beállítani a nyomorúság enyhítésének szolgálatába. A református egyházban él az irgalmas szamaritanus szent felelősségérzete s vivja nagy harcát a modern világváros egyik legnagyobb rémével, a nyomorral. En azt tartom, hogy itt, de nemcsak itt, hanem minden téren, a felekezeteknek karöltve szeretettel kell egymást támogatniuk és sohasem szabad egymás ellen dolgozniuk. Ezt kívánja nemcsak a krisztusi szeretet, hanem hazánk feltámasztásának lehetősége is.

Bár a kormány általános politikai irányzatával, különösen gazdasági szempontból nem érthetnek mindenben egyet, mindazonáltal, mert tudom azt, hogy a miniszter ur a legnagyobb jóindulattal mindent, amit lehet, meg kíván tenni a magyar kultúráért, tudom azt, hogy ő a vallás-erkölcsi nevelés elvének rendíthetetlen híve és tudom azt, hogy messze előrelátó nagykonceptiójú elődjének nagy alkotásait nem lerombolni, hanem jobb időkre átmenteni igyekszik, a kultuszárca költségvetését általánosságban, a részletes tárgyalás alapjául elfogadom.

Főiskolai igazgató-tanácsi ülés.

Sárospataki főiskolánk igazgató-tanácsa június hó 13-án ülést tartott Janka Károly főiskolai lelkészi és Farkasfalvi Farkas Géza világi gondnok elnöklete alatt. Az ülésen megjelentek Cziáky Endre, Juhász László, Pósa Péter, Kiss Ernő, Mecznér Béla, Téglássy Andor, Elekes Imre, dr. Vasady Béla, Kovács Dezső, dr. Marton János, Szilágyi Benő, Révay Ödön, dr. Trócsányi József és Harsányi Gyula igazgató-tanácsosok. Dr. Puky Endre, Bernáth Aladár, dr. Enyedy Andor és dr. Barabási Kún József kimentették távolmaradásukat.

Éneklés és Janka Károly főiskolai l. gondnok buzgó imádsága után az igazgató tanács egész napi munkával letárgyalta a cca 60 pontból álló tárgysorozatot.

Napirend előtti felszólalásban Janka Károly elnök kegyeletes szavakkal áldozott b. e. dr. Révész Kálmán püspök, főiskolai főgondnok emlékének s mélyen megindító szavakkal bucsuztatta el a lemondó főgondnokot, Dókus Ernő ur önmagyméltóságát. Tolmácsolta az igazgató-tanács üdvözlését Farkas István megválasztott püspök iránt püspökké választása, Komjáthy Gábor ungvári lelkész iránt életének nyolcvanadik évfordulója, Pósa Péterrel szemben esperessé, dr. Enyedy Andorral egyházkerületi főjegyzővé választása alkalmából. Különösen kiemelte Elekes Imre e. i. közigazgató érdemeit, aki oroszánrészét vitte a főiskola ezévi közéleti munkájának. Üdvözölte Marton János, dr. Vasady Béla, dr. Gulyás József és dr. Ujszászy Kálmán tanárokat is kitüntetések és kiváló sikerű vizsgatételük alkalmából. Az esküt letette az igazgató tanács előtt Forgács Gyula új igazgató-tanácsos.

Elekes Imre referálta a köziskolai szék ügyeit. A V. K. M. tornaszerekre adományt nyújtott, 10 pár si beszerzésére 200 P. összeget. Az orvosi jelentés tudomásul vétetett. Dr. Kún Zoltán nyugdíjazását kérte 1932 szept. 1 től. A kérést az igazgató-tanács a nyugalomba vonuló főiskolai orvos elévülhetetlen érdemeinek jegyzőkönyvben való megörökítése mellett teljesítette. Nyugdíjul a jelenlegi fizetése mértékét állapította meg. Abban a kérdésben, hogy fenntartandó-e a főiskolai orvosi állás, javaslatételre hívta fel a köziskolai széket. Van ugyanis olyan vélemény is, amely a főiskolai orvosi állást meg akarja szüntetni és időről-időre felkérendő orvosra akarja bízni a főiskolai ifjuság egészségi ügyeinek vezetését. Különösen pedig nem akar alkalmazni, még a Betegsegélyző Egylet terhére sem állandó orvost. A lemorzsolódás tehát folynék ezen a ponton is, jóllehet még pénzügyi szempontok sem szólnak a leépítés mellett. A kérdésben az őszi igazgató-tanácsi ülés és amennyiben szervezeti kérdéssről van szó, az egyházkerületi közgyűlés bölcsessége dönt. A tápintézeti évi díj 240 P-ben állapított meg. A csónakház részére vett terület kibővített. A levéltári munkáról tett jelentés örvendetes tudomásul szolgál.

(Vége köv.)

A Sárospataki Diákok Országos Szövetségének közgyűlése.

A főiskola évzáró ünnepélyével és Farkas István püspök látogatásával kapcsolatban a P. D. O. Sz. is közgyűlést tartott június hó 12-én Sárospatakon a szövetség ügyeit lankadatlan lelkesedéssel vivő Kazinczy Gábor és Dr. Rácz Lajos elnöklete alatt.

A közgyűlést döntő fontosságúnak kell tartanunk. Elhatározta ugyanis, hogy a titkári jelentést, amelynek összeállítása Novák Sándor főtitkár érdeme, eljuttatja minden diákszövetségi taghoz. Ez a jelentés feltárja azt az érdemleges munkát, amelyet eddig a szövetség végzett. Ebből meggyőződhet mindenki az eddigi összefogás jelentőségéről. Áttér továbbá a Szövetség gyakorlati megszervezésére, azok szerint a gondolatok szerint, ame-

lyeket Dr. Barth Ernő, a nyiregyházi fiók titkára, akit a közgyűlés az országos szövetség titkárává megválasztott. A Szövetség munkája így új sinekre kerül s hisszük, hogy az eddig olyan szép sikereket felmutató budapesti Szövetség is nyer gyakorlatiasságban.

Lapunk is teljes erővel áll a Szövetség szolgálatába.

A titkári jelentés ez:

A P. D. O. Sz.-e az 1931/32. isk. évvel egy, az Alapszabályok által előírt ciklust zár le. Nem mehetünk tovább a négy esztendő sirköve mellett anélkül, hogy előbb el ne rebegjük hálánkat kegyelme kitöltéséért a Gondviselésnek, akitől az egész világon szerte-villanyáramlik az eszménykultusz mindenféle ether-hulláma!

Az élet-mozdulások tétovaságán túlhaladva egyre biztosabb körvonalakban bontakozik ki Szövetségünk előtt a kettősségben is egy lényegű cél: a pataki diákszellem ápolása és szeretett Alma Materünknek tehetségünkhöz képest minden irányú fölsegitése.

Az örök célok mellett az 1930/31-ik esztendő, amelyről titkári jelentésben csak most lehet beszámolnom, Főiskolánk 400 éves jubileumának előkészítő esztendeje, az Áronok idősza volt. A 400 éves jubileum központi napja körül keringtek tervezéseink összes bolygói. Hogy e fényes határköszöntelés a 400 év mélységes távlatához és Főiskolánk mindenkori hivatásához méltóan játszódtott le, sok tekintetben a P. D. O. Sz.-nek is köszönhető. A jubileum előkészítésében, megszervezésében, lefolyásában Szövetségünk oroszlanrészt biztosított magának. Sok jó gondolat bölcsője a Szövetség valamelyik választmányi ülésében rengett s innen indulva serdült fel ünnepi követté. A propaganda munkában belekapcsolódott Szövetségünk a külföldi magyarok egyesületébe, az amerikai protestáns egyházakhoz, amerikai magyar testvéreink szívéhez s a hazai protestáns közvéleményhez. A jubileum népszerűsítését célozta Elekes Imre főiskolai közigazgatónak nagy horderejű előadása a budapesti Studióban a Sárospataki Főiskola renaissance-a címmel 1931. június 12-én, ugyanitt Koncz Endre min. tanácsos felolvasása a Pataki Diákok Anekdota kincsből. A közvélemény informálására egy sajtó-irodát állítottunk fel Dr. Panka Károly, a Pesti Fiók elnökének vezetésével. Terveink voltak I. Rákóczi György, Perényi Péter, Kopácsi István, Vay József septemvirnek, a nagy főgondnoknak, Szemere Bertalannak és Kövy Sándor szobrainak felállítására, a hírneves tanárok lakásainak emléktáblával való megjelölésére, behorpadt sirjainak felkeresésére, a pataki diák-viselet történetének kikutatására. Szövetségünkben született meg Főiskolánk története megírásának gondolata (Pesti Fiók), az ünnepi zeneműnek, a jubileumi szindarabnak, a Történelmi Felvonulásnak, a Fiókok városaiban műsoros estélyek rendezésének terve, melyek közül az egyre jobban nehezedő viszonyok miatt csak a nyiregyházit és a budapestit sikerült megvalósítani. Öltelekben, gondolatokban mindig elegendő volt Szö-

vetségünk vetése, ha elháríthatatlan okok miatt nem mindig sikerült is azokat kalásszá érlelni. Annál nagyobb örömmel könyvelhetjük el a szépséges Lorántfy- és Kazinczy-szobrokat, amelyekért e helyen is forró köszönetet mondunk Gróf Klebelsberg Kunó volt közoktatásügyi miniszter urnak a Kazinczy Gábor szeretett elnökünk meghálálhatatlan áldozatkészségének. A két Kazinczy-szobornak saját költségén való felállítása örök időkre fogja hirdetni, hogy még a mai nehéz és egyre jobban elhidegülő világban is vannak eszményektől és hálától lángoló lelkek, de hirdetni fogja Kazinczy Gábornak, ennek az ifju lelkü öreg diáknak a Főiskoláért Mózes csipkebokraként égő, a nagy példák világosságát árasztó szeretetét, amely nagy ősről szent örökségképpen szállott reá és ő róla sok bajjal küzdő Főiskolánkra.

Nem Szövetségünknek kötelessége csupán, de Szövetségünknek is kötelessége, hogy e helyről is köszönetet mondjunk Janka Károly főiskolánk lelkészi és Farkasfalvi Farkas Géza világi gondnokunknak, Elekes Imre közigazgatónak, a jubileum vezérkari főnökének és Dr. Trócsányi József gazdasági választmányi elnöknek, akik a jubileumi ünnep szervezésének Atlas terhére viselték és azt fényes sikerre segítették. De hálás köszönetünket kell kifejeznünk azoknak a nagyszerű férfiaknak: Czinke István nyugalmazott püspök urnak, Dr. Finkey Ferenc kuriai tanácselnöknek, Lőrinczy György írónak, Dr. Panka Károly képviselőházi könyvtár-igazgatónak és Kazinczy Gábor elnökünknek a jubileumi diszkozyűlésen elhangzott ragyogó szónoklataikért, ezekért a Főiskola bálványozásából fakadt vallomás tételeikért, továbbá Dr. Balogh Jenő akadémia főtitkárnak, Dr. Gulyás József és Dr. Vasady Béla tanártársainak szoboravató lelkes beszédeikért. Mindnyájuk szereplése mint erkölcsi töke nemcsak Szövetségünknek, de Alma Materünknek hírnevét is öregbítette.

Különben is Szövetségünk minden tervezését és ténykedését 4 éves életünk alatt az a gondolat irányította, hogyan és miben siethetünk a Főiskola támogatására. Amikor főiskolánk igazgatótanácsa az internátus megalapozása érdekében 1929. január 21-én a kultuszminisztériumhoz küldöttséget vezetett, ehhez elnökünk személyében Szövetségünk is csatlakozott. A Magyar Tudományos Akadémia a Kazinczy halálának 100 éves ünnepét a mi kérésünkre halasztotta el Főiskolánk 400 éves jubileumának ünnepére.

A Főiskola erkölcsi tőkét szándékoztunk növelni akkor is, mikor a szenvedő magyar igazság érdekében két ízben is kopogtattunk Magyarországot nagy barátjánál, Lord Rothermere-nál nem anyagi segítségért, de abban a meggyőződésben, hogy a magyar kultúra az egyetemes emberiség közös kincse. Hálánk kifejezéséül ez évben is megküldöttük a nemes Lordnak jubileumi érmeinket és Emlékkönyvünket. A közel jövőben Lord Rothermere-t és fiát Szövetségünk tiszteleti tagjává óhajtuk választani.

Élénk figyelemmel kísértük Szövetségünk tagjainak közéleti munkáját, bármily jelegű sikerét. Üdvözlöttük, — hogy a választmányi ülések jégző-

könyvből csak a legjelentősebb dátumokat emeljem ki — Nagyméltóságú Dókus Ernőt, egyházkerületünk nagy főgondnokát, Főiskolánk, a hazai protestáns közélet ezen mindenkori büszkeségét életének 80-ik évfordulóján, Méltóságos és Főtiszteletű Farkas István püspök urunkat, a lánglélek ezen inkarnációját főpásztorra választása alkalmából.
(Vége köv.)

Comenius elégiája Rákóczy Zsigmond halála felett.

Az újból gyászhoz hívott és napjuknak éppen délben való gyászos leszálltát panaszos jaigatással sirató pataki muzsák, azaz a pataki iskola könnyei és nyögései az ő halhatatlan dicsőségre méltó pártfogója, az egész Európa előtt maga felől igen nagy reményt keltett méltóságos és fenséges Felsővadászi Rákóczy Zsigmond urnak stb. stb., nem remélt, sőt korai halála s az örökkévalóságba távozása felett.

Nyomattatott a pataki nyomdában az 1652-ik évben.

Honnan a nappali fény hull s nyár heve tűz a világra.
És amiből a meleg számára a titkos erő jő;
S minden elembe a mozgás és dolgokra a külszín
És szemünk számára ahonnan a sok-sok öröm jő:
Fent a Nap az, mert ő egyedül forrása a fénynek.

Innen az érdemes és fénnel, segítésre reménnyel
Tápláló jeles embereket jól hívja szokásunk
„Csillagtársai közt ragyogó nap” büszke nevének rég.

Ily nap lől te nekünk Zsigmond, Rákóczy-családból
Igy fénylél te nekünk, muzsáknak, fényteli Phöbus,
Igy az egész honnak s fényllettél volna világnak,
Zord balsors ha nem frigyiett vón' tégedet attól.
Ám a Teremtő téged, hogy hön' fényleni keltél,
Bús lehanyatlással lezuhanni parancsolt.
Oh bár tetszett volna, Uram, számunkra e napnak,
Mint Jozsuének régen, megállítani futását
És lehanyatlástól megtartóztatni a holdat,
Addig, míg e nagyúr meg nem bosszulta a nemzet
Elleneit, mint: nyers vadásgot s durva szokást mind!
Mert ezeket rég földhöz verni akarta e nagy hős,
S lelkünk vétkéért lett váltságunknak az ára.
Bűnünk volt a hibás, mert megfosztott e vezértől.
Mint az igaz' napját égről rég éjbe ledobták,
Úgy még most is az égnek mily sok csillaga húny ki,
Melyekkel gyönyörűn fényllett minapában az egyház:
Most is az éj bús ködbe borít minket s ügyeinket.

Oh fény atyja te, oh nyomorult népen könyörülő!
Állítsd meg haragod s míg esdve kezűnket hozzád
Felyűjtjük, szüntesd meg lángjait s inkább
Fordítsd téged s égi örödet semmibe néző
Elleneidre! De, istenek áldott istene, néped
Örvendjen benned! Légy hát napfény az igaznak
És szívben tiszták lássák meg benned az üdvöt,
Véled küzdelen, kinon diadalmat aratva!

És könyörülve ez iskola sorsán, áldva tekints rá
S megmaradott pillérei éltét majd kegyesen nyújtod,
Nem hagyván ezután egy fényünk' sem kialudni!
Sőt te magad légy minden időben tiszta napunk és
Pajzsunk, oh te dicsőségünk, hogy e könnyteli napra
Jobb kor hajnala virradjon ránk! Úgy legyen! Amen!

G. J.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Főiskolai évzáró ünnepély.** Junius 12 én tartotta főiskolánk szokásos évzáró ünnepélyét, amelynek különös jelentőséget adott Farkas István püspöknek a főiskolán végzett látogatása. A hálaadó-istentiszteleten imádkozott Szabó Zoltán főis-

kolai h. lelkész, az Igét hirdette Farkas István püspök, akinek két napos szolgálatáról lapunk más helyén szólnak. Istentisztelet után *Elekes Imre* közg. olvasta fel az áldott év öröme fényétől besugárzott közigazgatói évi jelentését. Egy kis részt tudunk belőle adni lapunkban. Majd megjelenik egész terjedelmében az *Értesítőben*. A közigazgató jelentése után kiosztotta az előjáróság a pálya-, jutalom- és szorgalomdíjakat. Az év végzett munkájáért Farkas István püspök mondott köszönetet az igazgató-tanácsnak, a jubileumi évben jubileumi lélekkel dolgozó tanári karnak s buzdította az ifjuságot. Nagyon meleg szavakkal emelte ki a közigazgatónak, Elekes Imrének fáradhatatlan és sikerekben gazdag munkáját. De elismeréssel emelte ki másoknak is, főleg dr. Marton Jánosnak és dr. Gulyás Józsefnek a főiskola történetének megírása körül eddig végzett munkájuk érdemét. A nagy esztendő áldásaiért az örökkévaló Istenhez szállt a dicséret és hálaadás.

— **Vallásstanári vizsgálat Sárospatakon.** Junius hó 14-én vallásstanári vizsgálat folyt le Sárospatakon *Cziáky* Endre püspök helyettes elnökelete alatt dr. *Kovács J.* István egyetemes konventi kiküldött jelenlétében. Vizsgálatra állottak: nyolcan. Képesítették: 1. dr. Horkay László; 2. dr. Kún Adalbert; 3. Leicső József; 4. Nagy László; 5. Szabó Irén és 6. Tóth Ernő. Közülük kitüntetéssel vizsgázott dr. Horkay László sárospataki segédlelkész, aki a summa cum laude eredménnyel letett fil. doktorátusa címén a fil. és ped. tárgyakból a vallásstanári vizsgálati szabályzat rendelkezése szerint fel is mentetett. A vizsgázók közül javítóvizsgálatra utasított egy, véglegesen elbukott egy vizsgázó. A gyakorlati tanítás terén különösen szép eredményt mutatott fel Szabó Irén végzett teológus és tanárjelölt. A vizsgálat általános eredménye így sem kielégítő. Alapvető baj van a vizsgálati rendszerben. Arról nem tehetnek a vizsgázók. Se elméleti, se gyakorlati készülségüknek nincs meg az elkerülhetetlenül szükséges szilárd alapja. Sok jelölt nem akarja egyetemes konventünk ismételt nyilatkozatait után sem megérteni, hogy nekik ezen a vizsgán nincs semmi keresni-valójuk. Egyetemes konventünk leendő intelligenciánk középiskolai vallásos nevelését elméletileg és gyakorlatilag kitűnően képzett és szuggesztív nevelő erejű egyénekre óhajtja bízni. A vizsgázók lelkiismeretéig még nem jutott el ennek a követelménynek a szava. A legközelebbi vizsgálat ideje szeptember hó második felében lesz.

— **Tápiintézeti jótéteményben részesültek:**
A teológiai akadémián: 90—90 P. kedvezményben: Bakos Zoltán, Héthy Lajos, Orbán József IV., Hegedüs Imre III., Biró Sándor, Haranghi László, Kiss Péter, Koncz Sándor és Novotny Gyula II. é. th.; 70—70 P. kedvezményben: Balogh Lajos, Berta Barna, Kenyeressy Károly és Majoros István IV., Palumbo Gyula, Németh József, Karsay Sándor és Kovács István III., Ébner László, Fintor Béla, Kovács István és Szücs István II. é. th. 50—50 P. kedvezményben: Stéphan László IV., Fidler István, Józsa István, Kádár Zoltán, Kolláth Károly, Pecsénye Andor és Veres Imre III., Basky

István, Iglay Ferenc, Tóth Lajos és Tóth Pál II. é. th.; 30—30 P. kedvezményben: Ablonczy József, Csizsár Attila, Fodor Lajos, Nagy András IV., Nagy Lajos, Horkay István, Kájel Béla, Menyhért Endre III., Fürjész István, Kertész Gyula és Kecskés József II. é. th. — *A gimnáziumban: VIII. oszt.* Ablonczy Dániel 60, Balogh József 80, Botos Péter 45-10, Gutper Imre 27, Gyenes István 150, Keresztyén László 130, Kovács Pál 40, Marsalkó Bertalan 50, Ördög László 130, Váradi Sándor 39-19, Tussay János 30 P. *VII. oszt.* Frenczel Béla 110, Kovács Zoltán 70, Kóris Lajos 60, Kántor László 40-72, Kulcsár Dániel 70, Labancz Imre 30, Medgyasszay András 56-86, Mercz Dániel 80, Ruzskay Endre 130 P. *VI. oszt.* Farkas Miklós 19-38, Hazagh Mihály 85-60, Pongó István 80, Szacsuri István 36, Széll József 30 P. *V. oszt.* Baranyi András 90, Csörny István 80, Erdélyi Albert 50, Joó Károly 80, Sütő István 30, Zeley László 120 P. *IV. osztály.* Balázs István 70, Barczy Gyula 90, Barla Árpád 60, Daróczy Zoltán 68, Erdős Károly 78, Imri Ferenc 90, Király Kálmán 88, Medgyaszay Viktor 120, Petro Bálint 70, Polák Géza 50, Radványi László 60, Tarnay László 80 P. *III. osztály.* Bartha János 50, Berzeviczy István 46, Boros Imre 50, Demeter Gyula 36, Galuska Imre 50, Gulyás Pál 10, Horkay József 40, Hubay Barna 27-80, Juhász Béla 18, Németh Zoltán 60, Nyéky Boldizsár 50, Orosz Tamás 49-39 P. *II. osztály.* Biró József 51-84, Csulya László 44-62, Daróczy Ferenc 46-70, Dévay Zoltán 17, Fekete Barnabás 52-92, Illésy Sándor 20, Kassay Lajos 18, Király István 46, Kiss Miklós 50-58, Kőszegi Zoltán 22-84, Kuti Lajos 48-16, Paszternák László 46, Pathó Zsigmond 17, Szabó István 18-48, Szabó József 18, Széll Ferenc 18, Takács Béla 18-36 P.

— **Meghívás.** A mezőkeresztesi gyülekezet Arday László átányi segédlelkészt hívta meg lelkipásztorául.

— **A vámosujfalui gyülekezet** Leány Egyesülete május 29-én tartotta tagavató ünnepélyét. Ebből az alkalomból a gyülekezet, élén buzgó lelkipásztorával, vendégül látott több lelkészt s tanítót és 9 környékbeli gyülekezetből 102 leányt. Az ünnepélyes fogadalmotétel a délelőtti istentisztelet után volt a templomban. Az Igét Forgács Gyula sárospataki lelkész hirdette, majd Rózsa Ibolya K. R. L. E. országos titkárnőjének lelkesítő beszéde után 28 leány fogadástétellel csatlakozott a K. R. L. egyesületi mozgalomhoz. Az ünnepélyen, mely még a délutáni istentisztelet után is folytatódott az összesereglet leányok körül, többben szavaltak vagy énekelték. Gazdag gyümölcsözéssel dicsőítse Isten e nemes munkálkodást.

HIVATALOS RÉSZ.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! 1. Az egyházmegyei papi tanácsbírói tisztségre elrendelt szavazás nem vezetett eredményre, amennyiben egy jelölt sem kapott abszolút többséget. Ennélfogva a szavazatbontó bizottság az e. m. közgyűléstől nyert felhatalmazásánál fogva a fenti választáson a legtöbb szavazatot nyert: *Gyűlvészi István*

edelőnyei. dr. Komjáthy Aladár ózdi és Tóth János sajtóvezetők között pótválasztást rendel el augusztus 1-i határidővel.

Felkérem lelkésztársaimat, hogy egyházuk szavazatát a jelzett időre pontosan küldjék be.

2. Ugyancsak kérem a missziói kérdő íveket, valamint az 1932/33. évi választók névjegyzékét hozzám azonnal beküldeni. Atyafiúi szeretettel vagyok, Sajóbábonny, 1932 június 15. *Elek József* esperes

Az Alsóborsodi Lelkészek nyári értekezletüket július 4-én, hétfőn délelőtt 8 órakor, Perjessy László nemesbikki lelkész által végzendő istentisztelettel kezdve, a miskolci ref. gyülekezeti teremben tartják. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Emlékbeszéd dr. Révész Kálmán felett. Nád-házy Bertalan. 3. Emlékbeszéd Gere Lajos felett. Takács Mihály. 4. A predestináció kérdése a keresztény ember szabadsága és felelőssége viszonyában. dr. Filep Gusztáv. 5. A ref. gyülekezeti szegénygondozás elvei falun és városban. Szabó Dániel. 6. A telepítés és agrármunkás kérdés a ref. gyülekezetekben. Nád-házy Bertalan. 7. Az alsóborsodi e. m. lelkészegyesület története. Román Ernő. 8. Gyakorlati kérdések és magunk ügyeinek bizalmas megbeszélése. 9. Pályamunkák bírálata s új tételek kitűzése. 10. Tisztaújítás. 11. Bezáró fohász és ének.

Kérjük a családtagokkal való megjelenést. Értekezlet után egyszerű közös ebéd és barátságos összejövetel lesz — esetleg a görömbölyi Tapolcán. Megjelenés kötelező. Igazolatlan elmaradás bírsága 10 P. a Kálvineum javára. Cserépfalu, 1932 jun. 11. *Pósa Péter* s. k. ért. elnök

Kérelem a lelkésztestvérekhez.

Az Egyetemes Konvent minden lelkészi hivatal részére megküldötte jegyzőkönyvét. Szolgálatot vélünk teljesíteni, amikor a konventi jegyzőkönyv vaskos kötetéből kiemeljük a tiszáninneri egyházkerületre vonatkozólag elkerülhetetlenül figyelembe veendő jegyzőkönyvi pontokat. Ezek a következők:

1. Lelkészek, iskolaszékielnökök, tanítókra vonatkozó jkvi pontok: 65, 88, 89, 118, 181, 189, 195, 196, 207, 208, 210, 211, 213, 215, 217, 219, 221, 222, 220, 223, 226, 261, 262, 271, 293, 296, 297, 304, 305, 306, 308, 309, 313, 322, 333, 343, 347.

2. Tanügyi bizottsági tagok és előadókra vonatkoznak még a fenti számokon kívül 110, 111, 112, 114, 228.

3. Missziói bizottsági tagok és előadók figyelmébe ajánlandók: 33, 35, 50, 55, 62, 64, 240, 322, 324, 326, és az 1 mell.

4. Középkiskolákra vonatkozó fontosabb határozatok: 115, 116, 118, 139, 140, 141, 142, 144—7, 150—3, 155—7, 159, 160, 162, 165, 167, 182, 190, 222, 238, 240, 241, 244, és a 2. mell.

Illyés Bertalan
püspöki titkár.

Szerkesztői üzenetek.

I. B. Számolni kellett a térrel és az érzékenységgel.

Sárospataki Református Lapok

A TIZSÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZSÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó</p> <p>MARTON JÁNOS Főmunkatársak</p> <p>Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA:</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
--	---	---

TARTALOM. M. E.: A hit misztériuma. (Dr. Vasady Béla könyve). — M. J.: Főiskolai igazgató-tanácsi ülés. (Vége).
— M. J.: A Sárospataki Diákok Országos Szövetségének közgyűlése. (Vége köv.) — Vegyes közlemények.
— Hivatalos rész

A hit misztériuma.

Dr. Vasady Béla könyve.

Vasady Béla könyve valóban monumentális alkotás, az újabb theologiai irodalomnak — Tavasz Sándor dogmatikája mellett — kétségtelesen legnagyobbat szabású terméke. Forogatom lapjait, minden oldaláról friss, pezsgő élet árad. Nemcsak azért, mert benne a mai theologiai tudomány legmodernebb problémái sorakoznak fel különösen gazdag és termékenyítő gondolatfüzésekben, azért főképpen, mert eleven élet árad azokon keresztül szerzőjük személyéből. Azt mondja Vasady Béla, hogy „theologussá az ember nem légius térben lesz, hanem a konkrét szituációk egymásutániságában s épen azért nem nevezhető igazi theologiai tételnek az oly megállapítás, amely minden általánosságáig jellege és minden módszeres precizitása dacára is magán nem viseli a konkrét szituációban kikristályosodott bizonyágtételnek egyéni bélyegét.“ Máskor azt mondja, hogy „a hitgondolatok mindig a reális élet dialektikájában születnek meg, a hitnek harci hevéből pattanak ki“ s hogy ez a hit „a feltétlenül *éltetője* és állandó *forradalmasítója* theologiai gondolkodásunknak.“ Vasady Béla valóban *az élet theologusa*, mert theologijája minden részében az élet talajáról fakad.

Keresem a pompás alkotás magját, kutatom legjellemzőbb gondolatait s úgy találok, hogy a könyvnek minden gondolata azt hirdeti, hogy *a hit élet*. Olyan élet, amelyben benne van az egész ember minden képességével, amelyben egzisztenciális létéről van szó. „Amikor az ember *exisztenciális* cselekményéről, mondjuk rezonálásáról beszélünk, akkor ez alatt mindenekelőtt azt értjük, hogy *abban az ember egész létje, egész válója részt vesz*“, s hogy „benne van az ő multja, jelene s jövője egyaránt“. — Ez az élet pedig válságból születik, amelyben az ember egzisztenciája mindeztől kockán forog és amelyben emberi létünk ama legszélsőbb határig feszül, amely ponton már csak egy új fordulat segíthet rajta. „A válság szónak *kétféle* értelme van: egyfelől egy fejlődő

betegség elhatalmasodásának *csucspontját* jelzi, másfelől pedig azt a sorsdöntő *fordulatot*, amely egy beteg ember állapotában vagy pedig egy élettragédia kibontakozásában a legjelentősebb szerepet játssza“ „az ember válságában — is — nyomoruságos voltának *csucspontja* és *fordulópontja* egyaránt tükröződnek.“

Nyilvánvaló, hogy így a hit életének forrása Isten és pedig az „aktuális“ Isten, mert az ő jelenléte jelenti a válságban vergődő ember számára a fordulatot. „Exisztenciálisan csak akkor tudok rezonálni Istenre, ha az ő valósága aktualitáshoz jutott életemben.“ Isten pedig az ő *kijelentésében* jut aktualitáshoz a mi életünkben s a *kijelentésben* legszemélyesebb mivoltunkban ragad meg a szó legmélyebb értelmében vett életről pedig „csakis *személyek* egymáshoz való viszonyában beszélhetünk“, ahol a „te“ megszólítja az „én“-t és ahol az „én“ ebben az ő személy szerinti megszólításában újra és újra ráébred a maga személyi voltára.“ Embertársainkkal való viszonyban is lehet így szó egzisztenciális rezonálásáról, ebben azonban hiányzik „a teljes *feltétlenség kötelező ereje*“. Istenhez való egzisztenciális rezonálásunkban valósul meg az ő *uralmi* aktusa s éppen a *kijelentő* Isten ez uralmi aktusa teremti bennünk az életet és pedig azért, hogy döntés elé állít, a mely döntésben legszemélyesebb mivoltunk, igazi szellemiségünk, emberi méltóságunk bontakozik ki s ezekben bírjuk az életet.

A hit élet és *a hit misztérium*, mert az emberi értelem által soha ki nem egyenlíthető, felsohasem oldható ellentétek, paradoxonok feszülnek benne. Ugy hogy a theologiai munkának nem is lehet más feladata, mint az ezekre való rámutatás, de sohasem ezek feloldása „Az antinomiák és paradoxonok, mint egymásnak feszülő, egymással ellenkezni látszó gondolatsorok nem az értelmi életben, hanem csakis *a hitnek életében* oldódnak fel“. A hitnek az életére jellemző ugyanis az, hogy az ellentétekben, paradoxonokban virul a legpompázatosabban.

Hadd mondjam el még, hogy a Vasady Béla könyvében a hitnek minden lényeges problémája —

s hogy azok között is a legfőbbeket említsem, ugyanint a történet és a hit, a szentírás és a hit, az igehirdetés és a hit, a misztika és hit, a hit negatív és pozitív oldala, a hit mint birtoklás és mint reménység viszonyának izig-vérig modern kérdései — mondhatnám végérvényes megoldást nyernek. Azért merjük ez állítani, mert a felvetődött kérdések a reformátorok gondolatai útján az Ige örök feleleteiben nyernek nála megoldást.

Az Igének szelleme tükröződik tehát e gazdag munkán keresztül és pedig egy tudományos munkásságra különösképen rátermett sokszínű egyéniség lelkén keresztül. Imponáló tudás felett uralkodó, a problémákkal fölényesen birkozó intelligencia, mély intuicio, pompás analizáló erő, éles kritikai érzék, a nagyvonalúságban élő pompás rendszerető képesség, a lélek titkait, valamint Isten munkáit egyaránt élesen figyelni képes elme és kedély melegség azok a talentumok, amelyek kibontakoznak előttünk a könyvvel való foglalkozás nyomán.

Vegyük hozzá még ezekhez a pompás kifejező erőt, amely által a legsúlyosabb teológiai gondolatokat egyszerűen és világosan tudja felfedni.

Theológiai álláspontját illetőleg hadd említsem meg, hogy kétségtelenül sokat tanult a dialektika teológia mestereitől. Barth, Gogarten, Brunner hatással voltak rá, még inkább ezeknek mestere, Kierkegaard és a rá erősebben támaszkodó Bultmann. Ha lehet különböztetni dialektika teológia és egzisztenciális teológia között, akkor ez utóbbit erőteljesebben érvényesítő teológusok közelebb állanak egyéniségéhez. Innen magyarázható, hogy az emberi lét kérdései erőteljesebben szóhoz jutnak könyvében.

Mindig vallottuk, hogy a teológiai tudomány különösképpen alkalmas az élet megtermékenyítésére. Oda térek vissza, ahonnan kiindultam, Vasady Béla különös értelemben az élet teológiusa. Gondolatai valóban az élet teológiájáról fakadnak. Ezért munkájával való foglalkozás valóban életet is fakasztó. Melegen ajánjuk Vasady könyvének tanulmányozását, amelyet a pápai és sárospataki főiskolánknak ajánlott a négyszázéves jubileum alkalmából

M. E.

Főiskolai igazgató-tanácsi ülés.

A theol. kar ügyénél, amelyekről dr. Vasady Béla theol. igazgató referált, legjelentékenyebb volt a theol. ifjúság gyakorlati munkájáról és a theol. internátusról szóló jelentés és Forgács Gyula indítványa, amellyel rendeztetni óhajtja a főiskola és a sárospataki parochiális lelkész viszonyát. Ez valóban rászorul annyi idő után ismét a rendezésre. Dr. Vasady Béla mint rendes tanár, magántanári habitációjának megerősítése után a VII. fizetési osztály 3. fokozatának élvezetébe lép.

A gimnáziumi ügyeknél Elekes Imre igazgató jelentést tett az új érettségi szabályzatról. Előterjesztette Ady Lajos miniszteri megbízott, Dombay László egyházkerületi előadó jelentését, a kisinternátusról, az angol-internátusról szóló jelentést.

Tárgyaltatott továbbá a bejáró tanulók, a segélykönyvtár, a párhuzamos osztályok, tankönyvváltoztatás stb. ügye. Helyettes tanárokat alkalmaztatnak a jövő iskolai évre: Bálint József, Erdélyi László, Orbán István és Szabó Gyula. Felfüggesztett az Angol internátussal kapcsolatban felállított sport tanári állás betöltése. E tekintetben az igazgató-tanács elnöksége szabad kézzel ruházta fel. A tanítóképző-intézet ügyeit, ismertetve az abban folyó nagyon megnyugtató munkát, Kovács Dezső igazgató adta elő. Itt betöltik a zene-tanári állást. Varga Gábor rendes tanárrá választatik. Egey Antal, Zilahy Ferenc a jövő évre is helyettes tanárokat alkalmaztatnak. Itt említjük meg, hogy a lelkész-tanítóképzés egy éves tanfolyama szervezésének minden szempontu kidolgozására a theol. kar és a tanítóképző intézeti tanártestület felhivatott.

A gazdasági választmány ügyeit dr. Trócsányi József referálta.

A közös gyűlés a szokott ügyekben döntött.
M. J.

A Sárospataki Diákok Országos Szövetségének közgyűlése.

Örömmünnepeink mellett elborult lélekkel járultunk azon szövetségi tagok ravatalához, akik hitünk szerint halálukkal elindultak a halhatatlanság útján. Ez évben különösen megszorodott a mi lelkünk, amidőn a próféta szavai szerint szólván: „Leesett a mi fejünk koronája”, mert elvesztettük történetirő nagy főpásztorunkat, Dr. Révész Kálmán püspök urat 1931. dec. 4 én. Koszorus emlékezete örökké áldott leendő szövetségünk történetében. Elvesztettük dr. Nagy Péter veszprémi közjegyzőt 1931 január 17 én s Bacskay Gérolly ricsei ref. lelkészt 1932 március 6-án, Deák Győza tanártársunkat 1931 június 23 án és dr. Németh József nyugalmazott miniszteri tanácsost 1932. február 7-én, aki választmányi üléseink tárgyalásain annyiszor bizonyította be Főiskolánk iránti szeretetét forma- és tapintatot érzékeltető ötleteivel. Négy év alatt elhunytjaink száma ez év halottai-val 21-re emelkedett.

Abból a gondolatból kiindulva, hogy egy magasabb protestáns kultur-közösséget teremtsünk meg, összeköttetést kerestünk és tartottunk fenn a debreceni és pápai öregdiákok szövetségével, bár a viszony elmélyítése és realizálása még a következő évek számára van fenntartva. Különösen meleg viszony fűz bennünket a debreceni szövetséghez, nemcsak a közelségnél, de azon szerencsés körülménynél fogva is, hogy az öregdiákok közül többen tagjai mindkét szövetségnek is.

Nagy gondot fordított a szövetség vezetősége arra is, hogy az anya-szövetséghez való bensőséges kapcsolat mellett a fiókok önálló életet élhessenek. Nem kell külön emlékezetbe idézni, hogy a Pataki Diákok budapesti szövetségéből kelt életre az országos szövetség, és hogy ez a fiók most is gyorsritmusu irányító munkát végez az országos keretek között is. Neki köszönhetjük töb-

bek között hősi halottaink emléktábláját és a Pataki Diákok anekdotakincse I. és II. kötetét. Készen a III. kötet. Az előző év titkári jelentésében számoltunk be terjedelmesebben a fiókok: a pesti, a debreceni, a nyíregyházi és miskolci fiók működéséről, most csak köszönetünket óhajtjuk kifejezni lelkes munkájukért, különösen a nyíregyházi fióknak és annak agilitástól fűtött, kiváló titkáranak, Dr. Barth Ernő helyettes pénzügyigazgatónak, áldozatot, fáradságot nem ismerő működéséért.

A beszámoló elején hangoztatott kettős célnak megfelelőleg ez évben is az volt gondoskodásunk egyik tárgya, hogy tehetségünkhöz képest főiskolánk muzsa-seregének kiválóbbjait anyagilag is segíezzük. Ez esztendőben a nemes célt úgy oldottuk meg, hogy körülbelül 200 pengő értékben a Jubileumi Emlékkönyvet és jubileumi érmeiket fogunk kiosztani a jelesebb tanulók között az évzáró ünnepélyen. Ezzel némileg főiskolánk jubileumi költségeit is enyhíteni kívánjuk.

(Vége köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Az érettségi vizsgálat** a sárospataki gimnáziumban június 14—17. napjain volt, *Forgács Gyula* ig. tanácsos elnökle és Dr. *Mészöly Gedeon* egy. tanár, mint kormányképviselő, vezetése alatt. Az írásbelire bocsátott 32 növendék szóbelire is bocsátott. Az eredmény *Kitüntetéssel* vizsgázott *K. Nagy István* és *Gyulai Imre János*; *jelesen* érték *Kárász István*, *Ködöböcz József* és *Trócsányi Lilla*. Jól érték: *Fehér Benjamin*, *Fischer Gyula*, *Friedmann Imre*, *Fodor Sándor*, *Murin Lenke*, *Németh Tibor*. Érett: 16. Egy tárgyból javító vizsgálatra utasított 5 tanuló.

— **Találkozó.** Még a rendesnél is meghatóbb volt a június 19-én lefolyt érettségi találkozó, a főiskolában. Az 50 és 20 éves találkozókat együtt ünnepelték. Az 50 évesek különösen meleg szeretettel vették körül egyetlen életben levő volt tanárukat: *Maklári Papp Miklóst*, aki most 86-ik életévében teljes szellemi és testi épségben töltötte a napot a találkozó körében. Az 50 évesek közül jelen voltak: *Bodnár István*, *Szekszárd*; *Fodor György*, *Miskolc*; *Mizsák Péter*, *Beregsom*; *Dr. Rác Lajos*, *Sárospatak*; *Sebők István*, *Debrecen*; *Sasi Szabó Lajos*, *Debrecen*; *Nagyvárad* *Stépan László*, *Nyírábrány*. A meg nem jelenhetett *Dr. Eröss József* (Iharosberény) megható levélben jelentette, hogy úgy most, mint a következő években, amíg él, 100—100 P t ad a főiskolának. A 20 évesek közül megjelentek: nagysárosi *Bassó József*, *Benkő Béla*, vitéz *Gérecz Ódön*, feleségével, *Kardos Lajos*, *Kassay Jenő*, feleségével, *Dr. Hegyaljai Kiss Géza*, feleségével, *Klein Artur*, *Leskó István*, *Dr. Moskovits Ervin*, *Osváth József*, *Dr. Novák József*, *Rehó Pál*, *Dr. Szabó Sándor*, *Dr. Tóth Pál*, feleségével. Az 50 éves találkozókat nevében *Szabó Lajos*, a 20 évesek nevében *Hegyaljai Kiss Géza* köszöntötte a főiskolát, kinek beszéde a jövő szá-

munk egyikében meg is fog jelenni. *Bodnár István* pedig lendületes ódáját olvasta fel. Az istentiszteleteket a templomban *H. Kiss Géza*, az imateremben *Tóth Pál* végezte. *Osváth József* pedig a hősök tábláját koszorúzta meg. A 20 éves találkozó 100 pengős alapítványt tettek a főiskolában. A közös ebéd a tápintézetben volt, a késő délutáni órákig. Boldogan állapították meg, hogy a főiskola külső-belső életében lendületes fejlődést látnak.

— **Tanítóképző-intézetünkben az évvégi vizsgálatok a következő eredménnyel jártak:** Osztályvizsgálatot tett 152 növendék. Ezek közül elégtelen kapott összesen 5 növendék. A tanítóképző vizsgálatok *Csontos József* ny. gimn. igazgató elnökle és *Hodossy Béla* ny. tanítóképző-intézeti igazgató, miniszteri megbízott, jelenléte mellett a következő eredménnyel zárult: *Jelesen* vizsgázott: *Békés László*, *Dobisz István*, *Kovács József*, *Ligai József*, *Oláh László*, *Szatmári Lajos*, *Szeleczky János* tanítónövendék (7) és *Bertók Erzsébet* lelkész-tanító jelölt. Összesen 8 — *Jó* eredménnyel vizsgázott: *Bátkay József*, *Csanády József*, *Drexler Tibor*, *Holóka László*, *Márk László*, *Ragályi László*, *Táby Márton*, (7), továbbá *Bertha Barna* és *Héthy Lajos* lelkész-tanító jelölt. Összesen 9. — *Elégséges* oklevelet kapott 15, javítóvizsgálatot tehet 2 jelölt.

— **Ajándék a főiskolai könyvtárnak.** *Sárközy Lajos* korláti ref. lelkész mintegy száz darab könyvet és füzetet adományozott a főiskolai könyvtárnak, azzal a rendeltetéssel, hogy a duplumokból az ifjusági könyvtár és a szemináriumi könyvtárak is kapjanak. A nemes tett magában hordja jutalmát.

— **A Theológiai Internátusba felvettek jegyzéke:** Sorfelytelülkül, ingyeneseknek felvették: *Héthy Lajos* és *Orbán József* IV. éves teológusok. 50—50 P jótéteményben részesülnek: *Balogh Lajos*, *Bertha Barna*, *Stéphan László* IV. évesek; *Biró Sándor*, *Fintor Béla*, *Haranghy László*, *Kiss Péter*, *Koncz Sándor*, *Novotny Gyula* és *Szücs István* II. é. th.; 25—25 P jótéteményben: *Bakos Zoltán*, *Kenyeresy Károly*, *Majoros István*, *Fodor Lajos* IV. é. th.; *Karsay Sándor*, *Józsa István*, *Kádár Zoltán*, *Kolláth Károly*, *Németh József*, *Pecsénye Andor*, *Fiedler István*, *Horkay István* III. é.; *Ébner László*, *Igály Ferenc*, *Kovács István*, *Kertész Gyula*, *Tóth Lajos*, *Basky István*, *Kecskés József*, *Fürjész István* II. é. th., 20—20 P jótéteményben: *Csiszár Attila* és *Fejérváry Zoltán* IV. é. th.; *Kájel Béla*, *Sebestyén Sándor* III. é. és *Tóth Pál Zoltán* II. é. teológusok.

— **A Kis Internátusba felvettek jegyzéke:** 30 P kedvezménnyel: *Ablonczy Dániel*, *Balogh József*, *Gyenes István*, *Ördögh László* VII., *Ruszkay Endre*, *Kóris Lajos* VI., *Csöri István*, *Joó Károly*, *Zeley László* IV., *Barla Árpád* III. o. 20 P kedvezménnyel: *Kovács Pál* VII., *Kovács Zoltán*, *Mercz Dániel* VI., *Erdős Károly*, *Daróczy Zoltán* III., *Balázs István*, *Radványi László* III., *Paszternák László*, *Kuti Lajos* I/b. o. 10 P kedvezménnyel: *Hazagh Mihály* V., *Berzeviczy István* II., *Szabó Endre* I/b. Kedvezmény nélkül: *Szél József*, *Balla István* V., *Sütő István* IV., *Sólyom Kálmán*, *Simon*

Ernő, Baksy Zoltán III., Nemes István II/b., Horvay József, Gulyás Pál II/a., Simon József, Széll Ferenc I/a., Juhász Béla II., Rehó Gyula V., Szabó István I/b., Szabó Sándor II/a., Botos Péter VII., Kőszeghy Zoltán I/b., Harsághy Géza I/a., Kukoró Ferenc leendő I. o., Janka Tihamér leendő I. o.

— **Hírek a főiskoláról.** A főgimnáziumi cserkészcsapat Bodroghalász közelében táborozik. — Hallgató Sándor főgimn. tanár a közokt. miniszter ösztöndíján Budapesten földrajzi tanfolyamon vesz részt. — A két tárgyból elégtelent nyert tanulók a javítóvizsgáért júli 15-ig folyamodhatnak.

— **Pataki tanárok emléke kortársaik verseiben.** Szombathí János Biographia professzorom c. munkáját magyarra fordítva többen közreadták a Sárospataki Füzetekben és különnyomatban is. Azonban a benne lévő latin verseket nem fordították le. Ezek lefordítását most vette tervbe lapunk, hiszen a pataki tanároknak az akkori magyar művelődésben elfoglalt szerepére ez fényes világot vet. Most e verseket sorra adjuk magyar fordításban, az eredeti mértékben.

Schesaleus Keresztély így énekel *Kopácsi Istvánról* (Ruinae Pannonica):

És ki közelbről látja a Bodrog bőhalu árját,
Észre kiváló és tudományra jeles Kopácsi...

Thuri Pálról Lotichius Péter így ír:

Túr szülé, Wittenbergben tanította Melancthon,
Szántó bírja porát, lelke a csillagoké.

Szükszai Balázs így ír róla:

A tudomány nagy ajándékát nyert Thuri is meghalt,
A három nyelven beszélő Pál... *G. J.*

— **Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma.** Sárospatak 1921. Szerző kiadása 8°... 271 lap. Ára 7 P. Beszerezhető Szerzőnél Sárospatak, Főiskola címen.

— **Sajtóhiba** csuszott be a lapunk múlt számában közölt közgazg. jelentésbe, a negyedik kikezdés harmadik sorában „haladjunk“ helyett: „lankadjunk“ olvasandó.

HIVATALOS RÉSZ.

VII. sz. Püspöki körlevél.

Felhívás a lelkész urakhoz.

A Borsod-Miskolci Múzeum Elnöksége azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy a következőkre hívjam fel lelkésztestvéreim figyelmét.

Egyik községben a legközelebbi időkben illetéktelen magánügyén ásatásokat folytatott s ezzel megkárosította a Magyar Nemzeti Múzeumot, illetve a Borsod-Miskolci Múzeumot. Az 1929. évi XI. tc. értelmében régészeti ásatásokat, kutatásokat magánügyének nem végezhetnek, csakis a Magyar Nemzeti Múzeum s a megállapított helyi körzeten belül a vidéki Múzeumok. Tehát a tisztán-innen egyházkerületben az állami felügyelet alatt álló Borsod-Miskolci Múzeum.

Fentírt rendelkezésnek az a legfőbb célja, hogy a helyi leletek, a múlt emlékei, ne kallódjának el, ne jussanak régiségkereskedők, vagy külföldi gyűjtők kezére, hanem azok rendszeresen összegyűjtve, az illető vidék helyi muzeumban szolgálják az oktatás céljait, ahol azokat bárki, bármikor tanulmányozhatja.

Ha azért valamelyik lelkész, vagy tanító tudomást szerez arról, hogy régészeti, történeti leletek kerültek községük területén napfényre, ne engedjenek illetéktelen egyéneket ásatni, vagy kutatni, hanem hívják fel az előljárási figyelmét és értesítsék a Miskolci Múzeumot.

A Borsod-Miskolci Múzeumnak különben régészeti, történeti és népművészeti emlékekből igen gazdag gyűjteménye van s emellett a mi ref. egyházunk régi templomberendezési tárgyai, kelyhei, padjai, mennyezetfestményei stb. gondosan meg vannak őrizve, úgy hogy a fentírt felhívás mellett arra is kérem a lelkész és különösen tanító urakat, hogyha iskolai tanulmányi kirándulás keretében Miskolcra és környékére jönnek, ne mulasszák el e Múzeum gazdag gyűjteményét megtekinteni.

Kérelem, lelkésztestvéreimhez.

Várady Aladár zeneszerző, akinek kedves, művészi dalait az egész ország ismeri, most „Sárospataki diák-nótákat“ adott ki. A hét folyamán legtöbb Lelkész urnak megküldi. Kérem Lelkésztestvéreimet, ne küldjék vissza még akkor sem, ha semmit sem tudnak érte küldeni. Aki csak teheti, küldjön valamit (50—60 fillér is elegendő), hogy legalább a nyomda és papír ára kikerüljön a begyűlt összegből.

Miskolc, 1932. jun. 22.

Farkas István
püspök.

Abauji lelkészekhez.

Felhívom abauji lelkésztársaimat, hogy a választói névjegyzéket és a kitöltött belmissziói íveket, forduló postával küldjék az esperesi hivatalba, mert a belmissziói ívek adatainak az előadó által való feldolgozása, nagy munkát igényel és igen sürgős! Ugyancsak felhívom becses figyelmüket, hogy a megüresedett egyhm. világi tanácsbírói és egyházi aljegyzői állásokra, a szavazatokat beadni el ne mulasszák.

Végül az Egyetemes Konvent szigorú határozata alapján, kérem lelkésztársaimat, hogy a közalapi és nyugdíjintézeti járulékokat, valamint az egyházmegyei kivetéseket aug. 1-ig fizessék be, mert azon túl felsőbb utasítás folytán kénytelen leszek a hátrálékokat végrehajtó utján szedetni be. Atyafiúi szeretettel *Cziáky Endre* esperes.

Az abauji lelkészek értekezletének elnöke felkért, hogy betegsége miatt folyó évi július 11-én d. e. 9 órára, a szikszói egyház, egyik iskolatermébe hívjam össze az értekezletet. Ennek tárgya, az orsz. ref. lelkészegyesület elnöke által kitűzött, nagyfontosságú kérdésekről, a megbízott lelkészek előadása és az azok feletti eszmecsere.

Végül a kitűzött pályatételekre beérkezett munkák megbirálása és a megszüntetéssel fenyegetett kis egyházak iskolaügyének a kiküldött bizottság munkálata alapján való megbeszélése.

Kérem lelkésztestvéreimet, hogy ez értekezleten szíveskedjenek mindnyájan megjelenni.

Atyafiúi szeretettel vagyok:

Abaujszántón, 1932 jun. 22. *Cziáky Endre*
esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

M E G J E L E N M I N D E N S Z O M B A T O N .

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA : Megegyezés szerint.</p>
--	--	---

TARTALOM. *Dr. Hegyaljai Kiss Géza*: Lelki mágnesség. (Vége köv.) — *M. J.*: A Sárospataki Diákok Országos Szövetségének közgyűlése. (Vége.) — *G. J.*: Comenius. — Vegyes közlemények. — Szerkesztői üzenetek.

Lelki mágnesség.

Elmondotta: *dr. Hegyaljai Kiss Géza* Sárospatakon, 1932 június 19-én, a húszéves érettségi találkozón.

A szeretetnek valami különös neme a tanítványi szívek vonzódása. Más mint a szerelem, mert hiányzik belőle az érzéki vonás. Más, mint a gyermeki szeretet, mert hiányzik belőle a szülővel való vérségi kapcsolat. Más, mint a testvéri szeretet, mert nincs meg benne a felmenőági és oldalági jogi vonatkozás. És mégis valahogy benne rejlik minden, ami tiszta, mint az eszmény és bennható erejű, mint az őszlön. Esményi tökéletesen, mert nincs benne érdek, csak hála, nincs benne önzés, csak a megajándékozott fiu repeső öröme, a kegyelembe fogadott gyermek sírighú jóság-tartozása. Nyugodtan nevezhetjük azért azt az intenzív erőt, ami bennünket Főiskolánkhoz vonz, lelki mágnességnek. Önkénytelen ez, mert akkor is hat, ha nem akarnánk tudni róla. És kényszerű, mert akkor is uralkodik szívünkön, ha ellene szegülnénk.

Ezzel a gazdagító érzéssel jöttünk mi most is Patakra, az Alma Materhez, hogy ünneppé tegyük azt a napot, amelyen ezelőtt 20 esztendővel éretté nyilvánítottunk ahhoz, hogy elinduljunk az életharcba. A fényét ez ünnepnek az emlékezés adja. Csaknem egy emberöltő, 28 esztendő telt el attól a naptól fogva, mikor a boldog reménykedés várakozásaival behozott édesapánk Patakra és 1904 szeptemberében Dr. Rác Lajos, akkori igazgató úr, elindított mindenkit egy szíves szóval azon az úton, mely a diákélet csúcsa és a legszebb emberi lét magasságai felé vezet. Az A osztálynak egy fiatal új tanár, átható tekintetű, kimetszett arcélű férfi volt az osztályfőnöke, Elek Imre, a latin-magyar szak elismerten sikeres módszerű pedagógusa. A B osztály főnöke egy feketehajú, gyönyörű ősmagyar típusú férfi volt, palágyi Deák Geyza, aki 33 évvel vígan járt az élet nyarában és éppen katonai szolgálatát teljesítette, művészi rajzónjának bőséges anyagot szerezve. Helyette egy szemüveges, jellegzetes tanári arcú urunk írt be, Zelles Lajos, rendszerető, pedáns előadója a földrajzi ismereteknek és meleg-

szívű jóakarója a tanulónak. Nem lehet elfelejteni, hogy a konviktusban egy nyájasarcú, lelkeszemű, szürkeruhás professzor volt a felügyelő tanár, Csontos József, a történet tüzesszavú fanatikusa.

Ilyen irányítás mellett — csupa nemes, derűs, komolyságukban is szeretettől buzgó egyéniségek mindenfelé — mondhatni kedvező kilátások közt indult osztályunk hajója. Százhuszan indultunk a párhuzamos osztályban. Hamarosan megismertük egymást és életőszóló mozgalom ébredt a legtöbb szívben. A tanárainkra nem volt panaszunk. Domy László, aki 3 évig vezette a B-t latin-magyarból, elmondta egy párszor, hogy: rossz posztó, ami a szintakszis bonyodalmaiban érthető is, de valóban nem volt rossz matéria az osztályunk. Bizonyítja ezt, hogy vallástanárunk, a lelkes Harsányi István, bőven ontotta a jelesek és Buza tanár ur, aki némely óráu 180 szor szokta mondani ezt a biztató szót: hát, a 6 év alatt, amíg tanított, talán csak egyszer mondta valameilyikünkre, hogy „ilyen embert zsúpból is lehetne kötni“, ami nála az elítélés legsúlyosabb kifejezése volt. Kiss Elek, szeretett tornatanár urunk lehet a bizonyossága, hogy szalmájára sem voltunk épen utolsók. Későbbi tanáraink: Kovácsy Sándor, Szilágyi Benő, Nagy Lajos és Ellend József, ha olykor-olykor megnyomták is a ceruzát az elégtelenre sikerült feleletek súlya alatt, nem tartottak bennünket utolsóknak. Az is bizonyít talán valamit, hogy az osztályunk önként vállalkozott görögből érettségizni, aztán hogy az akadémián számosan voltak köztünk jelesek és az egyetemek aránylag sokat avattak közülünk doktorrá. Mégsem juthatunk mindannyian a boldog révbé. A 29 érettségiző közül meghaltak heten, mert épen 1914-ben voltunk 21 évesek és a világháború orkánja elsodorta közülünk az osztály negyedrésztét, sok kedves, Patakot híven szerető lelket.

Az emlékezés mellett tegye aranyossá ezt az ünnepet a hálaadás is. Ha felelni akarunk erre a kérdésre: Mi nekünk Patak? csak a legszebb kapcsolatok képeiben tudjuk kifejezni az idekötöttségünket. Ha életünk partkereső hajó, akkor Patak a világitó torony. Ha Patak aratómező, akkor mi vagyunk rajta az igéret kalászai. Ha Patak szőlő-

tőke, akkor mi vagyunk benne a gerezdes venyigék. Ha Patak mágnes, akkor mi vagyunk rajta a szent önkivületben csüngő fémszemek. Ahhoz, hogy az élet szép valóság legyen, fenséges eszmények kelljenek. Patak ebben, az Árpádokig visszanyúló történetével, a reformáció elsőnek felcsapó lángjaival, nemcsak északi fény volt a mohácsi véreóceán felett, hanem a virulás századainak hajnala. Akik itt 12 esztendő telttőlünk, egy mesés szellemi Golf-áramlás friss lehelletét vittük ki innen a magyar parlagokba.

(Vége köv.)

A Sárospataki Diákok Országos Szövetségének közgyűlése.

Csonka-országunknak közgazdasági harapófogóba szorított helyzete s az ebből folyó általános anyagi leromlás szövetségünkben is minden vonalon éreztette romboló hatását. Ez ok miatt a szintén anyagi zavarokkal küzdő szeretett Főiskolánk segítségére sem tudunk olyan eredményesen sietni, mint ahogy szívünk diktálná és ahogy azt szeretett Alma Materünk megérdemelné. Előbb a budapesti egyesület vészkiáltása (1932 január 17), majd a Nyiregyházi Fiók (1932 február 7. vál. ülésen) döbentette meg szíveinket s olvadt össze a mi szeretetünk éjjel-nappali aggodalmává. 1932 április 10-én egy körlevélben fordultunk diáktestvéreinkhez, melyben igyekeztünk Főiskolánk anyagi helyzetének nem magunkat áltató, sem rémlátásokon alapuló, reális képét adni, de úgy a gazdasági romlást előidéző okok felsorakoztatásából, mint körlevelünk általános tónusából kiérezhették Egyesületünk tagjai, hogy itt a 12-ik órától van szó. Sajnos, az 1000-nél több körlevélre még csak 42 belépési nyilatkozat s ezzel kapcsolatban 416 pengő értékű segélyezésről futott be a válasz. Leverően csekély szám, ha nem mentené, vagy legalább nem magyarázná főképp lelkészekből és honoratiusokból álló Egyesületünk tagjainak napról-napra sötétedő helyzete.

Nem az őseinktől örökségbe kapott vitam és sanguinem, sed avenam non-féle jelszónak visszatérése ez tehát, nem annak a gyakran észlelt tapasztalatnak kaján mosolya ez a csekély szám, hogy nálunk az ünnepi fáklyafüsttel fogadkozásaink aranyfüstje is eloszlik, hanem az összeroppanni készülő világ gazdaság tornadójának hozzánk eljutott viharszele. Ezeket a belépési nyilatkozatokat olvasva a meghatottság könnyével telik meg a szemünk, amikor például egyik tagtársunk igazán anyagi helyzetén felül 3 évenként felajánlott 10 pengőt 30 pengős egy összegben azért küldi el előre, nehogy esetleges, de a természet rendje szerint közelálló elmulása miatt a szeretett Alma Matert valami veszteség érje (Bodolay csáthi ref. lelkész).

E melegszívű megnyilatkozásokból remény nyerünk arra nézve, hogy ha tagjaink áldozatkészsége a nyomasztó nincstelenség és a velejárási tagadhatatlan lelki depresszió miatt a jelenben nem is tud megnyilatkozni, majd kifejezést keres magának később, a viszonyok javultán, vagy esetleg

végrendeleti megemlékezésekben Nem mulaszthatjuk el, hogy e helyről is hálás köszönetet ne mondjunk azoknak, akik bibliai zélustól hevítve sietnek Főiskolánk támogatására. Bizonyára meg fog növekedni ez a szám, amikor július 1-től kezdődőleg ejtve meg a gyűjtést, a debreceni és nyíregyházi fiókok is bejelenthetik az eredményt. Az általános anyagi leromlásnak tulajdonítható azon körülmény is, hogy többszöri taggyűjtő akciónk dacára Egyesületünk tagjainak száma ma is csak 300 körül van. Az 1932 február 7-én tartott választmányi ülés a sikerebb taggyűjtés érdekében egy taggyűjtő propaganda bizottságot nevezett és ajánl a közgyűlésnek elfogadásra: dr. Rácz Lajos, dr. Trócsányi József, dr. Barth Ernő és dr. Gulyás József tagokkal.

Szerencsés formája a taggyűjtésnek a VIII. gimnáziumi osztályt végző ifjaknak beszerzése szövetségünkbe. A csengő-ünnepély alkalmával megfelelő lelki keretek között már 2 év óta esküszerező fogadalmat tesznek arra nézve, hogy mihelyt tanulmányaik végeztével Isten segédelmével állás-hoz jutnak, azonnal beiratkoznak szövetségünk tagjai közé. Hasonló színezetről kell gondoskodnunk IV. éves teológus ifjaink részére is. Talán az évszázad szövetségi közgyűlésen elmondandó fogadalmán után Elnökünkkel való kézfogással pecsételnék meg belépő szándékukat. Ugyanakkor a nyiregyházi fiók által évről-évre 30 pengős jutalomdíjjal koszoruzott ódáját szavalná el egy teológus ifju-szerző. Megszívlelendő javaslat gyanánt ajánljuk Közgyűlésünknek azon választmányi indítványt, hogy a Főiskoláért égő lelkű főpásztorunk esperesek útján szétküldendő körlevélben szólítaná föl lelkészeinket részint a szövetségbe való belépésre, vagy tagok felkutatására. A megnehezedett időket legjobban érező lelkésztestvéreink önmagukat segélyezik a Szövetségbe való belépéssel, mert ezáltal Szövetségünknek adnak lehetőséget fiaik segélyezésére. A lelkészi értekezleteken különösen jó alkalom kínálkoznék a Szövetség céljainak ismertetésére lelkészeink előtt, a téli vallásos estélyeken pedig a falu népe előtt, minthogy olyan értesüléseink vannak, hogy a Szövetség komoly, valódi célja felől még a lelkészek között is kevesen vannak értesülve.

Igen tisztelt Közgyűlés! Szövetségünk ugyan 1928 október 6-án fejezte be szervezkedését, de csak alapszabályainknak 1929 július 8-iki jóváhagyása után kezdhettük meg hivatalos egyesületi életünket. A vezetőségnek három évre szóló megbízatása tehát 1932-ik év mai közgyűlésén lejár. Megbízatásunkat tisztelettel tesszük le megbizóink kezébe. Hála Istennek szövetségünk már túl van a magyar egyesületeket jellemző betegségen: az üdvözítő levelek tultengésén s a morbus hungaricuson, már átléphetnek a fontosabb alkotások útjára. Mindenesetre azon megnyugvással hagyjuk itt tisztünket, hogy ha fényes eredményeket nem is értünk el, Istentől kapott lelki siklusainkkal minden lehetőet elkövettünk, amit Egyesületünknek és szeretett Alma Materünknek érdeke megkövetelt. Árassza ki az Egyesület további életére gazdag áldását az eszmények istene!

Comenius.

Kis beszéd a dolgok pontos megnevezésének hasznáról.

Elmondtam a II. (u. n. ianualis) osztály felállításának idejében, márc. 14-én.

Minden rendű kiváló hallgatóim!

Közeledik, Isten kegyelméből, a tavasz ideje, mely mindent újra életre fog hívni; az éjnap-egyenlőség ideje, amikor az egész világ minden nemzeténél az éj egyenlő fog lenni a nappalal; a napfényes idő, amikor a nap az állatöv északi jegyeit végigjárva és nekünk csaknem függőlegessé válva, ritkán tűnik el a szemhatárunkról. Adja az Isten, hogy az egyház tavasza is, visszatérjen! Adja az Isten, hogy a bölcsesség napja a mi látóhatárunk felé is emelkedjék! Adja az Isten, hogy a mi nemzetünk számára is meg legyen a legműveltebbekkel való egyenlőség! Mert ide irányulnak a mi megújító törekvéseink, melyeket a méltóságos fejedelmek akaratóból s a ti kérésekre vállaltunk fel. Halmozzatok kérést kérésre, kedveseim, hogy amilyen biztosan elérjük azokat, amiket a természet folyásától várunk, Isten segítségével olyan biztosan bírjuk azokat is, amiket nekünk a művészet szorgalma ígér.

A minap megnyitottuk és a módszer szabályaival elláttuk a latin iskola első, vestibuláris osztályát, melyben a műveltség ujoncainak a dolgok és a nyelv ismeretének első, de szilárd alapjait kellett lerakniuk. Ma ránk a II., a ianualis osztály felállítása következik, amelyben az igaz tanulás jelöltjeinek a dolgok és a nyelv egész szerkezetét egyszerű és természetes rendben kell előadni, hogy elméjüket a magasabb tudományokhoz szabályosan előkészítsük.

Mivel itt nekem előbb valamit mondanom kell, azon gondolkoztam, hogy miféle beszéd tárgyat válasszak. Kedvem lett volna a rend és a fokozat hasznát megmutatnom, vagy annak a szükségéről beszélni, hogy a tanultság palotájába ne az ablakon át, vagy a földalatti folyosókon törjünk be, hanem az előcsarnokon, az ajtón s a termen át lépünk be. Mégis, közelebb jövén a dologhoz, jónak láttam a dolgok pontos megnevezésének hasznáról tartani egy kis beszédet, mert ez nemcsak minden tanultsághoz távolról vezető út, hanem közvetlenül bevezető legtártabb ajtó is. Mig gondolataimat e tárgyról előadom, kérlek, hallgassatok meg türelemmel. Nem foglak sokáig tartóztatni titeket, ha figyelni látlak benneteket.

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Révész Kálmán emlékünnap.** Az alsóbor-sodi egyházmegye Lelkészegegyesületének elnöke arról értesíti lapunkat, hogy boldog emlékü dr. Révész Kálmán püspökről tartandó emlékbeszéd a július 4-i lelkeszértekezés során elmarad azért, mert egy későbbi alkalommal egészen önállóan

őhajt megemlékezni emlékünnap keretében a megboldogult püspök urred.

— **Janka Károly** kormányfőtanácsost, főiskolánk egyházi gondnokát a főiskolai tanári kar nevében Elekes Imre közigazgató az igazgató-tanács és a tanári kar együttes gyűlésében meleg ünnepelésben részesítette abból az alkalomból, hogy gondnoki tisztét továbbra is megtartotta. A nagy érdemekben gazdag, munkás és alkotó vezért a tanári kar mellett lapunk is melegen köszönti ez alkalomból.

— **Hírek a főiskolából.** A theologusok országos konferenciáján Szabó Zoltán theol. h tanár: Miért szeressem a falusi gyülekezetet címmel tartott előadást. — Dr. Mátyás Ernő és dr. Vasady Béla theol. tanárok, a Soli Deo Gloria Szövetség konferenciáján tartanak előadást. — Dr. August Lang, akit a főiskola legutóbbi tiszteletbeli tanárrá választott, főiskolánk iránti érzelmeit úgy nyilvánította ki, hogy Halleban, dr. Ottó Eissfeldttel karöltve, Nagy Árpád végzett theológust és Martin Miklós volt szeniort $\frac{1}{5}$ díjas helyre vette fel az ottani Ausländerheimba. — Egressy Lajos végzett hittanhallgató Utrechtbe kapott ösztöndíjat. — Tóth Lajos, a főiskola új szeniora július 1-én kezdi meg hivatalát.

— **Urbán Barnabás** főgimnáziumi tanárt június hó 30-án avatták doktorrá, a debreceni Tisza István Tud. Egyetemen. Diszertációja címe: „A középiskolai matematika és fizika tanításának szerepe a világnézet kialakításában“. A szép sikerhez gratulálunk.

— **Egyházkerületünk leánygimnáziumának igazgatótanácsi gyűlése.** A miskolci leánygimnázium igazgatótanácsa június 22 én ülést tartott, Farkas István püspök urunk és Molnár Gyula igazgatótanácsos elnökle alatt. Püspök úr köszöntvén az igazgatótanácsot, Dombó László igazgató kegyeletes szavakkal emlékezett meg dr. Révész Kálmán püspök úr haláláról. Bensőséges tisztelettel jelentette be Dókus Ernő főgondnok úr lemondásával kapcsolatban a tőle való hivatalos elválást, mely voltaképp még szorosabb lelkikapcsolódást jelent. Üdvözölte a megválasztott és beiktatott új püspökünket. Jelentette, hogy a kerületi közgyűlés Román Ernőt igazgatótanácsossá választotta. — Egyéb jelentések során örömmel hallgatta igazgatótanács, a miniszteri és egyházkerületi megbízottak elismerő jelentéseit az iskola életéről. A 6 ki-tüntetéssel és bukásnélküli eredménnyel végződött érettségi vizsgálat a kemény és szép munka következménye. Sajnálattal kellett tudomásul venni, hogy ennek az önerejéből élő, nemes intézetünknek államsegélyét a kormány ismét leszállította 10%-al. Ezt a különbözetet csak a tandíj emelésével hozhatja be az igazgatótanács. Viszont leszállította a internátusi díjakat: 960 pengőről 840 pengőre, illetve kerületbeli lelkész és tanító gyermekei részére 700 pengőre. A tandíjak is havonta fizethetők. Az iskola részére adományozóknak szívből köszönetet mondott az igazgatótanács. A jövő évben a gyorsírást kötelezőleg tanítják a IV—V. osztályokban.

— **Beveridge Vilmos** dr. skót lelkész elhagyta hazánkat és a skót misszió vezetését J. Calder vette át.

— **A sárospataki ref. egyház énekkara** 50 éves fennállásának emlékére zászlószenteléssel egybekötött ünnepélyre készül.

— **Uj folyóirat: „Református Világ szemle“** címmel jelenik meg negyedévenként. Szerkeszti és kiadja Csekés Béla. Szap. A 2. száma 55. oldalán Ravasz László, a pataki iskoláról melegen emlékezik meg.

— **Kenferenciák, gyűlések.** Debrecenben több napon át tartott a theologus konferencia, amelyen intézetünkbelül körülbelül tizen vettek részt. — Négy napos volt Sátoraljaujhelyben a Magyar Keresztény Leányok Egyesületének konferenciája, melyen Farkas István, Victor János dr., Domján Elek és mások tartottak előadásokat, szombaton pedig a sárospataki könyvtárát nézték meg. — A ref. tanítók gyűlése Debrecenben szintén több napon át volt. Ezen Csikesz Sándor, Mitrovics Gyula, Török Károly, Kántor Mihály, dr. Nagy Lajos, Baltazár Dezső, Farkas István és mások működtek közre.

— **Tandijkedvezmények az 1932—33. tanévre.**
I/a osztály: Dévay Zoltán, Lengyel Ferenc, Szabó József, Széll Ferenc $\frac{1}{8}$ -ad kedvezmény. Biró József, Igaz Zoltán, Király István fél kedvezmény. Novák Éva a róm. kath. nyilv. tanulók által fizetendő tandíjat fizeti. I/b osztály: Illésy Sándor, Kassay Lajos $\frac{1}{8}$ -ad kedvezmény. Jónás András, Kőszeghy Zoltán, Nagy György, Pathó Zsigmond, Román János, Szabó István, Takács Béla $\frac{1}{4}$ kedvezmény. Fekete Barnabás, Kuthy Lajos, Paszternák László fél tandíj. Novák Ilona a róm. kath. nyilv. tanulók által fizetendő díjat fizeti. II/a osztály: Szabó Sándor $\frac{1}{8}$ -ad kedvezmény. Barsi Ernő, Boross Imre, Demeter Gyula, Horkay József, Orosz Tamás $\frac{1}{4}$ kedvezmény. Bartha János, Nyék Boldizsár fél kedvezmény. II/b osztály: Berzeviczy István, Kozma Károly $\frac{1}{8}$ -ad kedvezmény. Galuska Imre $\frac{1}{4}$ kedvezmény. Halász András fél kedvezmény. III/a osztály: Benkő Lajos, Radványi László $\frac{1}{4}$ kedvezmény. Balázs István, Barla Árpád, Király Kálmán, Petró Bálint, Rácz Jenő fél kedvezmény. Barczy Gyula, Imri Ferenc $\frac{3}{4}$ kedvezmény. III/b osztály: Bodnár Demeter, Pollák Géza $\frac{1}{4}$ kedvezmény. Daróczy Zoltán, Erdős Károly, Meggyasszay Viktor, Tarnay László fél kedvezmény. IV. osztály: Gyulai László $\frac{1}{4}$ kedvezmény. Baranyi András, Csöri István, Joó Károly fél kedvezmény. V. osztály: Széll József $\frac{1}{8}$ -ad kedvezmény. Sikoly Károly, Szacsury István $\frac{1}{4}$ kedvezmény. Hazagh Mihály, Pongó István $\frac{1}{2}$ kedvezmény. VI. osztály: Frenczel Béla, Kovács Zoltán, Kóris Lajos, Kulcsár Dániel, Mercz Dániel fél kedvezmény. Ruszkay András $\frac{3}{4}$ kedvezmény. VII. osztály: Tussay János $\frac{1}{8}$ -ad kedvezmény. Ablonczy Dániel, Balogh József, Botor Péter, Gutper Imre, Kovács Pál, Marsalkó Bertalan, Várady Sándor $\frac{1}{4}$ kedvezmény. Gyenes István. Jónás Imre. Keresztény László, Mester Béla, Ördög László fél kedvezmény. Ablonczy György. Jánosi Ferenc $\frac{3}{4}$ kedvezmény. Mansárd-lakás: Keresztény István, Pongó

István, Frenczel Béla, Barczy Gyula, Király Kálmán, Meggyasszay Viktor, Imri Ferenc, Németh István, Nyéky Boldizsár, Király István, Biró József, Kiss Miklós.

— **Apró hírek.** A szegedi egyetem jövő évi rektora és dékánjai mind reformátusok. — Miskolcon 4-én lelkészértekezlet lesz. — Felekezeti népiskolák nem szedhetnek tandíjat.

— **Pataki tanárok emléke kortársaik verseiben.** Szikszai Balázs sírverse *Balsarati Vitusz* sírjára.

Itt eme siri gödörben Balsarati Vitusznak
Csontjai nyugosznak teste halála után
Költő volt, aki még Phoebusnál is jelesebb volt,
Igy híret, a dicsőt, nem fedi sír soha el.
Orvos volt, de keveslé gyógykezelésre a testet,
Ambroziás szert ad lelki betegnek írúl.
Igy gyógyítja e kettős szerrel régi betegjét,
Hogy érezze egész szervezetében a jót
Boldog az, aki tanulással meg tudta szerezni
A belső tudomány kincseinek tömegét.
Am ha az emberben jóság van s józan okosság
És erkölcsi szigor s sziklaszilárd becsület
S jók számára való szíves szolgálati készség:
Sintén mind nagy okok, megkoszorúzni valók.
Sírjon a pannoni táj, jajgasson a bánatos egyház,
Nyögjön a pieri kar bús csapataba' a dal!
Hajh, ide hullsz, honi földünk pótolhatatlan erénye,
Hajh, ide jutsz s sok jó véled a semmibe tün!
Am az utókor az érdemedért hálával övezve
Neked méltán dús hírkoszorúval adóz.
Rólad zeng a dicséret s emlékezve nevedről,
Méltó háladal a csillagos égig emel.
Menj. Vit! hozzád semmi jogot nem tart a halál majd,
Híredet elmúlás nem fedi, Vit, soha el.

Beregszászi Péter elégiája *Balsarati* halálára.

Mint még zsenge gyümölcsökkel tele büszke sudára
Északi szél által zúgva a mélybe terül
És dús terméssel bőven teli ágai törvén,
Földre zuhan, szomorún porba temetve fejét:
Ugy sújtotta időnap-előtti halála Vitusznak
(Mert költészetnek fő művelője vala)
Omlásával a hont, mely roskadozó maga is
És a szegény népnek könnyteli kárt okozott.
Gyászba borúlva zokogjál, pieri kar és te Caména,
Megsebzett arccal könnyeket onts, honi táj!
Mert szomorú hamvába omolt — óh könnyek — e phoenix,
Kit fel nem támaszt már soha semmi halál.
Ót, az imént még méltó dicskoszorúnak örülőt,
Kebledről a halál hírtelen elragadá.
Hogy ne legyen, aki majd megvigasztalna bajodban,
Míg a pogány járom téged a földre szorít.
Hogy ne legyen vesztett harcok s roppant nyomorúság
Szörnyüségének paeoni éneke.
Nem könyörül ember rajtad már; többire nézve
Bízd, híres magyarom, égi uradra magad!

* Hogy milyen költő volt, mutatja e verse;

Int az idő, cihelődjünk már, hívnak honi tájak,
Hogy az elég terhes útra kilépjén a láb.
Nincs nehezebb, mint megkezdett haladásba' megállni,
Igy, mit alig kezdtünk, félbeszakítva marad.
Am, hogy a sors bajait mind bölcs türelemmel előzzem,
Bátor léptekkel mégyek a rosszak elé.
Hogy ha a sors maga nem vígan mosolyogva nevet rám,
En meglegedten bajban is élni tudok.
Nektek, társak, akikre a dolgok jobbsoru légköre vár,
Tudós kebleteket tölts be jó tudomány.
Kívánom, hogy vígan éljetez annyi sok évig,
Mennyit az agg regé mond Nestora élte felől.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. K. A. O. Cikketet rövidesen közölni fogom. —
S. J. R. Irásodra igyekszem mielőtt sort keríteni.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
---	--	--

TARTALOM. *M. J. Farkasfalvi Farkas Géza. — Dr. Hegyaljai Kiss Géza: Lelki mágnesség. (Vége.) — M. E.: A P. D. O. Szövetségének közgyűlése. (Folyt. köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.*

Farkasfalvi Farkas Géza

Egyházkerületi főgondnokká választásakor.

Amilyen meglepő, sőt megdöbbenő és szinte elképzelhetetlen volt, hogy tiszánineni egyházkerületünk éléről visszavonul világi főgondnokunk, Dókus Ernő, az egyetemes konventnek is világi elnöke, magyar református egyházunknak nemcsak hivatali tisztére nézve első világi funkcionáriusa, hanem érdemben, megbecsültetésben, lelkülete és jelleme érett kiteljesedésében is egyik legelső személyisége, a mi igazi dicsekedésünk, büszkeségünk és szemünk fénye, éppen annyira nem lep meg, sőt természetes és magától értetődő s nemcsak reménységgel és biztatással, hanem jóleső megnyugvással, örömmel és a mi örökkévaló Istenünk iránti hálával tölt el, hogy áldott nyomdokaiba egyházmegeyi gondnokaink kiváló karából, a méltók közül a legméltóbb, az abauji egyházmegeye és a sárospataki főiskola nagyérdemű gondnoka, Farkasfalvi Farkas Géza lép. Tiszánineni egyházkerületünk gyülekezetei ritka egyértelműséggel őt választották egyházkerületi főgondnokká s vezető személyiségeink őszinte elismeréssel és hódolattal az ő kezébe óhajtják letenni a vezéri pálcát. A szívek talán nem is tudnának belenyugodni abba, hogy egyházi ügyeink vezetésének élén nincs ott „our great old man“, a mi bölcs és nagy öregünk, ha nem ugyancsak a szívek választottja. Farkasfalvi Farkas Géza lépne a helyébe, akit a lemondó nagy főgondnokhoz, aki munkáiban, törekvéseiben, élete küzdelmeinek nagy célkitűzéseiben és abban az ösztönzésben, hogy neve és iránta való tiszteletteljes szeretetünk kötelez az örökségül hagyott feladatok hű szolgálatára, emberileg szólva: örökké a mienk marad, a vérség kötelékei is fűznek.

Ugyanis a választás ünnepi fénye és felzajló öröme sem fedi el előttünk azt a szörnyű és megdöbbenő helyzetet, amelyben ma egyházaink és iskoláink vannak, sőt a válságnak még jobban kibontakozó arányait, amelyek ránk elkövetkeznek.

Nem a Cassandra-hang sir fel bennünk. Intézményeink nagy leromlását sejtve. Ez a Cassandra bennünk már régen meghalt. A mi nagy

litionunk, az ezeréves, dicsőséges Magyarország, benne az intézményesen megerősödött, természeti és törvényes jogaihoz végre hozzájutott magyar református egyházunk, régi koncepciójában már összedől. A külső keretek fennmaradása senkit ne tévesszen meg. Ha robajló zajjal még erős bástyafokok leszakadnak, az az egyetemes összeomlás elkerülhetetlen kísérője.

A mi félelmünk és megdöbbenésünk a ma válságával szemben abban a szinte átfoghatatlan bizonytalanságban van, amelyben magyar állami létünkre a politikai válság után a megoldatlan kérdések egész légiója fog rászakadni a mindenfelé égő és kigyuladt Európa közepén, ahol mi most nagyon elszigetelt, begubózott, lefojtott és életképtelen életet élünk s úgy látszik, még nem találtuk meg azt a biztos ösvényt, amelyen ezer éves multunkhoz méltóan járnunk kell s főleg nem vontuk le a kemény, fájó konzekvenciákat és életünket gyökerében nem változtattuk meg. Egy pusztító szörny mindenestre él közöttünk: a korrupció, amelyet még nagy hatalmak gazdag erőforrásai se tudnának kitartani és mohó étvágya miatt kielégíteni.

Ebben az egyetemes bizonytalanságban biztatólag és megnyugtatólag hat a mi főgondnokválasztásunk.

Mert bármenryi érdem fűződik is már a Farkasfalvi Farkas Géza nevéhez, bármilyen elismeréssel illessük is eddigi működését, az ő személyiségére nézve az a legjellemzőbb, hogy ő a válság öléről nőtt ki. A mélység mélyén mutatta meg őt nekünk Isten jóságos keze. Élete folyása úgy alakult, hogy neki, mint a katonának egész emberként kellett küzdenie hazája fizikai étetéért, nemzeté földi megmaradásáért.

S ekkor tapasztalta meg, hogy ez a harc lelki és szellemi harc is és Istennek azok a választott eszközei, akik életüket nem sajnálják oda adni emberi életünkkel összeforrott szentséges eszményeink: hazánk, nemzetünk, hitünk, egyházunk szolgálatára. Innen az ő nemes konzervatívizmusa, amely nem enged elveszni az ősi földből egyetlen göröngyöt sem és küzd régi világunk minden bevált igazságáért és intézményéért. Innen

tüzes és lobogó magyarsága, amely szeretetével öleli át e földnek minden felekezetét és fiát. És innen evangéliumi hite, mely bizakodással tölti el Isten országa győzelme iránt, mikor a tulajdon, a család, a haza és művelődés, emberi szabadság és emberszeretet ellen hóhérlegények sátáni ereje szervezkedik és indít istenellenes ostromot, hite, hogy igazságot, békét, munkát, segítséget és megváltást Isten ad és nem a Sátán.

A Farkasfalvi Farkas Géza megválasztásában az a felemelő, hogy ő vállalja a küzdelmet, kész a harcra. Tudja, hogy semmi el nem végeztett. Minden mozdulatával ragályozza, hogy alkotni kell. Az az alkotás csak a múlt talaján történhet. És ennek az alkotásnak bele kell kapcsolódnia a jövőbe. Ennek az alkotásnak Isten örökkelvő világából kell merítenie az erőt. Azért látjuk őt régi vártornyaink bástyafalán. A régít védi. Az újat építi. Konzervatív és haladó. A ma követelménye zug át lelkén.

Nem elzárkózó. Nem a magasságban trónoló, aki csak uralkodik és parancsol. Nagyszerű bajtársi lélek, aki tudja, hogy seregekre van szüksége a győzelemhez és megnyitak előtte a szívek, amint rászónyi kuriájának kapui megnyitak az ügyes-bajos dolgaikban hozzá seregestől odaérkezők előtt.

Nem lesz pusztán elnök, aki aktákat intéz és gyűléseket vezet. Kezdeményező, alkotó, építő erők fognak belőle kiindulni.

A politikában is hü bajtárs volt, aki a nemzetmentés hőseit támogatta Klebelsberg Kunó grófban és alkotásaiban s együtt a Tisza István eszméi megvalósítására törekedtek messzenéző kezdeményezéseikben.

Örömünkre szolgál, hogy volt szava a magyar parlamentben a nemzet becsületét aláásó visszaélések ellen s egész magatartása bizonyítja, hogy egészséges utálat tölti el a közéleti szennyel szemben. Amikor belepillautott a nemzet földi sorsa intézésének műhelyébe, siet a lelki hatalmak, az egyház, az evangéliom, a hit erejéhez, hogy a nemzeti élet munkája szilárd alapokra épüljön.

Az eljövendő harcok idején nagy biztatásunk, hogy kemény harcost nyertünk egyházi ügyeink élére új főgondnokunkban. Mert megváltozhatnak a viszonyok, jöhetnek a nagy társadalmi átalakulások, megindulhat az állam és egyház szétválasztásának küzdelme is, de állniok kell szerte a magyar földön Isten hajlékainak, a mi templomainknak és zengeni kell bennök Isten beszédének, az Igének és állniok kell templomaink mellett a mi zsoldos és hitvallásos, magyar iskoláinknak, az anyaszentegyház veteményes kertjeinek.

Valaki azt mondta, hogy új erőteljes püspökünk mellett új Simeonként újult volna meg Dókus Ernő főgondnokunk. Ám ő visszavonult a külső harctól. Legyen áldott a búcsúja és a pihe-nése. És az új főgondnoknak új püspökünk oldalán legyen áldott a küzdelme és Isten szent nevében végzett munkája. Életét az Ő szent keze használja fel és dicsőítse meg az Ő örök dicsőségére.

M. J.

Lelki mágnesség.

Elmondotta: dr. Hegyaljai Kiss Géza Sárospatakon, 1932 június 19-én, a húszéves érettségi találkozón.

Valami egészséges liberalizmus volt az, ami bennünket Rákóczi városában, Kossuth főiskoláján szárnyára vett. A vallásosságnak nem ismertük meg a szemforgató szendeségeit, de felszívunk magunkba valami harcos keménységet, ami a teológus vénáját vitte a gimnazista és a jogász szívekbe is. A magyarságunk felséges mintákat kapott a törhetetlenné formálódásra. Példát mondjak erre? Sokat lehetne felhozni, de legyen elég egy. Az 1900-as évek derekán nem volt még külön ünnepe október 6. Nálunk éppen számtanóra következett. És a matematikai pontossággal haladó Maller Sándor azzal kezdte az előadást, hogy elsoroltatta az aradi 13 vértanút és azok sorsának tanulságait. Ha már a mennyiségtan szigorú professzora is tudott alkalmat találni, hogy csókot váltsunk a történelem géniuszával, mennyivel inkább a többi tanár, aki Róma vagy Carthago dicsőségében is a magyar hazaszeretetnek tudott tükröt tartani. Nyugodt szívvel vallást tehetünk, hogy abban a szellemi kincsben, amit itt kaptunk, ami tudás volt, az jó alapja lett további haladásunknak; ami pedig erkölcsi erő volt, az jó acélja lett a jellemünknek, hogy minden kockafordulás és sorsdöntés közben megálljuk helyünket az örök emberi eszményeket követő egész férfiak módjára.

Fogadják mindezért leghálásabb köszönetünket mindazok, akiknek erkölcsi életünk kialakításában személyes érdemük volt. Elsősorban dr. Rác Lajos első és Csontos József utolsó igazgató urunk. Elekes Imre közigazgató úr, mint szigorúan, de bölcsen és melegen szerető osztályfőnökünk és minden élő, kedves tanárunk. Akiknek pedig nem szoríthatjuk meg hálával a kezüket, azoknak a sírjára visszük el emlékezésünk virágcsokrait.

Boldogoknak valljuk magunkat, hogy Patak diákjai voltunk és Patak nemhogy kisebbedne szemünkben a távolsággal, hanem Istennek hála, szakadatlanul nő. Mint eszmény akadémiaja megcsokolásával sem lett erőtelenebb. A 400 éves Alma Mater dicsőségben, mágnéses erőben folyvást hatalmasabb lesz. Mint intézmény, bár országunk körülötte összezsugorodott és a diákrekrutáló hátmegettes terület nagy részét elvesztette, de a Theológus Internátussal és az Angol Internátussal, a gimnázium korszerű és fényes kiépítésével, híre-neve ragyogásával ma még inkább az, mint hajdan: az időben időtlenséget hordozó, az erkölcsi eszménység jegyében tündöklő csillag, mely alatt új tenyészete kezdődik a magyar nemzeti művelődésnek.

Mióta Hazánk Trianon bárdjai alatt vérzik, az volt a legnagyobb örömünk, hogy Sárospatak Főiskolája nem kisebb, hanem nagyobb lett és mi Anteusz szívével jövünk ide mindig eszményeinkért való kitartásunkhoz erőt szerezni. Az Isten tegye áldottá a mi drága Alma Mátérünket, mint eszményt, mint gyarapodó realitást és az Isten tegye

áldottá azokat, akik mint nevelői egyéniségek új nemzedékek kezébe adják a Rákóczi és Kossuth lobogóját. Mert mi, akik lelkesült rajban repültünk ki innen, a tanítványi szeretet szent mágnességével, a szellemerkölcsi erőknél ehez a forrásához kívánunk ide mindenkor visszazállani!

A P. D. O. Szövetségének közgyűlése.

Novák Sándornak nagy érdeklődéssel hallgatott formájában is megkapó főtitkári jelentése nyomán termékeny megbeszélések támadtak a felvetett javaslatok körül, főképen a főiskola anyagi támogatásának megszervezése dolgában. A tisztújításra vonatkozó javaslatot a közgyűlés Marton János indítványára a következő közgyűlésre halasztotta, hogy az új tiszti karnak nagyobb számú diákszövetségi tag adjon megbízást. De a diákszövetségi munka lendületesebb végzésére mármost megválasztotta a szövetség titkárokat Barth Ernő p. u. titkárt, a szabolcsi fiók titkárát és a mindenkori szeniort. Utóbbit azzal az indoklással, hogy a diákszövetségnek a mai diáksággal is meg legyen az élő kapcsolata.

A megbeszélések után Rehá Pál olvasta fel a budapesti fiók működéséről szóló jelentését. E fiók intenzív működéséről szóló jelentést is meleg érdeklődéssel hallgatták a jelenvoltak. Ennek nyomán az Országos Szövetség és fiókjai közötti tagdíj megosztás körül folytak megbeszélések.

A tárgysorozat további tárgyalása során Barth Ernő, a szabolcsi fiók titkára olvasta fel nagyjértékű jelentését, amelyet a Szövetség életére vonatkozó nagy jelentőségű tekintettel az alábbiakban teljes terjedelmében közlünk.

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Szavazatbontás.** Folyó július hó 4-én ült össze az a bizottság, mely a megüresedett főgondnoki tisztre leadott szavazatokat felbontotta. A bizottság tagjai Farkas István püspök elnöke alatt a következők voltak: Gróf dr. Haller József miskolci főgondnok, dr. Enyedy Andor egyházker. I. főjegyző, dr. Molnár Gyula, dr. Kovács Kálmán és dr. Horváth Zoltán egyházkerületi képviselők. Megállapítást nyert, hogy az egyházkerület kétszázkilenc gyülekezetéből összesen: kétszázhuszonhét szavazatot adtak le. Valamennyi szavazat főiskolánk nagynevű gondokára, abauji egyházmegyei gondokra, Farkasfalvi Farkas Géza országgyűlési képviselőre esett, aki így teljes egyhangúsággal lett egyházkerületünk főgondnokává. Az ő megválasztásának jelentőségével vezércikkünkben foglalkozunk.

— **Balog Jenő** a Református Egyetemes Konvent világi elnöke. Farkasfalvi Farkas Gézának egyházkerületi főgondnokká történt megválasztásával alkotmányosan is elfoglalja a lemondott Dókus Ernő főgondnok helyét, a Ref. Egy. Konvent világi elnöki székét a hivatali szolgálat sör-

rendje szerint utána következő főgondnok dr. Balog Jenő titkos tanácsos, az országgyűlés felsőházának tagja.

— **Gróf Degenfeld Pál** felsőházi tag. Egyházkerületünk főgondnok választásával új taggal bővül református egyházunk hivatalos felsőházi képviselője: gróf Degenfeld Pállal, a tiszántuli egyházkerület főgondnokával.

— **Pósa Péter** miskolci pap. A miskolci egyházközség f. július hó 3-án tartott közgyűlésében Pósa Péter cserépfalusi lelkész, az alsóborsodi egyházmegye kiváló esperesét választotta meg lelképásztornává. Szívvel gratulálunk.

— **Teleki Pál gróf a Jamboree kormánybiztosa.** A Kormányzó Ur Öföméltósága gróf Teleki Pált, a IV. Világjamboree parancsnokát a Jamboree kormánybiztosául kinevezte.

— **A Főiskolai Kórus körútja jun. 18—jul. 3.** A pataki theológus ifjuság 22 tagból álló Kórusa az iskolai év befejezése után utra kelt, hogy imádsággal, énekekkel és dalal „gondozza“ a magyar falvak csüggedő lelkeit. Már utána vagyunk a szép körutnak s sokkal szebben, sokkal tartalmasabban sikerült, mint azt elképzeltük. — Utunk első állomása Gönc volt. Szinte gyökeret vert lábunk, mikor „dallal“ akartuk üdvözölni az állomáson váró vendéglátóinkat, — s a gönci Énekkar ajkáról hangzik felénk az üdvözlő dal. Nem beszélünk, nem szónokoltunk a fogadó ének után, hanem csak az öröm, egymásratalálás érzésével fogtunk kezét a barna arcú, kérges tenyerű nótás testvérekkel. A fogadtatásról, amelyet vendéglátó gazdáink részéről úgy Göncön, mint Abaujváron, Alsófűgödön, Forróencsen, Szikszón, Alsóvadászon, Kiskinizsen, Csabán, Szirmán s Alsószolcán élveztünk, azt hiszem, ahányan voltunk, annyiféleképen, — de mindnyájan a legnagyobb hálával, köszönettel és örömmel irhatnánk. Egy-egy kiszállásunk alkalmával vallásos ünnepélyt rendeztünk, amelyen kórus- és zeneszámmal. — szavazatokkal igyekeztünk a templomot mindig zsufolásig megtöltő közönséget gyönyörködtetni. Egy néhány helyen „vigestélyt“ csináltunk s hála Istennek sikerült a megtört szemekbe, a borus ábrázatokra odavarázsolni, hacsak 1—2 órára is az öröm érzését. A sok-sok mondanivaló közül hadd írjak még le egy-két dolgot. Célunkat elértük: Eleven pataki diákok jártak ott is, ahol talán még soha sem láttak (Encs), szép éneket hallottak, ahol talán még sohasem hangzott fel a négyszólamú ének. De kaptunk mi is sok mindent. Kaptuk a magyar emberek áldozatra még mindig kész szeretetét. Különösen lelkünkben él minden helyen a lelkész urak útegyengető szeretete, azután házi gazdáink és asszonyaink és kisasszonyaink befogadó és „búcsú“ szeretete. Hadd emeljem ki mindenből Pollák János forróencsi róm. kath. plébános ur magyar lelket mindig szívesen fogadó szeretetét, aki a legnagyobb örömmel ajánlotta fel estélyünk megtartására az iskolát. Most amikor dióhéjba foglaltam a Kórus „körútját“, csak halvány kifejezést akartam adni a hálánknak mindazok iránt, akik utunkat a „megvalósuláshoz“ juttatták.

T. L.

— **Morvay István** a magyar ref. egyház külmisziói utazó titkára jun. hó. 19-én Bodrogkereszteuron volt, ahol d. e. hirdette az Isten igéjét, este pedig vetítettképekkel kísért külmisziói előadást tartott. Előadását szép számmal hallgatta meg a közönség és külmisziói érdeklődésének 15 pengő perselyadománnyal adta bizonyosságát.

— **A Vasárnapi Iskolai Szövetség** folyó évi július 21—29. napjain a Tahi mellett levő Diák-táborban konferenciát rendez, amire a vasárnapi iskola munkásait és barátait szeretettel meghívja. Az előadások a Rio de Janeiróban ugyanabban az időben folyó világtkongresszus fontosabb tárgyaival foglalkoznak. Részvételi díj az egész időre 2 pengő. Szállás és ellátás (reggeli, ebéd, vacsora) naponként 2 pengő. Nagyon jó alkalom testi-lelki üdülésre, sétákra, dunai fürdőkre. Kedvezményes vasuti és hajójegyek. Jelentkezési határidő július 15. Részletes felvilágosítást ad a Fecske szerkesztősége Budapest, I., Somlói-ut 70.

— **Pár hely van még üresen** a Soli Deo Gloria Szövetség középiskolás internátusában. Minden szülő, aki érzi fontosságát és jelentőségét, hogy gyermekét mély református szellemben neveltesse, az egyetlen budapesti református középiskolás fiuinternátusban, érdeklődjék a részletek után. Havi díj 80 pengő, bennfoglaltatik napi ötszöri bőséges étkezés, korrepetálás, angol, francia, német, holland társalgás, szaktanárok felügyelete. Kérvények lelkészi vagy vallásügyi ajánlással Budapest, IV., Múzeum-körut 37. II. küldendők július 20-ig.

— **Főiskolás református fiuinternátus** Budapesten az egyetemektől pár percrenyire, a Soli Deo Gloria Szövetség otthonában. Havi 20 pengőért családias, kényelmes otthont és református szellemet biztosít Szövetségünk a bentlakóknak. Kérvények július 20-ig küldendők be. Budapest, IV., Múzeum-körut 37. II.

— **Nyugtázás.** A Főiskola ez évben érettségizett növendékei köszönettel nyugtázzák a következő felülfizetéseket: Forgács Gyula 5 P, Elekes Imre 3 P, dr. Jakob Károly 0'80 P, Szilágyi Benő 5 P, Boros József 1 P, dr. Kókai Kun Béla 0'60 P, Orbán István 0'30 P, Hazay Béla 0'50 P, Baksy István 0'80 P, Adamik Ferenc 2 P, Szabó József 0'30 P, dr. Hegyaljai Kiss Géza 0'80 P, Leskó István 0'80 P, Ósváth József 0'80 P, Nádasdy O. 0'80 P, N. N. 0'80 P, Benkő Béla 0'30 P, Vargha Gábor 0'80 P.

HIVATALOS RÉSZ.

VIII. sz. Körlevél.

Kérelem a Lelkésztestvérekhez!

Felkérem lelkésztestvéreimet, hogy július 7-től augusztus 1-ig személyesen ne fáradjanak be a püspöki hivatalba, — mert ez idő alatt szabadságon leszek. A püspöki hivatalhoz okvetlen felterjesztendő iratok elintézését a püspöki iroda ez idő alatt is el fogja látni.

Atyafiúi szeretettel

Farkas István
püspök.

Felhívás az egyházkerület valamennyi gyülekezetéhez!

Régi vágyunk meg teljesezésbe azzal a belmissziói konferenciával, mely aug. 2-án tartatik Lillafüreden kedvező idő esetén esetleg a szentléleki zárdaromok közelében. A konferencia célja hitünk nagy igazságaiban való elmélyedés mellett református társadalmunk egymásra nézve sokszor olyan idegen és egymástól távol élő csoportjainak lelkészek, tanárok, tanítók, presbiterek, lelkésznék, tanítónék, ifjusági és leány egyesületek, tehát anyaszentegyházunk minden buzgólkodó tagjának mély lelki közösségbe, testvéri szeretetbe való egybekapcsolása annak színe előtt, aki mindnyájunknak édes Atyja.

Minden igyekezetünk arra irányul, hogy ez a nagyszabásúnak ígérkező összejövetel hozzánk illő egyszerű keretek közt találjon megvalósulást. A konferencia előadóinak nevét és a részletes programját később ismertetjük.

A konferenciára a vonat reggel 8 óra 30 perckor indul az Anna templomtól. A lillafüredi utiköltség, valamint a helyszínen megkiszítendő ebéd összes díja 2 pengő 50 fillér. Aki ellátásáról önmaga kíván gondoskodni a lillafüredi vasutjegy fejében 1 pengőt fizet.

A konferencia vezetősége ebéd után Lillafüred és környékének megtekintését is programba vette.

A részvételt **legkésőbb július 25-ig** kell bejelenteni a püspöki hivatalba. *Későbbi jelentkezések nem vehetők figyelembe. Gondoskodás csak azokról történik, akik a jelentkezéssel egyidőben postautalványon 2 P 50 fillért, illetőleg csak vasuti költség fejében 1 pengőt küldenek.*

Mivel költségkiméltetés szempontjából külön meghívókat nem nyomtatunk, ezúton kérjük fel a lelkész urakat, fejtsenek ki hathatós propagandát a jelentkezés érdekében s a gyülekezetük köztélésébe tartozó világi személyiségeket külön is hívják meg a konferenciára, mely Isten kegyelméből bizonyára lélekemelő ünnepe lesz egyházkerületünknek. Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1932. július 5.

Svingor Jenő
egyh.-ker. belmissziói előadó.

Farkas István
püspök.

Pályázat.

Az alsóborsodi egyházmegyébe kebelezett vattai egyházközség halálozás által megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. Az állás nem kongruens; javadalma 47 kat. hold 832 □-öl szántó-, rét- és kert föld, aminek adóját a lelkész fizeti; 1100 pengőre értékelt egyéb díjlevéli tétel, ami most van rendezés alatt: pénz helyett természetbeni javadalom lesz; — és stóla. Megváltandó beruházások összege 280 P.

Az állás 1933 május hó 1-én elfoglalandó. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított 3 (három) hét. Szükséges okmányokkal és válaszbélyeggel felszerelt pályázatok Pósa Péter espereshez, Cserépfaluba (Borsod megye) küldendők.

Miskolc, 1932 július 4.

Farkas István
püspök.

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KOZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkeszek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
---	--	--

TARTALOM. *Svingor Jenő*: A keresztyénség csodája. — *M. E.*: A P. D. O. Szövetségének közgyűlése. (Folyt. köv.) — *G. J.*: Comenius. (Folytatás) — Vegyes közlemények. — *Illyés Bertalan*: Tundnivalók az egyházkerületi belmi-sziói konferenciájáról.

A keresztyénség csodája.

Azt hiszem, akik a legmélyebben és legtisztábban látják embervilágunk jelenlegi helyzetét, valamennyien tudatában élnek annak, hogy ebben a pillanatban már csak csoda mentheti meg a világot s a borzasztó ellentétek feszültségéből csak valami csoda vezetheti el a megértés és megbékélés útjára. Istennek hála, ez a csoda itt van a birtokunkban, szinte azt mondhatnám: a kezünk közt, csak alkalmazásba kell vennünk s ezt a csodát keresztyénségnek, Krisztus egyházának nevezik. Ám ha a keresztyénség, a Krisztus egyháza birtokában van ennek az emberfölötti remediumnak, miért nem mutatja meg égből eredő, világot újjászülő hatalmát? Miért tűri, hogy százezer és millió számra forduljanak el tőle, sőt forduljanak ellene a kiábrándult, megkeseredett szívek? Ennek az el és szembe fordulásnak oka egy egyszerű ténybeli tévedés. Nem értik fel az emberek, hogy egyház mint ilyen, keresztyénség mint kézzel fogható korporáció nincs, mert ez csak eszmei elgondolás, fogalom; az egyház, a keresztyénség: a szívek együttese; szóval a Krisztus egyháza az te vagy testvérem és én, ha t. i. mi valóban keresztyének, az az Krisztus követői vagyunk. S ha a mai keresztyénség nem bir csodatévő erővel, azért csak téged és engem terhel a felelőség, nem pedig ezt a szerencsétlen, egyre jobban meggyűlölt fogalmat: az egyházat.

De vajjon miben áll ez a csoda, amit a keresztyénség csodájának, a Krisztus egyháza csodájának nevezünk? Egy norvég költő remek szindarabot írt erről a témáról ilyen címmel: „Erőnkön felül.“ Egy lelkipásztorról szól, aki mélységes evangéliumi hitével és életével emberfölötti dolgokat művelt. Imádkozott a betegek mellett és azok meggyógyultak. Kievezett az őrzöngő tengerre hajótörötteket menteni, mikor senki sem vállalkozott a mentésre. de ő oda ültette egyetlen fiát a kormányhoz. Csak nagy beteg felesége mellett mondtak csődöt az imái. Mikor már úgy látszott, 10 év után megjött az égi válasz, az asszony felkelt az ágyból de néhány perc múlva halva roskadt a férje karjai közé. — Megvallom, ennek az utolsó és

annyiszor ismétlődő kudarcnak a dacára én is meg vagyok győződve, hogy ez a csodatévő erő hozzátartozik a keresztyénség lényegéhez. Velem is történt már, — mosolyogjon aki akar, — hogy éjjel 11 órakor forrón imádkoztam a haldokló hivem ágya mellett, másnap hasztalan vártam a halotti harangszót, két hét múlva álmélkodva láttam betegemet az iskola padjában ülni, mikor a vallásos estére beléptem, aztán álmélkodásom felett szégyenkeztem. Tudnom kellene, hogy „a hitből való imádság meggyógyítja a beteget.“ Jak. V. 15. A csodatévő erő hozzátartozik a keresztyénséghez, mint a virág a fájához. Senki ne csodálkozzon, ha a mai keresztyénség gyümölcstelen. Lehet-e gyümölcsöt várni a fától, melynek virágai nincsenek?

Mégis a keresztyénség csodája nem egészen ez a csodatévő erő, mint ahogy a virág nem maga az egész fa, hanem annak csupán a dicsekedése és igézetes reménysége. A keresztyénség csodája az az óriási, mondhatatlan tény, hogy a *Krisztus él*. Az élő Krisztus és a vele való szent közösség a keresztyénség csodája. A keresztyénség ugyanis a szálló vesszők: élő emberi szívek együttese, beleoltva az örök szállótökébe: Krisztusba. Minden csoda csak reflexe, arktikus, poláris fénysugara az egyetlen örökkévaló csodának, amely a te szívedben és az enyémekben felhajnallik, mikor szinte fizikai valósággal megismered, hogy a te Megváltód él, jeleket és bizonyosságokat ad magáról, amikre minden kínzó kételyed szétfoszlik, mint a folyó színén lebegő pára a királyi nap diadalmas arca előtt. A keresztyénség csodája akkor kezdődik, mikor az emberek álmokat kezdenek álmodni és látomásokat látni Joél próféta szavai szerint. Keresztyénségről igazában csak attól kezdve beszélhetünk, mikor a Krisztus édes szeretettel ránevelt a te szívedre vagy az én szívemre és megértettük, hogy ennél nagyobb sem tudomány, sem hatalom, sem magasság, sem mélység, sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek nem adhatnak nekünk. Róm. VIII. 38:39. Mindenki tudja, hogy ettől a keresztyénségtől mily végtelenül messze van ma a világ. Szinte teljességgel ismeretlen, idegen előtte a keresztyénségnek ilyen ér

telmezése s ezért a mai keresztyénség csak árnyék test nélkül; muzeum, kripta, amiben halott Krisztust mutogatnak, holott templomnak kellene lenni, melyben az élő Krisztus predikál, élő testnek kellene lenni, melyet az élő Krisztus lelke éltet és lelkesít.

A nyár folyamán sok szép konferencia van kilátásban. Meg vagyok róla győződve, hogy ezek a konferenciák csak annyit érnek az örökkévalóság és így a jelen mérlegén is, amennyiben elősegítik a lelkek számára a Krisztussal való személyes, egyénenkénti találkozást. Mint egyházkerületi belmissziói előadó különösen kettőre szeretném felhívni egyházkerületem figyelmét. Aug. 19—22 közt Miskolcon lesz a VI országos ifjúsági C. E. konferencia. A meghívók már szétmentek minden lelkészi hivatalhoz. Akik az ifjúságot, a jövődó drága zsengéjét az „egy szükséges dolog” felől akarják tájékoztatni, akik a keresztyénség csodájával: az élő Krisztussal személy szerint óhajtják érintkezésbe hozni, hozzák el fiaikat és leányaikat erre a konferenciára, mert ha valahol, akkor ezen a konferencián a Krisztussal való személyes találkozás lehetséges és valószínű. Ugyancsak a közel jövőben egyházkerületi belmissziói konferencia lesz presbiterek, világiak, lelkiek, tanítók és családjaik számára Lillafüreden. (Meghívó lapunk jul. 9 iki sz. ban már megjelent. Közelebbi tudnivalók a mai számunkban. Szerk.) Püspök urunk izzó lelkének kívánsága ez, aki maga volt szíves az elnökséget elvállalni. Egyházkerületünk legkiválóbb egyházi és világi személyiségei kéretnek föl a szereplésre és pedig olyan összeállításban, hogy kiki a reá eső témát, illetve az abból kifejtett igazságokat az életével és egyéniségével 100 százalékig fedezi. A konferencia vezérgondolata: Krisztus királysága. Az egyes előadások felmutatják Krisztus királyságát a társadalomban (különös tekintettel a szociális helyzetre,) a tudományban, az egyházban, a családban, az iskolában és az egyes emberi szívekben. Szeretettel kérek mindenkit a készületre. Lehetetlen, hogy a mi jó Istenünk el ne küldené üzeneteit áldott ajkainkon át a mi bűnös, de neki mégis kedves szívünkig.

Svingor Jenő.

A P. D. O. Szövetségének közgyűlése.

Folyt.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Országos Szövetségünk, Szabolcs-, Szatmár- és Bereg vármegyei Egyesületeinek eddigi működéséről szóló jelentésemet mielőtt felolvasnám, — méltózzassék megengedni, hogy röviden néhány szót szóljak arról, miszerint van-e szükség fiókegyesületekre?

Ezen kérdés felvetését, részint az a körülmény indokolja, hogy feleletet adjak a hozzám eljutott azon véleményre, mely szerint a fiókegyesületek működésétől semmi eredmény nem várható, következésképp azokra szükség nincs, részint pedig az, hogy rámutassak, milyennek kell lenni az eredményes működésnek.

A fiókegyesületek működése felett bírálatot

mondani ma még korai dolog, mert a beszerzés munkálatai befejezve nincsennek, sőt a miskolci egyesületnél csak most van a kezdő stádiumában. Ahol a beszerzés már megtörtént és az eredmény nem kielégítő, ott sem szabad arra a véleményre helyezkedünk, hogy nincs szükség fiókegyesületre.

Ha a fiókegyesületek működésének eredménytelenségét vizsgáljuk, arra a szomorú megállapításra jutunk, hogy nem egy speciális bajról van szó, amely éppen csak a fiókegyesületek gyökereit támadja meg, hanem egy régi közismert bajt találunk, mely éppen úgy ellensége az anyaegyleteknek, mint a fiókegyesületeknek.

Ez a régi, közismert baj, egy speciálisan magyar baj és pedig az, hogy nincs meg bennünk a tervszerű összetartás, az állandó áldozatkészség. A legtöbb egyesületünkél az a lelkesedés és tűz, amely azt életre keltette, — csak ideig-óráig tart és felváltja a közöny, a nem törődömség. Hány nemesebbnél nemesebb célt szolgáló társadalmi tömörülésünk fult már bele a közöny posványába!

Ezen velünk született hibáért keményen meglakoltunk, évek óta fizetgetjük a súlyos büntetést és ki tudja milyen áldozatot kell még hoznunk?

Sok hibánktól kell megválnunk, ha azt akarjuk, hogy el ne pusztuljunk! Ezeknek a hibáknak a levetkőzése nem könnyű dolog. Egyszer azonban hozzá kell kezdenünk. Főleg áll ez reánk, magyar kálvinistákra. Nekünk igazán nincs időnk arra, hogy az erősen változott viszonyok dacára, továbbra is életbevágó kérdéseink felett olyan könnyen napirendre térjünk és közelebbről olyan mindegynek tekintsük, hogy egy diákszövetség működése eredményes-e vagy eredménytelen.

Mert lássuk csak közelebbről, hogy miről is van szó, amikor mi diákszövetségről beszélünk?

Elsősorban is tisztában kell lennünk azzal, hogy a pataki főiskola egyike azon kevés iskoláinknak, mely évszázadok óta hordozója annak a sajátos szellemnek, mely a nemzeti élet meggazdagítására vezet és amely szellemnek köszönhető az, hogy ez a kis ország még áll és hogy teljesen el nem bukott. Ez a szellem nevelt hazánk részére, számokban ki nem fejezhető olyan hatalmas értékeket, melyeket bennünk, maroknyi népben, a külföld csak bámulni, de megérteni nem tud.

A pataki diákok szövetségének egyik fő célja ennek a nemzetmentő és fenntartó szellemnek az istápolása, a köztudatba való átvitele és minden időkre való megtartásának intézményes biztosítása.

De hogy ezt megtehesse diákszövetségünk, ahhoz elsősorban az kell, hogy tegye lehetővé magának az ősi főiskolának, ennek a sajátos szellem kitermelőjének a zavartalan működését és mozdítsa elő a szellem letéteményeseinek, a kiváló és támogatásra érdemes pataki diákoknak az előrehaladását,

Vagyis másszóval, a pataki diákok szövetsége nemcsak egy egyszerű öreg diák tömörülés, melynek egyedüli célja a volt diáktársak közötti baráti szellem ápolása, találkozó rendezése, régi diákhistóriák felelevenítése.

(Folyt. köv.)

Comenius.

(Folytatás).

Dicsérni és ócsárolni semmit sem lehet, míg előbb nem világos, hogy mi és milyen az, aminek dicséretére vagy ócsárlására vállalkozunk. Hiába teszem én fel, hallgatóim, hogy előttek a dolgok pontos megnevezéseét dicsérjem, míg előttek nincs tisztázva, miben áll a dolgok pontos megnevezése. Ha figyelni méltóztattok, elmondom. Az emberi beszéd szavakból áll. A szavak azonban nem semmiből lesznek, hanem dolgokból, amelyeket jelentenek és a jelentéssel együtt azok képét magukkal együtt a beszélő eszéből a hallgató eszébe viszik. Ebből világos, hogy semmit sem jelentő szavak (mint *Bolda*, *Datit*, *Fitu* stb., amelyek talán semmi nyelvből nem valók), haszon nélkül valók, épígy azon szavak is, amelyeknek megvan ugyan a jelentésük, de amelyeket nem értünk, mint ez arab szók: *Abach*, *Ibil*, *Ha* stb. És következőkép a beszéd mennél több dolgot és értelmet bír, annál jobb, minél kevesebb dolgot és értelmet, annál rosszabb. Mert az emberi szavak ezért értékesebbek a papagájokénál, és a bölcsek beszéde az asszonyokáé siránkozásainál.

A dolgok pontos megnevezése pedig az lesz, amely teljes, a dolgokkal párhuzamos, teljesen érthető.

Teljes a dolgok megnevezése, ha általa minden, ami van és sajátos külön, a többtől eltérő lényegét bír, saját külön és a többtől eltérő megnevezést is kap, hogy a dolgokban semmi ne legyen név nélkül, semmi két névvel, semmi más dologgal egyazon nevű. T. i. a beszédben mind a fogatékosság, mind a bőség, mind a zavar elkerülésére, mind mindennek, amit kigondolunk, alkalmasan, világosan, megkülönböztetve való kimondására.

Ez alig lesz meg, ha a szavakat és dolgokat rendszeresen párhuzamba nem hozzuk, azaz a dolgokon a dolgok rendje szerint végig menve és az egyes dolgokat a saját elnevezésükkel felruházva és fordítva, a szavakon a szavak rendje szerint végig menve és az egyes szók számára s saját dolgaikat kijelölve.

A dolgoknak szavakkal, a szavaknak dolgokkal való eme pontos megjelölése sohasem létesülhet, csak figyelmes elmével, hogy így mind a dolgokat, mind a szavakat pontosan értsük; a dolgokat, hogy tudjuk, mi minden egyes dolog és mily részekből áll, mit csinál azokkal és mi módon, vagy hány módon; szintúgy a szavak mind egyikét, hogy tudjuk, hogy sajátlag mint jelent és honnan veszi erre az erőt. Csak ha ezt tudja, akkor lesz ura a dolgok pontos megnevezésének.

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Farkas István püspök az Országos Református Tanító Egyesület diszelnöke.** Lapunk 27-ik számában megemlékeztünk arról, hogy az O. R. T. E. f. évi június 27—28-án tartott konferenciáján

szeretett püspökünk is lelkes és nagy lelkesedéssel fogadott beszédet tartott. Örömmel adjuk most a hírt, hogy az O. R. T. E. *Farkas Istvánt* mint a fanitóság régi és igaz barátját diszelnökévé választotta.

— **Rác Lajos dr. ötvenéves írói jubileuma.** Vasárnap délelőtt 10 óra tájban a főiskolai tanárok egy kis csapata kereste fel Dr. Rác Lajost, hogy jókívánságok közepette üdvözlje őt 50 éves írói működése ünnepén. 1882 júliusában jelent meg első cikke a Fővárosi Lapok hasábjain s azóta szakadatlanul dolgozik. Ugyszólván írói működése az ő egész eddigi munkásságának középpontja. Bőven kivette a részét a tanári, közéleti, egyházi stb. munkából is, de leghivebben s legtovább a toll munkása volt s ami fő, ezzel a pataki főiskola dicsőségét igyekezett szolgálni. A jubileumon Mátyás Ernő közigazgató üdvözölte. Hivatkozott arra, hogy Dr. Rác Lajos nagy munkássága úgy a hazai, mint a külföldi lapokban, sok sikert hozott úgy neki, mint a magyar tudománynak s a magyar irodalomnak és a pataki főiskolának. Széles mező az, amelyen működött. Theológia, filozófia, pedagógia, irodalomtörténet, egyháztörténet, zszurnalisztika stb. stb. hűsleges munkást talált benne. Nagy munkássága elismeréssel találkozott. Az akadémia 4 munkáját adta ki, sok tudományos társaság rendes választmányi vagy tiszteleti taggá választotta. További munkájára s életére Isten áldását kérte. Rác Lajos meghatótan köszönte meg a közigazgató szavait. Hivatkozott visszatekintésében arra, hogy két ízben erősebben megbírálták, de az idő neki adott igazat. A bírálat nem baj, mert rászoritja az író a fontosabb dolgozásra. Ő, ha sikereket ért el, annak koszoruját a főiskola homlokára illesztette. És addig óhajt dolgozni, amíg munkája a főiskolára dísz hoz. Ha kezdi érezni, hogy már ezt nem tudja elérni, leteszi a tollát. De míg ezt a célt bírja szolgálni, dolgozik e nagy eszme érdekében. A Sp, Ref. Lapok is meleg érzéssel köszönti egykori szerkesztőjét e nagy napon.

— **Ötvenéves jubileum és zászlószentelési ünnepélyét** tartotta a *Sárospataki Ref. Énekkar* f. hó 10-én. Az ünnepély színhelye a templom volt, amely szüntől megtelet a gyülekezet tagjaival és a vidékről összesereglett nagyszámu érdeklődővel. Istentisztelet után kezdődött az ünnepség, mely alkalommal ünnepi beszédet *Hodossy Béla* ny. tanítóképzőint. igazgató mondott, mint az Énekkar legrégebb életben levő vezetője. Tartalmas. komoly beszédében említette, hogy az Énekkar kezdetei visszanyulnak az 1868 ik évig, amikor *Iránka Sámuel*, a Főiskola nagyhirű énektanára vállalta el az egyháznál is a kántorságot, azonban az idők folyamán hol az énekkari tagokban, hol a vezetőkben hült a buzgóság, úgyhogy több ízben kellett az Énekkart újból alakítani (1882, 1890 pl.). Mindenesetre nyugodtan beszélhetünk 50 éves jubileumról, még akkor is, ha csak azokat az éveket vesszük tekintetbe, melyekben az Énekkar tényleg működött. A jubileum alkalmára készült 2 új lobogót *Forgács Gyula* lelkész áldotta meg. Az ün-

nepélyen résztvevett és szerepelt a Vajdácskai Ref. Énekkar is. — Az ünnepély után a tanítóképzőintézetben diszebed volt több kedves és lelkes fel-szólalással, — A jól előkészített és szépen meg-rendezett ünnepélyért az Énekkar mostani vezető-jét, *Palumby Béla* tanítót minden elismerés meg-illeti.

— **Az Orsz. Ref. Theol. Szövetség ez évi konferenciáját** június 24—27-én tartotta meg Deb-recenben. Kiváló előadók után vitatta meg a theol. ifjuság azokat a kérdéseket, amelyek aktuálisak a mai theológus számára. A kérdések központi magva *a segédlekkészek elhelyezkedése volt.* Az elő-adók utmutatása folytán az az álláspont győzött, hogy nincsen tultermelés a papi pályán, sőt még mindig kevés a lelki munkás, csak a munkameg-osztás helytelen s némely tekintetben egyenesen rossz. Kiáltó hiányok vannak még mindig egyházi téren s ez az oka, hogy nemzet- és egyházellenes propagandának esik áldoztatául a falu és tanya népe. Előadók voltak: Dr. *Révész Imre*, Dr. *Mak-láry Károly*, *Csikesz Sándor*, Dr. *Tóth Endre*, Dr. *Viktor János* és *Szabó Zoltán* theol. tanárok. A konferenciát Dr. *Baltazar Dezső* püspök nyitotta meg emelkedett hangon és Dr. *Ravasz László* püspök zárta be mommentális előadásával, ame-lyen óriási közönség vett részt — Az ifjuság nagy lelki áldásokkal távozott a konferenciáról, amely-nek betetőzése a hortobágyi kirándulás volt.

— **Pataki tanárok emléke kortársaik versei-ben.** Albinus Péter verse *Balsarati János* sírjára

Balsarati Jánosnak a tagjai nyugszanak itt,
Kinek Vítusz volt nagy neve, jósjele is.
Mert bünt és a hibát buzgón gyűlölvé kerülte,
S mindkét életutat régulaként mutatá.
Ismeri, hogy mily módokkal nyújthatja a földit,
Azt is, mily módon nyerheti az örököszt.
Mindkettővel a lelket menteni vágya haláltól,
És az imént lankadt testbe is életet önt.
Most az örök hazába tevő az életidőt át,
Hol Atya és a Fiú s szent Szeretet lakozik.
Sőt már itt is e földön a mennyei élet előnyét
Fogják élvezni majd az örök nevek is.
Mert az erény s munkásság érdemelnek örök hirt
Es ezeket halmi Múza nem engedí majd.
Akkor az Isten cédrusfába beírja a jókat.
Igy neked is Vítusz, fennmarad égi neved.

Tudnivalók az egyházkerületi belmissziói konferenciáról.

A Sárospataki Ref. Lapok július 9-i számá-ban közölt konferenciáról még a következő tudni-vo-lókat közölhetem:

A konferencia helye a Bükk legszebb helyei közé tartozik, egy hatalmas völgykatlan, amelynek aljában bugyog fel a legtisztább hegyi forrás. fölötte a XII. századból való Pálos kolostor rom-jai, melynek gót stílusa még mindig szépen kive-hető. A kolostor közelében a szentléleki Kilátó, ahonnan a Bükk távoli hegyeire s lent a mélyben az erdők zöldelő tengerére nyílik gyönyörű kilátás. A konferencia vezetősége tudva azt, hogy az idevezető kb. egy órás erdei sétát (lassu emelke-déssel) nem minden résztvevő képes megtenni, az utra nem vállalkozók részére lent Lillafüreden tart

külön előadást és ad ebédet. Így a napi program a következőképen alakul:

Indulás reggel 8 óra 30 perckor az Anna-téri erdeivasut állomásáról. Megérkezés Lillafüredre 9 óra 20 perckor, itt leszáll az I. csoport, akik nem vállalkoznak a Szentlélekhegyre felmenni. A második csoport a közeli Garadna végállomásig megy s itt a hármaskuti feljárón (piros jelzés) a konferencia helyére megy. Kocsik Ómassa közsé-ge-n keresztül vezető uton juthatnak fel a zárda-romokig. Az első csoport a háromi tó végén levő forráshoz, illetve letelepedőhelyig sétál és itt tart konferenciát. Konferencia után visszatér Lillafü-redre az ebéd színhelyére. Akik magukkal hozzák ebédjüket, a forrás mellett fogyaszthatják el. Ebéd után több csoportban Lillafüred megtekintése (viz-esések, barlangok, függőkertek, Palotaszálló stb.).

A II. csoport a Szentlélek hegyre érkezik kb. 11 órakor. A konferencia tart kb. fél 2 óráig. Az ebédet, amely gulyáslevesből és lacipecsenyéből fog állani, a forrás mellett és az erdő szélén fo-gyasztják el a konferencia résztvevői. A kolostor-romok megtekintése után a konferencia résztvevői több csoportban a szentléleki kilátóra mennek, ahol az alant elterülő panorámát szemlélik meg. Kb. negyed 4 órakor visszaindulás a garadnai végállomásra, innen Lillafüredre a kisvasuton. Lillafüredre érkezés 4 óra 12 perckor. Találkozás az I. csoporttal s hasonlóképen Lillafüred és kör-nyéke megtekintése esetleg csónakázás, vagy für-dés a tóban. Visszaindulás Miskolcra 7 óra 15 perckor, megérkezés 8 óra 12 perckor.

Ha most összehasonlítjuk a Miskolcra való beérkezés idejét az estélyi személyvonatok indu-lásával, akkor úgy találjuk, hogy Budapest, Sátor-aljajuhely, Hidasnémeti, Bánréve Ózd felé bőven van idejük a pályaudvarokra kijutni. A Torna felé indulóknak Lillafüredről 5 óra 5 perckor már el kell indulniok, hogy a 7 óra 12 perces vonathoz beérkezzenek. A Mezőcsát felé menőknek egyál-talán nincs vonatjuk 5 óra után. Ők vagy kocsin mennek Nyékről (vagy Emődről), vagy pedig Benke József hejőpapi lelkész által megszerve-zendő autóbuszjáraton fognak hazáig jutni, tehát az e vonal mentén lakók forduljanak felvilágo-sításért ő hozzá.

Jelentkezési határidő a konferenciára július 25., amikor egy pengő vasutköltés küldendő mind a két csoport tagjai részéről az erdei vasut-jegy ára fejében. Akik az ebédre is jelentkeznek, egy pengő 50 fillérrel többet küldenek be sze-mélyenként a püspöki hivatalba. Amennyiben az élelmezés a Szentlélek hegyen utána nem pótol-ható, előre nem jelentkezettek semmiesetre sem kaphatnak ebédet, tehát az utólagos jelentkezést figyelembe nem vesszük.

A jelentkezéskor kérjük annak a feltétlenül való megjelölését, hogy az I. vagy a II. csoport konferenciáján kíván e részt venni, számot vetve azzal, hogy a II. csoport fáradtsága, gyaloglása jóval súlyosabb, mint az első.

Miskolc, 1932. július 13.

Illyés Bertalan,
püspöki titkár.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre ... 10 Pengő. Fel évre ... 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5 Pengő.</p>	<p>Felölős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.</p>
---	--	---

TARTALOM. *Dr. Komjáthy Aladár*: A tehetségek felkarolásáról. — *M. E.*: A P. D. O. Szövetségének közgyűlése (Folyt. köv.) — *G. J.*: *Comenius*. (Folyt. köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

A tehetségek felkarolásáról.

Emberi természetünk gyarlósága, hogy nem minden alkalommal ismerjük el más ember tehetőségét, egyéni jó tulajdonságait. Pedig a keresztyén álláspont az minden esetben, hogy embertársainknak is észre kell vennünk erényeit, viszont önmagunkban meg kell látni a hibát. Egyházi életünk — Istennek hála — nem szűkölködik tehetséges emberekben, de azokat észre kell vennünk még abban az esetben is, ha egy szót nem szólnak, vagy szerénységéből teljesen visszahúzódnak.

Sokat hangoztatott elv a magyar református egyházban, hogy minden hely kapja meg a maga emberét és minden ember kapja meg a maga helyét. Ezt a legnehezebb keresztül vinni, különösen abban az esetben, ha mindent tekintünk, csak éppen az egyéni képességet nem. Csak egy példát hozok fel a sok közül, akkor mindjárt látni fogjuk, hogy milyen helytelen felfogás uralkodik igen sokszor az egyház életében. Amikor a lelkészválasztási törvényjavaslat volt az egyházi élet főrmain tárgyalás végett, én nem is egyszer ilyen kijelentéseket hallottam: „Tarthatatlan az egyházi törvényünk már, különösen a lelkészválasztást illetőleg, nem csoda, ha visszaélések történnék miatta.” Az emberek a visszaállásokért képesek voltak a törvényt okolni, mint a hibátmagukban megtalálni. Hát sok embert a régi törvény fogyatékosága kényszerített arra, hogy a választásnál visszaéléseket kövessen el? Hát azokat a régi törvényeket nem azért hozták, hogy egyházi életünket előbbre vigyék a történelem útjain? Hát a magyar református egyház törvényhozó testületét évszázadokon keresztül nem magasabb erkölcsi szempontok és az evangélium szelleme hatotta át? Boldog lehetne a magyar országgyűlés, ha mindig olyan volna az atmoszférára, mint a református egyház parlamentjének, a zsinatnak. A fogyatékoságért ne a törvényt okoljuk, hanem önmagunkat. Ne a betűkben keressük a hibát, hanem önmagunkban. Sokszor képesek vagyunk minden haszontalan dolgot kitalálni, csak hogy az érdemesek érvényre jutását megakadályozzuk. A református önkormányzat egyik legszebb megnyilvánulása a

választás, ott ahol szabad akarat, egyéni megítélés, magasabb erkölcsi felfogás esnek számításba. Ahol nem a barát, nem a cimora, nem a rokon, se nem a rokonszenves ember dönt, hanem minden körülmények között az egyházi érdek, amely felette áll, minden egyéni és emberi érdekeknek.

Már zsengekorbán meg kell becsülni a tehetőséget és annak az útját egyengetni, hogy képességének megfelelően tudjon érvényesülni. Ne az számítson, hogy fiatal ember, vagy másfajta külsővel rendelkezik, mint a legtöbb ember, hanem csupán a talentum, amit forгатni akar anyaszent-egyházunk építésére.

Nem lehet elhallgatnom még egy kemény igazságot. Mep egy nagy hibánk van, amit a „lélek és szolgálat” embereinél is szomoruan kellett tapasztalnom. (Igy nevezik ma az ifjabb nemzedék körében azokat, akiket az átlag embereknél többre értékelnek.)

Nem szeretjük azt, aki egy fejjel nagyobb nálunknál. (Tessék csak megfigyelni egyházi életünk egyes mozzanatait és akkor meglátjuk, hogy milyen igazság rejlik e kijelentésben.) Nem szeretjük és ezt sokszor csúnya módon tudjuk kifejezésre is juttatni. Nemcsak önmagunkat csúfoljuk meg, de egyházi életünket is, azután pusztá irigységéből sárba tiporjuk az igazságot, a fehérét is feketére mázsoljuk, csak azért, hogy a tehetség ne érvényesüljön. Hát nem büszkesége egy tehetséges lelkipásztor a maga gyülekezetének, a maga egyházmegyéjének, a maga egyházkerületének? Vagy egy tanár, vagy egy tanító a maga iskolájának. De büszkesége a magyar református egyháznak is. Hát nem sokkal szebb az, ha jó lelkiismeretünk vezet minket mindenben és nem az alacsonyabb emberi szempontok.

Egyházi életünkben nagyon sokszor elkeserednek az emberek pusztán a mellőzés miatt. Nagyobb munkatéren akarnak dolgozni, nagyobb gyülekezetbe, népesebb iskolába vágnak, mert ha meg van a képességük rá, emberi gyarlósággal ne álljuk útját az egyéni képesség teljes kifejtésének. A madár hadd repüljön a magasba, de a tehetséges ember meg érvényesüljön a magyar református egyházban, mert kell, hogy nálunk az

egyházi élet vezetői szellemi és erkölcsi arisztokraták legyenek minden időben. Csak az egyéni rátermettséget szabad néznünk egy egy lelkesítő, tanári, tanítói állás betöltésénél, és semmi mást. Karoljuk fel a tehetségeket és ne hagyjuk parlagon heverni az alkotni tudó emberek kiváló képességeit. Valaki leírta nem régen hogy miért lépett át a tanári pályára egy nagyhirű debreceni professzor. Egy kis gyülekezet lelkipásztori állására pályázott és bár 7 nyelven beszélt, nem őt választották meg, mert nem volt olyan erős a hangja, mint az ellenfelének, no meg az egyházhatóság se pártolta, nyilván azért, mert az esperesnek se tetszett volna, ha tudásban valaki felülmúlja az egyházmegyében.

Kálvinista életelv, hogy a mi egyházi életünk nem ismer más arisztokráciát, mint a szellemi és erkölcsi élet kimagasló egyéniségeit. Nem szabad engedni, hogy ez állandóan háttérbe szorításék mindenféle emberi gyarlóságok miatt.

Dr. Komjáthy Aladár.

A P. D. O. Szövetségének közgyűlése.

(Folytatás).

A mi szövetségünknek magasabb céljai vannak, így a volt diákok belevonása a főiskola aktuális életébe és céljaiba, a volt diákok szellem-erkölcsi erőinek felhasználása a főiskola céljaira, a főiskola hagyományos szellemének és aktuális céljainak szolgálatában egységbe hozni a volt diákokat, ez egységbe hozásban szerves életartalommal ellátni őket.

Ezen kívül egyik legfontosabb célja szövetségünknek: a szegénysorsu és támogatásra érdemes diáktestvéreink segítése.

Ilyen célokat szolgáló szövetség mellett nem mehet el észrevétlenül egy pataki diák sem, ilyen célokat szolgáló szövetség létezése vagy nemlétezése felett nem térhet napirendre egy kálvinista ember sem.

Sajnos, az eredmények nem ezt mutatják. Ugy néz ki a dolog, hogy igenis közöny és nemtörődömség a válasz hívó szavunkra. Ebben a megnyilvánult közönyben és nemtörődömségben van egy szomorú pont, a református papságunk magatartása. Tisztelet a kivételeknek, de alig van egy pár, aki érzi az erkölcsi obligó súlyát. Igen sokan úgy tüntetik fel magukat, hogy teljesen háládatlanok avval a főiskolával szemben, amelynek köszönhetik uri megélhetésüket, megkülönböztetett társadalmi pozíciójukat, több esetben fényes karrierjüket. Mindenesetre ez hiba, de a szomorú pont nem itt van, hanem ott, hogy nem vesznek tudomást arról, hogy a megsemmisülés szele mind jobban és jobban süvit, bontogatja és kikezdi utolsó erősségünket, végvárainkat és ha nem védekezünk, elpusztulunk.

Annak a megállapítása, hogy a pataki főiskola egy darab hus és vér a nemzet testéből és annak a megállapítása, hogy a pataki főiskola elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar kálvinizmus részére, véleményem szerint elsősorban papságunk feladatát kellene, hogy képezze. Tőlük

kellene azt megtudnunk, hogy mérhetetlen kár származik abból, ha a becsületességnek, a lelkiismeretes komoly munkának, a megalkuvást nem ismerő hazaszeretetnek évszázados iskolája el fog pusztulni és tőlük kellene megtudnunk, hogy ez a pusztulás mily súlyos következményekkel járna, magára a kálvinizmusra is. Nekik kellene hívó szó nélkül is jelentkezni és a magasabb szempontokra figyelemmel másokat is magukkal hozni. Nekik kellene a megsemmisülés szele ellen az első gátakat emelni, mert hiszen a megmentett értékeknek elsősorban ők a haszonélvezői. Nekik kellene belevinni a köztudatba, hogy a pataki főiskola igenis melegágya a nemzetmentő és fenntartó szellem kitermelésére és ha valamikor szükség volt az ilyen különleges levegőjű iskolákra, akkor ma, amikor azok száma megkevesbedett, még inkább szükség van.

De miért nem teszik, ha ezt nekik kellene megtenni? Itt valahol hiba van. Ha nem tévedek, én a hibát abban látom, hogy nem vagyunk ránevelve egyetemes érdekeink védelmére, nincs bennünk kifejlesztve értékeink felismerésére és megtartására irányuló érzékünk és főként pedig nem vagyunk megedzve a tervszerű összetartásra, állandó áldozatkészségre, a közös cél érdekében való folytonos segítségre, tanácsra és utbaigazításra.

Meggyőződésem, mert tapasztaltam, hogy a pataki főiskola volt diákjai, szeretik az ősi főiskolát és hajlandók is azért áldozatot hozni. Lelkük mélyén ott szunnyad a magasabb szempontok iránti érzék is és mérlegelik is annak következményeit. Vagyis a fentebb említett nevelésbeli fogyatékoságunknál a hiba csak abban van, hogy kifelé nem tudunk lendületet adni azoknak az erőknél, amelyek hivatva vannak bennünket megmenteni és fenntartani.

(Folyt. köv.)

Comenius.

Folyt.

De mire ez, kérdezhetné valaki; e vesződségnek mi haszna van? Nem elég annyit tudni, amennyit a mindennapi használat kíván? Mi szükség másokra, sőt mindenre kiterjeszkedni, sőt az egyes dolgokba aggodalmasan belemélyedni?!

Ezt felelem: Az emberi természet úgy van alkotva, hogy az egyedül bölcsnek, azaz a mindentudó Istennek a képmása legyen. Ha ennek hasonlatosságától tudva-akarva eltávozol, az Isten szándékától távozol el, sőt saját magadtól távozol el, nem akarva az lenni, aminek lenned kell az Isten akarata szerint. Vajjon hát a dolgok ama megnevezése nélkül, folytathatja valaki, nincs bölcsesség? Megfelel arra Salamon, hogy mik azok, amelyek bölcsésé tesznek, a Bölcsesség könyvé VII. fejezetében, t. i. minden, ami az égen, a földön s tengeren van, elrejtett és nyílt dolog. De legyen kevés Salamont hallani, halld magát az Istent, akinek bizonyágtétele szerint a dolgok e pontos megnevezése az emberi bölcseségnek és így az emberi mindentudóságnak az alapja. Mert ő azt akarta, hogy az ő hasonlatosságára teremtett és a paradicsom iskolájába bevezetett első ember innen

kezdődjék, hogy a dolgokat megvilágítva s a dolgoknak nevet adva csiszolja magában az isteni képmás tükrét. Nem akarod u ánozni? Hát mire kaptad hasonlókép az észnek a tükrét? Mire a szemet? Mire a nyelvet? Mire léptél a világ e szép színházába, mely mindenfelől annyi látványossággal van telisded tele? Mít fogsz itt csinálni, ha nem ezt fogod? Különösen az ifjúi években, amelyekben téged más dolgokra alkalmatlannak lenni akart a Teremtő, hogy belásd, hogy neked a dolgok e megvizsgálását és elnevezését kell elvégezned. Mert hová fordítod ezt a minden emberbe s így beléd is belédoltott tudásvágyat, ennek végtelenségét* mivel töltöd ki? Balgaságokkal inkább, mint a komoly dolgokkal?

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Az Országos Református Lelkészegegyesület** szokásos évi konferenciáját, közgyűlését f. évi aug. hó 19—23. napjain tartja Karcagon. Az ORLE ez évi nagy napjainak az nyújt különös jelentőséget hogy ezek keretében ünnepli meg 25 éves fennállását.

— **A Gyóni Géza Irodalmi Társaság** György Kálmánt tagjai közé választotta.

Az abauji ref. egyházmegyei lelkészegegyesület július 11-én Szikszón tartotta ez évi értekezletét. Értekezlet Kiss József, Farkas Elek, Kukoró Ferenc, dr. Kiss Lajos, dr. Lengyel István és Felméry Albert egyházmegyeinkbeli lelkészek szakszerű bevezető előadásai után letárgyalta az Orle által kitűzött elméleti és gyakorlati kérdéseket. A kérdésekhez sokan hozzászóltak a jelenlevő lelkészek közül. A predestináció, mint a keresztyén ember Isten kegyelmében gyökerező s az által határolt szabadságának bölcs korlátozója s felelősségének állandó ébrentartója, lelki elmélyedésünk, magunkba szállásunk s a gyülekezeti igehirdetés gyakori tárgyul szolgáljon. — A szegénygondozás a keresztyén gyülekezetek kizárólagos joga és kötelessége, mert célja nem lehet csak a pillanatnyi segítség, mely csak a testet menti meg a nyomoruságtól, hanem a szeretet bővizű forrásának a megnyitogatása, aminek üdítő, áldásos voltát a megmentett lelkek százezrei áldják és magasztalják Istennek örök dicsőségére. — A település és agrár-munkás kérdés hivatalos és világi papjaink állandó érdeklődésének tárgya kell, hogy legyen. Gyakorlati megvalósíthatását nagyban biztosítaná a központi református pénzügyintézet létesülése, ami — mint boldog álom legalább — legjobbaink lelkét már foglalkoztatja. Az abauji ref. lelkészegegyesület történetének feltárása érdekes megvilágításba hozta a létrejövetele körül felmerült nagy elvi harcokat. — Sajnálattal vette tudomásut értekezlet Frenzel Bertalannak az elnöki tisztségről való lemondását, melyet aggkorával, testi erejének fogyásával s az őt ért csapások lélekre ható sulyosságával indokolt. Lemondott elnök aggkorára Isten kegyelmének ki-

* mert nem telik meg a szem látással, vagy a fül hallással, vagy az elme a dolgok tudományával, bár mindennap valami újat láss, hallj és tanulj, a Salamon bölcsenysége szerint (Prédikátor k 1. 8).

áradását kéri az értekezlet minden tagja, vesztesége miatt sajnó lelki sebére csepegtessen gyógyító balzsamot Istennek szerelme s ehhez való odasimulása azzal a vallomással, hogy „azoknak, akik az Istent szeretik, mindenek egyaránt javukra vannak“! — Az elnöki tisztséget a jövő évig be nem töltötte, hanem az ezzel járó teendők végzésével Farkas Elek alelnököt bízta meg. Kiskinizs, 1932 július 18-án *Csabai István* e. m. egy. lelk. jegyző.

— **Tolcsva ünnepe.** A csöndben és zajtalanul munkálkodó tolcsvai nemes egyháznak nagy és szép ünnepe volt július 10-én. A mai insége sen nehéz viszonyok dacára több mint ezer pengőt adtak össze a hívek — sokan egy egész havi megélhetésüket —, hogy megfakult egyházi épületeiket rendbehozzák. A nagyszerűen megékesített templom csöndje után úgy vágytak már a hívek, mint szomjas vad a hüvös kútforra. Megható volt, mikor a paplak előtt összegyűlt hívek zsoltárt énekelve vonultak a templom zárt ajtaja elé, hol Nemes Bertalan főgondnok szíves szavakkal, könyvek között adta át a kulcsot György Kálmán erdőhorváti lelkésznek, ki néhány keresetlen szóban válaszolva, megnyitotta az ajtót. A ragyogóan megújult, teljesen megtelt templomban először György Kálmán olvasott bibliát és mondott alkalmi imát. Azután Szöllősy József helybeli lelkész tartott hatalmas, az ünnepséget méltató beszédet. Nagyban emelte a buzgóságos érzést egy 18 éves volt gör. kath. leánykának ugyanakkor végbement konfirmációi szertartása. Majd az adakozók és munkát teljesítők névsora következett, amikor is kitűnt, hogy a más felekezetűek is szépen adakoztak. Dicsőség érte Istennek, ő nekik meg hálás köszönet. A gyülekezet fájó szívvel vette tudomásul szeretett esperesünk hirtelen betegség miatti kényszerű távollmaradását. Dében a kedves papcsalád szívesen látta vendégül a presbiteriumot is, amikor a már közel 50 éve zajtalanul, de annál áldásosabban működő Szöllősy József bátyánkat meleg üdvözlésben részesítették a jelenvoltak. Tartozó kötelességünk még megemlíteni, hogy a finoman szereplő leánykórus éneke Szöllősy Anna kántortanítónő fáradságát dicséri.

— **A tanszerek árának** csökkentése tárgyában a V. K. Miniszter, személyes elnöklétével, fontos értekezletet tartott július 21-én, melyen mintegy 50 egyén vett részt, — köztük főiskolánk is egy taggal, — a különböző érdekeltségek köréből. Voltak gyárosok, kereskedők keresk. és közokt. miniszteriumi tisztviselők, iparkamarák, ár-elemző bizottságból, pedagógusok közül stb. Miután szeptemberben kezdődő évre már elkészült a gyökeres intézkedés, most csak a *lehető ármérsékléseket* fogja rövidesen megjelenő rendeletben elrendelni a miniszter. De a következő évre már olyan intézkedések lesznek, amelyek 8—40 százalékos ármérséklest fognak maguk után vonni a füzeteknél s jelentős csökkenést az ironok s más tanszerek áránál is. A miniszter a különböző érdekeknek békés egyeztetését tartja kívánatosnak, hogy ne legyen áldozat sem gyáros, sem kereskedő, — de az egymillió tanuló szüleinek érdekét elébbre valónak tartja mindennél s ha nem fog

menni békés megegyezéssel semmi sem fogja visszatartani attól, hogy akár hatalmi szóval is kívánt változtatást eszközöljön. Ha a könyveknél már elrendelte, hogy öt éven belül új könyvet nem adhatnak ki s a mostani készleteket is mérsékeltebb áron kötelesek árusítani, az öt év utáni könyvek pedig terjedelmük és kivitelük egyszerűsítésével olyan áron lesznek értékesíthetők, amiket a mi szegény országunk tanítató szülei meg tudnak fizetni, akkor nem tűrheti azt sem, hogy a tan- és íróeszközök terén fennmaradjanak a szülők anyagi helyzetével arányban nem álló árak. Ebben még hivatali elődjének rendeleteit sem fogja magára nézve korlátozónak elismerni, mert a közvéleményt ebben kielégíteni kötelességének tartja. Egy év múltán csak pár (7) típusu normálírka lesz, nem ezerféle érdeket szolgáló kivitelben (iskolák, városok, épületek, személyek stb. képe), amiket jogos és jogosulatlan tényezők követeltek, de amelyek a füzetek drágaságát idézték. Minden tanácsot, segítséget köszönettel fogad, amely céljához közelebb viszi. A felszólalók érdekének kiméltése céljából hajlandó ugyan egy esztendő adni a jelenlegi készletek értékesítésére, de az is mérsékeltebb áron. Az autonom és felekezeti iskolák felettes hatóságait is felkéri, hogy rövidesen megjelenő rendelkezéseit a maguk hatáskörében érvényesítsék. Hiszi, hogy ezekben az intézkedésekben az egész közvéleményt maga mellett találja. Az értekezlet bezárása után még pár külön szóval is közölték az ott levő gyakorló pedagógusok, hogy nagyon időszerű és szükségszerű minden olyan csökkentés, ami a tanítató szülők iskolai terhére enyhíti, mert maga a tanítótság azért vett percent-kérés mellett íróeszközöket, hogy így a szülőkhöz olcsóbban juttathassa s ebben egyéni önző érdek nem vezette s nem vezetheti; a tanárság pedig tehetetlenül, de őszinte részvétellel volt kénytelen látni, hogy a szülő-társadalom e címen is mily erőfeletti módon van terhelve. És biztosították a minisztert, hogy általános hálás elismerés fogja követni rendelkezéseit. E rendelet megjelenése előtt még kisebb kisebbségek fogtak tanácskozni az érdekek kiegyenlítése céljából. (E)

— **Páratlanul kedvező** üdülési alkalmat nyújt Balatonszárszón aug. 1—8 között a Soli Deo Gloria Szövetség — munkában, irodában elfáradt református leányoknak. A részvételi díj 16 pengő, melyből 4 pengő jelentkezési díjként a 12.651 sz. központi csekken küldendő be július 25-ig. Egyes gyülekezetekből, városokból csoportosan ajánlatos a jelentkezés. 33 százalékos vasuti jegykedvezmény biztosítva. A délelőtti előadások összefoglaló címe: Isten felé... Programunk: pihenés—üdülés—éptülés! Jelentkezni lehet Bpest IV., Múzeum-körut 37. II.

HIVATALOS RÉSZ.

— **A belmissziói konferencia rendezése** értesíti a jelentkezőket, hogy abban az esetben, ha az időjárás nagyon rosszra változnék, úgy az előző napon, tehát aug. 1-én a rádió — felkérésünkre — a délutáni hírek között közölni fogja, hogy a kon-

ferenciát mikorra halasztottuk el. Ha az időjárás kedvező lesz, úgy a rádió hirt nem fog adni.

Abauji lelkészekhez.

Kérem azon abauji lelkésztestvéreimet, akik a karcagi gyűlésen részt vesznek, szíveskedjenek erről egy lapon az esperesi hivatalt értesíteni, lehetőleg sürgősen.

Abaujszántón, 1932. jul. 19. *Cziáky Endre*
esperes.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! A felsőborsodi egyházmegye „Lelkészerterezete” f. évi augusztus hó 1-én (Hétfőn) d. e. 8 órakor Miskolcon a Pálóczy utcai gyülekezeti teremben közgyűlést tart, melyre lelkésztestvéreimet családtagjaikkal együtt szeretettel meghívom. Netaláni távollmaradás igazolandó! Tárgysorozat: 1. Bibliát olvas és imádkozik S Nagy Lajos. 2. Elnöki megnyitó. 3. Ifjúsági kérdések Kövér Pál. 4. Mivel járulhat hozzá az egyház a szociális kibéküléshez? Lenkey Gyula. 5. Miért vagyok én a történelmi kálvinizmus híve? Dr. Komjáthy Aladár. 6. Meddig terjedhet a lelkész prófétai szerepe a közéletben? Várady József. 7. Orle tételek: a. a predestináció kérdése a ker. ember szabadsága és felelőssége viszonyában: Gyűlvérszi István, Szabó Lajos. b. a református gyülekezeti szegénygondozás elvei falun és városban Bodnár László, Sápó Dezső. c. a telepítés és agrármunkás kérdés a református gyülekezetekben Demeter Béla, Veress Károly. d. a felsőborsodi egyházmegyei Lelkészegyesület rövid története Lőkös Sándor. e. Hozzászólások s határozati javaslatok: Bodnár László, Csernyi Zoltán, Demeter Béla, Gönczy Miklós, Gyűlvérszi István, Dr. Komjáthy Aladár, Körössy István, Kövér Pál, Lenkey Gyula, Lőkös Sándor, Molnár Béla, Molnár Pál, S. Nagy Lajos, Sápó Dezső, Szabó Lajos, Szigethy Ferenc, Várady József, Veress Károly. 8. Belmissziói, Kálvinszövetségi és pénztári jelentés: Kövér Pál, Tóth János, Lőkös Sándor. 9. Pályatételek kitűzése. 10. Esetleges indítványok.

Szilvásvárad, 1932. jul. 18-án. *Hubay Mihály*
ért.-i elnök.

5 keresztretjvény
megfejtéseért

5 napig

elsőrangú szállókban, penziókban teljes ellátást nyerhet, szórakozhat Szent István hetében augusztus 18—22-ig,
mint a B. H. vendége

Feltételek a BUDAPESTI HIRLAP
július hó 24-iki és következő számaiban!

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. Sz. Z.: A jubiláló ORLE. — A P. D. O. Szövetségének közgyűlése. (Vége.) — M. E: Könyvismeretetés. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

A jubiláló ORLE.

Az Országos Református Lelkész Egyesület karcagi konferenciája egy negyedszázados mult hálaünnepé is lesz. Az evangélium (Máté 18:19) minden kérés beteljesítését ígéri azoknak, akik csak ketten is, egy akaraton vannak. Még a nehéz idők sem szorítottak ugyan bennünket eléggé reá arra, hogy a hit bátor kockázatával építsünk az evangélium semmiképen nem hazug ígéreteire, de elgondolni is félelmesen felséges, hogy mi mindent megkaphatna Istentől, mi mindent kivihet az ország hívő lelkipásztorainak közössége, ha egyszer valóban egy akaraton van együtt az ő Úrának színe előtt. Az egy akaraton való együttlévelünk különösen drága és becses alkalma és lehetősége éppen a mostani jubileumi konferencia.

A keresztyén egyháznak fennállása óta az elvilágiasodás az egyik legnagyobb — mert belső — ellensége. Kétféle fővédekezési lehetőség van ennek a veszélynek a legyőzésére: a hierarchikus szervezet és az egyetemes papság gondolatának megvalósítása. Az előbbi csak látszólagosan ad lehetőséget az egyház belső intaktságának megőrzésére. A valóságban olyan kísértés van benne, amelynek eddig minden hierarchikus egyházszervezet áldozatul és a jövőben is áldozatul fog esni: az egyház a hierarchikus kléruson keresztül nemcsak a világi hatalom gyakorlásának allűrjeit, hanem többé-kevésbé magát a világot veszi fel önmagába. Az egyetemes papság evangéliumi és reformátori gondolata alkalmas egyedül arra, hogy világnak az egyházba való bebocsátása helyett, az egyház vitessék bele mennél inkább a világba, az egyház elvilágiasítása helyett a világ egyháziasításáék, illetőleg evangélizáltassék.

Az egyetemes papság is csak akkor lesz igazi áldása a magyar ref. egyháznak, amely szervezétének parallelizmusában beépítette önmagába ezt a gondolatot — ha *hivatásos* (mert Istentől elhivatott) és *hivatalos papsága mennél inkább evangéliumi*. Csak így van arra lehetőség, hogy az általuk pásztorolt egyház világi tagjai az világban is az egyház — azaz evangélium — szolgálatába

kapcsolódhassanak, így azok is, akik foglalkozásukra nézve nem papok, a maguk speciális lehetőségeivel, befolyásával, ügyességeivel, szóval kharizmáival igazi papi szolgálatot végezhesenek az egyházban tömörült hívőközösség javára.

Ismételjük, hogy ilyen értelemben a „hivatalos“ papságon fordul meg, hogy egyházszervezetünk mellett az egyetemes papság áldássá, vagy átokká válik-e egyházunkra. Ha a papságunk maga is elvilágiasodott, a világiaknak az egyházi életben való befolyása és szerepe a négyzetre emel ezt az elvilágiasodást s egy szörnyű circulus vitiosus, sőt egy parabola vitosa okává lesz: a világiak nem egy quantitative több evangéliumiságot, hanem a „világot“ hozzák be az egyházba és az általuk gubernált egyház papsága még világiasabb, az általuk szolgált egyház még világiasabb lesz s így tovább a teljes züllésig és bomlásig. Ezért van a XX. század első évtizedében született ORLE-nak történeti szerepe: a hivatásos papságot egy közösséggé tenni s benne a hitközösség tudatát nemcsak fenntartani, hanem erősíteni, a szent papi hivatás kharizmáinak növekedését, teljes kifejlését elősegíteni. Ebben a tekintetben főleg a háború előtti évek ORLE belmissziói kurzusai s különösen a háború utáni évi kongresszusok igen áldott hatásokat gyakoroltak. Szükségképeni kiegészítésül ezért volt szerencsés gondolat a presbiterszövetségnek, az elsősorban világi papjaink közösségének életrehívása s a közelmúltban az ORLE konferenciával kapcsolatban a presbiteri szövetség gyűlésének megrendezése. Mindkét irányban sok áldás vár még az ORLE eddigi munkájának további kiszélesítésére.

Az ORLE-nak azonban a fent vázolt feladat s alapszabályaiban megjelölt célok szolgálatán kívül egy kedvesebb s nem kevésbé fontos szerepe van, különösen a kongresszusaisal kapcsolatban: az ország református papsága között a személyes barátság kiépítése. A barátság lényegében a közös platformon állás, azonos célok felé törés érzelmileg is szükségképeni megnyilatkozása. Nincsenek-e mindenben egyakaraton, nem törek-szenek-e azonos célokra ugyanazon utakon ref. lelkészeink? Többé-kevésbé! A „többé“ alapján

van az ORLE konferenciáknak egy sajátos, meleg, baráti légköre. Ezért szövődnek ott oly könnyen tartós barátságok mélyülnek őszinte barátsággá korábbi felszínesebb ismeretségek. (Sőt a konferencia kétnemű fiataljai között nem ritkán még a barátságnál is mélyebb kapcsolatok szövődnek). Azonban kétségtelen, hogy országunk papsága között a „kevésbé” is megvan.

Egyetemes egyházunk kerületekre tagozottságának nemcsak egy előnyös „divide et impera” a következménye hanem — nem volnánk őszinték, ha be nem vallanánk — egy hátrányos „divide et invide” is: Osszd föl és légy kerületekké és legyél — ha nem is ellenség és ha nem is mindenben, de egynemű vonatkozásban — féltékeny ellenfél és versenytárs.

Huszdönt évvel ezelőtt az ORLE gondolat győzelme nem volt könnyű. Talán az állota leginkább utját, amelynek az ORLE természetesen egyik főellensége kell, hogy legyen, s ami így az ORLE-től leginkább fenyegetve kellett, hogy érezze magát: a kerületi szűkkeblőség és elzárkózottság. Sokat tett az egészséges felfogás kialakulására eddig is az ORLE, de további munkára van itt is szükség, hogy a kerületi határok ne korlátok és vámsorompók, hanem egymáshoz vezető, összekötő utak legyenek.

Még egyet látnánk különösen sürgős tenni valónak az ORLE végezni valói közt. Gyülekezeteink népe nem egy nagy szociális, s nem keresztény vagy nem református világnézeti tendenciájú *szociális* ostrom alatt áll és szociális válságban él. Az evangéliumnak megvan a maga szociális programja, ám szükség volna ennek egy érthető — *tehát nem papos és kegyes, a szélesebb rétegek számára merőben érthetetlen* — formulázására, képviselőletére és propagálására, míg nem késő. Ha az egyetemes egyház más forumai nem vállalták, *miért ne vállalkozhatnék erre az ORLE?* Alapszabályai szerinti célkitűzéseivel, Istentől neki szánt hivatásával is összefér ez a rendkívül akuttá vált misszió!

Az Úrnak jóvolta toldjon további negyedszázadokat az elsőhöz, Ő tegye gazdag aratás és új magvetés áldott alkalmává a jubileumi konferenciát és készítse fel lélekben a mi egyházkerületünket is arra, hogy a közeljövőben ismét mi lehessünk annak vendéglátói és a belőle fakadó áldásoknak különös részesei. Sz. Z,

A P. D. O. Szövetségének közgyűlése.

(Folyt. és vége).

Legyen szabad a legmélyebb tisztelet hangján, erről a helyről az illetékes tényezők figyelmét erre felhívni. Egyszer hozzá kell nyulnunk valójában ehhez a kérdéshez. Az eredmény nem lesz könnyű és gyors. Faji sajátosságot kell itt megváltoztatni. A nevelő munkának segítségére fog ugyan sietni a mai megalázott és földre tiport helyzetünk, mely minden vonalon összefogást, tervszerűséget és lankadatlan kitartást sürget, de még így is csak lépésről-lépésre fogunk haladni.

Közelebről mi volna a teendő? Az, hogy

gondoskodjon országos szövetségünk vezetősége arról, miszerint minden egyes szövetségi tag tisztában legyen kitűzött céljainkkal, terveinkkel. Tudja minden tag, hogy mi a kötelessége a szövetséggel szemben és amikor a szövetségét támogatja, akkor tulajdonképpen hazánk feltámadásában működik közre, mert a feltámadás csak akkor várható, ha a nemzeti élet minden vonatkozásában kifejezésre jut az a szellem, amit a pataki főiskola múltjával és jelenével képvisel.

Gondoskodjon országos szövetségünk vezetősége arról, hogy élénken emlékeztesse a főiskola iránti kötelezettségre azokat, akik évek hosszú során át élvezik a főiskola alapítványait. Gondoskodjon arról, hogy azok, akik anyagiakban támogatást nem kaptak, a kapott és elvitt erkölcsi értékekért anyagiakban fizessenek.

Gondoskodjon arról, hogy egyfelől pályadiákok kitűzésével, állandó segítséggel, a végzett diákoknak a szövetségbe való ünnepélyes felvételével az összekötőkapcsot a mindenkori diákság és a szövetség között fenntartsa, másfelől az életbe kikerült diákokkal szintén állandó nexust tartson fenn.

Hogy ezeket országos szövetségünk megtehesse, feltétlenül szükség van fiókegyesületekre, mint összekötő kapcsokra. A fiókegyesületek nélkül a szövetség eredményes munkát nem végezhet.

Az országos szövetség vezetőségének, a fiókegyesületek elnökségével a legteljesebb kontaktusban kell állni. Ez a kontaktus megítélésem szerint nem alarendeltségi viszonyt jelentene, hanem csak arra irányulna, hogy a célkitűzések, elvek, elgondolások mindegyik fióknál megvalósíttassanak és időnként arról számot adjanak. Nem jelentené ez a kontaktus azt, hogy a fiókegyesületek ne működhetnének a részükre kijelölt területen a legteljesebb mozgási szabadsággal, hanem csak azt jelentené, hogy a cél mindenütt egy és ugyanaz és ez a cél forrasztaná egységbe azt a hatalmas tábor, amelyre kellő beszerzés mellett számíthatunk.

Ha a fiókegyesületek beszerzésével és az adminisztrációs ügyek további vitelével olyan diáktársaink bizatnak meg, akik átvannak hatva a kitűzött magasabb rendű célok jelentőségétől és akik erkölcsi obligóban vannak az ősi főiskolával, az eredmény nem maradhat el. Ezen kívül elengedhetetlen kellék az, hogy a kijelölt működési terület különböző pontjain lakó lelkes diáktestvéreink választmányi tagok legyenek. Továbbá részint a beszerzés eredményesebbé tételére, részint pedig a már beszerzett tagoknak a vezetőséggel való állandó nexusban tartására felkérendők azok a diáktársaink, akik ígéretet tesznek arra, hogy vállalkoznak a hozzájuk közel lakókat az egyesületbe való tömörítésre felhívni és a gyakoribb személyes érintkezésekkor a működésünkről, céljainkról tájékoztatni. Ezek a felkért barátok a választmányi ülésekre szintén meghívandók, ahol megismerkednek a kitűzött célokkal, melyekből látni fogják, hogy működésünk minden egyes mozzanatába életet viszünk bele, mert egy egyesület csak addig él, amíg sikerül azt élettartalommal kitölteni.

Minden egyesület évente legalább egyszer írásban értesítse tagjait működéséről, avagy költségkímélés szempontjából az még előnyösebb volna, ha az országos szövetség minden évben egyszer megküldené tagjainak a fiókegyesületek működését is tartalmazó évi jelentését

A fiókegyesületek vezetői félévenként egyszer tartoznának megjelteni az országos szövetségben választmányi ülésen és ott működésükről beszámolót adnának, illetve a második megjelenés a közgyűléssel esne egybe.

Ezeket a beszámolókat az országos szövetség vezetősége minden alkalommal módját ejtethetné annak, hogy részint közölje megvalósítandó terveit, célkitűzéseit, részint pedig számon kérje a működést.

Ha a fiókegyesületek működése ilyen állandó és következetes ellenőrzés alá fog vétetni, — az eredmény nem maradhat el.

És mindennek a megvalósításához tulajdonképpen mi szükséges?

Kell egy vagy két lelkes ember, ki állandóan felszinen tartsa a szövetség iránti érdeklődést. Kell továbbá az, hogy helyesen és jól legyenek megválasztva azok kik a szétszórtan élő tagokat a fiókegyesületek vezetőségével összekapcsolják.

Ha az áldozathozatal szempontjából tulzott igényeket nem támasztunk, még a mai rendkívül nehéz időkben is számíthatunk adakozásra. Évente egyszerűen többször nem szabad kopogtatnunk a tagok ajtaján és akkor is különböztetnünk kell a teherbírást szempontjából. A gyakori adakozásra való felhívás visszavonulttá teszi még a tehetősebb tagokat is. Ígykezzünk lehetőleg minden pataki diákot felkutatni és akkor kisebb összegek nyújtásával is végeredményében sokra megyünk.

A fiókegyesületeken kívül, a legteljesebb nexust kell fenntartani országos szövetségünknek a kiváló, nagy pozícióban lévő, nagy összeköttetésekkel rendelkező diaktársainkkal. Ez a nexus csak előnnyel járhat szövetségünkre és rajta keresztül főiskolánkra.

De magának a főiskola vezetőségének is módot nyújtani arra, hogy csak a kiváló szövetségi tagok kapcsolatot kapjanak a főiskolával.

Ezen kitérés után, a nyíregyházi fiókegyesület eddigi működéséről tisztelettel jelentem a következőket:

Fiókegyesületünk ezelőtt 2 évvel alakult meg. Az első év eredményéről, a tavaly tartott közgyűlésünkön amelyen az országos szövetségünk elnöksége is részt vett, már beszámoltunk. Eszerint egyesületünk működés területe: Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyére terjed ki. Felkutatott diák testvéreink száma 340. Ebből eddig 200-an felül jelentették be csatlakozásukat. A további beszerzés, a már említett módon folyamatban van. Az első évben tartottunk 2 választmányi ülést, egy közgyűlést és egy műsoros estét rendeztünk.

A második évben, sajnos mindezeket az egyesület még eddig nem tartotta meg, mert a múlt év szeptember 6-án megszakítás nélkül otthonomtól távol vagyok. Ebben a hónapban azonban már intézkedtem, hogy a közgyűlést megtartassék. Levél

utján egyesületünk vezetőivel és lelkesebb tagjaival állandóan összeköttetésben vagyok és ezen kívül állandó összeköttetést tart fenn egyesületünk az országos szövetséggel. Részt veszünk az országos szövetség választmányi ülésein és bekapcsolódunk az országos szövetség terveibe. Egyesületünk az első évben segélyezés és jutalom díjak címén 480 pengőt adott ki.

A második évben segélyeket nem tudunk nyújtani, amennyiben tagjaink áldozatkészségét, a főiskola költségvetésében mutatkozó deficit apasztására fogjuk igénybe venni. Ezen akciónk minél eredményesebbé tételére a szükséges lépéseket folyamatba tettük. (Folyt. köv.)

KÖNYVISMERTETÉS.

* **Vásárhelyi János: Református Élet.** Előadások. Kolozsvár. 1931. 164 l. *Vásárhelyi János* írásai különösen vonzó olvasmányok. Nincsenek mögöttük theologiai rendszerek vagy szélesen kiépített elméletek, de ott lüktet mögöttük az élet a maga elevenességével, ma igen igen komoly, valóban existenciális kérdéseivel, úgy hogy a husz kisebb-nagyobb írás legtöbbször valóban az élet szorongató nagy szükségéből támadt. Változatosak is ezek a kérdések, mint maga az élet. A keresztyén aktivitás, a kálvinista öntudat, a református nő, a szociális kötelességek, a cseléd-misszió, a munkanélküliség, a felekezeti béke kérdései egymás után sorakoznak fel írásaiban. Már maguk ezek az égető kérdések is bizonyítják, hogy mennyire az építés készségéből származtak ezek az írások. Mert Vásárhelyi János valóban izzig-vérig építő találatum. A valóságos élet formálása lebeg mindig szeméi előtt s bár írásai mögött komoly tanulmányok állanak, mégis úgy hatnak gondolatai, mint az élet talaján kipróbált komoly, praktikus tanácsok. Mégis az a legjellemzőbb is, a legértékesebb is ebben a könyvben, hogy különösen szociális érzékkel épen a ma legégetőbb kérdéssel, a szociális kérdéssel foglalkozik mindenek felett szerző. S az a legmegnyugtatóbb, hogy nem maradnak benne a kérdések megoldatlan kérdések, hanem azokra az Igének és hitvallásainknak tanításában örök feleletet is nyújt. Bizonyoságtévő írások, mert abból a bizonyosságból fakadtak, hogy nincsen olyan égő sebe válságban vergődő világunknak, amelyet be ne tudna gyógyítani az Ige balzsama. M. E.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Özv. Báji Patay Gyuláné** értékes ajándékkal gazdagította az *Országos Református Lelkesegyesületet*, Tapolca fürdői birtokából egy 1200 négyszögölnyi területet adott annak céljaira.

— **Ajándék a főiskolai könyvtárnak.** Báró Ragályi Balassa Ferenc e. m. gondnok 2 csomag könyvet adományozott a főiskolai nagykönyvtárnak. Illesse köszönet a nemes adakozót.

— **A vajdácskai egyház ifj. egyesületében** a tagok segítésre találékony szeretete kedves forrását

nyitotta meg a támogatásnak. Az egyik egyesületi tag által felajánlott földbe másfélvéka árpát vetettek el az egylet tagjai. Mikor az „ifjusági árpa“ fehér lett az aratásra a fiuegylet kaszásai, a leányegylet marokszedői vidám énekszóval kivonultak, s közösen learatták a közös termést. Jövőre földet bérelnék s bérlett vagy felés földön hasonló módon közös munkával szereznek terményt, melynek ára természetesen egyleti célokat szolgál. Nem tudjuk hány magot fog adni csépléskor a vajdácskai „ifjusági árpa“, de az bizonyos, hogy az Ige a derék ifjak szívében megtermi a „harminc-annyit“.

— **A világháboru idején elhangzott** és nyomtatásban is megjelent predikációk és imádságok jegyzékét szeretném összeállítani, illetőleg rendszeresen feldolgozni azt a kérdést, hogy mit és hogyan prédikált a magyar református egyház. Tisztelettel kérem tehát mindazokat a lelkipásztorokat, akiknek ily beszédük, vagy imádságuk megjelent, vagy kötetben adták ki azokat, hogy munkáikat nekem megküldeni sziveskedjenek. Felhasználás után pedig engedtessek meg nekem, hogy nevükben a budapesti theologia Ráday könyvtárának ajándékozzam a számomra küldött anyagot. Egyháztörténeti, áhitat-irodalmi és magyar irodalomtörténeti, talán éppen nemzettörténeti szempontból is olyan fontos és értékes adattára lesz ez a gyűjtemény, vagy annak jegyzéke és feldolgozása a közlemultnak, hogy kár volna az egyes beszédek és imádságokat elkallódnia engedni. Dr. *Incze Gábor*, Budapest, II., Margit-körút 54. szám.

— **Pataki tanárok emléke kortársaik verseiben.** Kassai Császár György verse *Szikszai Fabricius Balázsról*.*

Aki Vítusz hírét a jövő évekbe beírod
S ékes verssel hívsz szent neveket mi élénk,
Téged is égig emel fel a múzsád, Fabricius majd,
Sok jeles ember előtt helyeslést arató
Míg valamely neve, dísze maradni fog a tudománynak,
Dicsért lesz a neved jámbor utókor előtt.
És a jövő kor elismeri majd, hogy sokkal adósod,
És dicséretidet szívesen énekel.
Mert a magyar nagyokat te újra kihívod a sírból;
Érdemed az, hogy nem éri halál nevüket.
És valamint, te dicső ember, múzsádnak örök hírt
Szent Vítusz ad vala, mely el nem enyész sohasem,
Úgy adnak szent Vitnek is éket, amely nem enyészik
El sohasem, te dicső férfi, a lángszavaid.
Hogyha felér az anyaggal a szók szép volta a versben,
Méltósággal a csin elkeveredve vegyül.
Egy törvénynek a súlya alá jön fény az erővel,
Hogyha az étheri ész magva bevetve van ott.
Egy forrásból jó s célban sem tér el e kettő,
Rajta örök névnek drága sugára ragyog.
Mézajakú múzsáknak erőt a híres erény ad,
És az erénynek örök dísz meg a múzsa szerez.
Igy te, nagy ember, joggal emeled az égbe Vítuszt hát.
Téged meg Krisztus visz fel a mennybe viszont.

HIVATALOS RÉSZ.

A kerületi belmissziói munka programmja.

I. csoport. Lillafüred:

XC. Zsoltár 1 vers.

Imádság, elnöki megnyitó: Farkas István püspök.
Krisztus királysága a társadalomban: br. Bottlik István

* Czeglédi Ferencről (1558—61) nem találtunk verset.

Krisztus királysága az egyházban: dr. Enyedy Andor
Krisztus királysága a tudományban: dr. Vasady Béla
XXV. Zsoltár 2. verse.

II. csoport. Szentléleki romok:

Ének.

Bibliamagyarázat: Svingor Jenő.

Krisztus királysága a társadalomban: Nádházy Bertalan.

Krisztus királysága az iskolában: Novák Sándor.
Ének.

A redézőség közli a résztvevőkkel a következőket: A konferencia előtt vasut vagy ebédjegyeket mindenki a helyszínen kapja meg.

Az első és második csoportba ebédre jelentkezettek, helyüket nem cserélhetik fel, mert a szentléleki csoportét számszerint rendelt és előre kifizetett ebédek szerint osztják ki. Ezen csoport tagjainak ajánlatos poharat, sőt evőeszközt is magukkal hozni, mert az étkezés a szabadban, kirándulászerűen van megoldva.

Az I. csoport nem a tó végén, hanem a Lilla szállóval szemközti kis platón fogja tartani konferenciáját s étkezni a Lillaszálló éttermében fog.

— **Gyülekezeti segédmunkaerő** elhelyezkedést találhat 1200 lelkes gyülekezetünkben szerény díjazással. Harmóniumozni, vagy orgonázni hacsak keveset tudók is előnyben. Végzett theológusok, állásnélküli segédlelkészek jelentkezését továbbítja a lap Szerkesztősége.

— **Felsőborsodi**, a Bükk tövében kies fekvésű, jó levegőjű lelkészi állás elcserélhető más tiszáninnenivel. Jövedelmé: rét 5, szántó 19 kat. hold (bérlete volt 27 q buza, előbb 450 AK.); 50 q buza, a hívek progresszív alapon fizetik; szolgalmányok, váltóságokért 531 P; 1020 P alap kongrua; 28 m. erdei fa beszállítva, felaprítva, 8 tehén, 4 sertés legeltetési joga a közlegelőn, a közöserdőből átlag évi 10 m³ fa, évi stóla 200 P. 934 lakosból 760 ref. Állomás H., posta, orvos, patika, jegyzőség közel szomszédságban. Posta bélyeggel ellátott, levélbeni válaszbélyeges ajánlatot a szerkesztőség továbbít.

5 keresztretjvény
megfejtéséért

5 napig

elsőrangú szállókban, penziókban teljes ellátást nyerhet, szórakozhat Szent István hetében augusztus 18—22-ig,
mint a B. H. vendége

Feltételek: a BUDAPESTI HIRLAP július 24-iki és következő számaiban!

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre ... 10 Pengő. Fél évre ... 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
---	---	--

TARTALOM. *Br. Bottlik István:* Krisztus királysága a társadalomban. — *M. E.:* A lillafüredi belmissziói konferencia. — *A P. D. O.* Szövetségének közgyűlése. (Vége.) — *G. J.:* Comenius. (Folyt. köv) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Krisztus királysága a társadalomban.

Előadta a lillafüredi konferencián *Br. Bottlik István* egyházmegyei gondnok.

Ha visszatekintünk az emberiség történetére, azt látjuk, hogy az emberiség abban az arányban közeledett vagy távolodott a boldogságtól, amint közeledett vagy távolodott a krisztusi gondolathoz. Krisztus királyságának az alapja a hit és a szeretet, beteljesítése pedig a keresztyéni cselekedet. A krisztusi tanítás az alapja nemcsak az emberiség hitéletének, hanem társadalmi fejlődésének is.

Minél súlyosabb egy nemzet sorsa, annál inkább érvényt kell szerezzen az állam és társadalom életében a krisztusi eszméknek, mert a krisztusi parancsolat nemcsak hit, hanem a leg-tökéletesebb társadalmi alaptörvény is.

Krisztus királyságát nem építhetjük fel kizárólag a hitélet keretein belül, mert a hitélet nem öncél, hanem a legmagasabb rendű erkölcsi erő, mely szárnyat ad az emberi léleknek, hogy felemelkedjék az istenség fogalmához, de nem úgy, hogy ebből a magasságból mint hulló csillag tűnjön le ismét a lelkiélet mennyboltjáról az anyagi élet sarába, hanem azért, hogy Krisztus nagy ajándékait megőrizze a mindennapi élet küzdelmeiben is és igyekezzék annak az élet minden vonatkozásában érvényt szerezni.

Krisztus királyságának megteremtése egyet jelent az emberiség boldogságának elérésével. Sajnos, mi egyre távolodunk a Krisztus királyságától, de távolodunk az emberi boldogságnak még a reményétől is. Egyrészt soha el nem képzelt nélkülözés, soha nem gondolt és oly sokszor meddő küzdelem a mindennapi kenyérért, másrészt önzés és a gazdasági liberalizmusnak túltengése jellemzi korunkat. Az a felfogás, mely az állam legnagyobb értékének az embert tekintti: a szeretet, a gyenge védelme az erőssel szemben ma nem érvényesül közéletünkben — nem lehet szolgálni Istennek és a mamonnak mondja az Ur! és mi a mamonnak szolgálunk, Istennek pedig nem! A nyomor, a nélkülözés jajkiáltása süket fülekre talál! Pedig az Ur megmondotta, „füleitek vannak, hogy halljátok

és szemeitek, hogy lássatok.“ — Hallják meg ezt a parancsolatot azok, akik miatt az Ur ezt mondotta, mert a Krisztus parancsolatját nem határozza idő, érvénye örök!

Ha az Ő örök érvényű parancsojtjai a templom kapuin túl az állam és társadalom életében is érvényesülni fognak, ha áldozatokat követelünk azoktól, kik önmaguktól áldozni nem akarnak és nem áldozunk fel százezreket és milliókat hamis nemzetgazdasági dogmáknak, ha nem szolgáljuk kevesek érdekeit sokakkal szemben. akkor letörölhetjük a szenvedés és nélkülözés könnyeit és talán még az utolsó pillanatban elolthatjuk az osztálygyűlölet fellángolását a lelkek sokaságában és felébreszthetjük azokban a krisztusi szeretet mindent átfogó, kiengesztelő és egyesítő érzését, mely csodálatos harmóniát és a lelkeknek békeességét teremt meg.

A keresztyénségnek szent kötelessége érvényt szerezni a krisztusi eszméknek az állam és társadalom életében és kivívni azokat a szociális követelményeket, melyeknek alapja a krisztusi szeretet. — A keresztyénségnek cselekednie kell, mert ha csak hirdeti az emberszeretetet és nem követeli meg annak érvényesülését akkor nem érdemes arra, hogy Krisztus királyságának szolgálója legyen, mert hisz Jakab apostol mondja, hogy „a hit cselekedetek nélkül megholt önmagában.“ Ma pedig a keresztyéni cselekedet nem merülhet ki a hitélet ápolásában és az egyéni jótékonyság gyakorlásában.

Ma az egységes keresztyén frontot kell megteremtünk és erős kézzel kell belenyulnunk az állam és társadalom életének irányításába is, nem úgy, hogy tilalomfát állítsunk másvallású magyar polgárok elé, a keresztyén gondolat megvalósításáért folytatott küzdelemben, hanem úgy, hogy egyesítsük ebben a gondolatban valláskülönbség nélkül mindazokat, akik különböző templomokban a mi Istenünket imádják, akinek a kegyelme az egyedüli igaz realitás ezen a világon. Elérkezett a legvégső pillanat, amelyben a passzivitásból az aktivitás terére kell lépni a magyar keresztyénségnek, mert hűtlen szolgál az, aki az ő Urának parancsolatát nem teljesíti, ez a parancsolat pedig

sorompóba szólitja az egész keresztyénséget az önzés és kapzsiság ellen, mely tobzódik gazdasági életünkben, mely eltápossa a gyöngét és meghajlik az aranyborjú bálványa előtt.

A magyar katona évszázadokon keresztül a haza szent földjének védeimében Krisztus vagy Szűz Mária nevével vetette magát a harcba. Ma nem karddal, hanem a nemzet akarátának erejével és egységével kell sok százezer és millió magyart megmenteni!

Ebben a harcban mi is Krisztus nevében indulunk és ennek a harcnak eredményétől a nemzet fennmaradása függ. Erős hittel hiszem, hogy Magyarországot csak a keresztyén gondolatnak az állam életében való azonnali érvényesülése mentheti meg, mely az állam hatalmi eszközeivel szerez érvényt a gazdasági élet minden vonatkozásában a emberszeretet törvényeinek; — mely nem nyomja még mélyebbre a gyöngét és emeli még magasabbra az erőset, hanem az állam legnagyobb értékének az embert tekinti!

Ebben a cselekvésben látom én ma a magyar keresztyénség legégetőbb feladatát, melynek csak úgy felelhet meg, ha kellő szervezethez lép a közélet porondjára nem azért, hogy bárminő pártcélokat szolgáljon, hanem hogy szolgálja a Krisztus királyságát, a krisztusi szeretet törvényeit és azzal a nagy ható erővel, melyet erkölcsi és anyagi ereje képvisel, döntő befolyást gyakoroljon a kormányzat szellemére és tényeire.

A bibliai királyokat a csillag vezette el a Megváltó bölcsőjéhez. A magyar nemzetet a krisztusi igazság fénye vezesse a magyar jövő köd borította útjain arra a győzelemre, melyet legelőször saját fiainak önzésén, kapzsiságán és az elfogultságon kell aratnia, miket ki kell irtani, mint az anyaföldből a kártékony dudvát mielőtt az elvetett mag kikel.

A csapások özönével kell a mi nemzetünknek megküzdeni. Sok mindenről kell keresztyéni türelemmel és alázatossággal lemondanunk, de mégis minden megpróbáltatások közepette a mi mindennapi kenyerünket megadta az Ur: *ne legyenek hát nélkülözők!*

A mindennapi kenyérhez joga van az állam minden dolgozni akaró polgárának és az amugy is minimumra redukált élet standardok biztosítása, visszaállítása, az igazságtalanságok orvoslása a legelső szociális és meggyőződéses szerint gazdasági szempont is, melyért minden erőnkkel küzdeni nemcsak állampolgári, hanem keresztyéni kötelesség is. Én, ki a világiak közül való szolgálja vagyok az Urnak, arra kérem Krisztus királyságának apostolait, hogy „megítélvén azt, ami igaz“, keresztyéni öntudattal és hajthatatlan bátorsággal járjanak elől ebben a küzdelemben, tekintet nélkül felekezetekre és pártállásra, mindazok, kiknek ajkáról messzire hallatszik a szó és utat talál a lelkekhez, érezzék át mindannyian azt a nagy, szent, keresztyéni és hazafiúi kötelességet, mely parancsolja mindeneknek, hogy egyek legyünk a hitben, a hazaszeretben és egyek legyünk a cselekvésben Krisztus királyságáért és a magyar nemzet megmentéséért!

A lillafüredi belmissziói konferencia.

A lillafüredi belmissziói konferencia valóban új kezdetet is jelent egyházkerületünk életében, új magvetést. Nemcsak annyiban jelent új kezdetet, hogy egyházkerületünkben első ilyen konferencia volt, nemcsak annyiban, hogy egy csomó új megmozdulásnak, új terveknek volt első áldásokban gazdag megvalósulása, hanem azért mindekfelett, mert teremtő új erővel zendült fel azon az Ige. Amikor a gazdag napon szerzett hatásokról akarunk számot adni. Pál apostolnak ez az igéje férközik szívemhez: „Mert a Krisztus szerelme szorongat minket, úgy vélekedvén, hogy ha egy meghalt mindenkiért, tehát mindazok meghaltak és azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek ezután ne magoknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadott.“ Krisztus szerelme szorongatta az Órállókat, amikor megfogamzott a konferencia gondolata lelkükben, Krisztus szerelme szorongatta az előadókat, hogy szavukkal új tüzeket gyújtsanak, hogy bizonyágtételük nyomán a halálos vergődésekből is élet támadjon. Mert valóban úgy van, hogy egyfelől egyre félelmesebben bontakozott ki előttünk az a bizonyosság, hogy halálos örvények között járunk, másfelől egyre fényesebben tündöklött az a meggyőződés, hogy egyedül az Ige teremtő ereje biztosíthatja az életet.

Különös varázst nyújtott a konferencia helyének csodás szépsége. Egy magaslati helyen lombos fák között elterülő térségen minden az élet szépségét hirdette. A hegyoldalons levő sűrű fák között levő falusi asszonyok és leányok, férfiak színes csoportjait, a térségen szorongó áhítatos, százakra menő sokaságot szemlélve önkénytelenül is a hegyibeszédre kellett gondolnunk s akkor is, amikor a mindenek szeretete által körülövezett püspökünknek, *Farkas Istvánnak* hatalmas bizonyágtételét hallgattuk a konferenciát megnyitó imádságban és beszédben. A Jelenések könyvében foglalt kijelentés szerinti *templom nélküli város* viziója rajzolódott fel lelki szemei előtt s bizonyágtétele nyomán látások támadtak a mi lelkünkben is egy boldog állapotról, amelyben többé nem lesz szükség templomra, mert minden emberi élet valóban Istennek temploma lesz. S körülöttünk minden, a lombok által mint „zsalukáterek“ által zárt üde környezet mint hívogató, vonzó, meleg otthon, mind megkapóbbá tette a lelkekben a templom nélküli város gondolata körül támadt viziókat, még inkább az a bizonyosság, hogy az Órállók célkitűzése a lelkekben megértésre talált az egyházkerület számos egyházközségéből összesereglett sokaság a hitben és szeretetben egymásra talált. Tüzek gyúltak a püspöki megnyitó nyomán a lelkekben s ezeknek a tüzeknek melege és világsága mellett mindig bizonyossággal teljesebb látások, Krisztus diadalmas királyságáról.

Nem is lehetett volna örökkévalóbb és mégis időszerűbb gondolat körül csoportosítani a konferencia problémáit, mint a *Krisztus királysága* gondolata körül. Hogyha az eszményi magasságokban szárnyaló megnyitó beszéd felemelt, Br.

Bottlik István egyházmegyei gondnoknak Krisztus királysága a társadalomban című előadása lenyűgöző volt, mert félelmes volt látni előadása nyomán, hogy mennyire ellene áll, lázadzik ez a világ az életet, biztonságot nyújtani egyedül képes királyságnak, a Krisztus Uralmának. A megragadó erejű előadást lapunk vezetőhelyén teljes terjedelemben hozzuk.

Mély benyomásokat váltott ki *dr. Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző *Krisztus királysága az egyházban* című mindvégig lebilincselő előadása, amelyet szintén egész terjedelemben közlünk lapunk hasábjain.

Dr. Vasady Béla a sárospataki teológiai akadémia tudós professzora *Krisztus királysága a tudományban* címen tartott pompás, építő erővel teljes előadást. Az ő előadását is közölni fogjuk lapunkban.

Az egyes előadások közötti átmenetet a diósgyő-vasgyári vegyeskar szépen kidolgozott ének-számái biztosították, amelyekért méltán illeti elismerés az énekkart és vezetőjét.

Farkas István püspök záró szavaiban boldog örvendezéssel állapította meg az új kezdetnek a gazdag lelki magvetésnek reményteltségét, ígéretességet olyan aratásra, amelyet sem jégverés, sem rozsdá, sem aszály el nem pusztíthat. Áldással zárta be a konferenciát, amelyen az előadókon s az aktív résztvevőkön kívül résztvettek még egyházkerületünk vezető férfiai közül Farkasfalvi Farkas Géza egyh. ker. főgondnok, gróf Haller József miskolci egyh. községi főgondnok, aki a konferencia világi elnöki tisztét töltötte be, Lukács Béla és Zsóry Lajos orsz. gyűl. képviselők, Elek József és Pósa Péter esperesek, Elekes Imre, Csorba György igazgatók, Kiss József, Tantó János, Benke József egyházmegyei belmissziói előadók, Péter Pál, Czinyéry Barna, Porcs Kálmán, Boda Béla, Zsupán László tanárok, Maklár Dezső főszolgabíró. Lelkészek 36 an. Tanítók 26-an. Presbiterek, gyülekezeti tagok mintegy 600 an.

A konferenciát *Forgács Gyula* sárospataki lelkész buzgó imádsága zárta be.

Amint lapunk hasábjain többször jelezve volt, a *szentléleki zárda romoknál* külön, lelki hatásokban gazdag konferencia volt, amelyről jövő számban hozunk tudósítást. M. E.

A P. D. O. Szövetségének közgyűlése.

Dr. Barth Ernő p. ü. tanácsos, diákszövetségi titkár, a szabolcsi fiók működéséről szóló jelentésének felolvasása nyomán felemelő érzések járták át a lelkeket. A diákszövetség születésének teremtő gondolatait éltük át újra gondolatai nyomán és amaz „első szeretetnek” varázsát, amely a szövetség megteremtésekor járta át a lelkeket. Jól tudjuk, hogy vannak nagyszívű öreg diákjaink, akiknek — tulás nélkül szólnunk talán — minden gondolata főiskolánkert szárnyal, akiknek hű szívéből mindig több éltető szeretet árad a szövetség vérkeringésébe, de meg vagyunk győződve arról, hogy talán senki sincsen, aki mélyebben tudná értékelni pataki iskolánk nemzet-

nevelői jelentőségét, aki átfogóbb gondolatokkal rendelkezne a szövetség szervezetének a kiépítésére s aki nagyobb odaadással és aktivitással törne a szövetség további építésére, mint *Barth Ernő*. Jelentésének hallgatása nyomán azért mindig szebb és szebb távlatok nyíltak szövetségünk jövője felől abban a tekintetben, hogy az mindig erősebb támasza lesz főiskolánknak a mostani félelmes időkben s hogy sokszor nyomorgó diákjainknak a támogatásában is mindig realisabb tényezővé fogja kinőni magát.

Ez a reménységünk annál szárnyalóbb volt, mert az egész szövetség működésében egyetlen zavaró mozzanatot se látunk. Csak a legteljesebb elismerés hangján szólhatunk a *budapesti fiók* működéséről. Felbecsülhetetlen az a munka, amit ennek vezetősége végez pataki iskolánk nemes hagyományainak őrizése, öreg diákok szolidaritásának ápolása körül. És egyetlen tényezője sincsen a szövetségnek, amely többet tenne a pataki gondolatnak és egész nemzeti közvéleményünkbe való belevitele érdekében, mint a budapesti fiók. Azután a legteljesebb reménységgel szemléljük a *debrecei és a miskolci fiók* működését is. S mit szóljunk az *országos szövetségről!* Milyen nagy odaadással simult, olvadt bele a főiskola életébe, megalakulásától kezdve! Mennyi megelevenítő lélek áradt bele főiskolánk életébe működéséből! Amikor az elmúlt esztendőben főiskolánk nagy céljai kockán forogtak, a szövetség mint hatalmas tábor sorakozott zászlaink alá s hogy csak az elmúlt jubileumi esztendőben mennyi szép gondolattal, mennyi odaadással simult bele főiskolánk nagy munkájába, arról ékeesebb bizonyágot nem szolgáltatathatnánk a már közölt főtítkári jelentésnél.

Épen ezért felemelő s minden sötét gondot elűző, minden pusztulással dacoló érzéssel záródott a P. D. O. Szövetségének közgyűlése, amelyen részt vettek: Kazinczy Gábor, Janka Károly, dr. Rácz Lajos, dr. Marton János, dr. Mátyás Ernő, dr. Vasady Béla, dr. Trócsányi József, dr. Izsó Bertalan, dr. Gulyás József, Benkő Béla, Bódy Dénes, Csontos József, Bálint József, Dávid Zoltán, Rehó Pál, Szivós Géza, Orbán István, Erdélyi László, Szilágyi Benő, Katona Géza, Szűcs István, dr. Barth Ernő, Novák Sándor, Csabay István. (Vége.)

Comenius.

(Folytatás.)

Mert akárhová fordulnál, ha nem vetkőzted le az embert, csinálnod kell valamit, az ifjúság éveit valamely foglalkozással el kell töltened, akár akarod akár nem. Inkább akarsz tétlenséggel, mint foglalkozással s haszontalan dolgokkal foglalkozni, amelyek azt eredményezik, hogy te inkább tunya légy, mint okos, balgáskodj inkább, mint beszélj? Szűnj meg azzal dicsekedni, hogy ember vagy, aki felserdült korban is, valahányszor beszélsz, csak szavakat mondasz, nem dolgokat. Menj, csatlakozz a papagájokhoz, szarkákhoz, hollókhöz, seregélyekhez! Ezek is mondanak érthető szavakat, de mert mégis ezek nem értelmesek, nem beszéd az, hanem ész nélküli hangzat. Te se hidd tehát, hogy

beszélj, bármily sokáig beszélj is értelmetlen dolgokat: fecsegés az, nem beszélés. Tudhatod te anyanyelved minden szavát, azonfelül az egész latin, görög, zsidó nyelvet és bármi más, sőt a világ összes nyelvét is mind, ha a dolgokat, amelyek a szavak alatt vannak, nem érted, még papagáj vagy, nem okos lény. Mert a bölcsesség a dolgok sok, igaz és tiszta ismeretében áll, nem a szavakban, amelyek a dolgok értése nélkül papagájkodás csak, ész nélküli hang. Ezerszer ismétlem ezt, mert sohasem mondatik elégszer az, ami sohasem tanultatik meg eléggé, sőt amint a dolgok eddig vannak, különösen nálunk, e nemzetben, még figyelembe se vették eléggé.

Ezt fogja mondani ismét valaki: A dolgokat ilyen pontosan érteni a bölcsészek dolga, nem az enyém. Ezt felelem erre. Mit tesz bölcselőnek lenni? Mit bölcselkedni? Nem azt-e, hogy az Isten dolgai közt okosan forgolódjunk? Nem azt-e, hogy a dolgok kezdetét, közepét, végét, azaz hasznát megtanuljuk? És vajjon nem tartozik-e ez mindenkire, aki az Isten munkái közé van beállítva, ha nem akarja, hogy itt hiába legyen, vagy kárral legyen, ezalatt álmódózzék, becsapódjon, megcsalatozzék, elbukjék, elveszen?! Vajjon te nem vagy e ép úgy, mint bárki más, Ádám fia, Isten képmása, a világ örököse, a dolgok ura? Miért vonod ki magadat? Miért fosztod meg magad az örökség jogától? Miért fosztod meg magad a szemedtől? Miért irigyled magad magadtól azt, amit tőled nem irigyelt az Isten, a természeted és a dolgok alkalmai?

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A pácini Ifjusági és Leányegyesület** a feledésbe ment régi aratóünnepet elevegítette fel július 31-én a gyülekezet, szomszédos községek s a megszállt területi magyarok érdeklődése mellett. Ünnepeles, jelmezes felvonulás és a mezőn tartott hálaadó istentisztelet előzték meg az alkalmi szavakat, vallásos párbeszédekkel s hazafias irredenta népszinművel rendezett ünnepélyt. Befejezésül 16 pár magyarruhás fiú s leány bemutatta a szintén Gesztelyi Nagy Béláné tiszteletes asszony által megtanított magyar Palotást. Bárcsak az ősök ünnepével együtt az ősi tiszta élet is megindulna ifjuságunkban.

— **Vallásanári vizsga.** Sárospataki theologiai akadémiánk igazgatósága közli az érdekeltekkel, hogy a legközelebbi s a folyamatban levő ciklusban Sárospatakon az utolsó vallásanári képesítő vizsgálat szeptember hó 23-án (írásbeli) és 24-én (szóbeli) lesz. Az igazgatóság felhívja a vizsgára jelentkezni akarók figyelmét arra, hogy kellően felsorolt folyamodványaikat ft. Farkas István püspök urhoz címzetten *legkésőbb szeptember hó 5 ig az igazgatóság címére* küldjék el a 75 P. vizsgadíjjal együtt.

— **Lelkészsképesítő vizsgálatok.** Közöljük az érdekeltekkel, hogy a szokásos szeptemberi lelkészsképesítő vizsgálatok a következő időpontok-

ban lesznek megtartva. Első lelkészsképesítő vizsgálat szeptember 20 (írásbeli), 21, 22 (szóbeli). Második lelkészsképesítő vizsga szept. 21 (írásbeli), 22, 23 (szóbeli).

— **Főiskolánk köréből.** Főiskolánk előjárósága az iskolai év ünnepélyes megnyitását *szeptember hó 11-re* tűzte ki. — A theologiai akadémián a beiratkozások *szeptember 9. 10-én* lesznek. A pótkollokviumok felvételére kitűzött idő: *szept. 7-8.* Az alapvizsga ideje *szept. 17 (írásbeli) 19, 20 (szóbeli).*

— **Megjelent Dr. Enyedy Andor: „Miért jött a Jézus?”** című beszédkötete. A 180 oldalas, 30 egyházi beszédet és két előadást tartalmazó könyv 4 pengőért kapható a könyvtárusi forgalomban és a szerzőnél: Miskolc, Palóczy-u. 35.

— **Állást keres** 34 éves erdőmérnöki főiskolai végzettségű nőtlen férfi. Vállalja uradalmak erdészetének szakszerű vezetését vagy idős, beteg erdőtisztek kisegítését. Műszaki ismeretei alapján vállal munkát mérnöki irodában. Ilyen elhelyezkedés hiányában vállal bármilyen vármegyei, városi, községi, vagy magán alkalmazást, házi tanítóságot elemi és középiskolai növendékek mellett. Válaszbélyeggel ellátott megkereséseket továbbít a Szerkesztőség.

HIVATALOS RÉSZ.

IX. sz. Körlevél.

Az iskolaszéki elnök és tanító urakhoz!

A Vallás- és Közoktatástügyi Minisztérium 63888/1932. számú rendelete (megjelent a Budapesti Közlöny 1932 évi július 3-iki számában) módosította elemi népiskolai beiratási díjak felhasználásáról szóló eddigi rendeletét.

Utasítom azért a főhatóságom alá tartozó elemi iskolák igazgatóságait, hogy az eddig visszatartott beiratási díjak felerészét a korábbi rendelkezéstől eltérőleg ezentul a Protestáns Tanítói Internátusok Alapja 65396. számú postatakarék pénztári csekk számlájára fizessék be.

II.

A Báthory István emlékbizottság az iránt keresett meg, hogy Báthory István születésének 400-ik évfordulójára szobrot szándékozik felállítani. Magyarország s Erdély összetartozásának hangsúlyozása kíván ez lenni a történelmi múlt s annak Magyarországgal való szoros kapcsolatainak kidomborítása által. Szeretettel kérem a gyülekezetek vezetőit, hogy amennyiben módjukban áll, a nemes célra adakozásaikkal járuljanak hozzá e nagyszerű elgondolás megvalósításához. (Cím: Budapest, Kossuth Lajos tér 4.)

Miskolc, 1932 aug. 3.

Farkas István
püspök.

Szerkesztői üzenetek.

D. P. I. O-d Irására helyszüke miatt csak később tudunk sort keríteni. — G. Gy. V.-d. Kérésére közöljük a fenti hirdetést. Egyebet nem áll módunkban érdekelten tenni.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkeszek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
---	--	--

TARTALOM. *Kövér Pál*: Küzdelem az ifjúságért. — Egyházi élet. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Pályázati hirdetmény.

Küzdelem az ifjúságért.

Minden gondolkodni tudó ember előtt nyilvánvaló ennek a mondásnak az igazsága: „Akié az ifjúság, azé a jövő!” Az ifjú szíve fogékony. Tud lelkesedni. Fogékonyágát nem tompította még el a gond, az érdekharc; lelkesedésének tüzeit nem oltotta még ki a csalódások zápora. Izmaiban, töretlen akaratában ott feszül a cselekvésre váró tetterő. Az emberiség történelmének renaissance-ai, vallás egyházi, nemzet-állami, társadalmi életének nagy átalakulásai az ifjúságtól elválaszthatatlanok. Ezért érthető, ha ma a világnézetek és az ezeken felépített irányok szenvedélyes harcában mindegyik irányzat a maga számára akarja megnyerni, eszméinek szolgálatába akarja hajlítani a fogékony fiatalságot.

Olaszországban a nemzeti alapon álló fasiszmus ifjú szíveken keresztül diadalmaskodott a bolsevizmus fenyegető réme felett, Németországban pedig most vivja öldöklő tusáját a hitlerizmus a kommunizmussal, mindkettő, mint erőforrásra, elsősorban az ifjúságra támaszkodva. Közlebbről magyar földön is hallunk a kulturbolsevizmusról, mely előkelő családok közép és főiskolás diákgyermekkeit mérgezte meg; a szocialista-kommunista ifjómunkás mozgalomról, melynek tagjai ott vannak, sőt vezető szerepet játszanak minden tüntetésnél. Az ifjúság sorsdöntő jelentőségének felismerésétől indítva fektet olyan nagy súlyt a magyar állam a levante mozgalomra és ezért karolják fel és fejlesztik ki fokozatosan az egyházak is az ifjúsági munkát.

Istennek hála, református egyházunk testébe is mindjobban beépül már az ifjúsági munka. A sporadikus kezdeményezés, ötletszerű kísérletezés helyét felváltja a tervszerű, egységes irányítás. A hivatalosak munkábaállítása. Épen a tizenkettedik órában. Mert amelyik lelkipásztor még ma sem szállana le katedrai magaslatáról és nem fekdne neki teljes erejével — a maga méltóságos tekintélyét nem sajnálva — a hívei közé menő, ifjúságot nevelő, szervező munkának, an-

nak azt a felelősséget kellene magára vennie, hogy a jövődó református egyháznak a sirásó szerepére vállalkozik. Hiszen az egyház ifjúságát nemtörődésével átengedi, odadobja azoknak, akik foglalkoznak vele, természetesen a maguk céljának szemelőtt tartásával.

Sok esetben azonban a lelkipásztornak megvolna a jóakarata az ifjúsággal való foglalkozáshoz. Próbálkozik is ezzel a munkával, de alig számottevő eredménnyel. Az ifjú szíveket nem tudja felemelni a Krisztussal való találkozásnak és ebből a találkozásból fakadó újjászületésnek boldog csodájáig. A lelkipásztornak igen nagy segítségére vannak a konferenciák. Ezért legyen szabad nekem most figyelembe ajánlani a berettyóujfalusi református földmives KIE. (aug. 25—28) konferenciát. A mi kerületünk gyülekezeteinek és a KIE-nek jelentékeny kapcsolatai vannak egymással. Egyházkerületünk ifjúsági egyesületei is KIE mintára szervezkednek. Ezt a kapcsolatot pedig ápolnunk, fejlesztenünk kell. Az egyesületi kapcsolatokon kívül gondolok itt a KIE titkáira, akik annyi áldott hatásnak voltak eszközei gyülekezeteinkben, a berettyóujfalusi konferenciával kapcsolatban épen az eke szarva mellől elhívott buzgó munkásra: Kovács Péterre. A mi tulnyomólag falusi gyülekezetekből álló kerületünk földmives ifjúságára — ahol csak megfordult — eddig is maradandó hatást gyakorolt ő, mert soraikból nőtt ki. Ismeri helyzetüket, bűneiket, erényeiket, reményeiket, álmaikat és mint közülök valónak jobban hisznek, szíveiket könnyebben kitarják előtte és rajta keresztül. Az előtt, akinek követségében jár: a Krisztus előtt. Hogy befogadva az élet királyát, mint az Ő katonái s mint öntudatos egyháztagok harcoljanak, dolgozzanak az egyház belső és külső megépítéséért és rajta keresztül a magyar hazának és az Istenországának dicsőséges jövődjéért.

Igaz, hogy súlyosak a gazdasági viszonyok, de ez ne tartson vissza a konferencián való megjelenéstől. A cél és a bekövetkező eredmény minden áldozatot megér. Különben is a keresztyén

embert találékonyan ruházta fel az Isten az ilyen célokra szánt anyagi eszközök előteremtésénél, mint erre példát mutatott Bánhorvát lelkes papja, ki négy napos tanulmányi kirándulásra vitte Budapestre ifjúsági egyesületének tagjait az ifjak által rendezett előadások (vetítettképek is) bevételének felhasználásával.

Kövér Pál.

EGYHÁZI ÉLET.

Konferencia a szentléleki zárdaromoknál.

A lillafüredi belmissziói konferenciával párhuzamosan lelki hatásokban áldott konferencia volt a Bükknek egy kedves kirándulólhelyén, a szentléleki zárdaromoknál is. A kisvasut végállomásától árnyas erdei út visz oda fel lassú emelkedéssel. Az egyórás gyalogút a nagy hőségben így is elég fárasztó volt és a konferencia 80 főnyi tagjának beszélő bizonyosságul, ösztönző figyelmeztetésül szolgált: a Szentlélekért meg kell küzdenie az embernek.

Jelen esetben a küzdésnek meg volt a maga jutalma; a fáradtságért bőven kárpótolták a résztvevőket a vidék pompája, a terebélyes nagy falombjának árnyéka (ez alatt telepedett le a társaság), a hegyi forrás hűs vize és — last, but not least — a mély szántású előadások és bibliamagyarázat. (Amennyiben az ott elhangzott előadások is meg fognak jelenni lapunk hasábjain, csak rövid vonásokban mutatunk rá a konferencia lefolyására.)

A konferenciát *Svingor Jenő* ker. missziói előadó alázatos és mégis a magasba szárnyaló imája nyitotta meg. Ezután *Nádházy Bertalan* diósgyőri lelkész váltott ki lelkes hatást „Krisztus királysága a társadalomban” című előadásával. Bátor szóval kelt ki az ellen a társadalom ellen, amelyben nem Krisztus a király, amelyet éppen ezért vagyoni, műveltségi és nemzetiségi ellentét szaggat és tép, ellenségként állítván szembe egymással a különböző rétegeket; hogy aztán annál kívánatosabbnak ismerődjék fel mindenki előtt az a boldog, áldott társadalom, amelyben valóban Krisztus a király. — Épp ilyen közvetlen, mély hatást váltott ki *Novák Sándor* sárospataki gimn. tanár „Krisztus királysága az iskolában” című előadása. Hatalmas bizonyágtevését, frappáns megállapításait hallgatni kellett volna minden pedagógusnak, tanárnak, tanítónak. Hallani kellene különösen a mai világban, amikor az anyag bősége és az anyag közlés tulságos hangsúlyozása az iskolákban könnyen veszélyt jelenthet és könnyen vezethet a nevelői szempontok elhanyagolására. S bizony sok komoly igazság rejlik előadó ama meglátásában és megállapításában: A társadalom azért nem tudja betölteni hivatását, mert nem tölti be az iskola sem a magáét. — Méltó befejezése volt a konferenciának *Svingor Jenő* kedves, közvetlen bizonyágtevése, bibliamagyarzata a Krisztus királyságáról (Ján. 18: 33—36 alapján a 36a vers erős hangsúlyozásával).

Oly jól esett együtt látni az Úr szabad ege

alatt annyi különböző társadalmi osztályból, annyi sok helyről összeverődött népét az Úrnak, amely az Ő dicsőségét zengte s Ő neki örvendezett! Hisszük, meg is lesz ennek a kedves kezdeményezésnek áldása falvakban és városokban egyaránt!

H. L.

A felsőborsodi egyházmegyei lelkészértekezlet

gyűlése augusztus 1-én, hétfőn ment végbe Miszkolcon Hubay Mihály szilvásváradí lelkész elnöklése alatt, nagy érdeklődés mellett. Elek József esperesünkön kívül megtisztelte a gyűlést jelenlétével Farkas István püspök úr is, kit küldöttség keresett fel meleg üdvözlettel. Megjelenése és buzdító lelkes beszéde emelkedetté tette és ünnepléssé a hangulatot azok körében, akik között — ígérete szerint — pásztori látogatását kezdeni akarja. Valóságos hitvallás volt püspök urunk minden felszólalása, melyek bizonyosságai voltak az ő nemesen érző szívének és Isten Lelkétől megáldott lelke szolgálatban égő és szolgálni akaró szent szenvedelmének.

S. Nagy Lajos laki lelkész buzgó imádságával és bibliaolvasásával kezdődött az értekezlet, melyet Hubay Mihály elnök megnyitója követett, kiterjeszkedvén lelkészi karunk és gyülekezeteink fájó sebeinek feltárására. Elszomorító „recrudescunt”-ját még inkább befátyolozta a könnyes kegyelet, mellyel az Urtól hazahívott *dr. Révész Kálmán* püspök urat és az elhunyt *Botos József* parasznai volt lelkészt elparentálta. Megemlékezése azonban egyházkerületünk új elhívottjairól Farkas István püspök úr és Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok úr megválasztásairól méltó öröme derítette a szíveket. Fájó szívvel vett búcsút jegyzőkönyve lapjain az értekezlet ezzel kapcsolatosan az Ur kegyes és hű sáfárától, Dókus Ernő, volt konventi elnöktől.

Ezután *Lőkös Sándor* s. ecsegi lelkész emlékezett meg a felsőborsodi lelkészértekezlet történetéről, mely Isten kegyelméből immár 37 éves multra tekinthet vissza. Egyházmegyeünk volt kibontója az ORLE zászlójának is, nagyszerű lelkészeink lelkes propagandája útján. Bölcsőjénél ott voltak néhai Szuhay Benedek, néhai Vadász Pál s Elek József jelenlegi esperesünk is. Értekezletünk egyhangú lelkezéssel tette magáévá az előadó által szerkesztett üdvözlő iratot s azt az ORLE vezetőségének megküldötte.

Foglalkozott továbbá értekezletünk az ORLE által kitűzött másik tárggyal is, melynek előadói voltak Veress Károly belejti és Demeter Béla lădbesenyői lelkészek e címen: „A telepítés és agrár munkáskérdés a református gyülekezetekben.” Nagy készültséggel, körültekintéssel és legszegényebb néprétegeink iránt érzett pásztori szeretettel hívták fel a figyelmet mindketten a református szempontok figyelembevételére és az agrárkultúra ápolására, sürgetve egy református hitelintézet és egy központi gazdasági szövetkezet megalakítását. Több hozzászólás az ORJÓ működésének fokozottabb támogatását hangsúlyozta. Mindkét irat az

ORLE főtittárságához küldetett. Ugyancsak ide küldtük el Gyülvézi István edelényi és Szabó Lajos paraszniai lelkészek dolgozatait, melyekben „A predestináció kérdése a keresztyén ember szabadsága és felelőssége viszonyában“ c. értekeztek. Sajnos — az idő rövidsége már nem engedte meg a kérdés beható megvitatását.

Gondos és tapasztalatokkal átszőtt felolvasást hallottunk *Kövér Pál* zilizi lelkésztől „Ifjusági kérdések“ címen, azután *Lenkey Gyula* bánhorvátí lelkész fejtegette ki felolvasásában: „Mivel járulhat hozzá az egyház a szociális kibéküléshez?“ Néhány hozzászólás következett erre s a következő előadó, *Dr. Komjáthy Aladár* nagy lendülettel és fényes ékesszólással erről beszélt: „Miért vagyok én történelmi kálvinizmus híve?“ Teljes elismerést s méltó tapsokat aratott ez a szép előadás. Végre néhány kisebb jelentőségű ügy rövid elintézésével az elnök zárószavai rekesztették be az értekezletet s a lelkipásztorok serege eloszlott egy kedves nap drága kegyelmi ajándékozásban meggyarapodva és „érezve hogy jó az Ur és boldog az az ember, aki őbenne bizik!“ (Zsolt. 34.) *Gyülvézi István* értekezleteti jegyző.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Filep István. Életének 50-ik, tanítóságának 30-ik évében, hosszú szenvedés után örök álomra hunyta le szemét. Filep István, a főiskola györgytartói iskolájának volt buzgó, de betegség által munkájában az utóbbi években többször gátolt tanítója. Egyidőben a főiskola gazdasági munkájában is tevékeny részt vett s a sárospataki egyházközségnek is presbitere volt. Temetése július 30-án d. e. 10 órakor volt Patakon. A buzgó munkás nyugalma a sok szenvedés után legyen áldott.

— **Az ORLE konferenciája és 25 éves jubileumi közgyűlése** pár nap múlva megkezdődik. Közzöljük főbb programpontjait: augusztus 18-án megérkezés Karcagra; 19—20-án konferencia; 21-én hálaadó istentisztelet Urvacsoraosztással, amelyen az Igét *Farkas István* püspök hirdeti; 22-én jubiláris közgyűlés; 23-án ORLE kirándulás Kúnhegyesre és Kenderesre, itt a Kormányzó Úr Öfóméltósága szülőházának megtekintése.

— **Dr. Vasady Béla egyetemi magántanár.** A hivatalos lap augusztus 7-iki száma közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter theol. akadémiánk tudós professzorának dr. *Vasady* Bélának a M. Kir. Tisza István Tudományegyetem hittudományi karán „Az Ige teológiája és valláslektan, vallásbölcselet“ című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és őt ezen minőségben megerősítette. Szívvel gratulálunk.

— **Nyilatkozat.** A „Magyarország“ c. napilap f. évi július 17-iki számában egy személyemmel foglalkozó cikk jelent meg. Nyilvánosságra hozom, hogy ezzel kapcsolatban illetékes egyházi bírósá-

gónál fegyelmi eljárást kértem magam ellen. Sátoraljaujhely, 1932 augusztus. 4. *Kiss Ernő* esperes.

— **Diakónusokat** keres az ORSz., akik vidéki gyűjtőmunkát végeznek. Jelentkezhetnek állásnélküli s. lelkészek, tanügyi férfiak és nők, továbbá kellő értelmiségű, megbízható egyháztagok *Kiss Ferenc* ügyvezető igazgatónál, Debrecen, (Kollegium) aki a feltételeket közölni fogja. Kérjük lelkésztársainkat, hogy a hirdetményre az illetők figyelmét felhívni sziveskedjenek. *Kiss Ferenc* ügyv. igazgató.

— **A főiskolai könyvtár** július hóban (leszámítva a helyi kísérelőket s gyermekeket) 204 egyén tekintette meg, ami a külföldre való járás megnehezédésére s a főiskolai könyvtári személyzet nyári nagy elfoglaltságára is mutat.

HIVATALOS RÉSZ.

1075/1932. sz.

X. sz. Körlevél.

A Nagytiszteletű Esperes urakhoz!

Egyházkerületünk főgondnok, főjegyző beiktatással, lelkésszenteléssel egybekötött közgyűlést valószínűleg október 12 és 13. napjain tartjuk Miskolcon. A hivatalos meghívót elnök társammal csak későbbi időben tesszük közzé. Jelen körlevellemmel csupán az a céltom, hogy a Nagytiszteletű Esperes urak tudják magukat mihez tartani az őszi egyházmegyei gyűléseket illetőleg. E végből szeretettel kérem az Esperes urakat, hogy az őszi egyházmegyei közgyűlés, minden egyházmegyében legkésőbb *szeptember 20-ig megtartsák*. Csak így lehet valósággá amaz én kérésem, hogy az egyházkerülethez felterjesztendő összes iratok legkésőbb *szeptember 30-ra* a püspöki hivatalhoz beküldendők.

II.

A felszentelendő lelkész-testvérekhez!

Őszi kerületi gyűlésünkön az esztendőök óta még fel nem szentelt lelkészek lelkész-szentelési ünnepélyét is meg kívánjuk tartani. A lelkész-szentelés alkalmával a lelkészek rövid életrajzát is fel szoktuk olvasatni. Felhivom ezért a felszentelendő lelkész-testvéreket, hogy egészen rövidre szabott életrajzukat szeptember 20-ig küldjék be hozzám. Az életrajzban a következő adatok is irva legyenek: 1. Születési hely és idő. 2. Hol végezte a középiskolát s mikor tett érettségét? 3. Hol és mely években végezte a teológiai akadémiát s tette le az első és második lelkészi vizsgálatot? 4. Hol és mely időben szolgált, mint segédlelkész s ha külföldön járt, melyik egyetemen mennyi időt töltött? 5. Mikor és hol foglalta el rendes lelkészi hivatalát?

A felszentelési ünnepély Miskolcon esti Istenisztelet keretében lesz megtartva és így a felszentelendőök közül csak egy lelkész fog predikálni. Akik a szentelési ünnepélyen predikálni óhajtanak, azokat kérem, hogy kiválasztott textusukat s

predikációjuk rövid vázlatát hozzám szeptember 20-ig küldjék be. Én aztán választani fogok, hogy október 12-én a felszentelendők közül ki predikáljon.

III.

A püspöki látogatásokról, lelkésztestvéreimhez!

Szeretném, ha mindannyian előre megkészített program szerint indulnánk neki az őszi és téli munkáinknak. Ugy gondolom, szükség van arra is, hogy püspöklátogatási terveimet megismerjék lelkésztestvéreim már jó előre.

Bár én szeretnék minden gyülekezetbe betérni, emberileg ez lehetetlen. Csak hosszabb idő után lehetnék abban a helyzetben, hogy ha Isten életemef megtartja, — minden gyülekezetet megismerhetek s a gyülekezetek is megismerhetnének engemet. Ember tervez — Isten végez! Bennem a lélek kész az apostolságra való elindulásra.

Ugy határoztam, hogy körülbelül október 16-tól kezdve, október 20-ig a felsőborsodi egyházmegye Bánvölgyének nevezett gyülekezeteit fogom Isten segédelmével gyülekezetenként felkeresni. Sajószentpéter lenne a kezdet és Szilvásvárad az utolsó gyülekezet, melyet meglátogatok. Szándékom azonban az is, hogy novembertől ápriliséig eltelt hónapok mindenikén egy-egy nagyobb központi helyre megyek el kísérő társaimmal. Így: Abaujszántó, Gönc, Ózd, Putnok, Szerencs és Tállya lennének azok a gyülekezetek, amelyekhez havonkénti beosztással elmennék püspöklátogatás és ünnepélyek tartása céljából. Egyházkerületi főgondnok és egyházkerületi főjegyző urak ígéretet tettek arra nézve, hogy püspöklátogatási körutamon szíves készséggel jönnek velem, hogy a bizonyoságtételek egy-egy napján apostolságunk üzeneteit, ezeket a szent tüzeket vigyük a gyülekezetek közé. Ünnepi szónokokról minden helyen magam fogok gondoskodni, a teológiai tanár urak is és a kerület kiváló lelképásztorai is mindannyian készséggel ajánlván fel munkájukat, közös nagy ügyeink szolgálatára.

Már jó előre kérem annak a hat gyülekezetnek a lelképásztorát, akik jelen körlevelemben említve vannak, hogy levélváltás során egyezzenek meg arra nézve egymás között, hogy november-től április haváig eltelt hat hónapon keresztül havonként egy-egy gyülekezetben megjelenve, mikor mehetnek az általuk megállapított sorrend szerint püspöklátogatásra. Mindenütt kerülendő a költséges fogadtatás. Nem magunkat mutogatni, hanem az örökkévaló Istennek igazait és az evangélium örömet hirdetni megyünk mindentüvé, ami megkeseredett szívű atyánkfiaihoz.

Atyafiságos szeretettel vagyok

Miskolc, 1932 aug. 9. *Farkas István*
püspök.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe!

Értesitem t. lelkésztestvéreim, hogy az e. m. pápi tanácsbírói tisztségre elrendelt pótszavazás ismét nem vezetett eredményre, mert a kijelölt

lelkészek közül egyik sem kapott abszolút többséget. Bizottság az e. m. közgyűléstől kapott felhatalmazási jogánál fogva a két legtöbb szavazatot nyert Gyűlési István edelényi (17) és Dr. Komjáthy Aladár ózdi (15) lelkészek között újabb pótszavazást rendelt el szeptember 3. határidővel. Felkérem lelkésztestvéreim, hogy ezen határidőről el ne felejtkezzenek és egyházuk szavazatát minden sürgetés bevárása nélkül a jelzett időre küldjék be.

Értesitem továbbá t. lelkésztestvéreim s általuk az egyházmegye tagjait, hogy a Sajószentpéteren 1932 szept. hó I-ső felében tartandó őszi közgyűléshez a tárgyalandó ügydarabok augusztus hó 31-ig adhatók be az esperesi hivatalba. — Később érkezettek tárgyalása elmarad. A közgyűlés pontos határidejét közölni fogom.

Atyafiúi szeretettel vagyok

Sajóbabonyon, 1932 aug. hó 6. *Elek József*
esperes.

Alsózempléniek figyelmébe! Az őszi egyházmegyei közgyűlésen tárgyalandó ügyiratok szeptember 1-ig küldendőek az esperesi hivatalba. Később érkező ügyiratok tárgyalás alá nem vétetnek. — A nyugdíjintézeti járulékok fizetésére különös nyomatékkal hívom fel az egyházak és lelkészek figyelmét. — Akik a missziói jelentést még nem küldték be, most már közvetlenül az egyházmegyei előadóhoz, Tantó Jánoshoz küldjék Megyasóra.

Sátoraljaujhely, 1932 augusztus 9-én

Kiss Ernő esperes.

Pályázati hirdetés.

A györgytarló tanyai ref. népiskolában pályázatot hirdetek a megürült tanítói állásra. Javadalom: lakás, kert, 3 m. hold szántó megmunkálva, egy tehéntartás, egy kocartartás, 3 öl kemény és 3 öl puha tűzifa (részletezve a megerősítés alatt lévő új díjlevélben). A lakás és kerten kívül 360 arany pengőre értékelt többi természetbeni javadalmat az iskolafenntartó sárospataki ref. főiskola a tanítói fizetés törvényes mértékére készpénzben kiegészíti. A tanító kötelessége: az I—VI. osztályokban és az ismétlődő tanítás és belmissziói munka, esetleg szabad időben a főiskola gazdaságában való segédkezés, amiért külön díjazás jár. Az okmányokkal felszerelendő folyamódásokat a sárospataki ref. főiskola gazd. választmányához aug. 24 ikének déli 12 órájáig kell beadni. Csak férfiak pályázhatnak. Állást szeptember 1-én kell elfoglalni. Okmányok visszaküldéséhez megfelelő postabélyeg csatolandó.

Sárospatak, 1932 augusztus 9.

Dr. Trócsányi József
gazd. választm. és iskolaszéki elnök.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árva bélyeg-akcióval?

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
---	---	--

TARTALOM. *Dr. Enyedy Andor*: Krisztus királysága az egyházban. — *Dr. Gulyás József*: Comenius. (Folytatás.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Krisztus királysága az egyházban.

„Krisztus királysága az egyházban“ nemcsak fontosságban, hanem sorrendben is a legelső. Krisztus királyságának az egyházban kell előbb érvényesülni, valósággá lenni, hogy azután érvényesüljön és valósággá legyen a társadalomban, vagy az emberi élet más területein. Az egyház az a szerv, amelyen keresztül Krisztus királysága a világra kihat.

Azt is meg kell mindjárt bevezetesképen állapítani, hogy Krisztus királysága nem az egyházi tan, nem a theologiai vizsgálódás, nem a Krisztus iránti rajongó hódolat találmánya és eredménye, hanem egy tény, amit Krisztus jelent ki magáról. Kijelenti azt először tanítványai előtt, amikor nekik parancsokat ad és azok megtartására őket kötelezi. Azután kijelenti Pilátus előtt. Mikor Pilátus azt kérdezi tőle: Király vagy-e te csakugyan? Jézus így felel: Te monád, én király vagyok! Végül kijelenti királyságát megint a tanítványai előtt. Amikor feltámadása után megjelenik előttük, ezeket az ismeretes és emlékezetes szavakat mondja nekik: Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön. Nem Krisztus királysága alapszik tehát az egyház tanításán, hitcikkelyein vagy az egyháztagok hitén: hanem az egyház, a mi hitünk alapszik a Krisztus királyságán, amint hogy az egyház minden munkáját: az igehirdetést s tanítást, a szentségek kiszolgáltatását s az egyházfegyelmet a Krisztus királyi parancsa, megbízása és meghatalmazása alapján végzi és gyakorolja.

Az egyházban akkor válik nyilvánvalóvá a Krisztus Királysága, ha az egyház mint élő, lelki hatalom jelenik meg az emberek előtt. Élő hatalom az egyház, ha a tagok nem csupán kegyeletből ragaszkodnak hozzá, ha nemcsak azért lesznek és maradnak jó reformátusok, mert ebbe az egyházba születtek bele, és ehez tartozott az apjuk és a nagyapjuk, hanem azért, mert az egyházba egy eleven, naponként az ő életükbe belenyúló nélkülözhetetlen hatalmat látnak. S lelki hatalom az egyház, ha nem a vagyonával, a politikai súlyával vagy a szervezethez, hanem a

benne élő és munkálkodó lelki erővel hat a tagjaira és a környezetére. Az egyház minden irányu munkájának úgy van hatása és ereje, ha azokban az egyház élő lelki hatalma fejeződik ki. Mikor Mussolini beszédeit nyomtatásban kiadták, az egyik bíráló megjegyezte, hogy aki ezeket a beszédeket elolvassa, nem tudja megérteni, miért tettek ezek a hallgatóságra olyan frenetikus hatást? A magyarázat egyszerű: azért volt ezeknek a beszédeknek olyan hatása, mert Mussolini mondotta őket; mert az ő lelke, fajszeretete, egyénisége izzott bennük s adott súlyt és átütő erőt az egyszerű szavaknak és mondatoknak. Minden beszéd hatása nagy mértékben függ attól, aki mondja. Az egyház igehirdetésének, tanításának ható, megragadó és jellemformáló erőt nem az egyházi beszédek szónoki vagy költői szépsége adja, hanem az a hit, reménység és szeretet, amely áthatja az igehirdetést és tanítást, amellyel szólnak az egyházban az igének a szolgálói. Az egyház által szolgáltatott szentségeknek is akkor van a hűvek szemében értékük és tekintélyük, ha a szentségekben és szentségek mögött erő és hatalom kiabrázolását látják. Kiváltság és mennyei ajándék lesz a keresztség, ha tudjuk, hogy a megkeresztelt gyermekek vagy felnőttek a legnagyobb hatalmi közösségbe, a Szentháromság egy örök Isten közösségébe vétettek fel. Nagy kiváltság az Ur asztalához való járulás, ha tudjuk, hogy ott lélekben a Királyok Királyával, az Ur Jézus Krisztussal egyesülünk s az ő királyi méltóságát öltözzük magunkra. S lesz tekintélye az egyházfegyelemnek is, ha mindenki érzi, hogy azt a Jézus nevében, az ő rendelése és szelleme szerint gyakorolják.

Az egyházban pedig akkor nyilvánul meg a Jézus királysága, az egyház akkor tud a maga élő lelki hatalmában Jézus királyságának szerve és bizonyossága lenni, ha maga az egyház is a király Jézus hatalma, ellenőrzése és irányítása alatt állónak érzi állandóan magát. Ha az egyház sohasem téved olyan utakra, amiktől a Jézus eltiltja: legyenek azok a politikai érvényesülés, hatalmi túltengés, anyagi előnyök vagy a korszellem csalogató utjai. Viszont ha az egyház engedelmesen

vállalja és végzi mindazokat a szolgálásokat, amelyekre a Krisztus kötelezi. Krisztus hatalmi szerve lesz az egyház, hogyha az egyházban a Krisztus királyságát, főségét sem embereknek, sem csoportoknak, sem érdekeknek, sem divatos áramlatoknak az uralma el nem homályosítja. Ha az egyházban nem történik semmi olyan, amit Krisztus tilt, ha az egyház nem tűr magán semmi foltot, amit mennyei vőlegénye a Krisztus észrevehetne és kifogásolhatna. Ha az egyház hajlandó magát a Krisztus ítélete alatt állandóan megvizsgálni és megújítani, mint ahogy a mi eleink olyan kemény szóval kimondották: Ecclesia se semper reformari debet; az egyház önmagát reformálni tartozik.

Az egyház azonban nem egy elvont fogalom, nem is valami megkövesült intézmény, hanem a Krisztusban üdvösségre elhívott lelkek összessége. Ezért a Krisztus királysága akkor lesz nyilvánvaló az egyházban, ha nyilvánvalóvá válik az egyház tagjaiban. Jézus a hegyi beszédben csupa olyan parancsokat osztogat, amelyeknek teljesítése a természeti, érzéki ember számára lehetetlen, amelyeknek a megtartásához az embernek ujja kell születni, új természetet kell magára öltetni. Jézus királyi hatalma az egyháztagok ujjászületet voltában, a mi új természetünk csodájában nyilvánul meg. Sokszor mondják azt, hogy a mi református egyházalkotmányunk hibás, mert beleszólást enged nagy dolgokba olyan embereknek, akik kis szempontok szerint gondolkoznak. Az bizonyos, hogy a mi egyházalkotmányunk Krisztusban ujjászületett emberekre, szent népre és királyi papságra van szabva. S ha nem minden egyháztagnak méltó és alkalmas a neki adott jogok gyakorlására, akkor nem az egyház alkotmányában van a hiba, hanem annak a lelki munkának a hiányában, amely hivatva lett volna az egyháztagokat a szent néphez és királyi papsághoz tartozásuk öntudatára és méltóságára emelni. Az természetesen megint jogosult kérdés, de inkább az egyházfegyelem kérdése, hogy akikkel szemben az egyház lelki munkája hiábavalónak és kilátástalannak bizonyul, azok a jogok gyakorlásából kizárassanak. Egészen bizonyos, hogy református egyházunk azáltal termelte ki mindenütt a társadalom legalacsonyabb rétegeiből is a szellem és a lélek arisztokráciáját, mert demokratikus alkotmányával és szervezetével a legkisebb embert is a Jézus királyi tisztének méltóságára nevelte.

Az egyháztagokban pedig akkor ábrázolódik ki a Krisztus királyi méltósága, ha ők is mint tagok állandó lelki összeköttetésben élnek lelki fejükkel és királyukkal: a Krisztussal. Nagyon sokszor előfordul, hogy az egyháztagok az egyháznak hasznos és értékes szolgálatot tesznek. De ezek a szolgálások vagy önző érdekből, számításból, haszonlesésből, vagy a lelkipásztor iránti rokonszenvből, barátságából fakadnak. Ez pedig nagy baj, mert az önző és haszonleső ember az egyházi munkában nem mindig találja meg a számítását s akkor csalódottan hagy fel a szolgálattal. A lelkipásztor iránti sokszor túlzott rajongás is épen túlzott voltánál fogva könnyen megy át kiábrándulásba, a jó viszony ellenségeskedésbe s

az ingatag alappal ingataggá, bizonytalanná válik a szolgálat is. Igazán értékes, megbízható, lélekből fakadó szolgálat az, amire Krisztus királyi hatalma kényszeríti az embereket; mint ahogy hajtotta az apostolokat, akik azt mondták a tanács előtt: Istennek kell inkább engedni, mintsem az embereknek; nem tehetjük, hogy amit láttunk és hallottunk, azokat ne szóljuk! Mint ahogy hajtotta Pál apostolt, aki azt mondta egyik vallomásában: Jaj nekem, ha az evangéliumot nem hirdetem.

Ejtsünk még néhány szót arról a követelésről és arról az áldásról, amely a Krisztus királyságából az egyházra és az egyháztagokra hárul. Krisztus királyságának követelése az egyházzal szemben az, hogy az egyház ebben a világban küzdő egyház és az örökkévalóságban diadalmas egyház akarjon lenni. Az egyház e követelés ellen akkor vétkezik, ha a jelenben akar könnyű diadaloikat aratni s a küzdelmet a jövőbe, az örökkévalóságba igyekszik eltolni. Barth Károly, a nagy német theologus nagyon jellegzetesen állítja szembe az Ézsau egyházát a Jákob egyházával. Ézsauról tudjuk, hogy nagy éhségében, mohóságában jövőbeli örökségét eladta egy tál lencséért. Jákob viszont a tál lencsét adta oda és temérdek viszontagságot állott ki jövőbeli örökségeért. Az egyház is mindig hajlik arra, hogy pillanatnyi előnyökért, a világban való elhelyezkedésért elalkudja az igazságot, lemondjon igazi hivatásáról és rendeltetéséről. Krisztus azt követeli az egyháztól, hogy ha szegényen is, ha háttérbe szorítva is, ha mindenből kitagadva is, de ne szűnjön meg küzdeni ebben a világban Isten országáért, a lelkek üdvéért, az igazság és a szeretet diadaláért. De ugyanaz a követelése Krisztusnak, a királynak az egyháztagokkal szemben is. Nem hiába mondja ő a hegyi beszédben: Boldogok, akik sirnak, mert ők megvigasztaltatnak. Boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért, boldogok lesztek, ha mindenféle gonosz hazugságot mondanak ellenetek az én nevemért, mert a ti jutalmatok bőséges lesz a mennyben! Sőt, hogy a dologban semmi félreértés ne legyen; megmondja ő az el-lenkezőjét is: Jaj nektek, akik itt nevettek, mert odafenn sirni fogtok; jaj nektek, akik itt lenn beteltetek, mert odafenn éhezni és szomjuhozni fogtok. Jézus a király minden követőjétől, minden tanítványától azt kívánja, hogy a maga helyén, a maga környezetében ne szűnjön meg harcolni a bűn, a tudatlanság, a tévelygés, a sötétség sátáni hatalmai ellen, mert csak aki felemésztí az ő életét ő érette; az találja meg azt az örökkévalóságban; aki öróla bizonyosságot tesz az emberek előtt; arról tesz ő bizonyosságot az ő mennyei Atyja előtt.

Az áldás, ami Krisztus királyságából az egyházra, az egyháztagokra hárul: a megtartás bizonyossága. Krisztus királysága készíti az egyházat arra, hogy a világban úgy viselkedjen, mint egy nagyhatalom képviselője egy idegen országban. Amint egy nagyhatalom képviselője az idegen országban nyugodtan jár kél, mert érzi, hogy egy nagyhatalom védelme megtorló ereje áll mögötte, úgy kell az egyháznak is állandóan ebben a világ-

ban is a Krisztus védelme és oltalma alatt éreznem magát. Amint a nagyhatalom képviselője az idegen országban területenkivüliséget élvez, úgy kell az egyházi életnek is a világban olyan területnek lenni, ahova be nem törhet, be nem hatolhat a világ Krisztus-ellenes szelleme. Amint a nagyhatalom képviselője az idegen országban is a saját színeit és zászlóját használja: úgy kell és úgy lehet az egyháznak is a Krisztus igazságának és szellemének színeiben, a Krisztus zászlaját lobogtatva lépni a világ elé. Sehohsem olyan kitetsző ez az igazság, mint a mi magyar református egyházunk történetében. Mi tartotta meg ami egyházunkat évszázadok rettenetes üldözései, elnyomása és ostroma között? Semmi más, mint a Krisztus királyi hatalma, aki nem engedte, hogy az ő igazságának, evangéliumának ez a magyarországi vára külső támadások vagy a saját gyengesége folytán összeomoljon, mert neki erre a lelki erősségre szüksége volt a múltban, szüksége van a jelenben és szüksége lesz bizonyára a jövőben is. Krisztus királysága a záloga annak, hogy az egyházon a poklok kapui sem vehetnek diadalmat. S az egyháztagokra is a megtartás bizonyossága, a Krisztus királyságának legnagyobb áldása. A Krisztus szolgálatának leggazdagabb jutalma és legboldogabb felfedezése az, hogy nem mi választottuk őt királyunknak, hanem ő választott ki minket az ő szolgálatának méltóságára és szabadságára: nem az ő királysága tartatik fenn a mi szolgálatunk által, hanem mi tartatunk meg a neki való szolgálat, a hozzá való tartozás, a belőle való táplálkozás által. Mindenki, aki érzi magán a Krisztus királyi hatalmát, hallja az ő biztatását: Ne félj kicsiny nyáj mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy adjon nektek országot. És érzi a Pál apostol boldog bizonyosságát is: Meg vagyok győződve, hogy . . . sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakíthat el bennünket az Istennek szerelmétől, amely vagyon az Ur Jézus Krisztusban (Rom. 8. r. 38—39. vers.)

Sokan mondják, hogy jó lenne ha a mi egyházunk gazdag lenne, hogy nagyobb felszereltséggel tudná ellátni a munkát. Sokan mondják, jó lenne, ha az egyház politikusabb lenne, hogy ne maradna ki mindig a politikai konjunkturák szüretéből. Sokan mondják, jó lenne, ha az egyház szociálisabb intézmény lenne, hogy jobban ki tudná elégíteni a hozzáfűzött társadalmi igényeket. Én azt mondom s hiszem, hogy velem együtt ti is azt mondjátok: jó lenne ha az egyházban jobban megnyilvánulna, kiábrázolódna a Krisztus királysága, királyi hatalma, királyi méltósága. Ennek a vágyunknak a teljesedéséhez vigyen közelebb minket ez a bizonyára nem emberi akarattól, hanem Krisztus királyi hatalmából szerzett konferencia. *Dr. Enyedy Andor, egyházkerületi főjegyző.*

Comenius.

(Folytatás.)

„Mások megtehetik ezt, nekünk nem lehet. Mit hallok? Nem lehet embereknek lenni? Ha mégis van időd bizonyos dolgokat megismerni, amiket, akár akarod, akár nem, meg kell tanulnod, miért nem mindent, amire alkalom van?!

Miért tetszenék inkább töredék-ember lenned, mint ember? És ha mégis a felesleges tanulmányokra van időd, miért nem inkább az alaposabbakra, amelyek végtelenül több kellemest és végtelenül több hasznot hoznak?! De a latin nyelvnek ez a dolgok nélkül való tanulása nemcsak egyedül a haszontalansággal határoltatik: azonfelül még ártalmas is, mert míg a fogalmak nem a dolgok szerint határozottatnak meg, bizonytalanokká, ingadozókká, kétesekké lesznek, az észnek mást más helyett mutatva be. Innen vannak a különféle képzelődések. És ez értelemben helyesen írta Plato: Sokan foglalatostkodnak a szavak körül, nem figyelve magukra a dolgokra, amelyekről beszélnek. Ezért van, hogy sok haszontalan vizsgálat és vitatkozás keletkezik, mely az elmét megzavarja. Óh mily igaz! Mert tévedések forrása a dolgokat a szavakhoz s nem a szavakat a dolgokhoz alkalmazni, azaz a dolgok igazságát a hamis, vagy képzetes elnevezéshez csavarni. Ezt csinálják mind azok, akik a nyelv szavait a dolgok pontos hozzámérése nélkül tanulták, amely módon lehetetlen, hogy az igazságon erőszakot ne tegyenek és az értelmet be ne csapják.

Bizunk tehát abban, hogy a latin nyelvnek ezt a második osztályát, mely a világ földolgoinak pontosabb megnevezéssel való tanítására és tanulására van rendelve, ma mi üdvös tervvel alapítjuk meg. Miután kerestük is, Isten segítségével meg is találtuk: a dolgoknak és szavaknak bizonyos egyetemes jegyzékét, melyben a világnak mintegy egész gépezete és a latin beszédnek mintegy egész szerkezete párhuzamosan helyeztetik el. Éspedig ezt egyszerű szókkal, rövid mondatokkal, oly folytonos sorban, hogy a vég csak végül található meg, minden közbenső, szó és dolog annyira a saját helyén van elhelyezve, hogy semmi dolgot nem szükséges ismételni; és minden mégis oly világos, könnyű és folyamatos, hogy olvasni gyönyörűség és érteni könnyű legyen; és hogy aki ezeket végig tanulta, látta és megértette, biztos legyen afeől, hogy látta a dolgok egész sorát és érti, már ami az alapelveket illeti, az egész nyelvet. A dolgok ez egyetemes névjegyzékét mi a nyelvek ajtajának neveztük el és ez osztályt ettől vett névvel „ianualis“ nak.

Jöjjetek tehát serényen, ti, első tudás jelöltjei! Vizsgáljátok a világ e kivonatát élénk figyelemmel s tanuljátok meg pontosan, hogy a dolgoknak milyen neveket kell adni! Ha lesz valami nehézség a kezdet körül, kipótolja majd a nagy vágy és később a minden többi tanulmányon át nagyobb haszon, ha tanítóitok felteszik magukban, hogy titeket mindenén át kellemesen fognak vezetni, nektek mindent pontosan meg fognak mutatni, mindent okosan kifejteni, gyakorlatokkal kellemesen gyönyörködtetni. Hogy ezt szerencsésen kezdje az, akit, mint első vezetőt, adunk nektek: ez az, amit komolyan mind kívánunk. Mind buzditunk, mind remélünk. Ti pedig szorgalmasan átmenvén a látszólag felületes elnevezésén a dolgoknak, azután könnyű munkával behatolhattok maguknak a dolgoknak belső részeibe s magatoknak a dolgok bensőbb ismeretét (amely bennete-

ket egész élteteken végig kisérven mindenre hasznos lesz) megszerezhessétek. Mert ha ezután valaki akár a természeti, akár a művészi, akár erkölcsi tudományba akar jobban belemélyedni, akár az ékesszólás mesterségére átmenni, annál könnyebben lehet jó bölcselő, fizikus, orvos, művész, gazda, államférfi, amennyivel könnyebben fogja fel minden dolog külső különbségeit, sajátlagos elnevezéseit; mert ez úton oda megyünk.*

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Hetven év. S. Szabó József** c. tankerületi főigazgató, aki 1862. aug. 15-én született Serkén (Gömörmegyében), hétfőn ünnepelte Cegléden 70-ik születésnapját. A sárospataki főiskola egyik kitűnő diákját, akit az isteni Gondviselés a debreceni kollégiumnak egyik nagyértékű munkásává, igazgatójává tett, — a ref. egyház, a haza, a tudomány, az irodalom kitűnő tollú, nagyérdemű munkását, — az Orsz. Ref. Tanáregyesületnek 3 évtizeden át egyik vezetőjét, főjegyzőjét, elnökét, aki 70 év óta annyira téren és oly hűségesen kamatoztatja a reábizott talentumokat, ez évforduló alkalmából igaz tisztelettel, szeretettel köszöntjük s áldást kívánunk további napjaira és további munkáira!

— **Borsos Károly kitüntetés.** Magyarország kormányzója Borsos Károly ny. gimn. igazgató, a tiszántuli ref. egyházkerület középiskolai felügyelőjét főigazgatói címmel tüntette ki. A megérdemelt kitüntetéshez szívből gratulálunk.

— **Tanárválasztás.** Dr. Horkay László sárospataki segédlelkészt a hajdunánási ref. főgimnázium h. vallástanárává választották. Kisérje áldás az új munkamezőn!

— **A theologiai igazgatóság felhívja** azokat a s. lelkészeket, akik a szeptemberi lelkészképesítő vizsgára ohajjanak állani, hogy a vizsgálóbizottsághoz intézett kellően felszerelt folyamódásaikat (első lelkészképesítő bizonyítvány, szolgálati bizonyítvány) legkésőbb augusztus 25-ig a theol. igazgatói hivatalhoz nyújtsák be. Az első lelkészképesítő vizsgára jelentkezők abszolutoriummal folyamodnak vizsgái engedélyért. Az első lelkészi vizsgára állók vizsgával kapcsolatos minden díja 40 P, a második vizsgásoké 49 P.

— **Felhívás.** Az egyházkerületi közgyűlés 1932 ápr. 15-iki gyűlése 21. sz. p.-ban felhívja a sárospataki theologiai akadémián végzett s még elhelyezkedést nem nyert s. lelkészeket, hogy a jövőben minden félév elején jelentsek be a püspöki hivatalnál azt, hogy még elhelyezkedést nem nyertek, mert csak a püspöki hivatalnál jelentkezők fognak el nem helyezkedetteknek tekintetni és az esperesek mindig a püspöki hivatalhoz fognak fordulni e kérdésekben.

* Salamon is, ha magasabb helyre volna helyeztetve, a külső fényhez a szemlélődés belső gyönyöreit tudná hozzáadni.

— **Apró hírek.** A tanoncok vasárnap kötelesek templomba menni. — A lelkészegyesületi konferencia augusztus 18-tól 23-ig fog tartani Karcagon.

— **Egyházmegyei közgyűlések.** A gömör-tornai református egyházmegye 1932. augusztus 29-én tartja gyűlését Aggteleken; az abauji pedig szeptember első felében.

— **Ankét a felekezeti iskolák ügyében.** Karafiáth Jenő kultuszminiszter előbb a kath., majd a prot. egyházak vezetőivel tanácskozott a felekezeti iskolák megsegítése ügyében. Addig is, míg törvénnyel rendezné az ügyet, amennyire a szükreszabott állami költségvetés megengedi, támogatni fogja a ref. iskolákat. Bis dat, qui cito dat!

— **Nagy földműves konferencia Berettyóújfalun.** A magyar KIE mozgalom évről évre áldott alkalmakat teremt a földműves ifjuság számára. Ez évben Berettyóújfalun lesz nagy földműves konferencia következő programmal: Reggeli bibliakörök: tárgya, Jézus Krisztus és a földműves ifjú főcímmel, A Jézushoz jutás külső akadályai, A Jézushoz jutás belső akadályai, Minden akadályon át Jézushoz. Délelőtti előadások: „Miért vagyok keresztyén és református.” Fiúk és lányok, gazdasági és társadalmi kérdések. Délután: Barátságos sportverseny, repülőlabda bemutató, szónoklati verseny. A szónoklati verseny tárgya: Mi haszna van a földműves ifjunak az RKIE munkából? 25-én este írásban beadandó, 10 percnél nem tarthat tovább elmondása. Vasárnap délután missziói utak a környékre. Este: Ping-pong bemutató. Szavaló és elbészélés verseny. Csak egy saját szerzeményű darabbal lehet szerepelni. Ugy a verset, mint az elbészélést augusztus 12-ig kell beküldeni a Szövetségbe 20 filléres bélyeggel. Tábortűz. Vasárnap este evangélizáló est a berettyóújfalusi templomban: „Ut a boldogság felé”. A konferencia időtartama augusztus 25—28. Résztvehetnek a konferencián 16 éven felüli földműves ifjak. Résztvételi díj 5 P. (Három napi étkezés, kedvezményes vasuti igazolvány, szállás) Jelentkezési határidő augusztus 15. Jelentkezéskor 2 P beküldendő. Pokrócot, lepedőt hozzon mindenki. Aki nem akar hozni, az egy pengőért kaphat szállást a Leventeházban (csak 40 személy!) Jelentkezés beküldendő: Budapest, Horánszky u. 26. I. Keresztyén Ifjusági Egyesületek Szövetsége címén.

HIVATALOS RÉSZ.

Az alsóborsodi egyházmegye őszi közgyűlését szeptember közepe táján fogja tartani. Tárgyalandó ügyiratokat szeptember 4-ig fogad el az esperesi hivatal. A pontos időt s a gyűlés összehívását később közli az elnökség. Cserépfalu, 1932. augusztus 16. Pósa Péter, esperes.

*Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem?
Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az
árvabélyeget?*

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA Megegyezés szerint.</p>
---	--	---

TARTALOM. *M. E.*: Határkőnél. (Folyt. köv.) — *Dr. Vasady Béla*: Krisztus királysága a tudományban. — *Dr. Gulyás J.*: Comenius. (Folyt. és vége). — Egyházi élet. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. Pályázati hirdetésny.

Határkőnél.

Az Országos Református Lelkészegyesület huszonöt éves jubileumi napjai.

Az ORLE évről-évre megismétlődő konferenciái, közgyűlései hű kifejezői szoktak lenni a magyar református lelkészi kar célkitűzéseinek, öntudatának és méltóságának. Évről évre nagy lelki megmozdulásoknak voltak tanui ezeken a konferenciákon. Sokszor töltöttek el ujjongó érzések látva lelkésztestületünk erejét, elszántságát, függetlenségét és evangéliumi lelkületét.

Augusztus hó 18—22. napjain Karcagon tartott konferencián és közgyűlésen határkőhöz érkezett az ORLE. Ezeken ünnepelte 25 éves jubileumát. Amikor még benne lüktet öntudatunkban ezeknek a napoknak sok felemelő tapasztalása, úgy érezzük, hogy az ORLE nemcsak évei száma szerint, de missziója útján is határkőhöz érkezett el, úgy érezzük, hogy döntő lépéseket tett meg abból a célból, hogy valóban evangéliumi gondolatok, isteni parancsok hordozója legyen mindenestől. Mély szakadékok felett járunk, jól esik látnunk, hogy református lelkészi karunk látja ezeket a halálos örvényeket, amelyek fölött áthalad református magyar népünk, de szinte ujjongó érzések töltötték el szívünket látva azt a féltő szeretetet, amellyel lelkészi karunk magához ölelve tartja halálos vonaglásban vergődő népünket. Az evangéliumi gazda képe elevenedett meg lelki szemünk előtt, aki megy, hogy felkutassa a maga elveszett bárányát. A nagy vihar egybetereli a pásztor és a nyáját és mi ujjongó érzésekkel eltelve figyeltük, hogy pásztoraink miképen terelik össze a reájuk bízott nyáját. János evangéliuma, gondolatai férkőztek szívünkbe: „*Én vagyok a jó pásztor, a jó pásztor életét adja a juhokért. A béres pedig és aki nem pásztor, akinek a juhok nem tulajdonai látja a farkast jönni és elfut; és a farkas elragadozza azokat és elszéleszti a juhokat... Én vagyok a jó pásztor; és ismerem az enyéimet és engem is ismernek az enyéim... és életemet adom a juhokért.*” A pásztoroknak hűsége felől nyertünk felemelő tapasztalatokat ezen a kon-

ferencián s az varázsolta el szívünket, hogy soha teljesebben *nem láttuk egybeforrni a pásztori szíveket veszedelmekben vergődő magyar népünkkel, mint ezekben a napokban.*

E tapasztalás közben mindig több bizalom szüremlett szívünkbe. Éreztük, hogy a pásztoroknak és a nyájnak ez az egybeforrása kimeríthetetlen erők forrása a veszedelmek idején. Krisztus ezeket mondja: „*Én örök életet adok nekik; és soha örökké el nem vesznek és senki ki nem ragadja őket az én kezemből.*” Éreztük, hogy ha Krisztus szerelmétől szorongattatva oda tudjuk szentelni életünket a reánk bízott nyájért, soha semmiféle halálos veszedelem nem ragadhatja ki azt kezeink közül. Ezekben a legfélelmeesebb időkben támadtak legszebb látásaink anyaszentegyházunk dicsőséges jövődjére felől.

S milyen jól esett ebben a bizalomban és reménységben rátekinteni a főpásztorára dr. *Baltazár Dezsőre*. Az őreá való tekintésből mindig bizalom, bátorság és erő áradott. Az ORLE közgyűlésein való megnyilatkozásai évről-évre csodálatos módon kovácsolták össze a pásztori szíveket. Különös varázs árad alakjából, tekintetéből, szavából Mostani vezéri szavából bölcs mérséklet, a méltóságnak és erőnek diadalmas öntudata, mindenek felett azonban evangéliumi alázat és mélység sugárzott.

Határkőhöz érkezünk és amikor megállunk a határkőnél s láttuk a pásztori szíveknek a reájuk bízott néppel, egymással és a főpásztorral való egybeforrását, valahogy az az érzésünk támadt, hogy a magasságos egekből boldogan sugárzik le reánk a *Nagy pásztor*nak tekintete, hogy fülünkbe csendül szava: „*Jól van, jó és hű szolgám, kevesen voltál hív, többre bizlak ezután...*” *M. E.*

(Folyt. köv.)

— **Theológiai akadémiánkra** f. aug. 21-én történtek meg a felvételek. Az első évre 31 folyamadó közül felvettünk 20, a felsőbb évekre 6 közül összesen 3 új ifjút. A felvett növendékek felől szép reményeket ápolunk.

Krisztus királysága a tudományban.

A lillafüredi konferencián tartott előadás.

Nagy emberek naplóinak olvasása mindig a legélvezetesebb és leggyümölcsözőbb tevékenységek közé tartozott. Mert az ily naplókban tárul fel előttünk az illetők *önarcképe*. Leplezetlenül adják saját magukat.

Az emberiség legnagyobb képviselője, az Isten-ember, *Jézus* azonban sohasem foglalta naplóba életének eseményeit, de a róla szóló tudósításokban, az evangéliumokban mégis megelevenednek előttünk az *ő önarcképei*. Egyszer úgy áll előttünk, mint *Mester*, akinek minden szava, minden cselekedete *tanítás*. Mászor mint *szőlőtőke*, akinek rejtett életéből táplálkozik sok-sok ember-venyige. Azután mint *jó pásztor*, aki utána megy az elveszett juhoknak, majd *igazi barát*, aki barátságát élete feláldozásával pecsételi meg. Egyik önarcképéből felénk ragyog mint a *világ világossága*, majd pedig táplálja lelkünket mint az *életnek kenyere*.

Azonban ez *önarcképek* még mindig nem meritik ki az *ő fölöttébb* gazdag személyiségét. Mert ez *önarcképei* közül is kiválik és azokat messze fölülhaladja az az eddig még nem említett *önarcképe*, amelyben *királyként* áll előttünk.

Ez idő szerint a philadelphiai Wanemaker-üzlet hetedik emeletén őrzik a világ egyik legszebb festményét, *Munkácsy* egyik legkiválóbb alkotását: a *Krisztus Pilátus előtt* c. képet. E kép történeti háttéréül szolgáló jelenetből most egyelőre csak az foglalkoztasson bennünket, hogy Jézust a zsidók bevádolják Pilátus előtt, miután szerintük a *zsidók királyának* tartja magát. Pilátus erre megkérdi tőle: Király vagy-e csakugyan? Jézus pedig így válaszol: „Te mondd, hogy én király vagyok. Én azért születtem, és azért jöttem e világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról.” (János 18:37). Jézus tehát elismeri azt, hogy *ő csakugyan király*, de ugyanakkor hangsúlyozza, hogy királysága a *legszellemibb* hatalmat és hatalomgyakorlást jelenti, mert a legszorosabb kapcsolatban áll az *igazságról való bizonyágtétellel*.

Krisztus Királysága és az igazság kutatása, valamint az arról való bizonyágtétel tehát összefertőznek. Mert *Krisztus uralma az igazság uralmát* jelenti, viszont az igazság csak úgy juthat uralomra a mi életünkben, ha a róla való bizonyágtétel útján haladva *alázatos szolgálóivá* leszünk annak. Az igazság szolgálata pedig kétféleképpen lehetséges: 1. az által, hogy *keressük* azt, 2. az által, hogy *követjük* azt. Krisztus királysága akkor valósul meg életünkben, ha keressük és követjük az igazságot.

Az igazságot keresnünk kell. Ezt a célt szolgálja a *tudományos tevékenység*, amely *isteni parancs* számunkra. Mert Isten a teremtéskor parancsként adta az embernek: „Szaporodjatok és sokasodjatok, és töltsétek be a földet és hajtátok birodalmatok alá, és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön csuszó-mászó mindenféle állatokon” (1. Mózes 1:28).

Az ember ez uralmának kiterjesztésénél legfőbb eszköze a tudomány. Ez teszi lehetővé azt,

hogy világrészeket fedezünk fel, hogy e világrészek mind közelebb jutnak egymáshoz és mindinkább megközelíthetőkké válnak. A sebészet fejlődése mentett meg eddig is sok embert a további életfolytatásnak. A történészeknek köszönhetjük azt, hogy a levéltárak nem lesznek mauzóleumokká s a mult nem merül feledésbe. A filozófiai és teológiai vizsgálódásnak pedig azt, hogy egységes szemléletünk lehet a világmindenségről. A tudomány valóban hatalom, amelyet Isten ad az embernek, hogy segítségével feltárhassa és uralma alá hajtassa a világegyetem csodás mélységeit.

Ezen a ponton röviden rá kell mutatnunk arra, hogy a *keresztyénség* s közelebről annak *református* típusa nagy mértékben elősegítette a tudományok fejlődését. A sok-isten hitben az isteneknek egymással folytatott szeszélyes küzdelme nem engedi meg az egységes kozmosz fogalmát, amely viszont előfeltétele a tudományos élettevékenységnek. A református keresztyénség egy-Isten-hite, közelebről pedig az eleveelrendelésbe vetett hívő meggyőződése, amely vallja azt, hogy Isten predestinációja valósul meg úgy a természeti, mint az erkölcsi életben és hogy a törvények csupán az *Ő kinyújtott karjai*, — alapjában véve ez élteti a tudományok fejlődését is. A teremtő, gondviselő és eleveelrendelő Isten Ur minden fölött s a tudományok fejlődését is azért adja kezünkbe, hogy azok segítségével *uralkodásának részeseivé* tehesen bennünket.

A tudományos felfedezések és a tudomány istápolása azonban nem csupán a hívő ember kiváltsága. Isten *egyetemes kegyelmének* ajándékaként az egyébként nem keresztyén emberek is jelentékeny szerepet játszhatnak az igazság keresésében és a tudomány fejlődésében. Isten egyetemes kegyelme minden emberre kiterjed s így a hívő és hitetlen ember egyaránt részt vehet a földnek az ember uralma alá való hajtásának szép hivatásában.

De ép azért, mert hitetlen emberek is birtokába juthatnak az egyik legnagyobb földi hatalomnak, t. i. a tudománynak, ez utóbbi *átokká* lesz inkább, mintsem hogy *áldássá*. A tudomány mint hatalom lehet *rombolóvá* és nem csupán *építővé*. Gázzal lehet világitani, de lehet gyilkolni is. A repülőgép, amely orvost szállít a nehezen elérhető beteghez avagy külmiszióáriust Afrika legrejtettebb vidékeire, szolgálhat a gyilkos háború harcieszközéül is.

A rádió által eljuttatható Isten örök üzenete a beteg ágyához, de közvetíthető rajta keresztül Európa számára a kínai katona halálhörgése is. A bűnös és tisztátalan kéz tehát beszennyezi a tudományt és annak eredményeit is. A hitetlen embert pedig rendszeren gögőssé, elbizakodottá, önmagát istenítővé teszi egy-egy tudományos felfedezése, de egyuttal fejlődésképtelenné is, mert fejlődés csak ott lehetséges, ahol nem vagyunk megelégedve és eltelve saját magunkkal és eddigi eredményeinkkel.

Ép ezért nem elég hirdetni csupán az igazság keresésének vagyis a *tudomány istápolásának* szükségességét, hanem ugyanakkor az igazság követésének a fontosságát is hangsúlyoznunk

kell. Vagyis *Krisztust kell urrá tennünk a tudomány által sok tekintetben formált, alakított életfolytatásunkban is.*

A tudományt nagyon sokra kell becsülnünk, de még sem szabad úgy tekintenünk rá, mintha *üdvözítő tényező* lenne s a bűn által válságba sodort emberiséget *megválthatná.* Az egyes tudományágak csak *részigazságokhoz* vezetnek el bennünket, magát az igazságot, a *teljes igazságot* azonban nem tudják megláttatni velünk. Pilátus is azt kérdezi az előtte álló Krisztustól: *Micsoda az igazság?* Pedig ő azon a földterületen a földi igazságszolgáltatás legfőbb képviselője volt! Pilátus és ti mai Pilátusok, tanuljátok meg, hogy az igazság az nem *valami*, hanem *valaki*, hogy az igazságot *nem mi találjuk meg*, hanem hogy *Ő talál meg bennünket*, mert az *üdvözítő igazságot*, a *megtestesült igazság által képviselt „egészséges tudományt“* csakis a *Krisztussal való személyes találkozásunk alkalmával ismerhetjük meg.* E találkozásakor tanuljuk meg azt, hogy semmink sincs, amit ne Tőle kaptunk volna. E találkozás tesz bennünket az alázat főiskolájának állandó hallgatóivá és mint az Isten különös kegyelmének részeseit sarkal minket arra is, hogy az igazság keresésének egyik legáldottabb eszközét: *a tudományt is az igazság követésének szolgálatába állítsuk.*

„A jó pap holtig tanul és mégis tudatlanul hal meg“, szoktuk nagyon gyakran tréfásan emlegetni. Pedig ebben a mondásban mély keresztényi igazság jut kifejezésre. Én az alázat hangját halloom belőle kicsendülni, mert bármennyit tanulok is, itt a földön mindvégig fogyatékos marad az én tudásom, csak tükör által homályosan fogok tudni látni és majd csak a halálom után fogom tudni Istent úgy meglátni és úgy megismerni, amint van. *Krisztus királysága csak ott érvényesült a tudományban, ahol annak művelői az alázatnak eme lelkületével fognak hozzá újra és újra tudományos tevékenységükhöz.*

Még két gondolatot szeretnék közelvinni hallgatóimhoz. Rá akarok mutatni arra a különbségre, amely a *frázis* és az *ige által képviselt igazság* között található. E különbség a következő mondatban fejezhető ki: A *frázis* az csak *frázis*, de az *ige* az *rész is!* Egyedül az igazságról való bizonyágtételünk által tudjuk igazán felrázni munkába állítani a kétségeskedő avagy elalélt lelkeket. A nemzetek mai vérteten háborújában kétszeres feladatunk tehát az igazság keresése és követése által bizonyágot tenni arról, hogy Krisztus királyságát életfeladatunkká tettük és így a magyar nemzet jövőjének biztosítását is abban látjuk, hogy ez életfeladatunk mennyiben vált éltető vérkeringésünké.

A másik és egyben záró gondolatom az, hogy Krisztus királysága csak akkor fog megvalósulni ezen a földön, amikor *Isten lesz minden mindekben.* Ez *eschatologiai határnál* viszont megszűnik majd a tudományok országútján való előremenetelésünk szükségessége is, mert akkor már az igazság megtalálása és követése teljességre fog jutni a világ életében. Isten viszont e földi élet-

ben azáltal emelt bennünket az *istenfiuság* méltóságára, hogy Krisztus királyságának e megvalósításánál *munkatársává* lehetünk neki az igazság állandó keresése és követése által. *E megállás nélküli munkatársi feladat jelentse tehát számunkra Krisztus királyságát a tudományban.*

Dr. Vasady Béla.

Comenius.

Ezeket akartam én ez osztálynak, melynek felállítására ma jöttünk, céljaihoz és a célokhoz való eszközeihez jelenteni. Mivel pedig e hely, ahol összejöttünk, a hallgató terem, melyet az iskola régi épületeihez ujonnan csatoltak, új és a köztudományoknak szentelendő, hozzád fordulva, Isten örök bölcsesége, Jézus Krisztus, alázatosan kérünk, küldd le kegyelmed sugarait és engedd meg, hogy e hely, mint amely egyházad fiai számára a jó ész és bölcsesség gyakorlóhelyétől van szárvánva, mindenekelőtt nekik legyen szentelve. És azt, mint a tiedet, és mindazokat, akik itt a jó ész számára dolgoznak majd, mint a tieidet, áldásod fényével most és mindenkor úgy áraszd el, hogy itt lakjék velünk a te kegyelmed és dicsőséged és mindenki, akit itt okosságra tanítanak, tanulja meg aföldön, kiknek a tudománya ér az egekig. Áldd meg méltóságos fejedelmeinket, akik dicsőséged előmozdításának vágyából az iskolát nagyobbá és jobbá tenni akarják. Hasonlóképp legyenek mindazok, akik öfenségeik e kegyes vágyát kegyesen előmozdítani akarják, emlékezetben nálad, hogy ezeket is, mind ez országban és mindenütt az egész keresztény világban, a kegyes iskolák alapítóit, előmozdítóit, dajkálóit, igazgatóit és formálóit mind, és az egész, magát a kegyesség tudományára szánt keresztény ifjuságot, mindennemű áldással koronázd, országodnak, melynek az ég alatt egyre jobban kell terjeszkedni, boldog növekedéséül. Úgy legyen!

Most pedig a II. osztály választott mestere, a nagys. jószágkormányzó urtól, iskolánk kegyes pártfogójától s első teljhatalmú igazgatójától ki fog neveztetni és meg fogja kapni a tanítási felhatalmazást; az ide szánt nemesi és más rendű tanuló ifjaknak a névsora fel fog olvastatni.

(Vége.)

EGYHÁZI ÉLET.

„Hegyköz“-i ifjusági konferencia.

Talán egészen új próbálkozásnak kell tekintenünk azt a munkát, melyet a *gönci Leány Egylet* végzett július 31-én. Az abauji egyházmegye 22 környékbeli gyülekezetének leányait és ifjait hívta meg a Telkibánya mellett levő Királykúthoz kirándulásra. Bátran nevezhetnénk ezt a „Hegyköz“ leányai és ifjai *konferenciájának*, amennyiben két (2) falu kivételével, a meghívott gyülekezetek kisebb-nagyobb számmal mind ott voltak. Nem írok arról a lélekemelő látványról, melyet a kiránduló hely szépsége nyújtott, sem arról az örvendetes tényről, hogy *több* mint ötszáz ember gyűlt össze, ki szekerem, ki gyalog, — csak annyit emelek ki, hogy

az Úr Isten megáldotta a gönci Leány Egylet azt a próbálkozását, hogy a *környék fiatalságát* egy közösségbe vonja. Az egész nap ideje a következőképen volt beosztva: $\frac{1}{4}$ 12-ig rendes istentisztelet. Szinte megkönnyebbült minden dolgos magyar leány, ifju, asszony és férfi lelke, mikor az erdők visszaverték az ének hangjait: „A Sionnak hegyén Úr Isten... Azután Hőrcsik Lajos nyiri-lelkész lépett a természet alkotta szöszékre s Jób 12: 8 v. alapján hirdette az igét. Délután a gönci Leány Egylet műsor számai és két nyiri ifjusági tag szavalatai gyönyörködtették a jelenlevőket. Nem részletezem az ott történeteket, — csak két dolgot szeretnék kiemelni. *Hálásak* vagyunk akik részt vettünk a kiránduláson, a gönci Leány Egyleti tagoknak kik szép magyarnóta éneklésükkel, csoportos tánc bemutatójukkal, kedves szindarabukkal. (A kis rokon) máskor szomorú arca odalodták az őszinte öröm érzéseit. A másik dolog annak a meglátása, hogy *missziót* végeztek, amikor egyleti munkájukat bemutatták az ott megjelenő leányok és fiuk előtt. De talán más eredménye is volt ennek a kirándulásnak. Megláttuk mindnyájan, amit Farkas Elek gönci lelkész úr záróbeszédében kifejezett, hogy *mi összetartozunk* egy közös anyának, az anyaszentegyháznak vagyunk a gyermekei. Azt hiszem, — ha nem csak a nagyjaink, — hanem hiveink is szemtől szembe látnánk egyszer egymás ilyen *építő* kiránduláson vagy a 3 millió reformátust magában foglaló konferencián, akkor nem *lehetne* s nem *kellene panaszkodni* gyülekezeteink partikuláris élet megnyilvánulása miatt. Csak Isten áldását kérhetjük a sok lelki örömet nyújtó Leány Egylet minden munkására, úgy a vezetőkre mint vezetőkre. — s azt kívánjuk, hogy egyszer ne csak a „Hegyköz“ ifjuságát, hanem az egész „Hernád völgyét“ nyönyörködtesse munkásságának egy komoly, mint vidám tartalmával T.L.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozások.** A felsőborsodi egyházme gyében e hó folyamán rövid 5 nap alatt két javakorban levő lelkész dőlt ki az élők sorából, u. m.: Orosz László mályinkai lelkész 46, *Jakab* István sajólászlófalvi lelkész 54 éves korában. Mindketten özvegyet és kiskoru árvákat hagytak hátra. Áldás emlékükre.

— **Harangszentelés.** Aug. 7-én kedves ünnepe volt az ondi egyháznak, ekkor szentelte fel ugyanis néhai *Séllei* Károly által hagyományozott új harangját. Ez alkalommal a lelkészi szolgálatot *Forgács* Gyula sárospataki, *Benke* József hejőpapi, *Benke* Kálmán helybeli lelkész s *Benke* Imre s. lelkész végezte. Istennek áldása legyen az ondi gyülekezeten!

— **Egy könyvről.** Az Egyet. Phil. Közlöny 1929. (53.) évf. 150 l. kérdezi a cikkirő, hogy a Tuba, vagy az égő és oktató szerelem kinek a műve s megtalálható-e valahol. Megmondjuk: a Sebestyén Gáboré s a pataki könyvtárban 2 példányban is megvan. G. J.

HIVATALOS RÉSZ.

Közgyűlési meghívók.

Az abauji egyházmege őszi közgyűlését folyó évi szeptember hó 20 án, kedden fél 9 órakor kezdődő istentisztelettel tartja meg Szikszón, a község tanácstermében. Meghívja erre az elnökség a közgyűlés összes alkotó tagjait.

Az ügyiratok szept. 8-ig küldendők be az esperesi hivatalba. A gyűlésen tárgyalás alá semmiféle irat nem adható be és senki által el nem fogadható. D. e. 11 órától közigazgatási bírósági ülés lesz. Az ügyiratok sürgős beküldésére kérem az érdekelteket.

Egyidejűleg felhívom azon lelkészeket és egyházakat, akik és amelyek a múlt évre köztartozásokkal hátrálékban vannak, hogy azt f. évi szept. 1-ig, az egyházmegei dékáni hivatalba 26.570 számú csekkszámára az abauji ref. egyházmege dékáni hivatala, Zsujta cimen, mulhatatlanul küldjék be, a f. évi nyugdíjintézeti, közalapi és egyházmegei kivetéseket pedig, szintén a fentebb említett módon október 1-ig fizessék be, mert aki elmulasztja, kongruájából fog levonatni. Tudom, hogy borzalmasan megnehezült rajtunk az élet terhe, ennek dacára teljes erőnk megfeszítésével törekedjünk vállalt kötelezettségeink teljesítésére, mert összes egyházi és iskolai intézményeink összeroppannak, melyekért a felelősség, a lelkészeket terheli. Atyafiúi szeretettel:

Abaujszántón, 1932 aug. 22.

Cziáky Endre esperes.

Az alsózemléni egyházmege őszi rendes közgyűlését Sárospatakra, a főiskola tanácstermébe 1932 szeptember 13. napjának 9 órájára összehívjuk. Egyben értesítjük a megnevezendő bizottságok tagjait, hogy a belmissziói bizottság ugyanazon helyen 1932 szept. 12-én d. u 2 órakor, a tanügyi bizottság 3 órakor, a pénzügyi bizottság 5 órakor tartja ülését. Sátorlajaujhely, 1932 aug. 23. Az alsózemléni egyházmege elnöksége.

Pályázati hirdetmény.

Az Imolai (Gömör m) Ref. Egyház pályázatot hirdet *kántor-tanítói* állásra.

Javadalmazása: 13 kat. hold szántó, rét, természetbeni lakás nagy kerttel, adóját az egyház fizeti, a községtől évi 33 pengő, 5 köből búza, 15 köből gabona, 5 köből zab, 22.5 m³ fa beszállítva, stóla, államsegély, helyi javadalom 32 egység. Teendői: I—VI. elemi osztályok tanítása, kántori teendők, énekkar vezetése, lelkésznek belmissziói munkában segíteni, esetleges alkalmakkor templomi szolgálatban helyettesíteni és lehetőleg a Levente oktatást vállalni külön díjazásért.

Pályázati kérvények felszerelve küldendők válaszbélyeggel.

Határidő szeptember 1—14-ig.

Az állás választás után azonnal elfoglalható. Imola, (u. p. Ragály, Borsod Gömör megye)

1932. augusztus 24.

Nehéz István,
ref. lelkész.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

ELŐFIZETÉSI DIJ	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA
Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.	MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.	Megegyezés szerint.

TARTALOM. Sz. Z.: *Cziáky Endre*. — M. E.: Határkőnél. (Folyt. és vége) — Nyilatkozat. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

CZIÁKY ENDRE

A folytonos és hűséges munka mezejéről elment már — egy év hiján félszázados szolgálat után, földi életének 74-ik évében az abauji traktus szeniora, — egyenesen az örök nyugalomba. Sok talentumos szolgálja volt az ő Urának, lelki kincsei váltópénzeinek nemes érce ott forog még gyülekezetének, egyházmegyéjének, kerületének, szeretett főiskolájának és közéleti működésének asztalain — gazdag ember, bővölködő lélek az, most látjuk, hogy mennyire gazdag — akinek egy egész egyházkerület adósa, akitől olyan sokan, olyan sokat kaptak. A mult héten még közgyűlésre hívta ezeken a hasábokon kedves egyházmegyéje pástorseregét. Szerető komolysággal figyelmeztette őket, hogy a tartozások, hátrálékok lerovása alól nem mentenek fel a nehéz idők. „Tudom, hogy borzalmasan megnehezült rajtunk az élet terhe, ennek dacára teljes erővel törekedjünk vállalt kötelezettségeink teljesítésére“, írja utolsó körlevelében. A mondat utolsó szavaiban szinte az ő nemesvonalú, tevékeny életének mottója van összefoglalva: Teljes erővel törekedni a vállalt kötelezettségek betöltésére. Aligha van valami, ami jobban jellemezné az ő áldozatos, szolgálatos pályáját, mint ez a hűséges, lankadatlan, megszakítás nélküli kötelességteljesítés. A lelkeszi vizsgák feledhetetlen exmisszióin talán azért voltak olyan lélekbemarkolóan súlyosak és megragadóak épen az ő ékesen szóló ajkán azok a szavak, amelyekben a lekipásztorkodás kötelezettségeit tárták fel s azok betöltésére mutattak utat — hozzá kell tennünk, hogy példát is, — az ősz püspökhelyettes az ő legifjabb lekipásztor testvéreinek.

Belső értékei nyilvánvalóak, szembeszökően fényesek voltak, hogy azok nem maradhattak rejtve az előtti az egyházi közélet előtt, melyben a mennél több oldalú és mennél több irányú szolgálat a legfőbb kvalifikációja a vezetésnek. Esperesség, püspökhelyettesesség sokágú gyertyatartójában lobogott, világított az élete, főtiszteletű cím, kormányfőtanácsosi méltóság aranyozta tisztének az Örökkévaló tornácaiban égő kandeláberjét, a püspöki szék is megnyílt volna előtte, boldog emlékezetű Révész Kálmán elköltözése után, de ő lankadó lábái számára magasnak tartotta már annak lépcsőjét s reszketni kezdő kezei számára nehéznek a püspöki kormánylapátot. Mégis, úgy érezzük, az erdő százados tölgyének igazi nagyságát akkor látjuk igazán, amikor földre döntötte az orkán, vagy a favágók fejszéje; mikor üresen marad a helye, akkor tetszik ki igazán, milyen széles területre borult rá védőn lombjainak terebélye. *Cziáky Endre* nagyságát sem csak azok a tisztségek mérik, melyeknek díszére vált, hanem az a nagy lélek, az a belső ember, mely a tisztségek edényeit kicsordulásig betöltötte, amelynek drága és termékenyítői erőit hivatásának, megbízásainak csatornái szerte vitték a kerület, sok vonatkozásban az egész egyetemes egyház lelki mezeire. Hisszük, hogy az energia megmaradás elve a lelkivilágban érvényes igazán.

Nagy halottunk lelkének kisugárzott energiáit is életek őrzik, amelyekbe az ő szolgálatának élő kövei beépültek. Hálát kell adnunk érte annak az Istennek, akinek

egyik legdrágább ajándéka az, hogy szolgáló tudó lelkeket ad az ő látható egyháznak. Azonban őszintén gyászoljuk a drága cserépedénynek széttörését. Fájjaljuk, hogy nem lehetett továbbra is, testben is még propagátora annak a nemes puritánizmusnak, amelynek ő oly sajátosan tipikus képviselője volt. A szóban és tettben való őszinteség, egyenesség, nyíltság, ami áradt belőle, még akkor is megkönnyezett előjárónkká tennék, ha nem volna sok más szállal hozzánk növe. Bölcsessége, igazságsága, józan megfontoltsága: mind drága aranyhímzés azon a jellemnek, amelynek alapszöveve a munkáshit volt, amelynek feledhetetlenül szépszávu oratora és bizonyágtévője tudott mindenkor lenni a templomi katedrán is.

Aligha volt annál rokonszenvesebb, keresztyénibb lokálpatriotizmusa, mint amivel Abaújt szerette: sűrített szülőföld, koncentrált felebaráti szeretet volt az, olyan állandó és kristálytisza buzgással, mint egy hegyi forrásé.

Kicsiny a toll, kevés a szó, hogy még töredékeiben is visszhangja tudna lenni az ő élete — még az ő ajkánál is ékeken szólóbb — beszédének. „Köztartozásukat” törlesztik egyházközség, egyházmegye, főiskolánk, lapunk, neveltjei, vezetői, tisztelői, midőn áldott emlékezete előtt igaz fájdalommal, szívbéli részvétellel rójjá le a kegyelet adóját. Temetése augusztus 29-én d. e. fél 11 órakor volt nagy részvét mellett. A gyászszertartást Farkas István püspök végezte. Sz. Z.

Határkőnél.

Az Országos Református Lelkészegyesület huszonöt éves jubileumi napjai.

(Folyt. és vége).

Az ORLE évről évre megisméltődő konferenciáinak és közgyűlésének az adta meg mindig a különös varázsát, hogy a tárgyalásra kerülő kérdésekkel a legmélyebben gyökerezett bele a valóságos életbe. A mostani napoknak különösképen meg volt ez a karaktere. A legmagasabb ívelésűek voltak a lelki kérdésekről szóló előadások is; a lelkipásztori öntudatot különösen felemelő volt Csikész Sándor egyetemi professzornak „A magyar református lelkipásztor alakja négy évszázad tükrében” című különös gazdagságot és lenyűgöző tudást hordozó előadása. Végtelen sok változatban láttuk meg ebben papi hivatásunkat s azok mindenike nagyobb hűségre, misszióink mélyebb fel fogására ösztönzött. Szellemes, friss és meleg emlékezéssel teljes Juhász Lászlónak az ORLE megalakulásáról és 25 éves életéről szóló előadása. Szemléltető dr. Illyés Endrének a vallástani lelkészről és a vallás tanításáról szóló előadása. De az érdeklődés középpontjában mégis a gazdasági és szociális kérdésekkel foglalkozó előadások voltak. Valóságos viharát támasztotta a magyar kisgazda népünk iránti felelősségérzetnek dr. Serényi Gusztáv közgazdasági írónak „Mit üzen a magyar föld a református lelkésznek?” c. objektív, világos logikával, érveinek súlyával, biztos statisztikai tudással tartott előadása. Arra a kérdésre kívánt feleletet adni,

hogy van e szükség református agrárpolitikára? Lenyűgöző erővel tett bizonyosságot arról, hogy milyen súlyos felelősséggel tartozik a református pap ezen a téren. Azt mutatta ki, hogy az 50 holdon alóli kisbirtok 46 százaléka van református kézen, míg az ezer holdon felülről csak 12 százalék, s miután a kisbirtok úgy a közterhekben, mint a kamatokban nagyobb terhet visel, az az állami támogatás, amelyet a református egyház iskolai és egyéb célokra kap, csekély ahhoz képest, amit az állam terhek formájában a református földbirtoktól igényel. Ezen a ponton kell tehát a református papnak védelmezni a református kisgazda munkájának az eredményét. Igen nagy felelősséget váltott ki és sok gazdag hozzászólást motivált Gál Lajos tolmácsolásában „A református gyülekezeti szegénygondozás elvei falun és városon” c. körkérdésre beérkezett feleletek összefoglalása, amelyben azt állapította meg mindenekfelett, hogy a hatósági szegénygondozás mellett gyülekezeti szegénygondozásra is szükség van, valamint Egerházy Lajos tolmácsolásában: „A telepítés és agrármunkás kérdés a református gyülekezetekben” c. körkérdésre adott feleletek összefoglalása. Gazdasági, szociális és munkás problémák, az agrármunkás misszió kérdései mozgatták meg hatalmas erővel a lelkeket, mert félelmes jeleket láttunk arról, hogy a magyar föld miképpen siklik ki épen református magyar népünk kezéből. Hasonló nagy érdeklődést váltott ki Sütő Kálmánnak: „Lelkészek és egyházak anyagi sérelmei” című referátuma, amelynek kapcsán a konferencia a súlyos helyzetben levő lelkipásztorok anyagi helyzetének megjavítása érdekében tett nagy erőfeszítéseket és hozott nagyjelentőségű határozatokat.

A lelkészek részére rendezett eme konferenciákon kívül külön konferenciák voltak a vallástani lelkészek és a református nők (papnék) részére. Utóbbi csoportban tartott igen vonzó előadást dr. Vasady Béla: „A nőkérdés református hitvallásos szempontból címen”.

A konferenciák vallásos mélységét és áhitatát nagy mértékben fokozták azok az evangelizációs istentiszteletek, amelyeken reggel és este részt vettünk. A legaktuálisabb kérdések, mint a vagyon, a munkaadó, a munkás, a munkabér stb. kerültek ezeken az Ige fényének megvilágításába. Különösen magasra emelkedett az ünnepi áhitat a vasárnapi istentiszteleten, — amelyen ünnepélyes méltósággal palástos menetben vonult fel a lelkipásztorok serege, akiknek élén különös örömmünk volt látni egyházkerületünk első világi papját, Farkasfalvi Farkas Gézát is, — ahol egyházkerületünk püspöke, Farkas István ejtette foglyul a sziveket a Luk. ev. 12:32 v. alapján a Krisztus számára. A gondosan felépített, a magyar bűnöket ostromozó, de a magyar öntudatot mégis építő igehirdetés méltó kifejezője volt az ünnepnapok hängulatának, főgondolatának. Református népünkkel való egybeforrás ebben nyert legteljesebb kifejezést. A népünk iránti közösségérzésnek ebben a hangulatában valóban közösség volt az urvácsoravétel, közösség az Urral is, mert a Krisztus önfeláldozásának ereje, — amelyről Baltazár

Dezső tett hatalmas bizonysgot — áradt át a szíveken.

Istentisztelet után folyt le néhai Kovács Emil budapest fásori lelkész, az ORLE alapító tagja emléktáblájának leleplezése. Itt Baltazár Dezső püspök mondott frappáns ünnepi beszédét megragadó módon ecsetelte Kovács Emil tüneményes tehetségét és nagy szeretetét. Az emléktáblát Török Imre lelkész vette gondjaiba és koszorúsztta meg, a budapest fásori egyház nevében pedig Gál Lajos helyezett el koszorút meleg szavak kíséretében.

A konferenciáknak és az ünnepi istentiszteleteknek ebben a légkörében folyt le az ORLE jubiláris közgyűlése hétfőn, aug. 22-én. Mennyire jól esett látnunk itt igazi mivoltában a sokszor csak oldalról támadott ORLE-t. Felőle nyertünk tiszta fényben sugárzó képet dr. Baltazár Dezső megnyitó beszédéből, — amelyről szóltunk már bevezető szavainkban, — de az üdvözlések sokaságából is, amelyek mindenike új világításban mutatta meg azt, hogy mily áldott erők hordozója az ORLE. Különösen felemelő volt hallani a megszólalt testvéreink megnyilatkozásait, amelyeknek kapcsán lelki összetartozandóságunk felől nyertünk csodálatos bizonysgtégeket. Láttunk jeleket és csodákat és a látások nyomán új reménysek ébredtek lelkünkben egy jobb jövő felől. — Ezek után az ünnepélyes üdvözlések után a közgyűlés letárgyalta a szokásos tárgyakat.

A jubiláris közgyűlést ünnepi ebéd követte, amelyen a kormányzóra dr. Baltazár Dezső mondott felköszöntőt, a „Baltazár serleggel” pedig Göde Lajos tartott ünnepi beszédet.

A következő napon, aug. 23-án Kunhegyesen át Kenderesre vonult a lelképásztorok serege, hogy Horthy Miklós kormányzó előtt hódoljanak, aki Kenderesi kastélyában fogadta a palástosan impozáns menetben eléje vonuló lelkészi kart. A Kormányzóhoz a lelkészi Kar nevében dr. Baltazár Dezső püspök intézett üdvözlő szöveget, amelyben híven juttatta kifejezésre a magyar református lelkészi Kar hazafias érzéseit és a „magyarok Mózes” előtti hódolatát, akinek „nagy egyénisége a honfi bánat sötét boruján biztató szívárvány.” Mélyebb forrásokból alig is szállott hódolat a Kormányzó elé, mint ennek a református papi seregnek a szívéből. A Kormányzó meleg szavakban mondott köszönetet az üdvözlésért és arra figyelmeztette válaszában a református lelkészi kart, hogy vigyázzanak magyar népünk legnagyobb értékére: *lelkére* . . . Az üdvözlések után a Kormányzó megszólításával tüntette ki többek között Baltazár Dezső püspökön kívül Farkas István püspököt, Csikesz Sándort és Maklár Károlyt.

Most amikor mögöttünk vannak ezek a nagy napok, amikor még telve van szívünk azoknak áldott emlékével, erővel, Isten iránt ébredzik fel a hála szívünkben s aki oly bőségesen megárasztotta ezeken a napokon felettünk az Ő lelkének javait, de kifejezésre juttatjuk őszinte érzéseinket a konferencia szervezője és főrendezője Csikesz Sándor egyetemi professzor előtt, aki oly gazdag programot nyújtott és kifejezésre juttatjuk szívbeli

köszönetünket Karcag városa vendégszerető népének, közötté az első helyen Török Imre lelkésznek, hogy oly sok figyelemmel, oly meleg vendégszeretettel fogadtak minket. M. E.

Nyilatkozat.

Borsoss Andor főszolgabíró úr fegyelmi ügyének befejezésével kapcsolatos hírlapi közlemények folytán — félremagyarázások elkerülése végett — indítatva érzem magam az alábbiak közlésére.

A folyó évi február hó 16-án Szikszón tartott értekezleten megjelent lelkészek és világi tisztviselők azon határozatot hozták, hogy a református papságot ért sérelmek ügyében megbízzák az egyházmegye elnökségét, hogy megfelelő elégtételt szerezzen.

Szolnok vármegye fegyelmi választmánya által kiküldött vizsgálóbiztos május hó 12-re főtiszteletű Cziáky Endre esperes urat és engemet ezen ügyben megidézett.

Ott kérésére főtiszteletű esperes úr Borsoss főszolgabíró úrnak alább szösz szerint közölt nyilatkozatát — melynek sajtó útján való közzététele kimondatott — a sérelem elintézésére elégtételül elfogadta. Ehhez én is hozzájárultam.

Abaujszántó, 1932. augusztus 29

Kovács István s. k.

ref. lelkész, az abauji református egyházmegye főjegyzője.

„Méltóságos és Nagytiszteletű

Cziáky Endre esperes úrnak,

Abaujszántó.

A mai napon megtartott fegyelmi tárgyalásból kifolyólag, amelynek során az 1931. évi november hó 17-én 92/Eln. 1931. sz. a. kiadott és a járásom jegyzői karához intézett bizalmas rendelet tartalmára vonatkozólag bizonyos magyarázó felvilágosításokat megadni szerencsém volt, kétségtelenül megállapítható, hogy sem az Abauj Torna vármegye, sem általában az országban lakó református papságot sérteni és bántani nem volt szándékom és ezt az ellenem indított fegyelmi vizsgálat során tett védekező nyilatkozatom félreérthetetlenül igazolja is.

Ha mégis hivatalos és hazafias kötelességem talán túlbuzgó és félremagyarázása alkalmas teljesítése céljából kiadott rendeletemben olyan kifejezéseket használtam, amelyek miatt a magyar református papság nagy tiszteletet érdemlő kara sértve érezné magát, ezt mélységesen sajnálom s az incriminált rendelet szövegében található és félreérthető kifejezéseimet — amely bizalmas jellegénél fogva nyilvánosság elé szánva nem volt, — ezennel tisztelettel helyesbítem és az akaratlannal okozott sértésért bocsánatot kérek. Gönc, 1932. évi május hó 12. é. Mély tisztelettel maradok Méltóságod készséges híve: Borsoss Andor s. k., a gönci járás főszolgabírája.

— A főiskolai könyvtárát július—augusztus hónapban 419 idegen látogatta meg. A főiskolai könyvtár iránti örvendetes érdeklődés a könyvtár személyzetének munkáját is megsokasítja.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kun Dániel.

Sárospatak egy színfolttal sze-
gényebb lett. Eltűnt utcáiról
Kun Dániel sétáló alakja, akiről minden volt pataki
diák tudott valami érdekes emléket regélni. Ő maga
is a pataki iskolához tartozónak érezte magát és a
jogakadémia Miskolcra való áthelyezésekor ő maga
is beleszólt a vitákba. Jól ismerte mindenkinek a
családi összeköttetéseit. Utóbbi időben azzal a
gondolattal foglalkozott, hogy külföldi vezető em-
bereket igyekezett megnyerni Magyarország ügyé-
nek leveleivel. Most letette író tollát, botját s moz-
gékony alakja elment a minden halandók útján az
örökkévalóságba. Legyen nyugalma csendes!

— **Értesítés.** A f. évi ápr. 15-iki rendes tavaszi
egyházkerületi közgyűlési jegyzőkönyv szétküldése
után a jegyzőkönyvek szerkesztője küldi már szét
az április 14-iki püspökbeiktató gyűlés jegyző-
könyvét is. Sajnálatos szerkesztési tévedésből ez
utóbbi jegyzőkönyvből kimaradt *Dókus Ernő* v.
főgondnok urnak a beiktatott püspököt üdvözlő
beszéde.

— **A györgyartlói református népiskolában**
tanítóul egyhangulag *Szatmári Lajos* választott
meg, aki képesítését mint a sárospataki református
tanítóképző intézet legkiválóbb növendéke 1932-
ben jeles eredménnyel szerezte meg.

HIVATALOS RÉSZ.

768/1932. szám.

Meghívó.

Az alsóborsodi egyházmegye hivatalosait tisz-
telettel meghívjuk az őszi közgyűlésre, amely *szeptem-
ber 21-én (szerdán) délelőtt 9 órakor* kezdődik
a miskolci ref. egyházközség gyülekezeti termében.
Délután az egyházmegyei bíróság ülészik. A köz-
gyűlés tárgyai: esperesi, tanügyi bizottsági, bel-
missziói jelentések és beérkezendő iratok tárgya-
lása. — A tanügyi bizottság szintén 21-én reggel
8 órakor tartja a maga gyűlését, ugyanott, a kis-
teremben. — *Előző napon, 20-án délután 4 óra-
kor Révész Kálmán emlékünnepelet* tart az egyház-
megye, azután pedig Kálvin-szövetségi gyűlést,
melyen egy kérdést fognak tárgyalni: „Református
öntudatunk hiányai” címen. Felkérjük az alkotó
tagokat, hogy e kérdéssel komolyan foglalkozza-
nak, hogy azt minden oldalról kellő megvilágí-
tásba helyezhessük.

Tibolddaróc-Cserépfalú, 1932. aug. 21.

Az egyházmegyei elnökség.

Alsóborsodiak figyelmébe!

Felkérjük mindazokat, akik illetékesek a gyű-
lekezeti és a járási kálvinszövetségi munkáról be-
számolni, hogy jelentéseiket szövetségi munká-
jukról szeptember 12-ig küldjék be az egyház-
megyei előadóhoz.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza
e. m. előadó.

Pósa Péter
esperes.

Az alsóborsodi egyházmegye esperese a püs-
pöki hivataltól, illetőleg az Egyetemes Konventtől
nyert utasítás értelmében a leghatározottabb ko-
mollyal hívja fel a kebelbeli lelkészeket és
egyházközségeket, hogy a múlt évi lelkési nyug-
díjintézeti és minden más egyéb hátrálékait azon-
nal, folyó évi járulékaikat pedig a törvényes ha-
táridőn belül fizessék be. Ahol könnyelműség, vagy
gondatlanság miatt történt mulasztás állapítható
meg, a fegyelmi eljárás kényszerű eszközét is
igénybe kell vennem, hogy egyházmegyénk tisz-
tes, jó hírnevét elsikkadni ne engedjük.

Egyúttal közlöm az érdekeltekkel, hogy az
adócsökkentési segélyekkel kapcsolatban, melyek-
et júliustól kezdve utólagos havi részletekben
utal ki a minisztérium, kivételes eljárás végett
senkise keresse fel sem az esperest, sem az egy-
házkerületi pénztárt, mert azok csak az esztendő
végén, decemberben lesznek elszámolhatók. Ter-
mészetesen a fennálló hátrálékok és a folyó évi
kivételek levonása után. A tanügyi bizottság el-
nöke kéri ezúton is az alsóborsodi lelkészeket,
hogy az iskolai anyakönyv íveit mielőbb szíves-
kedjenek megrendelni, mert a későn rendelők a
kevés példányszám miatt esetleg nem jutnak hozzá.
Atyafiúi szeretettel vagyok

Cserépfalú, 1932. augusztus 29-én.

Pósa Péter esperes.

Értesítés. Értesítem az abauji egyházmegye
lelkészeit és presbitériumait, hogy áldott emléke-
zetű esperesünk, Cziáky Endre elhunytával az es-
peresi teendők ellátása, mint helyettes esperesre,
reám hárult. Ebből kifolyólag tudatom, hogy az
általa e lapok 35. számában közölt közgyűlési
meghívás és egyéb rendelkezések továbbra is vál-
tozatlanul érvényben maradnak, azzal a kiegészíté-
ssel, hogy a közgyűlésre kitűzött nap reggelén,
8 órakor lesz a tanügyi bizottság gyűlése is a
ref. iskola egyik tantermében. Közlöm továbbá,
hogy az esperesi hivatalnak szóló mindennemű
megkeresés — újabb rendelkezésig — ezután is
Abaujszántóra címezendő és hogy minden szerdán
és pénteken délelőtt 9 órától 1 óráig az abauj-
szántói lelkési hivatalban fogok tartózkodni, ahol
is minden személyes tárgyalásra rendelkezésre állok.

Hernádszentandrás, 1932. aug. 30.

Készséges szolgálattal:

Medgyasszay András,
helyettes esperes.

Felsőborsodiak figyelmébe! Egyházmegyénk
folyó évi őszi közgyűlése 1932. szeptember 20-án
fog megtartatni *Sajószentpéteren*, amelyre a köz-
gyűlés alkotó tagjait az Elnökség tisztelettel meg-
hívja. A közgyűlés pontosan reggel fél 9 órakor
kezdődik ünnepélyes isteni tisztelettel a templom-
ban, 11 órától az egyházmegyei bíróság fog ül-
sezni. Ellátás nagyon kedvező lesz, jelentkezések
szeptember 17-ig a lelkési hivatalhoz küldendők.
Atyafiúi szeretettel vagyok

Sajóbabonyon, 1932. szeptember 1-én.

Elek József, esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA Megegyezés szerint.</p>
--	---	---

TARTALOM. *Novák Sándor*: Krisztus királysága és az iskola. (Vége köv.) — *Dr. Komjáthy Aladár*: Quod Deus avertat. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Krisztus királysága és az iskola.

Szentléleki romoknál, belmissziói konferencián 1932 aug. 2.

Az egyházi élet erőteljes fellendülésének a benne rejlő és érvényesülni törekvő igazság ereje mellett egyik legfontosabb oka az a szükségesség, mely minden téren elemi erővel jelentkezik a vesztébe rohanó emberiség megmentésére. Mert nem kevesebbről van már szó, mint földalatti erők összeesküvése következtében a civilizáció elpusztulásáról. A döntés rohamosan közeledik.

Minden kultura magában hordja bomlása csiráit, a civilizáció sem örökké tartó, ha egyik elpusztul, kifojlik romjaiból nemsokára egy másik. Ezt bizonyítja a történelem nagy váltógazdasága: a szumir-akkád, a pelasz, kelta, egyiptomi, görög, római stb. . . kultúrák sorsa. Az átmenet minden alkalommal sülyedést, sötétséget, az akkoriak számára kibíratatlan gyötrelmeket jelent, de 5—600 esztendő vadud után mégiscsak kialakult valamiféle társadalom, valamiféle vallás, egyezőval a Rendnek valamilyen formája.

A másik fajtája az embereknek, a vérmesebbek, de a kevésbé bölcsök, úgy gondolkoznak, hát érdemes ezt a mai civilizációt megmenteni? Azt a civilizációt, amely keresztyénnek kendőzi magát, de tetőtől-talpig pogány? Azt a civilizációt, amely fölösleges buzával fűti a mozdonyokat, kávéval laktatja jól a tengert, tehát bőséget termel, mégis nyomort adagol szét? Uraim, a kérdésnek ilyen formában való föltevője a fürdővízzel együtt a csecsemőt is kiöntik. Nem a civilizációnak a keresztyén formája a bűnös, hanem a keresztyén erkölcsstannak minden vonalon való megtagadása. Nincs olyan emberi közület, olyan intézmény, amely naponként föl ne feszítené a Krisztust. A megváltónak kétezer esztendő keresztyén alatti még most is ott hahotázik: a képmutatás, önzés, a rágalom, a kapzsiság, a hitetlenség, az álszenteskedés, a közömbösség, a türelmetlenség, a káröröm, az összes emberi bűnök pokoli hangversenye. Még a Krisztus testében: az egyházban is több a föld, mint az ég. Mit várjunk akkor a

társadalom többi építőköveitől, ha még a só is megízeltlenedik?

A világteremtésekor egy szörnyűséges hadüzenet történt: az Ördög üzenté meg a háborút az Istennek, az Örök-gonosz az Örök-jónak. Már benne vagyunk e rémséges Világháborúnak a kelletős közepében; elkövetkeztek a roham előtti pillanatok, amikor mindkét fél a döntéshez sorakoztatja fel erőit. Tudomány, irodalom, művészet, állam, egyház, család, iskola s társadalmunk összes szervezetei egy-egy hadállás, amiket meg kell tartanunk, vagy ha már elveszítettük, vissza kell hódítanunk. A társadalomról, a tudományról, az egyháztól nálam sokkal illusztrisabb gondolkodók fejtették ki nagyértékű gondolataikat, én röviden csak annyit jegyzek meg, hogy legázolni való az a társadalom, amely trianoni békéket, vámháborúkat, farizeus népszövetségeket produkál; tudománytalan az a tudomány, amely mai fejlettsége dacára sem tudja kiolvasni törvényeiből az Istent; de mindezeknél szomorúbb látvány az az iskola: amelyben nem Krisztus királykodik, amely az Üdvözítő minden hívása dacára sem engedi Hozzá a kisdedeket.

A társadalom és a tudomány azért nem tudja hivatását betölteni, mert nem tudja hivatását betölteni az iskola. Hogyan? Lehetséges ez? A XX. század iskolái ne volnának tökéletes, kifogástalan iskolák, amikor tanterv, tanmenet, rendtartás, módszer stb. . . paragrafusok szövevénye írja elő a tanítót, a nevelőt minden szavát, lépését? Nem bizony, mert a pedagógia sohasem döntvénytár és a didaktika sem lesz soha vasuti menetrend. A tanítás, a nevelés nem mesterség, még nem is csak tudomány, mert sokkal több annál, mert: művészet, az ihletettség kérdése, a lelkek kifaragása, a nemzeti közvélemény kialakítása. Mond meg, hogy milyen az iskolád, és megmondom, hogy milyen a társadalmad, a nemzeti életed, a történelmed. Eszembe jut a nagy Moltke egy híres mondása: „A 70—71-es francia háborút a porosz iskolamesterek nyerték meg.“ A japánok nem veszik be katonának, aki nem tud írni, olvasni. Nem tartják méltónak a legnagyobb nem-

zeti kitüntetésre: hogy hősi halott lehessen az, aki a nemzeti műveltség elemeivel sincs tisztában.

Hát ilyen messze kiható következményei lennének annak, hogy mit tanulnak és hogyan tanulnak az iskolában? Igen. De még messzebbható következménye van annak, hogy milyen érzelmi világot alakít ki, vagy nem alakít ki az iskola a gyermeki lélekben. A XX. század iskolájának éppen ez az egyik alapvető hibája, hogy az értelmi nevelés mellett többé-kevésbé elhanyagolta az érzelmi nevelést. Az emberi szellem két homlokzati oszlopa közül az érzelmi nyulik magasabbra az Isten felé, mert az értelem csak lát, de az érzelem: sejt, ami egy fokkal messzebbre néz, mint a látás. Az értelem rendszerez, az érzés pedig teremti, az értelem vízszintes síkon jár, az érzelem fölfelé repül, arra felé, amerre a hitnek örök firmamentuma kéklik. Megint a hitnél vagyunk? De hát mutasson valaki olyan kiinduló pontot, ahonnan végeredményben nem az Istenhez vezet az út, ha csak nem akar az Ész önmagába visszaterő labyrinthusába, vagy az értelmetlenség zürzavarába tévedni! Egy tudós, aki a tud. akadémiák minden kitüntetését megkapta, híressége delelőpontján azt mondta, hogy minden piros szalagot odaadna, csak még egyszer tudná érezni — mint gyermekkorában — a husvétii hajnal boldog elragadtatását. Ez a husvétii hajnal a lélek hitbeli megvilágosodása: ez a hitbeli megvilágosodás pedig a Krisztus: az emberi lélek legnagyobb ünnepe. Az emberi léleknek ezt a legnagyobb ünnepét kellene éreztetni mentől intenzívebben, mentől többször az iskolában, főleg annak legelemibb fokán, a gyermekkorban, amelynek képzetei, hagyományai — tudjuk —, hogy az embert egész életén át elkísérik.

Krisztusnak minden tantárgyban személyes élménnyé váló tételére külön módszeres eljárást kellene kidolgozni, megérdemelné a fáradságot, mert a Krisztussal telített szív egy égi vonatnak a motorja, amely nem engedi kisiklani a lelket az emberietlenségek mellékvágányára. De ha valahol, itt, a gyermek vallásosságának kialakításánál van szükség a legnagyobb tapintatra. A nevelő, a módszertaníró sohase feledkezzen el arról, hogy a gyermeki lélek vallásos szükséglete, ennek formája, tartalma, mennyisége más, mint egy 60—70 éves embernek, a halálhoz közelálló öregnek a vallási szükséglete. Az életnek örvendő fiatal lelket nem szabad keletindiai imádkozó géppé süllyeszteni. Csak annyi százalékot adagoljunk neki, amennyi az ő lelkisége átizesítésére szükséges, különben megszokottá, mindennapivá válik az, aminek a lélek nagyszerű szenzációjának kellene maradnia. A gyermek vallásosságának megalapozásától függ a későbbi ember hitélete. A szívnek, a jellemfejlésnek van-e üdítőbb és edzőbb fürdője, ad-e más érzés magasabbra lendítő szárnyakat az értelemnek is, mint sóvárgásunk a legvalódibb eszmény és a legeszményibb valóság: Isten felé.

Mennyivel jobb, igazabb, boldogabb lenne az emberiség, ha az ünnepek hangulatai, mint friss hegyitájak üdítő levegője élnek bennünk, ha

az ünnepeket nem a munkaszünet, vagy a wikk-end kirándulás kedvéért váránk, hanem hogy szívünkkel, ez aranypohárral merítsünk az örökkévalóság kútfejéből: a Krisztusi erkölcsstanból.

Novák Sándor.

(Vége köv.)

Quod Deus avertat.

Az egyetemes konventen szóba került egy nyugdíjas lelkipásztornak a kultusz miniszterhez beadott kérelme kapcsán, hogy a kongrua—kor- és családi pótlék ezután ne az egyes lelkipásztorok kezeihez, hanem úgy, mint ahogyan régen volt egy összegben a konventhez, majd a püspöki és esperesi hivatalokhoz utaltassék ki. Az a nyugdíjas lelkipásztor beadványában azt panaszolta a kultuszminiszter előtt, hogy azért kap erre az évre 15%-al kevesebb nyugdíjat, mert a nyugdíjárulékot igen sokan nem fizetik ki a lelkészi nyugdíjintézetnek. Az egyetemes konvent a rég rendszer visszaállítását kívánja tehát, mert a nyugdíjárulék a lelkészeketől könnyebben és részletekben volna levonható, így azután a be nem fizetés miatt semmi veszély nem fenyegetné a nyugdíjintézetet. De kívánja ezt második sorban azért is, mert az 1848. évi XX. t. c.-ben lefektetett általános jogelv alapján az állam által kiutalt összeg sohasem az egyes funkcionáriusokat, hanem mindig a magyar református egyházat illeti. Ez elvi szempontból igaz is és nem is volna szabad ellene semmit sem szólnunk. De az éremnek más oldala is van, amiért a régi állapotot visszaállítani nem szabad.

Figyelembé kell venni a gyakorlati szempontokat, a lelkipásztorok érdekeit is és akkor meggyőződhetünk majd arról, hogy a mai utalványozási rendszer előnyösebb a réginél. Erre napnál világosabban tanuskodik a múlt. Régente félvényként utaltak minden államsegélyt, de apáinkat kin volt nézni a kongrua várás időszakában. Bár ők magok is meg voltak győződve arról, hogy arra még eset nem volt 1898 óta, hogy január, vagy július 1-re a kongrua pontosan megérkezett volna, de azért jelzett napoktól mindennap mentek a szomszéd faluba a postára érdeklődni az államsegély után. Nem tulzás, de a félévi kongrua várásban nem egy lelkipásztornak kopott el a cipője, de nem is kettőnek lett oda az egészsége. De olyan esetről is beszélhetek, mikor egy lelkipásztor a kongrua várás időszakában mindennap távbeszélőn kereste a püspöki hivatalt, hogy nem érkezett-e még meg a pénz? De minek a szomszédba példáért menni. Amikor segédlelkész voltam (A kápláni kongruát negyedévenként fizették) az első fizetésemet nem október 1-én, hanem november 10-én kaptam, amire 17 esztendő után is világosan emlékszem. Ez az igazság, minden kongrua nagyon későn ért a funkcionáriusok kezeihez, míg ma pontosan a hónap elsejére nálunk van. Akármilyen elvű emberek vagyunk is, de rendszertőknek is lennünk kell, mert enélkül szintén nagyon fogyatékos marad az életünk.

Én azért, ha ebben a kérdésben szavaznom kellene, sehogyan sem tudnék a mai utalványozási rendszertől elválni, legalább is addig nem, amíg

az egyházhatóságtól garanciát nem kapnék arra nézve, hogy a régi rendszer visszaállítása épen olyan pontosságot fog eredményezni, mint a mai. A konventi tanácskozás figyelmét elkerülte az az elkeseredés, ami a régi rendszer nyomán fakadt a lelképásztorok lelkében. Nem egy embertől lehetett hallani keserű kifakadásokat, aki hitelezőinek ígéretet tett adóssága kiegyenlítésére és szavát nem tudta megtartani, mert nem jött a kongrua. Így volt bizony ez régebben és ne adja Isten, hogy még egyszer megint úgy legyen. A lelképásztorok gyermekeiket városban taníttató szülők, akiknek pontosan elsejére fizetni kell. Azzal a nevetséges és gyermekes védekezéssel senki nem állhat elő, hogy még nem utalták ki az államsegélyt, mert a gyermek házigazdája nem mentőérveket, hanem eltartási díjat vár. Honnan fizessünk, ha nem az államsegélyből, amely pontosan a hónap elsejére kezünk között van. Nagyon sok lelképásztort ismerek most is, akinek minden jövedelme az államsegély. Évek hosszú során át nem lát egyetlen buzaszemet gyülekezetétől fizetésben, mert a nép annyira szegény, hogy azt a véka buzát se tudja megadni, amit mások a viláért el nem mulasztott volna megfizetni.

A konventi indítványt alá támasztják a nyugdíjintézet rentabilitásával. Ezt is hajlandó vagyok elfogadni azzal a megtoldással, hogy a nyugdíjintézeti járulékot még mindig le lehetne vonni, úgy amint azt az alsóborsodi egyházmegye nagyszerű javaslata feltárja. Ha ebbe bele megy a kultuszminiszter, akkor semmi baj nincsen, mert a hátraleköt is szépen le lehet vonni. Ha pedig nem menne bele a miniszterium a levonásba, gondoskodni kell valami olyan módról, ami a pontos törlesztést szorgalmazza. De az utalványozási rendszernél változtatást eszközölni nem szabad, mert ennél jobb módot senki ajánlani soha nem fog tudni. — Ne rontsuk el a jót a régi rossz kedvéért, mert az csak visszaesést fog jelenteni számunkra. Most lesznek az egyházmegyei gyűlések kerületünkben, ha szóba kerülne ez az ügy, minden lelképásztor foglaljon állást a mostani utalványozási rendszer mellett. A régire pedig mondja azt, hogy örülni kell elmúlásának és Isten őrizen bennünket, hogy még egyszer visszaállítsák.

Dr. Komjáthy Aladár.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Farkas István püspök Sárospatakon.** A sárospataki főiskola szept. 11-iki évmelegnyitó ünnepélyére *Farkas István* püspök Sárospatakra érkezik és a főiskola ügyeire vonatkozólag a főiskolai előljárósággal tanácskozásokat folytat.

— **Számvizsgáló bizottsági ülést** tartott szept. 10-én Sárospatakon a főiskola igazgató tanácsa. A bizottság részletesen, tételről tételre letárgyalta az 1931—32-ik évi zárszámadást (beillesztetik mintegy 12000 feldolgozása) és az 1932/33-ik évi költségvetést. Javaslatait a szeptember hó 12-iki igazgató-tanács elé terjeszti.

— **Dr. Kun Zoltán főiskolai orvos nyugalomba vonulásának ügye a köziskolai széken.** A szept. hó elsejével nyugalomba vonuló *Dr. Kun Zoltán* főiskolai orvos, egészségügyi főtanácsos érdemeinek méltó jegyzőkönyvi megörökítésével a szept. hó 6-i köziskolai szék foglalkozott. A főiskolai orvos markáns egyéniségét és maradandó alkotásait *Dr. Mátyás Ernő* közigazgató gondos előterjesztése domborította ki.

— **Kormányfőtanácsos lelkész.** A Kormányzó Ur Öföméltósága *Makláró Károly* knnhegyesi lelkészt, a tiszántuli egyházkerület I. főjegyzőjét, főiskolánk volt kiváló diákját, akit egyházkerületünkhez is meleg szálak fűznek, kormányfőtanácsosi méltósággal tüntette ki. Szívvel gratulálunk.

— **Dr. Zsiros József theol. akad. rk. tanár itthon.** Dr. Zsiros József theol. akad. rk. tanár, aki a múlt iskolai év folyamán a *Humboldt-alapítvány* segítségével a berlini egyetemen folytatott keletnyelvi tanulmányokat, friss egészségben és duzzadó munkakedvvel hazaérkezett s tanári működését megkezdette. Végzett tanulmányainak egyik gyümölcse a Debora énekéről szóló értekezése, amely eredetileg a Selin emlékkönyv számára készült, a napokban fogja német nyelven elhagyni a sajtót.

— **Uj angol tanár Sárospatakon.** Szeptember elsejével a második angolszakos tanár is megkezdte működését főiskolánkon a gimn. angol tagozatán, *Molnár Benjámin* h. tanár. Hivatali esküt tett a szept. 6-iki köziskolai szék előtt.

— **Az alsóborsodi egyházmegyébe** kebelezett *bükkaranyosi* ref. egyházközségnek szép örömnépe volt szeptember 4-én, amikor is temploma alapkövetételének 100 éves évfordulóját ünnepelte. Az ünnep fényét emelte *Farkas István* püspök megjelenése, akit ünnepi dísszel fogadtak és aki felemelő, szép imádságot mondott. Az ígét Pósa Péter esperes hirdette V. Móz. 26:16 alapján, majd a püspök ágendázott és Súlyom Gyula harsányi lelkész segédkezésével urvacsorát osztott. Megható volt a gyülekezet lelkészeinek *Mauritz Árpádnak* és IV. éves theol. fiának duettje, ami az ünnepi áhítatot nagy mértékben emelte.

— **Lelkészcseréltetés.** Az elszakított területi *Csap* egyházközség *Kábel Mihály* zápszonnyi lelkészt választotta meg szept. hó 4-én lelképásztorává. — Istennek lelke tegye áldottá új öröllő helyén működését.

— **Alsószuhai harangszentelés.** Augusztus 14-én lélekemelő ünnepély keretében avatta fel harmadik harangját az alsószuhai egyház. Az ünnepélyen megjelent és a szent funkciókat végezte *Juhász László* gömör-tornai esperes és *Király István* ragályi lelkész. A harangot *Csögér Pál* egyháztag adományozta. Délután *Szabó Lajos* putnoki esperesi titkár hirdette az örök ígét. *Csögér Pál* 1915-ben toronyórát ajándékozott egyházának, most pedig szép haranggal mutatta meg áldozatkészségét. Szegény sorsban élő, földi javakkal meg nem áldott vak ember, aki a maga keveséből adott sokat, hogy hitét megbizonyítsa. Lelkes ünneplésben részesítették úgy őt, mint az alsószuhai gyülekezet agilis lelképásztorát, *Lipták Istvánt*.

— **Külföldi stipendium.** Az angliai református egyház 1932. június. A Bel- és Külföldi Egyházzal való érintkezés bizottsága felajánl évi 75 fontnyi stipendiumot az egyház teológiai kollégiumában (Westminster College, Cambridge) egy olyan teológusnak, aki az európai nemzeti református egyházak valamelyikében készül a lelkipásztori tisztre. A stipendium fedezi a kollégiumi összes költségeket a szorgalmi idő alatt, illetőleg 30 fontot nyújt a karácsonyi és husvétii vakáció idejére, ezt az időt azonban feltétlenül a brit szigeteken kell eltölteni. Nem szabad semmit sem belőle az Angliába való oda, illetőleg visszautasításra fordítani. A sikeres eredménnyel tanuló diák még kap némi összeget a kollégiumban személyi kiadásaira. Csak azok pályázhatnak, akik: 1. Már elvégezték a rendes teológiai tanfolyamokat. 2. Kellőképen beszélnek angolul úgy, hogy könnyen megértik az előadást. 3. Bizonyítványt hoznak szellemi képességükről és kifogástalan jellemükről. 4. Kötelezik magukat arra, hogy valóban lelkes munkát akarnak majd otthon végezni. A kollégiumban a tanév 1933 októberében kezdődik és 1934 júniusában végződik. Minden kérvényt a kollégiumi bizottság titkárságához kell küldeni: Rev. F. W. Armstrong, M. A. The Manse, 12, Edward Road, Bromley, Kent, legkésőbb 1933 február 10-ig.

— **A vajdácskai** gyülekezet okt. 30—31-én ifjusági és presbiteri konferencia rendezését tervezi a helybeliek és a környékbeli gyülekezetek kiküldöttei számára. Az egyre virágzóbb életet élő derék egyházközösség bizonyára ezzel is előbbre viszi nemcsak a saját, de a Bodroghöz református egyházi életének ügyét is.

— **Vándorló kápolnák.** A porosz evang. főkonzisztorium, a nagy szegénységre való tekintettel, megtiltotta, hogy Poroszország területén 1934 ig templomépítéshez fogjanak. E határozat folytán komolyan kezdenek foglalkozni fából szerkesztett vándor-kápolnák felállításával, amilyenekkel a holland és angol nagyvárosok külvárosaiban találkozunk.

— **Rövid hírek.** Sárospatakon a Jegyzői internátus épületét a kincstár a katonaság részére megveszi. A legújabb ajánlat 80 ezer pengőben jelölte meg az ingatlan utolsó árát. — A gimnáziumban a tanítás szeptember 9-én megkezdődött. Ez éven az I. osztály nem lesz párhuzamos. Az I. osztályba felvételre 62 tanuló. A főiskolai orvosi állásra az igazgató-tanács fogja elrendelni a pályázatot. Az állás betöltéséig a helyettesítést dr. Salacz Tibor községi orvos látja el. Windischgraetz Ella hercegnő a Rákóczi-várban leányinternátust nyitott.

HIVATALOS RÉSZ.

XI. sz. Körlevél.

Egyházkerületi közgyűlési meghívó.

A tiszánineni ref. egyházkerület őszi rendes közgyűlését, egyházkerületi főgondnok és egyházkerületi főjegyző beiktatással és lelkészszent-

teléssel egybekötve, Miskolcon 1932. október hó 12 és 13 napjain tartja meg.

A főgondnoki és főjegyzői beiktatás, ünnepléses templomi közgyűlés keretében a Kossuth utcai templomban *pontosan 11 órakor veszi kezdetét.* A főgondnok ur programbeszédjét e templomi közgyűlés keretében tartja meg s a küldöttségek, akik üdvözlésére jönnek, nagyon rövidre szabandó üdvözlő beszédeiket a főgondnoki programbeszéd meghallgatása után mondják el s az üdvözlő beszédekre az egyházkerületi főgondnok ur egy beszédben fog válaszolni.

A lelkészszentelés ugyancsak ezen a napon és pedig a Kossuth utcai templomban fél hat órat kezdettel, esti istentisztelet keretében tartatik meg. A felszentelendő lelkésztestvérek figyelmét e helyről is felhívja az egyházkerület elnöksége, a kerületünk hivatalos lapjában aug. 13 án X. számú körlevél második bekezdésében megkivánt bejelentések *pontos megtételére.*

Másnap október 13 án délelőtt 9 órakor a miskolci ref. egyház gyülekezeti termében (Palóczy utca 4. szám) lesz a közgyűlés folytatása, melynek fontosabb tárgyai: az őszi egyházkerület által évenként tárgyalandó ügyek, egyházmegyék jelentései, a konvent leiratai, tanügyi jelentések, a középiskolák igazgatótanácsaitól bemutatott felterjesztések.

Ugyanezen a napon délután 3 órakor az egyházkerületi bíróság ülészik. Ez ülésekre az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjait és az érdeklődőket, valamint az egyházkerületi bíróság tagjait tisztelettel meghívjuk.

Miskolc, Sátoraljaiújhely, 1932. szept. 7.

Farkas István
püspök.

Meczner Béla
főgondnok h.

II.

A mi ügyünket szolgáló Kálvineum élet-halál harcát vivja a fennmaradásáért Mi lelkészek, tanítók, nem nézhetjük tétlenül vergődését. A mai rettenetes viszonyok között is egy szerény, de a sok egyháztól nagy segítséget jelentve akció felkarolását kéri tőlem a Kálvineum Elnöksége. A Kálvineum bélyegakcióját a lehető legmelegebben ajánlom lelkész és tanítótestvéreim figyelmébe, hiszen annyi alkalma van mindnyájunknak ilyen bélyegek felhasználására nyugták, bizonyítványok, szerződések, ajánlólevelek kiadása alkalmával.

Ne feledkezzünk meg arról a gyötrelmes lehetőségről, mi lesz a gyermekeinkkel, ha elszólít bennünket az Ur?

Kálvineumi bélyegeket készségesen küld a Kálvineum Igazgatósága: Kiss Ferenc egyetemi tanár ur címén, Debrecen, Egyetem.

III.

A felszentelendő lelkésztestvéreket értesítjük, hogy olcsó, körülbelül egy pengő lefizetése ellenében a Miskolci Turista Szállóban mintegy negyven tiszta fehér ágycsapat tudunk biztosítani azoknak, akik az erre vonatkozó igényüket legkésőbb október 6-ig a püspöki titkárhoz bejelentik.

Miskolc, 1932 szept. 7.

Farkas István
püspök.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

M E G J E L E N M I N D E N S Z O M B A T O N .

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA Megegyezés szerint.</p>
--	---	---

TARTALOM. *Novák Sándor*: Krisztus királysága és az iskola. (Vége köv.) — *Román Ernő*: Keressük a kivezető utat. Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Krisztus királysága és az iskola.

Szentléleki romoknál, belmissziói konferencián 1932 aug. 2.

(Folytatás.)

Uraim! A nevelés céljának kérdése mindig érdekelt az emberiséget. Alig van probléma, melyet nagyobb felkészültséggel vitáltak volna meg.

Én ezeket a különféle magyarázatokat itt fel nem sorolom, nem akarom tudományos fanyarsággal kihívni magam ellen körülünk a természetnek ezt a gyönyörű istenimádatát, — az önök türelmével sem akarok visszaélni. Hiába sorakoztatnám itt fel akár az individualisztikus, akár a szociális pedagógia, akár a személyiség pedagógiájának a nevelés céljából vallott felfogását, csak szavak nézének vissza reánk tudós nagyképűséggel. De ha a Krisztus vallásához fordulunk, a nevelés céljának olyan meghatározását kapjuk, amely nemcsak mindnyájunkat kielégít, de az összes pedagógiai elméleteket is összefoglalja. Vallásunk szerint a nevelés célja az ember rendeltetése, az ember rendeltetése pedig az Isten szolgálata. Hol van olyan emberi cél, hacsak nem az ember megmentésére törekszik, amelyet az Isten szolgálata — mint a fehér fény a színeket — magába ne tudna ölelni?

Ellenvethetné valaki, hogy de, uram a nevelés is más, a tanítás is más. A nevelésnek és tanításnak ezt a szembeállítását, ezt az éles demarkációját egész lényemmel, egész tanári hivatásommal és multammal tagadom. A nevelésnek és a tanításnak ez a kettészakítása okozza a mai iskolák legtöbb hibáját. A tanítás a nevelésnek csak a hétköznapi élet nyelvére való fordítása. Ha az abc-t tanítjuk is, nevelünk; ha valami mesterség fogásait tanítjuk is, nevelünk. Mert nincs olyan tanítási eredmény, amely a lelket valamilyen képessége irányában ne nevelné. Nincs oly megtanult adat, mely ne befolyásolná lelkünket, ha másként nem, hát az Öntudatlan-nak szörnyű rejtelmes világában. No de hát van is nekünk egy tantárgyunk: a vallás, melynek egyenesen az a hivatása, hogy az Isten szolgálatára neveljen. Most érkezünk el a mai iskola egyik legnagyobb tévedéséhez. Ép-

pen az a baj, hogy az Isten szolgálatára való nevelést egy tantárgy keretébe szűkítettük. Nekem az olyan iskola nem kell, amely csak heti 2 órán akar a Krisztussal találkozni, a többi tanórán pedig lerontja ezt a heti két órás eredményt is. A pataki főiskola szelleme ebben is dicséretes példával jár elől. Nincs tantárgy, nincs tudomány, mely legbelsőbb lényegénél fogva ne követelné maga, hogy az Isten szolgálatába állítsuk. Ugyan, ugyan! de hát mit csináljunk a nyelvekkel, a latinnal, göröggel, angollal stb. . . hát a természet-tudományokkal, a matematikával, a testneveléssel stb? Erre az ellenvetésre csak azt felelem, hogy jaj annak a nyelvtanárnak, aki a nyelvek törvényeiben nem látja és nem látatja meg a szellem logikáját, jaj annak a fizikusnak, aki a természetben nem a Rend isteni arcát, nem egy emberföltötti célszerűséget lát visszatükrözni; jaj annak a matematikusnak, aki ebből a legelvonhatóbb tudományból nem tudja elvonni a mindenség vázlatát, egy isteni tervnek vetületi rajzát. Vagy még most is azon az önmagát kompromittált állásponton vagyunk, hogy a tudomány és a hit egymásnak ellenlábasai? — A reál-tárgyak mellett a humán tárgyak egyenesen predestinálva vannak az Isten szolgálatára való nevelésre. A történetről, a művészi tárgyról, az irodalomtörténetről kötetekben lehetne bizonyítani, hogy ezek egyuttal mennyire vallásosok — hogy ezzel a különösnek látszó, de rövid kifejezéssel éljek. Hol van több alkalom az Isten törvényeinek fölfedezésére, mint a történetben, amelyről a XIX. század óriás magyarja: Kossuth Lajos olyan találóan jegyezte meg, hogy az a Gondviselés kijelentése. Mi sem könynyebb, mint annak a kimutatása, hogy bizonyos korszakokban azért szenved az emberiség olyan sokat, mert nagyon eltért a Krisztus törvényeitől. Vajjon sokáig kell-e ezt magyarázni a Trianoni béke magyarjának? Az irodalomtörténetben, amely tárgy az emberi szellem élettana, amely tudomány minden más tudománnyal szorosán összefügg, az igazi jó tanárnak mindenütt ki kell mutatnia az örök emberiben az örök istenit. Hogy csak egy példával éljek: hol lehet a praedestináció könyör-

telen kényszerűségét kézzelfoghatóbban bebizonyítani, mint a jellemzés megértésénél, például a regényben, a tragédiában, ahol — mint a valóságban — szüleink, környezetünk, tanulmányaink, a körülmények, alkatunk, idegrendszerünk, ételünk, italunk, ruházatunk, minden, de minden sorsot predestinál. Bizony mondom néktek, hogy mindenki mindenkiért felelős, nemcsak a környezetéért.

Szinte látom az ellenmondásokat a hallgatóság arcán: az előbb vázolt tanítási módszer csak valami elképzelt, ideális iskolában lehetséges... és hol vannak a mi iskolánk az ideális iskolától? Elismerem, de annál nagyobb baj, hogy így van. Mert ez nemcsak az iskolának baj, hanem a társadalomnak, az országnak, az emberiségnek, amely sorsában, boldog- vagy boldogtalanságában érzi meg, ha nem alakítják ki helyesen az iskolában a jövőt. Az iskola az a jelen, amelyben a jövő készül.

Mosolyogni fognak erre a kijelentésemre a cinikusabbak. Kitalálom, azt akarják mondani, hogy kárba vész az iskola minden nevelőmunkája, mert van egy erőszakosabb, kegyetlenebb, befolyásosabb nevelő: az Élet. Uraim, én hangsúlyozom legerősebben, hogy soha még nagyobb ellentét nem volt az iskola és az élet között, mint manapság. A családban, a közélet fórumán, az utcán, a szórakozó-helyeken, a moziban, a színházban, a modern élet minden vonalán egyebet sem lát az elképedt gyermeki lélek, mint az iskola által benne kialakított erkölcsi világ kigúnyolását, arculverését. Szülők, gondoljátok meg, hogy midőn az életharcában elkekeredve egymást sértegetitek, gyermekeitek lelkét vesszőzitek s őket taszigáljátok az elvárás felé. Hatalmasok, akik a közéletet uralják, úgy kövessetek el visszaéléseket, hogy azzal az alacsonyabb lelkekben minden alkalommal az Istent gyilkoljátok. Ha a mai rendet meg akarjátok menteni, akkor bizonyítsátok be életetekkel, példaadástokkal, hogy ez a mai Rend érdemes a megmentésre. Hol van olyan eredményes bolsevista agitátor, mint az a közéleti nagyság, aki működésével az ideálokat megcsúfolja? Nemcsak a nevelők, de mindnyájan nevelők vagyunk s annál eredményesebb és népesebb az iskolánk, melyet önkéntelenül is tanítunk és nevelünk, mennél ki-magaslóbb társadalmi ponton állunk.

Sajnos, hogy a mai élet legtöbb bűne, városi muzsikája már az iskola falai közé is betört. Bekülditek ti magatok, szülők, beviszi akaratlanul is a gondterhes arcú tanár, beküldi a kenyértelen falu, a tobzódó nagyváros, az ezer Sátán-arcú Élet. És még csodálkozunk, hogy mindenfelől panasz érkezik be a mai gyermek és ifjúság romlottságáról. Legyetek jobbak felnőttek és mindjárt jobbak lesznek a gyermekek is. Istentelen, de legalább is szemérmetlen dolognak tartom, ha a lomboztatban duskáló hernyó panaszodik fiatalabb társa ellen, amely szintén fel akar jutni a tápláló falevélig. Ne taszítsátok felnőttek rendeleteitekkel, kapzsiságotokkal az ifjúságot a kenyértelenség Szaharájába, mert ott a Sátán tart iskolát. Ha pedig még az ifjúság is megtagadja az örökkévaló és legnagyobb nevelőt: Krisztust, akkor nemcsak

az iskolából, hanem az életből is ki fogja utasítani az idősebbeket. Már mutatkoznak előjelei ennek a nagy „consilium abeundi“-nak.

Novák Sándor.
(Vége köv.)

Keressük a kivezető utat!

Komjáthy A. lelkész társam e lap 37. ik számában, az elvi alap helyességének elismerése dacára is, idegenkedik attól s gyakorlati érvekkel hadakozik ellene, hogy a lelkészről állami feladatok mai utalványozási rendszere, t. i. az állam részéről ad personam, megszüntettségük s helyére az egyházi hatóságok általi utalványozás lépjen, ha csak az egyházi hatóságoktól garanciát nem kapna arra nézve, hogy a régi rendszer visszaállítása épen olyan pontosságot fog eredményezni, mint a mai. Indoka, hogy a múltak tapasztalatai szerint az egyházi hatóságok által utalványozott állami feladatok nagy késéssel érkeztek az illetékesekhez, s ebből folyólag a lelkészekre temérdek kellemetlenség háramlott. Alulírott már átélte és élvezte azt a rendszert is, saját bőrén is tapasztalta annak a kellemetlenségeit is, viszont a mainak az előnyeit is, mégis, ha úgy állítatnék élére a kérdést, hogy a múlt utalványozási rendszer kellemetlenségeit kellene vállalnunk a lelkész nyugdíjintézet s ezzel kapcsolatban özvegyeink, árváink és nyugdíjasaink érdekében: én habozás nélkül vállalnám. Mert, bár mondom, én nem hallomásból, de közvetlen tapasztalatból tudom, hogy mit jelentett a papi háztartásban az állami feladatok utalványozásának késedelme, de viszont azt is tudom, hogy egy aktív lelkész valamelyes úton-módon még mindig inkább tud a pillanatnyi zavarból kivezető utat találni, mint a világ leggyámoltalanabb, legelhagyatottabb és legárvább teremtései: a papi özvegyek, árvák és tehetetlen, agg nyugdíjasok, akik számára ha ez az egyetlen életfenntartási lehetőség bedugul: abban a pillanatban megállt az élet. S ha már most valamelyik félnek a kellemetlenség hordozására kellene vállalkozni: én nem hiszem sem Komjáthy A.-ról, sem más lelkésztestvérről, ha sziv szerint gondolkoznak el e kérdésről, hogy a sokkalta erőteljesebb fél, az özvegyek, árvák és nyugdíjasok vállára kívánják inkább áthárítani a kellemetlenséget, csak hogy a magok kényelmét megóvhassák.

Am ha komolyan keressük a kivezető utat: nem igen lesz szükség a kérdésnek ilyen élére állítására. K. A. a konvent ezévi jkvét elolvasta, — hiszen citál belőle —, s így bizonyára megfigyelte azt is, hogy nyugdíjintézetünk 1931. évi kintlevősége 1 teljes évi kivetéssel egyenlő. Hát lehet ezt a saját jól felfogott érdekünkben tovább is így hagynunk? Hiszen ez rohanás a csőd felé a nyugdíjintézetet illetőleg is, de az egyes hátralevő tagokat illetőleg is! Az én egyh.-megyémben van pl. tag 1899 P 24 f tartozással, úgy tudom illetékes helyről, a K. A. egyházmegyéjében is van ehez hasonló. Ennek csak az évi 8% os kamata 152 P, tehát ez maga nagyobb, mint az évi maximális tagsági díj, mely 140 P. Ha tehát

valamit akar és tud is törleszteni az illető: azt elnyeli a késedelmi kamat. Most tessék elképzelni, — hiszen az Isten mindnyájunkkal szabados, — az ilyenek közül valamelyik elhal: hátramaradottai legalább 3 évig nem kapnak egy fillért sem, míg csak a hátrálék törlesztve nem lesz. Ugyebár az éhenhalás és koldulás réme mered reájuk!? De ha az ilyen különleges esetektől eltekintünk is, azt mindenki tudhatja, hogy egy nyugdíjintézet, mely statisztikai számadatokon épül fel, ha egy teljes évi járulékát nem kapja meg, s ez a mai viszonyok között még fokozódhatik is, nem teljesítheti a tagokkal szemben vállalt kötelezettségét sem. Arra meg már csak nem gondolhat egyetlen lelkész sem, hogy éppen a lelkészek hanyagsága miatt szállíttassék lejjebb az amugy is ösztövérozvegyi illetmény? Ha más okból, pl. az állami hozzájárulás csökkenése miatt történik ez, azt is erősen fájlaljuk, de ez olyan vis major, amelyet nem áll tehetségünkben elhárítani. De hogy éppen miattunk? Testvérek! Ma nekem: holnap neked!

A régi kényelmetlen utalványozási rendszer mellett ilyen állapotokat elképzelni sem lehetett. Akkor kényelmesen, hátrálékkal operálni nem lehetett, mert akár tetszett, akár nem: megkérdezés nélkül levonták. Pedig ne gondolják a mai idők emberei, hogy abban a régi jó világban azt meg sem éreztük, csak most megbírhatalan teher a nyugdíj fizetés. Hát megnyugtathatom az ifjabb generációt, hogy mi nekik fáj: nekünk is nagyon fáj, hiszen még akkor kor- és családi pótlék sem volt, mely ha nem sok is, de már egy családtag után is fedezi az évi nyugd. járulékot. Méltóztassatok azt elhinni, hogy a havi levonás bevezetése az egyedül célravezető és eredményes módszer. Pl. az én évi tagsági díjam 128 P. Ezt ma egyszerre kiizzadni jajj de nehéz. Ellenben 12 hónapra elosztva 10 P és egy pár fillérjével már elviselhető. Az a lelkierő meg sem én bennem, sem más lelkésztársamban nincs meg, — tisztelet a kivételnek! — hogy havonta félretennők és tőkésíteniék e 10 pengőket. Sőt ha egyik-másik hónapban megtennénk is, jön olyan helyzet, hogy ismét elő kell venni.

Nos ez a két domináló szempont: a nyugd. intézet rendbehozása és a tagok fizetési kötelezettségének elviselhetőbbé tétele irányított akkor, amikor erre vonatkozó indítványomat az alsóborsodi egyh. megyén megtettem. Ugy tudom, a kérdés még mindig vajudik az egyet. konvent és a minisztérium között, amennyiben akár egyik, akár másik helyen ezeknek a havonkénti levonandó összegeknek a számfejtése, könyvelése egy bizonyos munkatöbbletet, ennek folyományaként költséget okoz. Ám feltéve, hogy a magyar állam nem bírna a magyar egyházzal és annak papságával szemben oly gavallér lenni, hogy egy kis igényű segéderőt állítana be a levonások számfejtésére, könyvelésére és az egy. konventtel szemben való elszámolására: az sem okoz semmi bajt, csak utalja át egy összegben minden hó végén az esedékes államsegélyeket a következő hónapra a konventhez. Ez esetben a konvent állítson be egy kis igényű segéderőt az államsegélyek azonnali egyé-

nenkénti szétküldésére, a levonások eszközlésére és elszámolására. Igen, de honnan dijjazza a konvent e beállított segéderőt? Egyszerű, mint Kolumbus tojása. Cirka 250.000 P a nyugdíjintézet évi kivetése, — a hátrálékokat figyelmen kívül hagyva. A havonkénti levonással az év első felében, — amely idő alatt a jelenlegi rendszer mellett az évi kivetésből nem foly be semmi, — be fog folyni a kivetésnek a fele. Ám mivel nem minden lelkész kap államsegélyt, — bár ez elenyésző csekély hányad, — leütők e címen 5000 P-t s az így befolytnak tekinthető 120.000 P egy félév alatt 5%-al kamatozik 1740 P-t, melyet eddig nem kapott a konvent, s ebből havonta 150 P telik egy segéderő díjazására. Óh de szívesen és hány akad a számtalan elhelyezkedést nem találó intelligens ref. munkaerők közül e munka elvégzésére, melyhez különleges szaktudás nem is szükséges. Sőt gondolom, még a konventi iroda jelenlegi, az ügykezelésben jártas szervei is elvállalnák e többlet fizetés mellett egy kevés túlórázással e külön munkát lebonyolítását. E rendszer bevezetésével meg lenne mentve az általános elv is, hogy a különféle államsegélyek nem a személyt, hanem az egyet. egyházat illetik. Meglenne a jelenlegi havonkénti pontosság is a kiutalásnál, mert hiszen a konventi irodának módjában lenne az utalványokat jól előre kiállítani, s a pénznek az állampénztár részéről való átutalása pillanatában egyenesen postára adni. Rendes mederbe terelődne rövid idő alatt a nyugd. intézet büdzséje is, s végül megadhatnák a könnyebb befizetés lehetősége a tagoknak is. S mindehez semmi sem kell, csak az illetékesek részéről fentt és lentt egy szemernyi jóakarát.

Román Ernő.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozás.** Az életerő és egészség egyik megtestesítője: *Ferenczy Dániel* tiszatárjani lelkész szept. hó 1 én életének 49-ik, lelkipásztorságának 22-ik évében tragikus hirtelenséggel elhunyt. Temetése f. hó 2-án óriási részvét mellett történt: Tóth Sándor hejőbábai és Benke József hejőpapi lelkészek vettek búcsút a szeretett, kedves lelkésztárstól. Pompás bariton hangja közismertté tette már pataki diákkorában; mint lelkész is gyakran gyönyörködtette az alsóborsodi egyházmegye ünneplő közönségét kifejező meleg énekével. Özvegye és 3 leány árvája siratják korai kidőlését. Legyen csendes álma és áldott az emléke!

— **Bernáth Géza, a Kuria nyugalmazott másodelnöke, meghalt.** Református egyházunk nagy halottja *Bernáth Géza*, akit szeptember hó 14-én temettek el az elszakított területi, ungmegyei Vaján községben. A megboldogult nem állt egyházkerületünk szolgálatában, de büszkeséggel láttuk őt egyetemes egyházunk legmagasabb testületeiben. Az egyetemes konventen és az országos zsinaton nagyértékű munka fűződik kiváló személyéhez. Legyen áldott emlékezete!

— **Évmegnyitó ünnepély a sárospataki főiskolán.** Felemelő ünnepségekkel nyitotta meg főiskolánk szeptember hó 11-én az új iskolai évet *Farkas István* püspök, *Janka Károly* és *Farkasfalvi Farkas Géza* főiskolai gondnokok jelenlétében. A nagytemplomban tartott istentiszteleten *Szabó Zoltán* főiskolai h. lelkész tartott hatalmas prédikációt a főiskola címerének egyik textusa a János Jelen. 14. r. 7. v. alapján. Az imateremben *dr. Mátyás Ernő* közigazgató nagytávlatu és konkrétul praktikus beszéddel nyitotta meg az iskolai évet (a beszédet lapunk következő számában közöljük). A nagyon gazdag tartalmu és mélyen szántó megnyilatkozások után *Farkas István* püspök fulminans szavakkal kötötte a szívekre az iskolai év nagy kötelességeinek teljesítését.

— **Új tanár a sárospataki tanítóképző intézetben.** Az igazgató-tanács szeptember hó 12 iki ülésében *dr. Gárdonyi Gézát* a sárospataki tanítóképző-intézethez az 1932—33 ik iskolai évre helyettes-tanárul alkalmazta. A kitűnő készütségű tanár működése elé szép reménységgel tekintünk és végzendő munkájára Isten gazdag áldását kérjük.

— **Csendes nap a theol. akadémián.** Szept. hó 14-én csendes nap tartásával kezdte meg a sárospataki theol. akadémia évi működését. *Szabó Zoltán* főiskolai h. lelkész lelkeket lenyűgöző írásmagyarázata után *Dr. Mátyás Ernő* ünnepélyes formák közt erősen eszméltető beszéddel felvette az I. éves hittanhallgatókat. A nap többi részét *dr. Marton János*, *dr. Vasady Béla* és *dr. Zsiros József* előadása és az ifjuság hozzászólása töltötték be.

— **A IV. világboree táborhelyén, Gödöllőn** teljes erővel megindultak a munkálatok. 30.000 cserkész menetoszlopban való felvonulására 14 méter sugaru felvonulási utat készítenek. A ref. lelkészcsoport vezetőjéül *Victor János* bizatott meg. A jövő augusztusában rendezendő világtáborra a világ minden részéből érkeztek már jelentkezők.

— **Presbiteri konferencia.** Szept. hó 11-én tartotta meg az abauji hegyközi járás szokásos évi presbiteri konferenciáját, ezuttal Vilyban. A konferencia istentisztelettel kezdődött, melyen *Keresztyén István* radványi lelkész buzgó és felemelő imája után *Tóth Jenő* regmeci lelkész hirdette az ígét, rámutatva frappáns beszédében a gyülekezeti tagok, főképen a presbiterok kötelességeire. Az íghirdetés után *Hörcsik Béla* s. lelkész szolgálta a szent ügyet gyönyörű szóló énekével. Majd a helybeli lelkész megnyitva a konferenciát, *Kiss József* missziói előadó, a konferencia rendezője tartotta meg bevezető előadását, a második és főbeszédhez, *Farkas Elek* gönci lelkész előadásához, ki nagyszerű előadásában rávilágított a szekták lélektanára, kifejtette a szentirással való ellentmondásaikat és főképen a baptisták hibás felfogásaira mutatott rá, mint akik ez idő szerint fenyegetik terjeszkedésükkel a Hegyközt, de akik ellen a tudással és lélekkel áthatott előadás hatalmas fegyvertárral szerelte fel a jelenvoltaknak minden tagját, akik hálás szavakkal köszönték meg neki előadás után a hatalmas lélekműtő munkát. Délután *Kádár József* telkibányai lelkész hirdette

az ígét, beszédében összefoglalta a délelőtt elhangzottak tanúságát, gazdagította bőven a jelenvoltak utavalóit, akik mindnyájan meglegedetten és boldog érzésekkel tértek falvaikba a következő évi találkozásig.

— **Sajtóhiba.** A 37. szám 179. oldalán az első hasáb 3-ik sorában (alulról számítva!) e kitétel helyett: 12000 feldolgozása — ez olvasandó 12000 tétel feldolgozása.

HIVATALOS RÉSZ.

XII. sz. Körlevél.

1247/1932.

Meghívó a tiszáninneri ref. egyházkerület középiskolai tanügyi — és missziói bizottságának ülésére.

Az egyházkerület őszi rendes közgyűlését megelőző napon, azaz október hó 12-én, a főgondnoki beiktatás napjának délutánján fél 4 órakor tartjuk az egyházkerületi belmissziói bizottság, majd ezt követőleg az egyházkerületi középiskolai tanügyi bizottság üléseit a leánygimnázium tanácstermében.

A népiskolai tanügyi bizottság Elnökét felkérem, hogy az általa meghatározott időre hívja össze a népiskolai tanügyi bizottság tagjait.

Miskolc, 1932 szeptember hó 13.

Farkas István
püspök.

Az alsóborsodi egyházmege közönségét értesitem, hogy a folyó hó 20-án d. u. 4 órára hirdetett *Révész Kálmán* emlékünnepet a lelkészsképesítő vizsgák az ezzel kapcsolatos távollétek miatt kénytelenek vagyunk okt. 12-re, az egyházkerületi közgyűlés idejére áttenni; Az ünnepélyt 12 én délelőtt 9 órakor a miskolci ref. egyházgyülekezeti termében (Palóczy u. 4. sz.) fogjuk megtartani.

A Kálvin Szövetségi közgyűlést szept. hó 20-án d. u. 5 órakor tartjuk meg.

Cserépfalu 1932 szeptember 12.

Pósa Péter
esperes.

Pályázati hirdetés.

A sárospataki Főiskola pályázatot hirdet megüresedett orvosi állására. Az állás állandó jellegű, azonban az alkalmazás bármelyik fél részéről kölcsönös félévi felmondással megszüntethető. A megválasztandó orvos kötelességei: a főiskolai és tanítóképző intézeti növendékek (körülbelül 600) tanárok, családtagjaik, a hivatalnokok és gazdasági alkalmazottak gyógykezelése. Megválasztandó orvos évi 1800 pengő tiszteletdíjban részesül, havi 150 pengős részletekben Pályázhatnak református vallásu okleveles orvosok. Orvosi gyakorlattal rendelkezők előnyben részesülnek. Pályázati határidő: 1932 október 1. Részletes pályázati feltételek a közigazgatói hivatalnál kérhetők válaszbélyeg ellenében. Pályázatok a főiskola közigazgatói hivatalához címzendők.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

M E G J E L E N M I N D E N S Z O M B A T O N .

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó</p> <p>MARTON JÁNOS Főmunkatársak</p> <p>Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
---	---	--

TARTALOM. *Farkas István* ref püspök: A mi levelünk Ti vagytok! — *Dr. Mátyás Ernő*: Élet és iskola. — *Novák Sándor*: Krisztus királysága és az iskola. (Vége.) — A főiskolai és tanítóképző-intézeti igazgató-tanács ülése. *Szabó Andor*: Az alsözempléni egyházmegye őszi közgyűlése. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

A mi levelünk Ti vagytok!

Segédlelkészek kibocsátása alkalmával elmondott exmissziós beszéd. Tartotta: Sárospatakon, 1932. szept. 22-én:

Farkas István, ref. püspök.

Alapige: II. Kor. 3. rész. 1—6. vers.

Boldog örömmel teszek eleget a Nagytiszteletű Theológiai Igazgató úr kérésének, hogy a tiszánineni ref. egyházkerület gyülekezetei között az új szövetség, a mindent megelevenítő lélek szolgálatára, Istentől alkalmassá tett, ifjú lelkipásztorokat átvegyem, Krisztus királyságának győzedelmét munkáló és bizonyosra váró Istenszolgái seregébe...

De mielőtt az eskü ígéretével elköteleznének magatokat, kedves fiaim, a holtig tartó hűséges szolgálatra, — ez alkonyi órán — a közel és távolból felétek hajló sok, sok szerető szív nevében is, hadd adjak néktek én is bizonyágtevés és bátorítás gyanánt szívemnek is nagyon kedves utavalót.

Bizonyágtevés és bátorítás ígét hallottátok felcsendülni az általam olvasott apostoli tanításban.

Pál, a legnagyobb apostol hirdeti kevélykedés nélkül és nagy igazán, hogy az ő apostoli munkája által Krisztusévá lett korinthusi gyülekezet, az ő hűséges, szolgálatos életének jutalmául: az ő ajánló levelévé lett.

Egymás szívében éltek: Apostol és gyülekezet!

A pogányságból újjászületett korinthusiaknak szíve táblájára nem tintával, de az Isten lelkével írta be a nagy Apostol, mint megváltottak számára, a Krisztus evangéliumában kegyelemből kijelentett Istenfiak örömét!...

Mint Isten igazai védelmére, magától az Istentől alkalmassá elválasztott Apostol, rettenthetlen bátorsággal hirdeti és prédikálja Pál: a Krisztust, a Megfeszítettet, aki a zsidóknak botránkozásra, a görögöknek bolondságu, de a hívőknek megtartás és Isten erejéül küldetett!... A törvény betűinek sötétségéből, az Új szövetség, az Isten csodálatos viláosságára vezeteli az üd-

vösségre sóvárgó népeket. Az ő bizodalma Isten iránt mindenkor a Krisztus által van!...

A betű megöl, a Lélek pedig megelevenít! A mi alkalmas voltunk Istentől van!... , így hirdették előttetek, kedves fiaim, a ti szeretett mesztereitek is, akiknek hűséges szolgálatról való életük: ajánló levelei, ti vagytok!

Jóleső örömmel teszek nyilvánosan bizonyosságot ti mellettetek, szeretett tanáraink, akik hosszú éveken keresztül az Isten lelkével irtátok, nem kötáblára, hanem ez ifjú szívek hustábláira Istennek nagy és csodálatos dolgait.

Legyetek áldottak, hogy a ti fáradságos munkátok és Istennek kegyelmével, immár alkalmossákká lettek a mi fiaink az Új szövetség szolgálatára, Isten szívébe bizonytal fel van írva minden ti, ő érettök való jó cselekedeteitek!

Elindulásakor, mikor kezünket kivesszük a nevelők, vagy szülők kezéből, nagy szükségünk van mindnyájunknak a bátorításra. Az elindulás valami csodálatos, életformáló alkalom az életünkben. Sokszor sorsdöntő életünkre nézve, hogy az elindulásakor állottak-e mellettünk szerető szívek, akiknek ölelő karja melege, csókjainak édessége, szavuknak biztató muzsikája elkísér-e bennünket, koporsónk bezártáig! Boldogtalan, kit nem ölelnek át igaz szeretettel az elindulásakor!

Kedves Fiaim! mint mikor érik és hajlik a buzakalász a kalácstermő mezőkön, úgy simultok ti itt egymáshoz, boldogan, éretten, imádság kalászaivá áldottan! Az élet szerelméről bizonykodó zsoldáros érzések, hallom, ott ringatódnak a lelketek mélyén! A Szent Lélek Isten jóra vezérlő segedelmének áldott hatásai: kitüzesedett szemek felragyogása, hangosabban dobogó szívetek verésén át beszélő bizonyosságai annak, hogy Istenjárás van itt körülöttünk s ez a hajlék: bizony a mennyország előcsarnoka.

A mindent megszépítő mult, ezek a csodakészítő tegnapok emlékezésre hívogatnak engem is... Ahogy reátok nézek, elfelejtem, visszasírt emlékeim nyomán, a ma: ezer baját. Kivirágzik az én lelkem is és orcámat úgy lepi el a könnyek

árja, mint mezőt a harmathullás!... Emlékezem!... S bátorítlak titeket.

Fiaim! talán sohasem lesztek olyan boldogok, mint ebben az órában, mikor először borul vállaitokra: az érettetek imádkozó édesanyátok boldogságos könnyeitől csillogó palást!...

A mi időnkben is ott zsongott, palástunk fodorzódo selyem szálai között, a gyermekére áldást kérő szülei szív imádságos sóhajtása... Titeket, még több aggódással, még több, — értetek való lemondással, sokszor boldogan vállalt szegénykedéssel nevelt fel az édesanyátok, — mint minket, — boldog időket is látott fiaikat!... Ezért van az, hogy a meghallgattatásra talált áldáskívánások nyomán olyan meleg, olyan forró, olyan igazán imádságos lélekjárás van ma itt!

E boldog órának örökszép emléke bárcsak el ne hagyna, mindig megmaradna egy életen át!

A mi levelünk ti vagytok, beírva sziveinkbe, hogy ugy tanultátok meg tőlünk, hogy őrtállók helyeinken mindnyájan eszközök vagyunk Istenről küldve: — Aki a minden a mindenekben!

Uj szövetség szolgálóihoz illően megtanultátok, hogy hívő és imádkozó lelkek kellene az Anyaszentegyház szolgálatára. Mindnyájunk alkalmas volta, — az Istentől van, akinek igazai mellett rendületlenül megállani s felvenni a harcot minden a Krisztus ügye ellen törő gonoszság ellen, — ez: küldetésünk mindenek felett való tiszte.

Hinni abban, akit az Atya váltságunkra elbocsátott s követni Őt, kivétlenül az életünkben minden képmutatást; menni célegyenest előre a Krisztus járta utakon, ez a szolgálat vár reátok is.

Amerre Ő jár, ott nincs homály s titok. Isten sátora hajlik le a házunkra akkor is, ha mosolygó orcával, akkor is, ha keresztet alatt megörnyedten járjuk az életutakat. A Tábor hegyén megdicsőült orcájú Krisztus dicsősége ragyog ki életünkben mindenütt, ha kezünk a kezébe tétetett.

Fegyelmzés és önvizsgálatra van szükségünk mindenekfelett. Minden nap bátorsággal oda kell állanunk a tükör elé, mely az Istennek mindenekben tökéletes Fiát állítja elének s a Vele való összehasonlítás eredményeképpen, alázattal megismert hibáink javítgatva, igyekeznünk kell nap mint nap hasonlökká lenni Őhöz. Nemcsak szenvedni s ha kell meghalni kell tudnunk a Krisztusért, hanem először meg kell tanulnunk: élni a Krisztusért! S ha valóban szenvedünk, ne féljen köztetek senki sem, hogy mit kelljen szólni: — a Szent Lélek megtanít arra, hogy mit kelljen szólnunk és cselekednünk!

Ugy éljétek, hogy ugy nézzenek reátok minenek, mint a gyülekezet angyalaira! Minden napos eledetek és italotok legyen: az Élet könyve. Szóljátok az Igét mind jó, mind gonosz időkben. Mindig higgyétek, mindig reméljétek, mindeneket szeressétek: szüntelenül imádkozzatok.

Vigyázzatok, hogy a ti ifjuságotokat senki meg ne utálja. Legyetek ifjan is öregek: a hitben, a türebben a reménységben és a szeretetben.

A legtöbben onnan nőttetek ki, a magyar föld buzatermő barázdái közül. Szeressétek hát ezt az Istenadta népet, — a fajtánkat; — ezt az

árva, ezt a mindenektől elhagyott drága népet, kik közé őrtállók gyanánt rendel az Ur akarata mind nyájan titeket! Legyen titeket, valóban a titeket: jó és balsorsuknak fele! Felsiró jalkiáltásaira figyeljétek. Tanítsátok meg újból hinni, Istenben és magában bizni s tanítsátok meg őket mégegyeszer: imádkozni.

Vigyázzatok, hogy népámító jelszavak helyett az evangéliumi tiszta keresztyénség, az önzetlen honszerelem tiszta forrásai vizeinél pihenjen meg a lelkek, nagy fáradalmaik, megszentelt örömeik minden órájában!

Szeressétek szolgálatokat, nem azért, mert az egy darab kenyeret ígér a számotokra, hanem azért, mert Isten szolgájának lenni: nem a betű, hanem a lélek, az Uj szövetség szolgájává lenni: — az üdvre elválasztottak, az Isten különös kegyelmének mindeneknél drágább ajándéka ez!

Előre bátran!, — a lélek fegyvereivel vértetett; a sok szenvedés által megszentelt evangéliumi egyházunk, e győzni vágyódó sereg élén vezérekedő: Krisztus király után! Félelmet nem ismerő bátorsággal amaz Apostolnak nyomában járjatok a Vezér után, akinek ajánló levelei ti vagytok, akik Isten kegyelméből, ime alkalmassá lettetek arra, hogy az Uj szövetség szolgálói lehessétek.

Ilyen gondolatokkal, ilyen utávalókkal kívántalak titeket ellátni ez ünnepi órában s mielőtt buzgó imádsággal kérném reátok Isten minden áldását, felkérem egyházkerületünk főjegyzőjét, hogy előttetek az eskümintát felolvassa, Isten előtt való alázattal esküdjétek a nagy Isten szolgálatára.

Élet és iskola.

Évmegnyitó beszéd a sárospataki főiskolában.

Az iskola és az élet kapcsolata mindig fontos körülmény volt. Sárospataki főiskolánknak egyik sokszor emlegetett értéke, hogy mindig tudott az élet számára nevelni. Miképpen töltheti be főiskolánk a mai vulkánikus időkben életformáló feladatát? Erről szeretnék szólni ez ünnepélyes alkalommal.

A nyár folyamán semmi sem foglalkoztatta inkább a magyar sziveket, mint a los-angelesi olimpiász eseményei. Mindössze egy kis csapat magyar fiu hajózott át a tengeren, de lélekben milliók szíve, vágya, reménye és hite kísérte őket. Milyen feszülten vártuk a híreket uszóinknak, vízipólósainknak, atlétáinknak, vívóinknak hősiességük küzdelmeiről! Milyen ujjongó érzések töltötték el szívünket, mikor fényes győzelmeikről jöttek a tudósítások!

Az olimpiászok azonban nemcsak az egyes nemzetek sport tornaversenyei, testi erőiknek mérlegei. Mélyebb jelentőségük ezek a mérkőzések. Benne feszül ezekben az egyes nemzetek szellem-erkölcsi ereje, egész karaktere. A los-angelesi olimpiász pedig egyenesen szimbolikus jelentőségű volt, szemléltette azt a valóban heroikus küzdelmet, ami ma az egyes nemzetek között folyik. Ha valahol a versenyző beleveti a küzdelembe minden képességét, ha sokszor a saját magát is meglepő ereje fölötti erőket is visz bele a küzdelembe, ak-

kor az olimpiai versenyek ilyenek. S én éppen ezt a mozzanatot tartom szimbolikus jelentőségnek. Ugy látom, hogy a versenyben álló nemzetek ma minden tartalék erejüket beleviszik a küzdelembe. Egyenesen sorsdöntők ma ezek a küzdelmek, bennük a lét és nemlét kérdése forog kockán.

Az erdélyi magyar ifjúság egyik vezére: László Dezső a kisebbségi magyarság problémáinak egyik legvilágosabbfejű ismerője, egy írásában azt mondja, hogy a kisebbségi sors mérlegének egyik serpenyőjében a halál, a másikkban az élet táncol. Hogy a kisebbségi sors több halál és több élet, de úgy hogy a több halált a még több élet legyőzi. Az erdélyi magyar kisebbségi sorsnak igen mély meglátásából származnak ezek a gondolatok. Ottani véreink harca valóban élet-halál harc. De minél világosabban tudunk szemlélődni a csonka hazában tovagördülő sorsunk felett, annál tisztábban látjuk, hogy az egyetemes magyar sors mérlegének serpenyőjében is élet és halál táncolnak. Valahogy úgy érezzük, hogy több, nagyobb dolog van itt a nemzetek közötti harcnál. Küzdelmek arányai a végtelenbe tágulnak. Ugy látom, hogy nagy, kozmikus harcról, az életnek és halálnak félelmes, a mindenséget megremegtető tusájáról van szó. Minél tovább szemlélődünk e döbbenetes túsán, annál inkább megérik lelkünk arra a bizonyosságra, hogy nem tarthat már soká a heroikus küzdelem érezzük, hogy a világdráma kibontakozóban van, hogy elérkeztünk már a fordulathoz. E fordulathoz megállva, magyar sorsunk felől szemlélődve, sokszor fognak el félelmes szorongó érzések, hogy megsemmisülés, halál a sorsunk.

Az életnek és halálnak e küzdelme pedig sehol sem hevesebb, mint az ifjúságban. Nagy kísértések környezik az ifju lelkeket. Ezek mind-mind odasodorják, hogy a halálos hatalommal munkáló vörös rém karjai közé vesse magát. Ezer ösztönzést nyer erre az ifjúság a létért való küzdelméből is, mégis ennél sokkal mélyebb okokból is ostromolják kísértések az ifjúságot. P. Maury az ev. ker. diákszövetség titkára, a mai ifjúság egyik legalaposabb ismerője, a mult esztendőben e helyről egy rendkívül érdekes és mély előadást tartott az ifjúság lelki arculatáról. Előadásának volt egy különösen megragadó mozzanata. Egy szovjetoroszországi esküvőt irt le. A házasságralépő ifju pár ünnepi menetben egy felvirágozott traktor elé vonult. Itt folyt le a házassági szertartás. A gép imádása állott annak központjában. A szovjet-orosz szellemről azóta is több cikket olvastam s azok mind mélyebb világításban tüntették fel előttem P. Maury gondolatát. Az orosz-szovjet évtizedek óta a legkeményebb erőfeszítéseket fejt ki azért, hogy Istent lelökje trónusáról. Miután Isten nélkül mégsem tud meg lenni, a lélek nélküli gépet állította fel helyére, a modern életnek ezt a legvarázslatosabb bálványát. Ez a bálvány világszerte hódít, de az ifjúságra van a legelbűvölőbb varázsa. Kicsoda merné állítani, hogy e modern bálványimádás nem érinti a magyar ifjúságot, hogy nem kopogtatnak gondolatai a mi pataki főiskolánk kapuin is! Az ifju-

ság lelki válságáról szólva, elmondhatnám még azt is, hogy világszerte mint hódít mind több és több tért a testiség kultusza, miképen sikkadnak el lába alól az életnek régi fundamentumai, erkölcsi alapjai. Elég, ha most annyit állapítok meg, hogy lassanként elgépiesedik az élet, mert kivész a világból a lelkiség, miután ellene fordult annak az ifjúság. Az egész világmindenséget átfogó harc központjában élünk s most már azt is látjuk, hogy ezeknek a kozmikus erőeknek a harca azért olyan félelmes, mert a jövődőt képviselő ifjúság lelkében folyik az.

Különösen érdekes világ a mi világunk, telve van színekkel, különféle eleven fordulatokkal s van valami tragikus mozzanat benne, a nagy-háboru, az azt követő forradalmi idők, az ujabban reánk szakadt különféle válságok, ezer meg ezer gátlásai az életnek, de minél sötétebben tornyosulnak az akadályok, annál hevesebb az életért való kiáltás s különösen az ifjúság lelkében talán sohase volt még elevenebb, frissebb az életvágy, mint ma. Milyen mohón kap az élet aranyalmája után, mindig emésztőbb az élet szomjúsága, de üdítő itala nincsen, igazi életforrásokra nem talál.

János evangéliumában ezt olvassuk: „A beszédek, amelyeket én szólok, lélek és élet.” A lélekben vannak az élet forrásai elrejtve. Világunk azért vonaglik olyan halálos szorongások között, mert kiveszében van abból a szellem, a lélek. Mély igazsága van Makkai Sándor ama gondolatának, hogy minden nyomorúságnak, pénzügyi és gazdasági válságnak lelki okai vannak. Ha azt akarjuk, hogy újra pezsgő élet támadjon a földön, régi *piedesztáljára* kell állítanunk a lelket. Hol lehetne inkább teret készíteni, a lélek, a szellem számára, mint az örök eszmények és célok szolgálatára elsősorban hivatott ifjúságban!

Sárospataki főiskolánkról büszke önérettell szoktuk emlegetni, hogy négyszázados multjában mindig a kor uralkodó eszméinek volt a zászlóvivője, hogy mindig előljárt a jövőd életcsiráinak elhintésében. Mindig erőteljesen hangsúlyoztam azt, hogy főiskolánknak minden értéke attól függ, hogy mennyi teremő szellemiséget képes maga körül árasztani. Az elmult esztendőben megerősítettük főiskolánk tartó oszlopait, újjáépítettük köfalait. Örömteljes érzések járnak át lelkünket, ha tekintetünk megpihen gyönyörű szép épületeinken vagy ha elgondolkozunk azon, hogy a mi kedves Sárospatakunk új intézmények létesítésével is növekedett missziójának végzésére. Örömmel tölt el az a tudat, hogy főiskolánk fejlődését nagy jubileumi ünnepünkön ország-világ előtt dokumentálhattuk. Miután azonban könnyen hozzánk férközhetik az a kísértés, hogy megelégedjünk a külső fejlődéssel, hangos szóval hirdetem, hogy minél több erőt fejtettünk ki a külső építésben, annál fokozottabban kell csüggenünk igazi hivatásunkon: a szellemnek, a léleknek a szolgálatán. S amikor ma halálosan beteg az emberiség lelki-sége s amikor különösképen fojtogatja épen az ifjúságot a halálos ár, fokozott mértékben kell küzdenünk a lélek diadaláért. A szellem diadalának kell teret készítenünk a tudomány fokozott

szolgálatát által, magasabb és tisztább erkölcsi élet ápolásában, minden szépnek és jónak kultusza útján.

P. Maury fent említett előadásában azt emelte ki mindenek felett, hogy az ifjuság lelkiválságának legfőbb oka abban van, hogy elvetette lábait alól az élet legfőbb fundamentumait s hogy új élet csak akkor támad, ha visszaállítjuk annak abszolút alapjait. Az életnek és a halálnak mai tusájában meggyőződéssel valljuk, hogy csak az élő Istenben vetett hit az, ami a halálos örvényekből kiragadhatja az ifjúságot. Bármennyire nagyra becsüljük is azért az emberi szellemiség szolgálatát, emberi eszmények kultuszát, szépnek, jónak, igaznak terjesztését, bármennyire nagyra értékelünk is főiskolánk falai között végzett minden tanítói és nevelői munkát, abban a meggyőződésben vagyunk, hogy csakis az élő Istent reveláló evangélium teremthet közöttünk is új életet. Nem lehet azért főbb feladata főiskolánknak, minthogy falai között levegőt biztosítson az evangélium számára, hogy kitarja kapuit a léleknek beszéde és az élő ige, a diadalmas király előtt.

Egy nagy világot átfogó dráma zajlik le előttünk. Ennek kibontakozásában fordulathoz érkezünk el. Egy olyan fordulathoz, amelyben jobbra vagy balra eldőlt sorsunk. Ezekben az apokaliptikus időkben pedig egyenesen sorsdöntő jelentősége van az evangéliumnak. Ha sok szó esik ugyanis az evangélium örök aktualitásáról és ha mély igazsága van is ennek a gondolatnak, a valóság mégis az, hogy az evangélium sohasem volt időszerebb, mint éppen ma, mert az evangélium nem az élet mindennapi apró kérdéseiben akar elkalauzolni elsősorban, hanem létünk legdöntőbb problémáira, az élet és halál kérdéseire akar feleletet adni. Az élet és halál között vergődő ember és világ számára van mindenekfelett mondani-valója. Ebben a nagy tusában pedig az evangéliumnak az a természete, hogy döntés elé állít, mégpedig, hogy mindig az élet melletti döntésre kényszerít. Az újjászült örök pedig sehohsem áradnak meg inkább, mint az Isten melletti döntésben. Ez által visz bele az evangélium haldokló világunkba is újjáteremtő erő.

Említettem, hogy az olimpiai versenyeknek szimbolikus jelentősége is van, mert a nemzetek közötti mai versenynek a tükrei. Mondottam, hogy olyanok ezek a versenyek, hogy azokban minden maradék erőn felül emberfeletti erő is áradnak el. A mai élet e jelleme szempontjából sincsen semmi, ami aktuálisabb volna, mint az evangélium, mert az általa előhívott döntés olyan természetű, hogy abban az ember egész lényével részt vesz. Az evangélium szerinti élet nem az arany-középut élete, hanem olyan kockázatos élet, amelyben a lét határán jár az ember, azon a határon, ahol egyedül találkozhatik léte örök napjával, teremtőjével és amely találkozásból egyedül támadhat diadalmas új élet.

Ezek a gondolatok azt is jelentik, hogy alig vannak egymáshoz simulóbb, egymásra nézve inkább teremtett valóságok, mint az evangélium és az ifjuság. Az ifjuság semmitől sem irtózik inkább, mint a nyugodt közepszerűségtől. Az ifju világa

a szélsőségek világa. Semmi sincsen azért, ami- ben inkább megtalálná magát az ifju, mint az embert egész mivoltában, egzisztenciális létében, megszólító evangéliumban. A döntések világa az ifju világa, A teremtő férfikor, a derült öregség fundamentumai az ifjukor döntéseiben vannak lefektetve. Sehohsem találhatja azért meg magát inkább az ifju ember, mint az ismételt döntéseket előhívó evangéliumban.

De döntések elé állítja az ifjúságot a mai korszellem is. Sohasem voltak élesebb ellentétek világunkban, mint ma. Az ellenséges hatalmak sohasem állottak harcrakészebb hadállásban egymással szemben, mint épen ma. Az ellenséges világhatalmak összeütközése pedig sehohsem hevesebb, mint éppen az ifjuságban. Micsoda hatalom az ellentétek mai világában az ellentéteket reprezentáló, de az Isten ügye melletti döntésre kényszerítésben le is győző evangélium! Az élet és a halál ellentéteinek ebben a harcában az evangélium az élet örök diadalának a hirdetője. *„Halál, hol a te fullánkod? Pokol, hol a te diadalmad? Hála az Istennek, aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk, a Jézus Krisztus által!”*

Sohasem volt kor, mely több tetterőt, lázasabb munkát igényelt volna, mint a mai. Lehetne e sárospataki főiskolánk tétlen szemlélője ennek az ádáz tusakodásnak? Nem! A mi főiskolánk csak úgy lehet méltó nagy multjához, évszázadokon át megnyilatkozó missziójához, ha ma is zászlóvivője tud lenni korunk legégetőbb követelményeinek. Meggyőződéssel valljuk, hogy semmiképen sem állhat inkább hivatása magaslatán, mint ha minden más feladatát alapijában meghatározó feladatának az evangélium szolgálatát látja.

Alig van személyiség, aki világosabban látná a mai kor uralkodó eszméit, mint Makkai Sándor. Az elmúlt iskolai évben e falak között tartott szuggesztív erejű előadásában lenyűgöző erővel tett bizonyosságot arról, hogy ennek a világnak a fejedelme a Sátán, akinek ma legfőbb képviselője: az oroszországi vörös rém, miképpen állítja csatasorba a maga katonáit, miképpen szervezi hadseregét, miképpen készül a döntő nagy harcra. Csodálatos új látásokban mutatta be Makkai Sándor az evangélium fehér királyát is, aki szintén sereget toboroz, hadakat állít csatasorba. Szerte járnak ezeknek a hatalmaknak követői, hívnak a nagy harcra. Nemes ifjuság! Ti kinek a seregébe akartok állani? Ez ünnepélyes alkalommal hívlak titeket az én Uramnak Jézus Krisztusnak seregébe. Abban a meggyőződésben vagyunk, hogy van a szervezetségben erő, hogy az evangélium szolgálatának megszervezése az a védőfal, amelyen az ellenségnek minden ostroma megtörik. Meg akarunk azért szervezni mi is a mi Urunk világot átkaroló seregében egy kis csapatot. Az a programunk, hogy főiskolánknak minden kis és nagy diákja, akár gimnázista, akár tanítóképzős, akár teológus, öntudatos katonája legyen az egész világot behálózó seregnek, amelyik a világ feletti diadalra tör. Jól tudjuk, hogy fegyelmezetség nélkül nincsen siker, diadal. A fegyelem erőit akarjuk azért belevinni kis csapatunkba, nem a külső

parancsból származót, hanem a lélek spontán forrásából, az ige hatalma alatt és a diáktestvériség lelkéből származó fegyelmi erőket elsősorban. Azt akarjuk, hogy ezeknek a fegyelmi erőeknek a varázsától meneküljön e falak közül minden sötét gondolat, minden tisztátalan szándék. Nem valami új iskolai kötelezettségekre akarunk mi ezzel az evangéliumi szolgálatra való szervezettséggel törekedni, hanem lelket akarunk árasztani ezzel falaink közzé, hogy minden iskolai kötelezettséget több odaadással és hűséggel végezzen minden diák. Hadd zendüljön meg azért felettetek ez ünnepélyes órában az ige harcra hívó szava: *„Öltözzétek fel az Isten minden fegyverét, hogy megállhassatok az ördögnek minden ravaszágával szemben mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, az élet sötétségének világbirói ellen, a gonoszság lelkei ellen, amelyek a magasságban vannak. Annak okáért vegyétek fel az Istennek minden fegyverét, hogy ellenállhassatok ama gonosz napon és mindeneket elvégezvén, megállhassatok. Álljatok hát elő körülövezvén derekatokat igaz lelkűséggel és felöltözvén az igazságnak mellvasába és felsaruzván lábaitokat a békesség evangéliumának készségével, mindezekhez felvevén a hitnek pajzsát, amellyel ama gonosznak minden tüzes nyilát megoldhatjátok, az idvesség sisakját is felvegyétek és a léleknek kardját, amely az Isten beszéde.“* (Efezus VI: 11—17.) Ugyebár kedves tanártestvéreim, mi is vállaljuk ezt az ígét, ezt a szolgálatot, ezt a munkát! Ez ősi református falak között elsősorban ennek a léleknek szolgálatára hívtunk el és ma a jövődőlőrt való felelősségünk tudatában fokozottan kell vállalnunk ezt a munkát.

Igy állunk mi tanárok, diákok az iskolai év első napján csatasorba. Igy hajtjuk meg lobogónkat egyházkerületünk fejei előtt, így előljáróságunk előtt. Igy hajtjuk meg diadalmi zászlónkat az örökkévaló Király előtt, kinek segedelmét kérve ez ünnepélyes alkalommal is főiskolánkra és tanítóképző intézetünkre, az 1932—33. iskolai évet megnyitom.

Krisztus királysága és az iskola.

Szentléleki romoknál, belmissziói konferencián 1932 aug. 2. (Folyt. és vége).

Református testvéreim! A tenger hullámai elől gáttakkal védett mélyföldű Hollandiában szigorúan ki van hirdetve, hogyha valaki gátrepedést vesz észre, azonnal köteles a szakadást megakadályozni, vagy ha tudja, jelenteni. Egy alkalommal egy 5 éves kis gyermek maga játszadozott a gát belső oldalán, amikor észreveszi, hogy egy vakondtúrason keresztül befelé bugyborékol a tengervíz. Rögtön odaszaladt és rátette kis kezét a nyílásra. Midőn a nemsokára arramenő felnőttek kérdezték: Mit csinálsz, fiacskám? „Tartom a tengert“, felelte. Igy tartja a mai társadalmi felfordulás mindent elborítani szándékozó tengervízt a kis gyermek tenyere. Amíg az ő kezecskéje ott lesz a szakadékon, addig nem árthatnak az

alvilági erők, de mihelyt az ő kezecskéjét is kiszakítjuk a Krisztus kezéből, azonnal rárohan a társadalomra a katasztrófa.

Hogy ez a hamar be ne következzen, vagy hogy soha be ne következzen, sok tekintetben rajtunk: nevelőkön mulik. Itt különösen lelkész- és tanítótestvéreimhez szólok. Önöktől függ a nép jelleme, kulturája, sorsa. Önök a nép lelkületének szobrászai: ahogy kifaragják a magyar földműves bronz arculatát, olyan lesz a történelmünk, a kulturánk. Semmi ténykedésünkben se felejtsük el, hogy a vallástalanság a lélek rothadása, melynek miázmái minden eszményt megfertőznek, elpusztítanak. Ha az emberiség lélcélja csupán a test táplálása (levetköztetve ez az utilitarizmus), akkor nem volt érdemes a tudomány utját megjárni, elhatolni a naprendszeren túl, az elektromosság csodáit megismerni, bepillantani a nagybani és a kicsinybani végtelenség titkaiba. A világszellem nem azért vezette kézen a tudományt, hogy vele magát megtagadtassa. Szálljunk magunkba szegény, kálváriátjáró magyarok. Tegyük az okos eszményiséget, a vallásos szellemet a magyar közélet oxigénjévé. Ha az eszményiségből kifejlődő férfias, önfeláldozó jellem lesz a magyar élet „gáncsnélküli lovag“-ja, büszkének lesznek reánk elszakított testvéreink s a szódagályos, magát beszédekben, szavakban kiélő irredentizmus helyét fog adni a valódinak: a cselekvőnek. Sietessük annak az igazságosabb kornak az eljövételét, amikor egy jobb emberiség keretében nem történhetik meg az, hogy a földműves verítékezzen és a tőzsde arasson. világháborúk törhessenek ki s világbékékkel lehessen nemzeteket megfojtani.

Az antik kulturák elpusztultak, mert az embert avatták bálványukká. A jelenkor civilizációja is lefelé hajlik, mert az Isten helyét a technika csinált világa kezdi elfoglalni. Az ál-tudomány mindig, az igazi sohasem tagadja meg Istent. Manapság tulmagasak a gyárkérmények, üresek a templomok. Pedig ez az egyetlen hely a világon, ahonnan mindenki lelki békét hoz magával. Ha majd a laboratóriumokban jobban meg fogják látni az Istent, ha tudni annyit jelent majd, mint hívőnek lenni, mindjárt lelkibb lesz a kulturánk és kevesebb szenvedés fog sirni a világon. A Mindenttudó a tudatlanság rabszolgájává tette a lelkeket, hogy minden lélek önmaga szabadítsa fel önmagát. Ez a felséges lélek-szabadságharc az emberi rendeltetés egyik vigasztaló titka.

Mindnyájan olvassátok a Bibliában testvéreim, hogy mielőtt a kakas háromszor jelentené kiáltozásával a hajnalt, a világosság közeledtét, Péter, a későbbi köszikla, háromszor tagadja meg a Krisztust. Jelképe ez a történelmi fejlődés tragédiájának. Valahányszor az emberiség előbbre ment a világosságban, az új korszakok hajnalán, az első pillanatok vajúdásában egyesek mindig megtagadták a Krisztust. Megtagadták, mert a világosság nem lelki világosság volt, csak a géptech-nika mesterséges villanyvilágítása. Ha nemcsak újabb gépek, de az emberi szellem nemesedésével újabb erények királysobrai fogják szegélyezni a fejlődés utját, akkor mindig közelebb jön a

szenvedő emberiséghez a Krisztus királysága. Ebben az országban pedig a gyárkémény és a templom mindig egymás szövetségesei, mert összekötetést fog tartani köztük az átmenő csarnok: az iskola.

Novák Sándor.

A főiskolai és tanítóképző-intézeti igazgató-tanács ülése.

Szeptember hó 12-én tartotta a sárospataki főiskolai és tanítóképző-intézeti igazgató-tanács ülését Sárospatakon a nagy-tanácssteremben *Janka Károly* és *Farkasfalvi Farkas Géza* főiskolai gondnokok elnöklete alatt.

Az igazgató tanács ülésének legfontosabb tárgya volt a főiskola zárszámadásának és az 1932—33-ik évi költségvetésének tárgyalása. Az igazgató-tanács a számvizsgáló-bizottság javaslatára mindkettőt elfogadásra ajánlja az egyházkerületi közgyűlésnek. A zárszámadásnál kiderült, hogy bármennyire aggasztó a főiskola anyagi helyzete és hogy a zárszámadás adatai bármennyire szomorúan illusztrálják a szörnyű gazdasági helyzet képét az év végének eredménye kedvezőbb lett, mint ahogy azt várni lehetett. A múlt évi költségvetési hiányból nagyobb összeg küszöböltetett ki, mint ahogy azt az egyházkerületi szanáló bizottság eltervezte, (11.000 pengő helyett 22.000 pengő.) Az 1932—33-ik évi költségvetés ugyan ismét hiányt mutat, de remélhető, hogy a költségvetési tételek javulása ezt a hiányt az év végére megszünteti.

Fontos tárgya volt még a tanácskozásoknak és nagy érdeklődést váltott ki a főiskolai ifjuság lelki gondozásának ügye és a főiskolai orvosi állás új szervezése. Dr. Puky Endre és Kiss Ernő esperes lemondását az igazgató-tanács nem fogadta el.

Kegyeletes érzésekkel hódolt az ig. tanács az elhunyt *Cziáky Endre* abauji esperes, volt igazgató tanácsos áldott emlékezeté előtt. Melegen üdvözölte az egyházkerületi főgondnokká választott *Farkasfalvi Farkas Géza* főiskolai világi gondnokot, aki megragadó szavakkal jelentette ki, hogy nem akar bucsuzni a főiskola szolgálatától és új megbízásában is egész szívével a főiskolán fog csüggeni. Ugyancsak meghitt érzésekkel köszöntötte az igazgató-tanács a főiskola anyagi ügyeit önfeláldozó hűséggel végző *dr. Trócsányi József* gazd. választmányi elnököt tanári működésének 25 ik évfordulója, valamint *Harsányi Gyula* sárospataki takarékpénztári vezérigazgatót, főiskolai igazgató-tanácsost és *Maklár Károly* kunhegyesi lelkészt, főiskolánk hű fiát kormányfőtanácsosi kintetésük alkalmából. A személyi ügyek közül megemlítjük még a következőket: Dr. Vasady Béla engedélyt nyert a debreceni egyetemen előadások tartására, dr. Ujszászy Kálmán rk. tanárrá választása iránt előterjesztés megye az egyházkerületi közgyűlés elé, Molnár Benjámint eskütétele tudomásul vétetett, a tanítóképzőben dr. Gárdonyi Géza h. zenetanárul alkalmaztatott.

Állandó természetű ügyek mindenik intézeti ág részéről természetesen most is nagy számmal

szerepeltek a tárgysorozaton melynek utolsó pontjaként jelentette be *Janka Károly* gondnok *Farkasfalvi Farkas Géza*nak egyházkerületi főgondnokká történő megválasztása következtében a főiskolai gondnokságról való lemondását. Az igazgató-tanács a lemondó főiskolai gondnok kifejezett óhajta szerint tényleg nem búcsúzott *Farkasfalvi Farkas Géza* urtól, hanem halát mondott Istennek az ő főiskolai gondnoki működése fényes eredményeiért és Isten áldó kegyelmét kérte a főiskola szent céljaiért végzendő további működésére.

Az alsózempléni egyházmegye őszi közgyűlése.

Az alsózempléni egyházmegye szeptember hó 13-án tartotta meg őszi rendes közgyűlését a sárospataki főiskola tanácssteremben.

Csaknem teljes számban megjelent a lelkes kar, a világi alkotótagok közül szinte nem hiányzott senki. Az az érzésünk, hogy a válságos, nehéz idők jobban összehozzák az embereket együttes munkára, erőgyűjtésre, harcra, védelemre, a mai ezerarcú élet temérdek bajaival szemben.

Felzeng a XC. zsoltár örökszép dallama a pásztorok ajkán. *Kiss Ernő* esperes bensőséges, szárnyaló imában emelte lelkünket a minden áldások örök kútfejéhez, Istentől kérve munkánkra erőt, segédelmet. Megalakulás után szavazatbontó bizottság jelentése következett, mely szerint a szavazatok túlnyomó többségével *Radácsi György* szerencsi szolgabíró egyházm. vil. aljegyzővé választott meg. Közgyűlésünk meleg szeretettel üdvözli a zöld asztalnál a néhai nagy pataki professzor, *Radácsi György* fiát. Ezután konventi határozatok következtek. Jelentjük, hogy az egységes, új liturgiát minden gyülekezetünkben bevezették. Egyházkerületünk felterjesztésére az Egyetemes Konvent elrendelte, hogy a f. évtől kezdve az iskolai költségvetéseket és számadásokat minden egyházban az egyházi költségvetéstől és számadástól elkülönítve készítsék és vezessék. Ugyancsak a Konvent rendeletére a f. tanévtől kezdve tanítóink évente háromszor osztályozzák növendékeiket és iskoláikban e rendeletnek megfelelő anyakönyvi nyomtatvány használandó. Az országos közalapról és a nyugdíjintézeti járulékok havonkénti fizetéséről szóló konventi határozatok tudomásulvétele után a lelkesi stóla rendezés kérdése élénk vitára adott alkalmat. Egyházmegyei közgyűlésünk, utalással a jelenlegi viszonyokra, nem tartja időszerűnek, hogy a stóla rendezés kérdésében állást foglaljon.

Az esperesi jelentés kimerítően foglalkozott egyházmegyénk hitéleti s egyházkormányzati ügyeivel. Testvéri szívvel osztozunk Abauj gyászában, mely *Cziáky Endre* abaujszántói lelkész, abauji esperes és püspökhelyettes halálával érte nemcsak az abauji traktust, de az elhunyt értékes kvalitárait tekintve, amelyekkel egyházmegyéje határain túl is megbecsülést, tiszteletet érdemelt nevének, egyetemes egyházunkra is reáborította az elvesztése feletti fájdalom árnyait. — *Filep István*, a főiskola györgytarlói iskolájának 30 éven át volt

derék tanítója hosszú szenvedés után cserélte fel e mulandóságot az örökkévalósággal. Legyen pihenése csendes. — Esperes jelentése kapcsán tisztelettel és örömmel üdvözlí egyházmegyénk *Farkasfalvi Farkas Gézát* azon alkalomból, hogy az összes gyülekezetek egyhangú szavazatával egyházkerületi főgondnokká választatott meg. Kísérje áldás díszes új méltóságában kifejtendő minden nemes törekvését.

Behatóan tárgyalta jelentés *Bodroghalász, Tiszakarád* sajnálatos belső bajait. Ám a jelentés központjában a durva díjlevélconkitási törekvések miatt két ízben is meghiusult *ricsei lelkészválasztás* állott. Egyházmegyei közgyűlésünk megütözéssel vette tudomásul, hogy a két ízben is megkísérelt *ricsei lelkészválasztás* a gyülekezet vonakodása, makacs magatartása miatt meghiusult. Amiért is közgyűlésünk az egyházi törvények tiszteletének és a felettes egyházi hatóságok tekintélyének megóvása végett, — törvényadta jogánál fogva — titkos szavazással a pályázók közül lelkészt *rendelt* a renitens gyülekezetbe. A szavazatok tulnyomó többségével *ricsei lelkésszé* megválasztott *Batta János* bodroghkeresztúri lelkésznek Isten adjon elegendő erőt, főleg pedig szeretettel párosult türelmet és nehéz missziói munkamezőn az anyaszentegyház javára végzendő pásztori munkájához.

Ezután a tanügyi-, pénzügyi- és belmissziói bizottságok jelentéseit tárgyalta a közgyűlés. Pénzügyi bizottság javaslatára az egyházak terheinek csökkentése érdekében egyházmegyei tisztviselők tiszteletdíjuk 10 százalékáról lemondtak. Belmissziói bizottság előterjesztésére a szekták elleni védekezés sikere érdekében három körzetre osztott lelkészi értekezletek tartását határozta el a közgyűlés még az ősz folyamán ugyanazon tárgyakról, ugyanazon előadókkal.

Adásvételi szerződés-, kölcsönügyek szerepeltek még a tárgysorozaton, néhány kisebb jelentőségű kérvényüggyel együtt.

Volt három bírósági ügy is, köztük egy fegyelmi ügy, melyben egy presbitert kötelességeinek megszegése és az anyaszentegyházhoz való hűtlenség miatt presbiteri tisztségétől való végleges megfosztásra ítélte a bíróság.

Délután öt óra volt már, mikor a tárgysorozat kimerülvén az elnökség áldáskívánások között berekesztette a közgyűlést. *Szabó Andor.*

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Lövey Dániel

Amikor társai reménykedő-remegő szívvel vizsgára sorakoztak, már ott állott Teremtője előtt Lövey Dániel, hogy számot adjon hűséges sáfárkodásáról. Úgy ment el csendesen találkozás és bucsú nélkül szept. 21 én, ahogy ezelőtt 6 esztendővel szótalanul, elszántan, beállott mennyei Királyának önkéntes hadseregébe. Iskoláit Miskolcon kezdte, majd Sárospatakon végezte. Szolgálatátelre Putnokra szólította Isten, ahol két esztendőn keresztül kitarással és nemes hűséggel működött. Papi vizsgára bekül-

dött dolgozatai a jó vitéz kitüntetést érdemlő jegyzetei ahhoz a küzdelemhez, amelyet Királyáért akart magára vállalni. Elköltözését tőlünk talán csak szegény, özvegy édesanyja siratja jobban, akinek a lelkészképesítő bizottság szept. 22-iki üléséből részvétét tolmácsolta, akit nagy gyászában vigasztaljon meg a királyok Királya. Testvérünk nyugodalmát áldja meg Isten. Emlékezetét mi, a Krisztusért harcolók, küzdelmeink közben híven fogjuk őrizni.

— **Farkasfalvi Farkas Géza** főiskolai gondnok a hét folyamán részt vett a kultuszminisztériumban tartott értekezleten, ahol *Karafiáth Jenő* kultuszminiszter elnöklete alatt a községi és felekezeti iskolák anyagi ügyeinek nagyfontosságú kérdéséről volt szó. Az értekezlet tárgyalásai reménységre jogosítanak fel. Vajha lenne ereje a hivatottaknak a felmerült kérdés megoldására.

— **A vizsgák hete.** Theológiánkon az elmúlt hét (Szept. 19—24.) a vizsgák jegyében telt el. *Alapvizsgára* állott 20 ifjú, közülök jelesen vizsgázott 1 Palumby Gyula, 2 jós, 11 elégséges eredményt ért el. Három hónap múlva javító vizsgára utasítottatott 1 tárgyból 3, 2 tárgyból szintén 3 ifju. — *Az első lelkészi vizsgára* 16 végzett hallgató jelentkezett. Jeles képesítést nyertek 6-an, u. m. Molnár Pál, Nagy Árpád, Simon József, Szomolnok Lajos, Tóth Ferenc és Tóth Lajos; jós bizonyítványt szereztek 5-en, elégségesen végeztek 5-en. — A második lelkészképesítő vizsgát tett 13 segédlelkész közül jeles oklevelet szerzett 5, u. m.: Csathó József, Ferencz Lajos, Gyüre Lajos, Sipos István, Szabó Lajos, 2 jós, 5 elégséges osztályzatot nyert, 1 vizsgázó 3 hónap múlva 1 tárgyból javító vizsgálatra utasítottatott.

— **A segédlelkészek kibocsátása.** Szept. 22-én Sárospatakon felemelő ünnepe volt a tiszáninneri egyházkerületnek, amikor *Farkas István* püspök nagy gyülekezet jelenlétében 16 ifju Timotheust bocsátott ki a Krisztus királyságának munkálására. Az ünnepség a következő rendben folyt le: 1. Fennálló ének. 2. Közének. 3. Fohász, bibliaolvasás: Mát. 9₃₅₋₃₈, imádság, tartotta dr. *Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző. 4. Igehirdetés az És. 6₈ alapján az Uri imával, végezte *Tóth Lajos* senior-segédlelkész. 5. dr. *Mátyás Ernő* theol. igazgató a kibocsátandó ifjakat átadva az egyházkerületnek, tartalmas beszédben tárta fel a lelképásztori nevelés nagy munkáját és fontosságát. 6. *Farkas István* püspök az II. Kor. 3₁₋₆ v. alapján tartott megárazó erejű bizonyosságtevessel serkentette az ifjakat nagy és szent munkájuk végzésére; beszéde lapunk első hasábjain olvasható. 7. A kibocsátott ifjak eskütétele. 8. Kézfogás. 9. A püspök megáldó imádsága. 10. Közének XC zs. 9. v.

— **Közgyűlés.** Az Alsözempléni Ref. Tanítóegyesület szeptember hó 12-én tartotta az ez évi rendes közgyűlését a sárospataki ref. főiskola kis áhítattermében. A gyűlés külsején nagyon megalátszott az idők mostohasága: a tagoknak csak a hatodrésze ha megjelent rajta. Belsőleg azonban értékes gyűlés volt: a résztvevők hitben, reménységben meggazdagodva, bizakodó lélekkel tértek meg utána a falusi rektóriákra. A vitéz Nyit-

ray Károly értékes és lendületes elnöki megnyitása után a közgyűlés néma főhajtással adózott az elhunyt Filep István györgyterelői tanító emlékének, majd meleg ovációban részesítette Károlyi János tarcali ig-tanítót 25 éves jubileuma alkalmából. — Nagy Sándor Béla lelkész Kálvin genfi iskolájáról, Somogyi Ida tanítónő a népművelésről, Angyal László tanító az új tantervről tartott értékes előadást.

— **Kitüntetett tanítók.** Zemplénnvármegye Iskolánkülső Népművelési Bizottsága, f. hó 20-án tartott közgyűlésén, több év óta folytatott nagy buzgóságú és nagy sikerű működésükért látta Nyitrai Károly hernádnémeti és Kató János lécsei tanítót 100—100 pengő jutalomban részesítette.

— **A vattai ref. egyházközség** szeptember hó 4 én 10 pályázó közül *Falucska Benjámint* poroszlói s. lelkészt választotta lelképásztorává. Szívesen köszöntjük.

— **A sárospataki ref. főiskola értesítője.** Augusztus elsejére megjelent a főiskola értesítője is, mely 193 oldalon tájékoztatja az érdeklődőket az elmúlt, rendkívül mozgalmas esztendőről. A rendes rovatok közül fel kell említeni az évnnyitó és évzáró beszédet s az 1931—32. isk. év nevezetes eseményeiről, köztük a jubileumi ünnepegekről beszámoló cikkeket. A Függelékben az angol nyelv és irodalom tanterve, Szabó Károly és Szabó Ernő székfoglalói olvashatók. A rendes rovatok közt óhajtható, hogy cím szerint is külön feltüntetődjön a gimn. tanári kar irodalmi és közéleti tevékenysége épügy, mint az akadémiai tanári karé (61—63), mert így elvész a „működő tanári testület” címzés alatt (86—90). Egyébiránt ez év eredményekben és tanulságokban egyképen gazdag volt. Az akadémián az I. félévben 95, a II. félévben 91 hallgató volt, a gimnáziumban vizsgát tett 402 rendes és 17+39 magántanuló. (Ezek közül 330+39 ref. vallású volt.) Bizony, a gimnáziumban már csak 7 cseh- és 7 román területi tanuló tanul. A zömét a kisbirtokos és a pap-tanító, tanár családok szolgáltatják a tanulóknak. Az évvégi érettségi jól sikerült, bár a szigorúság is megvolt: 2 kitüntetéssel, 3 jelesen, 6 jól érett mellett 16 érett lett és 5 javítóra utasított. A hittanhallgatók közül 16 alapvizsgás közül 1 jeles, 7 jó, 8 elégséges eredménnyel tette le a vizsgát. A nagy évben azonban nemcsak öröm (400 éves iskola, kitüntetések, dr. Vasady Béla egyet. m. tanári vizsgálója, Urbán Barna, Ujszászi Kálmán doktorátusa), hanem gyász is érte az iskolát (Révész püspök halála). Ez eredményes évről szól a három képpel díszített gazdag értesítő.

G. J.

HIVATALOS RÉSZ.

XIII. sz. Körlevél.

A felszentelendő lelkészekhez.

Az október 12-én, délután félhat órai kezdettel történő lelkésszenteléssel kapcsolatosan a következőket közlöm az illetékes Testvérekkel.

1. A felszentelendő lelkészek nevében az Igehirdetés végzésével: Szabó Zoltán gyakorlati theol. tanár testvérünket biztam meg.

2. Minden felszentelendő lelkész ünneplő papi, fekete ruhában és palástosán köteles megjelenni.

3. Gyülekezés a miskolci fiu reál-gimnázium tornacsarnokában lesz s a felszentelendők a Kossuth utcán végig vonulnak fel az Ur hajlékába.

4. A lelkésszentelés alkalmával, békeidőben egy darab császári aranyban állapította meg az egyházkerület intézőbizottsága a lelkésszentelési illetéket. Nehéz időkben én egy fillért sem kívánok e címen magam részére senkitől sem. Ellenben, a régi szokás tiszteletben tartásával rendellem, hogy minden felszentelendő lelkész 5, azaz öt pengőt küldjön be a püspöki titkár címére, még október 5 előtt. Én aztán intézkedni fogok, hogy az így befolyó összeg a lelkészözvegyek és árvák részére adományoztassék.

Testvéri köszöntéssel

Miskolc, 1932 szept. 20.

Farkas István
püspök.

A Miskolcon 1932 október 12-én délelőtt 11 órakor a Kossuth utcai templomban végbemenő egyházkerületi főjegyző és egyházkerületi főgondnok beiktatásának

ünnepi rendje:

1. Fennálló ének. 2. Nagynének. 3. Bibliaolvasás és ima. Tarja dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző. 4. Ref. Vegyeskar. 5. Kerületi főjegyző választás eredményének bejelentése és üdvözlése, Eskü tétele. 6. Püspök üdvözlő a kerületi főjegyzőt. 7. Kerületi főjegyző válasza. 8. Előterjesztés a felszentelendő lelkészek szentelésre bocsátásáról. 9. Püspök ismerteti az egyházkerületi főgondnoki állásra beadott szavazatok eredményét. Farkasfalvi Farkas Géza az esküt leteszi. 10. Püspök üdvözlő az egyházkerületi főgondnokot. 11. Kerületi főgondnok válasza a püspöknek s Urasztalától program beszédét megtartja. 12. Küldöttségek a helyszínen megállapított sorrendben üdvözlő a főgondnokot. 13. Az üdvözlő beszédekre egy beszédben ad választ az egyházkerületi főgondnok. 14. Himnusz. 15. Gyülekezeti ének.

A Miskolcon 1932 október 12-én délután fél 6 órakor a Kossuth utcai templomban végbemenő lelkésszentelés

ünnepi rendje:

1. Fennálló ének. 2. Nagynének. 3. Bibliaolvasás és imádság. 4. Közének. 5. Igehirdetés és ima. 6. Adakozásra való felhívás. 7. Ref. Vegyeskar. 8. Püspök imája az Urasztalánál. 9. Püspök szertartási beszéde. 10. A felszentelendők bemutatása és felesketése. 11. Felszentelés: a) felszentelendők éneke. b) püspök lelkésszentelő kibocsátó imádsága. c) a püspök és az esperesek megáldják a felszentelteteket. d) egyházkerület nevében a főgondnok köszönti a felszentelteteket. 12. Ref. Vegyeskar. 13. Püspök könyörgése az anyaszentegyházért. 14. Püspök megáldja a gyülekezetet. 15. Himnusz. 16. Gyülekezeti ének.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNEI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA Megegyezés szerint.</p>
---	---	---

TARTALOM. *Nádházy Bertalan*: Krisztus királysága a társadalomban. — *Szentmártoni Dániel*: A felsőborsodi egyházmegye közgyűlése. — *Kövér Pál*: A felsőborsodi egyházmegye tanügyi bizottságának gyűlése. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Krisztus királysága a társadalomban.

Lillafüred-Szentléleki konferenciái előadás-töredék.

Szívem teljességéből köszöntöm a diósgyőri gyülekezet nevében is, a mi egyházunk földrajzi területén letelepedett konferenciázó atyafiakat. Krisztus királyi jogara uralkodjék itt is mifelettünk; az a szent jogar, amelyik nem pallos, hanem az irgalomnak örökkévalóságra mutató drága jelvénye. Ezek a zárda romok sokat mondhatnának erről az irgalomról, ha kiszabadíthatnók a kövekbe zárt bűnbánó imádságokat és feltűzsedhetnek előttünk az itt elpergett vezeklő-könnyek fényessége.

De hadd beszéljen hozzánk a Biblia: ebben minden benne van, ami nekünk fontos és szükséges. És ha a kövek kiáltását nem hallanók is, ez a könyv úgy beszél, hogy, akiknek van fülük a hallásra, hallják. Nem „tudományos“ könyv. Nem történelmi, nem bölcsészeti, nem fizikai, nem társadalomtudományi könyv. Mégis mindenik. És mindeniknél több. Benne van az ember története és népek története. Benne van minden bölcsesség, az is, amely minden értelmet felülhalad. Az egek beszélnek ebből az Írásból és Isten kérdez — mint Jóbnaál — ebben az Írásban. Látjuk a magános emberpárt és előttünk szakad ki forrásából az emberiség folyama és özönlük szét a földön, ahogyan az Úr elrendelte, hogy betöltsék a földet. Törzsek menetelnek az ősatyák vezetése mellett. Nemzetek sűrűsödnek bírák és királyok uralma alatt. Rabszolgák seregei jajgatnak, rabszolgatartók lakomáznak. Gyöngék siráma zokog végeszakadatlan, mint mindig folyó patak hangja, erősek káromlása zúg, mint önmagát is őröl malomkövek zakatolása „Előkelők“ feszelegnek, „tömegemberek“ léptei porzanak bele a sírba. Szóval: az emberi társadalom benne hullámszik a Bibliában.

Szentkönyvünk fénye mellett megvizsgálhatnók a társadalmi csoportok természetét, jellemét, az intézményeket, a törvényeket. Tanulmányozhatnók az egysesek viszonyát egymáshoz s a közöshöz.

Kedves megbízatásom annak a társadalomnak felmutatása, amelyikben Krisztus a király.

A társadalom olyan épület, amelyikbe sokféle formába van az anyag beépítve. Itt van ez a rom. Kövek, téglák, mész, homok; mindezt összefogja a malter. Ahol meglazult az összefogó erő, csöndes éjszakákon, vagy viharos időkben, szinte észrevétlenül omlottak le a kövek. Rommá lett az épület.

A mi magyar társadalmunkat is példázza ez a zárda-rom.

I Külső különbségek: Koldusok, szegények, tehetősök, jómóduak, gazdagok, cimesek és cimenküliek. Ezek jóformán mind gyűlölködve nézik egymást s az egybefogott kezek egymástól szakadoznak.

II. Szellemi különbségek: Tanulatlanok, jól-műveltek, tanultak, magas képzettségűek. Nem értik meg egymást. A két szélső kategória sokszor egyformán gógös „tudományára“. Szinte sehol nem találkoznak össze. Vagyha mégis: végigmérik egymást.

III. Politikai különbségek: Hazafias, álhazafi, világpolgár. Kölcsönös türelmetlenséggel emésztik életüket.

IV. Lelkiségbeli különbségek: Vallástalanok, közömbösek, ingadozó hitűek, bigottak, vallásosak. A gúny mérgezett töreit mártogatják egymás szívébe és a vallásosak szívébe.

Általában — ezt Weisz István állapítja meg — hazug a társadalmunk. Hazug külső és belső jelenségeiben.

Ezt a végzetes zűrzavart ugyan ki hozhatja összhangba? Törvény? A hazug társadalom éllemesei kijátsszák. Megszűrik a szunyogot, elnyelik a tevét. Erőszak? A hazugság páholyaiban ülök elfordítják maguktól. Jobb, hogy egy ember vesszen el, semhogy az egész nép

Olyan hatalomra van szükségünk, amely az egész társadalom belső világát megváltoztatja. Hogy ne felagatott virágok és gyümölcsök legyenek a társadalom karácsonyfáján, hanem tavaszi duzzadás bontsa ki a szirmokat és nyári napsütés telítse éretté a gyümölcsöt.

Királyra áhítozik az istenfianak megjelenését

váro társadalom. Krisztus királysága építi szent templommá a romokat.

Ennek a királyságnak határai az örökkévalóságba simulnak el. Jóllehet itt a földön is ismer istenrendelte határokat, melyeket az a könnycsepp fog egybe, amely Jeruzsálem veszte miatt ott ragyog a Krisztus-király Isten felé néző szemén.

Törvényei égiek, de a földön is áldott korlátok s azokból egy jóta sem változhatik meg.

Anyagi tekintetben: szegények mindenkor lesznek tiveletek, de nyomorgókat nem formál. Az egy Lázárnak sebeit is azért nyalják a kutyák s azért nem jut neki még morzsa sem, mert a gazdag, a Sátán szolgája. Szellemi vonatkozásban: Péter, a közönséges, irástudatlan ember és Pál, a tanult farizeus, jól értik egymást a Király bölcsességén keresztül. A politikai módszerek: ami a császáré — a császáré, ami az Istené — az Istené. Az Isten imádása: lélekben és igazságban való imádás.

Krisztus királyságának seregei ott menetelnek a keskeny úton s bár lábaik alatt még porzik a föld, szívük az örökkévaló hajlékokban veri az Istent-dicsőítő halleluját.

Ahol Krisztus a király, ott munkában feszülnek az izmok és égnek a sejtek, mert a föld várja, hogy végezés szerint, uralma alá hajtja az ember. Az ő királyságában a napi tízpénzt — a minimumot — az is megkapja, aki az aláhanyatló nap idején kapott csak munkát . . .

És mindez nem illúzió, nem délibáb, hanem a legrealisabb valóság, mert az Ő alattvalóinak mindenek megadátanak.

Akik királyuknak vallják a Krisztust, ma is tudnak várni és megadással vannak az Ur szabadságáig. Ott vannak, ahol tűrni kell, ahol vigasztalni kell, ahol segíteni kell. De nincsenek ott, ahol fogcsikorgatással nélkülöznek, ahol izgatnak, ahol egymás elől kaparnak, ahol tülekednek.

Krisztus királyi jogara az égfelé mutat és hálaadó szemekkel odanéznek és onnan várják a szabadulást az Ő alattvalói.

Nádházy Bertalan.

A felsőborsodi egyházmegye közgyűlése.

Egyházmegyénk közgyűlése szeptember hó 20-án tartatott meg Sajószentpéteren. Csaknem teljes számban megjelentek úgy a lelkészek, mint a világiak, sőt a tanítótestület és a gyülekezetek is szokatlan szép számban voltak képviselve. Megnyugtató jele ez annak, hogy egyházmegyénk területén a mai nehéz időkben sem lankadt meg az anyaszentegyház dolgai iránti meleg érdeklődés s a nagyfokú szegénységen felül tud emelkedni az összetartozandóság érzete, de meg a közös célokért való együttes munkálkodás vágya!

Egy bensőséges istentisztelet előzte meg most is tanácskozásainkat, melyen Csernyi Zoltán barcikai lelkésztestvérünk imádkozott és hirdette az ígét alkalomszerűen és lélekemelő buzgósággal.

Majd Zsóry György e.-m. gondnok szép megnyitó beszéde és Elek József esperes mélyenjáró esperesi jelentése gyönyörködtette lelkeinket.

Ugy a gondnoki megnyitót, mint az esperesi jelentést köszönettel vettük tudomásul s mint egyházmegyénk történetének egy-egy értékes darabját megörökítjük jegyzőkönyvünkben. Elnökségünk előterjesztései kapcsán osztatlan örömmel s a nagy dolgokra hivatott lelkes vezért megillető tisztelettel üdvözöljük egyházkerületünk új főgondnokát Farkasfalvi Farkas Géza ömértóságát s ugyancsak melegen köszöntjük egyházkerületünk új főjegyzőjét: dr. Enyedy Andort és az alsóborsodi testvéregyházmegye új esperesét: Pósa Pétert, e méltó kitüntetésben részesült lelkésztestvéreinket. Öszinte részvétellel osztozunk az abauji e. megye gyászában s egy a kegyeletünk szerény virágából font koszorút helyezünk el mi is arra a frissen hantolt sirra, amelyben oly sok tisztességgel és példás hűséggel megfutott földi pályája után nagynevű s haló poraiban is áldott emlékü esperesük: Cziáky Endre alussza immár örök álmát. A közelmúltban elhunyt Orosz László mályinkai és Jakab István lászlófalvai lelkésztestvéreink emlékét kegyelettel örökítjük meg s küzdelmekkel és megpróbáltatásokkal teljes lelkési pályájuk után csendes pihenést kívánunk nekik a sir ölén!

Jól esett hallanunk az esperesi jelentésből, hogy Püspök urunk ömértósága a mi egyházmegyénket tünteti ki első látogatásával s október hó 16-tól kezdődőleg fogja bejárni a sajó- és bánvölgyi gyülekezeteinket. Szeretettel, bizalommal várjuk közénk érkezését. Alvó lelkek ébredését, csüggedők kítartásra, győzelemre acélozását várjuk megjelenésétől!

A papi főjegyző lemondását, aki immár 25 év óta látja el az al- és főjegyzői teendőket egyházmegyénkben, felhozott komoly indokai dacára sem fogadta el közgyűlésünk s az egyhangu bizalomról tanuszkodó szíves marasztalás előtt kénytelen volt meghajolni.

Gyűlvészy István edelényi lelkészt a papi tanácsbírói tisztébe, Bencs Lajos ormospusztai hitoktató s. lelkészt a sajlószőlőfalvai lelkési-, Bocsó Margit okleveles tanítónőt a sajkazai II-od tanítói állásba jöreménységgel beerősítettük.

Kerületi képviselőktől az elnökségen kívül: Bartha Gyula, Lőkös Sándor, Hubay Mihály papi, Bónis Aladár, Bárczay László, Szathmáry K. Pál világi tanácsbírák küldettek ki.

Kövér Pál missziói előadó és Pozsga József tanügyi bizottsági elnök jelentését megnyugvással vettük tudomásul. Az egyetemes konvent rendelkezési értelmében a tankötelesek három izbeni osztályozását s az iskolai terhek megállapítása céljából leküldött kérdőívek pontos kiöltését kötelezőleg kimondottuk. A stóla kérdés megbolygatása szerintünk most nem időszerű! A damaki egyház tagjainak immár tengeri kigyóvá fejlődött botrányos templomi székperét a szabad székhasználat elrendelésével kívánjuk megoldani.

Felterjesztést intéztünk a főt. egyházkerületre aziránt, hogy Szügyi László szilvásváradai tanító s az e.-megyei tanítótestület érdemes elnöke az igazgató tanítói címmel jutalmaztassék.

Illesse e helyen is elismerés a sajkószentpé-

teri egyház lelkipásztorát és előljáróit a szives és figyelmes vendéglátásért, valamint Illés Andor ottani pénzügyi főtanácsost hittestvéri szeretetből fakadt áldozatkészségéért. *Szentmártoni Dániel* e. m. főjegyző.

A felsőborsodi egyházmegye tanügyi bizottságának gyűlése.

Gyűlésünk 1932 szept. 14-én, Sajószentpéteren folyt le Pozsga József lelkész és Szepessy Gyula főszolgabíró elnöklete alatt. A gyűlés tárgyai egyházmegyénk iskoláinak 1931/32. évi szemle- és anyagi állapotáról beszámoló elnöki jelentés, a vonatkozó javaslatok és az esetleges indítványok voltak.

Pozsga József, a tanügyi bizottság lelkészi elnöke jelentésében meleg szeretettel emlékezett meg Eperjessy Béla sajószentpéteri ig. tanító 25 éves tanítói jubileumáról. Mint örvendetes jelentéget említette fel iskolafenntartó egyházainknak a súlyos gazdasági helyzet és a mostoha kulturpolitika ellenére is iskoláikhoz való meghatározó hűségű ragaszkodását. Ennek ékes bizonyossága, hogy a meszesi egyház ujonnan létesített állami iskola mellett is fenntartotta ref. iskoláját — melyben a lelkész tanított kitűnő eredménnyel —, Rakacszend pedig iskolaépületet emelt. Tanítóink is fokozott buzgalommal forgolódtak a népnevelés terén. Erre mutat az a körülmény, hogy 66 iskola közül 34-ben kitűnő, 16-ban jeles az eredmény. Ismertette a ref. népiskolai tanterv kiadása helyett az állami tantervhez csatolandó utasítás és pótlás összeállítását és kibocsátását elhatározó, valamint az 1932/33. tanévtől kezdődőleg a növendékek háromszori osztályzására vonatkozó konventi rendeleteket; a sajószentpéteri állami iskolában meghonosított keresztvetés és katolikus imádkozás kiküszöbölése érdekében történt felterjesztésünk kívánatos következményeként e felekezeti tulbuzgóságra valló szokás kiküszöbölését; az iskolalátogatói jelentések kapcsán a különböző hiányok pótlásának, felmerült esetekre tekintettel megfelelő rendszabályok alkalmazásának, a szórványokról szóló pontos és részletes kimutatások készítésének szükségességét. Örömeinek adott kifejezést, hogy régi kívánásának megfelelőleg ez idén már kiszállott az iskolalátogatóság Őzd egyik szórványába, a vallástanításban szép eredményt felmutatott Bolyok-Vasvárra. Az állami, községi, társulati, polgári iskoláknál elért eredmények feltüntetése után megnevezte az iskolai célra történt adakozókat és adakozásokat. Kiemelendőnek tartjuk ezek sorából a főméltóságú Kormányzó úr 300 P-s és a Konvent 650 P-s Tornaszentjakab részére történő adományát. Ezenkívül a Konvent Rakacszendnek 500 P-t, Nekézsenynek Bíró Pál orsz. gyűl. képviselő 120 P értékű könyvet, Szilvásváradnak és Nagyvisnyónak örgróf Pallavicini Alfonz 20—20 m³ fát és mindkét helyen szegény gyermekeknek ruhát ajándékozott. Adakoztak még Osváth Lajos mérnök, a tanfelügyelőség és Nagy Sándor s. lelkész.

Tanügyi bizottság a minden lényeges moz-

zanatra kiterjedő, gondos, értékes jelentésért hála-köszönetét nyilvánította s a vonatkozó javaslatokat magáévá téve, illetékes helyre felterjeszténi határozta. Felterjesztette az e. m.-hez Kövér Pál azon indítványát is, mely szerint az iskolalátogatók utasításának a leányegyházakban istentiszteletek tartására s úgy itt, mint az anyaszentegyházakban a lehetőség szerint ifjúsági vagy leányegyesületi összejövetelek lefolytatására. Ugyanigy cselekedett Nagy Sándornak a sajószentpéteri állami elemi iskolánál órabeosztó módosítására vonatkozó indítványával.

Kövér Pál,
tan. biz.-i jegyző.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Molnár Ferenc

Szept. hó 21-én hosszas szenvedés után meghalt *Molnár Ferenc* butcsui lelkész, a beregi egyházmegye sok reménységre jogosító esperese 47 éves korában. Ifjui életerejére nem tudott megbirkózni a rája súlyosodott kórok tömegével; itt hagyta gyülekezetét és az egyházmegye kormányát. Hű pástör volt. Emlékezete maradjon áldásban közöttünk.

Tomory Pál

paszabi ref. lelkész szept. hó 24-én, 61 éves korában elhunyt. Benne egy ritka derék embert veszített a társadalom, a pataki főiskola talán leghüségesebb fiát, aki mindig vissza-visszatért az Alma Materhez, amikor csak arra alkalom kínálkozott. Egyháza érdekeit szíven viselte s annak érdekeiért semmiféle munkától és fáradságtól nem riadt vissza. A gyászjelentések nagyítása vele szemben nem túlzás: a legjobb férj, a legjobb apa, nagyapa, rokon és barát volt, akinek elhunytja igen nagy és széleskörű részvétet váltott ki s koporsóját bőven áztatta a szeretet és megbecsülés könnye.

— **Az emlékezés aranyaszavai** hangzottak el a dunántúli egyházkerület szept. 20-iki őszi közgyűlésén *Dr. Balogh Jenő* egyházkerületi főgondnok ajkairól b. e. *Dr. Révész Kálmán* tiszáninneri egyházkerületi v. püspökünk elhunytával kapcsolatban. „Fájdalommal kell megemlékeznem — mondotta dr. Balogh Jenő főgondnok — ifjkoromtól fogva kedves barátomnak, teológiai karunk egyik jeles tanárának, főtiszteletű Révész Kálmán püspök ur Öméltóságának elhunytáról. Evtizedek előtt berlini egyetemi hallgatók voltunk, vele együtt közügyben végzett együttes munka befejezése után Révész barátom — minden előzmény nélkül — azzal a jóslásával lepett meg: „meglásd, a jövő század református zsinatában egymás mellett lesz a székünk.“ Amikor a most folyó református zsinat egy ülésben mindkettőnket egyszerre választott alelnökkévé, meglepetéssel emlékeztem vissza a régen csak kedves tréfának vett jóslatra, éppen olyan fájdalommal töltött azután el, hogy a súlyos betegség őt, e választás után már szobájához és íróasztalához kötötte. Most, amikor ő előrement, az érdemtelen társ pedig egyelőre itt maradt, szeretettel és hűséggel ujitom fel az ő nemes, kedves, vonzó egyéniségének emlékezetét“.

— **Országos érdeklődés fordul** egyházkerületünknek okt. hó 12 én megnyíló közgyűlése felé, amely ünnepélyesen iktatja majd be főgondnoki székébe *Farkasfalvi Farkas Géza* megválasztott egyházkerületi főgondnokot.

— **Dr. Ravasz László 50 éves.** Szept. 29 én lett ötven éves Dr. *Ravasz László* püspök. A napilapok is, nagy elismeréssel méltányolva az ünnepeket sokoldalú szolgálatait, megemlékeztek erről a születésnapjának évfordulóról. Mi Istenünk további áldó kegyelmébe ajánljuk az Ő felszentelt szolgájának életét és működését.

— **A vallásánári vizsgán,** amely Sárospatakon *Farkas István* püspök elnöklete alatt Dr. *Kovács J. István* konventi megbízott jelenlétében tartott, hárman vizsgáztak: *Kovács Olga* (Debrecen), *Szelezky Olga* (Budapest) és *Thuróczy László* (Békés) jó képesítéssel.

— **Adomány.** Dr. *Kun Zoltán* ny. főiskolai orvos a főiskolai könyvtárnak mintegy 60 orvosi könyvet adományozott. Illesse elismerés érte!

— **A stóla-kérdés a dunántuli egyházkerület lelkészértelvezetén.** A dunántuli e. kerület lelkészértelvezetén *Medgyasszay Vince* kormányfőtanácsos, egyházker. főjegyző tartott a stóla-kérdésről nagyon érdekes és alapos előadást. A kérdéshez hozzászóltak *Győry Elemér*, *Németh Károly*, *Fülöp József*, *Miklós Géza*, *Szücs József*, *Bakó Lajos*, *Végh János*, akik mind az előadó nézetéhez csatlakoztak, amely szerint a stólaügyben való egyetemes intézkedést nem tartják időszerűnek.

— **Tisztújítás.** A máramaros—ugocsai ref. egyházmegeyében a napokban folyt le a tisztújítás az egyházmegeyei tisztviselőkre. Esperesnek: *Biki Berenc*, gondnoknak: *Nagy Iday Ferenc* egyhangulag választott meg.

— **Miskolcon a tanuló-jóléti bizottság** az 1931/32. iskolai évben tandíj és beírási segélyt nyújtott: 137 P, állandó tanulmányi segélyt: 230 P, alkalmi segélyt: 150 P értékben; a Prot. Diákmenzának befizetett 400 pengőt. A pénzsegélyek összege: 917 P volt.

— **Érdekes konferencia** lesz okt. 4-én Budapesten a faszori ev. lelkészi kör gyülekezeti termében. Az orvosi és lelkészi hivatásmunka kapcsolatainak ápolását és kimélyítését célozzák. Egyik előadó lesz *Dr. Vasady Béla* theol. tanár, aki „A rendszeres kísérleti önmegfigyelés módszerével dolgozó valláslelektani iskola jelentősége és eddigi eredményei” címen tart előadást.

— **A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete** 1932 október hó 8-án, a Pataki Főiskola ünneplése céljából „Emlékestélyt” rendez a következő programmal: 1. Magyar Hírszekegy. Éneklük az összes megjelentek. 2. Imádkozik dr. *Tóth Pál* szigetszentmiklósi ref. lelkész, egyesületi tag. 3. Elnöki megnyitó. Mondja: dr. *Panka Károly* országgyűlési könyvtárigazgató, egyesületi elnök. 4. Porszemek a pataki főiskola ötödik évszázadának kulturprogramjához. Ünnepi beszéd. Tartja: dr. *Finkey Ferenc* a M. T. Akadémia r. tagja, kir. kuriai tanácselnök, az Egyesület társelnöke. 5. Novella. Irta és felolvassa: *Komáromi*

János a Kisfaludy- és a Petőfi Társaság tagja, egyesületi alelnök. 6. Himnusz. Éneklük az összes megjelentek.

— **Kálvin-szövetségi közgyűlés.** Az Alsóborsondi Egyházmegeyei Kálvin-szövetség szept. 20-án tartotta évi közgyűlését Miskolcon. Pósa Péter esperes és Gálffy Ignác elnöklésével. Pósa Péter megnyitó áhitata és üdvözlő szavai után dr. *Hegyaljai Kiss Géza* olvasta fel jelentését a szövetség évi munkájáról. Szakács Pál sályi lelkész bevezető előadása nyomán eszmecsere következett a református öntudat hiányairól. A termékenyítő hatásokban gazdag közgyűlést *Nádházy Bertalan* imája zárta be.

— **Felméry Albert** aszalói lelkész előfizetési felhívást bocsátott ki. „A lélek mondanivalója” címen akar megfelelő előfizető jelentkezése esetén egy könyvet kiadni, mely 21 egyházi beszédet és 10 egyéb, tehát nem vallásos tárgyú beszédet, előadást, cikket tartalmaz. A kötet ára előjegyzésben 3-50 P.

— **Uj korszak kezdődik a Magyar Református Törökmisszió életében.** Két éve dolgozik bulgáriai törökök között *Döbrössy Lajos* református lelkész. A világgazdasági helyzet rettenetes sulya ránehezedik erre a kisdied munkára is és a misszióárius pénzátutalási nehézségek miatt csaknem az éhezés szélére sodródott. Aratni, kapálni, kaszálni ment, hogy életét fenntarthassa Most, hogy többé ilyen lehetetlen helyzetbe ne jussunk, a református egyház gondosabban utána néz ennek a nagyjelentőségű munkának. Csakhamar új vezér és az új vezérrel az egész magyar református egyház kerül a magyar török misszió élére. Sereg nélkül azonban a legjobb vezér is csatát vesz, azért kell, hogy minden öntudatos református szívvel lélekkel, hittel, szeretettel, áldozatkészséggel odaálljon a magyar külmiszió kibontott zászlaja alá. A seregtoborzás még ezen a télen megkezdődik, fogadják a verbunkost gyülekezeteink felelőségteljes szeretettel.

HIVATALOS RÉSZ.

Értesítés. Folyó hó 20-án Szikszón, tartott őszi egyházmegeyei közgyűlésünk határozatából kifolyólag értesitem az abauji egyházak presbitériumait, hogy közgyűlésünk szavazást rendelt el: a. esperesre, b. gondnokra, c. világi főjegyzőre, d. két lelkészi tanácsbíróra. A szavazatok egy borítékban („szavazat” felirással) küldendők október 24-ig az esperesi hivatalba, Abaujszántóra.

Ez értesítéssel kapcsolatban, megboldogult esperesünk szellemében, mintegy öröksége képpen, de meg a magam őszinte meggyőződéséből is — arra kérem lelkésztestvéreimet: sziveskedjenek presbitériumaikat informálni, hogy a tervszerű felkészültséggel szemben az esperességre nem reflektálok. (II. Korinthus 5₁₀)

Abaujszántó, 1932. évi szeptember hó 21-én.

Testvéri szeretettel
Medgyasszay András
h. esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkeszek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó</p> <p>MARTON JÁNOS Főmunkatársak</p> <p>Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. *Dr. Finkey Ferenc*: Porszemek a pataki főiskola ötödik évszázadának kulturprogramjához. (Vége köv.)
— *Kovács István*: Az abauji egyházmegye őszi közgyűlése. — *N. B.*: Alsóborsod közgyűlése. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Porszemek a pataki főiskola ötödik évszázadának kulturprogramjához.

(Részletek dr. Finkey Ferencnek a Pataki Diákok Országos Szövetségének budapesti fiókja által Budapestben 1932 okt 8-án rendezett emlékestélyen mondott beszédéből.)

A múlt év szept. 30-án és okt. 1., 2. napjain lezajlott lélekemelő jubiláris ünnepekből, melyeknek részletes leírását most már nyomtatásban is élvezhetjük, a sok gyönyörű alkalmi beszédén kívül, melyeknek koronáját az én egyéni megítélésem szerint *Dókus Ernő* főgondnok urnak, a mi 80 éves agg Patriarchánknak, csodálatos frissességgel és energiával elkészített és előadott ünnepi beszéde az egyh. kerületi közgyűlésen és *Janka Károly* egyházi gondnok urnak a nagytemplomban elmondott tömör és megragadó predikációja képezte, — ezeken és a többi szép beszédeken kívül engemet különösen három mozzanat hatott meg és keltett bennem boldog, áhítatos érzéseket:

a történelmi felvonulás,

a Harsányi Zsolt „Patak lelke“ c. alkalmi játékának előadása és utána a tápintézet helyiségében a 600 öreg diák közös vacsorája,

végül a három új szobor leleplezése az iskola-kertben, köztük különösen a Lorántfy Zsuzsanna remek szobrának a felállítása.

Mindhárom jelenség szemmel láthatóan és kézzelfoghatóan érzékeltette előttünk azt a három nagy eszmét, a pataki főiskola három jellegét, amit az 1860-iki háromszázados jubileum ismeretes transparentje így fejezett ki:

Három fáklyám ég:

Hit, haza, embeisésg!

Ugy a látványos és elragadóan szép történelmi felvonulásból, mint a Harsányi Zsolt nagy-szerű történelmi színjátékából szívbemarkolóan tárul elénk a *hithűség, a hazaszeretet és a puritán tiszta erkölcs*, ez a mi pataki szentháromságunk. De ez a három nagy eszme beszél hozzánk a három új szobor: a Lorántfy Zsuzsanna fejedelemasszony gyönyörű, magasztos alakjáról, a Kazinczy Lajos,

a 49-iki tizennegyedik vértanu bátor szemeiből és a szent Öreg, Kazinczy Ferenc finom metszésű ércakjairól.

A *vallásos szellem* ápolása, ami mindenkor elemi kötelessége volt egy felekezeti intézetnek, a mai felfordult világban, a keleti vörös rém, az atheismust terjesztő szovjet ijesztően népszerű propagandájával szemben, illetőleg ennek ellensúlyozásául, legelső és lélekszerinti kötelessége legyen főiskolánk előjáróságának és tanári karának. Ha nem akarjuk, hogy az európai kulturából kő kövön ne maradjon, itt az ideje, hogy a hazai egyházak ne egymás ellen torzsalkodjanak, hanem kezefogva igyekezzenek felvértezni a mai és a jövődi fiatalság, az újabb és újabb generációk lelkét a vörös agrémek ellenében. Főiskolánk, mely mindig vezető szerepet vitt a vallásos szellem ápolásában, az új században is ennek legyen zászlóvivője. A vallási közönyösséget, az indifferentismust igyekezzünk kiirtani ifjúságunk gondolatvilágából, de épügy kerüljük a vakbuzgóságot, a felekezeti elfogultságot, a más felekezeten lévők lekicsinylését vagy gunyolását. Mindkét túlzás se-kélyes lélekre, alacsonyabb gondolkodásra vall, amitől meg kell menteni ifjúságunkat. A pataki főiskola maradjon és legyen az ötödik évszázadában is a hamisítatlan, buzgó református szellem, az ideálisan liberális, a felekezeti békességet hirdető, egymást testvériesen megbecsülő elfogulatlan egyházi emberek és egyházas szellemű világi férfiak nevelő iskolája.

(Vége köv.)

Az abauji egyházmegye őszi közgyűlése.

Szeptember hó 20. napján Szikszón tartotta egyházmegyénk őszi rendes közgyűlését. Lelkeszeink egy részét a mostani nehéz idők gondja akadályozta a megjelenésben.

Medgyasszay András helyettes esperes gyönyörű imádságban emelte a lelkeket a nagykegyelmű Istenhez, amelyben az ő segedelméért könyörögve, áldozott nagy nevű esperesünk, Cziáky Endre emlékeztének is. Az imádság jegyzőköny-

vünkben is megörökítették. Ennek elhangzása után Farkasfalvi Farkas Géza egyházmegyei gondnok mondotta el egyházunk lángoló szeretetéről tanuskodó, utolsó gyűlés-megnyitó beszédét, amelyben megható szavakkal emlékezett meg egyházmegyénk halottairól: Cziáky Endre esperesről, Papp József tanácsbíróról és dr. Lehóczky Béla egyházmegyei ügyésztől.

Frenczel Bertalan tanácsbíró a közgyűléshez intézett levelében 25 évi hivataloskodás után, gyöngülő ereje miatt és a központtól való nagy távolság miatt lemondott tanácsbírói állásáról. Sajnálattal gondolunk arra, hogy őt nélkülözni leszünk kénytelenek közügyeink zöld asztalánál, de figyelembe véve a fontos érveket, a lemondást elfogadtuk, de hogy sokoldalú tevékenységét és érdemeit csak némiképen is megjutalmazzuk, őt örökös tiszteletbeli tanácsbíróknak választottuk meg. Az isteni kegyelem pedig legyen felette oltalom és paizs, hogy mint hű pásztor még sokáig szolgálja a legfőbb Pásztort.

Jóleső örömmel jegyeztük fel azoknak neveit, akik nagy emlékü esperesünk, Cziáky Endre halála alkalmából részvét soraikkal keresték fel egyházmegyénket.

Halottaink emlékezetét e sorok írója öröközte meg jegyzőkönyvünkben, amelyet a közgyűlés elfogadott és egy percig tartó felállással szentelt meg.

A szavazatbontó bizottság jelentése szerint a megüresedett egyik világi tanácsbírói és lelkeszi aljegyzői állásokra, a gyülekezetek nagy többsége dr. Idrányi Béla világi főjegyzőt, illetve Fóris János abaújkéri lelkeszt választotta meg. A közgyűlés a megválasztottakat bizalommal és szeretettel erősíti be hivatalukba, Isten áldását kérve munkálkodásukra.

Az egyházmegyei ügyészi állás dr. Lehóczky Béla halálával megüresedvén, közgyűlés teljes egyhangúsággal dr. Szilva Ferenc forróencsi ügyvédet választja meg erre a fontos bizalmi állásra. A megüresedett esperesi, egyházmegyei gondnoki, világi főjegyzői, lelkeszi tanácsbírói állásokra elrendeli a közgyűlés a szavazát október 20-iki határidővel.

Az őszi egyházkerületi közgyűlésre kiküldetnek: Medgyasszay András helyettes esperes, Téglássy András helyettes gondnok, Hörcsik Lajos, Farkas Elek, Makay Kálmán, Tolnay Gyula, dr. Bárczay Lajos, gróf Vay Arthur tanácsbírák.

Nagy lelki örömmel jegyezzük fel Duszik Lajos hegyaljai evang. főesperesnek a Tályán tartott egyházmegyei közgyűlésen elhangzott alábbi szavait: „Mondja ki a közgyűlés, hogy a református testvéregyházzal mindenütt a legteljesebb atyafiságos szeretetben kíván élni; mint ilyen a testvér ref. egyházzal szemben reverzálist nem követel, áttérést nem szorgalmaz, ennek megfelelő válaszát a testvériség, a szeretet lelkével ihletett ref. egyháztól bizakodó szívvel várja.“ Közgyűlésünk meleg testvéri szeretettel fogadja ezeket a szavakat, amelyek a mai nehéz időkben a protestáns egyházak ellen megindult és folytatott veszedelmes támadások és bántalmak idején az össze-

fogás, az együtt érzés és az együtt cselekvés gondolatának szükségérzetét ébresztik fel a lelkünkben. Az indítványt közgyűlési határozatunkkal az egyházkerületi közgyűlésre is felterjesztettük.

Az egyetemes Konventnek a lelkeszi nyugdíjárulék havonkénti fizetésére vonatkozó határozatát örömmel üdvözöljük.

A stólaty rendezését a mai nehéz és nyomasztó viszonyok között nem tartjuk sem időszereinek, sem megvalósíthatónak s az egyházkerületi közgyűlés útján kérjük az egyetemes Konventet, hogy ezt a nagy anyagi érdekeket érintő kérdés tárgyalását alkalmasabb idők bekövetkeztéig hallassza el.

A tavaszi egyházlátogatásról úgy intézkedett a közgyűlés, hogy mivel a múlt évben csak a beküldött iratokat vizsgálták meg az egyházlátogatók, most ugyanabba a látogatási körbe menve tartsanak vizsgálatot az egyházak minden dolgaiban.

Egyetemes konvent folyó évben tartott ülésében a nehéz gazdasági viszonyok között már súlyos adóssággal megterhelt egyházak helyzetével foglalkozott s azt a határozatot közli az ilyen egyházakkal, hogy a Földteherrendező Országos Bizottság alkalmat ad arra, hogy kérjék a földteherrendezési eljárásba bekapcsolódásukat s kötvényre vehetnek fel kölcsönt, ha telekkönyvi biztosítékot nyújtanak, vagyis a kölcsön összege az egyházi birtokokra rátábláztatik. Sürgős esetekben, presbiteri és közgyűlési jegyzőkönyvi határozat beterjesztése mellett az egyházmegyei, illetve egyházkerületi elnökség adhat ideiglenes jóváhagyást a kölcsön felvételére.

A tanügyi bizottság elnökének, Medgyasszay Andrásnak nagy gonddal és szakismerettel összeállított s beterjesztett jelentését, az abban foglalt indítványok elfogadásával, elismeréssel vette tudomásul a közgyűlés.

Több kisebb, nagyobb, helyiérdekű tárgyak elintézése után közgyűlésünk utolsó tárgya egyházmegyei gondnokunknak, Farkasfalvi Farkas Géának lemondása volt, akitől az alább következő sorokban vettünk búcsút:

Szeretett egyházmegyei gondnokunk, Farkasfalvi Farkas Géza, gondnoki tisztségéről lemondott. A tiszáninneri református egyházkerület egyhangú bizalmának megnyilatkozásában Isten szólt neki; hogy közöttünk való szép méltóságát elhagyva, egyházkerületünk legmagasabb és legdíszesebb trónusát, a világi főgondnoki méltóságot foglalja el. Mi pedig alázatos szívvel hajlunk meg az isteni akarát előtt és búcsút veszünk tőle!... Ez a búcsú azonban nem fáj, nem szomorít, mert érezzük, tudjuk, hogy az a szív, amely 5 esztendő lefolyása alatt úgy összeforrott a miénkkel, nem hagy el minket, nem szűnt meg a miénk lenni, nem szűnt meg érettünk dobogni, miénk lesz az azután is, velünk és érettünk fog érezni a legdíszesebb méltóságban is.

Ebben a boldog hitben, ezekkel az érzelmeikkel fogadja el egyházmegyei közgyűlésünk szeretett gondnokának, Farkasfalvi Farkas Géának lemondását, soha meg nem szűnő háláját nyilván-

nítva azért a szeretetért, amellyel minket szeretett, azért a sok-sok jóért, amelyet velünk, érettünk tett; a sok és nagy fáradságért, amellyel szegény egyházaink templomait és iskoláit építette, amellyel szegény özvegyeink és árváink hulló könnyeit törölgette. Az Isten, a minden áldások Istene sokasítsa meg rajta az ő áldását új munkakörében is, nekünk pedig engedje meg, hogy hálatartozásunk részbeni leróhatóságként örökös tiszteltbeli egyházmegyei gondnokunknak nyilvánítsuk.

Kovács István
egyházmegyei főjegyző.

Alsóborsod közgyűlése.

A lelkipalálkozók után való vágyódásnak bizonyosága volt a szeptember 21-iki alsóborsodi közgyűlés. Csaknem teljes számban jelentek meg a hivatalosak. Ének. bibliaolvasás és Pósa Péter esperes buzgó imádsága után, báró Bottlik István világi elnöksége mellett folyt le a közgyűlés. A gondos esperesi jelentésen átvonult az Istenbe vett reménység fényes sugára: Mi nem félünk, ha a hegyek a tengerbe dőlnék is. — Szószékeink így zendítsék az Igét. — Az esperesi jelentés során főjegyző határozati javaslatával elbucszunk: Ferenczy Dánieltől, barátunktól, testvérunktől; Petyke László és Petyke Pál tanítóktól — a Halál országának lakóitól. — Cziáky Endre, a hallgatag ajku, beszélő szivü igaz pásztor sirhalmára könnyeinket hullattuk és imádkoztunk a régen szerzett abauji szent gyülekezetekért. — Dókus Ernőre, akinek lelkiáttalvetője ma is duzzad a gazdagságtól, közgyűlésünk, az egész nép előtt, áldást kért. Farkasfalvi Farkas Gézát — akinek fegyverzete ujszövetségi; beszéde, mint az egyesenes kilőtt nyilvessző; utjai, mint a pompás barázdák, — szive teljességéből köszöntötte a közgyűlés, szolgálatát, Krisztus királysága alatt felajánlván. — Enyedy Andort, Maklár Károlyt üdvözlöttük. — Esperesünket beerősítettük Miskolcra nagy örömmel. Arday Lászlót Mezőkeresztesre. — A Baldácsy alap leggazdaságosabb felhasználása ügyében felírtunk a Konventhez. — 19 segédlelkészünk elhelyezését tudomásul vettük. — Pósa Péter helyébe: a számvevőségbe Várady Pált, az adóbizottságba Komjáthy Józsefet választottuk meg. A tanácsbiróságra november 1 ig kell szavazni. — A világos belmissziói és Kálvin-szövetségi jelentéseket elfogadtuk. — Felsőábrány, Ároktó, Heves, Vatta, Diósgyőr, Dorogma, Oszlár ügyeit elintéztük. — Ferenczy Dániel özvegye kérelmét teljesítettük. — Tudomásul vette közgyűlésünk, hogy a lelkészértekezlet elnökévé Román Ernőt, alelnökévé Nádházy Bertalant, jegyzőjévé Szendrey Lászlót választotta. Azt is örömmel hallottuk, hogy a prédikáció pályadíját Gaál Ferenc nyerte el. — Meghallgattuk a pontos tanügyi bizottsági jelentést és jól esett, hogy iskolánk általában nagyon jók. Az egyházlátogatást beosztottuk. — Kerületi képviselőül az elnökség mellett: Gaál Ferenc, Román Ernő, Nádházy Bertalan, gr. Haller József, Zsóry Lajos és Kun András küldettek ki. Pótagok: Takács Mihály és Vay Bertalan. — Imádság és ének-

szó zárta be a népes közgyűlést. Délután a biróság ülést tartott két ügyben. Ítéletet nem hozott, időt és alkalmat adván a megértésre és a jóindulatu elintézésre.

Nb

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dr. Puky Endre külügyminiszterre elhivatása** osztatlan örömet kelteit egyházkerületünkben, hiszen a közelmúltban, Budapestre költözése előtt abauji egyházmegyénk, tiszáninneri egyházkerületünk és sárospataki főiskolánk életében súlyos egyéniségével vezető szerepet töltött be ez a nagy-képességű hittestvérünk. Felelősségteljes munkájára a történelem Urának, Istennek áldó kegyelmét kérjük.

— **A főiskolai igazgató-tanács** okt. 12-én, Miskolcon ülést tart.

— **Október hatodikán** a főiskola tanári kara és tanuló ifjusága a városi nagy templomban tartott istentiszteleten vett részt. A szolgálatot végezte *Tóth Lajos* főisk. szenior. A közönség soraiban különösen a helybeli katonaság tünt fel, amint tisztikara vezetésével megjelent. Ugy látszik, hogy összes társadalmi osztályaink közt a hadsereg fogadta be a legerőteljesebben a nemzeti megújulás szükségességének gondolatát. Egyes társadalmi osztályok soraiból még véletlenül sem látlunk egyet se nemzetünk nagy gyászünnepén. A főiskolai ünnepélyen, amely délután 4 órától kezdődően folyt le az imateremben, *dr. Ujszászy Kálmán* tartott emelkedett hangú, szép ünnepi beszédet. A hősi halált halt diákok emléktáblájánál a főiskolai szenior intő szavait és a főiskolai énekkar művészi énekét hallottuk.

— **A főiskolai orvosi állásra** a kitűzött határidőre 9 pályázat érkezett be. A főiskola és tanítóképző intézet tanártestületeinek egy bizottsága már foglalkozott a beérkezett pályázatokkal és örömmel állapította meg, hogy a pályázat sikerült és kitűnő képzettségű, kellő gyakorlattal is bíró pályázók közül lehet megválasztani a nagy érdemű *dr. Kun Zoltán* utódját. A köziskolai szék a jelölést október hó 7 én ejtette meg. Az eddigi terv szerint a főiskolai orvosi állást az igazgató-tanács október hó 12-én fogja választás útján betölteni.

— **Huszonöt éves találkozó sárospataki főiskolánkban.** A gazdag tartalmu nemzeti gyászünnepnek mellett október 6-át a f. évben külön ünneppé tette az a körülmény, hogy ezen a napon tartották 25 éves találkozójukat az ezelőtt 25 évvel érettségizett öreg diákok. *Sally István* budapesti lelkész, bensőséges imája és igehirdetése után *Deme László* péceli lelkész üdvözölte igen bensőséges vallomásokban a főiskolát és a volt tanárokat. Az üdvözlésekre a főiskola részéről a köz-igazgató válaszolt.

— **A felszentelendő lelkész urak figyelmébe.** A miskolci Kálvinszövetség női osztálya a leányegylettel karöltve az ujonnan felszentelt lelkész urak tisztelére szeretetvendégséget rendez október 12, szerdán este 8 órai kezdettel, vagyis köz-

vetlen a felszentelő istentisztelet után a gyülekezeti teremben. Erre a szeretetvendégségre a rendezőség a szentelésre jövő lelkész urakat ezután hívja meg és felkéri, hogy tiszteletjegyeiket a szentelés előtti gyülekező helyen átvenni sziveskedjenek. *A Miskolci Kálvinszövetség.*

— **Követendő példa.** Hejőcsaba község ref. gyülekezete okt. 2-án hálaadó imával fordult a Mindenek Urához abból a lélekemelő alkalomból, hogy az Ő mindenható kegyelméből befejezhette régi templomának toronyépítését és a templom javítását. Az ezzel kapcsolatos összes költségek kerekén 27.000 pengőt tettek ki. Ebből az aránylag nagy összegből eddig befolyt 24.000 P, és pedig kényszerezőközök igénybevétele nélkül, sőt részben önkéntes megajánlás útján. A hejőcsabai ref. egyházközség híveinek száma mintegy 1300 lélek. Ezek az adatok bizonyítják, hogy az utóbbi évek mind súlyosabbá váló gazdasági viszonyai között is lehet építő és alkotó munkát végezni, minden külső segély és támogatás nélkül, ha a gyülekezet nemcsak „névleg él“, hanem áldozatos cselekedetre képes Isten sugalló kegyelméből. Erre a nagyon örvendetes esetre is áll a Szentírás szava: „Minden lehetséges a hívőnek!“ (Márk 9. r. 23. v.)

HIVATALOS RÉSZ.

XIV. Körlevél.

I.

Néhai dr. Révész Kálmán püspök emlékünnepe.

Illő tisztelettel közlöm egyházkerületünk közgyűlésének tagjaival és egyéb érdeklődőkkel, hogy néhai dr. Révész Kálmán püspök urunk emlékeztének közöttünk való megörökítése céljából az alsóborsodi ref. egyházmegye Lelkész Egyesülete, az egyházkerület közönsége és a miskolci gyülekezet hívei bevonásával 1932 október 12-én d. e. 9 órakor Miskolcon, a ref. egyház gyülekezeti termében hálaadó Emlékünnepelet rendezünk, s szeretettel hívunk meg minden, — a nagy halottunkat — haló poraiban is megbecsülni vágyó testvérünket.

II.

Kérem esperes testvéreimhez és az egyházkerületi lelkészi tanácsbíró urakhoz.

Az október 12-én d. u. 1/2 órakor a Kossuth utcai templomban tartandó Lelkészszenelési ünnepélyre esperes és egyházkerületi tanácsbíró lelkésztestvéreimet azzal hívom meg, hogy a lelkészszenelés alkalmával segítségemre legyenek a kézrátétel áldott munkájának a végezésében. E végből már jóelőre közlöm, hogy minden esperes és egyházkerületi lelkészi tanácsbíró ülőhelye az Urasztalánál el lesz készítve s kérem palástjukat magukkal hozni.

III.

A felszentelendő lelkészeket emlékeztetem a Sárospataki Lapokban közölt XIII. sz. Körlevél rendelkezésének azonnali betartására.

IV.

Figyelmeztetem lelkésztestvéreimet, hogy a közeli hónapokban valószínűleg intézkedés történik arra nézve, hogy a kongruákból és családi pótlé-

kokból havonkénti lefogásokkal lesznek a nyugdíj járulékok mindenkitől lefogva. Saját érdekében, de meg Nyugdíj Intézetünk nagyon szorult helyzetére való tekintettel is kérem lelkésztestvéreimet, hogy nyugdíjjárulékaikat a legsürgősebben fizessék be a nyugdíjintézeti pénzkezelőkhöz. A nyugdíjjárulékoknak a kongruából való lefogását megakadályozni senki részére sem áll majd módunkban. Kétségbeejtő helyzetek állanak elő abból a kötelességmulasztásból, hogy még a hitvesünkről és gyermekeinkről sem akarunk gondot viselni. Mert hitvese és gyermeke ellen vétezik az a lelkipásztor, aki nyugdíjjárulékait évről-évre pontosan nem fizeti ki.

Tudomására hozom lelkésztestvéreinek azt is, hogy az egyházmegyék pénzkezelői által kimutatott közalapi és az egyházak által fizetendő lelkésznyugdíjintézeti fenntartói járulékoknak ama részletét, amely részlet a már eddig 3 hónapra kiutalt II-ik félévi adósegélyből kitelik, — az egyházkerületi pénztárnok urtól, átvehetik. Személy szerint kell azonban a Konvent Szanálo Bizottságának utasítása szerint felelőssé tennem az egyházmegyei pénztárnokokat azért, hogy a hozzájuk befizetett, vagy az általuk az adósegélyből felvett, vagy felveendő közalapi és nyugdíjintézeti fenntartói járulékokat esetleg visszatartják maguknál és nem fizetik be a központi pénztárakba.

Minden egyházmegyei pénztárnokot szigorral utasítok azért, hogy az egyházkerületi pénztárnoktól lefogott egyházi járulékokat a közeli napokban vegyék fel és illetékes helyre küldjék be. Fájdalmas dolog ugyanis, a mai napon hozzám leküldött amaz értesítés, hogy ez egyházkerületre kivett közalapi járulékok összegéből: 22.354 pengő 30 fill.-ből, mai napig egy fillér sem fizettetett be a központi pénztárba.

Azokat az egyházakat, amelyek nem kapnak adósegélyt, fegyelmi eljárás megindításával kell megfenyegetnem. Akármilyen nehezek az idők s akármilyen hangzatos jelszóvá vált a „nem adózunk“ lármás jelszava, be kell látni minden lelkipásztornak és a gyülekezet vezetőinek, hogy ha nem teljesítjük kötelességünket a Közalap és a Nyugdíjintézettel szemben, — a Közalap nem teljesítheti vállalt kötelességeit a szegény egyházak megsegítését illetőleg és a Nyugdíjintézet lassan nem lesz képes arra sem, hogy nyugdíjazott lelkészeink és lelkészözvegyeink, árváink nyugdíjait fizetni tudja.

Nem szoktam feddőzni, de kénytelen vagyok reánk olvasni a bibliának amaz üzenetét: „aki pedig az ő házanépéről gondot nem visel, alábbvaló a hitetlennél.“

Miskolc, 1932 okt. hó 4.

Farkas István
püspök.

Szerkesztői üzenetek.

N. L. Torza. — Az iskolai év elején c. cikke nagyon figyelemreméltó abból a szempontból, hogy amiért a teológiaiakat friss és régen ismert lendületével jónak látja el-náspágnálni (sit venia verbo; t. i. a cikk ilyen hangú), azt pl. már a mi sárospataki teológiánk is Isten áldó kegyelméből régen megszüntette és már végzi minden erejével azt a munkát, amit cikke óhaj. Ha nem volna nagy távolság közöttünk, bizonyára tudná ezt. — Sz-y F-c. A jövő számban örömmel közlöm.

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

ELŐFIZETÉSI DIJ

Egész évre 10 Pengő.
Fél évre 5 Pengő.
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.

Felelős szerkesztő és kiadó

MARTON JÁNOS

Főmunkatársak

Dr. ENYEDY ÁNDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ
és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről:
Dr. H. KISS GÉZA.

HIRDETÉSEK DIJA

Megegyezés szerint.

TARTALOM. *Farkasfavi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok székfoglaló beszéde. — M. E.: Fénynek és árnyak napjai. (Vége köv.) — *Szigethy Ferenc*: Tompa sirjánál. — *Dr. Finkey Ferenc*: Porszemek a pataki főiskola ötödik évszázadának kulturprogramjához. (Vége köv.) — Gróf. Klebelsberg Kunó. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok székfoglaló beszéde.

Tartotta beiktatása ünnepélyén Miskolcon, 1932 okt. 12-én.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Ur! Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Midőn a Mindenható Isten kegyelméből — gyülekezeteink egyetértő bizalma útján kinyilvánított akaratából — a Tizánineni Egyházkerület főgondnoki székét elfoglalom, gyöngeségeim és gyarlóságaim sokaságának tudatában szorongó kétségek fognának el, hogy miként leszek képes e magas órálló helyen szédülés nélkül megállani és e „többre — legtöbbre“ bizásnak megfelelni, ha nem hallanám az Urnak Pál apostolhoz intézett biztatását: „Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el.“

F. E. K.! Elöttem e székben nemcsak Egyházkerületünknek, de az egész egyetemes magyar református egyháznak világitó fátylaként tündöklő vezérei, sőt nem egyszer az egész nemzet életére is irányító befolyást gyakorló nagy hazafiak ültek.

A lefolyt két évszázad alatt a Dörnye, Szathmáry-Királyok, a Patayak, a Lónyayak, a Teleki grófok, a Dókusok, 1—1, a Vayok 5 főgondnokot adtak egyházkerületünknek nagy dicsekedésére, kikiről és kiknek szolgálatairól Egyházkerületünk csak a hála és elismerés hangján emlékezhetik meg minden alkalommal. E helyről egyik legelső kötelességemnek tartom ezen érzelmeknek kifejezést adni és nekik tisztviselést tenni.

De szívem legbensőbb sugallatát követem akkor, mikor e székben közvetlen nagy elődöm, Dókus Ernő előtt hajtom meg a hála és a mélyseges tisztelet lobogóját és kérem őt, ne vonja meg tőlem, gyarló utódjától támogatását és bölcs tanácsait.

F. E. K.! Éppen akkor rendeltettem e nagy szolgálatra, mikor egyházi életünk fölött sötét felhők tornyosulnak, mikor iskoláink és parochiáink omladoznak, lelkeszeink és tanítóink sok helyen immár javadalmaikat sem kapják meg, mikor az iskolafenntartással járó terhek összeroskadással

fenyegetik egyházközségeinket, mikor ezer és ezer református hittestvérünket kell nyomorában támogatni minden anyagi erő nélkül; mikor fent sokszor meg nem értéssel, lent pedig hitetlenséggel, az erkölcsök eldurvulásával, reményvesztettséggel találkozunk, mikor a példátlan agrárválság éppen egyházkerületünk hiveit sújtja legerősebben, mikor a földalatti küzdelmet — minden ellen, ami előttünk szent és becses — egy oly hatalom irunytja, mely a föld egyhatod részét már hatalmába ejtette.

De éppen ebben a szörnyű helyzetben kell erőseknek lennünk és mindent, — még a rohamosan fogyó és hiányzó anyagi erőt is hittel kell pótolnunk, azzal a hittel, mely szerint „minden, aki segítségül hívja az Ur nevét, megtartatik.“

Ezzel a hittel kívánok én ezen a helyen őrt állani, hogy egyházi életünket, egyházi nevelésünket ezekben a válságos időkben is csorbitatlanul fenntarthassuk.

Mindég inkább és inkább a saját erőinkre vagyunk utalva, mert a helyett, hogy az 1848. XX. t. c. végrehajtásában — mely ugy intézkedik, hogy az egyházak egyházi és iskolai szükségletei az állam által rendezendők — előbbre jutnánk, az ellenkezője történik. Sőt amikor a polgári községek az 1868. évi XXXVIII. t. c. által részükre előírt iskolaállítási kötelezettséget helyettük teljesítő egyházközségeket némi támogatásban kívánják részesíteni, ezt a támogatást az állam a legtöbb esetben megátolja.

Pedig mint a parlamentben azt többször kifejtettem, azt a segítséget, melyet az állam az egyházaknak nyújt, sokszorosan adják azok vissza kulturában és nemzetfenntartó erőben.

A vallás erkölcsi nevelést, — mely egy konzervatív nemzeti állam fennmaradásának alapfeltétele, — igazán csak hitvallásos iskolák adhatják meg. Heti két órai vallásoktatással nem lehet felvéteznia a gyermekek lelkeit azokra a küzdelmekre, melyek ma az életben reájuk várnak. A családi nevelés nem pótolhatja ma a hiányt, hiszen ha a szülők kifogástalanul vallásosak is, annyira abszor-

beálják őket legtöbb esetben a kenyérgondok, hogy nincsen meg a szükséges idejük a gyermek intenzív vallásos nevelésére. És igen helyesen állapította meg nemrégén a parlamentben egy vallásos politikus, hogy „csak az az iskola és tanítási mód helyes, mely pl. a történelem tanításában is nemcsak a népek harcait és törekvéseit látja, hanem azt is megmondja, hogy a népek sorsának intézője akarta így, aki semmit véletlenül és elvégeztlenül nem rendelt“.

Ezért zsoldáros és hitvallásos népiskoláinkat — minden akadály dacára is — meg kell tartanunk. Eiól fogok járni abban a küzdelemben, mely céljául tüzi ki, hogy itt lehetőleg egy talpalatnyi tért se engedjünk át.

Ugyanez áll főiskoláinkat és középiskoláinkat illetőleg is. A Sárospataki Főiskola, mely 400 év óta büszkesége Egyházunknak és a magyar kultúrának, hűséges védője az ősi tradícióknak és előharcosa a haladásnak — mint mindenki, kinek vagyona földben és szőlőben fekszik, anyagi gondokkal küzd. Ugyhogy fejlesztési terveinket egyelőre szüneteltetnünk kell s minden törekvésünknek arra kell szorítkoznia, hogy csorbitatlanul vigyük át annak minden ágazatát, minden intézményét arra az időre, mikor a Mindenható segítségével újból alkothatunk. Amikor ez az idő eljön, legelső feladatnak tartom a tervbevett új humán irányú internátus felállítását. A Sárospataki Főiskolának elsősorban a szegények iskolájának kell maradnia, amellet be kell töltenie azon hivatását is, hogy új, angol ágazatában oly férfiakat neveljen, kik hívatta lesznek a protestáns népeknél, főként az angolszász és germán nemzeteknél, hazánk elesett igazságáért a tudomány fegyverével küzdeni, azon nagy magyar férfiú intenciója szerint, ki ma ravatalon fekszik, kinek a főiskola Isten után, nagy alapítóival egyenlően, legtöbbet köszönhet, kinek messze előre néző szeme örökre lehuny, nagy koncepciójú elméje, mindig csak hazájáért küzdő lelke immár örökre nyugodni tért.

Kifürkészhetetlen az isteni gondviselés akarat, de mi, kik nagy lelkéhez oly közel állottunk s abba beleláltunk, hazánk mai nehéz helyzetéből a kibontakozást nélküle még nehezebbnek tudjuk elképzelni.

A mai idők megkövetelik, hogy lelkészképzésünk lehetőleg tökéletes legyen. Megnyugodva látom, hogy teológiánk új internátusa immár minden szellemi és erkölcsi kelléssel és berendezéssel rendelkezik ahhoz, hogy ezen célt megközelíthessük.

Egyházunk kebelére hosszú évtizedek után visszatért egyszerű tanítóképzőnk és teológiánk kell, hogy a legteljesebb lelki harmóniában, karöltve együtt haladjanak. Már ott alakuljon ki — leendő lelkészeink és tanítóink lelkében — az a megingathatatlan meggyőződés, hogy a gyülekezetekben alapfőltétele, — az áldásos, Isten dicsőségéért, emberek boldogulásáért végzendő munka sikerének — a lelkész és tanító minden mellétekintetet félretévé, egymás emberi gyengeségeit krisztusi szeretettel elnéző és megbocsátó egyetértése.

Miskolci ősi gimnáziumunk, — mely számtalan nagy embert nevelt már nemzetünknek mely szinte egész vagyonát a haza oltárán áldozta fel, mely egészségére folytán nemcsak internátusát volt kénytelen feladni, de immár mindennapi szükségleteit is alig tudja fedezni. Ez a gimnázium valláserkölcsei nevelés szempontjából a legexponáltabb helyen, gyártelepek és bányák vidékén — hol a szélső radikális irányzatok izgatása a legerősebb — tölti be nagy hivatását. Egyházi és nemzeti kötelessége egyaránt megerősíteni, helyzetét biztosítani s a válság megszűntével internátusát újra felállítani.

Kitünő leánygimnáziumunk helyzete hasonlóan igen nehéz. Mi nem adhatjuk ki kezünkől művelt leányaink nevelését, nem adhatjuk ki az irányítást jövő generációnak lelki életére. A törhetetlen hithűség, a régi nőiesség, az előkelő egyszerűség, mely erények a magyar művelt református nőnek mindenkor oly kiváló és jellegzetes tulajdonságai voltak, kell, hogy ebben az intézetben továbbra is ápoltságosak. És nagyon is szükséges az, hogy mennél több intelligens leányunkat részesíthessük a legintenzívebb egyházas nevelésben, mert felfogásom szerint az egyház munkájába — különösen a belmisszió terén, leányainkat és asszonyainkat az eddiginél erősebb mértékben kell bevonnunk. Sőt a népjóléti és karitatív munkáknál nekik kell vezetni, hiszen az ő szívük nemesebb, lelkületük gyengédebb, megértőbb, megérzésük a bajban világosabb, mint a férfiaké.

F. E. K.! Következményeiben kiszámíthatatlan veszéllyel járna ugy az államra, migy az Egyházra, ha azon hangzatos jelszó — „szabad Egyház szabad Államban“ — megvalósulna, amely jelszó mögött tulajdonképpen ma már — szemben Deák és Eötvös egykori ideális felfogásával — az egyház és állam merev szétválásának kapcsán a vallás háttérbe szorításának és elorvasztásának szándéka áll azok részéről, kiknek romboló törekvéseikben a vallásos hit egyedül képez ma már áthághatatlan akadályt.

Nem akarom részletezni ezen ünnepélyes órában az 1848. XX. t.-c.-kel ellentétben álló sérelmeinket, de ígérem, hogy ugy mint eddig is, egész csekély erőmet latba vetve, fogok azok lehető orvoslásáért küzdeni, azonban nyitott szemmel, előre nézve, minden eshetőségre készen, féltékenyen őrizve autonomiánkat, önkormányzatunkban az önkormányzati szellemben rejlő erők fokozására törekedve.

A kálvinista öntudat felébresztéséért és kimélyítéséért a Kálvin Szövetség szép munkát végez. Egyek vagyunk e nagy cél szolgálatában. Minekünk sokkal öntudatosabb kálvinistáknak kell lennünk és ennek az öntudatnak meg kell nyilvánulni az élet minden vonatkozásában. Vegyünk példát Nagybritániától, az Egyesült Államoktól, Svájctól, Hollandiától, ezen legelőkelőbbek közül való államoktól, hol szinte az egész élet kálvini felfogáson nyugszik.

Kérve kérem azért világi férfiainkat, ne elégedjenek meg azzal, hogy az Egyház küzdelmei-

ben többnyire csak jogi és adminisztratív tere szorítkozzanak, hanem az egyetemes papság magasztos elvén elindulva, az összes lelki és szociális kérdésekben dolgozzanak a hivatásos papság oldalán. Különösen nagyfontossággal bír az, hogy ezen eszmének a felnövő generációkat megnyerjük. Igen nagy szükség van a mai időkben öntudatos kálvinista férfiakra és asszonyokra, „kik ki mernek állni a magán- és közéletbe azzal, hogy ők egész kálvinisták”, „kik önzetlen puritanizmussal, tiszta kézzel szolgálják a hazát. Egyházat és közéletet.”

A mai közéletben sokszor csak azt nézik, hogy valaki a büntetőtvénycsok paragrafusaihoz ütközik-e vagy sem cselekedeteivel, pedig a közéleti férfinál vagy közfunkcionáriusnál már a legkisebb erkölcsi lazaságot sem volna szabad elnézni és nem volna szabad megengedni, hogy közéleti tevékenységből vagy közfunkcióból valaki anyagi előnyöket szerezhesen.

Nem fér össze a kálvinista felfogással a felekezeti türelmetlenség. Egész életemen át hirdetem és ennek megfelelően cselekedtem, hogy bűn egymás felekezetét bántani, hogy örülnünk kell a másik felekezet boldogulásán, sőt ezt, ha módunkban van, őszinte szívvél, szeretettel elő kell mozdítanunk.

Azonban, ha Egyházunkat esetleg bárhonnai is támadás éri, ott kell állanunk — mint egy ember — mindnyájunknak ennek védelmében. Követeli ezt tőlünk anyaszentegyházunk méltósága és érdeke.

A Hegyaljai ágost. hitvallású evangélikus egyházmegye legutóbbi közgyűlésén Duszik Lajos főesperes indítványára azon egyhangú határozatot hozta, hogy kimondja a közgyűlés, „hogy a református testvéregyházzal mindenütt a legteljesebb atyafiságos szeretetben akar élni és mint ilyen, a testvér ref. egyházzal szemben reverzálíst nem követel, áttérést nem szorgalmaz. Ennek megfelelő válaszáat a testvériség, a szeretet lelkével ihletet ref. egyháztól bizakodó szívvél várja.”

Az abauji ref. egyházmegye őszi közgyűlésén nagy lelki örömmel fogadtuk ezt a gyönyörű, lélekemelő megnyilatkozását a velünk örömben és bánatban, jó és rossz sorsban évszázadokon át osztozkodó testvéreink részéről. Egyházkerületi közgyűlésünk holnap fogja reá a legméltóbb választ megadni.

Néhai Prohászka Ottokár, a katholikusság egykori nagy vezére, aranyhajú püspöke, a forradalmak után azt mondta — mely mondása szállóigévé vált —, hogy Pannonhalmának és Debrecennek össze kell ölelkezni a haza és keresztyénség megmentésére. A nemzetgyűlésen pedig azt a kijelentést tette, hogy a reverzálisok kérdésében maga a hercegprimás utazik Rómába. Nem tudom mi történt, de sajnós, a kedvező megoldásnak még csak a reménye sincs a látóhatáron. Pedig a protestáns szívekből talán a legtöbb keserűséget okozó tövis lenne ezáltal kihuzva és a legnagyobb akadály a keresztyén felekezetek teljes megértésének lerombolva.

E helyről, mint Anyaszentegyházam világi szolgálója és mint hazája jövőjéért aggódo magyar ember, keresztyén szeretettel hívom fel a katolikus világi vezető férfiakat, a katolikus nagy hazafiakat, vegyék fel nagy püspököik által elejtett fonalat tárják fel Róma előtt Magyarország különleges helyzetét a vegyesházasságok terén és kövessenek el mindent, hogy az 1844 óta fennállott türelmi állapot, melyet a római kath. egyház és pápai szék legújabb rendelkezései megszüntettek, újból visszatérhessen.

F. E. K. ! Nőegyleteink, a Miskolci ref. Filéregylet és a Ref. Szeretetszövetség könnyeket letről és az Orsz. Ref. Presbiteri Szövetség egyház-erősítő munkájában örömmel kérek részt magamnak.

Az Országos Ref. Lelkészegyesület most ünnepezte fennállásának 25 éves évfordulóját, mélyseges tisztelettel állok meg e határkőnél. Nagy alkotásainak fenntartásában és erősítésében mindig készséggel állok szolgálatára.

Bölcsen mondja ki a misszióról szóló, még szentesítésre váró új törvényünk, hogy a belmissziói munka vezetésében és irányításában minden egyházi hatóság résztvesz, a legfelsőbb vezetést pedig az egyetemes konventre bizza. Nem is lehet másképp, mert a belmisszió „hitébresztő, hiterősítő, segítő, ápoló, mentő és szervező” munkáját csak egységes vezetés és irányítás mellett lehet igazán eredményesen végezni.

A jövő megmentésének egyik hathatós eszközt látom abban a rendelkezésében új missziói törvényünknek, mely szerint az egyház összes tagjai kötelezettek missziói munkára, de csak akkor, ha el tudjuk érni azt, hogy ebben a kötelezettség teljesítésében hűveink nem terhet, hanem „Krisztus gyönyörűséges igáját” látják.

A szegényeknek és betegeknek, elhagyatottnak és árváknak, özvegyeknek nem szabad nélkülözniük az egyház és a módosabbak szeretetteljes gondoskodását. Nem elég az alamizsna, jótékony bálók és hangversenyek rendezése, hanem fel kell keresni a nyomorgó, nélkülöző családokat és pártfogásba venni őket, Krisztus nevével vigasztalni és gondoskodni róluk. Arra kell törekednünk, hogy az egyház minden szegényét lehetőleg egy-egy jobb módú család gondjaira bízhasuk. Nemcsak Krisztus példája kívánja a legintenzívebb szegénygondozást, de a polgári társadalom önérdeke is. Éreznie kell a nyomorgónak, hogy ez a társadalom neki nem ellensége, hanem szerető keresztyén felebarátja.

Nagyszerűen fejezte ki ezt a gondolatot a mi halhatatlan emlékü nagy Tisza Istvánunk. 1903 szeptemberében Nagyváradon tartott előadásában, midőn ezt mondja: „Milyen megbocsáthatatlan bünt követünk el saját magunk és a körülöttünk élő nép iránt, midőn idegenül, sorsukkal nem törődve, bajukat meg nem látva, élünk közöttük; midőn szemet hunyunk az emberi élet azon számtalan megpróbáltatásai, küzdelmei, nélkülözéseivel szemben, melyeket ujjainkkal érinthetnénk mindenütt körülöttünk! Tegye meg bárki, aki eddig

nem próbálta, látogasson végig egynéhány szegény családot, nem rideg alamizsnával, de jó szóra, jó tanácsra, vigaszra hajló, résztvevő lélekkel: higgyék meg nekem, közelebb lesz lelki üdvösségéhez egy lépéssel, midőn e körutjából hazatér."

F. E. K.! A vagyon és jövedelem eloszlás különbözőségeiből eredő ellentétet nem szabad a szegényebbekkel érzékeltetni. A fényezés, a cifrakodás igen alkalmasak az osztálygyűlölet felkeltésére és bizony-bizony nem kálvinista jellemvonások. A hagyományos egyszerű, puritán kálvinista életmód mindig, de hatványozottan parancsolóan szükséges a mai válságos gazdasági helyzetben.

F. E. K.! El kell érünk azt, hogy a Szent Biblia minden családunk asztalán ott legyen és hogy annak megértő, rendszeres olvasása hiveinknél lelki szükségességé váljon.

Egyházkerületünk elszakított területén lakó ref. testvéreinket lelkünkötől, együvértartozásunk imádságos érzésétől semmiféle határ el nem választhatja. Egyek vagyunk és egyek leszünk mindörökkre.

F. E. K.! Midőn apostoli hitű, lángoló lelkű elnöktársamnak gyönyörű testvéri üdvözlését szívem mélyén meghatva megköszönöm, ígérem, hogy mint az egyházkerület első világi szolgája, egyházunk belső és külső építésében és minden tetteiben a szeretet fog vezetni. Ehhez a munkához kérem és várom a főtiszteletű s méltóságos Püspök ur és a főtiszt. egyházkerület minden tagjának élnéző és szeretetteljes támogatását.

"Az ember dolga a becsületes igyekezet", de az Irás tanítja „sem aki plántál nem valami, sem aki öntöz, hanem a növekedést adó Isten" és újból „hálát adok annak, aki engem megerősített, a Krisztus Jézusnak, a mi Urunknak, aki engem hívnek ítélte rendelve a szolgálatra."

Fénynek és árnyak napja.

Egyházkerületünk nagy ünnepe.

Felemelő ünnepnaja volt tisztáninneri ref. egyházkerületünknek f. hó 12-én, Miskolcon. Tüzek gyultak fel e napon, amelyek messze elvilágítottak, amelyeknek fényénél átmelegedtünk. Színek ömlöttek végig előttünk, derült, biztató színek, de a vidám színek közé mindegyre belekeveredtek sötétebb, komorabb tónusok. Örömkönnyek csillogtak a szemekben, de itt is, ott is megjelentek a fájdalomnak, a gyásznak könnyel. Végig ott terjeszkedett a fényes ünnepek mögött a mai élet sötét háttéré, de minden nyomoruságok között is biztató és gazdag jövődől ígéreteivel volt teljes e nap. Lélekjárás volt e napon. Pünkösdi lélek zugott e napon, mint „sebesen zugó szélnek zendülése" s épen azért az életnek galvánikus árama ömlött végig a sziveken. Épen azért testvéri érzésekben volt különösen gazdag ez ünnep. Legyen áldott az „életnek" Istene, aki halálos szorongásaink között is ily gazdag ígéreteket lobogtatott fel előttünk.

Révész Kálmán emlékűnnep.

Egészen természetes, hogy e felemelő ünnepek a Dr. Révész Kálmánra való emlékezéssel

kezdődtek. A kegyeletes és áhitatos érzések árja ömlik végig a zsufozásig megtelt miskolci egyházközségi gyülekezeti teremben, ahol ez az ünnepély d. e. 9 órától kezdődőleg lefolyt. Itt is, ott is árnyak jelennek meg, komor, sötét árnyak, de az árnyakon keresztül mégis az életnek fényessége sugárzik keresztül. Ez a hangulat kap meg Farkas István püspök igeolvasása (Ján. ev. 11 : 20—26.) és imádkozása közben. Egyre növekednek a fényhullámok dr. Enyedy Andor eleven színekkel megrajzolt emlékbeszéde nyomán. Először mint emberről rajzolt róla hű képet, mint olyan emberről, aki tudott bővölködni, de tudott szűkölködni is, tudott örvendezni, de szenvedni is, mert mindenre volt ereje a Krisztusban, aki őt megerősítette. (Fil. lev. 4 : 11—13.) Azután mint lelkipásztorról és pedig mint tudós mint pontos adminisztrátor, mint lelkigondozó lelkipásztorról rajzolt hű képet. Révész Kálmánnak eredeti és nagy egyéniségéről megrajzolt eleven kép is egy hatalmas bizonygató volt az életnek a halál feletti diadaláról. A szép emlékbeszédnek méltó kerete volt Román Ernő alsóborsodi egyházmegyei lelkésztervezeti elnöknek ünnepet megnyitó és bezáró beszéde, amelynek nyomán az alsóborsodi egyházmegye hű kegyelete világolt a lelkipásztor testvér, a nagy püspök emléke előtt. A kegyeletes, érzésekben gazdag ünnepély Pósa Péter esperes buzgó imádságával zárult.

Dr. Enyedy Andor egyházker. főjegyző és Farkasfalvi Farkas Géza egyhk. főgondnok ünnepélyes beiktatása.

Régi nagy idők emléke ujult fel a lelkek előtt a Kossuth-utcai templomban d. e. 11 órától kezdődőleg tartott főjegyző és főgondnoki beiktató ünnepségen. Az ünnepi színek is a régiek voltak. A szebbnél szebb diszmagyar ruhákban megjelent előkelőségek, palástosan felvonult egyházfők, formaruhákban megjelent előkelő katonák képezték az ünnepély lefolyásának közelebbi keretét. Az előkelőségek között ott láttuk Petri Pál kultusz-államtitkár a kormány képviselőjében, Baltazár Dezső, Ravasz László, Antal Géza, Czinke István püspököket, Balogh Jenő ny. igazságügy-minisztert, az egyetemes egyház és a testvéregyházkerületek képviselőjében. Geduly Henrik püspököt az ev. egyetemes egyház képviselőjében, Pokorny Hermann altábornagyot, Mikszáth Kálmán főispánt, Bónis Aladár és Szent-Imrey Pál alispánokat, Halmay Béla h. polgármestert, báró Bottlik Istvánt, Zsóry Györgyöt, Zsóry Lajost, Csikesz Sándort, Révész Imrét. De nemcsak a régi hívek jelentek meg, hanem a régi megszentelt, hagyományokkal drága lélek is, a hagyományos egyház és hazaszeretet lelke. És mégis mindig új élet árai is megindultak és nyújtottak egyre gazdagabb ígéreteket. A megújulás lelkét éreztük dr. Enyedy Andor bibliaolvasásából és imádságából. Az evangéliumi élet mélyeséges forrásai, a testvéri indulat árai buzogtak fel az egyházker. diszközgyűlés megnyitása és dr. Enyedy Andor főjegyző eskütétele nyomán, Farkas István püspöknek főjegyzőt üdvözlő alábbi beszédéből:

Nagytiszeletű Egyházkerületi Főjegyző Ur!

Az emberiség élettörténetét ősidőktől kezdve, emberek feljegyzéseiből ismerjük. A biblia „Emlékirók“-nak, később jegyzőknek nevezi azokat a széplelkeket, akik előrenézve, az örökkévalóság számára írogatták, gyűjtögették össze koruk nagy dolgaiat. Elröppenő szavak nyomán fakadt indításokat, hatásokat, alkotásokat a jegyzői toll segítségével az emlékezet könyvébe beírni, élővé tenni: valóban szent megbízatás! . . .

Egyházkerületünk gyülekezeteinek bizodalmas elhívása alapján Nagytiszeletű Főjegyző Urra várakozik mától fogva a tisztánnenni ref. egyházkerület: Emlékirói, Főjegyzői nemes tisztének betöltése.

Törvényes rendelkezéseink szerint az egyházkerület főjegyzője, a mindenkori püspök: legbensőbb munkatársa s a püspök távolléte vagy betegsége jöttével, — annak helyettese.

Azok a belső, lelki kapcsolatok, melyek a Nt. Főjegyző Urat — közös lelkipásztori eszményeink és a mi, egyugyanazon gyülekezetben való szolgálatunk sok tusakodásai, sikerei és néhakori csatlódásain át, — bennünket valóban szerető testvérekké formáltak, zálog nekem a jövőt illetőleg!

Rendületlenül hiszem, hogy Nagytiszeletű Főjegyző Ur újabb megbízatása s ezen keresztül sziveink újabb egymáshoz simulása által is, — valóban az a belső munkatársam leend, akivel együtt fáradva, álmodozva, reménykedve életünk eljövendő munkáin át a nagy Isten dicsősége fog egész kerületünk fölül kiragyogni.

Rendületlenül hiszem, hogy irói készségével, tiszta meglátásaival, az események igaz megörökítésével, arany pennájával úgy fogja élővé tenni, a mai nehéz időkben elvégzendő minden mi dolgainkat, hogy a késő nemzedék is boldogan olvashatja majd, hogy: a mi közös munkáink, gyűléseink és apostolkodásunkon keresztül: Isten volt és marad örökkön-örökké a minden a mindenkiben! Ugy legyen!*

Hasonló lélek buzgott dr. Enyedy Andornak testvéri szívből buzgó és közös építő munka végzésére vállalkozó alant közölt bizonyágtételéből:

Főtiszeletű és Méltóságos Püspök Ur! Megilletődött lélekkel, mélységes hálával köszönöm meg azt a kitüntető bizalmat, amellyel engemet az egyházkerület lelkészi főjegyzői székébe, a már megboldogult Radácsy György s a még előttünk világító Pálóczi Czinke István és Janka Károly dicső örökébe emelni méltóztattak. Legyen szabad itt nyilvánítani azt az alázatos meggyőződésemet, hogy nem valami egyéni, szellemi vagy lelki többlet juttatott engemet az illetékesebbekkel szemben a főjegyzői tisztségbe, hanem az egyházkerület új lelki vezéréhez, Farkas István püspök urhoz való térbeli és lelki közelségem, nyolc éven át kipróbált együttműködésünk, egy cél felé futásunk, egy szenvedélytől: a szolgálat teljességétől való fűtöttségünk s ebből fakadó közösségünk, amelyben mindég a Püspök Uré volt a nagylelkű kezdeményezés; az enyém csak a hálás és boldog viszonzás. S talán nem tévedek, vagy tulzok ab-

ban sem, ha megválasztatásom bizalomnyilvánításában részt tulajdonítok annak az ugynevezett belmissziói irányzatnak is, amely mint egy meleg hullám járja át az utóbbi években egyházi életünk ereit s amely hullámnak a mindenható isteni kegyelem engem is a karjaiba dobott. Megválasztásomat, új tisztségemet azzal az ünnepélyes ígérettel foglalom el, hogy a Főtiszeletű és Méltóságos Püspök urnak, a mai napon oldala mellé álló világi vezérnek mindig hűséges munkatársa, egyházkerületünknek lelkiismeretes krónikása leszek. Tisztviselő és különösen jegyzőtársaim között az ujonnan jött szerénységével fogok forogni és minden imádságom, törekvésem az lesz, hogy ha a közbizalom gyertyatartóba tett, hát világolhassak egészen az elégségig Krisztusom orcája előtt az ő hozzá vezető uton. Ezzel az ígérettel s óhaj-tással ajánlom magam új, felelősségteljes munkakörömben a Főtiszeletű és Méltóságos Elnökség, az egyházkerület alkotó tagjainak és egyetemének megértő támogatásába, testvéri közösségébe, a Magasságos Isten segedelmébe.“

Azt hittük ezeknek a beszédeknek a nyomán, hogy az ünnepi érzések magasabbra már nem is szállhatnak, pedig csak ezután érkezett el az ünneplő sereg a nagyobb szépségekhez és mélységekhez Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok ünnepélyes beiktatásán. Kedves mozzanata volt az ünnepélynek a főgondnoknak arra való megérkezése, felemelő eskütétele. Mindig gazdagabb színek csillogtak, mindig több erő feszült Farkas István püspöknek a főgondnokot plasztikus vonásokban, eleven színekkel tüdőzőlő beszédében, amelyet lábbiakban adunk egész terjedelmében:

Méltóságos Egyházkerületi Főgondnok Úr!

Az eszményi testvéri közösség megvalósítását, egyik legfőbb életcélul kitűző evangéliumi ref. keresztyén anyaszentegyházunk, az egyetemes papság krisztusi elve alapján állva — nem ismer külön papi rendet.

A püspök is, csak első az egyenlők között s az ő tiszte lelkipásztor testvéreivel közös: példát mutatva, hűséges szolgálattal megtartani az apostol tanácsát: Viseljetek gondot magatokra és az egész nyájra, melyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyházának legel-tetésére, melyet tulajdon vérével szerzett. (Ap. Csel. 20 : 28.)

Éppen így, első az egyenlők között: a világi vezér, az egyházkerületi főgondnok is.

Szolgálatban előjárók és vigyázásban holtig hűségesek tartozunk lenni mind a ketten!

Az egyetemes papság elve a mi zsinatpresbiteri egyházalkotmányunk leghatalmasabb erőforrása, mert egyháziakat és világiakat egyaránt Isten szolgálatra kötelez; mindnyájunkat a királyok felett való Király: a Krisztus királyságáért küzdő sereg katonái közé hívogat; mindnyájan Isten munkatársai vagyunk és az istenfűságra kegyelemből elválasztott örökösök, örökostársai mindenkiben a Krisztusnak; Isten cselédei, akiknek az a küldetésük, hogy életük minden munkáin keresztül, nyilván kitésszék, hogy: Egyedül Istené a dicsőség!

Isten dicsőségét mindenekben hűséggel szolgálni vágyódó életének méltán megérdemelt jutalma az, hogy Méltóságodat a dicsőséges multu tiszáninenni ref. egyházkerület világi vezéri, főgondnoki székébe ültette a kerület összes gyülekezeteinek csodálatos egyértelemmel kinyilatkoztatott akarata.

Boldog lehet az a vezér, aki ilyen igazi, forró szeretettel körülölelten állhat a sereg élére!

Ma, amikor a tekintélyek lejáratása, a vezérek iránti bizalom megingatása; a mindenáron való gáncsvetés a célja azoknak, akik előtt semmi sem szent, amit: a valláserkölcs alapon, a Haza önzetlen szerelmén berendezett boldog, békebeli idők testvéri közösségeibe tömörülten hirdettek és éltek apáink, — boldogok vagyunk mi is, hogy a vezérre úgy néz seregünk minden katonája, mint tekintélyre, mint akiről tudjuk mindannyian, hogy mint élő kő, testestől lelkestől lelkiházzá, szent papsággá kívánja életét felépíteni, lelki áldozatokkal áldozván Istennek, amelyek kedvesek Néki: a Jézus Krisztus által.

Szolgálat és szeretet voltak eddigi életének: Esményei.

A messze századokba visszanyúló történeti multtal dicsekedhető, párdúc kacagányos ősök nyomdokait követve. Ősei örökét tisztán megőrizve vette birtokába. Sőt! ennél többet is cselekedett. Új, ragyogó patinát szerzett a történelmi névnek azzal, hogy az evangéliumi testvéri szeretet és szolgálat áldozatos munkáival új nemeslevél szerzőjévé lett. Ez a magaszerezte nemeslevél a mai történelmi időkben hatalmas bizonyágtevés arról, hogy a történelmi osztálynak tagja íti a fajtánkat igazán szeretni tudó és az evangélium eszményeit szíve szerinti szolgálni vágyódó, minden igazán magyar. Bizony mondom, hogy erre a magaszerezte nemeslevélre Isten keze ütötte reá a feléje hajló szeretet nagyszerű megnyilatkozásaiban a fényesen ragyogó bélyeget!

Egyéniségének van valami igéző varázsa. Igen! mert szereti ezt az életet, mert megtanulta, hogy akik az Istenet szeretik, azoknak mindenek egyformán javukra vannak!

Nem panaszkodva, de munkába állva: dolgozó és imádkozó élettel akar építeni szebb és jobb világot: a magyar romok felett.

Közöttünk élt és közülünk, szemünk láttára nőtt, sudárodott fel az: Élre!

Kerületünk minden gyülekezetéhez úgy hozzáforrott az élete, mint faág hozzánő a törzshöz és mint ahogy a napsugár, völgyre és hegyoldalra egyformán odacsókolja az élet csókját, úgy vágyódik Méltóságod is: jót tenni, segíteni, szeretni, kunyhók és nemesi kuriák lakóinak boldogságát munkálni — egy életen át. Reggeltől alkonyodásig másokért fárad. Csak az Isten tudja, hogy intézményeink, iskoláink és közöttük az ősi Alma Mater ujászületése érdekében mennyit fáradott!

A boldog ifjúságában vitéz, keménykötésű, törhetetlen gerincű katona, most, hogy fekete hajából lassan hófehér lesz, Isten katonájához illő, lélek fegyvereivel vértezett menettel az Élre!

Nos! szeretett vezérünk! a sereg vártában

áll. Szemünk a szemedbe mélyítve, várjuk a vezényszót. Előre hát, — bátran!

Krisztus hű vitéze: áldjon meg az Isten minden jó munkádban!

Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok válasza méltó volt az üdvözléshez, de programbeszéde is méltó volt a nem régen hallott püspöki programbeszédhez. Ugyanaz az evangéliumi beállítottsága volt mindkettőnek. Magyar népünknek és ref. egyházunknak ugyanaz az izzó szeretete. Egyre inkább áttüzesedett a lelkünk, amint a főgondnok egyre forróbb bizonyágtételét hallgattuk. Egymás után siklott végig egyházkerületünk és egyetemes egyházunk legfőbb problémái fölött. Nem tudtuk, hogy mely gondolatának örvendezzünk inkább. Kálvinista öntudatot építő szózatának-e? A szociális nyomor enyhítésére Tisza István szellemében mondott, az igazi evangéliumi szellemben vállalt programjának, vagy felekezeti békét hirdető gondolatainak? Az isteni gondviselés iránti mélyeség hála bontakozott ki a lelkekből, amint programbeszéde nyomán minden ékességében kibontakozott szeretett főgondnokunk gazdag egyénisége. Programbeszédét lapunk élén teljes terjedelmében közöljük.

(Vége köv.)

Tompa sírjánál . . .

*Tompa sírjánál jártam tegnap éjjel,
A magyar versnek áldott, szentelt földjén,
Az éjszaka tele volt csillagfényvel
S nekem sohasem volt ily szép e verőfény!*

*Tán lelkek lángja lengett fent az égen:
Az ég utcáin lámpák lobbanása,
Tompa, Petőfi, Arany néztek éppen
A békén alvó falura: Hanvára.*

*A paplak ablakán a holdfény vérzett —
A költő szív vérzett úgy sokszor s fájt ott —
A nagy mély csendben száz sok emlék érzett
S virágregéket sügtak a virágok.*

*A Tompa sírján marék fűvet téptem,
Féltem, hogy elfoly itthon népem vére,
Gyógyítani vágytam, mint a költő régen,
S e fűvet hoztam hazám sok sebére! . . .*

Szigethy Ferenc.

Porszemek a pataki főiskola ötödik évszázadáinak kulturprogramjához.

(Részletek dr. Finkey Ferencnek a Pataki Diákok Országos Szövetségének budapesti fiókja által Budapesten 1932 okt. 8-án rendezett emlékestélyen mondott beszédéből.)

(Folytatás.)

Hogy az *áldozatos hazaszeretettelnek*, a magyarság nemzeti törekvéseinek, aspiratioinak, közelebről a magyar feltámadásnak is gyupontja és fellegvára kell, hogy maradjon szeretett főiskolánk, ezt szükségtelen fejtegetnem. Az egészen bizonyos, hogy a Perényiek, Rákócziak, Lorántfyak, Vayak főiskolája, — a Kazinczyak, Kossuthok, Szemereék, Fáyak szellemének kibontakoztató Alma Matere, —

a Tompa Mihály, Pósa Lajos, Zempléni Árpád költészetének dajkáló édes anyja az új században is ezt a törhetetlen hazafias szellemet fogja terjeszteni s a nemzethűség szempontjából kifogástalan magyar hazafiak újabb és újabb rajait fogja kibocsátani falai közül.

Ennél a programpontnál inkább csak afelett kell elmélkednünk, hogy drága hazánk mai szerencsétlen helyzetében, amikor a világháború és az összeomlás kettős tatárjárása után még mindig a megcsönkítottság és a kifosztottság állapotában vergődünk — nem is említve a mai szörnyű gazdasági válságunkat, ami főiskolánkat is szinte csődbejutással fenyegeti — miképpen biztosítsuk vagy legalább igyekezzünk biztosítani főiskolai ifjúságunk lelkét a nemzetköziség syrén-csábításai és a kommunista propaganda métélye ellen. Vagyis, mi legyen főiskolánk kulturprogramja az új században ebben a kérdésben.

Bárminő nehéznek és bonyolodottnak látszik ez a kérdés, ha nem vagyunk elkeseredett pessimisták, aminek soha sem szabadna lennünk. akkor nyugodtak lehetünk afelől, hogy főiskolánk előjárósága, és tanári kara mindig meg fogja találni a megfelelő módokat és eszközöket ennek a nemzeti szempontból legfontosabb programpontra a megoldására nézve.

Ma már tisztában vagyunk azzal, hogy óriási különbség van a liberális és a kommunista fel fogás között, valamint azzal is, hogy egészen másat jelent a conservatív és a reactionárius irányzat. Amennyire helyes államfenntartó vezérelv egy a liberális, mint a conservatív gondolat, mert mindkettő a jog- és kulturállam minél helyesebb berendezésére törekszik s az összes államtagok jólétét, boldogulását, az igazi salus reipublicae-t hirdeti, — époly egészségtelen tulzás akár a reactionárius, de még inkább a kommunista álláspont.

Ezekkel a nagy társadalompolitikai kérdésekkel ezáltal természetesen nem lehet foglalkoznom, csupán arra szeretnék rámutatni, hogy főiskolánk ifjúságát távol kell tartani a végletes és végzetes tulzó radikálismustól, a felforgató törekvésektől, mert ma nem arról van szó, amiért Hajnóczy és Kazinczy Ferenc 1795-ben, — nem is arról, amiért az országgyűlési ifjak, Kossuth és Wesselényi 1836-ban szenvedtek, — sem nem arról,

amiért az aradi vértanúk és a névtelen hősök ezrei 1848 és 49-ben elhulltanak a hosszú harc alatt, — ma nem az ősi alkotmányt, nem a közszabadságokat fenyegeti a felforgató irányzat, hanem egy bebizonyítottan állam- és társadalomellenes s a legbotorabb és leketlenebb elméletre, az osztálygyűlöltre épített törekvéstről van szó, mely ha diadalmaskodnék, kétségtelenül egész európai kulturánkat megsemmisítené.

Miképpen fogja előjáróságunk és a tanári kar ezt a nagy kulturprogramját megvalósítani, ennek a kifejtése nem lehet ezáltal feladatunk. De ezzel a programpontra kétségtelenül számolni kell s bölcs megoldásával főiskolánk igazi nemzetépítő és egyetemes kulturális missziót fog teljesíteni.

A harmadik nagy vezéreszme, az 1860-iki transzparen ten olvasható „emberiség“, amit ma általános emberszeretetnek, humanizmusnak szoktunk mondani, amint programpontja volt főiskolánknak 400 évén át, úgy az új században is egyik legfontosabb vérbeli feladata legyen. Erről a legmagasztosabb erkölcsi eszméről, a felebaráti szeretet krisztusi parancsáról sem szükséges bővebb fejtegetésekbe bocsátkoznom. Csak azt kell hangsúlyoznom, hogy ezalatt nem a világpolgárságot, nem a pacifista fellengzéseket kell érteni és követelni, hanem azt, amit főiskolánk 400 év óta példásan teljesített: minden rendű és rangú, bárminő felekezetű vagy nemzetiségű *becsületés és igaz embernek megbecsülését*, növendékeinknek arra való nevelését, hogy a külsőségeknél, az anyagiaknál mindig többre becsöljék a szellemi és az erkölcsi értékeket.

Erészben is nyugodtan tekinthetünk vissza főiskolánk történetére s biztosak lehetünk a jövő felől is. A pataki főiskola növendékei, neveltszintje szinte prototypusai voltak az egyszerű életű, egyenes, szókimondó, talpig becsületes magyar embernek. A későbbi generációk csak örülhetnek és büszkének lehetnek majd, ha főiskolánk az új században is oly sok kiváló puritán, jó és igaz embert fog szárnyrabocsátani, mint az előző századok során. De a haladás törvénye azt követeli, hogy jövőre még többet s ha csak lehet, kivétel nélkül ilyen kifogástalan jellemeket bocsásson ki főiskolánk védszárnyai alól.

(Vége köv.)

Gróf Klebelsberg Kunó

A nemzet nagy halottjának, **Klebelsberg Kunó gróf** volt közoktatásügyi miniszternek ravatalához kibeszélhetetlen fájdalommal áll oda sárospataki főiskolánk is és fejét meghajtva a mindenható Isten akarata előtt, hulló könnyekkel fogadja a csapást, amely tragikus sorsu nemzetünkkel együtt főiskolánkat is szíven sujtotta a nagy államférfiu korai és hirtelen elköltözésével.

Klebelsberg Kunó gróf az utóbbi idők államférfiai közt az volt, aki főiskolánknak a nemzeti élet szempontjából felbecsülhetetlen misszióját a csodás megértés és a kedves, új, friss, alkotó szeretet lelkével átérezte és halhatatlan szavakkal értékelte s éppen a teljesített és teljesítendő s nélkülözhetetlen misszió miatt a főiskola anyagi életfeltételeinek nemzeti szolgálatát a nemzet becsületügyének tekintette. Felmutatta a főiskola örök értékét s nem akart ismerni lehetetlenséget, ha annak ügyéről volt szó.

Ez az érzése és nagy tette örök példa és soha meg nem szünő ösztönzés lehet minden magyar államférfiura nézve.

De személyével feledhetlenné is tette érdemeit. Országos gondok közt, alkotások lázában izzó életének tömérdek elfoglaltságában volt ideje ismételten eljönni ide, az ősi és omladozó falak közé. Ő volt lángoló lelkű hivei, barátai és munkatársai közt az új vár-építés leglelkesebb tervezője, aki ismerte a legapróbb részleteket is és ha a költségvetés leküzdhetetlen nehézségeket mutatott, szívéből termelte az ötleteket a hiányzó összegek előteremtésére nézve.

Megrendülve állunk a tragikus veszteség felett és Istenhez menekülünk, aki majd másra bizza a teljességre vivést, a kezdések végrehajtását, az Ő gondolatai megvalósítását és tőle kérjük, hogy legyen a jelenre és a messze eljövendő időkre áldás, szent figyelmeztetés, serkentő példa és örök elkötelezés a tőlünk távoznak nagy emléke.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dókus Ernő tiszteletbeli egyházkerületi főgondnok.** Miután lapunk szűk terjedelme miatt nem közölhetjük az egyházker. közgyűlés 13-iki üléséről szóló tudósítást, e helyen közöljük azt, hogy egyházkerületi közgyűlésünk az egyházkerületi szabályrendelet módosítása folytán felhatalmazást nyert tiszteletbeli főgondnok választásra. Ennek a felhatalmazásnak az alapján egyhangú lelkesedéssel tiszteletbeli főgondnokra választotta nagy érdemeinek és hűséges szolgálatainak elismerésével egyházkerületünk dicsekedését: Dókus Ernőt, hogy ezáltal a választás által a lemondott főgondnokkal jobban ápolhassa a közösséget.

— **Igazgató tanácsai gyűlés.** Sárospataki főiskolánk igazgató tanácsának október 12-én Miskolcon gyűlése volt. Ezen a gyűlésen mély részvétellel emlékezett meg igazgató-tanácsunk nagy kulturpolitikusunknak és sárospataki főiskolánk ujjáépítőjének, gróf Klebelsberg Kunónak elhunytáról s elhatározta, hogy temetésén képviseltetni fogja magát. Az igazgató-tanács gyűlése a Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok iránt az által is kifejezésre kívánta juttatni mély tiszteletét, hogy üléséből kérte fel Janka Károly lelkészi gondnokot arra, hogy az igazgató-tanács nevében ünneplés beiktatásán üdvözzölje. További fontos tárgya volt az igazgató-tanács gyűlésnek a sárospataki főiskolai orvos megválasztása, mely állásra az igazgató tanács szavazattöbbséggel dr. Jakó János gyulai áll. kórházi alorvost választotta meg, akit a köziskolai szék első helyen jelölt megválasztásra. Jakó János Nagyváradon született, Nagyszalontán érettségizett jeles eredménnyel, orvosi tanulmányait a debreceni Tisza István egyetemen végezte kitüntetéssel, oklevele megszerzésétől kezdve pedig négy éven keresztül a gyulai állami kórházban működött, mégpedig a kórház V. osztályán kiváló szorgalommal, lelkiismeretességgel és nagy szaktudással.

— **Nyilatkozat.** Az abauji egyházmegye nagytiszteletű h. esperese szept. hó 21-ről keltezte küldte be lapunkhoz hivatalos körlevelét az egyházmegye által elrendelt szavazások foganatosítására. A szavazatok beadásának határideje ebben a körlevélben: *okt. 20-a* volt. A körlevél beérkezése után egy levélváltás vált szükségessé (a veszőkkel tudatom, hogy a szerkesztőnek — egyházi közérdekből — jogai s még inkább kötelességei van-

nak!) s így az értesítés csak egy héttel később jelenhetett meg, aminek természetesen következménye volt, hogy a szerkesztőség az okt. 20-iki dátumot (nem tudva arról, hogy ezt a dátumot a közgyűlés állapította meg, különben a hivatalos hirdetményeket betűváltoztatás nélkül közöljük s ezt természetesen tartjuk) a h. esperes ur utólagos jóváhagyásának reményében október 24-re változtatta meg. *Τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ ποτηροῦ ἐστίν* (Máté ev. 5:37). *Felelős szerkesztő.*

— **Értesítés.** Kérem a tiszáninnyi egyházkerületben levő valamennyi Kálvin Szövetségi alakulat vezetését, illetve a szövetségi tagokat, hogy szövetségi ügyekben ezután ne hozzám, hanem dr. Pórc István ügyvéd (központi igazgató) úrhoz — Budapest, I. Németvölgyi út 17. sziveskedjenek fordulni. *vitéz Sáfrán Géza.*

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás. A Konvent megkeresése, de meg a XIV. sz. püspöki körlevél alapján is, felhívom az abauji egyházak presbitériumait, hogy egyházközségeik nyugdíjintézeti, közalapi és mindennemű köztartozását, illetőleg azoknak kiegyenlítését gyűléseikben haladéktalanul tárgyalják le s ez irányban hozott határozataikat küldjék be az esperesi hivatalba. Az egyházmegyei elnökség e határozatoktól teszi függővé további intézkedését, előre is jelezve, hogy az esetleg indolens presbitériummal szemben kénytelen lesz a fegyelmi eljárást megindítani. Remélhetőleg erre nem kerül sor. Egyházmegyénk minden kötelezettség teljesítésében példaként járt elől a múltban, bármilyen nehezék is a viszonyok, ezt a tisztességet nekünk meg kell tartanunk!

Abaujszántó, 1932 október 11.

Testvéri szeretettel
Medgyasszay András
h. esperes.

Figyelmeztetés alsóborsodi lelkészek és presbitériumok számára. Egyh. m. közgyűlésünk szavazást rendelt a lelkészi tanácsbíróságra. Határidő november 1. Kérem e határidő pontos betartását. Közalapi, lelkészi, nyugdíjintézeti és minden más hátrálék befizetési határideje e hó 31-ig. Ezentul a legszigorúbb intézkedéseket fogjuk tenni kivétel nélkül minden hátrálékos lelkésszel és egyházközséggel szemben. Testvéri szeretettel vagyok Cserépfalu, 1932. okt. 10. *Pósa Péter* esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

ELŐFIZETÉSI DIJ	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA
Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.	MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.	Meg egyezés szerint.

TARTALOM. *Farkas István*: Püspöki jelentés. (Vége köv.) — *M. E.*: Fénynek és árnyak napja. (Vége köv.) — *I. B.*: Az őszi egyházkerületi közgyűlés. — *Dr. Finkey Ferenc*: Porszemek a pataki főiskola ötödik századának kulturprogramjához. (Vége köv.) — *I. B.*: Püspöki körut a Sajó- és a Bán-völgyén. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Püspöki jelentés.

1932 okt. 13.

Őszi egyházkerületi közgyűléseinken. — őszi szokás szerint az iskolatügyek állanak a tárgyalások középpontjában. A püspök jelentései. — egy esztendő megörökítésre méltó közölnivalói, meg látásai, bizonyágtevései, megemlékezései és bátorításai a tavaszi gyűléseken kerülnek napirendre.

Nagyon jól tudom, hogy a mai kivételesen nehéz időkben, nagy szükségünk volna arra mindnyájunknak, hogy halljuk a vezetők bátorító szavát, minden összejövételünk alkalmával.

Én bennem kész is a lélek arra, hogy e tekintetben is új utakon járjak s volna is nagyon sok elmondanivalóm s fel is csendül ajkamon a bátorítás szava: Ne csüggedj el kicsiny sereg, — mert minden nyomoruságnak dacára is, tetszett az Istennek, hogy néktek adja az országot.

A tegnapi nap folyamán azonban a mi szeretett világi vezérünk, főgondnokunk, minden mi fájó sebeinket elének tárta; a gyógyulás drága orvosságait is felmutatta; a boldogabb holnapok megkésztetéséhez szükséges tennivalóinkat. — az öntudatos hitű keresztyén s a Hazáját igazán szerető magyar, olyan tiszta meglátásaival, olyan mindnyájunkat meggyőző erővel, lebilincselő módon tárta elének nagyszabású székfoglaló beszédjében, melyre egy egész ország felfigyelt, hogy ünneprontó volnék, ha én itt ma újból feltépném az ugyis fájó sebeket.

Nem hozok hát ide elének megfejtésre váró problémákat, de van egy nagy kérés a Főtiszteletű Egyházkerület minden egyes kiküldöttéhez. A tegnapi ígéretések és fogadkozások után hazatérve mindnyájan házaikba, őrtálló helyeinkre: az újjászüetett ember kemény akarásával kezdjünk hozzá közös eszményeink, célkitűzéseink, evangéliumi egyházunkra váró munkáink, a Krisztusról ránk maradt drága örökségnek birtokbavétele és megvalósításához. A hívő és munkás ember bizonyágtevés és martírságot is vállalni

kész életével induljuok el evangéliumi, történeti és hitvallásos egyházunk feladatainak megvalósítására. „Öltözzétek fel, mint Isten választottai, szentek és szeretettek a könyörtületes szívet, jóságoságot, alázatosságot, szelidséget, hosszútűrést; elszenvedvén egymást és megbocsátván kölcsönösen egymásnak, ha valakinek valaki ellen panasza volna: miképpen a Krisztus is megbocsátott néktek, aképpen ti is. Mindezeknek fölébe pedig, öltözzétek fel a szeretetet, mint amely a tökéletességnek kötele!“ (Kol. III : 12—14).

Az Ige fényénél, de a szeretetmunkákon keresztül fogja tudni megszépíteni a református keresztyénség, ezt a nagyon fájó magyar életet. Attól függ munkánk sikere, mit tudunk a Krisztus eszményeiből a szeretet feyvereivel léletté változtatni!

Ha püspöki jelentésemben, nem veszek is fel most, mindnyájunkat érdeklő kérdéseket. — az időszaki, — különösen személyi vonatkozású ügyekben, mégis lesz egynehány szívem szerint idehozott elmondanivalóm.

Mindenekelőtt, Isten iránt való igaz hálaadással kell megállanunk amellet a határkö mellett, amelyre az ORLE ezévi, 25. esztentős jubiláris ünnepén nagyszerű bizonyágtevésekkel írtuk fel, nem kőtáblára, de imádkozó emberek szívének hustábláira a 25 esztendő emlékeit, alkotásait s hivatását mindegyre nemesebben betöltő Egyesületünk, — sok áldott dolgait.

Dr. Baltazár Dezső, a Vezér és dr. Kiss Ferenc, a Vezér jobbeze, ez a két, istenáldotta emberünk, dicsekedésünk — méltán rászolgáltak arra, hogy a jubiláris ünnepnapok után, ugy emlékezzünk róluk, mint akiknek életén keresztül, a sok munkatárs segítségével és az Isten kegyelme által csodálatos módon dicsőítette meg emberek erőtlenségén keresztül, — Isten a maga erejét!... Bizonytal mondom, hogy méltatlan bántalmakat elfeledve, ezer akadályt, sokszori megcsufolást legyőzve, ez a 25 esztendő sok bizonyágtevés arra nézve, hogy: Ha Isten velünk, — ki lehet ellenünk?!... Bizony, — senkisé!

A közeli napokban egyházkerületünk egyik kitűnőségét: Puky Endrét, arra tartotta érdemesnek országunk Főméltósága Kormányzója, hogy az ezer sebtől vérző Csonkaországunk külügyminiszeri székének ellátását, — őreá bizta. Kerületünk igaz imádsága száll az egek Urához, hogy a megpróbáltatások hosszú esztendei után, bárcsak sikerülne az ő áldott munkái után, a magyar igazságról úgy győzni meg a külföldi ellenségeinket, hogy még az ő idejében beteljesednék minden magyarok édes álma: Magyarország feltámadása. Imádságunk kísérje őt a Haza ügyében végzendő szent szolgálataiban.

Tisztelettel jelentem be, hogy Petry Pál államtitkár urat, államtitkári szolgálatának 10 esztendő évfordulója alkalmából, egyházkerületünk nevében is őszinte tisztelettel üdvözöltem. Méltán rászolgált arra, hogy szívünk, — az ő — minket szerető szívéhez közelhajoljon.

Boldog örömmel teszek jelentést arról a nagy cselekedetről, amelyet Főtiszteletű Janka Károly úr, a sárospataki Főiskola megújodása érdekében tett munkáival, nevét az örökkévalóságba beíró, szeretett lelkészi gondnok, — kérő, visszahívó szavunknak engedve: újból ott áll, az: Élen: . . . Az emberi élet igaz értékeit, elfogulatlanul mérlegelni tudó történetírás fogja majd méltóképpen megörökíthetni, a Krisztus ez alázatos és engedelmes szolgájának nagyszerű példamutatását. Én kibeszélhetetlen örömmel teszek bizonyítást arról, hogy a mai püspökök felette nehéz hivatását és kereszthordozását meglátó lelke, testvér módjára közelhajolt a szívemhez s valóban bizonyítást tett arról, hogy őrtálló helyén felismerte Istentől reábizott nagyszerű feladatait, megbízásait s ez a példaképpen szolgálható lelkipásztortestvérünk hűségese munkatársává lett, aminthogy volt is minden időben kerületünk ama munkásainak, akiknek a lelkét a Krisztus szerelme szorongatja. Áldja meg az Isten mind a két kezével az ilyen jellemeket, az ilyen talpig férfit: Isten szolgáit!

(Vége köv.)

Farkas István

Fénynek és árnyak napja.

Egyházkerületünk nagy ünnepe.

(Folytatás.)

Az ünnepi hangulatok mégis a Farkasfalvi Farkas Géza főgondnokot üdvözlő beszédben emelkedtek a legmagasabbra, mert az ünnepelt főgondnokunk jellemét új vonásokban láttuk tündökölni a testvéri szeretetből származó legszebb vallomásokban. Meczner Béla, aki a tiszáninneni egyházkerület nevében üdvözölte, lelkületének alapvető vonását, szeretetét emelte ki egyéniségében, dr. Baltazár Dezső püspök, — aki az Egyetemes Konvent és az összes egyházkerületek nevében köszöntötte — jellemének acélkeménységét és arany súlyát, Petri Pál kultuszminiszeri államtitkár, — aki a magas kormány képvisetében üdvözölte — mint az éppen felravatalozott gróf Klebelsberg Kunó volt kultuszminiszter munkatársát és a felekezeti béke hű munkását, Geduly Henrik, — aki a tiszai ág. ev. egyházker. nevében üdvözölte —

mint az ev. egyházzal még a szenvedésekben is a testvéri összefogás munkását, Pokorny Hermann altábornagy — a m. kir. honvédség nevében szólott — mint a bizalom emberét, aki mindig szélesebb körök bizalmát bírja. Csikesz Sándor egytanár az ORLE nevében köszöntötte és egyéniségében a lelkipásztor és a presbiter vonásainak egységét emelte ki. Dr. Révész Imre egytanár, a Tisza István tud. egyetem theol. fakultása nevében köszöntötte, alakját mint a magyar föld és nép szerelmeseinek alakját Tisza István mellé állította és azt a hő kívánságát fejezte ki, hogy legyen olyan főgondnok is, mint amilyen Tisza István volt. Janka Károly a sárospataki főiskola igazgatótanácsa nevében mondott a főiskolával egybeforrott főgondnoknak meleg szeretetből fakadó köszöntő szavakat. Dr. Mátyás Ernő főiskolánk és tanítóképzőintézetünk tanári kara és ifjusága nevében Őt mint a főiskola újjáépítőjét üdvözölte. Abaujvármegye nevében Szent-Imrey Pál alispán, Miskolc város nevében Halmay Béla polgármester helyettes, Borsod vármegye nevében költői szépségű beszédben Bónis Aladár alispán, a Bethlen Gábor szövetség nevében Maday Gyula, a Tanítóegyesület nevében Tóth István, a miskolci reál-gimnázium nevében Csorba György üdvözölte. Mindenike új vonást látva meg egyéniségében, tőle nyert más javakért mondva köszönetet. Megható volt Czinyéry Barna üdvözlése, aki a miskolci ref. leánygimnázium nevében köszöntötte és aki üdvözlő beszédben a főgondnok édes anyjának emlékét idézte, mint minden magyar anyák eszményképét és az ő iskolájuk nevelő eszményét is. Hasonló módon megható volt Juhász Lászlónak az üdvözlése, aki a szülőföldnek, csonka Gömör vármegyének hűségét, szeretetét tolmácsolta a hű fiu előtt.

(Vége köv.)

Az őszi egyházkerületi közgyűlés.

Az október 12-iki főgondnoki és főjegyzői beiktató ünnepi közgyűlést másnap követte a kerület rendes őszi közgyűlése.

A közgyűlés megnyitása után Farkas István püspök szomorú szívvel emlékezik meg az elhunyt gróf Klebelsberg Kunó volt kultuszminiszternek elhunytáról, aki nagy jóltevője volt sárospataki főiskolánknak s akinek támogatása tette lehetővé a főiskola reneszánszát. Indítványára a kerület táviratban fejezte ki részvétét a jelenlegi kultuszminiszternél. Elhatározta, hogy a temetésen Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok fogja kegyeletes megemlékezésül a kerület és főiskola koszorúját az elhunyt sirjára helyezni.

A tárgysorozat előtt Farkas István püspök indítványozza az egyházkerületi szabályrendelet módosítását olyan értelemben, hogy az egyházkerület és az egyházmegyéék tiszteletbeli tisztviselőket és tiszteletbeli főiskolai igazgató-tanácsosokat választhassanak. Indítványozza, hogy az egyh. ker. tanácsbirói számát kettővel, egy lelkészi s egy egyházi tanácsbiróval szaporítsák. Ez indítványt az egyh. ker. közgyűlés elfogadván, elnök indítványára Dókus Ernő volt főgondnokot egyhangu

lelkesedéssel egyházkerületünk tiszteletbeli főgondnokává választotta.

A püspöki jelentés után, a bizottságok megüresedett helyei töltettek be.

A tárgysorozat során bejelentést nyert dr. Marton János aljegyzői tisztről lemondása, de a közgyűlés nagy érdemeire s kiváló kvalitásait figyelembe véve, ezt nem fogadta el, hanem őt továbbra is maradásra kéri. — Néhai dr. Révész Kálmán irathagyatékait fia dr. Révész Imre a kerületnek ajándékozta azzal a kikötéssel, hogy a lepecsételt iratokat 20 évig felbontani nem lehet. Az iratokat a közgyűlés köszönettel fogadta s a kerület levéltárába elhelyezni határozta. — Egyházkerületi pénztárnok jelentést tett az állami lelkészi járulékoknak az egyházkerület pénztárába való utalásáról. Az egyet. konvent közbenjárására a vall. és közokt. miniszterium úgy engedte meg ezek szétutalványozását, ha minden egyes esetben tőle kéri a levonás megengedését. — Egyházkerületi főjegyző tesz jelentést a vallásanári és lelkészképesítő vizsgálatokról. — A főiskolai igazgató-tanács felterjesztései között a fontosabb ügyeket Elekes Imre, Enyedy Andor dr., Trócsányi József dr., a középiskolai előadó helyett pedig Csorba György adta elő.

Nagyobb figyelemben részesültek még a belmissziói előadó különböző jelentései. Több szűkebbkörű érdeklődés tárgyát képező ügy letárgyalása után a gyűlés véget ért.

I. B.

Porszemek a pataki főiskola ötödik évszázadának kulturprogramjához.

(Részletek dr. Finkey Ferencnek a Pataki Diákok Országos Szövetségének budapesti fiókja által Budapesten 1932. okt. 8-án rendezett emlékestélyén mondott beszédéből.)

(Folytatás.)

Végül még csak egyet.

Legtávolabbról sem akarok beleszólni a gimnáziumi nyelvtanítás rendszerének évszázados vitájába, a tengeri kigyóként folyton visszatérő kérdésbe: a latin és görög grammatizálás és az élő nyelvek tanításának problémájába. Ezt a kérdést talán még az új század sem fogja gyökeresen megoldani. De annyit talán a „ne sutor ultra crepidum” jogos szemrehányásának vádja nélkül hangsúlyozhatok, hogy a latin nyelv szerintem is szükséges tanításának fenntartása mellett is lehetséges és kívánatos, sőt sürgető követelés, hogy az élő nyelvek sikeresebb tanítására, vagyis gyakorlati elsajátítására az eddigénél nagyobb gondot fordítsanak főiskolánkban.

Talán már túl vagyunk a „Mégis huncut a német” kifakadásból táplálkozó kuruckodáson és szélbaliaskodáson, ami még az én kis gimnázista koromban is vezetett egyes nyelvtanárokat, hogy a jó magyar (értsd: szélbali) embernek nem kell németül tanulnia. Ezzel szemben ma már eléggé uralkodóvá nőtt a Széchenyi ismeretes mondása: ahány idegen nyelvet tud valaki, annyi embert jelent. Nem megkapó-e, hogy a mi Szemere Bertalanunk is, épen most száz éve, az ifjúsági egyesület egyik céljául az idegen nyelvek tanulását jelöli meg.

Valóban nem lehetünk eléggé hálásak gróf Klebelsberg Kunónak, hogy a pataki főiskolán megteremtette az angol internátust, melynek sok egyéb jó oldala mellett egyik legfontosabb eredménye az lesz, hogy nyolc év múlva évente egy csapat angolul jól beszélő érett diákot fog kibocsátani Alma Materünk. Vajha sikerülne az új században ezt a kitűnő kezdeményezést odáig fejleszteni, hogy ne csak angolul, de németül franciául vagy olaszul beszélő diákjaink is minél nagyobb számmal lennének. Ha a 48. előtti régi világban a mi diákjaink is kivétel nélkül megtudtak tanulni latinul *beszélni*, tehát ha némelyek talán csak gyarló kulináris-módon, de sokan pedig a legékesebben elsajátították főiskolánkban is az akkori diplomáciai érintkezési nyelvet, mért ne lehetne keresztülvinni a mai haladottabb generációkkal azt, hogy gimnáziumi és akadémiai pályájuk alatt németül, franciául, angolul vagy olaszul *beszélni* is megtanuljanak.

Nekünk, egy kis nemzet tagjainak, hazánk fennmaradása, a magyar igazság kivívása érdekében hazafias kötelességünk, az intelligens ember fogalmának elemi követelménye legyen az idegen emberek, más nemzetek tagjaival való közvetlen érintkezés lehetővé tétele. Főiskolánk új századának egyik legfontosabb kulturprogramja legyen azért, hogy egy idegen kulturnyelv teljes és gyakorlati elsajátítása nélkül egyetlen diák se hagyja el a pataki főiskolát.

(Vége köv.)

Püspöki körút a Sajó- és a Bán-völgyén.

Régen érzett szükségletet elégít ki és a lelkekben égő szomjuságot olt az a főpásztori látogatás, amellyel Farkas István egyházkerületünk tetterős püspöke örvendeztetni meg a Sajó- és a Bánvölgy református gyülekezeteit. Mint amikor felleget hajt a friss északi szellő, mint amikor fény deríti fel az alkonyatot, úgy hat a szivekre a lelki vezér megjelenése, a biztató és bátorító szó. A körut első állomása Sajószentpéter volt, a Sajóvölgy kapuja, amelynek határában Szepegy Gyula főszolgabíró járásának 27 községe nevében fogadta a Főpásztort és a kíséretében levő dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyzőt és Illyés Bertalan püspöki titkárt. Sajószentpéteren a lelkész, Szigethy Ferenc és az egész presbitérium, élükön a felsőborsodi egyházmegye esperesével fogadták a Püspök urat, majd a templomi szolgálat elvégzése után a küldöttségek járultak elébe. Megható jelenet volt, amikor a római kath. esperes meleg, szeretetteljes szavaira a Főpásztorunk válaszolt, ott nem maradt szív megindulás nélkül, nem maradt szem könnyezés nélkül. Innen Sajókazincra, majd Barcikára, innen Sajókazára ment a Főpásztor és kísérete. S itt őszinte örömmel kell azt megállapítanunk, hogy a római katolikus egyház sehol sem vonta ki magát az ünneplésből, sőt a legmelegebb szeretettel üdvözölte mindenütt püspökünket. Az egyház lelki és anyagi ügyeinek megvizsgálása a legkomolyabb és legfontosabb vizsgálattal megy végbe. A sok nyomoruságnak és szenvedésnek kitett gyülekezetek pedig igen sok erőt,

vigasztalást és kálvinista öntudatot meritenek ebből a látogatásból. A generális vizitáció további utja Nagybarca, Sajóivánka, Bánhorvát, Bánfalván és Tapolcsányon keresztül Dédes, Mályinka, Tardona, Nekézseny, majd Visnyó és Szilvásvárads. *IB.*

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Klebelsberg Kunó gróf v. vallás- és közoktatásügyi miniszter temetésén** egyházkerületünk és sárospataki főiskolánk képviselőjében *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok és *Elekes Imre* gimn. igazgató vett részt. A köziskolai szék okt. hó 17 iki ülésén *Dr. Mátyás Ernő* közigazgató tanulmányzámba menő jelentéssel áldozott az elhunyt nagy miniszter emlékének.

— **Bizalmas értekezlet.** F. október hó 13-án *Farkas István* püspök és *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok elnöklésével *Ragályi Balassa Ferenc*, *Zsóry György*, *Téglássy Andor*, *dr. Enyedy Andor*, *Juhász László*, *Elek József*, *Medgyasszay András*, *Kovács István*, *Farkas Elek*, *Lengyel István*, *Szentmártoni Dániel*, *Szalóczy Pál*, *Elekes Imre*, *Csorba György*, *Czinyéry Barna* és *dr. Mátyás Ernő* részvételével Miskolcon, a leánygimnázium tanácstermében bizalmas értekezlet volt. Az elnökség a mai nehéz időkben keresni akarván mindenkben az egyességet, a szavazásoknál megnyilvánuló szép egység jegyében lefolytató szavazások megtörténhetése céljából, javaslatot tett arra nézve, hogy kiket gondol a mai időkben alkalmasaknak a szavazás alá kerülő tisztségekre nézve. Megválasztásra javasolta *egy zsinati lelkészi rendes tagságra: Elek Józsefet*, *egy zsinati világi rendes tagságra: Téglássy Andrást*, *két lelkészi egyházkerületi tanácsbírói tisztségre: Janka Károlyt* és *dr. Marton Jánost*, *egy világi egyházkerületi tanácsbírói tisztségre: dr. Trócsányi Józsefet*, *a sárospataki főiskola világi gondnoki tisztségére: gróf Bethlen Pál ügyvéd*, borsodmegyei földbirtokost. A bizalmas értekezleten résztvett egyházmegyei elnökségek és a többi egyházkerületi vezető egyéniségek az elnökség javaslatait egyhangu lelkesedéssel tették magukévá s kifejezésre juttatta a bizalmas értekezlet azt a kívánságot, hogy a bizalmas értekezleten elfogadott javaslatok a Sárospataki Református Lapok útján publikáltassanak.

— **Kérelem.** Az utolsó órában érkezvén lapunkhoz a tudósítás a fenti bizalmas értekezletéről, nem volt idő, hogy illetékes helyen és illő formában kérhettem volna a tájékoztatás egy pontjának megváltoztatását, azért ez úton intézem azt a tiszteletteljes kérelmemet egyházkerületünk presbitériumaihoz, hogy a választásnál ez alkalommal személyemtől eltekinteni méltóztassanak. *Marton János* theol. akad. prof.

— **Dr. Ravasz László dunamelléki püspöknek** a predesztinációról mondott négy prédikációja könyvalakban is megjelent, megrendelhető a *Sylvester Nyomdánál*, Budapest. VII., *Hermina-ut 37. szám*, 60 fillér beküldése mellett, amely bélyegeken is küldhető.

HIVATALOS RÉSZ.

XV. sz. Körlevél.

Szavazások elrendelése.

Őszi egyházkerületi közgyűlésünk rendelkezéseire, valamint az országos Zsinat elnökségétől vett utasításra is, felhívom kerületünk összes presbitériumait, hogy a következő tisztségekre adják be szavazatukat:

1. Egy zsinati lelkészi rendes tagságra.
2. Egy zsinati világi rendes tagságra.
3. Kettő (2) egyházkerületi lelkészi tanácsbírói tisztségre.
4. Egy (1) egyházkerületi világi tanácsbírói állásra.
5. A sárospataki főiskola világi gondnoki tisztségére.

Szavazatok, — az összes szavazásra bocsátott tisztségekre nézve — *egy szavazó lapon adandók be.*

A szavazatok december hó 1-ig küldendők be a püspöki hivatalba.

A szavazatok beküldésekor, minden boríték címlapján feltűnő módon kiírandó, hogy „*Szavazat*“.

Minden szavazólap: lelkész, gondnok, két presbíter aláírása és a hivatalos pecsét ellátásával küldendő be.

Közlöm pedig ezt azért, mert igen sok lelkész ma sem tudja, ezeket a feltétlenül megkívánandó követelményeket betartani. Őszi gyűlésünkön is jó egynéhány lelkész kellett 20 pengő bírságban elmarasztalni, részint a szavazatok be nem adása, részint a formák be nem tartása miatt.

II. Minden lelkésztestvéremhez.

Október 16-tól október 28 ig generális püspöklátogatást végzek a felsőborsodi egyházmegyében. Ez idő alatt lelkésztársaim hivatalomba személyesen ne fáradjanak. Hivatalos jelenteni valóikat azonban hivatalomhoz címzetten bátorsággal küldhetik, mert az iroda vezetéséről gondoskodás történt.

III. Alsó- és Felsőborsodi lelkésztestvéreimhez.

Kerületi gyűlésünk legutóbbi határozata alapján tisztelettel kérem lelkésztestvéreimet, hogy a miskolci Erzsébet kórházba beutalt és kezelt falubeliök, mint lelkigondozásra is alkalmas testvéreink vigasztalására és lelkigyógyítására munkába állt kórházmissziói Bizottságunkat, néminemű anyagi segítségben szíveskedjenek egyházaik részéről részesíteni.

Könyveket, lapokat, enniyalót szoktak vinni a Misszió tagjai a betegek számára s ezek bizony mind pénzbe kerülnek. Viszont ha látnák lelkésztestvéreim, hogy minő áldott munkát végzünk a kórházakban, akkor erre a szent célra sietve küldenék be imádság számba menő segítő filléreiket.

Minden legkisebb adományt szívesen fogadunk el s ezeket kérjük: *Mikes Zoltán ref. segéd-lelkész, Miskolc, Papszer 14 szám alá küldeni*

Miskolc, 1932 október 15.

Atyafiúi szeretettel

Farkas István
püspök.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA Megegyezés szerint.</p>
---	--	---

TARTALOM. *I. B.*: Farkas István püspöki látogatása a Bán völgyén. — *Farkas István*: Püspöki jelentés. (Vége). — *M. E.*: Fénynek és árnyak napja. (Vége köv.) — *Farkasfalvi Farkas Géza*: A Sárospataki Ref. Lapok szerkesztőségének. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Farkas István püspöki látogatása a Bán völgyén.

Verőfényes szép őszi napokon, a Bán völgyén elterült dolgos magyar nép között csodálatos nagy szeretettel megy végbe, mindenütt a Farkas István és dr. Enyedy Andor áldott munkái nyomán a püspök látogatás nagy munkája.

Amerre mennek, mindenütt ünnepi díszbe öltözik a falu népe, lovaslegények, fehérruhába öltözött lányok tiszta serege, egy napra a kezét az ekeszarváról levevő dolgozó emberek százai az imádkozó ember boldog örömeivel fogadják a püspököt mindenfelé.

Sajókaza után: Vadnán, utána Nagybarcán: Nagybarca után Bárhorváth népe várta kitárt karokkal, a legöregebb emberek emlékezetében sem látott püspöklátogatást. Különösen nagy és áldott munkát végeztek a püspök fogadásánál a bánhorváti gyülekezet hívei. Bánhorváth ifju lelkes lelkipásztor, Lenkey Gyula ifjúsági munkái végzésével és bemutatásával. előadások tartásával az egyházkerület egyik legkiválóbb papjának bizonyult. A község főjegyzője: Radványi Dezső és a Bánya főmérnöke, Osváth Lajos, a község előljárósága s az egész gyülekezet dicséretszavaival meg sem köszönhető módon juttatták kifejezésre a nép ragaszkodó nagy szeretetét, ősei hitéhez és a magyar földhöz is.

Bánfalva és Dédes község következett a látogatás sorrendjében. Minden községben egyugyanazon határtalan lelkesedéssel és szeretettel tépegették le ennek a gyönyörű szép ősznek sok szép fehér őszirózsáját Farkas István püspök lábai elé, aki sehol sem a maga mutogatására, hanem az Isten dicsőségét hirdetve tanítja, bátorítja, hit és haza hűségére oktatja e gyönyörű vidék egyházat és hazát szerető népét.

Minden magyar szembe könnyet csalt a római kath. egyház papjainak az az eljárása, — amely a mai időben egy szebb jövőnek a hajnalhasadása, — tisztességtételre jelentkezvén a róm. kath. lelkészek minden gyülekezetben. Különösen megható ujabban a Sajtos Zoltán dédesi róm. kat.

lelkész üdvözlése. „Régi barátság fűzi szívemet a főtiszteletű Püspök urhoz. Figyeltem régen eddigi életét, pásztorkodását. Az az izzó hazaszeretet, amely lelkének lángjait a mi szeretetünkre is gyújtogatja minden beszédében, engemet is Méltóságod tisztelőinek a seregébe vont nemcsak most, hanem esztendőök óta már. Krisztus követésében és a hazaszeretben egyek vagyunk és egyek is maradunk, hogy a Krisztus királysága megálljon és a Haza feltámadása valóra váljon.“

Nem maradt szem szárazon, szép őszi délután omoltak a könnyek a testvéri összefogást hirdető lelkipásztor és Farkas István püspöknek e beszédre adott, minden magyar számára imádság gyanánt hagyott biztatásai hallatára. „Építsétek és védjétek ti is anyaszentegyházunk amaz intézményeit, amelyek a Krisztusra mint fundamentumra lettek felépítve. Sem szocializmus, sem kommunizmus nem fog ártani ennek a nemzetnek, amelynek eszményeit, hitét és imádságát nem ölhetik ki hitetlen agitátorok, tagadók és közönyösök, — ha a keresztyénség minden felekezetének a papjai testvéri jobbot nyujtva egymás felé, nem emberek uraságáért, — hanem a diadalmas Krisztus királyságáért és az Isten dicsőségeért fogják szolgálni Anyaszentegyházunkat és édes hazánkat.

Köszönöm, hogy mint két jó testvér nézhetünk egymásnak a szemébe ma és hiveink e nagy serege előtt tehattunk bizonyosságot arról, hogy a testvéri szeretet munkáit végezve a Krisztus királysága örökké megáll és az árvaságra jutott Haza feltámad: minden bizonnyal! ...

Nincs szó leírására annak, amik a lelkek ez összeölelkezése nyomán megszülettek. A Bánvölgyén a keresztyénség őrtálló katonái készítik: a Krisztus diadalát az új magyar hajnalhasadást.

A püspöklátogatás körútjából még Nekézseny, Mályinka, Tardona, Nagyvisnyó Szilvásvárad és Sajóivánka vannak hátra.

I. B.

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

Püspöki jelentés.

1932 okt. 13.

Az alsóborsodi egyházmegye esperesi székébe Pósa Péter cserépfalusi, elválasztott miskolci lelkipásztor testvérünket ültette be, — a gyülekezetek egyetakarásával megjelentett: isteni akarat. Május 25 óta felesküdt és beiktatott esperes s azóta, a tőle megszokott rendszeretettel, hűséggel és fáradhatatlan buzgósággal látja el hivatala teendőit. A mai időkben esperesnek lenni. — felelősséggel teljesebb és több munkát jelentő kötelesség, — mint a boldog időkben. Az új esperes méltó arra eddigi életével, hogy egyházkerületünk szivéből jött áldáskivánással köszöntse — a vezérkar e kiváló tagját.

Dr. Rácz Lajos, a sárospataki Főiskola országos hírű, nyugalmazott tanára 50 esztendő s irodalmi munkás szolgálatát ez év derekán töltötte be.

Porcs Kálmán és dr. Kosztolányi Zoltán miskolci reálgimnáziumi tanárok — a tanári szolgálat 30 éves határmegyejéhez értek. Mind a hárman méltán rászolgáltak arra, hogy áldáskivánásunkkal öleljük őket át s szivéből könyörögjünk értük, hogy éltük hátralevő idején is, mint eddig: Isten legyen nekik minden a mindenkben!

Különös nagy szerelettel kell megemlékezni dr. Trócsányi Józsefről, a sárospataki teológiai tanári kar e kiválóságáról; gazdasági választmányunk elnökéről, — arról a gondviselés-szerűen nekünk adott férfiról, aki eredményekben gazdag tanári szolgálatának 25 éves évfordulóját érte el. A Sárospataki Főiskola újra életrekeltése idején, a kezdet óta, — hihetetlenül sokat fáradó, magát éjjel s nappali munkáiban az Alma Mater szolgálatára önként odaáldozó, olyan hűséges munkása ő, akivel az Isten, csak jókedvében áldhat meg egy iskolát. Mikor mások, már már elvesztőbe tértek s sötétben járva nem látták a kivezető utakat, ő rettenthetetlen bátorsággal előre tört s a Főiskola gazdasági ügyeinek talpraállítása terén, új utakat talált. Takarékos, rendes, fegyelmet tartó, a maga hasznát nem kereső, az Édesanyáért sokszor szegénykedést is szívesen vállaló, egész ember ő. A kálvinista puritán típus igaz átélője, aki mindig csak ad és mindig szolgálni vágyódik. Felelősséggel teljes nagy és sok munkájánál, — csak az alázatossága nagyobb. Áldásék az Isten, hogy eddig is nekünk adta őt s áldja meg az Isten boldog, hosszú élettel, hogy legyen mindvégig a mi dicsekedésünk.

Dr. Kun Zoltán, a Főiskola — késői, szép véniséget megért orvosa, — 59 évi hűséges munkák végzésében megfáradva, — nyugalomra vágyott. Bocssásuk őt el, ama kedves útravalóval, hogy bárcsak a bizó Simeonnak nyomdokain járva, mindenkben megérhetné idvezítése, boldog öregséget váró reménykedése minden örömet.

Szügyi László és vitéz Nyitrai Károly tanítóink, eredményes tanítói munkálkodásuk jutalmául miniszteri elismerésben részesültek. Tatár József az alsószolcai egyház 50 esztendőn át belső embere, — gondnoka, — a Kormányzó ur Ófő-

méltóságától kapott, külön elismerő dicséretre lett érdemes. A hűséges munkások kitüntetésének öröme a mi örömünk is.

Megilletődés érzéseivel jelentem, hogy Domby László egyházkerületi főjegyző, egyházkerületi középiskolai előadó, — e kerületi leánygimnázium országos hírű igazgatója, testi erőtlenségei miatt, igazgatói tisztét illetőleg, — pár havi szabadságolását kérte. Mai gyűlésünk tárgysorozatába jelentve lett, hogy igazgatótanácsunk már rendelkezett is, szabadságának megadásáról, az igazgatói teendők ellátásáról.

Azonban Domby László ur hozzám bejelentette, testi gyöngeségére való hivatkozással, — kerületünkönél viselt tisztségeiről való lemondását is.

Mély tisztelettel indítványozom, hogy e lemondást ne méltóztassék elfogadni. Olyan sok érdemeket szerzett munkása egyházkerületünknek Domby László, hogy kezét a mi kezünkben ő nem veheti ki. Főjegyzői teendőit vannak, akik ellássák. A középiskolai előadói teendők végzésére nézve, kérek a magam részére felhatalmazást atekintetben, hogyha kéne, amitől Isten óvjon!, hónapok mulva sem lenne a mi szeretett előadónknak gyűlése, akkor én biznék meg arra érdemes férfiakat a középiskolai előadói tiszt ezévi ellátására.

Jelen gyűlésünkből biztossuk őt ragaszkodó szeretetünkről és kérjük a mindenható Istent, hogy adja vissza régi jó egészségét, hogy sok éveken át gyönyörködhessünk minden ő jó munkájában.

Hosszu rendet vágott a halál kaszája soraink között, a közeli hónapok alatt...

Hadd álljak meg elsöben, őszinte könnyeket hullatva ama sírhalom felett, ahol Főtiszteletű Cziáky Endre atyánk fia, az abauji egyházmegye kiváló esperese, püspökelődöm életének utolsó esztendeiben: püspökhelyettes; magas kitüntetések elnyerője; egyetemes egyházunk és egyházkerületünk jóformán minden intézményének, holtig hűséggel szolgáló alkotó tagja, az abaujszántói egyház kiváló lelkipásztora, életében kerületünk, egyik legszebben imádkozni tudó lelkipásztora, — alussza édes álmait...

Koporsója mellett magam is hirdetem, hogy: bizony ez az ember jó és igaz vala. Cselekedetein, lelke evangéliumi megnyilatkozásain keresztül, szemünk láttára, még életében benőtt az örökkévalóságba. Anyaszentegyházunk és az őt felnevelő Főiskola, holtig hálás, igaz lelkű, gerinces, bölcs: mindenkben apostolként előljáró gyermeke maradt, szíve utolsó dobbanásáig.

E jóságos élet cselekedetei, emlékezet okáért is, de meg azért is, hogy az Istentől: vele, benne és általa nyert kegyelem ajándékai az utódok számára megőriztessenek, kívánom, hogy e jóságos ember életének emlékezte jegyzőkönyvünkben megörökíttessék.

Papp József tomori, Orosz László mályinkai, Jakab István lászlófalvai, Ferenczi Dániel tiszartarjáni lelkész és Lövey Dániel putnoki segédlelkész testvéreink, — az Ur hazahívó szavára — immáron az édes álomba ringató honi földbeu pihennek csendesesen. Az emlékezet egy-egy szál virágát, őszirózsák egy-egy szálát hadd tűzzem

oda én is kegyeletes emlékezetünk jeléül, kihűlt sziveik fölé.

Csak a közeli napokban kísértük utolsó útjára Porcs János tanárt, a 94 esztendő korában pihenni tért hűséges munkást. Petyke Pál és Petyke László, az alsóborsodi egyházmegyében szolgáló két testvér tanító az elmúlt hónapokban, egymás után tértek meg örök pihenőre. A tisztas vénséget nyert tanáré és az életük javakorában pihenni tért két tanító nyugodjanak csendesen. Szerefő szivek álma virraszt sirjaik felett.

Hálásan köszönöm meg egyházkerületünk lelkipásztorai és ifjusági munkát irányító vezetőinek azt a felém hajló szeretetét, hogy az ez év nyarán, augusztus 2-án Lillafüredre összehívott belmissziói konferenciánk sikerét, szinte példátlanul nagy számú, mintegy 700 résztvevő felvonulása által, olyan feledhetetlenül széppé, bensőséggé és a jövőt illetőleg: boldog reménység táplálóivá tették. Az Isten után vágyódó, kereső lelkeknek olyan szép megnyilvánulása volt ez a konferencia, hogy nincs szó az ebből fakadó áldott hatások leírására. Az előadók, hűséges munkatársaim szolgálatát, nagy melegséggel köszönöm meg erről a helyről is.

Aminthogy ugyancsak nagy elismeréssel emlékezem meg azokról a munkatársainkról, tanár-testvéreinkről is, akik tudományos felkészültségeik, szakmunkáik érdemes volta alapján, ez esztendőben kitüntetésre lettek érdemesek. Doktori címet nyertek: dr. Marton János, dr. Ujszászy Kálmán, dr. Urbán Barnabás, dr. Egey Antal képezdei tanár. Dr. Vasady Béla egyetemi magántanári képesítést szerzett Zilahy Ferenc középiskolai tanári képesítést szerzett a képzőkre is kiterjesztetten. Mindnyájan hűséges munkások! Legyenek sok-sok éveken át a mi dicsekedéseink.

Az imádkozó ember meghatottságával jelentem be, hogy egyházkerületi közgyűlésünk ama régebbi határozata, hogy Dókus Ernő ur Öngyéméltósága 20 éves főgondnoki jubileumának emlékeztére, a főgondnok ur arcképe megfestessék és a főiskolai könyvtárterem e célból kiválasztott helyén elhelyeztessék: továbbá, hogy a főgondnok ur Istenben boldogult, haló poraiban is áldott drágalátos életpárjának, hűséges hitvesének, művészi kéz által megfestett arcképe, a Főgondnok uré mellé helyeztessék el, végre lett hajtva.

Ott vannak immár mind a ketten, abban a csarnokban, ahol élők s holtak egész serege előtt bizonyosságot tesznek anyaszentegyházunk és ősi Főiskolánk örökkévalóságra elrendelt szép életéről. Áldott legyen a nagy Isten, a mi élő dicsekedésünkért, a nyugodni tért drága lélekért is: örökön-örökké.

Magam, püspöki szolgálatairól csak annyit kívánok bejelenteni, hogy apostolságot vállalni kész ígéretem adósságait, igyekezem szakadatlanul másokért munkás lételemmel, törlesztgetni. Ugynevezett püspöki hivatalos látogatást eddig: csak a sárospataki Alma Mater-ben és a sátoraljaujhelyi egyházban végeztem. Azonban igehirdetéssel, az egyházak örömeiben és bánatában való részvételem megbizonyításául, négy hónap alatt 12

gyülekezetben szolgáltam erőm képességei szerint Istennek ügyét.

Nagy hálaadással köszönöm meg azokat a hívó szavakat, amelyekkel a gyülekezetek meglátogatására hivatgatnak. Egyszerre mindenüvé nem mehetek. A lélek kész volna erre is, de a test erőtelen.

Jelen közgyűlésünk bevégezése után: október 16 tól október 28 ig a felsőborsodi egyházmegye sajtó- és bánvölgyi gyülekezeteihez kívánok kiszállani püspöki, generális vizitáció tartására. Bárcsak Isten megáldó kegyelme hajolna felém és kíséretársaim felé, hogy a mi munkáinkon keresztül is teljességre juthatna közöttünk a nagy Isten dicsősége.

Sok zaklató kérésre e helyről közlöm, hogy portóváltásig cimen még eddig egy fillért sem kapott egyházkerületünk. Pedig gondolom és tudom, hogy a portóköltségek is nagyon felszaporodtak mindenfelé. Hiszen az én Iktató-könyvem 4 hónap alatt több mint 1.400 iktatószámot mutat. Irodámban, Istennek hála, elintézetlen akta egy sincs.

E jelentésem megtétele után a Főtiszteletű Egyházkerület további szíves szeretetébe ajánlva magamat, vagyok

Miskolc, 1932 október hava

A Főtiszteletű Egyházkerület alázasat szolgálja

Farkas István,
püspök.

Fénynek és árnyak napja.

Egyházkerületünk nagy ünnepe.

(Folytatás.)

Farkasfalvi Farkas Géza halás érzésekkel teljes válaszában hangsúlyozta, hogy az üdvözléseket az egyházkerületnek szólónak tekinti. Annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy csak hazafias és valláserkölcs alapon állhat meg hazánk. Ezért ez alkalommal is a földalatti erők elleni összefogásra hív fel. Kifejezi hűségét az egész magyar ref. egyház értékei iránt, de igen meghatározó szavakkal juttatja kifejezésre a szülőföld és ebben a nagy magyar haza iránti sirigtartó hűségét. Az igen szép ünnepély a Himnusz eléneklésével ért véget, amelyen gyönyörű feladatok csillogtak meg szemeink előtt egy lélek foglatában.

Boldogoknak mondjuk magunkat, hogy szeretett főgondnokunk lelkének nagy értékei éppen sárospataki főiskolánkban bontakoztak ki legszebb virágzásra. Lapunk részéről is hadd juttassuk kifejezésre e helyen törhetetlen hűségünket és hálaikat iránta.

Az ünnepély után közebed volt a Koronán, amelyen az ünnepi hangulatok tovább áradoztak s amelyen az első pohárköszöntőt Farkasfalvi Farkas Géza mondotta a kormányzóra.

Papszentelési ünnepély.

A felemelő mozzanatokban gazdag ünnepnapnak utolsó ünnepélye az este $1\frac{1}{6}$ órakor a Kossuth utcai templomban megtartott lelkészszentelés volt. Hét év óta nem volt egyházkerületünk-

ben lelkésszentelés. Természetes, hogy nagy érdeklődés között folyt le a 47 ifju lelkipásztor felszentelése.

Dr. Enyedy Andor egyházker. főjegyző buzgó imája után Szabó Zoltán főiskolánk gyak. theol. professzora mint ez alkalommal az Ige hirdetésre a püspök által kiválasztott felszentelendő lelkész tartott Lk. ev. 17: 19 és I. Kor. 4: 1 alapján a textus gondolatait finoman elemző, a ref. lelkipásztor öntudatát hiven szemléltető, pünkösztől és erőtől feszülő, éppen azért testvéri közöséget támasztó predikációt. További kiemelkedő mozzanata az ünnepélynek Farkas István püspök szertartási beszéde volt II. Tess. 2: 14—15 alapján, amely beszédében egész bizonyágtevő egyéniséggel szólaltatta meg az őskereszténységnek

apostolságra indító lelkét s épen azért tudott gazdag utavalót adni s a mai világban oly hatalmas erővel munkálkodó Sátán ellen felvértezni, üdvbizonyosságra, a kereszt bolondságának vállalására készítő beszédével.

A felemelő érzéseket keltő beszéd után dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző bemutatta a felszentelendő lelkészeket a gyülekezetnek, majd a püspök lelkésszentelő imádsága, valamint a püspök és az esperesek megáldása közben megtörtént a lelkészek felszentelése.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árva bélyeg-akcióval?
(Vége köv.)

A Sárospataki Református Lapok Nagytiszteletű Szerkesztőségének

Sárospatak.

B. lapja f. hó 22-én megjelent 43. számában dr. Marton János theol. akad. professzor az egyházkerület egy bizalmas értekezletének a kerületi tisztségek választásával kapcsolatban hozott javaslataira tekintettel azzal a kérelemmel fordult az egyházközségek presbitériumaihoz, hogy az egyházkerületi lelkészi tanácsbírák választásánál az ő személyétől tekintsenek el.

Azóta volt szerencsém vele ebben a kérdésben tárgyalni és miután vázoltam előtte azt, hogy mily nagy vesztesége lenne egyházkerületünknek, ha nélkülöznie kellene az ő nagy műveltségét, széleskörű tudását és tapasztalatait, hajlandónak nyilatkozott álláspontját revideálni és ennél fogva a bizalmas értekezlet ajánlását elfogadta.

Kiváló tisztelettel :

Farkasfalvi Farkas Géza.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Töltéssy Zoltán ref. lelkész, a ref. ifjusági munkák lobogó lelkű munkása okt. hó 25-én, életének 32 ik évében megtért Istenéhez. A dunamelléki egyházkerület. a budapesti egyházmegye, a ker. ifjusági egyesületek nemzeti szövetsége, a magyar ref. diákok Soli Deo Gloria szövetsége a maga halottjának tekinti a korán elköltözött. Istenünk kegyelme ölelje lelkét magához.

— **Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok** okt. hó 27-én Sárospatakon hivatalos látogatást tett a főiskolában.

— **Választások.** Az abauji egyházmegye október 26-án tartott szavazatbontó bizottságának értesítése szerint: esperes lett: Farkas Elek, gondnok: Téglássy Andor; tanácsbírók: Pásztor István, Kiss József, világi főjegyző: dr. Bárczay János. A megválasztottak működésére Isten áldó kenyelmét kérjük.

— **Arany-ünnepély.** A sárospataki ref. tanítóképző-intézet okt. hó 23 án az intézet disztermében gazdag programu Arany-ünnepélyt rendezett. A főiskolai Arany-ünnepélyre folynak az előkészületek.

— **Reformációi hetet** tartott sátoraljaujhelyi ref. egyházunk okt. 24-től kezdődően, amelyen közreműködtek Nagy Sándor Béla vámosujfalui, Kiss József hejcei, Nádházi Bertalan diósgyőrvásgyári, Főző László vajdácskai, Farkas Elek gönci, Tantó János megyaszói lelkész, Kiss Ernő espe-

res, Tárczy Árpád, sárospataki tanár, Darányi Lajos, Gaál László hitoktató, Halász Károly és Nagy Barna segédlelkész.

— **Lelkészválasztások.** Az alsóborsodi egyházmegye két gyülekezete választott lelkészt okt. 9 én, még pedig mindkettő egyhangu meghívás utján. A tiszatarjáni egyházközség *Molnár Béla* ujlőrincfalvai lelkészt, az egykori főiskolai szeniort, — a cserépfalui pedig *Szakács Pál* sályi lelkészt hívta meg lelkipásztorául. Mindkét gyülekezet a Pósa Péter mostani esperesé volt, aki Tiszatarjából választott Cserépfalura. *Bencs Lajos* volt ormópusztai s. lelkészt a sajólászlófalvi, *Máthé Zoltán* ózdi s. lelkészt a mályinkai egyház választotta lelkipásztorává. Áldás legyen a gyülekezetek és lelkipásztorok szép frigykötésén! A cserépfalui presbitérium *Szakács Pál* meghívott lelkészére szavazott egyh. m. tanácsbíró tisztségre.

— **Adomány.** Néhai Kun Dániel örökösei a főiskolai könyvtárnak több könyvet adományoztak. Illesse elismerés érte!

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás. Felhívom az abauji ref. egyházak lelkészeit és presbitériumait, hogy az Országos Ref. Szeretetszövetség kiküldöttjét *Baksay Miklós* diakónus testvért az október 30-án egyházmegyénkben megkezdendő körutjában a legmelegebb szeretettel fogadják és magasztos küldetésében a legmesszebbmenőleg támogassák. Abaujszántó, 1932 október 26-án. Testvéri szeretettel: *Medgyasszay András* s. k. h. esperes.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

M E G J E L E N M I N D E N S Z O M B A T O N .

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA Megegyezés szerint.</p>
---	--	---

TARTALOM. *Dr. Gulyás József*: A presbiter az egyháztársadalomban. — *M. E.*: Fénynek és árnyak napja. (Folyt. és vége.) — Irodalom. — Felhívás — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

A presbiter az egyháztársadalomban.

(A vajdácskai konferencia alkalmával tartott előadás vázlata.)

A mai nehéz időkben két dolog ostromolja az egyént és az egyházat. Az egyik a nehéz gazdasági helyzet, amelynek nyomása alatt egyházak és egyének gazdasági helyzete recsegni ropogni kezd. A másik a hitetlenséget terjesztő bolsevizmus, amelynek szennyes hullámai titkos csatornákon átáramlanak keletről nyugat felé. Mi a teendője ilyen körülmények között egyházunk őrállói közt a presbitereknek?

Megtaláljuk a kérdésre a feleletet, ha megnézzük azt, hogy mi a presbiter és ki lehet presbiter.

A presbiter szó vénet jelent. Az apostoli korban az egyháznak püspökei, azaz felvigyázói voltak, akik az apostolok utasításait követve, felügyeltek az egyház javára úgy anyagi, mint szellemi téren. Később a tanítással foglalkozó presbiterek teendője elkülönült a többi presbiter feladatától. De mindeniknek tiszta lélek, egyházi gondolkodás, az Isten dicsőségéért való égő lelkesedés volt jellemző vonása. A családi és közéletben feddhetetlenség vezérlő csillaga. Kálvin Genfben ezt a presbiteri rendszert támasztotta fel és utána a II. helvét hitvallás ezt tette irányelvvé. Ezt alkalmazta a mi magyar református egyházalkotmányunk is, mikor 1881-ben kimondta, hogy legelső fokon a presbitérium, legfelső fokon a zsinat nyomja rá bélyegét.

Ki lehet presbiter?

Megfelel rá Kálvin az Institutióban: csak olyan legyen, aki a szent szolgálatra nem tolkodásból, hanem elhivatottság érzetéből vállalkozik. Ma is sokan vagyoni helyzetükből, állásukból, rangjukból kifolyólag kívánják, esetleg kérik, sőt követelik az egyház ügyeiben való intézkedés jogát. Igen gyakran politikai szempontok nyomulnak előtérbe. Pedig csak egy a szükséges dolog: az egyház iránti szeretet és a szolgálatra való elhivatottság érzése. Mert hiába van meg a szakértelem, ha ez nincs meg, csak olyan, mint pengő érc és zengő címbalom. Az ilyen lélek megismer-

szik hamar. Meglátszik a családi életben. Az ilyen lelkű ember szereti családját. Gyermekait istenes életben neveli. Házában nem hallani rossz szót. De gyakran felcsendül az ének, az imádság, előkerül a zsoltár, a biblia. A templom buzgó gyakorlója. Az egyházával szemben való kötelezettségének nemcsak a törvényes keretek között, de azonfelül is, legelső sorban siet eleget tenni. — Megismerszik az ilyen lélek a társadalmi életben is. Minden jó ügyből buzgón kiveszi a részét. Ilyen embert kell presbiternek választani. A római Cincinnatushoz szántás közben mentek el polgártársai, kérvén, fogadják el a legfőbb hatalmat és mentse meg a hazát. Ma sok ember a mellét veri, hogy ő tudja csak megmenteni a hazát. A nép szavazata az ilyen embert emelje ezután a presbiterek közé! Legyen szakértelme is. Hiszen az egyháznak oly sokféle ügye, dolga van, hogy egykét ember (lelkész és főgondnok) nem érthet mindenhez, épen ezért van mindenféle társadalmi állásból és foglalkozásból választott egyének sora a presbitériumban. Ahol gazdag és szegény, úr és szolga, tanult ember és kevés iskolát járt ember együtt ül az Isten dicsőségének szolgálatánál a tanácskozási asztal körül. Kell, hogy azokat egy lélek lelkesítse: az egyház java. Egymás között a nagy társadalmi különbségek válaszfala omolják le! Az ilyen presbiterek már előbb is, az egyházi élet szűkebb mezején már előiskolázottságot vettek: az iskolaszéken, a missziói bizottságban, a fegyelmi bíróságban, az ifjúsági egyletek iránt való érdeklődésben. Ugyhogy, mire a „vének“ közé kerülnek, már mindenki tudja róluk: ez az ember presbiternek való, ez az ember presbiter.

A presbiteri gyűléseken az igazi presbiter komolysággal, a szent ügy iránti lelkesedéstől áthatva vesz részt. Nem a pap megszámloltatása vezeti, hanem az egyház érdeke. A határozatok meghozatalában és megtartásában (még ha nem is volt mellette), közreműködik. Nem támadja kívülről a presbitériumot nehéz ügyekben, annak tárgyalásából bölcsen kivonva magát. Az egyházközségi közgyűlésen, az egyháztársadalmi életbe segítő társa a jó ügynek s nem kerékkötője a hal-

dásnak. Minden irányban segítőtársa a papnak. Rokonsági, anyagi, helyzeti kapcsolata révén sokszor többet is tud tenni a vegyesházasságoknál, a szektákkal való küzdelemben, az egyházi adók behajtása terén, mint a pap, vagy gondnok. Debrecen és Budapest azért szakadt egyházzrészekre, mert egy presbiterium már nem volt képes megbirkózni az ügyekkel.

A keresztyén társadalomban is úgy viselkedik a presbiter, hogy a más egyházhoz tartozók részéről is tiszteletet szerez úgy magának, mint egyházának. A felelősség súlyát érzi a vállán; mert anyagi téren ha kára lesz az egyháznak, a presbiterium a felelős. Szellemi téren ha valamit elmulaszt, szintén felelős. Az egyház érdekében szívesen lesz a fiatalságnak is munkatársa. Csak így lesz a presbiter az egyház világi papja, a föld sava, mely nem izetlenül meg soha.

Az ilyen ember lesz a „világ világossága“, amelyet nem szabad a véka alá rejteni. Tehát azilyent kell megválasztani presbiternek.

Dr. Gulyás József.

Fénynek és árnyak napja.

Egyházkerületünk nagy ünnepe.

(Folyt. és vége.)

Ezután az ünnepi aktus után Farkasfalvi Farkas Géza tartott biblikus gondolatokban gazdag beszédet, amelyet egész terjedelmében közlünk az alábbiakban:

Péter apostól köszöntésével köszöntelek, — a Tiszáninneni Egyházkerület nevében, — ifjú paptársaim! „akik ki vagytok választva az Atya Isten eleve rendelése szerint a *Lélek megszentelésében engedelmisségre*“, „Kegyelem és békesség adassék nektek bőségesen“! (I. Pét. I. 2).

Ezt a békességet pedig a mai felkavart világban csak Krisztus szellemének gyakorlati tevékenység útján való szolgálásával lehet elérni. A társadalmi béke is csak ezáltal menthető meg. Mert megrendültek azok a pillérek, melyek évszázadokon keresztül tartani látszottak a társadalmi és gazdasági rendet. Az egész társadalmat fel kell ébreszteni, hogy saját megmentésére Krisztus szellemét tegye magáévá.

A legszorosabban vett lelkesi kötelessége teljesítése után itt e téren van, kedves ifjú paptársaim! a ti nagyszerű hivatástok.

Ennek az *elanyagiasodott korszaknak* gyöngye *nemzedékét* meg kell győzni arról, *hogy van lelke, van Istene.*

Fel kell vértetni népünk lelkét a hamis próféták hamis tanaival szemben és meg kell értetni velük, hogy azok tanításai nyomán áldás nem, csak átok fakadhat. mint fakadt 1918-ban is, mikor ezen tanok befogadása következményeként a Hazát elvesztettük.

Be kell vinni a családokba a hamisítatlan puritán kálvinista szellemet; akkor egyházi és nemzeti közéletünk oly kemény, igaz embereket fog kapni, kiken sohasem fognak erőt vehetni az egyházat és hazát romboló modern elméletek.

A *belmisszió hitébresztő, hiterősítő, segítő,*

ápoló, mentő munkáját vezetnetek, irányitanotok kell gyülekezeteitekben. De nem bürokratikusán, hanem egész lelketeket beléöntve, s mindazt, amit nyújtotok, legyen az lelki, vagy testi gondoskodás: át kell szőnőitök Krisztus szellemével.

És itt újból citálom a nagy Tisza Istvánt: „Erősebb lelki kapcsolataiba kell a néppel lépnünk; többet kell személyüinkből, gondolatainkból e célra szentelnünk, s akkor azután igaz munkásai lehetünk a nép haladásának, boldogulásának, a társadalmi békének, a tettekben nyilvánuló felebaráti szeretetnek és szocialisták leszünk a szó legnemesebb emberei és krisztusi értelmében.“

E mellett Pál apostollal mondom nektek: „vigyázzatok! álljatok meg a hitben, legyetek férfiak, legyetek erősek“, ne pedig gyöngye bábok, gerinctelen opportunisták. Forduljatok minden kétségekben Krisztushoz, s amit ő tanít nektek, azt ne dönthessék meg bennetek földi hatalmasságok, vagy egyéni érdekek.

Vezessétek hiveiteket minden megmozdulásukban, de csak meggyőzve őket igazságokról és sohasem mereven, ridegen, szembehelyezkedve velük. Mert ha ez által lelki választalat emeltek magatok és ő közöttük; úgy minden munkátok sikere előfeltételének, — annak, hogy az ő lelki vezérük lehessetek, — lerombolhatatlan akadályt állítotok. E téren egy-egy elhibázott lépés helyrehozhatatlan bajokat okoz.

Végezetül az apostol szerint *„tisztá és szeplő nélküli istentiszteletet* az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő nyomoruságukban és szeplőtlenül megtartani magotokat a világtól“.

„Az Úr Jézus Krisztusnak kegyelme és Istennek szeretete és a Szent-léleknek közössége mindnyájatokkal“!

A püspöknek a gyülekezetre kiterjesztett áldása és a Himnusz éneklésével ért véget a gazdag tartalmu ünnepély.

Visszatekintve a lelki ajándékokban gazdag nap eseményeire, a mai élet minden nehézsége ellenére is bizalom és reménység áradt végig a lelkeken, mert az ünnepnap minden mozzanatában a megújulás jeleit láttak kibontakozni. Bizalom és reménység növekedett lelkünkben akkor is anyaszentegyházunk megújodása felől, amikor magyar népünket és ref. anyaszentegyházunkat oly forrón szeretett vezéreinknek lelki ajándékokban gazdag megnyilatkozásait magunkba felvehettük. M. E.

IRODALOM.

* **Előfizetési felhívás.** Általános vallástörténet c. művem II. kötete f. év december elejére megjelenik. A mű kb. 52 iv (840 l.) terjedelemben az I. kötettel teljesen azonos nyomásban tartalmazni fogja a föld összes vallásrendszereinek beható, eredeti forrásokon alapuló leírását. Nem kompendium, hanem minden ízében tudományos munka, alkalmazva azonban a művelt nagyközönség megértéséhez is. Akit érdekel a vallás egyetemese élete s aki úgy véli, hogy a XX. sz.-ban nem elég csak

a saját hitüinkhöz ragaszkodnunk, hanem meg kell ismerni és érteni a mások hitét is. akiket érdekel, hogy a föld nagy többségü, nem keresztyén emberisége mi módon kereste és keresi Istent és hogyan igyekszik életét megszentelni, hogy az Istenben való élet legyen, végül, akik elhiszik, hogy voltaképen a vallás egyetemes ismeretéből fakad a bibliai vallások igaz ismerete, mindazoknak ajánlom e művet. Árát a nehéz viszonyoknak megfelelően szabtam meg a portón kívül 15 pengőben. Ez összeg fizethető egy félév alatt két egyenlő részletben, um. az első részlet december 5-ig, a második részlet 1933 május elsején. A művet megszerezni óhajtók legyenek szivesek alólirottat egy levelező lapon szándékukról értesíteni. Cím: Varga Zsigmond egyetemi tanár. Debrecen, Egyetem.

Felhívás.

A magyarországi protestantizmus egyetlen tudományos folyóirata, a „Theológiai Szemle” 1933-ban kezdi meg kilencedik évfolyamát. Tekintettel arra, hogy ez a szerintünk nélkülözhetetlen szaklap csak abban az esetben tud zavartalanul megjelenni, ha minél többen megrendelik azt, tisztelettel tudatjuk lelkész, hitoktató, s. lelkész, valamint érdeklődő világi testvéreinket, hogy Sárospatakon megalakítottuk a *Theológiai Szemle Baráti Szövetségének tiszáninneri osztályát* s szeretettel kérünk mindenkit, hogy e szövetségbe belépni s a „Theológiai Szemle” legközelebbi két éves (1933—34) ciklusára előfizetni sziveskedjék.

Örömmel tudatjuk, hogy a „Theológiai Szemle” főszerkesztőjétől nyert értesülésünk szerint az eddigi 20 P évi előfizetési díj helyett csak 12 P lesz a Szemle előfizetési díja, bár terjedelme ugyanakkora lesz, mint eddig volt (24 lexikális óktáv iv). Minden előfizető negyedévenként 1½ iv terjedelemben kézhez kapja pontosan a „Theológiai Szemle” egy egy számát (összesen tehát circa 6 ivet), ezen kívül pedig külön önálló füzetek alakjában 18 iv terjedelméig a „Theológiai Szemle” kiadványaként megjelenendő nagyobb tudományos tanulmányokat.

Hisszük, hogy lelkésztestvéreink és volt tanítványaink közül nagyon sokan úgy gondolkoznak, mint mi, akik a theologiai tudománnyal való foglalkozást anyaszentegyházunk egyik legfontosabb élettevékenységének tekintjük s így felhívásunk csakhamar élénk visszhangra fog találni.

Kérjük mindazokat, akik a *Theológiai Szemle Baráti Szövetségébe* belépni s egyben a „Theológiai Szemle” 1933—34. évi ciklusára előfizetni óhajtanak, hogy ebbeli szándékukat egy lapon a theologiai igazgatósággal vagy lapunk szerkesztőségével tudatni sziveskedjenek.

A Theológiai Szemle Baráti Szövetségének
Tiszáninneri Osztálya nevében:

Dr. Vasady Béla, Dr. Marton János, Dr. Mátyás Ernő, Szabó Zoltán, Dr. Trócsányi József, Dr. Ujszászy Kálmán és Dr. Zsiros József,
a sárospataki theol. akadémia tanárai.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Az Ifjúsági Közlöny** f. évi októberi számában megnyilatkozott szellem ellen több oldalról komoly panaszok hangzottak el. A főiskola tanári székei behatóan foglalkoztak az ügygel és megtették a szükséges intézkedéseket, hogy jövőre hasonló kilengések ne forduljanak elő.

— **A fővárosi protestáns egyesületek:** a Bethlen Gábor-Szövetség, a Luther-Szövetség, a Kálvin Szövetség és a Dávid Ferenc-Egylet által a Pesti Vigadóban közösen rendezett reformációi emlékünnepegy főszónoka egyházkerületünk közszeretében álló püspöke *Farkas István* volt. *Mit üzen a falu lelke október 31-én a fővárosnak* — témáról tartotta meg nagyhatású előadását. Hirdette előadásában a felekezeti békét, hangsúlyozta, hogy ma különösen szükség van hívő, bizakodó állhatatos lelkekre. Hirdette az evangélium szocializmusa megvalósulásának szükségét, amely által léletté válhat a Karitás, a felebaráti parancs s az ember élhet emberhez illő életet. Bizonyágtévő beszéde szózáttá nőtt, hogy *teremtsük meg a jobb emberek világát*. — Az ezekre menő hallgatóság sokszor szakította félbe Farkas István előadását tetszésnyilvánításaival és a végén hosszú és meleg ünneplésben részesítette. Püspöki vizitációs körutjáról azt a benyomást szereztük, hogy kiválóan meg tudja ragadni a falu lelkét, ezzel a bizonyágtételével nemzetünk széles rétegét egységbe kovácsolására ébredtek szép reménységek vele kapcsolatban. — ső.

— **Okt. 31-e Sárospatakon** ez éven is bensőséges ünnepek közt folyt le. A városi templomban bibliát olvasott és lelkeket magával sodró buzgó könyörgést tartott *Tóth Lajos* főiskolai szenior. A délutáni ünnepély fénypontja a *Dr. Vasady Béla* theol. tanár előadása volt. A reformátori életformáról tartott nemcsak tudása széleskörűségével s az elvi megalapozottság kristályos tisztaságával kiváló, hanem bizonyágtévése forróságával is megragadó, nagy hatású előadást.

— **Előadás és igehirdetés.** A sátoraljaujhelyi egyház ref. hetén, okt. 27-én előadást tartott *Juhász László* esperes „Két szentírás” címmel és okt. 28-án predikált *Dr. H. Kiss Géza* böcsi lelkész.

— **Gárdonyi-emlékünnepegyt** tartott okt. 31-én Budapesten a Gárdonyi G. Irodalmi Társaság a nagy író halálának tizéves évfordulója emlékére. Ünnepi ódát olvasott fel *Szigethy Ferenc* sajszentpéteri lelkész, a vidék írói lelkének üde és vonzó hangu megszólaltatója.

— **Konferencia Vajdácskán.** Alig lehet a reformáció emléknapja megszentelésének méltóbb alkalmá, mint amilyenre — az okt. 30—31-i napokra a vajdácskai gyülekezet gyűjtötte össze a Bodrogköz és a környékbeli gyülekezetek presbitereinek és ifjainak mintegy 200 képviselőjét. Okt. 30-ának délelőtti és délutáni igehirdetői *Vitkay Bertalan* bodroghalmi, illetőleg *Molnár László* berecki lelkészek voltak. A *Tantó* János által vezetett presbitéri értekezleten *dr. Gulyás József*

presbiter, egy. m. tanár „A presbiter kötelességei a gyülekezetben” címmel tartott előadást. A délutáni kezdődő ifjúsági konferencián *Dobos* Károly országos titkár a „Ref. Kie.”-céljairól, szervezetről adott elő, este *Főző* László helybeli lelkész a bodrogközi ifjúsági munka jelenéről és jövőjéről beszélt, *Kovács* Péter földműves ifj. titkár pedig arról, hogy milyen reformációra van szüksége a ref. ifjúságnak Okt. 31-én d. e. *Janka* Péter rozvágyi lelkész hirdette az ígét, s *Főző* László osztott urvacsorát, délután *Szabó* Zoltán elevenítette fel pár jellegzetes képet a magyar reformáció életéből. Megragadó volt *Lepsik* Péter iparosnak, a tolcsvai Kie. r. katolikusból reformátussá lett elnökével, bizonyágtétele a reformáció igazsága és szükségessége mellett. A vajdácskai Kie. nek az országos szövetségbe való ünnepélyes felvétele, s *Dobos* Károly bibliamagyarázata rekesztette be a páratlan szép, mély és népes körzeti gyűlést, melyet a fenti programon kívül még a *Nagy-Sándor* Béla vámosujfalusi lelkész által vezetett bibliakörök megbeszélések, beszámolók, zsoltárénekléstől hangos közönségtalálkozások, vídám játékok tették vonzóvá és változatosná. A buzgó helybeli gyülekezet szerető áldozatkészséggel és sziveslátással tette emlékezetessé a máshonnan jövőknek a vajdácskai két szép konferenciái napot.

— **Ifjúsági konferencia a Hegyközön.** Október 2-án tartották a hegyközi ifjak konferenciájukat *Nyiriben*, mintegy 250 ifju és nagyszámú közönség részvételével. A konf. istentisztelettel kezdődött. Imádkozott és bibliát olvasott *Kozma* Sándor bozsvai, ígét hirdetett *Kádár* József telkibányai lelkész. Az ifjakhoz dr. *Bárczay* János egyhm. v. főjegyző, abauji birtokos, *Kiss* József hejcei lelkész belmissziói előadó, *Hörcksik* Lajos nyiri lelkész és *Horváth* Sándor helybeli ifjúsági elnök intéztek lelkesítő beszédeket. A hegyközi egyházak nevében ifj. *Horváth* Pál, s az édesapák—anyák nevében *Pap* János nyiri kisgazdák köszöntötték az ifjakat. A konferencia szavallatokkal és a Hymnusz elénekelésével ért véget. A gyűlés után az ifjak az egyház vendégeiképen, az iskolában ebédet kaptak.

H. L.

— **A bodrogkereszturi egyház** az elmúlt héten reformációi hetet tartott, okt. 31-ikén pedig a reformáció évfordulóján d. e. hálaadó istentisztelet volt, este pedig emlékünnepe.

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

HIVATALOS RÉSZ.

Értesítés. Az egyházkerületi pénztár értesíti a lelkészeket, hogy a folyó havi kongruakuitalás azért késik, mert a vallás és közoktatásügyi miniszteriumtól november 2-án még nem volt a kongrua korpótlék és családi pótlék a ker. pénztár számára átutalva. Mihelyt a segély megérkezik mint a múlt hónapban is a kerületi pénztár azonnal szétküldi.

Meghívó.

H. gondnok urral egyetértőleg értesitem az abauji egyházmegye alkotó tagjait, presbitériumait, lelkészi és tanítói karát, hogy esperes és gondnok beiktató közgyűlésünket f. évi november hó 24-én délelőtt 11 órakor tartjuk Göncön a református templomban. A közgyűlés tárgysorozata a helyszínén lesz közölve. Beiktatók nem magukat, ünnepeltetni, hanem az örökkévaló Isten dicsőségét munkálni óhajtják, miért is személyre szóló meghívók kibocsátva nem lesznek. Akiket a lélek ez örömmünnepen való részvételre hajt, azokat szeretettel várjuk és ezek részére közlöm, hogy az érkezőknek úgy Hidasnémetiben, mint Göncön a délelőtti vonatnál kocsik rendelkezésükre fog állani. Akik a közebeden résztvenni óhajtanak, azok ebbeli szándékukat sziveskedjenek a gönci lelkészi hivattal november 20-ig közölni.

Abaujszántó, 1932 nov. 2. testvéri szeretettel

Medgyasszay András
h. esperes.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! Felkérem t. lelkésztársaimat, hogy theologiai internátusi járulékok tartozásaikat november hó 30-ig okvetlenül fizessék be az e. m. pénztári hivatalba, mivel a főiskolának minden fillére nagy szüksége van.

2. A kijáratás végett vissza küldött konventi iskolai kérdőívet a 221/1932. sz. konventi határozat figyelembe vételével javítsák ki és november 15-ig az esperesi hivatalba küldjék be.

3. Tudomásul adom, hogy az orsz. ref. szeretetszövetség szervezésével egyházmegyénk területén *Kovács* József testvér bízott meg mint diakonus. Felkérem lelkésztársaimat, hogy megérkezésekor fogadják szivesen és hathatóan támogassák nemes célú munkájában.

Atyafiúi szeretettel vagyok

Sajóabony, 1932 nov. 1.

Elek József
felsőborsodi esperes.

Felhívás. Felhívom az alsóborsodi körzeti Kálvin-szövetségek elnökségeinek szives figyelmét, hogy az ősz foyamán tartandó összejeveleiken a következő témákat is vegyék föl tárgysorozatukba. 1., Akié az ifjúság, azé a jövő. 2., Mit üzen Isten a mostani időkben a lelképásztoroknak és tanítóknak? 3., Mit üzen Isten gyülekezeteinknek.

Atyafiúi szeretettel vagyok Cserépfalu, 1932 október 31-én. *Pósa* Péter sk. az e. m. Kálvin-szövetség lelk. elnöke.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! Értesitem lelkésztársaimat, hogy a nov. 17-re Szendrőbe, nov. 18-ra Edelenybe tervezett ref. ifjúsági és leányegyesületi konferencia a Szendrőn és környékén fellépett tifuszjárványra tekintettel később közlendő időre elhalasztatik. Kövér Pál, e. m. missziói előadó.

Szerkesztői üzenetek.

E—y A—r. Jön. Csak már ősrégen kiszedett anyagot kellett leközölni. — K—ss G—a. A szerkesztőség minden hirádat köszönettel vesz és lehetőleg azonnal közöl. Ha éppen azon a héten nem jelenik meg a hír, annak oka a lap korlátolt terjedelme.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA Meg egyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. R. L.: Három évforduló. — yr.: Generális Vizitáció a Sajó és Bán völgyén. (Folyt. köv.) — Dr. Gulyás József: Comenius Vestibulumának előszava. (Folyt. köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerk. üzenet.

Három évforduló.

A folyó év őszén három olyan *háromszázados* évforduló köszöntött reánk, amelyek közlőről érintik a protestáns egyházakat. Az első egy nagy hős halálának, a két utóbbi egy-egy nagy filozófus születésének 300 éves fordulója.

I. November 6-án az egész világon, ahol csak protestánsok élnek, a hálás kegyelet érzései közt emlékeztek meg *Gusztáv Adolf* (1594—1632) svéd király haláláról, aki a 30 éves háboruban a fanatikus II. Ferdinánd császár által letiport német hittestvérei segítségére sietett, s miután két éven át egyik csapást a másik után mérte a császár seregeire, 1632. nov. 6-án a lützeni csataterén a Wallensteinnal vívott csatában, hősi halált szenvedett. A nagyszerűen fegyelmezett és kitűnően vezetett svéd sereg győzött, Wallensteint visszavonulásra kényszerítette, — de a győzelmet drága áron, a király halálával kellett megvásárolnia, aki lovasai élén a legelső csatásorba rohant, ott megsebesülve lováról leesett, úgyhogy agyontiport holttestét csak késő este találták meg. Gusztáv Adolfot részben saját hazájának fenyegetett helyzete, részben lángoló prot. hite indította arra, hogy szorongatott német hitsorsosainak segítségére menjen s ezáltal Svédország vallásos és politikai szabadságát is menteni igyekezzék. Föllépése meg erősítette a német protestánsok már-már veszni indult ügyét, úgyhogy ezentul ismét szilárdan állották a császári seregek ostromát s a westfáliai békében sikerült vallásszabadságukat biztosítaniok.

II. Még az ősz elején ünnepelte a tudományos világ *John Locke* angol filozofus születésének 300 éves fordulóját, aki 1632. aug. 29-én született és 1704-ben halt meg. Locke az angol tapasztalati bölcséletnek egyik nagyhirű képviselője, aki *Vizsgálódás az emberi értelemről* (1690) c. művével az ismerettant megalapítja és az egész XVIII. század sensualisztikus bölcséletének irányt ad. *Gondolatok a nevelésről* (1693) c. művével pedig egész Rousseau *Emil* jéig a legjelentősebb neveléstani munkát írja. De minket mindezeknél jobban érdekelnek a vallásos és politikai szabadságért vívott harcai, melyekkel a felvilágosodás

megindítója lett, érdekelnek elsősorban *Türelmi levelei* (1689), amelyekben erélyesen tiltakozik az alattvalók hitének, lelkiismeretének erőszakos irányítása ellen és türelmet kíván az államegyháztól eltérő felekezetek számára, türelmet és teljes szabadságot még a szűkkeblű szekták, a tévelygő lelkiismeretek számára is.

Modern színezetű, a kor dogmatikus gondolkodásával annyira ellenkező tételek alapján követelte a XVIII. század, követelte és vívta ki a felvilágosodás, hosszú és heroikus harcok után, a vallásos türelmet és lelkiismereti szabadságot!

III. A harmadik évforduló, *Spinoza* születésének 300 éves fordulója, november 24-én fog reánk következni. Spinoza Baruch vagy Benedek (1632—1677) nem tartozott a prot. egyház körébe, hanem zsidó volt, s bár az amszterdami zsidó gyülekezet 1656-ban kiátkozta, nem tért át egyik ker. felekezetbe sem, hanem továbbra is zsidó maradt. S mégis érdemes és illő születésének 300 éves fordulójára alkalmából, róla megemlékeznünk, nemcsak annál a szoros kapcsolatnál fogva, mely a filozófiát a teológiához csatolja, nemcsak azért mert bölcséleti rendszerének alapgondolata a végtelen szubsztancia azaz Isten, úgyhogy Schleiermacher azt írja róla: „Tele volt vallással és szentlélekkel!” — hanem két más okból is. *Tractatus theologico-politicus* (1670) c. műve előttünk két szempontból is kiválóan értékes munka a) Spinoza ebben a munkájában az ó-szövetségi *bibliai kritika* hirdetője és megkezdője, az elé azt a feladatot tűzi, hogy az a biblia nyelvének, gondolatkinésének keletkezésének és kánonná válásának történetét megírja, s így a biblia irodalomtörténeti megértésének, magyarázatának alapjait megteremtse. b) Politikai és egyházpolitikai tekintetben, műve utolsó (XX.) fejezetében erélyesen sikra száll a *gondolatszabadság* mellett. A súlyos gondolatokkal vívódó bölcselő megérdemli, hogy tisztelettel gondoljunk reá

R. L.

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem? Az egyházé sem? Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

Generális vizitáció a Sajó és a Bán völgyén.

Egy munka, amiről igazán el lehet mondani: debuisset pridem. Egy szolgálat, ami az ózdi járás főszolgabirájának ihletett vallomása szerint, ha az elmúlt évtizedekben rendszeresen végezhető lett volna, talán az egész egyházi életünknek virulóbb, egészségesebb, reményteljesebb képe lenne. Sok ártatlan élc csiholódtott egyik kedves lelkészársunk üdvözlő beszédének ama kitétele körül, hogy a vidék népe évezredek óta várja és nélkülözi a püspöklátást, püspöklátogatást: pedig tényleg mintha évezredek kielégítetlenül maradt vágyakozása fejeződött volna ki abban a sóvárgásban, amellyel az istenadta nép fogadta, hallgatta, nézte, a szívéhez ölelte lelki vezérét, az egyházkerület püspökét. Az egyházi felsőségnek, a püspöki tisztségnek szemmeláthatóan nagy nimbusza van a mi népünk lelkében: ez a nimbusz azonban nemcsak a magasabb rendű és rangu iránti hódolattól, hanem a hozzáértő, a rokon, a miénk iránti vonzalomból is szövődik, formálódik. S meg kell állapítanunk, hogy Farkas István püspökünk ezt a nimbuszt nemcsak értékesíteni, megtartani, hanem növelni is tudta püspöki körútján mondott beszédeivel, végzett szolgálataival, egész lényének áradásával. Beszédei izzottak a faj és hazaszeregettől, fénylettek a kijelentés világosságában: szolgálatai, a kényes ügyekben lefolytatott személyes tárgyalásai, a legegyszerűbb embereknél tett látogatásai a mindennek mindenné létel apostoli elvét ábrázolták ki: lényéből áradt a készség, áldozni, felemészteni magát Isten és az ő ügyének oltárán. Ebben a leírásban a vizitációs körút főbb benyomásairól számolunk be.

Fogadtatás. A küldöttség elé csaknem mindenütt lovas bandériumok vonultak ki Bizony néhol ezeken is, meg a kiállított levanteken is meglátszott, sivárlott a magyar szegénység, szármalmas lerongyoltság, lealacsonyodott életszínvonal. Istenem, mi volt egy falusi legénység a darutollas, bokrétás kalapjaiban, szép fekete zsinóros ruhájában, vagy lobogós ingujjában, széles, suhogó gatyájában, fényes, rámás csizmájában az én gyermekkoromban és micsona most a százszerű bricsesszeivel, kitérdelt hosszú nadrágjaival, kopott sapkáival, félretaposott bakancsaival. A régi viselet már csak jelmez, de még így is nagyszerűen hat. Különösen a bánvölgyi legények nagyon szép látványt nyújtottak ficánkoló lovaikon. Legnagyobb számu és legrendezettebb volt a nagyvisnyói lovasbandérium, amelyet Nagy Gyula tanító vezetett: pitykés lajbijával, őszes bajuszával, marcona lovas alakjával legendás ősidők képeit varázsolva élénk. A fogadtatások közül is a nagyvisnyói volt a legvadregényesebb és talán legmegragadóbb is. Késő alkonyatban, 6 óra tájban érkezünk oda, az uttest el volt állva és körülül volt véve láthatatlan embertömeggel, az utszéli emelkedésen táborüz lobogott, Cernyiczky Béla főjegyzőnek a környezetbe és hangulatba beillő üdvözlése, püspökünknek szintén ebben a hangnemben adott válasza a kuruckorszak táborjárására emlékeztetett. Az üdvözlő beszédek egyébként általában a hálát és

köszönetet fejezték ki a magas és kitüntetett látogatásáért, a falvak szenvedő népének felkereséséért és az óhajt a lelkek békéjének, összhangjának, tüdő, teherbíró és reménykedő erejének fokozása iránt. Amikor az üdvözlésekre adott válaszokból megértették a hallgatók, hogy szolgálata minden készségével olyasvalaki jött el hozzájuk, aki huskából való hus és vérükből való vér és mint ilyen tele van a magyar sors fájdalmanak átérzésével, de egyuttal fajtánk értékében és jobb jövőjében való hittel is. a szemek megteltek könnyel az arcok lázban égtek s szívek áramának egybekapcsolódása telítette jóleső emelkedettséggel a lelkeket. A templomok, vagy lelkészlakok előtt a presbitérium, tanuló és leánysereg, leventecsapatok és a gyülekezet más tagjainak élén a lelkész tett tiszteességet az egyházkerület első lelkésze előtt egy két kivétellel palástosan, amint illik és szükséges is ilyen alkalommal. Ezeknél a fogadásoknál már a vezér és katonái néztek egymás szemébe és adtak és vettek kölcsönösen erőt a közös szent harcra. Istenországa és anyaszentegyháza építésének nagy munkájára. A fogadtatásoknál már ott láttuk egymelyik helyen a római katolikus plebánust, sőt izraelita polgártársainkat is. Néhol már itt is szerepeltek énekkarok. Megható és lélekemelő látvány volt Dédesen, amikor a világitással enyhített esteli sötétben egy fekete diszmagyarruhás szép szőke asszony, Szendrey Istvánné lelkészözvegy a dédesi nők nevében hatalmas sokrot adott át püspökünknek. A diadalkapuk seholsem maradtak el, a beszédekben nem akadt el-senki.

Ellátás. A vendégszeretet gyakorlása a küldöttség szemben minden igényt kielégítő volt. A kályhák melege mellett a szívek melege is érezhető volt mindenütt. Az eledelben való bővölködés sok helyen túl is ment azokon a határokon, amelyeken való belülmaradást evangéliumi református szellemünk s mai idők mostohaságai egyaránt kívánnak, püspökünk pedig mind maga, mind kísérete nevében előzetesen és különlegesen kért. De az volt mindenütt a mentesség és védekezés, hogy az ebédek és vacsorák kiállításában a papné állnak oda a generális vizitáció fürkésző és vizsgáló tekintete elé s ők sem akarnak szegyenben, vagy hátrább maradni a férjeik vagy a szomszéd papné mellett. Mindenesetre kívánatos, hogy a püspöki látogatás ebből a szempontból se jelentesen tulságos megterhelést a vendéglátókra, sem a küldöttség tagjainak korlátolt felvevő képességü emészttől szerveire. (Folyt. köv.) yr.

Comenius Vestibulumának előszava.

Comenius János Tolnai Istvánnak. a nemes pataki iskolában, melyet Erdély fenséges fejedelmének pártfogása alatt szerencsésen újjáalakítani kezdünk, az első osztály megválasztott első tanítójának üdvözlését és isten-áldását!

Hát úgy hozta a végzet, Istvánom, hogy a nemes, a jobb módszert kívánt rendjére rátérő iskola téged, mint tanuló első hadakozásának első rendes vezetőjét üdvözljön? Nem irigylem e jeleségednek tartozó tisztséget tőled, mert mind én

magam, kit Isten és őfenségeik akarata a minap idehozott, tégedet az első közt kezdtelek körülvenni szeretetemmél, mind mások, mikor az első osztály számára alkalmas tanítót kerestek, egyértelműleg rád vetették a szemüket és szavazataikkal erre előléptettek, hogy a latinság szegeletkövének letételére rád bizandónak vélték e hivatalt. Örvendj magadnak barátom, ez oly nagy és oly megtisztelő ítéletért. És rád egyáltalán ne hasson az, hogy akikre a következő osztályok vezetését rábizák az Istennel és az idővel, nálad azok magasabbnak fognak látszani azért, mert, most a tőled kilépő tanulóba kell belecsepegtetniök a tudományok magasabb magvait. Mert tőled senki sem fogja már e tisztet elvitatni, hogy téged üdvözöltelek először úgy, mint aki itt az ifjuságnak jobb módszerrel való alakítója voltál és ezután a többi osztályokba a bejutás csak a tieden át táru fel majd.

Sőt ha magát a dolgot is megvizsgáljuk, semmi sincs, amiért maga előtt bárki is jobban szégyenkezne, mint az első kor alakítója, vagy hogy a rákövetkezők maguknak inkább tessenek, mint a mesteremberek között szokott történni, míg egyesek az épület számára az alapokat rakják le, ismét mások a szobákat diszítik, mások viszont a tetőt rakják rá. Mert mind egy és ugyanazt a munkát végzik; egyformán fognak a dicséretben részesülni, ha egyforma szorgalommal fogják minden dolgukat végezni. És ha a versengés megengedtetik, könnyen meg lehetne határozni, melyiké legyen a több dicséret vagy jutalom, amaz elsőké-e, vagy az utolsóké, mert a felső részek több mutatóságot, de az alsóbbak több szilárd-ságot adnak az épületnek, úgyhogy ama felsőbbek az alsóbbak nélkül nem létezhetnének, mert ha nem jól rakják le azokat, összeomlanak ezek. Végül is az alsóbbakra több dicséret hárul, mert több a hasznuk, mivel saját erejükből állanak és a feljűk emelt részeket saját erejükkel tartják fent, ezek pedig csak fentartatnak és amit bírnak, mástól bírnak azt. A háboruban sincs oka annak a légióknak, mely az ellenségre rohanva először töri meg annak az erejét, arra, hogy alacsonyrendűbbnek gondolja magát azoknál a légióknál, amelyek tovább szorongatva az ellenséget, azt földre terítik, mert a győzelem közös. Sőt inkább azok vitézségét szokták elismerni, akik az első ellenséges erőt megtörvén, előidéztek azt, hogy az ellenséget le lehetett győzni, — mint azokét, akik a már meggyöngyült ellenséget legyőzték. Sőt ezért testünk tápláló tagjai közt (hogy ezt is érintsem mellékesen), a száj és gyomor sem engednek a májnak és a lépnek és más belsőbb részeknek a tisztelőben, mert az elfogadott táplálékot amaz először befogadja, a fogakkal összerágja, emez pedig megemészti és a nagyobbakon át kezdi szétosztani, ezek végül még inkább megemészti és fokozatosabban széthordják. Ha a táplálkozás egy és ugyanaz is, különböző tagok munkájával úgy végzendő el, hogy mind egyformán szükséges legyen és más első-séget az, az időn kívül, ne engedjen.

De hagyjuk ezt; ne magyarázom érinteni, mert téged ambíciósusnak és abba az állásba, uelybe az isteni előrelátás ereje helyezett, bele-

nem nyugvónak gyanítalak, de hogy neked a tiszt-ség eme zsengejéért örömemet fejezzem ki és hogy valamely oktalan elől a te tisztednek akár te elől-ted, akár ő előtte való kisebbitésére az alkalmat elvegyem.

A dologra térek, hogy téged az általad elért tiszt ékesítésére tanítsalak. El fogod tűrni, mint e küzdőtéren még ujonc, hogy bizalmasan intselek, amimódon szoktak — tudomásom szerint — az ideák épületének építőmestereitől felfogadott munkások. A módszer általános szabályait máshol találod meg leírva, semmi szükség itt ezeket ismételni; de szükséges tégedet itt a te külön feladatodban alkalmazandó különös okosságra figyelmeztetni.

Te osztályodba, most és ezután, a latinság első ujoncait kapod, akik tudnak ugyan magyarul írni-olvasni, de még eddig a pontos készségeket nem érték el. Tehát hogy ezeket meddig és mily uton végzed el és mily előnyös rövid ösvényeken, az nem lehet előtted nem ismerendő.

A te „vestibularis“ (mert így nevezendő) osztályodnak a célja: előkészíteni a latinság ujoncait a Januara és ezen át a latinság Atriumába úgy való belépésre, hogy a latinság e tanulása az egész bölcsesség tanulmányának szerencsésen való elvégzését hathatósan szolgálja. Ez előkészületnek mintegy 7 lépcsőfoka van:

1. Minden (írott és nyomtatott) latin szöveget könnyen, akadozás nélkül olvasni tudni.

2. Mindent helyesen és tagolva kiejteni, hangsúlyhiba és a betűk elnyelése nélkül.

3. Begyakorlott (gyors) kézzel is írni és lehetőleg szép, félre nem magyarázható, kölcsönösen fel nem cserélhető, hanem mindenképen elkülönített és olvasható betűkkel. Mivel ilyenek a tied, ezért is választottunk tégedet ide, hogy sokat hasonlónak tegyél magadhoz.

4. Megtanulni a latin nyelv helyesen megértett és a dolgokhoz helyesen alkalmazott tőszavait.

5. Megtanulni az ezekhez megfelelő magyar szókat, épügy helyesen alkalmazva mind a latin szókhoz, mint magukhoz a dolgokhoz.

6. Pontosan hajlítani és ragozni (decl. és conj) minden hasonlót.

7. És mert akaratunk szerint az osztályok könyvei úgy vannak összeállítva, hogy az encyklopaedia velejét tartalmazzák és az értelemben becsepegtessék, gondoskodj arról, hogy azokat teljesen belevéssék az értelemben és abécé módjára tartsák meg az emlékezetben.

Ehez fog járulni a mennyiségtanba (különösen az arithmetica és a zenébe) való belekóstolás. (Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Majoros István

Nov. 5 én az örökkévalóságba szállt egy kedves tanítványunk. *Majoros István* IV. é. theol. hű, alázatos és tiszta lelke. Nagy vesztesség az elmenetele. A vasszorgalom, a nemesség szerénység és az arany megbízhatóság megtestesülése volt. És az édes,

biztató reménységé — nekünk is, akik tanítottuk, de főleg szegény édes anyjának, akit a porba sujtott a drága gyermek korai halála. A sátorlajui helyi kórházból, ahová a súlyos beteget szállítani kellett, — hogy utolsó kívánsága teljesüljön, a diáktársak és tanárok szeretetteljes áldozatkészsége a holt testet Patakra hozatta át. Itt meleg kömvek közt temettünk. A vigasztalás ígét a megboldogult felett dr. *Zsiros József* theol. tanár, az atyai barát, aki közel tizenkét évvel ezelőtt megfogta a falujukból, Hernádszentandrásról bejövő kis fiu remegő kezét, hirdette. A sirnál dr. *Mátyás Ernő* theol. igazgató bucsúszavai rajzolták meg a szerény és küzdő s a küzdelemben egyre több belső szépséget reveláló ifju hü képét és *Fodor Lajos* IV. é. theol. tolmácsolta megindító hangon a pályatársak fájó érzéseit. A *B.F.R.A.*

— **Gr. Degenfeld Pál főgondnok lemondása.** Nagy meglepetéssel és őszinte sajnálattal halljuk, hogy gróf *Degenfeld Pál*, akinek személyét közmegebecsülés övezi, egyházkerületi főgondnoki tisztéről lemondott.

— **Lelkészegyesület alakulás.** A megszállt területen levő Kárpátaljai Egyházkerület lelkészei november hó 4-én kerületi lelkészértekezletre gyűltek össze a beregszászi gyülekezet körében. A lelkészértekezleten, amely a beregszászi gyülekezet tagjainak szép számu részvétele mellett folyt le, két nagy előadás is elhangzott. Az egyiket *Csikesz Sándor* debreceni egyetemi tanár, ORLE főtitkár tartotta, végigvezetve a hallgatóságot négy évszázad magyar nemzeti művelődéstörténetén és mindenütt találóan mutatott rá arra, hogy mi mindent köszönhet a magyar nemzeti művelődés a református lelképásztornak. A másik előadó *Vasady Béla* dr. theol. akadémiánk professzora volt, aki lélektani és református hitvallásos szempontból világított rá a nőkérdés örök aktualitására és megoldási lehetőségeire. A konferencia után a lelkészértekezlet megalakította a *Kárpátaljai Egyházkerület Lelkészegyesületét* s annak elnökévé *Isaák Imre* técsői lelkészt, egyházkerületi aljegyzőt választotta meg, egyben kimondotta, hogy szorgalmazni fogja a csehszlovák területen lakó magyar református lelkészek országos egyesületének a megalakítását.

— **Katona—misszió** Örömmel közöljük, hogy theológus ifjúságunk a városunkban levő protestáns katonák között is megkezdte evangélizációs munkáját. A parancsnokság a legnagyobb megértéssel fogadta *Szabó Zoltán* gyakorlati theol. professzornak azt az előterjesztését, hogy adjon alkalmat a theológus ifjúságnak a katonák között végzendő evangéliumi munkára. Hetenként egy óra (kedden 6—7.) áll az ilyen irányu munka rendelkezésére, melynek idejét biblia tanulmányozás, ismeretterjesztő előadás, zsoltár éneklés és magyar nótatanulás fogja kitölteni. Az első összefoglaló már megvált.

— **KIE-hir.** A sárospataki KIE nov. hó 5-én a Főiskola Mudrány termében nagy sikerrel adta elő *Malonyay—Rákosi Elnémult harangok* című színművét. A négyfelvonásos darab műkedvelő tagjai igen derekas munkát végeztek. Úgy a darab

felfogása, átérzése, mint megjátszása egy jól szereplő műkedvelő gárda produktuma volt. A férfi szereplők közül kitűnt *Bakcsy István* KIE elnök *Simándyja*, *Horkay Barna* s. lelkész *Todorescuja*, *Fodor Lajos* IV. é. th. Kurátor alakítása és *Tóth Miklós* III. é. th. Zalathnay Barnabása, az utóbbi már-már kabinet alakítást produkált. Követésre és dicséretre méltó volt a többi szereplők játéka is. A törekvés és jókedv különös dicséretet érdemel. A színpadtechnika ügyes volt. Az előadás bevételeit az egyház segélyezésére fordítja a ker. ifj. egyesület.

— **Rövid hírek.** Az erdélyi reformátusok zsinata november 14-én gyűl össze. — Sárospatakon *Bakcsy* ünnepélyre készülnek. — A KIE az Elnémult harangok előadását megismétli. — Egy pót-presbiter Szocialdemokrata párti vezetői állását és *Krisna Murtitól* befolyásolt gondolkozásmódját a presbiterségével összeférhetetlennek találta s tisztéről lemondott. Egy pót-presbiter testvéri intésben részesült, mert tanuként szerepelt egy ellenünk reverzálist adó házasságkötésnél. A piacról szólították fel tanúnak s nem kérdezősködött utána, hogy a ref. fél kárunkra adott-e reverzálist.

— **Értesítés.** Ajándék bibliáért lehet folyamodni az Egyetemes Konventre az 1930/31 munkaévre kiadott *Belmissziói Utmutató* 11-ik lapján közölt formában folyó év december hó 15-ig. Dr. *Enyedy Andor* konventi missziói előadó.

HIVATALOS RÉSZ.

XVI. sz. Körlevél.

Az egyházkerület tanítóinak figyelmébe.

Az Országos Állatvédő Egyesület azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy az általa kiadott 1933 évi gyermeknaptárt iskoláinknak figyelmébe ajánljam.

A 24 filléres kis füzet csakugyan alkalmas arra, hogy az elemiiskolai tanulók kedves verseken és szép meséken át szeressék meg az állatokat és a természetet. Tudom, hogy a mai nehéz gazdasági helyzet sokszor elviselhetetlen terheket ró a szülőkre, de minden iskolában akad egy néhány olyan gyermek, akiknek a szülői minden megterhelhetetés nélkül megszerezhetik gyermekeik örömeire szolgáló ezen kis képes naptárt.

Miskolc, 1932 nov. hó 8. *Farkas István*
püspök.

Pályázati hirdetés.

Az abaujszántói református lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Díjlevélszerinti javadalom: Kézpénz: 706 a. kor. Szántó: 4 kat. hold 583 öl. Rét: 3 kat. hold 589 öl. Szemestermény: 16 köből roz. 32 ürméter tüzi fa az erdőn. 2 telek utáni legeltetési jog. Stóla. Kongrua: évi 1300 pengő. Megváltási kötelezettség nincs. Állandó káplántartó hely. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények az abauji ref. egyházmegye esperesi hivatalához küldendők Göncre

Miskolc, 1932 nov. 12. *Farkas István* püspök.

Szerkesztői üzenetek.

D. B. Jón. Illetékesekkel is megbeszélem. Nagyon elaprózni nem akarom. A folytatás külön címek alatt jön. Egy-egy rész másfél, legfeljebb két hasábra terjedjen. Köszönet a szives érzésekért.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre --- 10 Pengő. Fél évre --- 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről: Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA Megegyezés szerint.</p>
--	---	---

TARTALOM. Kiáltvány a miskolci ref. egyház tagjaihoz. — *Dr. Gulyás József*: Comenius Vestibulumának előszava. (Folyt. köv.) — yr.: Generális vizitáció a Sajó és Bán völgyén. (Vége köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

Kiáltvány a miskolci ref. egyház tagjaihoz!¹

A miskolci református egyház presbitériuma a Kálvinszövetség szociális bizottságával összefogva, az őszi és téli nyomor enyhítésére akciót indít. Mindenkinnek keresztyéni kötelessége dolgozni a nyomor ellen, mert a nyomor elszorvasztja a lélek legnagyobb erejét: az Isten iránti bizalmat.

A miskolci ref. egyház lelkészei, szociális munkásai e kiáltványban fordulnak az egyház jó vőjét féltőkhöz, hogy fogjuk meg egymás kezét és ne hagyjuk el azokat, akiknek nincs mit enniük. Mentsük meg azokat, akik csak imádkozzák a mindennapi kenyeret, de a gazdasági válság nem adja meg nekik.

Segíteni akarunk, mert az Isten lelke azt parancsolja.

Munkatervünket a következőkben foglaljuk össze. Segíteni akarunk mindenkin. Jobb, erkölcsibb környezetbe óhajtuk emelni az özvegyeket, árvákat és a magukkal tehetetleneket. Meg akarjuk menteni városunk liljomszárait: az ifjúságot. Intézményeket akarunk, amelyek bázisként álljanak a lelkibb és emberibb magyarság fejlesztő és építő munkája számára. Az eljövendő evangéliumi magyarság ereje, hatalma s tisztult erkölcsisége lebeg szemünk előtt.

Programunk elérésére a következő munkaterv céltudatos végrehajtását ajánljuk testvéreinknek s közös érdekünk, hogy annak végrehajtásában mindenki részt vegyen.

I. Munkatervünk két főrésze oszlik. Az első főrészben a szociális bizottság munkarendje és kötelessége foglaltatik.

1. A szociális bizottság szorgalmazza egy Kálvinista Névtár összeállítását, amelyben nemcsak a szegények, de a munkadók, iparosok és más-hivatásuak névsora, lakása stb statisztikus formában lesz összeállítva, hogy a gyülekezetünkről egy teljes képet kapjunk.

¹ Minden gyülekezetünknek ösztönző példaként szolgálhat a miskolci megmozdulás hasonló lélek sugallta munkára. Szerk.

2. A szociális bizottság minden szegényt gondozásába vesz. Tőle telhetőleg anyagilag segíti. A közhatóságoknál kéréseit támogatja. Amennyire lehetséges, életfenntartásukról gondoskodik. A szegények az egyház kircsei s ezen az alapon a szociális bizottság a szegény kérdést a gyülekezet színe előtt állandóan napirenden tartja, hogy a szegényekről való gondoskodás tüze ki ne aludjon.

3. A szegények rendelkezésére állanak a lelkesítő hivatalok, lelkészek, a diakonisztestvér és az önkéntes szociális munkásaink. A Filléregyletben szegényirodát szervezünk, ahol állandó hivatalos órákat tartunk, hogy minden jelentkező szegény, anyagi vagy lelki bajain segítsünk.

4. A szegények felkutatására önkéntes munkásokat toborzunk, hogy ne legyen olyan család, ahol az egyház követjeként a bizottságból valaki meg ne jelent volna.

5. A segélyezés módját a végrehajtóbizottság javaslata alapján a szociális bizottság plénuma határozza meg és dönti el. Pénzbeli segélyt csak a legrendkívülőbb esetben nyújtunk. A segélyezés kizárólagos módja vagy élelmiszer vagy pedig munka. A szegényiroda egyben munkaközvetítő hivatást is betölt.

6. A szociális bizottság feladata a különböző szükségességű akciók megszervezése. Ilyen akció pl. a Kenyérakció. Egyesek, akik sem pénzt, sem ruhaneműt nem tudnak adni, azok heti vagy havi kenyérmegajánlást tehetnek a szegények számára. Ilyen akció még a gyűjtés, még pedig pénz és más egyéb. Ünnepek, előadások. Szociális intézmények szervezése, napközi otthonok, özvegyek, árvák és aggok otthona, éjjeli menedékhely stb. felállítás.

II. A második főrészben a szociális bizottságot hathatósan támogató testvéreinknek munkarendje és kötelessége foglaltatik.

1. Szociális intézményeink, ugymint a Filléregyletben felállítandó napközi otthon, árvák és özvegyek otthona, éjjeli menedékhely megszervezése és fenntartása tetemes pénzbe kerül. A szegények és jótanuló diákok segélyezése is köteles-

ségünk. Ezért felszólítunk mindenkit, hogy egy csekély havonta fizetendő összeg felajánlásával, vagy egyszersmindenkorra szóló összeggel, ami lehet bármily kicsiny, siessen a szociális bizottság támogatására. De lehet nemcsak pénzt, hanem más egyebet is felajánlani, úgymint ruhaneműt, élelmiszert, használt fehérneműt stb. Nem fontos az, hogy mivel rovod le Isten iránti háládat, az a fontos, hogy tégy valamit. Munkaadóknak, ha munkásra van szükségük, forduljanak bizalommal a szegényirodánkhoz.

2. Mindenki kötelessége közé tartozik a patronázs gondolatának megvalósítása is. A bizottság a nyári gyermeknyaralattatás mintájára felhívja testvéreinket, hogy úgy karácsony, mint husvét táján, amikor már az éhezés a gyermekarcokról leszedte a rózsákat; a tehetősebbek egy-egy gyermeket fogadjanak el és istápoljanak egy-egy hétig családtagként. Ezenkívül minden család válasszon ki egy másik nyomorgó családot, akinek a terhét, panaszkodását hallgassa meg és vigasztalóként álljon megettük s ha kell még az anyagi segítséget se tagadja meg tőlük.

3. Kötelessége mindenkinek ügyelni az élőkre. Halottaink emlékét szívünkben kell őrizni s őket egész életünkön gyászolnunk kell. A gyertyák és koszorúk árát adjátok oda a szociális bizottságnak, hogy az éhenhalóknak kenyeret és a betegeknek orvosságot tudjon venni.

Ne engedjétek elgurulni filléreteket, amelyet oly nehezen kerestek. Ha családi ünnepélyt, esküvőt, eljegyzést tartotok, a boldog ünnepelő emlékezzen meg azokról, akiknek a nyomortanyán sohasincs ünnepök. Csatlakozzatok a kenyérakcióhoz és családi ünnepélyetek alkalmával ha ti kalácsot esztek, a szegénynek legalább kenyeret juttassatok az asztalára.

Mindennemü adományozási szándékot a szegényirodába jelentsetek be, ami a Ref. Filléregyletben van.

Végül azok, akik sem a szociális bizottságban nem dolgoznak, sem pedig anyagi támogatásban nem részesíthetik, azok jöjjenek és ajánlják fel önmagukat munkásokul. Jöjjenek és segítsenek a gyűjtésnél, segítsenek összeszedni a felajánlott élelmiszereket és más felajánlott használt tárgyakat. Ifjak, leányok és nyugdíjasok! Jertek önkéntes szociális munkásokul az Egyházért, Krisztusért és Isten dicsőségéért!

Testvéreink, a gyűjtőívekre adakozzatok!

Ha jobb és szebb jövőt akartok, akkor „egymás terhét hordozzátok“. S álljunk úgy egymás mellett, mint akik nemcsak a nyomort tudjuk elhordozni, hanem a szebb jövő kibontakozásáért és mindenki boldogságáért még dolgozni is képesek vagyunk.

El minden önzéssel! El a csüggedéssel! Álljatok soraink közé és támogassátok a szociális missziót.

Isten kegyelme mindnyájunkkal!

Miskolc, 1932 október 15.

Dr. gr. Haller József

Farkas István
ref. püspök.

Császár József Dr. Enyedy Andor.

Putnoky Pál.

Comenius Vestibulumának előszava.

(Folytatás.)

Ha te a te újonckáidat e határig helyesen elvezetted, a nagy tanultság gyűjtésének szilárd alapjait raktad le, mert a szerzők sok olvasásához és a legjobb dolgok sok kiválasztásához semmi annyira nem hasznos, mint a könyvek forgatásához szemmel, nyelvvel, kézzel, ésszel alkalmasnak lenni. Hogy a tudomány jelöltecskéi ezt elérhessék, te a következő osztályok vezetőinél inkább törekedj erre, mert főleg a te feladatod ez, aki a latin tudomány alapjait rakod le, hogy sértetlenül, szilárdan és szilárdnak rakd le azokat. Ezért is kívánom, hogy te, mint a mi egész építkezésünk alapja, mindezeknek itt való igazgatásában a legfáradhatatlanabb légy. Mivel ugyanis úgy figyelik az orvosok, hogy az első emésztés hibáit nem lehet kijavítani a másodikban vagy a harmadikban, de a tagok oda összevont magvait a táplálkozás egész műhelyén keresztül szórják, biztos, hogy a léleknek tudománnyal való táplálásában sem történhetik másképen, mint hogy az első alapok lerakása körül elkövetett hibák hibássá teszik a többi szerkezetet akár egészben, akár részben: nem lehet, hogy többi tisztársaid ne tévedjenek, ha te latin ujoncaidnak alakításában tévedtél.

Ez az oka annak, miért gondolom azt, hogy tégedet pontosabban kell inteni, mind, hogy minél kevésbbé tévedj, mind, hogy ezeket, mintha nekik lenne mondva, ők is egyképen hasznára fordítani képesek legyenek.

Először van alkalmam előtted ismételni Quintilianus e mondását: „Minden jó tanító örvend a sokaságnak és azt gondolja, hogy ő nagyobb hallgatóságra méltó.“ Miért pedig ép ezt? Hogy ne félj, hanem örülj, hogy neked reményen felüli nagyszámu tanulósg jutott; kétségtelenül ezután mindig igen népes osztályod lesz. De bármilyen nagyszámu legyen is, te magadat még nagyobb hallgatóságra tartsd méltónak! Mert nem fogom remélni, hogy te nekem azt fogod mondani, amit a minap: „ha csak meg birnál felelni“, hiszen a módszerünk előnyeit már látni, sőt szerencsésen gyakorolni is kezdted. S neked a mi módszerünk szerint tiz tanuló csapata után nem lesz nagyobb terhed, mint a minap volt közönséges uton a tiz tanuló után. Már láttad és tapasztaltad és napról napra tapasztalva örvendsz és örvendenek maguk a tanulók is, látva, hogy őket kellemesen és könnyen vezeted. Mert hogy milyen módszerrel legyen, arra egyáltalán nem szükséges téged tanítani most, aki gyakorlatból mutattad meg, hogy te tudod ezt. Mégis nem fog ártani ezt mások végett jelezni, akár akik itt e tisztben követőid lesznek, akik máshol a módszer utánzását véletlenül eszükbe veszik.

A rövid ut (compendium) veleje ez: hogy nem tanítasz egyeseket, hanem mindenkit; nem egyvalakihez lépsz hozzá, hogy valamit megmutass vagy beszélj, vagy (valamire) ints, vagy elkövetett hibát egynél kijavits, de az égi napot utánozva kathedrád magas egében tartózkodol, szemed sugarát innen mindenfelé fordítva, hangos

szavaddal mindeneket körülharsogva és úgy, hogy azt, amit mindenkinek megmutatsz, kifejtesz és parancsolsz, lássák, hallják és egyenként megértsek, azután most ettől, majd attól kérdezve, hogy kiki attól félve, hogy legott megkérdezik tőle, mit mondtál vagy mutattál, mindig figyelemben legyen. Hogy ezt (a figyelmet) te még jobban élesítsd, parancsold meg, hogy aki bizik abban, hogy a jelen (a könyvből oly sokszor ismételt) feladatot el tudja mondani, mondja el emlékezetből. Az okosabbak tehát egyik a másik után, elmondják; ezeket a lassabb eszűek (maga által a késedelem s az annyiszor felolvasottak ismétlése által segítve) követni fogják, míg végre a leglustábbak is tudnak mindent. Te ezt a mintegy az ész-gyorsaság felől való versenyt örömmel szemlélve, kiénekin szellemi gyorsaságáról ítélsz, biztos lévén afelől, hogy amit a teid közül az egyik tud, a többiek is tudják, mert senki sincs, aki ne tudná azt, amit így tanul meg.

(Folyt. köv.)

Generális vizitáció a Sajó és a Bán völgyén.

(Folytatás)

A vizitáció. A vizitáció felderítő részét az egyházkerületi főjegyző a püspöki titkárral végezte. Végigment a 210 pontból álló jegyzőkönyv kérdéseire és feleleteire. Ahol szükséges volt a részletekbe is behatoló kutatást csinált. Megnézte az egyházközség jegyző, számadási és anyakönyveit, a könyvtárat, kegyszereket, épületeket. Ahol nagyobb baj adódott elő, abban külön, előkészítő tárgyalást tartott. Tárgyalásai eredményéről a presbiteri ülésben a püspöknek jelentést, javaslatokat tett. A presbiteri gyűlés sorrendje mindig ez volt: közének, helybeli lelkész imája, püspök átveszi az elnöklést s felhívja jelentéstételre az egyházkerületi főjegyzőt, a jelentés után utasításokat ad az egyházközségnek, illetve presbiteriumnak egyes különleges tennivalókra, továbbá elrendeli a látogatás történetének megírását és jegyzőkönyvbe foglalását, azután buzdító szavakat intéz az egyházközség vezetőihez, majd közének után áldást kérve reájuk, aláírta a látogatási jegyzőkönyv két példányát és bezárja a gyűlést. A presbiteri gyűlésen püspökünk atyai intelmeivel, testvéries megnyilatkozásaival, szívből jövő és szívhez szóló beszédeivel mindig bensőséges, szinte családias hangulatot teremtett, ami azokat bizonyára minden résztvevő és jelenlevő számára mély és felejthetetlen élménnyé tette. Különösen szép volt a szilvásváradai, ahol a nyugdíjba készülő öreg tanítót: Szügyi Lászlót, továbbá a szórványokban hűséges odaadással, önzetlen fáradozással hitoktatást végző Végh Károlynét és Miklóssy Margitot üdvözölte, aztán a záró presbiteri gyűlés Sajóivánkán, ahol a bennünket minden előzékenységgel, tanáccsal, utbaigazító Elek József esperessel és Szepessy Gyula főszolgabíróval váltott a lélek mélyéig ható üdvözléseket és vallomásokat.

Az istentisztelet. Az istentiszteleteken az egyházkerületi főjegyző olvasott bibliát és imádkozott, mindig a püspök alapigéjéhez és igehirdetéséhez

alkalmazkodva. Az igehirdetés minden helyen más alapigéről szólt és a helyi körülményekhez igazodott. Volt benne megkapó közvetlenség, feddés, intelem, tanítás, biztatás, vigasztalás, bátorítás s mindezek mélyén szeretet: Isten és hazaszeretet. A gyülekezeti éneklés sok helyen erős elhajlást mutat a kótától. Az énekkarok helyenként szépen szerepelnek, csak az a baj, hogy különösen az ima és igehirdetés közötti éneknél pótolni akarják a gyülekezeti éneklést, ami pedig semmi művészkedéssel nem pótolható és nem helyettesíthető. A perselyezés bizony gyenge lábbon áll. Csaknem ezer lelkes gyülekezetekben az évi perselypénz 11—15 pengőre rug, amit ha elosztunk gyülekezeti tagonkint vagy istentiszteletenkint, parányi kis összegek jönnek ki belőle. A világot sem azt mutatja ez, hogy népünk nem adakozó, hiszen némelyik falusi gyülekezet tagjai hallatlan egyházi terheket viselnek: hanem csak azt, hogy az adakozásnak erre a formájára nem nevelték. Tiszteletreméltó kivétel itt Sajóivánka, ahol 240 lélekszám mellett az évi perselypénz 34 P 77 fill. Itt azonban az az érdekes szokás van, hogy a békéjvetelnél is tesznek a perselybe. A templomok közül leghatalmasabb méretű és leginkább művészi a szilvásváradai. Kiténik csinoságával és tisztaságával a bántapolcsányi és a dédesi. Van nek bizony nagyon elhanyagolt istentiszteleti helyek, amelyek nagyon nélkülözik a gondozó és csinósító kezek munkáját. Pedig a gyülekezet tagjai bizonyára mindenütt készséggel vállalnák és végeznék ezt a munkát.

(Vége köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozás.** Fiatalon, 32 éves korában, 5 évi szolgálat után november 11-én meghalt *Bényey József* berzéki lelkipásztor. Temetése 13-án, vasárnap délután volt nemcsak a berzéki, hanem a környék gyülekezeteinek nagy részvételével. A temetésen *Takács Béla* sajtóhidvégi lelkész imádkozott, a vigasztalás ígét hirdette *Kiss Ernő* esperes, a sirnál *Gyüre Lajos* segédlelkész beszélt. Volt osztálytársai nevében *Nagy Elek* és *Várady József* lelkészek vettek tőle búcsút. Eltávozására gyászborította gyülekezetét. özvegy édesanyját, önfeláldozóan ápoló feleségét és kicsiny fiacskáját. Legyen áldott az emlékezete, csendes a pihenése!

— **Pataki konferencia.** A theol. kar a Püspök ur felhívására összeállította egy konferencia programját, amely Sárospatakon lesz D. V. jan. 5-én és 6-án közérdekű, de főleg egyházkerületünket érdeklő égetően fontos néhány kérdés felett. A konferenciára már most felhívjuk a figyelmet és az előkészület részleteiről h iradással leszünk.

— **Székfoglaló.** A Magyar Kálvin Szövetség új lelkészi elnöke, *Dr. Ravasz László* püspök 1932 nov. hó 26-án d. u. fél 6 órakor tartandó ünnepi összejövétel (hely: budapesti theol. akadémia díszterme) keretében tartja meg székfoglalóját. Az összejövételen bibliát olvas *Hamar István* ny. theol. tanár, imádkozik bilkei *Papp István* theol. tanár,

megnyitó beszédet mond *Bernáth István*, a Magyar Kálvin Szövetség világi elnöke. Művészi számokkal közreműködik *Kenessey Jenő* zongoraművész, *Koréh Endre*, a m. kir. Operaház tagja, felvinci *Takács Alice* hegedűművésznő; költeményeiből előad: *Dr. Bodor Aladár*. Záró imát mond: *Szabó Imre* esperes.

— „**Csendes napok**“ voltak pénteken, szombaton gimnáziumunkban. A szülők társadalmá elött ismeretlen még e szó és fogalom s többen, persze a tanulók kezdeményezésére, pompás alkalomnak szerették volna felhasználni arra, hogy gyermeküket hazavigyék. Nincs tanítás, tehát: vakáció. Persze, a nyert felvilágosítás után lemondtak kérésükről. Mert lelki csendesség keresésére használták fel e napokat: hitük erősítésére, bizalmuk és reménységük élesztésére és fokozására, problémáik megtárgyalására. A főelőadók a konvent részéről erre alkalmazott titkárok voltak: *Fónagy Dezső* és *Kiss Sándor* Budapestről. De a helybeli tanárok közül is többen tartottak előadásokat. Külön csoportokban vett részt az ifjuság, külön a négy alsó s külön a négy felső osztály. Az ifjuság nagy érdeklődéssel, csaknem teljes számban vett részt ezeken a megbeszéléseken. Cselekvő részt is vettek élőszóbeli és írott kérdéseikkel, hozzászólásaikkal. A tanári testület tagjai köréből is mindig többen jelen voltak.

— **Szülei értekezlet** a gimnáziumban kereste a kapcsolatot élet és iskola, társadalom és tanítás, szülők és tanárok között. Sajnos, az érdeklődés nem volt megfelelő a korszerű kérdések tárgyalásának. Szülők közül kevés, lakásadók közül senki sem jelent meg; a tanárok teljes számban vettek részt. *Elekes Imre* igazgató „Az ifjuság lelki megmozdulásai“ címen a szülei háztól, utcán, iskolán keresztül kereste azokat a nyugtalanító tényezőket, amelyek ostromolják az ifjai lelkeket. Számptalan probléma merült fel a szülei gondok, az utcára kiült nyomor, tantárgyak sűrű cserélődése, tankönyvek drágasága, ujságok, sportok vallási keresések és vitatkozó irányok, itthon tanuló főiskolások és állástalan diplomások, a kor, nem és vagyoni helyzet kiélesedett kérdései stb. Ennek nyomán felszólalások is adtak irányt a felelet keresésére. *Tárczy Árpád* tanár „Ujabb tantervi mozgalmak“ címen ismertette azt a sok változást és készülő új tantervet, amelyek annyira jellemzik háboru utáni iskolai életünket. Biráló és óhajtsókat tartalmazó megjegyzései kísérték s élénk figyelem honorálta a nyomonjérő előadást.

— **A ricsei** gyülekezetben a nagy izgalmat okozó lelkészválasztási mozgalmak után lassan erőre kap a komoly egyházas evangéliumi szellem. Öröndetes hír, hogy a ricsei gyülekezet, mely a Bodrogköz exponált helyén él, dec. 4-én gyülekezeti napot tart. Örömmel halljuk e hirt és benne a ricsei szent gyülekezet komoly összefogását látjuk azok ellen a fertőző szektárius elemek ellen, melyek a ricsei gyülekezet gyengülésének okozói voltak. Istennek áldása legyen a gyülekezet evangéliumi lelkületű, egyházhű tagjainak felbuzdulásán.

HIVATALOS RÉSZ.

Az 1933. évi lelkészsképesítő vizsgái írásbeli tételék.

I. Első lelkészsképesítő vizsgálatra.

Ó-szövetségi tudományokból: A bűn (hattát) és vétek (ásám) áldozat az Ó-testamentumban. *Új-szövetségi tudományokból*: Pál apostol megtérése. *Keresztyén hittanból*: A bűnnel kapcsolatos problémák theológiai etikai megítélése. *Egyházi beszéd*: Prédikáció irandó konfirmációi alkalomra Ján. ev. 6:66—71. alapján.

II. Második lelkészsképesítő vizsgálatra.

Magyar protestáns egyház- és irodalomtörténetből: A debreceni zsinat történelme (1881—1882). *Egyházjogtanból*: A paritás elvének történeti kifejlődése egyházkormányzatunkban és annak mai állása egyházi törvényeink szerint. *Gyakorlati theológiából*: Az ige az igehirdetésben. (Különös tekintettel mai prédikációs irodalmunkra.) *Egyházi beszéd*: Prédikáció irandó bünbánati (urvacsoraosztási) alkalomra I. Péter 1:17—23. alapján. *Írásmagyarázat*: Írásmagyarázat irandó a Máté ev. 8:28—34. alapján. *Kátémagyarázat*: A Heidelbergi Káté 127. kérdése és felelete alapján. Az első lelkészsképesítőre a prédikáció, a második lelkészsképesítőre az írásmagyarázat könyv nélkül is megtanulandó. A dolgozatok beadásának határideje 1933 augusztus hó elseje. Később érkezett dolgozatok csak püspöki engedély alapján vétetnek figyelembe.

Sárospatak, 1932 nov. 3. *Mátyás Ernő*
theol. akad. igazgató.

Jóváhagyom és megerősítem.

Miskolc, 1932 nov. 4. *Farkas István*
püspök.

— **Felhívás az alsóborsodi lelkészekhez.** A 193/1931. sz. konventi határozat alapján kérdőívet kellett kitölteni az iskolafenntartó egyházközségeknek az 1913. és az 1930. évi iskolai teherről. A kérdőívet a nyár folyamán visszaküldöttem minden iskolafenntartó egyházhöz, hogy a 231/1932. sz. konventi határozat alapján az adatokat helyesbítsék. Az alább megnevezett egyházak lelkészeit felhívom, hogy e sorok olvasása után azonnal tegyék postára a szóban lévő kérdőívet, mert nekem november 30-ig az összegyűjtött kérdőíveket fel kell terjesztenem a Konventhez. Alsószolca, Átány, Borsodgeszt, Bócs, Diósgyőr, Egerlövő, Harsány, Hejőbába, Hejőcsaba, Hejőpapi, Kisgyőr, Kistokaj, Maklár, Mezőkeresztes, Nemesbikk, Ónod, Sajókajkeresztur, Szirma, Tiszakeszi, Tiszapalkonya, Tiszaszederkény, Tiszatarján, Tiszavalk, Ujlőrincfalva. — A kérdőív be nem küldéséért 5 P. pénz-bírság jár. — Atyafiúi szeretettel vagyok Cserépfalu, 1932 nov. 15-én. *Pósa Péter* s. k. esperes.

Szerkesztői üzenetek.

P. I. Legközelebb jön. A folytatást is várjuk.

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

ELŐFIZETÉSI DIJ

Egész évre 10 Pengő.
Fel évre 5 Pengő.
Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.

Felelős szerkesztő és kiadó

MARTON JÁNOS

+ ömunkatársak

Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ
és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről
Dr. H. KISS GÉZA.

HIRDETÉSEK DIJA

Megegyezés szerint.

TARTALOM. *Téglássy András*: Gondnoki székfoglaló beszéd. (Vége köv.) — *Dr. Gulyás József*: Comenius Vestibulumának előszava. (Folyt. köv.) — *jr.*: Generális vizitáció a Sajó és Bán völgyén. (Vége.) — Meghívó. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Gondnoki székfoglaló beszéd.

Nagyitszeteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Amidőn az örökkévaló Isten színe előtt, az Ő orcája fényességének a büvökörében, keresztyéni alázattal hajtom meg a fejemet az abauji egyházmegye világi gondnokává való elhivatásomnak a határozata előtt, ugyanakkor a hála tuláradó érzésével mondok köszönetet az egyházmegyénkbe bekebelezett gyülekezeteinknek — mint az isteni akarat kinyilatkoztatóinak — az engemet, érdemtelenül meglepően szeretettel átölelő bizalomnyilvánításukért!

Amidőn remegő lélekkel ugyan, de az én megtartó Istenemnek segédelmébe vetett hittemmel, az abauji ref. egyházmegye világi gondnokává magamat elkötelezem, szorongó érzéssel fut végig gondolatomban nagynevű elődeim névsorán, akik közül elég, ha néhai Meczner Józsefnek, továbbá anyaszentegyházunk ma is két erős oszlopának, világító fáklájának, a mi dicsekedéseinknek: dr. Puky Endre Öngyméltóságának és Farkasfalvi Farkas Géza Öméltóságának a nevét említem fel.

Ránehezedik lelkeimre — számbavéve csekély és fogyatékos képességeimet — az a mélység gond és aggodalom, hogy eme — Isten kegyelmével megáldott ragyogó tehetségek, kimagasló férfiak után, akik valamennyien elmélyült hittel, széles conceptióval, körültekintő vezéri képességekkel oly bölcsen kormányozták egyházmegyénket, hogy vajjon képes leszek-e én hozzájuk méltóan vagy legalábbis megközelítőleg betölteni helyemet, ahová e ragyogó képességek helyett csupán csak egy a hitében lángoló és ha kell, annak tűzében elégni is kész szívet és kötelességtudást hoztam csak magammal.

Ha mélyebben beletekintünk embertársaink mai lelkiületébe, bizony-bizony sokszor a megdöbbenés érzete kell, hogy erőt vegyen rajtunk! Ki hitte volna azt, hogy az elmúlt vérzivataros időszak oly mérhetetlen rombolást vigyen végbe az emberiség lelkében, amint azt nap-nap mellett tapasztalhatjuk.

Hiszen az lett volna a természetes és bevalom, magam is azt hittem, hogy a világháború és az azt követő forradalmak, valamint a civilizációt és a humanitást kigunyoló ráncokényszerített trianoni békediktátumnak leroskasztó sulya alatt mint egy purgatóriumban meg fog tisztulni az emberiség lelke és hogy az Istenbe vetett hit, a könnyörületesség, az emberbaráti szeretet, a felekezeti béke, szóval a krisztusi szeretet fog tanyát ütni a lelkekben!

És ime mit látunk? Éppen az ellenkezőjét!

Soha az ember Istenhez költlenebb, ember az emberhez ridegebb, irigyebb, önzőbb, felekezeti türelmetlenebb nem volt soha, mint manapság!

Ugy látszik, hogy az idegeket felörlő, gyorsan zajló élet forgatagában a létéért küzdő ember nem képes elviselni a mai gazdasági anarchia teherpróbáját, de kétségbeesésében elfordult az egyetlen biztos alaptól a megingathatatlan kősziklától (a mi Urunktól a Jézus Krisztustól és az Ő Evangéliumától és átcsuszott a lelket megmérgező materialismus ingoványos utvesztőjére, ahol egyesek a spiritualisticus meggyőződés negatiójának az álláspontjára helyezkedtek) megtagadván Istent és az Ő szuverénitását, egyedül a féktelen egoismust, az anyagi haszon és egyéni élvezet hajszolását tartván helyesnek és okosnak!

Igy veszett el a lelkiség, az anyagi javakért folytatott brutális küzdelemben!

Ha ezt a halálos lelkibetegséget nézzük, amely a mai társadalomnak egy tekintélyes részét megfertőztette, ennek a legszomorubb tünete az, hogy a betegek ebben a chaotikus lelkiállapotban jól érzik magukat és még csak nem is óhajtják az orvosságot, amely őket ebből a betegségükből kigyógyítaná!

Nem szomjuhozzák az Igét, amely a maga magasztos komolyságával egyedül szentelhetné meg életüket!

(Vége köv.)

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árva bélyeg-akcióval?

Comenius Vestibulumának előszava.

(Folytatás.)

Az egyforma módszerről való ez általánosabb (főbb) elveket neked, mindennek az előmutatásában, kifejtésében, utánzásában, amire őket tanítod, vagy valaha tanítani fogod, mindig meg kell tartanod. Azzal a céllal, hogy egy óra se (nemhogy egy nap) menjen el anélkül, hogy a tudásban semmi növekedés, a tudományokban semmi új előhaladás ne történjék.

Részlegesen intenem kell téged az osztályod könyvének szerkezete, azután használata felől, hogy miként kell neked azt gyakorlatilag kezelned.

Főhelyen van, amint látod, a dolgok elnevezésének eleme, mely az egész nyelv legelső és legfőbbként tőszavaiból van összeállítva, nem egy halomban, hanem kétszeres művészi rendben. Külső tekintetre ugyanis a rend grammatikai, mert az első fejezetben, a belépés után, vétetnek számba a dolgok főnevei (I), a másodikban a melléknévek, harmadikban a névmások, negyedikben az igék, az ötödikben az igehatározók (a participiumok, mivel az igékből csak képezve vannak, külön osztályt az elsődleges szavak közt nem bírhatnak), hatodikban az előljárók stb. De e rend egyúttal a dolgok első rendje is, míg kezdetben maguk a dolgok számlálatnak elő. Azután a dolgok alapmódjai (II), t. i. a dolgok első járuléka. Ezután a dolgoknak és járulékaiknak rövidke bemutatása (III). Ezután áttérünk a dolgok mozgásaira (IV), a cselekvésre és szenvedésre. Következnek u. a. cselekvések és szenvedések módjai (V) és a dolgoknak és cselekvéseknek körülményei (VI). Azután a dolgoknak, cselekvéseknek, körülményeknek sokféle összefüggése (egyezsége) (VII). Így főbb vonásokban a dolgoknak és szavaknak a vázán átmegyünk. Szólunk még a képzett és összetett igékről, hogy a tőszók és származék-szók közt a különbséget lássák és így kezdjék meg az elmét a nyelvek aytájára, mely a szók egész készletét ki fogja fejteni, előkészíteni (VIII—IX.)

A világ dolgainak ez első megvizsgálásában pedig komoly szándékom volt a paradicsomi iskolát eléd tárni, ahol neked nem volna más dolog, mint együtt játszani ujonckáiddal, amint ott az ő. csaknem még csecsemő ujoncával, Ádámmal együtt játszott az Isten, a most alkotott első képmásokait megmutatván s megparancsolván neki, hogy azoknak a neveit tanulja meg. Azaz, képekel akartam e vestibulum könyvet diszíteni, melyek a dolgok formáit hűen előtűntetik, mindenikhez odatenni az elnevezését, mindazért, hogy könnyebben megragadják a gyermekek lelkét, mint-hogy a dolgok első benyomásai kellemesebbek legyenek. De nem sikerült a szándékom (bár már hozzákezdtem) a mesteremberek itt való hiánya miatt. E hiányt szorgalmaddal kell kiegyenlíteni, minden szónak szorgalmas kifejtésével és az általa jelentett dolgoknak bármilyen feltűntetésével. Légy biztos afelől, hogy az élet és a lélek hiányozni fog intézkedéséből, ha itt az ujoncoknak mondott dolgokat vagy nem mutatod meg (ha jelenleg bír-

tokodban vannak azok, vagy valamelyes képmásuk), vagy körülírással úgy nem sajtold bejelük, hogy végre valamiképen megértik. Mert a dolgoknak és szavaknak e párhuzamos és tagolt ismerete a módszernek az a mélységes titka, melylyel a természeténél fogva kőbor elmét megfogni, és a dolgok és értelmük velejéhez vezetni törekszünk. Hogy tehát itt serényen mellettünk légy és céljainknak pontosan szolgálj, arra nagyon kérlek téged. Fogjanak fel, amennyit felfognak majd a dolgokból, amiket azoknak barátságosan vagy meg fogsz mutatni, vagy el fogsz mondani. Mégis, ne vond kétségbe, azoknak elméjükben világosodni kezd majd és ezért szivesebben nyujtod azoknak e munkát, hogy megmutathasd a dolgoknak a szavak héjából kifejtett magját.

(Folyt. köv.)

Generális vizitáció a Sajó és a Bán völgyén.

(Folyt. és vége.)

Üdvözlések. Ezek között kiemeljük a Pallavicini őgrófét, aki Szilvásváradon külön látogatás formájában köszöntötte püspökünket. Köszöntésére a püspök valóban ihletett szavakkal válaszolt. Háláját és elismerését fejezte ki ama földesuri atyai gondoskodás felett, amely munkanélkülít és nyomorgó szűkölködőket nem tűr és nem hagy gyámolítás nélkül a birtokához tartozó községekben, amely nemcsak a beteg uradalmi alkalmazottakat és azok hozzátartozóit karolja fel határtalan gyöngédséggel és figyelemmel, hanem kiterjed a környék minden rendű és felekezetű lakosára, amelyet ha a történelmi osztályok tagjai mind éreznének és éreztetnének, nem volna a különféle téveszméknek és lázító beszédeknek semmi hatása népünk között. Részvétét nyilvánította az őgróf fiui szívének fájdalma iránt, amelyet okozott neki fenkölt lelkü édesanyjának váratlan halála. Áldást kért és kívánt a grófi családra, a három fiatal grófi sarjra, akiknek üde ifjúságában, születészetében, természetszeretében a nyáron, Bánkuton volt alkalmá gyönyörködni. Megható volt a római katolikus papságnak az üdvözlésekben való részvétele is. Beszédeikből és magatartásukból kitetszett, hogy nem az udvariasági kényszer a formai elégtetés készletét megnyilatkozásokra őket, hanem az Isten, Krisztus és haza szolgálatában ő általuk is óhajtott összetartás és együttműködés. Püspökünknek az üdvözlésekre adott válaszaiban mindnyájan készséges és bőszéges, megértő és mélyen érző viszonzását kapták felénk nyujtott baráti kezüknek, vezérünk személyén keresztül felénk való közeledésüknek. Izraelita hitközségek is képviseltették magukat az üdvözléseknél mindenütt, ahol számosabban vannak. Egészen történelmi jellegűvé magasztosította evangélikus testvéreinkkel való találkozásunkat tanulmányszámba menő üdvözlő beszédével Ligeti Ede sajkázai ág. ev. lelkész: kimutatván, hogy mennyi drága szállal, szent kötelékkel, személyi és más kapcsolatokkal van a két evangéliumi testvéregyház és felekezet egybefogva. Püspökünk meghatottan válaszolt a testvéries megnyilatkozásra

és kifejezte a mi részünkről is táplált érzéseket és gonoolatokat a két protestáns egyház egymásrautaltságáról.

Lelkészek, tanítók, presbiterek. Lelkészeink hármason állnak kemény ostromokat és vív-nak nehéz csatákat. Az első a lelki élet frontja, amelynek védelme, kiépítése, előretolása mind több gondot, odaadást, találmányosságot kíván. A vett utasításokat a vasárnapi iskolára, köznapi bibliamagyarázatokra, esti istentiszteletek bevezetésére általában szívesen fogadták, azok valórválását ki-látásba helyezték. Nyomja azonban őket a saját szegénységük, fizetésük elmaradása, családjuk ezer szükséglete, különösen gyermekeik taníttatása. És nyomja őket a gyülekezetek nehéz anyagi helyzete. Ha van valamol meghasonlás lelkes és gyüleke-zetek között, legnagyobbbrészt azért van, mert a jó időkben végzett, vagy megindított építkezésekre eszközölt kivetések ma nem folynak, a behajtásuk, a nagy adósságok törlesztése emiatt lehetetlennek látszik s a vállalkozásoknak, követeléseknek min-den ódioma a lelkesre hárul, akinek bizony a lelki élet nagy hátrányára és veszedelmére anyagi kérdésekben is ütköző pontnak kell lenni. Vannak lelkeszeink, akik bámulatraméltó sokoldalúsággal, nagyszerű eréllyel és amellett finom tapintattal vezetik gyülekezeteiket a mai örvénylő vizeken: vannak, akik költői készségük fényével, jó szívük melegével váltak angyalává a gyülekezetnek és vannak bizony olyanok is, akik a kölcsönös meg-nem értés, egészen a pereskedésik menő perpat-varok parazsan égnek, pedig jószándékaik, buzgó igyekezetük kétségtelenül jobb sorsra tenné érde-messé őket. Tanítóink között sok kiválólt láttunk. Az egyik a lelkigondozásban, a másik az ifjúsági munkában, a harmadik az énekkarok vezetésében, a negyedik művészi elhivatottságban válik ki. Persze vannak közöttük olyanok is, akik nem igen csinálják, amit kellene és csinálják, amit nem kel-lene: de ilyenek minden testületben akadnak. Egészen véve tanítói karunk hatalmas és alkal-mas, lélektől hajtott eszköznek látszik egyházunk fejlődésében és felvirágzásában. A presbiterek ál-talában öregek, sok helyen öregebbek is, mint kellene. Megpróbálták őket fiatalabbakkal felvál-tani, de ezek buzgóságban elmaradnak ez öregek mögött. Komoly és fájdalmas intőjel ez a jöven-dőre.

Általában, ha volt lehangelő, fájdalmas tünet a körutakon, az a szeretet, a szívét hármason irányba hajtó szeretetnek, a krisztusi szeretetnek a hiánya, vagy lealább is nem kellő mértéke volt, emberi nyomorúságunknak mindenütt és mindig előbuk-banó tünete. S ha volt áldás, öröm az utunkon, az a szeretet szolgájának, kiválasztott pásztorának szeretetmagvetése, szeretetre való ösztönzése s a lelkeknek szeretetre való általános felbuzdulása volt. Egyik másik helyen csak úgy áradt a szívből jövő vallomás: „Ha ez mindig így volna, ha mi-hozzánk mindig így szólnának, ha mivelünk így törődnének, foglalkoznának, ha nekünk lelkeszek-nek, tanítóknak ennyi atyai, testvéri utbaigazítást tanácsot, támogatást nyujtanának!”

Ugy éreztük az utunk végén, hogy a fenyőfa

diadalkapuk csupa karácsonyfák voltak, minden faluban karácsonyi embereket, rokonokat, testvé-reket találunk, minden együttlétünk karácsony-estéje, ünnepe volt. Áldott érte az Isten a magas-ságban!

Jr.

Meghívó.

A tiszáinenni egyházkerület elnöksége és a sárospataki theol. akadémia tanári kara 1933. évi január hó 5 és 6 án Sárospatakon lelkeszi konfe-renciát rendez. A konferencia problémája a **szepták elleni védekezés** kérdése. Erre a konferenciára a tiszáinenni egyházkerület, valamint a testvér egyházkerületek lelkipásztorait szeretettel meghívja a konferencia rendezősége. — *A konferencia tárgy-sorozata és időbeosztása.* Első nap. D. e. 8—8.30. Áhítat. 9—9 ó. 15 p. A konferencia megnyitása. 9-15-től: A szepták keletkezésének okai. 10 ó. tól 11 ó.-ig: A millenisták szeptája. 11 ó.-tól 12 ó.-ig: Az adventisták. 12 ó.-tól 12 ó. 30 p.-ig: A baptisták. D. u. 4 ó.-tól: A magyarországi szepták külföldi kapcsolatai. 5 ó.-tól: A spiritizmus. 6—6.30-ig: Áhítat. — *Második nap.* D. e. 8 ó. Áhítat. 9 ó.-tól 10 ó. ig: A szepták elleni védekezés. Két előadás. 10—12 ó.-ig: Hozzászólások. D. u. 4—6-ig: Lel-készi továbbképzés. Két előadás. Utána hozzá-szólások. 6 ó.-tól 6 ó. 30 p.-ig: Áhítat.

A konferencia részvételi díja: 7 P., amely összegből 5 P. étkezési díj (2 és fél napra), 2 P. jelentkezési díj. Jelentkezési határidő december 15. Kedvezményes jegyek beszerzésére a konferencia vezetősége megteszi a szükséges lépéseket. A kon-ferencia rendezősége alkalmat fog nyújtani a részt-vevőknek Sárospatak nevezetességeinek (vár, nagy-könyvtár, régiségvár, angol internátus) megtekintésére. Vonatok érkezését és indulását később kö-zöljük. A konferencia rendezősége nevében:

Sárospatak, 1932 nov. 25. *Dr. Mátyás Ernő*
theol. akad. igazgató.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Rác Gábor

Igaz magyar és nagy katona hunyt el november 18-án

Rác Gábor nyug. alállbornagyban. Büszkeségünk, hogy gyönyörű magyar lelkét az ősi sárospataki kollégium, ahol theológiát is tanult, kezdte for-málni. Lélekben különben halálíg hű maradt isko-lánkhöz. Daliás alakja — öles természetével. Ízig-véríg magyar jelleme elpusztíthatatlan eredetiségével és hősi élete olyanná tette, hogy az örök pataki diák szobrát mintázni lehetett volna róla. Legyen áldott emlékezete.

— **Gondnoki látogatás.** *Janka Károly* főiskolai I gondok nov hó 21-én hivatalos látogatást tett a theol. akadémián. Az előadások meghallgatása után a theol. karral tartott az ifjúsági élet egész körét felölölő, áldott szellemű, termékeny tanács-kozást. Megnyugvással vette tudomásul, hogy a theol. internátusban tanárok vezetése alatt 6 bib-liakör működik s minden este szobánkint magán-áhitatot tartanak az ifjak teljesen spontán csoport-

tosulás és keretek közt s hogy theol. ifjaink maguk, diákjaink közt a városban 25 bibliakört (20 a gimn., 4 a tanítóképzősök és 1 a leánygimnázisták közt) vezetnek dicséretes buzgalommal. Este látogatást tett a theol. internátusi szobákban. Könyveik mellett találta őket s azzal a boldog tapasztalattal végezte látogatását, hogy ifjaink olyan keretek közt élnek, amelyek minden tekintetben alkalmasak egy komoly, tiszta, feddhetetlen, evangéliumi szellemű és munkabírásra nevelő theológus élet feltételeinek. A főiskolai gondnok ur a meglátogatott ifjakkal elbeszélgetett s hozzájuk szeretetteljes, buzdító szavakat intézett.

— **Az abanji egyházmegye esperes- és gondnok beiktató,** felemelően szép napjáról a jövő számban jön tudósítás.

— **Ifjusági istentiszteletek.** Nov. 21 én kezdődtek meg urvacsora-osztással a főiskolai imateremben az u. n. téli istentiszteletek. A szent szolgálatot végezte *Kiss Sándor S. D. G.* ifj. titkár és *Szabó Zoltán* főisk. h. lelkész — mindkettő a lélek erejével.

— **A bodrogközi ref. gyülekezetek** dec. 4 én *Ricsén* tartandó ünnepségének sorrendje szerint délelőtt 10 órakor tartandó istentiszteleten az *Igét Batta János* ricsei ref. lelkész, a délutáni istentiszteleten *Főző László* vajdácskai lelkész hirdeti. A délutáni istentisztelet után a gyülekezet előtt, „Élet Istennel és Isten nélkül” címmel bizonyoságtevő beszédet mond *Kovács Péter* KIE. földmives titkár. Bizonyoságtevő beszéd után *Kiss Ernő* esperes szól az ünneplő sereghez. A templomi ünnepély után 4 órakor a leányoknak és ifjaknak külön összejövetelük lesz, melyeken *Rózsa Ibolya*, a Ker. Leányegyesület ref. titkárnőjének és *Kovács Péter*, a KIE földműves titkárának vezetésével tanácskoznak az ifjuság életének és a jövő gyülekezetének fontos kérdéseiről. Az ünnepély műsorát ifjak és leányok szavatai fogják még gazdagítani. A bodrogközi gyülekezetek érdeklődését és részvételét kérem. *Kiss Ernő* esperes.

— **Meghívás.** A berzéki gyülekezet megüresedett lelkésztanítói állására *Gyüre Lajos* sátoraljaujhelyi s. lelkész meghívása mellett foglaltak állást.

— **Missziós nap Felsőfügödön.** A mai nehéz, lelkeket fojtogató, a kétségbeesés ellen harcot vívó hétköznapok után egy áldott pihenőnap volt — november 20 án — a fügödi kis gyülekezetben *Kiss József* belmissziói előadó, hejcei lelkész áldott közreműködésével.

— **Gazdag tartalmú műsorosestet** rendezett a sátoraljaujhelyi *Lorántfy Zsuzsanna* Nőegylet. A sárospataki főiskolai kiskórus szép énekszámait, dr. *Oláh Béláné* énekszólója, *Szabó Ernő* és *Szabó Ernőné* művészi zeneszáma, *Horváth Melinda* úrleány és *Nagy Barna* szavatai mind igen nagy mértékben hozzájárultak az este lelki áldásainak fokozásához. Az est leggazdagabb pontjáról *Novák Sándor* gimn. tanár felvasásáról, mely az élet által meg nem nyirkálható női ideál vonásait rajzolta meg, szintén az örömteljes elismerés hangján emlékezünk meg. Azt hiszem, mindenki a leg-

nagyobb megelégedéssel távozott el a nagyon jól sikerült, ünnepélyes érzéseket ébresztő műsoros estről.

— **November 17-én** a sárospataki theológusok közreműködésével nagyon kedves vallásos estenvett részt a bodrogolasi gyülekezet. Különösen örömmel láttuk az ifjaknak azt a vállalkozását, mely első énekkari szereplésükben jutott kifejezésre. Az énekszámokkal, szavalatokkal és előadással gazdagított műsor a jelen levők nagy tetszését és megelégedését váltotta ki. Ez uton háláljuk meg azok segítségét, akik a theológusokat szekerrel en hozták és vitték vissza Sárospatakra.

— **A sátoraljaujhelyi ref. Leányegylet** f. hó 13—19-ig imahetet tartott. Az imádságok tárgya — az országos program szerint — a földkerekség összes ifjusági és leányegyesületi munkájának ügye volt. Az imahetet, mint a rendes leányegyleti bibliórát, az idén *Nagy Barna* segédlelkész vezeti.

HIVATALOS RÉSZ.

XVII. sz. Körlevél.

1610/1932.

Nagyatádi Szabó István Emléknaptartása ügyében.

Ifjuságunk nevelésénél döntő jelentősége volt minden időben annak, hogy kiket tudunk az ifjuság elé eszményképek gyanánt állítani. A mai nehéz időkben az igaz magyar hazafiságnak, a közrend tisztelőnek, a társadalmi osztályok békéje keresésének, a magyar földhöz való ragaszkodás egyik örökké élő eszményképeinek állítatik oda a nemzet minden fia elé, az egyszerű földmives szülők gyermekéből Csonkaországunk földmivelésügyi miniszteri székébe felemeltetett: *Nagyatádi Szabó István* testvérünk.

A napokban zárandokolt el a nemzet színe-java *Nagyatádi Szabó István* szobrának felavatási-ünnepélyére.

Kérem úgy a középiskolák, mint az elemi iskolák igazgatóit és a tanítótestvéreket, hogy e rendelet kézhezvétele után iskoláinkban november hó 29-én délelőtt 8 órakor tartandó első tanítási órán emlékezzenek meg növendékeik előtt *Nagyatádi Szabó István* áldott életének az örökkévalóságba belenőtt munkáiról s állítsák oda őt példaképpen fiaink és leányaink elé, mint aki a közjavát szolgáló önzetlen munkálkodása révén, a nemzet hálájára tette magát érdemessé.

Hadd lássa meg a mai ifjuság is azt, hogy szorgalommal, kitartó munkával a földmives szülék gyermeke is a legelső méltóságok helyére emelkedhetik fel.

Atyafiságos szeretettel:

Miskolc, 1932 nov. hó 26. *Farkas István*
püspök.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Szives türelmet kérek. — **H-y M-s.** A különben szép tudósítás elkésett. Az előbb jött kiszedve várta a megjelenést. — **F-g.** Köszömjük **P. P.** A hir jön.

Sárospataki Református Lapok

A TIZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TIZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

M E G J E L E N M I N D E N S Z O M B A T O N .

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó</p> <p>MARTON JÁNOS Főmunkatársak</p> <p>Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
--	--	--

TARTALOM. *Demeter Bertalan*: Hogyan maradhat az Alma Mater továbbra is a „szegények iskolája”? (Folyt. köv.) — *Téglássy András*: Gondnoki székfoglaló beszéd. (Folyt. és vége köv.) — *Dr. Gulyás József*: Comenius Vestibulumának előszava. (Folyt. és vége köv.) — *M. E.*: Az abauji egyházmegye ünnepe. (Vége köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Hogyan maradhat az Alma Mater továbbra is a „szegények iskolája”?

N'oublie jamais les bienfaits, que tu as reçus ; oublie promptement ceux, que tu as accordés.
Boiste.

Ezt a cikket már nagyon régen: — talán 8—10 évvel ezelőtt meg akartam írni; a benne előterjesztett eszmék és gondolatok ugyanis már akkor teljesen kikristályosodtak a lelkemben, s bizonyára minden tollforgató ember tapasztalta már, hogy a kiforrott meggyőződés milyen hatalmas, szinte kibírhatatlan erővel törekszik a nyilvánosság szabad levegőjére.

Mikor azonban latolgatni kezdtem ezeknek a kiröppenni akaró gondolatoknak az érvényesülési esélyeit, a hallgatás mellett döntöttem; mert jól tudtam, hogy ebben az országban még a tapasztalat által alátámasztott igazságot is nehezen lehet érvényre juttatni s jogosan tarthattam attól, hogy ennek a francia mondásnak az igazsága: „Toute idée est mortelle à ses premiers auteurs”, velem szemben is érvényesülni fog. Igaz, nem a testi halál réme fenyegetett, de a rosszindulatú kritika is tud halálosan sebezni, a gony mérgezett nyilai is megölhetik az eszmét, a közöny futóhomokja is eltemetheti azt s az eszmével együtt a kezdeményezőt is mindörökre elnémithatják.

Nem bántam meg, hogy eddig hallgattam; mert amiről 8—10 évvel ezelőtt még nem lehetett volna írni az agyonhallgatás veszélye nélkül, — ma, amikor már a látszat jólét rózsaszínű felhője szertefoszlott és a gazdasági válság hullámai minden intézménynek és minden családi hajléknak a küszöbéig értek, nagyon aktuálisan lehet beszélni és cseppet sem csodálkoztam volna azon, ha valaki — megelőzve engem — már régebben megírta volna mindazt, amit én most e cikkben elmondani fogok.

Az én elgondolásom ugyanis annyira egyetlen útja a szabadulásnak, hogy nem is kell sokáig keresni s — megvallom — régen vártam, hogy valaki — jóval én előttem — reámutat arra.

Most már nem várok tovább; mert a mai idők cselekvést parancsolnak.

A mai idők! Minthacsak ennek a ma élő nemzedéknek a tragikus sorsát, a politikai, gazdasági és lelki válság hullámai között való szörnyűséges vergődését akarnák jellemezni a nagy profétának a szavai: „A földnek egyik határától fogva, a földnek más határáig senkinek nem leszen békessége”. (Jeremiás XII. 12.) Nem csoda, ha ilyen nagy válság idején még a legszilárdabb alapokon nyugvó intézménynek a fundamentuma is inogni kezd.

Szomorú szívvel hallottunk és olvastunk nem egyszer arról, hogy a gazdasági válság viharja a mi Alma Materünk anyagi ügyeinek a tájékát sem kerülte el; de — a tények világos ismerete alapján — nyugodtan megállapítható, hogy a főiskola anyagi helyzete, határtalan bőkezűsége dacára, a tomboló gazdasági válság közepette is elég szilárdan áll, úgy, hogy még elég könnyen lehet segíteni rajta. A legnagyobb elismerés illeti meg ezért a főiskola bölcs előljáróit, akiknek most az Árvízi hajós nehéz szerepét kell betölteniök s legyen szabad legalább annyit mondanunk, hogy: boldog az az intézmény, amelynek olyan bölcs és hűséges sáfárai vannak, mint aminőknek — éppen a legnehezebb időkben — a főiskola szellemi és anyagi ügyeinek intézői bizonyultak.

De, hát mi: a főiskola neveltjei és pártfogoltjai, akik az Alma Mater áldozatos szeretete nélkül, a magunk anyagi erejéből sohasem tudtunk volna kenyeret és tiszteletet nyújtó diplomához jutni, leróttuk-e hálánkat ezzel a bennünket sokáig táplált édesanyával szemben úgy, amint azt Ő megérdemelte?

Mondjuk meg őszintén: valamikor régen talán mindnyájan hoztunk némi áldozatot az ú. n. *Új Vay-Mocsáry alapra*; de ezen kívül csak kevesen jelentek meg adományaikkal a szent oltár előtt.

Az Alma Mater anyagi ügyeiről való olvasgatásaim közben sokszor feltettem magamban ezt a kérdést: mi lehet az oka annak, hogy oly sok neveltje a főiskolának, akiket ennek nagylelkűsége

juttatott a kenyeretadó diplomához, kikerülve az életbe, teljesen elfeledkezik arról, hogy tartozik valamivel az Alma Maternek.

A magyarázat szerintem nem mindig a hálátlan szívben keresendő, hanem abban, hogy a legtöbb, jótéteményt élvezett diák elmulasztotta alaposabban érdeklődni a főiskola anyagi helyzetét iránt; azaz olyan hatalmasnak, gazdagnak tartotta, hogy az nem szorult óréa és nem is reflektál semmiféle materiális megemlékezésre; mikor pedig tudomásukra jutott a főiskola nehéz anyagi helyzete, már nem igen volt módjukban segíteni. Mert a hosszú háború és annak eszelen liquidálása nemcsak a főiskola anyagi biztonságának az alapjait ingatta meg, hanem a volt pataki diákok anyagi helyzetét is megrendítette.

Ez azonban csak magyarázat lehet, de nem mentés. Mert a főiskola soha senkitől nem várt erején felüli áldozatot.

Demeter Bertalan.

(Folytatjuk.)

Gondnoki székfoglaló beszéd.

Nem tudnak rajongással nézni az Eszmény felé, de elfásultságukban itt ragadnak a föld sárában, amelynél fogva a lelkiismeretük szava is mind halványabb és bágyadtabb lesz, ami aztán rányomja a maga szomorú és fájdalmas bélyegét nemcsak a társadalomra, de ezen keresztül egyházi életünkre is!

A lelkitévelygések eme dzsungeléből egyedül és kizárólag a vallásosság az, amely élvezethet az Istenhez, ami Megváltónkhoz, az Eszményhez, aki az Ő mindeneket átölelő és megszentelő szeretetével egyedül képes átformálni a lelkeket a maga képére!

Ez az átformáló vallásosság azonban nem lehet csupán egy üres megszokás, hanem a vallás átélésének kell lennie, vagyis ne azért higyjünk, mert mások tanítják, de higyjünk meggyőződésből, mivel ami hitünknek öntudatosnak kell lenni, mert a mi vallásunk belső erejét, tartalmát és értékét az Istennel való személyes találkozás boldogító lelkiélménye adja meg!

A felfuvalkodott, a magával megelégedett ember azonban sohasem találkozhatik Istennel, csakis a bűneit töredelmesen megbánó megtért lélek!

A megtérés alatt azonban ne gondoljon senki valami hangos, melletverő jelenetre, mert a megtérés a mi lelki életünknek egy nagyon is csendes és zajtalan folyamata, amely nem áll másból, mint a saját gondolatainknak, cselekedeteinknek a folytonos ellenőrzéséből, a mi Urunknak, a Jézus Krisztusnak a tanításaival, példaadásával való folytonos összehasonlításából és ha eme összehasonlítás alatt azon kapjuk magunkat rajta, hogy akár gondolatainkban, akár cselekedeteinkben eltértünk a mi Urunknak Jézus Krisztusnak a tanításaitól és példaadásától, ez esetben megrendült lélekkel lássuk be, hogy nem keresztyén módra gondolkodtunk vagy cselekedtünk vagyis bünt követtünk el s akkor ne mentegessük magunkat em-

beri gyarlóságunkkal, de bűneinket töredelmesen megbánva térjünk meg!

A megtérés tehát csakis a szigorú önvizsgálatnak lehet az eredménye!

(Folyt. és vége köv.)

Comenius Vestibulumának előszava.

Hogy ez minél könnyebben bekövetkezzék számodra, a dolgoknak ugyanezt a szójegyzékét, anyanyelven pontosan megcsinálva, neked és tanítványaidnak nyomtatásban készen adjuk. Tehát a dolgok e magyar nyelvű szójegyzékét, (előre felolvasván, kifejtve, aztán kikérdeztve és a tanulóktól ugyanezt megkövetelve) magad az első, második s harmadik hónap alatt fogod elvégezni, eléggé nagy dicsérettel és eredménnyel, ha el fogod érni, hogy a teied mindezeket igen könnyen olvassák (mert jó magyar olvasókat is keresünk) és helyesen értsék. A latin szöveget magyarázni, amelyre az anyanyelvről közvetlenül térünk, nem a te feladatod, hanem a tanítványaidé; te csak arra fogsz figyelni, hogy azok szerint alkalmazzák a szavakat a szavakhoz (mert egyik szöveg a másiknak szószerint meg fog felelni) és ha valamit eltévesztenek majd, újra elmondadod. Mert ekkor azokra bizatik a cselekvés, rád az irányítás.

Ha két vagy három hó alatt, ugy ismét átmennek a latin szövegen, hogy értik a szavakat és a dolgokat és az emlékezetben tartják, át fogtok térni a vestibularis nyelvtanra. Ezt úgy fogod előtűnik kifejtetni, hogy az egyes fejezetekhez hozzácsatolod a gyakorlataikat. Ennek a dolognak a módszerére épűgy, mint a szótári gyakorlatra, az ugyanezekhez csatolt rövid emlékeztető versekkel, meg foglak tanítani.* Most a kötelességed többi teendőit aforizmákba fogom összevonni.

(Folyt. és vége köv.)

Az abauji egyházmegye ünnepe.

Szép ünnepe volt az abauji egyházmegyének f. november hó 24 én Göncön. Ezen a napon avatták be ünnepélyes keretek között tiszttükbe az ujonnan választott esperest: Farkas Eleket és az egyházmegyei gondnokot Téglássy Andrászt. Mégis igazi ünneppé a lélek és a szellem tette e napot, amely annak minden mozzanatában megnyilvánult. Az Ige legmagyarabb tolmácsának, Károlyi Gáspárnak földjén úgy mutatkoztak be az ujonnan választottak, mint az Isten ígéjének szerelmesei s miután a szép tradíciók nyomában is járó esperes és gondnok bizonyágtételeiben új átélésben csendült fel az Ige, látásaink támadtak e napon az Ige új hódító útja felől, s épen egy olyan időben támadtak e látások, amikor a sátán a legerősebb ostrom alatt tartja anyaszentegyházunkat is.

Esperes beiktatás.

A meleg hangulatu vendégszerető parókián nagy sürgés-forgás van délelőtt 11 óra táján. Szives üdvözlések, baráti köszöntések hangzanak el itt is ott is, fonódnak az ismerkedés szálai is, de meg-

* Tehát: magyarul: 2-3 hó, latinul: 2-3 hó, grammatika: 3 hó. szótár: 2 hét alatt.

szólal a harangszó és a vendégek serege az áhitatos hivekkel egybekeveredve hosszú sorban vonul fel a templomba Károlyi Gáspárnak mindenek lelkét megragadó gyönyörű szobra előtt. A templom bejáratánál *Medgyasszay* András meleg szavakkal üdvözli *Farkas* István püspököt és *Farkasjalvi Farkas* Géza főgondnokot, majd megkezdődnek az ünnepségek és gyorsan peregnék le annak programszámait. *Görgey* János tanácsbíró buzgó imája után *Tolnay* Gyula tanácsbíró üdvözli a vendégeket és a közgyűlés alkotó tagjait, majd a szavazatszedő bizottság jelentése és eskütétel nyomán az újonnan választott esperest. Azzal a kívánsággal adta át neki — aki a szeretet hatalmával hódította meg a maga számára a szívüket — az esperesi tisztet szimbolizáló pecsétet, hogy mielőtt azt ráírtné valamely aktára, a szeretet láthatatlan bélyegével lássa el azt. Az üdvözlésre s az annak nyomán az új esperes felé áradó szeretethullámokra is méltó válasz volt az ő Zsolt. kve 16:5—6. és Ap. Csel. kve 20:24. alapján mondott, élő hitből táplálkozó hatalmas programbeszéde. A szép örökség és nagy kegyelem feletti hálás örvendezésben az életet sem drágának tartó áldozatos szolgálatra kötelezi el magát. Egymásután láttatja meg nagy kötelességeit. Hangsúlyozza, hogy csak a Krisztussal való élő összeköttetésnek ápolása nyomán épülhet meg egyházunk megrikkant szellemerkölcsi ereje, lehet újra elevenné multunk nagy gazdagsága, térhet vissza régi egysége és hősiessége. A Krisztussal való élő összeköttetés ápolása nyomán véli megőrizni multunk nagy értékei között az autonómiát is s hirdette, hogy a tiszta evangélium alapján álló önkormányzatu egyház képes igazi támasza lenni a hazának is. Hirdette az önsegítés gondolatot, miután az állami segítség mankójára támaszkodva sorvad el egyházunkban az áldozatkészség. Ez a Krisztussal való élő összeköttetés a szociális kérdés megoldásának is a titka s itt azon gondolatát hirdette, hogy egy mederbe kell terelni az áldozatkészség erőt. Az egytetemes felelőség elvére támaszkodva az Orsz. Ref. Szeretetszövetség támogatására hív fel.

E kötelességek végzésére úgy érzi, hogy apostoli lélekre van szüksége, a hűség lelkére s mindenekfelett az Ur üzenetének átadásában való hűségre, mert az evangélium örömteljes üzenetének hordozója szeretne lenne. Ehez kéri gondnoktársra, a közgyűlés alkotótagjai és minden rendű és rangu hivek támogatását. Az élő hitnek, a szolgáló szeretetnek és a mély alázatnak hatalmas bizonyágtétele nyomán a legszebb távlatok nyíltak meg előttünk az abauji egyházmegye jövője felől.

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dr. Baltazár Dezső püspök Miskolcon.** Az Orsz. Bethlen Gábor Szövetség miskolci estéjén dr. Baltazár Dezső tiszántuli püspök *Farkas* István tiszáninneri egyházkerületünk püspökének megnyitó beszéde után nagyszabásu ünnepi előadást tartott.

— **Az Ifjúsági Közlöny** f. évi októberi száma nagy emóciókat váltott ki országszerte és különösen sokat foglalkoztatja azokat, akik szeretik a pataki főiskolát és ifjúságát. Miután tudjuk azt, hogy ez a kérdés nem áll egészen világosan a közvélemény előtt s hogy a sajtóban itt-ott megjelent közlemények sem fedik a teljes igazságot, szükségesnek tartjuk, hogy hiven tájékoztassuk olvasó közönségünket. Valóság az, hogy az *Ifjúsági Közlöny* f. évi októberi számában egy pár kétségtelenül súlyos megítélésre okot adó cikk jelent meg. A tanári székek azonnal megtették a szükséges lépéseket és a cikkírókat, akiknek egyike felelős szerkesztője, másika szerkesztőbizottsági tagja volt a *Közlönynek*, — egyéb büntetésekben is részesítve, szerkesztői tisztüktől megfosztotta. Az ifjúság a tanári karok ítéletét nem vette megnyugvással, hanem diáksolidaritásból a megbüntetettek személye iránti ragaszkodásának adott kifejezést s ezt olyan formában dokumentálta a *Közlöny* novemberi számában, hogy az könnyen félreértésekre adhatott volna okot. A tanári székek messze menő jóakarattal, de éber figyelemmel és kellő szigorral is kísérve az eseményeket, erre a lap novemberi számát még az expediálás előtt lefoglalták és egyéb fegyelmi büntetésben is részesítve egyeseket, a *Közlöny* megjelenését egész évre betiltották. Diákságunkról megállapíthatjuk, hogy bár kétségtelenül forrongó, vivódó, kereső, mégis általában hivatása magaslatán álló, kötelességeit komolyan teljesítő és az evangélium javaival gyarapodó ifjúság. Dr. *Mátyás Ernő* akad. és közigazgató.

— **Lelkészi konferencia.** Ezuttal is felhívjuk lelkipásztortestvéreinket, hogy a *szekták elleni védekezés* kérdésével foglalkozó sárospataki konferenciára dec. 15 ig lehet jelentkezni a theol. ig. hivatalnál Sárospatakon.

— **Ady Lajos** kir. főigazgató, miniszteri megbízott minőségében, nov. 23—25. napjain végezte a gimn.-ban szokásos évi látogatását. A végén tartott értekezleten először is arra az aggasztóan mély szakadékra hívta fel a testület figyelmét, mely országosan tapasztalhatóan a most serdülő ifjúság és az előző generáció között tátong. A szülők és gyermekek világából áttör ez az iskolába is és ott is veszedelmes és mérges gyümölcsöt teremhet. Ez ellen a szülei házakkal karöltve kell nevelői munkát kifejteni. Majd beszámolva a mult évi látogatása óta történekről és tapasztalatairól, megállapította, hogy a tanulmányi és fegyelmi ellenőrzés a Kisinternátusban megfelelő, az Angol-internátusban mintaszerű. Az igazgatói ügyvitel ez alkalommal is pedáns, mintaszerű. Az iskola rege-nerálása, színvonalának emelése után az internátus szellemi, erkölcsi, pedagógiai és anyagi kereteinek kiépítése igen fáradságos feladat, de teljes sikerrel járt. Az év eddigi szakaszában mutatkozó tanulmányi eredmény az egész gimnáziumban egészben véve megnyugtató, részben teljesen jó. Az itt folyó oktató nevelői munkát általában buzgónak és eredményesnek találta. „Az egész országban egyedül álló dolog, hogy az intézettel kapcsolatban fűrdő és színvonalas iskolai kórház is működik.* „Az Angol-internátus valóban azzá kezd ki-

alakulni, amivé a fenntartóság és b. e. Klebelsberg Kunó gróf eltervezte: az ország legelsősorú protestáns nevelőintézetévé. "E színvonalas eredmény úgy volt elérhető, hogy „a tanárkar zöme, — élén a fáradhatatlan buzgóságú igazgatóval, — valóban dicséretes igyekezettel végzi nemzetépítő munkáját."

— **Arany-ünnepély főiskolánkban.** Nagyszabású Arany ünnepélyt rendezett november 27-én sárospataki főiskolánk. Az ünnepély fénypontja dr. *Gulyás József* gimn. tanár, egyetemi m. tanár beszéde volt, amely nemcsak az Arany-irodalom egészének a részletekig pontos és beható ismeretén, átfogó és mélyreható tudásán és szerencsés kezű kiemelésén épült fel, hanem aktuális vonatkozásokkal átszőve, árasztotta azt a nemzeti lelket és ethikai nevelő erőt, amelyben Arany költészete annyira gazdag és amelynek tolmácsolására az illusztris előadó személye valóban hivatott. A főiskolai ének kar és a szavalók szintén tudásuk és készülletük legjavát adták.

— **Uj tanácsbíró.** Az alsóborsodi egyházmegye egyházközségeinek nagy szavazattöbbségével *Szakács Pál* sályi lelkészt választotta lelkészi tanácsbírójává.

— **Ének- és dalünnepély Sajószentpéteren.** Felejthetetlenül szép és gazdag műsorú ünnepélyt rendezett Sajószentpéteren november 27-én délután a gyülekezet templomában a miskolci mív. tisztviselők, a mív. mozdonyvezetők és a mív. műhelyi munkások három miskolci dalárdája s a sajkópápolnai, parasznyi és a sajkószentpéteri gyülekezetek énekkara. Egymást váltogatták a gyönyörű műsor keretében a művészi precizitással előadott dal és énekszámok, melyek közül különösen lebilincselő volt a 84 tagu mív. műhelyi dalárda Hegyi beszéd-je s a Mozdonyvezetők Dal-körének csodás szépségű: Mi az magyarnak lenni c. hazafias darabja, de gondos, szép előadással tűntek ki a vidéki gyülekezetek énekkarai is. Az egyes kórus számok között Balázs Győző miskolci főgimn. vallástanár, ügyvezető elnök olvasta fel: Magyar dal, Szigethy Ferenc: Az Ének születése c. költeményét s Apostol Vince szaválta Apostol Bertalan Kórházban c. versét. Az ígét Balázs Győző hirdette a kétezer főnyi gyülekezet nagy lelki épülésére. — Ünnepély után a temetőbe a Lévay József sirjához ment fáklyás felvonulással a közönség, ahol százötven főnyi három miskolci dalárda összkarban énekelt Bajza Végrendeletét, Szigethy Sándor miskolci gimn. II. oszt. kisdíák szaválta édesatyja Lévay József sirjánál c. versét, Balázs Győző lelkes szép beszéddel helyezett koszorút a sirra s a sajkószentpéteri énekkar énekelt Lévay Gondviselő jó Atyám vagy örökszép énekét.

HIVATALOS RÉSZ.

XVIII. sz. Körlevél.

Az egyházi birtokok statisztikai adatai ügyében.

A kultuszminiszter ur 7315/1932. számú rendeletével a lehető legsürgősebben kér statisztikai adatokat minden egyháztól és minden egyházi intézménytől az alábbi kérdésekre nézve: 1. Mennyi az egyház felügyelete alá tartozó alapítványi (alapi)

és iskolai földbirtokok kiterjedése? 2. Mekkora a területök és hogyan oszlanak meg művelési ágak szerint? 3. Mennyi az egyház tulajdonában álló birtokok összes területe és hol fekszenek ezek a birtokok — az ország mely részén?, — s hogyan oszlanak meg művelési ágak szerint? Ezekre a kérdésekre az egyházak vezetőségei mellett, a *közép iskolák gazdasági ügyeinek intézésével megbízott igazgatók vagy gazdasági tanácsodók is tartoznak befelelni.* Kérem a Nagytiszteletű Esperes urakat, hogy legkésőbb december 15-re minden egyházból és minden, egyházmegyéjökben levő középiskolától szerezze be a szükséges, pontos adatokat. Ha a vagyon leltári ivenkben nem volnának kitöltve ezek az adatok, minden lelkésztestvér kérje ki a pontos adatokat, hivatkozással a kultuszminiszter rendeletére, a községi előljáróságtól. Minden lelkész és középiskolai igazgató illetékes espereséhez küldje be a kimutatásszerűen megkészített adatokat és az esperes urak december 20-ig azokat a püspöki hivatalhoz terjesszék be. Különös módon kell hangsúlyoznom, hogy az adatok beküldése igen sürgős és a köteleességmulasztó lelkészek, súlyos rendbirsággal lesznek büntetve, ha a Kimutatást idejére be nem terjesztik.

II.

A fizetésöket nem kapó felekezeti tanítóink részére nyújtandó kölcsön ügyében.

Lelkipásztor testvéreimet kérem, hogy a Konventi irodától minden lelkész részére megküldendő felhívásban közölt ama kérvény, — melyben azoknak az elemi iskolai tanítóinknak a részére, akik fizetésüket már hónapok óta nem kapták meg s amely egyházakban ez az összeg mint hátrálék tanítónkint a 400 pengőt meghaladja, a konventi leiratban utasításul adott feltételek betartása után (presbiteri határozat, adóslevél feltételeinek elfogadása stb) az Egyetemes Konvent közbenjárására — kamatnélküli kölcsön szerezhető, — az esperes urakhoz legkésőbb december 8-ig betérjesztendő. Az esperes urak december 9 én d. e. a hozzájuk beérkezett kérelmeket felülvizsgálják, javaslataikkal ellátják és dec. 10-én már hozzám mindannyian postára adják. A hozzám megküldött kérvényeket ugyanis nekem legkésőbb dec. 12 én már postára kell adnom. Minden lelképásztor önmagát okolja, ha a kérvényezőik közül lemarad. Figyelmeztetem a kamatnélküli kölcsönt kérelmező egyházakat, hogy nagy igénnyel ne álljanak elő, mert a rendelkezésre álló kamat nélküli kölcsön összege nem olyan nagy, hogy abból, minden jogos igény kielégíthető lenne. Arra is figyelmeztetem lelkésztestvéreimet, hogy a konventi irodától kapandó leiratot alaposan olvassák át és az abban megkívánt feltételeket a lehető legpontosabban tartásák be, nehogy formahibák miatt kérvényeik félretessenek. Sem engemet, sem az esperes urakat ne okoljon senki sem, ha a rosszul szerkesztett kérvények meghallgattatás nélkül adatnak vissza. Az esperes urak ne törődjenek azzal, hogy hány kérvény érkezik be, — a fődolog az, hogy az általam meghatározott időre jelentéseik hozzám beérkezzenek. Atyafiságos szeretettel, Miskolc, 1932 nov. hó 30 Farkas István püspök.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fel évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA Megegyezés szerint.</p>
--	---	---

TARTALOM. *M. J.*: Gr. Bethlen Pál. — *Demeter Bertalan*: Hogyan maradhat az Alma Mater továbbra is a „szegények iskolája”? (Folyt. köv.) — *Téglássy András*: Gondnoki székfoglaló beszéd. (Folyt. és vége köv.) — *Svingor Jenő*: Nem kötelező és mégis...! — *M. E.*: Az abauji egyházmegye ünnepe. (Vége.) — *Domby László*. Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

Gróf Bethlen Pál.

Új név került főiskolánk kormányzótestületének igazgató-tanácsunknak az élére — az egyik megüresedett helyre. A *gróf Bethlen Pál* neve. Tiszánineni gyülekezeteink egyhangulag megnyilatkozott akarata főiskolai világi gondnokká választotta meg, a *Farkasfalvi Farkas Géza* örökébe.

Lapunkban mély tisztelettel, nagy bizalommal és történeti fontosságú missziója végzéséhez a mindnyájunk részéről feléje forduló szeretettel köszöntjük. Nem titok, hogy a Bethlen gróf megválasztását rendkívül komoly tanácskozások előzték meg. Óriási érdekek kívánták, hogy az új gondnok személyileg is garantálja annak a nagy tradíciónak a folytatását, amely a főiskola legújabb történetében a *Dokusok és a Farkas Géza* fényes sikerű neveihez és a lélekben teljesen egységes főiskolai igazgató-tanács célkitűzéseire fűződik. Csak a legvégső esetben lehetett arra gondolni, hogy az új világi gondnok ne az igazgató-tanács tagjai sorából kerüljön ki, ahol a súlyos egyéniségek közt éppen a választási nehézség forgott fenn, hogy ki a méltók közt a legméltóbb.

És mégsem sikerült a főiskola régi nagy munkásai közül senkit megnyerni a főiskolai világi gondnoki tiszt gyönyörű terheinek hordozására.

Az a fényes tehetségű igazgató-tanácsosunk, a mi igazi büszkeségünk és dicsekedésünk, aki most a magyar külügyminiszteri szék nehéz munkáit végzi, már régebben, mióta elköltözött egyházközségünk területéről s lemondott egyházközségi tiszteiről, megválóban volt főiskolai igazgató-tanácsosi tisztétől is.

Reá, az ő roppant elfoglaltsága miatt már régebbi elterveléseknél sem lehetett gondolni. Igazgató-tanácsunk Nesztorát, a köztisztelet- és szeretet övezte Meczner Bélát magas kora akadályozta a tiszt elfogadásában. Utána a legidősebb igazgató-tanácsosunk, Zemplén vármegye alispánja, Bernáth Aladár, aki teljesen benne él főiskolánk ügyei intézésében, ismeri minden nagy ügyünket teljes sulya szerint s egyben munkabírásának teljességével ren-

delkezik, kitért a megbízatás elől. És meg kellett hajolni a vallásos lelkiülete mélységével egyetemes rokonszenvnek örvendő Téglássy András érve előtt is, hogy az abauji egyházmegye gondnoki tiszte viteléhez még nem vállalhatja a súlyos terhű főiskolai gondnokságot.

Igy kellett a magunk portájáról szélesebb körre kitekinteni a főiskola sorsán aggódóknak. S a szívek összhangja megnyugodott a gróf Bethlen Pál személyén, aki nagy történeti neve birtokában, emberi és személyi arravalóságával vállalta a magyar református egyház drága kincsének, a sárospataki főiskolának szolgálatát. Széles látókört, anyagi és szellemi ügyeink vitelében annyi aktivitást várunk tőle, amennyit a mostani sorsdöntő idők nagy intézmények vezetőitől megkívánnak. Seregek fognak mellé állni. Számíthat rá.

A megújított egyházközségi elnökség és a főiskola szeretetében és hű, odaadó szolgálatában régi, de felülmulhatatlan lelkesi gondnok oldalán tegye áldottá gondnoki munkáját a Seregek ura, a mi kegyelem Istenünk.

M. J.

Hogyan maradhat az Alma Mater továbbra is a „szegények iskolája”?

(Folytatás)

Most már tudjuk, hogy a tápláló édes anya erőforrásai apadni kezdenek s hogy magas tiszthivatásának továbbra is megfelelőhessen, késelem nélkül egyakarattal kell sietnünk a főiskola megmentésére.

Nagyon kívánatos, hogy az egyházközségi lelkeszei és tanítói különösen azt vegyék fontolásra, amire cikkemnek itt következő néhány sorában hívom fel b. figyelmüket.

A közelmúlt, de kivált a jelen tapasztalatai világosan mutatják, hogy nekünk: szegény ref. lelkészeknek és tanítóknak a sorsa a legszorosabban összefügg a sárospataki főiskola sorsával. A főiskola szilárd és virágzó anyagi helyzete temérdek gond- és aggodalomtól szabadíthatja meg a tanítató lelkészeket és tanítókat és meg is sza-

badítja; mert az Alma Mater egyik legszebb hivatását: a szegény tanulók ügyének felkarolását, a hagyományhoz híven, minden elkövetkező időben is gyakorolni fogja, még pedig a nála régen megszokott gestussal, vagyis — mint a cikk elejére tűzött jelige kívánja — azonnal elfeledi a jótétéményt, melyben valakit részesített; míg a főiskola anyagi elesettségében — a legjobb szándék mellett is — lehetetlenné válik a mai viszonyok között a tanítató szülék terheinek könnyítése s nincs messze az idő, amikor sok lelkészre és tanítóra nézve lehetetlenné fog válni a gyermekek magasabb iskoláztatása. Ez az igazság és ezt nem lehet megdönteni semmiféle érvel.

Közismert tény, hogy reánk, többnyire vidéken működő lelkészek és tanítókra nézve, sokkal nagyobb terhet jelent a gyermekek iskoláztatása, mint a városi hivatalnokokra nézve; mert — bár az ő helyzetük sem irigylésre méltó, legtöbb esetben meg van az az óriási előnyük, hogy iskolába járó gyermekeiket mindennel ellátják otthon.

Nem röstellem bevallani, hogy az Alma Mater iránti hálaérzet mellett a „szent önzés“ is megtalálható a szívemben.

Nekem még két, egészen kicsi fiam van. Az egyik harmadfél éves, a másik egy esztendő.

Igy a szívemben élő „szent önzés“ megérthető és megbocsátható az is, ha megvallom, hogy reám nézve a problémák problémája az a kérdés, amely e cikk élén olvasható: „Hogyan maradhat az Alma Mater továbbra is a „szegények iskolája?“, s meggyőződéssel vallom, hogy mi, lelkészek és tanítók saját magunk és gyermekeinkkel szemben a legnagyobb mulasztást követjük el, ha meg nem teszünk mindent azért, hogy a főiskola anyagi helyzete ismét fölviruljon.

Évek óta a legnagyobb figyelemmel kísérem mindazt, ami a főiskola anyagi ügyeivel kapcsolatos s bizonyára a kedvezőtlen jelentések hatása alatt, nem egyszer megjelent már lelki szemeim előtt egy szomorú látomás.

Egy fejedelmi megjelenésű nő előtt, kérésre kulcsolt kezekkel könyörgő gyermekek térdepelnek. A fejedelmi alak ábrázata mind jobban elborul, aztán elfordítja könnyes arcát, hogy ne kelljen látnia a gyermekek szivettépő fájdalmát, amikor Vörösmarty eme szavaival kénytelen őket magától elbocsátani:

„Nem könyörülhetek: a sanyarú sors hozza magával.“

A fájdalmas arcú nő az Alma Mater, a reményükben csalódott, zokogó gyermekek pedig... a mi gyermekeink!

(Folytatjuk.)

Gondnoki székfoglaló beszéd.

A szigorú önvizsgálatra pedig csakis a *Biblia* vezethet el minket, mert a *Biblia* az a tükör, amelyben megláthatjuk a mi megfertőzött, a bűn iszonyu sebei által eltorzított lelkünket, ama ő emberünket és ha ettől a látványtól megborzadva nem mentegetjük magunkat emberi gyarlóságunkkal, de bűneinket töredelmesen megbánva, megtérünk, csak akkor lép mellénk a kegyelmes Isten, amely

találkozásnál meghal az ő ember és megszületik az új és mi boldogan ujjongunk fel: ujjászületünk a mi Urunkban, a Jézus Krisztusban, aki kiragadott minket a halálból!

Ez az ujjászületés az Isten ingyen kegyelme által megindított hívő élet, amely hívő életet a Bibliában való naponkénti elmélyedés mélyít el annyira, hogy hiszünk, mert nem tudunk nem hinni!

És mert az Isten akarata a Bibliában jutott kifejezésre, beteljesedett pedig a Jézus Krisztus személyében, mint testté lett Igében, aki központja az írott Igének, a Szentírásnak és ezen keresztül szól hozzánk, ennél fogva ezt az isteni akaratot minden hívőnek kötelessége a Bibliában naponként tanulmányozni, mert a Bibliában munkálkodó Igének átforgató ereje kelti életre lelkünkben azt a folyamatot, amely a bűneinkből való szabadulást keresi, szemeinket a keresztfára függeszti, ahonnan a mi Urunk Jézus Krisztus kiált le hozzánk: Ember! így élj; engem utánozz, hiszen azért szálltam le közétek a földre, hogy az Atyának tetsző életet elétek éljem, azt formába öntsem!

Az ilyen ujjászületésnél érezzük át, hogy mi Krisztus testének részévé lettünk, de egyben érezzük azt is, hogy ez nem a mi érdemünk, hanem Isten ingyen kegyelmi ajándéka, amiért végtelen hálával tartozunk neki és ezért egész életünket az ő dicsőségének kell szentelnünk. Ennél az érzésnél és tudatnál szökken szárba és virit ki a soha többé el nem hervadó virág, a hitnek drága virága és mi boldogan elmondhatjuk Pál apostollal: „Élek én, de nem én többé, de él bennem a Krisztus!“

Az eképpen átiormálódott léleknek minden kérdéseze közvetlenül maga Isten adja meg a feleletet a Biblián keresztül, mint a Szentlélek bizonyágtételét.

Amint látjuk, Krisztus tehát számunkra, hogy úgy mondjam egy program, amelyet nemcsak hirdetett, de egész életével élénkbe is élt, amit mindannyiunknak követnünk kell és aki ezt a programot követi és azt átéli is igyekszik, az Krisztusban él és az is Ő benne!

Ezzel a krisztusi programmal lehet csak felépíteni Isten országát, mert ne feledjük, hogy Jézus Isten országát megalapítani jött a földre, amely nem más, mint az Istennel telített lélek!

Ezt az Isten országát sürgeti tőlünk Jézus és azt kívánja, hogy az az isteni tűz, amelyet ő gyújtott meg, égjen éhes, mohó lánggal, szent gerjedelemmel, amelynek örökéletet adó tűzénél forrjon össze minden szív egy érzésben, egy gondolatban, az Isten dicsőségének a szolgálatában, az egymás iránti szeretetben, az egymás iránti megbocsátó készségben, mert ne feledjük, hogy minden mulandó e világon, csakis az isteni értékek maradandók!

Erre a krisztusi programra, mint az egyetlen biztos és megingathatatlan fundamentumra fogom felépíteni egész gondnoki működésemet!

Ennek a krisztusi programnak a követését, hittestvéreim lelkébe való átültetését, szóval a lelkek evangélizálását óhajtanám csekély erőim teljes kifejtésével előbbrevinni, gondnoki működésem ten-

gelyévé tenni, mert szerény nézetem szerint úgy a mai, valamint a még reánk következő talán még szintén nehéz időket csak úgy lesz képes az anyaszentegyházunk minden nagyobb zökkenés és megrázkódtatás nélkül átélni, hogy ha minden erejét a saját spirituális megújulására fogja fordítani, mert az igazi egyházat nem a lelkészi hivatal, nem az egyházipecsét, nem a néma, életlen falak képviselik, de azok a Krisztusban felolvadt lelkek, akiknek mindennapi táplálékuk a Biblia, a Krisztus Evangéliuma!

Ennek a magasztos célnak a szolgálatában kell állani anyaszentegyházunk minden egyes tagjának, legyen az akár lelkészi, akár világi egyháztag.
(Folyt. és vége köv.)

Nem kötelező és mégis ...!

A sárospataki teológia tanári kara az egyh. ker. erre felkért lelkészeivel karöltve konferenciát rendez jan. 5. és 6-án, melynek célja tisztára gyakorlati jellegű. A főiskola magas őrtornyából a megismerés fényköréjével akarja megvilágítani annak a frontnak egyik szakaszát, ahol ma szakadatlan harcot vív ref. egyházunk az életért s ahol az ellenséget alaposan megismerni egyházunk minden harcok katonájának, főként a lelkészeknek elengedhetetlen kötelesség. Más veszélyeztetett pontok, Isten segítségével, a közeljövőben fognak sorra kerülni.

Foglalkozik továbbá a konferencia egy általános, de égetően sürgős problémával: a lelkészek továbbképzésével, amely gondolatot a jószándékú fontolgatások elvi magaslatairól megpróbál alászállítani a valóság talajára. Egy világkrízis idején, mikor a látható és láthatatlan valóságok szinte pillanatonként újabb és újabb megvilágításban tárulnak nemzedékünk elé, lehetetlen az, hogy Isten szolgálói, egyházának pásztorai muzeális alakok módjára lézengjenek a teljesen megváltozott világ közepette, mint egy-egy Ripp van Winkle, aki 100 esztendő aludt keresztül, kétségbeejtő tanácstalansággal s a való élettel minden kapcsolatot elveszítve, álljanak az ismeretlen dolgok, fogalmak és tények szédületes tömkelegében. Egész szívemmel bízom benne, hogy konferenciánk e tekintetben is meglepően reális eredményt hoz. Sok örömteljes nap és sok áldott óra lesz a jutalmunk, ha ebben a kérdésben teljes odaadással fogjuk keresni az eddig nem járt utakat.

Minden azon fordul meg, vajjon Isten egyházának örálló megértik-e az idők jelét, vagy fássult közömbösséggel, paróchiájok csöndes mélyéről kiáshatatlanul szemlélik végig a nagy összeomlást, mint V. Károly császár a saját temetését. Borsod vármegye törvényhatósági bizottsági gyűlésén Bónis Aladár alispán klasszikus kijelentéssel fejezte be felszólalását a leventék vasárnapi gyakorlatozása ügyében. Lesz rá gondja — úgymond — hogy a leventék ne gyakorlatozzanak olyankor, mikor minden tisztességes magyar embernek a templomban van a helye. Aranyzakavak. Én pedig a januári konferenciára, theol. tanáraink kedves előzékenységére s az ő szeretetteljes hívogatásukra

gondolva, kérdem: mikor arról van szó, hogy mi lelkészek vegyünk oktatást, még pedig egész különleges módon hozzánk intézve és reánk szabva, az Isten szent ügyére tartozó dolgokról, fogjuk-e mi tudni a kötelességünket és ismerni a helyünket?
Svingor Jenő.

Az abauji egyházmegye ünnepe.

(Folyt. és vége.)

Gondnok beiktatás.

A közgyűlés tárgysorozatának rendjén a szavazatszedő bizottság jelentése, az ujonnan választott gondnok *Téglássy Andor* eskütétele nyomán, *Farkas Elek* esperes meleg szavakkal köszönti az ujonnan választott gondnokot, a választásban egyhangú bizalom osztályosát, mint a rendíthetetlen hit, az egyházat szolgáló alázat és emberbaráti szeretet legszebb virágainak hordozóját. *Téglássy Andornak* a hitélet mélysíves forrásaiból táplálkozó, személyes tapasztalásra épülő, egyházunk döntő hivatását nyomatékosan kiemelő, de mégis minden problémáját felölelő, gondosan felépült programbeszéde, — amelyet egész terjedelmében közlünk lapunk hasábjain — méltó válaszáadás az egyhangú bizalomra.

Természetes, hogy az élő hitnek ilyen forró bizonyoságtételei nyomán a szív legmélyéről fakadtak az üdvözlések. *Farkas István* püspök üdvözlő beszédében hangsúlyozta, hogy ref. egyházunk azért nem képes végezni misszióját, mert hiányzik munkájából a krisztusi bélyeg, mert sokszor a Krisztus lábnyomát sem igyekszünk megkeresni. Ezért élő egyházra van szükség, az élet és lélek keresztyénségére. A nemzeti öncéluság gondolata mellett Isten dicsőségének és Krisztus királyságának az öncéluságát hangsúlyozta. Ugy üdvözlölte az ujonnan választott esperest és gondnokot, mint a Krisztus királyságának régi kipróbált harcosait és mint akiket mindig szívében hordoz. — Az abauji egyházmegye nevében *Kovács István* főjegyző, a testvér egyházmegyék képviseletében *Juhász László* esperes, a megszállott területi egyházmegyék nevében *Idrányi Barna* esperes, a sárospataki főiskola előjárósága képviseletében *Janka Károly* I. gondnok, a tanári kar és ifjuság nevében dr. *Mátyás Ernő* közigazgató. Üdvözlötte még a megválasztottakat az ev. egyház, az izraelita hitközség, a tanítóegyesület, a község részéről, amelyeket *Farkas Elek* esperes köszönt meg hálás szeretettel.

A közgyűlés tárgysorozatán szerepelt még az ujonnan választott egyházmegyei tisztviselők u. m.: *Bárczay János* v. főjegyző, *Kiss József* és *Pásztor István* tanácsbírák eskütétele, akiket *Téglássy Andor* gondnok üdvözlölte testvéri köszöntéssel és szép biblikus beszéddel.

A gyönyörű ünnepély, amelynek változatoságát a férfikar és vegyeskar igen szép énekei még fokozták, a Himnusz éneklésével ért véget.

Az ünnepélyes egyházmegyei közgyűlés után a község kulturházában közel háromszáz terítékes közeled volt, amelyen *Téglássy Andor* mondott magyar lelkünket mélyen megragadó nemzeti érzéseinket híven tolmácsoló pohárköszöntőt a Kormányzó úrra.
M. E.

DOMBY LÁSZLÓ

Nagy halottja van tiszáninneri egyházkerületünknek. Dr. Révész Kálmán püspök elhunyt után megdöbbentő hirtelenséggel elköltözött sorainkból az a nagy értékű férfiú is, akit b. e. püspökünk annyira becsült és szeretett. December hó 7 én meghalt *Domby László* miskolci leánygimn. igazgató. Szerény, tudós és fáradhatatlanul munkás volt. Ez érteti meg, hogy bár minden feltűnést került, a megbízások hosszú sora vette igénybe munkaerejét. Egyházkerületi főjegyző, középiskolai előadó, presbiter, zsinati tag, egyetemes tanügyi biz. előadó volt. Felőrlődött a munkában. Őszi kerületi közgyűlésünkön Farkas István püspök már komor sejtelmek fájó hangján emlékezett meg gyöngéledéséről és a meleg szeretet szavaival ölelte át és marasztalta az élről kiválni szándékozót. Az Örökkévaló szavára mennie kellett. Óvét vigasztalja meg a minden vigasztalás Istene. Őt pedig áldja hálás emlékezetünk. A december 9 iki temetésről még megemlékezünk.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dec. 6-a Sárospatakon.** A Kormányzó Úr őfőméltósága névünnepén főiskolánk ünnepi istentiszteletet tartott a főiskolai imateremben.

— **Farkas István püspök Gyöngyösön.** Dec. hó 3-án és 4-én *Farkas István* püspök a Bethlen Gábor szöv. felkérésére Gyöngyösön szolgált. A Magyar Adventről tartott előadást és a vasárnapi istentiszteleten végezte az igehirdetést. Vele szolgáltak: Duszik Lajos e. k. főjegyző és Csécsi Nagy Imre ny. altábornagy.

Egyházkerületi választások. Tiszáninneri egyházkerületünk a Miskolcon, dec. hó 6-án megejtett szavazatbontás szerint főiskolai gondnokká választotta: gr *Bethlen Pált*; lelkészi zsinati taggá: Elek József esperest, világi zsinati taggá: Téglássy Andrást, lelkészi tanácsbíróvá: Janka Károlyt és dr. Marton Jánost, világi tanácsbíróvá: dr. Trócsányi Józsefet.

— **Felhívás.** Miután több oldalról megállapítást nyert, hogy a sárospataki főiskolánk bejártánál felállított és a világháboruban hősi halált halt pataki diákok neveit felsoroló emléktábla hiányos, ezton is tisztelettel kéri az igazgatóság mindazokat, akik számon tartanak még olyan világháboruban elhalt hősokeket, akik nincsenek felsorolva az emléktáblán, hogy azoknak neveit f. évi december hó 31-ig a főiskola közigazgatói hivatalában jelentsék be. Főiskolánk hiven ápolja a hősi halált halt diákok emlékét és minden uton arra törekszik, hogy azok névsora teljes legyen. Bejelentéseknél kérjük jelezni, hogy az illető mikor volt a főiskola diákja, hogy mely időpontban és hol szenvedett hősi halált?

— **Irodalmi est.** Dec. hó 5-én magas színvonalu irodalmi estet rendezett a Főisk. Akad. Olvasó-Egylet *Szabó Pál* földmives író részvételével. Külön érdekessége volt az estnek a 40 tagból álló szavaló kórus, amely Mécs László: *Hajnali harangszó* c. szép versét adta elő. A szavaló kórus nagy érdeklődést váltott ki. Művészi értéke felől megoszlottak a vélemények.

— **Ijúsági nap Erdőhorvátiban.** Nov. 27 én az erdőhorvát gyülekezet szépen sikerült ifjúsági napot rendezett, amelyen részt vett Rózsa Ibolya leányegyesületi orsz. ref. titkár, továbbá a vámos-

ujfalui Ifjúsági és Leányegyesületi tagok mintegy 40-en és a tolcsvai Ifjúsági Egyesület több tagja. A délutáni templomi ünnepélyen történt az erdőhorvát Leányegyesület ünnepélyes megalakulása. Este pedig az iskolában műsoros estély volt a helybeli és a vámosujfalui Ifj. és Leányegyesület részvételével. Az erdőhorvát gyülekezet szép példát adott az ifjúsági munka iránti érdeklődésben és a vendégszeretet gyakorlásában.

— **Kis-Mikulás a kollégiumban.** A theológusok közt is járt a theol. internátusban, de igazi estét a kollégiumi kis internátusi teremben rendezett. A megterített asztalon három vármegye édes tésztája adott találkozót. Tea volt egy kövedernyi. Az asztal körül örömtől csillogó szemű fiuk, akik a szeretetvendégség bibliamagyarázatától kezdve mindent maguk produkáltak: szobaénekkart, szavalatot, felolvasást az internátusi életükről (amelyből azt tudtuk meg, hogy az internátusi szobáknak az a tradíciójuk, hogy az ifjúsági élet vezetőinek közülök kell kinőniök,) delfii jósdát, lábtornát és árnyéképen bemutatott foghuzást. A csillogó örömet egy idősebb testvér gondosságával fakasztotta és vezette theol. felügyelőjük: Novotny Gyula II. é. th.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodi lelkészekhez. A *dollár-kölcsönös* egyházközségek lelkészei *azonnal* jelentsék hozzám: mennyi volt az eredeti kölcsön és mily összeg áll fenn ma terhükre? A költségvetést — portómegtakarítás — mindenki illetékes számvevőjéhez küldje, ép így a számadást is. *Január 5-ig* minden *családi változást* jelentsen minden lelkész. Egyuttal a *mult évi tanítói változásokról* is jelentést kérek a törzskönyv pontossága érdekében. (Név, szül. hely, idő; rendes szolgálat kezdete, feleség neve, gyermekek száma, előzőleg hol és meddig? A jejtéseket sürgetés nélkül várom; a pontatlanság idő, munka és költségrabló fényűzés, ami nem illik hozzánk! Atyafiúi szeretettel s Krisztust váró igaz advent, majd örvendetes karácsony kívánásával vagyok Cserépfalu, 1932 dec. 3. *Pósa Péter* s. k. esperes.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. L. A lap nagyon szívesen közölte volna ezt a hirt is. de nem tudott róla. Most már nagy sajnálatomra — újságnak elkésett. Közlése képtelenség.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ</p> <p>Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó</p> <p>MARTON JÁNOS</p> <p>Főmunkatársak</p> <p>Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről Dr. H. KISS GÉZA.</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA</p> <p>Megegyezés szerint.</p>
--	---	--

TARTALOM. *Farkas István*: Az Ő aratása: az örök élet. — *Finkegy Ferenc*: Porszemek a pataki főiskola ötödik századának kultúrprogramjához. — *Demeter Bertalan*: Hogyan maradhat az Alma Mater továbbra is a „szegények iskolája”? (Folyt. és vége köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Az Ő aratása: örök élet!

Domby László igazgató felett tartott gyászbeszéd.
1932. december 9-én.

Alapige: Gal. VI R. 7–8 vers.

Gyászoló gyülekezet!

Árván maradott iskolája udvarán a lombjuk tépett fák is úgy állanak most, mint ravatalt őrző őrtállók, kik maguk is sírnak. Esztendők óta, minden évben kétszer, palást gyanánt hajoltak feléje a lombos ágak. A fák árnyékában pihentünk meg, ez ősi iskola nevelői, nevelői és előljárói, hogy aratáskor és lombhulláskor, búcsuzva és újra találkozva, ott hallgassuk meg, az Isten e kedves emberének, leánynevelő iskolánk 23 éven át szíve utolsó dobbanásáig hűséggel szolgáló vezérének az ifjúsághoz intézett jóságos intelmeit és tanácsait. Emlékezem! Ugy bele tudott markolni a szívekbe s olyan igaz érzésekkel szórta közénk belső emberének, e drága magvakkal teli kincsesháznak lélekmagvait, hogy mi imádságos áhitattal s könnyezve hallgattuk ajkáról az Igét! Arra is emlékezem, hogy az utolsó 3–4 esztendőben: kezdetkor s végezetkor, mondani valói nyomában, úgy lepte el az ő orcáját is a könnyek árja, mint mikor harmatos hajnal elsírt könnyétől reszket a virág s a falevél! Megremegett a lelke, jóságos szíve megsejtette, hogy válláról nemsokára le kell tennie a lélek buzával teli terhet s az ő magvető, kihűlt szíve felett nemsokára bezárul a forrón szeretet édes hazai föld megnyílt barázdája. Kevés ember élt e világon, aki olyan bizonyosra tudta, mint ő, hogy amit vet az ember, azt aratja! Még kevesebb azoknak a száma, akik, mint ő, még életükben láthatták a leányszívek barázdáiba elhintett drága magvak: dús kalászkokba szökkenését! Mint édesanyánktól tanult imádságot, úgy tanulta ő meg, hogy Isten küld minket őrtálló helyünkre s hogy az életünk célja: a léleknek vetés és aratásunk jutalma: az örök élet. Kevesen hitték és élték olyan öntudatos hittel azt az igazságot, hogy: aki pedig vet a léleknek, a lélekből arat örök életet!

Minden élet végső állomása: Aratás! Jaj nekünk, ha érett kalászkok felmutatni nem tudunk!

Ő megtanulta, hogy a szeretet által munkáló hit az emberi élet legszebb kalásza. Azt is megtanulta, hogy a lélek gyümölcsei: „szeretet, öröm, békesség, békességes türés, jóság, szívesség, hűség, szelidség, mértékletesség“ s e kincsek birtokba vétele volt életének mindenekfelett való célkitűzése. Szerette ezt az életet. Őrtálló helyét nem cserélte volna fel királyok dicsőségével; hatalmasok uralkodni tudásával; gazdagok gazdagságával.

Azt is megtanulta, hogy a lélek legragyo-
gobb kalászának az a birtokosa, aki tudja, hogy mi emberek csak eszközök vagyunk Isten kezében: sikereink és bukásaink felülről jönnek és Isten a minden a mindenkben! Szelid és alázatos. Kerüli a hivalkodást. Magabízó bár, de első-sorban Istenében bízik. Ismeri értékeit és azokat nem becsüli túl. A maga uraságát készítgető, a könnyökkel dolgozó emberek seregéhez ő nem tartozott. Lassan és csendesen járt közöttünk, mint aki inkább kevesebbnek akar látszani, mint amit ér. Ő jól megtanulta, hogy emberektől vett dicséret továbbáll, mint a hajnali álom, de Isten dicsérete kalászt érlel a nagy aratásra. Tipikusan kálvinista paptanár, ki a fehérre meszelt kálvinista paróchiáról szent örökség gyanánt hozza el édesapja, nagyapja, az Isten szolgálói házából az imádság, a tudnivágyás, az Istenhez mind közelebb jutni vágyó epedés, a tökéletesedni akarás. a tudós paptanár lelkében élő eszmények szerelmét, de, aki az édesanya, a nagyanya. akáclobos, gyöngyvirágos, muskátli virágos kis kertjének illatját is maga körül érzi szíve utolsó dobbanásáig az édesanyja csókjával. S ezért ápolgatja, öntözgeti kicsi kertje virágait, hogy az édesanya csókja, imádsága hozzá, virágok illatával visszatérjen. Boldog volt, hogy szerethetett és hogy szeretve volt.

Történelmet készítő, nehéz időkben, a majdnem egészen magára maradt, a szegénykedő állam által is mostoha gyermekként kezelt országoshírű intézetünket átmenti az örvénylő vizeken túl ama partokra, ahol a széplelkű, tudnivágyó, egymással békén élő leánysereg úgy élhet és ta-

nulhat, mint a boldogság szigetén, ahol az egymást követő nemzedékek bátorsággal élmondhatják: „Künn boronghat a magasban, bent, minálunk csillagos van!”

Az embertestvériség szerelmese volt, aki a felekezetek és társadalmi osztályok szerint küiön életet élő szülők gyermekeit, — az igazi édesapa egyformán szerető szívjóságával szereti. Nem fontos nála, hogy hol és kik ringatták növendékei bölcsőjét, de azt megkövetelte, hogy aki iskolája kapuját általlépte, az imádkozó és dolgozó, Istent, Hazát, a valláserkölcsei eszményeket, szerelmes szerelemmel szerető, tudni vágyó leánysereg, fegyelmet ismerő katonája legyen.

Vágyódott arra, hogy mint szépek a kinyílt orgonavirágokkal és fehér őszirózsákkal virágzó kertek, úgy legyenek testben és lélekben épek és szépek az ő virágos kertjének, iskolájának bimbózó, fésző, nyíló virágai!

Mint gondos kertész metszeget vadhajtatásokat a rózságról, úgy nevelt ő is: jó szóval, szeme tekintetével, édes biztatásaival, alkalmas időben való feddésével, példamutatásával mindenkor az igazi nevelő jóságával és az értelem bölcsességével: Istenért, Hazáért s a magyarság örök életéért élni s halni kész leánysereget.

Ész és szív tökéletes harmóniája volt vezérlő gondolata mindenkor nevelői munkájában.

Az ő vezetése alatt álló tanári kar magvetéséből a mai sivár magyar életben is kifényesedő, érett, áldott buzakalászkok érlelődnek!

Ha kenyérkereső pályákra találtak ez iskola neveltjei, ha visszatértek a családba, az édesanyai ölelő karok közé; ha az édesanyaság boldog öröme lett neveltjeinek öröksége, elvitte magával minden növendék az iskola lelkét: imádkozz, dolgozz és szeress!

Azt mondják, hogy „a halál méri meg az életet”! Nos, az ő megmértetését megpecsételik ezek az itten elsírt sok-sok könnyek s ez az imádkozó, bizonyosátevő sereg utána való busulása.

Aki a léleknek vet, a lélekből arat örök életet!

S ha arról is emlékezem, hogy ez iskolán kívül az Egyetemes ref. egyház legmagasabb testületei: Egyetemes Konvent, Országos Zsinat, Egyházkerület s aztán a tanárság a maga egyetemességében, mind mind szíve szerint hívta és várta őt szent szolgálatra... ő meg ment és adta, szórta, tékozlással adta oda a köz javára lelke igaz kincseit; ez is bizonyosság arról, hogy ez az ember, amit vetett, azt aratott! A léleknek vetett s hitünk szerint a lélekből arat örök életet.

És ez legyen — akik riadt madár módjára simultok egymáshoz — a ti vigasztalások is, szívéhez legközelebb nőtt szerelmesei: hitves, forrón szeretett gyermekek, vő, testvérek, rokonok, hogy ez az élet: az örökkévalóságban nőtt be. Ha szólni tudna hozzátok, ő maga kérlelné mindnyájunkat: Ne nyugtalankodjék a ti szívetek és ne féljen: Az én békeségemet adom néktek, Isten szerint való szomorúsággal sirassátok meg őt, amely idvességre való megtérést szerez!...

Testvéreim!... Olyan szép az, mikor aratás jöttékor, napkeletkor, érett kalászkok tábora harmat-

cseppel áldottan hajlik földfelé!... Olyan szép az, mikor a kelő nap csókjára a sok-sok millió, gyémántoknál fénylőbben ragyogó harmat csillog virágon, levelen...

Iskolánk növendékei!, — leányok, asszonyok, kik az ő lábainál ültetek, míg könnyetek omol az érett kalásszá érett ember ravatalára, — imádkozatok is érette!

Tanártestvérek!, — minden téren munkatársak; nagyok és kicsinyek; boldogságtokat sirató megtépett szívű család, kiknek a szívetek úgy megremeg: felfelé, — Isten felé tekintsetek! Az aratás ura már átvette ezt az érett kalászt!

Dicsőség érette Neked, Istenünk!

Én meg, könnyemet törölve, bizonytal hirdetem: Aki a léleknek vet, — a lélekből arat örök életet!...

„A bölcsek fénylenek, mint az égnek fényessége és akik sokakat visznek igazságra, ragyognak, mint a csillagok örökkön-örökké: Ámen!

Farkas István püspök.

Porszemek a pataki főiskola ötödik évszázadának kulturprogramjához.

(Részletek dr. Finkey Ferencnek a Pataki Diákok Országos Szövetségének budapesti fiókja által Budapesten 1932. okt. 8-án rendezett emlékestélyén mondott beszédéből.)

(Folytatás és vége.)

Ime, kedves Hölgyeim és Barátaim, ezzel a néhány porszemmel kívántam ezuttal hozzájárulni, helyesebben hozzászólni szeretett főiskolánk ötödik évszázadának kulturprogramjához. Talán csalódtak bennem, mert semmi újat nem mondtam, pusztán a régi ismert dolgokat, régi eszményeinket, közismert követeléseket ismételtettem. De nem is gondoltam magam sem arra, hogy valami új, önálló programot dolgozzak ki. Erre sem erőm, sem hivatásom nincs s nem is a mi szerény budapesti diákcsoportunk feladata ez. Én csak arra kívántam rámutatni, hogy főiskolánk 400 éves kulturmunkájából mik a ma is egészséges programpontok s miképen kell a régi kipróbált vezérelveket, *főiskolánk tradícióit ma és a jövőben is alkalmazni és továbbfejleszteni.*

Nem akartam az utópisztikus vagy legalább is a távol jövő zenéjét képező óhajainkkal aspiratioinkkal se foglalkozni. Az én lelkemben is ott élnek ilyen ábrándképek: a jogakadémiánk felélesztése mai tetszhalottaiból — egy ref. felsőbb leányiskola, — egy gazdasági intézet felállítása, — az angol-internátus továbbépítése, amikkel az ötödik század folyamán az én hitem és meggyőződéseim szerint is foglalkozni fog előljáróságunk és a tanári kar. Mai helyzetünkben s az ötödik évszázad legeslegelején azonban ilyen messzefekvő programpontokat kitűzni nem volt bátorságom, nehogy fantasztikus vagy irreális mezőkre tévedjek.

Főiskolánk, mint mindnyájan nagyon jól tudjuk, ma szörnyű anyagi válsággal küzdök. A havi legszükségesebb kiadások előteremtése valósággal sysifusi munkát ad a gazdasági választmánynak s elsősorban a választmány igazán nagyérdemű elnökének. Ebben a rettenetes helyzetben, amelyen gyökeresen segíteni a mi legjobb

szándékunk is elégtelen, valóban időszerűtlen lenne messzemenő nagyobb tervekről, új alkotásokról ábrándoznunk, mikor elég gondot ad a meglévő intézeti ágak csonkítatlan fenntartása is. Ma a legfontosabb kötelességünk *lelki erőink fokozása* vagy legalább is *lelki egyensúlyunk fenntartása*, hogy el ne csüggedjünk és kétségbe ne essünk főiskolánk jövőjén.

De éppen ezért szükséges nézetem szerint tanulságot és bátorságot merítenünk a multból s szilárd hittel és bizalommal ragaszkodni a kipróbált vezéreszméinkhez.

Ha tudjuk azt, hogy szeretett főiskolánk az elmúlt négyszáz évi élete alatt hányszor volt a maihoz hasonló vagy talán még súlyosabb anyagi válságban, — ha tudjuk, hogy az isteni Gondviselés, egyházkerületünk híveinek, nagyjainak és kicsinyeinek hithűsége és áldozatkészsége, lelkészeink és világi embereink, tanáraink odaadó buzgósága mindig megmentette Alma Materünket az elsüllyedéstől, sőt mindig szebbé és virágzóbbá emelte s ha tudjuk azonban azt is, hogy ma is a nagy elődökhöz hasonló szellemű, hithű, áldozatkész és tetterős előljáróság, tanári kar és ifjúság buzgólkodik főiskolánk megmentésén és felvirágoztatásán, akkor megnyugodhatunk, hogy az isteni segítség ezuttal sem fog elmaradni vagy megkésni s drága jó öreg Alma Materünk a mai fenyegető krízist is ki fogja állani s az ötödik évszázadát sikeresen és dicsőséggel fogja megfutni.

Hogyan maradhat az Alma Mater továbbra is a „szegények iskolája?”

(Folytatás)

Bizton remélem, hogy a főiskola iránti háláérzet s saját jól felfogott érdekünk arra fognak sarkallni bennünket, hogy minden tőlünk telhetőt megtegyünk a nagy cél érdekében s hogy a volt pataki diákok lelkes buzgólkodásának eredményeképpen, az áldozatkészség forrása, az ország minden részéből ezer és ezer csövön át fog most már igyekezni a főiskolai pénztár hatalmas medencéjébe, hogy onnan üdítő harmat alakjában szálljon vissza a szegénység tikkadt mezőire.

Kétségtelen, hogy mi, az Alma Mater neveltjei is sokat tehetünk a főiskola anyagi helyzetének megjavítása érdekében; de másrészt az is igaz, hogy a főiskola vezetőségére is nagy feladat hárul abban a tekintetben, hogy a főiskola saját erőforrásainak teljes kihasználásával szilárd alapokra helyezze a főiskola anyagi helyzetét.

Cikkemnek most következő részében óhajtom figyelmébe ajánlani a főiskola nagyérdemű vezetőségeinek azt az eszmét, amelyről — véleményem szerint — egy évtizeddel előbb még alig lehetett volna beszélni.

Mindnyájan egyetértünk abban, hogy a főiskola jövőjének szilárd alapot kell teremteni. A célt, melynek elérésére minden erőnkkel törekednünk kell, klasszikusan jelölte meg Dr. *Trócsányi József* úr, az 1930—31. iskolai évről kiadott *Értesítőben*, (42. l.) ahol, a főiskola anyagi ügyeit ismertetve, ezt mondja: „Az ideál az volna, hogy

a pataki iskola teljesen a maga lábán járjon, úgy mint századokon át. Ha ez az ideál a mai nehéz viszonyok közt elérhetetlennek látszik is, mégis fölöttébb kívánatos volna, hogy a közpénztári alapok a régi nagy tradícióknak megfelelőleg tehetősebbek által időnként növeltesse, egyfelől, hogy minél nagyobb mértékben mondhassuk a főiskolát önmagáénak. másfelől, hogy minél nagyobb legyen az erőtartalék egy radikális, politikai fordulat esetén fenyegető államsegélymegvonás esetére.” Valóban erre kell törekednünk. Amikor azonban elismerem, hogy a gazd. vál. elnök úr kristálytisztán jelölte meg az elérendő célt, ki kell jelentenem, hogy — bár én is kívánatosnak tartom — a főiskola jövőjének biztosítására nem tartom teljes garanciát nyújtónak azt, ha a közpénztári alapok a tehetősebbek által időnként növeltetnek.

Nem pedig azért, mert a trianoni határok között — sajnos — ma holnap alig lesznek kellő számban olyan tehető emberek, akik a szükséges mértékben tudnának áldozatot hozni a főiskoláért.

A főiskola jövőjét szilárd alapokra helyezni csak földbirtokainak segítségével lehetséges. Szerencsére a főiskola, mint földbirtokos, gazdagnak, sőt igen gazdagnak mondható, mert sok földdel rendelkezik.

Ezzel kell tehát beszélnünk, mint a próféta mondja. Azt a kérdést kell megoldanunk, hogy mi úton és módon tudnánk minél többet kivenni a főiskola földbirtokaiból? Hogyan szervezzük át a termelést, hogy ezek a földek a bennük rejtőző kincsekből sokkal többet bocsássanak rendelkezésünkre, mint eddig? S a főiskola földjeiből föltárt kincseket hogyan használhatjuk fel a leggazdaságosabban?

Itt mindjárt le kell valamit szegezmem.

Mindig nagy figyelemmel olvastam a gazd. vál. Elnök úr előterjesztéseit a főiskola házi kezelésben lévő birtokain folytatott gazdálkodás viteléről s az ezen birtokon termelt javak felhasználásáról s véleményt nyilvánítva a tapasztaltakról, nem mondhatunk mást, min hogy fáradhatatlan szorgalom, nagy körültekintés és rátermettség jellemzi az intézők eljárását minden tekintetben. A főiskola iránti hűség és rátermettség tekintetében a multban sem találunk külön vezetőköt, pedig ez nagy szó.

Hogy ez a gazdálkodás ma nem bizonyul eléggé hasznothajónak, annak oka — a lecsökkent terményárak mellett — abban a régi csapáson haladó termelési rendszerben keresendő, mely az ország majdnem minden más gazdaságát is jellemzi.

A buza válsága megtanított bennünket arra, hogy nem szabad egyetlen terményre bázisozni az ország jövőjét s egész mezőgazdasági termelésünk nagy átalakulás előtt áll.

Egy percig sem hallgatnék arra az emberre, aki azt tanácsolná, hogy Magyarországon hagyjunk fel a buzatermeléssel; mert nem bölcseségből származik az ilyen beszéd, hanem igen is, saját jól felfogott érdekünk parancsolja, hogy haladéktalanul fogjunk hozzá termelésünk átszervezéséhez és a buza termelése mellett más termelési ágakat is karoljunk fel.

(Folyt. és vége köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Lelkészképesítő vizsgálat Sárospatakon.** Dec. hó 14-én első lelkészképesítő vizsgálatot tett Sárospatakon *Benke Imre* végzett hittanhallgató jó eredménnyel. Egy tantárgyból javított egy s lelkész kielégítő eredménnyel. Sárospataki tartózkodása alatt *Farkas István* püspök hivatalos látogatást tett a theol. előadásokon; megvizsgálta a theol. internátus néhány szobáját és időt szakított arra, hogy intő, figyelmeztető és eszméltető szöveget intézzen a theol. ifjúsághoz.

— **Domby László igazgató temetése** Miskolcon dec. hó 9-én d. e. 11 órakor kezdődött a Kossuth utcai ref. templomban a társadalom valamennyi rétegének mély részvéte mellett. Az istentiszteleten imádkozott dr. Enyedy Andor lelkész, az Igét hirdette *Farkas István* püspök. (Beszéde lapunk elején olvasható.) Meleg búcsuzó szavakat mondtak: Czinyéry Barna a tanártestület, Román Ernő a volt tanítványok, Vucskits Jenő igazgató az Országos Tanár egyesület nevében. A sírnál *Demes Péter* vallástanárral imádkozott.

— **Baksay-ünnepély főiskolánkban.** Dec. hó 15-én délután csodálatos meleg hangulatú Baksay-ünnepély folyt le főiskolánk imatermében. Paróchiáink lelkét és Baksay írásművészetét a *Novák Sándor* főgimn. tanár színporkázó szellemű és életlátató ereje varázsolta az összegyűltek elé. A főiskolai énekhar szíven énekelt. Baksay Iliásfordításából *Salacz Éva* VII. o. tan. A „Ti piómen, ti fagómen” c. pataki tárgyú elbeszélésből pedig *Fodor Lajos* IV. é. hh. olvasott fel nagy hatással.

— **Doktori szigorlat.** A debreceni Tisza István tudományegyetem hittudományi karán dec. hó 13-án a legmagasabb fokú eredménnyel, *summa cum laude*, theol. doktori szigorlatot tett főiskolánk ismert nagyképességű és készülttségű theol. h. tanára, *Szabó Zoltán*. Doktorrá avatása solennis formák közt a legközelebbi jövőben történik. Bár lapunk legbelsőbb munkatársai közé tartozik, fényes sikerű szigorlatának híret nem hallgathatjuk el, Örökökkel való Istenünk további kegyelmébe ajánlva a mi sokképen megáldott testvérünknek az Ő kezétől vezetett írói, tudományos és lelkésznevelői munkáját.

— **Lelkészbeiktatás.** Dec. 11-én iktatta be dr. Lengyel István szikszói lelkész *Derzsy Endre* román megszállt területről, Erdélyből jött lelkészt, a tomori ref. egyház lelkészi állásába. Az egész ünnepség a szeretet jegyében folyt le. Az ünnepély rendezésében derekasan kivették a részüket a község áldott lelkű nemes ura, az arany szívé, nagy emberbarát *Téglássy Ferenc*, a szikszói járás főszolgabírája *Cseley Ferenc*, *Derzsy Zoltán* a szikszói járásbíró elnöke, a beiktatott lelkész testvérbátyja és *Zombor Lajos* tomori tanító. A mindig jó hírnévnek örvendő tomori kis gyülekezetnek ez a felemelő, gyönyörű szép ünnepség adjon egy újabb lökést, elindulnia a legtökéletesebb keresztyén élet felé.

— **Sárospataki lelkészi konferenciánk 1933.** évi január hó 5—6-án leendő megrendezésének komoly akadályai merültek fel, a mindnyájunk

által ismert nehéz viszonyokra tekintettel tanácsosabbnak látszott annak az elhalasztása egy olyan időre, amikor termékenyebb és lelkierőkben gazdagabb konferencia tartása van kilátásban. Ezért a theol. akadémia tanárkara az épen Sárospatakon tartózkodó *Farkas István* püspökkel való egyetértésben, a konferencia idejét április hó 7—8-ra vette tervbe. A konferencia rendezősege az eddigi jelentkezéseket fenntartja az újonnan megállapított időpontra és erre várja a nagyjelentőségű konferenciára az új jelenléteket. *Dr. Máttyás Ernő* theol. akad. igazgató.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás a lelkészi kölcsön ügyében. Az országos közalap végrehajtó bizottsága értesítése szerint az 1931 márc. 13-án folyósított lelkészi kölcsön minden 100 pengője után 1932 január hó 1-től 1932 december hó 31-ig terjedő időre kamat címén 6 P. 50 és a tőke egyötöd része címén 20 P. törlesztés fizetendő be. — Felhívom az érdekelte lelkész urakat, hogy kölcsönökük után az ennek megfelelő összegeket — a folyó évi kamatra esetleg fizetett összegek levonásával — a folyó év december hó 25-ig a Tiszáninneni ref. Egyházkerület pénztára Miskolc 10,164. sz. postatakarék-pénztárcsekk számla javára küldjék be, nehogy késedelmi kamatokkal legyenek megterhelve. — Aki a pénzt postautalványon küldi, az csatoljon ahhoz 10 fill. kézbesítési díjat is. *Az egyházkerületi pénztár.*

XIX. sz. Körlevél.

Az iskolaszéki elnök urakhoz.

Dr. Légrády Ottó a Pesti Hirlap Nyelvőre c. könyvet az összes nép-, és középiskolák számára megküldi ajándékképpen. A pedagógiai és nyelvészeti szempontból fontos munkát, mely hozzájárul a helyes magyarság használatának erősítéséhez, kérem az iskolai könyvtárakban elhelyezni. Miskolc, 1932 december hó 13. Atyafiúi szeretettel *Farkas István* püspök.

Felhívás lelkésztestvéreimhez! Tudomásom szerint *Gaál Ferenc* poroszói lelkész testvérünknek „Az Élet Beszédei” című egyházi beszéd kötetéből, még mindég van elég szép számú eladatlan példány. E kiváló lelkésztestvéreimkel valóban evangéliumi szellemű beszédeit én is a legmelegebben ajánlom lelkésztestvéreim figyelmeibe. Az egyházi év minden ünnepére van e könyvben áldást termő eredménnyel használható beszéde. Ítéletem szerint egyike a legjobban használható egyházi beszédgyűjteménynek ez a kötet. Írója lélek szerint való, jó munkát végezett; könyve közrebocsátásával nagy áldozatot hozott. *Támogassátok hát elsősorban Ti egyházkerületbeli lelkésztestvéreket!* a hűséggel fáradozó lelkésztestvért. Egy levelezőlapon való megrendelésre, a szerző mindenhova elküldi kedves könyvét! Atyafiúi szeretettel: *Farkas István* püspök.

Szerkesztői üzenetek.

P. I. Az ünnepi számban jön. — T. K. K. Bővebben kellett volna írni. Ki van szedve.

Sárospataki Református Lapok

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA
ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

ELŐFIZETÉSI DIJ	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA
Egész évre 10 Pengő. Fél évre 5 Pengő. Lelkészek, tanítók és Kálvin-Szövetség tagok kedvezményes áru előfizetési díja egész évre 5- Pengő.	MARTON JÁNOS Főmunkatársak Dr. ENYEDY ANDOR, FORGÁCS GYULA, Dr. MÁTYÁS ERNŐ és SZABÓ ZOLTÁN; a Kálvin-Szövetség részéről Dr. H. KISS GÉZA.	Meg egyezés szerint.

TARTALOM. Kálvin János: Imádság. — Téglássy András: Gondnoki székfoglaló beszéd. (Folyt és vége.) — Demeter Bertalan: Hogyan maradhat az Alma Mater továbbra is a „szegények iskolája”? (Folyt. és vége.) — Dr. Pápay István: Egy hálás tanítványi szív Dombly Lászlóról. — Dr. Gulyás József: Comenius Vestibulumának előszava. (Folyt. és vége.) — yr.: Generális vizitáció Ózdon. — Előfizetőinkhez. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Imádság.

Leborulunk mennyei Felséged előtt jó Istenünk, bevallva a mi bűneinket és könnyörgünk Hozzád, hogy a Te jótetszésedből méltóztass minket annak a kegyelemnek a megérzésére, amelyet adtál a Te egyszülött Fiaidban. Hadd vonjon ez minket annyira Ő hozzá, hogy mi egészen az Ővéi legyünk. És tanuljunk meg szívünk teljes bizodalmaival abban a hitben élni, amelyet Ő ad s küzdjünk minden gyöngeségünk és erőtlenységünk ellen annyira, hogy hiu önhittségünk és kevély dölyfünk bennünk legyőzötve, megszégyenüljön és nekünk ne maradjon más hátra csak annak a bevallása, hogy egyedül Ő az igaz és csak Ő terjesztheti ki reánk az Ő igazságát avégre, hogy részesülhessünk annak gyümölcsében, t. i. a mennyei örök életben.

És ne csak minket részeltess Atyánk, ebben a kegyelemben, hanem a föld minden népét és nemzetségét. Vezess vissza minden szegény lelket, mely Téged nem ismer, a tévelygés és sötétség rabságából az üdvösség igaz útjára ... Amen.

Kálvin János után.

Gondnoki székfoglaló beszéd.

(Folytatás és vége.)

Igen nagy felelősség háramlik e téren anyaszentegyházunk minden egyes tagjára, tehát nemcsak a vezérekre, nemcsak az egyházak belhivatalnokaira, vagyis a lelkesi és tanítói karra, de anyaszentegyházunk minden egyes tagjára, különösképen pedig a presbiterekre, akiknél egyenesen bűn, ha megbízásukat csupán sinecurának tekintik, vagy ha minden tevékenységük csupán az egyház anyagi javai feletti őrkdésben merül ki, mert hiszen ez is fontos, sőt hangsúlyozottan kiemelem, hogy nagyon is fontos, de azért e mellett nem szabad megfélekedniük a „jobb részről sem, ami nem vétetik el tőlük!”

Az egyetemes papság magasztos elvénél fogva, a vallás nemcsak a papok dolga, hanem kivétel nélkül minden egyháztagé, akiknek a reájuk bízottakat krisztusi indulattal, hittel és szeretettel kell gondozniok!

A presbitereknek a számukra kijelölt örhe-lyen éber figyelemmel kell őrkdniök nemcsak a saját lelkiéletük felett, de a többi egyháztag erkölcsi és egyházas élete felett is, nem feledkezvén meg szükség esetén az egyházfegyelem gyakorlásáról sem.

A presbitereknek mindig jó példával kell előljárniuk úgy a feddhetetlen életben, valamint a vallásos élet minden megnyilvánulásában is, mert ezt követeli meg tőlük nemcsak a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak a parancsa, hanem az oly előszeretettel emlegetett demokratikus egyház-szervezetünk, alkotmányunk, autonomiánk is, amely önkormányzat alatt a közösségek életében, magának a közösségnek az uralmát értjük, amelynek a keretében belül mindenkinek a maga helyén példaadó tevékeny tényezőnek kell lennie.

Hive, sőt erős meggyőződéses hive vagyok az önkormányzatunknak, de kiemelem, hogy csak addig a határig, amíg nem tekintjük az öncélnak, hanem csak eszköznek az igazi nagy és szent

célnek az Isten dicsőségének a szolgálatában, mert az önkormányzat csak arra szolgálhat, hogy ki fejlessze és elmélyítse a hivekben az egyházközösség iránti erőteljesebb ragaszkodást, az egyház iránti önzellenséget, sőt önfeláldozást, mert az emberi természetben benne rejlik, habár talán tudatalattilag is az a tulajdonság, hogy csak akkor érez a közösséggel szemben felfokozott munkakedvet és áldozatkészséget, ha magának a közösségnek az életébe közvetlen beleszólása van!

A krisztusi programhoz méltó komolysággal fogom fel az egyházfegyelem kérdését!

Sokaknak abbeli véleményével szemben, hogy az egyházi fegyelem szigorú alkalmazása magától az egyháztól való elhidegülést vonná maga után, meggyőződéssel vallom, hogy az egyházfegyelemnek minden vonalon való következetes keresztülvitele csakis áldásos hatást válthat ki, mert szerény nézetem szerint semmi közösséget, még az egyházat sem lehet kellő fegyelmezés nélkül fenntartani, mert az emberi természet hajlik a túlzásokra és így a korlátok nélküli szabadság könnyen szabadoossággá fajulhat.

A fegyelmi rendszabályok alkalmazására azonban annál kevésbé lesz szükség, mennél behatóbban foglalkozunk hiveink lelkigondozásával.

Igy lép előtérbe a belmissziós munkának, vagy helyesebben kifejezve a gyülekezeti szeretetmunkásságának a parancsoló szüksége, vagyis az egyház és a hivek közötti kapcsolat szorosabbá fűzésének, a lelket erősítő vigasztalásnak, az ifjúságnak az öntudatos hitre való nevelésének, a hittestvéri szeretet és áldozatkészség felkeltésének az egyetlen biztos és céltudatos eszköze, amelynek a nyomában megszűnik a lelket megmérgező közöny és helyébe lép a diadalmas hitnek a fellángolása, a vallásunk parancsolta szociális és karitativ köteleességeknek a teljes átérzése, tehát nemcsak a hirdetése, de annak gyakorlása és megvalósítása is, mert ne feledjük, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus az Ő mindeneket átölelő és megszentelő szeretetével elsősorban is a lelkiszegényeket, a bűnösöket, az elbukottakat, a szűkölködőket, a csonka-bonkákat vette pártfogásába, példát mutatva ezzel nemcsak nekünk tanítványainak, de irányt szabva az egyház belmissziós munkásságának is.

Nyuítsuk tehát oda kezünket az arra rászorulóknak, tanuljuk meg végre egymás terhét hordozni, mert a magyar történelmi kálvinista egyháznak tevékeny, a szeretet jegyében munkálkodó egyháznak kell lennie, mert ebben rejlik jövődjének a kulcsa.

Hiszem, hogy az intenzív belmissziós munka nemcsak spirituális, de az áldozatkészség felkeltése révén a materiális téren is meghozza a maga áldásos gyümölcsét s éppen ezért, hogy mennél inkább kidomborítsam azt az érzésemet és meggyőződésemet, hogy a jövő gondnoki működésében a főszűl nem az egyház külső jogi és gazdasági, felette költséges adminisztrációjára, de a spirituális megújulásra kell fektetnem, ennél fogva az egyházat érdeklő anyagi kérdésekkel e helyütt részletesebben és párhuzamosabban nem

óhajtok foglalkozni, bár teljes tudatában vagyok azoknak a szinte áthidalhatatlannak látszó nehézségeknek, amelyekben a tulajdonrészt agrár lakosságot magában foglaló egyházaink, dűledező épületeikkel jutottak.

A kongruának, az adócsökkentési segélynek, a tanítói javadalmakhoz való állami hozzájárulásnak az állam részéről való folytonos csökkentése, a tanítói nyugdíjjáruléknak a maga teljes egészében az egyházakra való áthárítása, szóval röviden az 1848. XX. t. c.-nek az állam részéről való folytonos visszafejlesztése, a különböző alapjainak, mint a közalapnak, nyugdíjalapnak stb. az infláció következtében való majdnem teljes megsemmisülése, ujabban a mezőgazdasági lehetetlenülés folytán a hiveink teherbíró képességének az összeroppanása, mind egy-egy szomorú és fájdalmas állomása a folyton szegényedő egyházainknak a via dolorosa-n és mi mégis, ennek dacára is felemelt fővel, a keresztfára függesztett szemekkel bizakodva nézünk a félelmetesen bizonytalan holnap elé, mert a sirjukba tért évszázadoknak a küzdelmei hozzáedzették a lelkünket a viszonyok mostohaságaihoz és mennél több a lelkünkben felgyülemlett aggodalom, annál acélosabbá válik az az igazság diadalmáért való küzdelemre.

Habár nem is óhajtok az egyházat érdeklő anyagi kérdésekkel ezuttal hosszabban foglalkozni, ez azonban semmiképpen sem jelenti azt, mintha a gondnoki működésem alatt, ezek felett a kérdések felett könnyelműen el akarnék siklani, nem, mert teljes erőmből küzdeni fogok egyházunk anyagi javaiért, az 1848. XX. t. c.-ben lefektetett jogainkért, amelyeket már eddig is tulontul kiérdemeltünk azokkal a szolgálatokkal és áldozatokkal, amelyeket a magyar nemzeti eszme, a magyar igazság és szabadság fennmaradása, iskoláink révén a kultúra terjesztése által édes Hazánk érdekében hoztunk, mert történelmi tény, hogy a magyar ref. egyház mindig elébe helyezte a maga érdekének a haza érdekét és most is azt tartjuk mindannyian, hogy nem is lehet jó kálvinista az, aki egyben nem hű fia ennek az ezersebből vérző megcsonkított drága magyar hazának, ennek a mi őseink kiömlött vére által megszentelt hazai rögnek.

A magyar történelmi ref. egyház nem akart soha állam lenni az államban, de jutalmat sohasem várva, önfeláldozó hűséggel szolgálta mindig a haza érdekét. Ennélfogva tehát nemcsak a kultúra terjesztése, de talán még inkább a magyar keresztyén nemzeti eszme szempontjából feltétlenül szükségünk van a felekezeti iskoláinkra, amelyeket még a legnagyobb anyagi áldozatok árán is fenn kell tartanunk, hogy ősi tradícióinkhoz hiven továbbra is rendelkezésünkre álljanak azok a kulturintézményeink, ahol a vallásérkölcsi nevelés révén olyan ifjúságot nevelhessünk a hazának, akik felvilágosodott látókörrrel és az öntudatos kálvinista hitből táplálkozó keresztyéni alázattal hajtsák meg a fejüket a királyok Királya előtt, de ugyanakkor nyílt sisakkal, felemelt büszke homlokkal, meg nem hajló acélos derékkal száll-

janak szembe azokkal a hitehagyott hazátlanokkal, akik fel mernének lázadni akár a Krisztus királysága, akár a Magyar Szent Korona átfogó, magasztos tana ellen, vagy veszély idején megalukvó gyávaságukkal meg mernék tagadni az Evangéliumnak csak egy jöttácskáját is, vagy le mernének mondani az ezer éves határainknak csak egy parányi részecskéjéről is.

Nekünk olyan ifjúságot kell nevelnünk, akiket büszke örömmel töltöjön el az a tudat, hogy őket magyarnak és kálvinistának teremtette az Isten, aogy ők magyar-kálvinisták lehetnek.

A krisztusi programból kiáradó szeretetnél fogva, a testvéri együttérzés legmelegebb vonzalmával nyujtom ki e helyről is a kezemet a többi felekezett felé, kérve őket, fogadják azt el hasonló szívvel és érzéssel az együttműködésre.

Hangsúlyozni kívánom azonban azt, hogy ebben a gestióban lüktető szeretetet senki félre ne magyarázza akként, mintha ennek a felkinálkozásomnak a mozgató rugója a számarányunkból helytelenül következtetett erőtlenségünk volna, mert nem, mert „erős várunk nekünk az Isten” és a bennünk munkálkodó spirituális erők, de igenis mozgató rugó az Írás parancsa előtt való meghajlás, a Krisztus királyságának az alázatos szolgálata, amely kötelességévé teszi minden alattvalójának az igazság diadalmaért való ernyedetlen küzdelmet, de mindig csak és pedig kizárólag csakis a szeretet jegyében.

A kálvinista felfogás élénken tiltakozik az ellen, hogy a felekezetek egymás ellen harcoljanak, de tiszta lélekkel azt óhajítja, hogy közös vállvetett munkával küzdjenek a ma annyira lábra kapott vallástalanság ellen.

Ezt a harmónikus együttműködést kívánja meg tőlünk nemcsak a vallásunk, de ez az ezer sebből vérző, megcsonkított drága magyar Hazánk is, mert Magyarországon a társadalmi békének a felekezeti béke az alapfeltétele.

Óriási felelősséget vállal magára Isten és emberekkel szemben az, aki a Krisztus tanításait félremagyarázva, elvakult hitbuzgalomból, vagy közönséges emberi gyűlölködésből ezt a társadalmi békét megbontani akarná, mert a Magyarok Istene mindannyiunknak, tehát az ősszmagyarságnak adta ezt a drága földet s azt együttesen kell meg is tartanunk, amely kötelességünknek azonban csak úgy tudunk eleget tenni, ha egymást megértve, kéz a kézben, szív a szív fölé hajolva, a krisztusi szeretetet nemcsak az ajkunkon, de a szívünk, a lelkünk legmélyén hordozzuk s aszerint élünk, érziünk és cselekszünk is.

A fentebb vázolt, ily irányu gondnoki működéshez kérem az én megtartó Istenemnek a segédelmét, egyházmegyém minden egyes tagjának a szeretetteljes támogatását és bizalmát, fogyatékos erőimből származó gyarlóságaimért jóakaratu elnézését.

Ajánlom magamat atyafiságos jóindulatukba.
Téglássy András.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit ámotgatja az árva bélyeg-akcióval?

Hogyan maradhat az Alma Mater továbbra is a „szegények iskolája?”

(Folytatás és vége.)

A mult év végén a *Pesti Napló* hasábjain több ízben rámutattam én is mezőgazdasági termelésünk átszervezésének haladéktalan szükségességére s a tapasztalt jelenségek napról napra jobban meggyőznek arról, hogy termelésünket csak annak mielőbbi okos átszervezésével tehetjük jövedelmezővé.

Miután ma már a külföldön is mind szélesebb körben kezdik felismerni azt a tényt, hogy a magyar földön termelt gyümölcs a világversenyben is az első helyet érdemli meg, érthető, hogy az utóbbi időben úgy erkölcsi testületek, mint magán birtokosok lázas igyekezettel telepítenek gyümölcsösöket. Mert valóban azon gazdaságoké a jövő, amelyek az egy típusú gyümölcsnek nagymennyiségű termelését tűzik ki célul s okosan, vagyis minden szempont figyelembevételével telepítik gyümölcsöseiket.

A pataki főiskola is csak ezen az úton fokozhatja földbirtokainak jövedelmezőségét.

Amint fellebb említettem, nagy birtoktesten üzőtt gazdálkodásnál nem szabad egyetlen termelési ágra szorítkozni. Most sem azt javaslom, hogy a főiskola házi kezelésben lévő birtokain kizárólag a gyümölcsstermelést vezessük be, hanem annak a termelési rendszernek vagyok a híve, mely a buza és más szemes termények, takarmányneműek termelése mellett az intenzív gyümölcsstermelést is felkarolja. Az együttes termelés kérdését nagyszerűen megoldották Csehországban, az ültetett gyümölcsfák közötti nagy távolság alkalmazásával. A mezőgazdaságot üző birtokokon telepített gyümölcsösöknél a fák sortávolsága 40 méter, a sorokban a fának egymásközötti távolsága pedig 20 méter. Kiváló szakemberek állapították meg, hogy az így ültetett gyümölcsfák csupán 5%-ig csökkentik a mezőgazdasági termelés jövedelmezőségét; de könnyen el lehet képzelni, hogy e csekély kárral szemben, a termésre fordult gyümölcsfák milyen óriási mértékben növelik a birtok rentabilitását.

A cseheknek ezt az eljárását nagyon dicséri és követésreméltónak ítéli maga *Robert Betten* is, ami igen sokat jelent, ha tudjuk, hogy *Betten* egyike volt Németország leghíresebb kertészeinek és gyümölcskertészeti szakíróinak. Erre vonatkozólag ezt mondja egyik munkájában: (Véleményét az eredetiben közlöm; miután cikkemben művelt emberekhez szólok, szerénytelenség volna részéről azt magyar fordításban adni.)

„Bei feldmässigem Obstbau kommt in Betracht, dass die Landwirtschaft niemals weder bei der Pflanzung noch während des Alters der Bäume, durch sie nennenswerten Schaden erleiden darf. In dieser Beziehung können für uns die Verhältnisse in Böhmen, bei denen Landwirtschaft und Obstbau harmonisch verbunden sind, als Vorbild gelten.

In Böhmen hat man gefunden, dass ein erfolgreicher landwirtschaftlicher Obstbau die Erträge der Landwirtschaft nicht mehr als um 5% schädigt.

gen darf. Diese 5% Schädigung werden bei Apfel und Birnen ungefähr hervorgerufen bei einer Pflanzweite: 40 m Reihentfernung und 20 m Einzelentfernung. Bei den Pflaumen etwa bei 20 m Reihentfernung und 20 m Einzelentfernung. Je näher wir die Bäume pflanzen, desto mehr setzen wir uns der Gefahr aus, dass sie den landwirtschaftlichen Betrieb mehr stören, als es für die Rentabilität nützlich ist.“ (Neue richtige Pflanzweite der Obstbäume und ihre richtige Düngung von der Pflanzung bis zum Alter. 74. l.)

Amit egy *Betten* megoldott kérdésnek és követésreméltónak tart, azt mi is annak tarthatjuk.

Gondoljuk el: mily óriási anyagi előnyt jelentene ma a főiskolára nézve, ha 10 évvel ezelőtt 3000 drb. gyümölcsfacsemete lett volna elültetve a főiskola 1000 holdas birtokán. Ezeknek a fáknek az évenkénti hozama mily sokat segítene a főiskolára háruló nagy kötelezettségek teljesítésénél!

A mult mulasztásáért természetesen senkit sem lehet kárhozatni. A 10 év előtti folytonosan emelkedő terményárak minden birtokost a szemes termények kultiválására ösztönöztek s minden elég jól is ment addig, míg ezekben tultermelés nem következett be. Ma már világosan látjuk azt az igazságot, hogy a buzán kívül mást is kell termelnünk.

Mély tisztelettel kérem a főiskola anyagi ügyeinek nagyérdemű intézőit: méltóztassék megtenni a szükséges lépéseket arra nézve, hogy a főiskola házi kezelésben levő körülbelül 1000 holdas birtokán az általam említett nagy német gyümölcskertész útmutatásai alapján létesítendő gyümölcsös előmunkálatai mielőbb megkezdődjenek.

Itt nem állhat meg az az esetleges ellenvetés, hogy: nincs rá fedezet! Erre kell lenni fedezetnek! Ha másként nem megy, adjuk össze mi, volt pataki diákok azt az összeget, melyre a főiskolának, mezőgazdasági termelésének átszervezése céljából szüksége van.

Miután a legutóbbi két évben, elemi csapások következtében, alig volt az aratásunknak valami eredménye, sokat nem ajálhatok fel a fenti célra; de egy év alatt 24 pengőt be tudok fizetni, úgyhogy a főtiszt. Püspök úr, az egyházker. pénztárba kiutalt államsegélyemből havonta 2 pengőt átutalhat s sárospataki főiskola pénztárába. Tudom, hogy ez nem lesz neki teher, mert nála senki jobban nem szereti a főiskolát. Ha sokan meghozzuk ezt a kis áldozatot, a siker nem maradhat el; mert sok kicsi sokra megy.

És most kijelentem, hogy nem tartozom azok közé, akik tétlenül várják ebben a szörnyű gazdasági válságban az ú. n. hullámhegy eléréését; mert ez a hullámhegy még nagyon messze van.

És ha megérkezik is, nem valószínű, hogy sokáig zavartalanul gyönyörködhesünk benne.

Hanem igenis, hiszek a lankadatlan kitartásban, a verejtékező munkában, melyek biztosítják megmaradásunkat, talán szerény körülmények között, a gazdasági válság állandó rengései között is.

Sajnos, kevés ember tud fölülelmedni a pillanayni nehézségeken s a terménytözsde nyo-

mott árai elveszik a kedvét minden további erőfeszítéstől. Sok kiváló magyar gazda mondotta már ezt nekem. Pedig nincs igazuk. Minden örönkkel, minden jó gondolat segítségül hívásával termelnünk és termelnünk kell. Soha sem szabad megfeledkeznünk egy dologról. A chicagói gabonaring akármilyen nyomott árakat diktál is a világvárosok tőzsdéinek: *Istennek legdrágább adománya a kenyér, amellyel csak a verejtékes munkát jutalmazza.*

Inkább fokozzuk le igényeinket, de szabádsuk meg magunkat azoktól a béklyótól, amelyeket a gabonátözsdek manőverei a lelkünkre raktak.

Ne szünjünk meg bízni és verejtékezni egy jobb jövődőért s ezekben a nehéz időkben állandóan ott lebegjen előttünk bátorítás gyanánt az a nagyszerű életelv, mely a hőselekkü Margit királyné eme szavaiban található:

„Nem jajgat a bölcs, tétlen, veszteségein;
Sorsod javítai hozzáfog vígan.“

Shakespeare. VI. Henrik.

*

A föltett kérdéssel kapcsolatban még sok mindent el kell mondanom; cikkem azonban máris hosszúra nyúlt s — a Nagytiszt. Szerkesztő úr b. engedelmével — a közeljövőben fogom azokat e lap hasábjain elmondani.

Demeter Bertalan.

Egy hálás tanítványi szó Dobby Lászlóról.

Most, midőn áldott jó tanárom sirhalma felett egy néhány keresetlen szóra megállok, nem beszél belőlem más, mint a tanítványi hálás szív és nem is apellálok szerény szavaimmal másra, csak az őt szerető szívekre s e szíveknek a szeretet melegében feloldódott s az ő sirja felé áramló érzelmeire. Ott voltam a temetésén, az őt gyászoló hatalmas seregében. A koporsójához, a kihült nagy szívéhez egészen közel. Ugy volt s készültem is reá, hogy a nagy, az izig-vérig való scholae magister koporsója felett, volt pataki tanítványai nevében én is utolsó Istenhozzádot mondok. Ámde a szomorú bucsuzások s főleg árván hagyott iskolája növendékeinek könnyeket fakasztó bucsuzása közben megeredt az én könnyeimnek árja is és úgy éreztem, hogy nem férfi vagyok, hanem egy árván maradt pataki kis mendur, aki Isten s szüleim után benne a legnagyobb jóltevőmet vesztettem el s koporsója felett csak zokogást tudtam volna hallatni előre elkontemplált beszédem helyett.

Hej pedig de sokat beszélhettem volna róla. Egyike vagyok ugyanis ama kiváltságosoknak, akik mint volt pataki tanítványai nyolc évig sütkérezhettek az ő nagy szíve napsugaras szeretetének melegében s akikre nyolc évig szórta rendkívül gazdag tudása, mély bölcsessége világitó szikráinak áldott permetegjét. Jobban, mert bölcsebben szeretett, mint a tulajdon édes szülőnk. Midőn azt mondta feddőleg, hogy ebadta gazember s midőn úgy simogatott elismerőleg, hogy jól van fiacskám, jóságos szívéből mindannyiszor

ez az okos szeretet, ez a nagy nevelő, ható erő áradt felénk. A tanítványai és hivatása iránti rajongó szeretettel követte az ismeretközlésnek azt a tanórán begyakoroltató, a beemléztetésből elénkintő s a könyvet sokszor feleslegessé tevő metódusát, amellyel pl. a latin nyelvtan kusza, szövevényes tömkelegében játszi könnyedséggel eligazító Ariadne fonalat kezünkbe adta s a klaszszikusoknak bármely részökben fordítóivá avatott. Sokszor leült közénk az iskolapadba s szívének közlő érzetével melegével, koturnustalan közvetlenségével a latin nyelv oktatása közben is nevelt. Arra pedig, hogy magyar nyelvi és irodalmi oktatásának színben és kedélyben oly végtelenül gazdag szellemi háztartását csak minimális hűséggel is leírjam, végkép erőltetnek érzem tollamat. Ehez olyan toll kellene, mint amilyen szintén egyik volt tanítványa, Komáromi János bíró. Valóságos szellemi lukullusi lakoma volt minden egyes magyar órája. Nyelvtant sohasem magoltatott és mégis elsajátította velünk annak legszükségesebb szabályait. A stílus-érzékét sem a stilisztika tételes szabályainak betanításával, hanem rengeteg dolgozat íratásával fejlesztette bennünk. Az irodalomtörténet tanulásánál pedig — az újabb regényírókról nem is szólva — Jósika, Kemény és Eötvös nehézkes regényeinek bármelyikében otthon kellett lennünk. Az irodalmi termékek tárgyalásánál a jellemfestésre és az alapeszme kihüvelyezésére fektette a fősúlyt. Szinte áhítatos szeretettel csüngött a magyar népköltészetben főleg az Arany költészetén. Micsoda gazdag jellemzését adta a népköltészet remekeinek s főleg az Arany Toldijának tárgyalásakor a magyar népetnek s a magyar népléleknek. A pásztor tüzeteket milyen csodás lobogással gyujtogatta, a furulyaszót milyen édes mélabuval szólaltatta meg fogékony ifjui fantáziánkban! Oh boldog órák, a tőle oly gazdagon megtermékenyített gyermeki képzelet szűzies tiszta színes álmái! Hová lettetek, el mért tűntetek? Mert eltűntetek akkor, mikor a maturán átesve, nagy tanárunktól, ifjú életünk melegsivü jóbarátjától válasra intett immár az óra. S mikor nyolc esztendő édes emlékeivel s gazdag élményeivel csakugyan bucsut vettünk tőle, olyan fájoan üres, olyan nagyon kihalt lett számánkra a bodrogparti Athén!

De a vele eltöltött boldog órák szép emlékeiben és a lelkünkbe varázsolt színes álmok le-tükröződésében, ha testileg eltávozott is, lélekben velünk maradt. Velünk járt, állandóan velünk volt az élet iskolájában is és annak kusza, szövevényes tömkelegébe és kezünkbe adta az ő mély életbölcsessége Ariadne fonalat. Jellemünket az ő kristálytisza karaktere hasonlatosságára továbbra is formálta, alakította. Én legalább mindig és mindenütt éreztem az ő lelki velemvalóságát és akaratlanul is kopiroztam a magam életével az ő szép, stílusos, harmonikus életének. emelkedett, fenkölt jellemének gyarló képességeimmel elsajátítható vonásait. Folyton inspirálta érzelmi, értelmi és akarati világomat. Lelki életem harmóniájának integrális alkateleme volt, e földet otthonosabbá tette számomra az a tudat, hogy a szívemhez leg-

közelebb állók között ő is az élők sorában van! Csalódásokban gazdag földi sorsom gondviselés-szerű rekompenciájának tartottam, hogy a tiszán-inneni egyházkerületbe öt évvel ezelőtt visszakerülve az ő meleg, szerető nagy szívének ujrafizikai közelségébe juthattam. Mig pedagógiai műhelyében fel nem morzsolódott egészsége megen-gedte, többször felkerestem, hogy legalább némi részben lerójjam előtte tanítványi hálám nagy adós-ságát. Azóta pedig, hogy gyengélkedése miatt ezt már nem tehettem, Miskolcon járva, gyakran el-elhuztam számomra zárandokhelyé lett lakása mellett; esengő és féltő szeretettel örködni óhajtván drága egészsége felett.

Most, hogy nincs többé a földön, hogy az önmagát elemésztő, mély hivatásszeretet égi tisztaságu lángjában mulandó földi léte elhamvadott, sirhalmához zárandokolok és volt pataki tanítványaival nevében — mikor senki sem látja és senki sem hallja — reá fájó, forró könnyet hullatok. E lelkemből ellenállhatatlanul kikiváncozott igénytelen megemlékezés szerény virágaiból hálás tanítványaival szeretettel font koszorút pedig — ha már koporsójára tehettem — a kihült tetemére, a kijaludt nagy szívére hullt göröngyökre borítom. Nyugodjék alatta békén, ki földi életében az Istennek áldott, a neveléstigyenek pedig egész em-bere volt!

Dr. Pápay István.

Comenius Vestibulumának előszava.

(Folytatás és vége.)

1. Más könyvet, mint osztályit, ne használj, se te, sem tanítványaid!
2. Minden olvasáson és gyakorlaton magad is mindig ott légy és mindig nézz utána, hogy tanítványaid is jelen legyenek!
3. Mindeniket szeresd s mindeniknek az előhaladását óhajtsd és keresd, személyre való tekintet ne ismerj s annál inkább ne gyűlöletet. Semmiről az encyklopaedia e rudimentáiban ne tudj, amit nem ismernek a növendékeid. Mert ha tudnak, neked lesz dicséretedre és azoknak; ha nem fognak tudni, neked lesz szégyen és nem azoknak. Ha csak egy hanyagot és tudatlant találnak, elégséges tanubizonyosság lesz a szorgalmad ellen.
4. Munkaközben senkinek se engedj mást csinálni. És hogy ne engedj, szemedet s füledet mindig azokra fordítsd és kényszerítsd őket arra, hogy fordítsák szemüket és fülüket rád és a tárgyalt dologra, t. i. most ezt. majd azt (leginkább azokat, akikben legkevésbé bízol, mert vannak kóbor elmék is) kérdezve, vizsgáztatva, kijavítva.
5. Ahogy viselkedik valaki munkaközben, úgy viselkedj te is vele szemben. A szorgalmasakat szeresd s olykor dicséred meg, a tunyákat korhold, de mégis ne gyűlöld, hanem erősebben sűrgesd!
6. Ha valami olyan dolog adódik elő, aminek jobban való megfigyelésére kell őket intened, azt csak teljes csendet parancsolva hozd elő, hogy mindenki figyelve fogadja, azután valakitől kérdezd meg, hogy mit és milyen értelemmel mon-dottál.

7. Minden órán (arészt) olvasd fel előre, hogy ugyanazt azok csakhamar olvassák és fejtsd ki, hogy ugyanazt azok is kifejtthessék s mindnyájuk előtt csináld, hogy csakhamar ugyanazt csinálják ők is. Mert rád mindenütt az előmenést bíztuk, de az arra való figyellel, hogy követnek-e és úgy követnek-e az előmenésben, hogy elérjenek; mert különben hiába mégy elöl, ha nem követnek és hiába fognak követni, ha el nem fognak érni!

8. El fognak pedig érni akkor, ha mindent világosan, vagy jól megvilágítva társz a szemlélésük elé és csak olyant parancsolsz, amit megtenni könnyű. Lassan haladj velük előre; szintugy ne engedd másként azokat! A bukásról mindenütt le kell szoktatnod az itjuságot s hozzászoktatnod a körültekintéshez.

9 A fennakadót segítse mindenki; ha senki, te!

10. Ha valakit késlekedni látsz, tőrjed! A tehetségesebbekre térj át, míg az a lassabb is elér. Mert végre is szégyen el nem értnek látszani.

11. Ha fiaid latinul akarnak dadogni (mert beszélni még nem tudnak), ne gátold meg, de ne is kényszerítsd erre őket! Mert többnyire undorodunk a parancsolt dolgoktól, a tiltottakat pedig kívánjuk.

12. Uj „vonalakra“ sohase menj át, csak ha az előbbi feladatot jól elvégezted és ezt azért, nehogy valami, az előbbihez felületesen odavetve, a következők számára romlásul legyen. Hozzáteszem: Mert bármit építesz te e helyen, az egész encyklopaediának alapul kell adni; előtted, valamint a következő tisztársaid előtt ismertnek kell lenni egészen, hogy bármit fogtok a tanulókkal csinálni, abból egyetemes fény derül és a ti csillagocskáitokat, mint a nap a bolygókat, megvilágosítja.

Ha e módszert követed, szorgalmas mester-számba fogsz menni és dicséretet fogsz érdemelni és ifjacskaid további tanulmányairól a legjobban fogsz gondoskodni. Isten veled!

Generális vizitáció Ózdon.

„Fénysáv a magyar éjszakába, tavaszi verőfény a magyar télbe“ mint Ignéczy Béla susai tanító mondta, — volt az ózdi generális vizitáció. Erre az útjára Farkas István püspök, dr. Enyedy Andor főjegyző és Nádházy Bertalan diósgyőrvasgyári lelkész, alsóborsodi egyházmegyei főjegyző kíséretében indult el. A felsőborsodi egyházmegye képviselőjében Elek József esperes Sajóecsegen csatlakozott hozzánk Zsóry György egyházmegyei gondnok pedig az ózdi állomáson várt reánk. Alkonyi szürkületben volt az állomási fogadtatás. Kevesebb külsőséggel s talán kevesebb lobogással és ujjongással: de a lelki vigasz után nagyobb mélyebb sóvárgással; a pásztori szeretetért érzett hálával fogadja egyházi lelki vezérét az ózdi járás népe: mondotta üdvözlő szavaiban Fekete Bertalan főszolgabíró. S az első megnyilatkozás ami püspökünk ajkáról már az állomáson elhangzott, a várakozásnak megfelelően a biztatás, bátorítás szava volt. „Lesz még magyar karácsony, amelynek örömeiben feloldódik a magyar advent minden

keserősége.“ Az autókon és kocsikon bevonuló menetet a gyári főépületek előtt piros fehér zöld villanylámpáktól tündéri fényben ragyogó diadal-kapu állította meg, amelynél a főjegyző mondott meleg magyaros üdvözlést. A templom előtt a presbitérium sorakozott fel. Ennek élén Komjáthy Aladár dr. lelkész tolmácsolta a gyülekezet örömet az ózdi egyházközség történetében, életében első püspöki látogatás felett Majd bevezette a küldöttséget a templomba, ahol a szent hajlék minden zugát betöltő gyülekezeti ének után a püspök bibliát olvasott és imádkozott, majd Isten áldását kérte a gyülekezetre.

A lelkészlakon elköltött vacsora után a vasgyári előadóterembe vonult a társaság, a református ifjuság alakulatai által rendezett ünnepélyre. Az ünnepélyt dr. Komjáthy Aladár lelkész a szegénységről és a belőle a társadalomra háramló kötelességekről szóló mély gondolatokban igen gazdag beszéddel nyitotta meg. Az ünnepi előadást Farkas István püspök tartotta „Hősöket várok“ címmel. Ez az előadás vallomás volt a magyar föld, a magyar haza, a magyar faj szeretetéről: s mint ilyen nem csupán tartalmával, hanem a benne izzó tüllel, szenvedélyes hévvel magával ragadta a jelenlevőket, akik sokáig lelkesen ünnepelték a szent tüzek szónokát. Az ünnepély többi pontjai közül ujdonságával, bibliás mélységével, amellet külsőleg is megkapó voltával kiemelkedett a hegyi beszédről szóló vallásos szindarab, amelyet az ózdi leányegylet kedves tagjai mindenütt előadhatnának, ha kapnának hozzá megfelelő méretű szinpadot. Megható volt az ifjusági egylet tagjai által szinpadrahozott, irredenta tárgy hazafias darab is. A vegyeskar énekszámai s egy zenei együttes darabjai mind elősegítették az estély lélekemelő hatását. Az ünnepély szünetében nyitotta meg Farkas István püspök a leányegylet karácsonyi bazárját, amelyen kézimunkák, fa és bőr díszműárak, babák és egyéb játékszerek sokasága kápráztatta a termeken keresztül tolongó sokaságot. Vasárnap reggel két istentisztet volt a nagy össeseregüléshez szük templomban. Az egyikén Nádházy Bertalan, a másikon pedig dr. Enyedy Andor hirdették az ígét a Máté ev. 23. r. 37—39. illetve a Lukács ev. 12. r. 35—37. verse alapján. Istentisztet után diszközgyűlés volt az előadóteremben az esti ünnepély színhelyén. Itt dr. Komjáthy Aladár lelkész imádkozott, aztán a töke és munka lényegének rendeltetésének és viszonyának remekbeillő evangéliumi megvilágításával a tanácskozást bevezette és annak a további irányítására Farkas István püspököt felkérte. A most már elnöklő püspök felhívására dr. Enyedy Andor jelentést tett az egyházközségben tartott vizsgálata eredményéről, amelyet abban az örvendetes megállapításban fejezett be, hogy az ózdi missziói egyház nagyszerű irányítás mellett mintszerűen végzi az Istentől reábizott munkát. Az egyházban folyik minden missziói munkaág a nagyszámu s 2—25 kilométer távolságban levő szórványok is lelkiismeretes hűséggel vannak gondozva. Ennek a munkának látható eredménye az, hogy a templomlátogatók, urvacsorázók arányszáma igen jó, az egyháznak

adóssága nincs, a behivatalnokok fizetése pontosan befolyik, a reverzálisoknál a hívek nagyrésztének szétszórtsága mellett is nyereségünk van, s 7 kitért egyháztaggal szemben 41-en léptek be egyházunk tagjai közé másfelekezetűek a múlt évben. A vizsgálat örvendetes eredménye felett Farkas István püspök meleg szívhez szóló szavakban fejezte ki elismerését, köszönetét dr. Komjáthy Aladár lelkésznek, Faragó Gyula gyárigazgató főgondnoknak, Czanyár Lajos énekvezér és Evva Leontin tanítóknak, Szepsy Géza gondnoknak, az egyházi munka többi résztvevőinek, támogatóinak a törzs- és szórvány gyülekezetek tagjainak. A diszközgyűlés után a szórványok küldöttei üdvözölték az egyházkerület lelkészi vezérét, követésre méltó református módon egy-egy bibliai idézettel. Azután az ág. ev. r. kath., orth. izraelita egyházközségek, a Move, a vasyári tiszti kaszinó, a Mansz, a Frontharcosok, a Járási Ipartestület és a Munkás

Olvasóegylet küldöttségei tisztelegtek akik közül mindenikhez volt püspökünknek egy-egy meleg köszönő szava. A társadalom vezető tagjainak közöttük egy egyszerű munkás egyháztagnak meglátogatása után következett a díszebéd, amelyen számos felköszöntő hangzott el. Ebéd végétével a püspök kíséretével kiment a határ mellett fekvő, Rtmaszécstől ideszakadt susai leányegyházba, amelynek hitélete a lelkész pásztori gondozása, a Losonczy földbirtokos család és Ignéczy Béla állami tanító ihletett irányítása mellett az erő és egészség jeleit mutatja. Itt istentisztelet volt, melyen Nádházy Bertalan és dr. Enyedy Andor szolgáltak, püspökünk pedig a községi és gyülekezeti alakulatok bibliai mondásokkal kísért üdvözlését hallgatta meg is viszonzta azzal a magyar érzéssel és pásztori tüzzel, amellyel ezen az útnán is fényt gyújtott a magyar éjszakába, tavaszt varázsolt a magyar télbe. Jr.

Előfizetőinkhez!

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy hátrálékos előfizetési díjaikat az év végéig lapunk kiadóhivatalához megküldeni sziveskedjenek. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy akik e szíves felhívásunknak nem tennének eleget, azoktól *postai megbízás útján* fogjuk a rég lejárt összeget beszédni. Ez az értesítésünk a gyülekezetekre nem vonatkozik, amennyiben gyülekezeteinktől másképpen történik az előfizetési díjak beszedése.

Szerkesztőség.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Lapunk olvasóinak Istentől gazdagon megáldott ünnepeket kíván a Szerkesztőség.

— **A tiszántuli egyházkerület** a múlt héten nagyfontosságú közgyűlést tartott. A főgondnoki tisztre egyhangulag az egyházkerületünkben is nagyon előnyösen ismert *br. Vay Lászlót* jelölték. — Az aggasztó munkanélküliség leküzdésére az egyházkerület a kormány segítségét kérte. A dollárkölcson ügyében Baltazár Dezső püspök reménykeltő nyilatkozatot tett.

— **A Kárpátaljai Ref. Lelkészegyesület** a lelkészi kongrua tervbe vett csökkentése ellen tiltakozó sürgőnyt intézett a cseh kormányhoz. A Lelkészegyesület a jövő év elején „Református Lelkész” címen folyóiratot indít meg *Isaák Imre* szerkesztésében a lelkészek szellemi és anyagi ügyei védelmére.

— **Rövid hírek.** Ünnepválasztásnál az első diák lett: *Stéphan László* IV. é. theol. aki Miskolcra ment legátusnak. — Dec. hó 22-én dr. Ravasz László püspök külön kelyhes urvacsorát tartott a Kálvin téri templomban. — Főiskolánk győrgyartlói elemi iskolájában az új tanító. Szathmáry Lajos karácsonyfa ünnepélyt tartott. A gyerekek karácsonyi megajándékozásához a főiskola tanárai különféle adományokkal járultak hozzá. — Dec. 18-án néhány felnőtt férfit és egy nőt konfirmált Forgács Gyula lelkész kellő előkészítés után a sárospataki egyházban.

— **Bodrogzsadányban** dec. hó 11-én nagy lelkesedéssel megalakult a *Leányegylet*. Az alakuló ülésen jelen voltak a róm. kath. és görög kath. testvérek is, valamint a bodrogolaszi leányegylet és

ifjusági egyesület tagjai. Az összejevetelt szeretetvendégség zárta be Áldás kísérvé a szépen induló munkát.

— A budapesti januári konferencia programja.

A budapesti Református Theológiai Akadémia konferenciája, mint értesülünk, 1933. január 17., 18. és 19. napjain lesz „A református keresztyénység és a szociális kérdések” főcímmel a következő előadásokkal: Hamar István: Az ótestamentumi kijelentés szociális tanításai. Marton Lajos: Az újtestamentumi kijelentés szociális tanításai. Calder János, a budapesti Skót Misszió vezetője: A skót református egyház szociális munkái. Szabó Imre budapesti esperes: A szociális lelkiismeret és felelősség megnyilatkozása a legújabbkori igehirdetésben. Dr. Patay Pál: A szegénység és nyomor theodiceája. Muraközy Gyula: A munkanélküliség romboló hatása az egyesek és társadalmak lelki és erkölcsi életére. Dr. Budai Gergej: A Heidelbergi Káté szociális tanításai. Dr. Kovács J. István: Fascizmus, hitlerizmus és kálvinizmus. Hegedűs Lóránt (előadásának címe később közöltetik.) Dr. Csekey Sándor: A diakonátus, mint a református egyház szociális munkáinak legfőbb tényezője. Dr. Sebestyén Jenő: A református keresztyénység szociális munkáinak és feladatainak theológiai alapjai. Dr. Enyedy Andor: A magyar református keresztyénység legsürgősebb szociális feledatai. A konferencián a megfelelő bibliai elmélkedéseket B. Pap István, Czegléd Sándor, Sebestyén Andor és Veress Jenő végzik. A konferenciát az utolsó napon egy szép egyházzenei hangverseny fejezi be, amelyet Árokháty Béla vallástani lelkész vezetése és rendezése mellett a Budapest Józsefvárosi Ref. Korál Kamara-énekkar és zenekar ad a Konferencia alkalmából. Ezen az estélyen, amely a budapesti-

józsefvárosi templomban lesz, dr. Szabó Aladár lelkész fog előadást tartani „Az evangélium és a zene” címmel. A művészi részben pedig Telemann, Tunder, Bach, Schütz és Hasse műveit fogják előadni kiváló budapesti művészek.

— **Bobrogolasziban** dec. hó 6 án Kovács Péter földmives titkár tett látogatást az Ifj. Egyesületben, dec. hó 15-én pedig Főző László vajdácskai lel. kész vendégszolgálatára erősítette a gyülekezet adventi érzéseit.

— **Mindennemű ép használt postabélyeget** szeretettel fogad a Magyar Református Külmisziói Szövetség. Segítsük elő a misszió nagy ügyét bélyeg gyűjtésünkkel. Ne dobja el érkező levelei bélyegeit, hanem gyűjtse össze őket és küldje be a Külmisziói Szövetséghez nyomtatványportóval Budapestre, VIII. Gyulai Pál u. 9. II. 21.

— **Tiszakarád** belső bajok fészke volt az utóbbi években. A szekták és a reverzálisok körül a legujabban olyan fordulat állt be, amely örömmel tölti el a gyülekezet lelkét és a gyülekezet élén szolgáló vezetőket, lelkészt és tanítókat.

— **Külmisziói tárgyú verseket** vár a külmisziói érdeklődés már régóta gyülekezeteinkben. Most végre megjelent egy csinos kiállítású füzetke külmisziói versekkel telten a Magyar Református Külmisziói Szövetség kiadásában. A füzetke ára 30 fillér. Megrendelhető a Külmisziói Szövetségben, Budapest, VIII. Gyulai Pál u. 9. II. 21. Melen ajánljuk.

— **Az ujonnan alakult sátoraljaujhelyi ref. Ker. Ifj. Egyesület** november hó 20 án jólsikerült bemutatkozó délutánt rendezett a gyülekezeti tanácssteremben a következő műsorról: Nyitány. Előadta az Ifjusági Egyesület zenekara. 2. Megnyitó beszéd. Tartotta Elek István elnök. 3. Szavalat. Előadta Gál László. 4. Magyar nóták. Hegedűn előadták Prihoda Évi és Bányai Irén. 5. Az ifj. egyesület céljait ismertette Kiss Ernő esperes. 6. Tréfás jelenet. Játszották Józsa Ferenc, Józsa Lajos és Szabó Ödön. 7. Kárpáti visszhangok Csárdás. Előadta az Ifj. Egyesület Zenekara. 8. Tréfás jelenet. Játszották Szabó Ödön, Józsa Lajos és Majorosi Andor. 9. Induló. Előadta az Ifj. Egyesület Zenekara. A zenedarabok betanítása és szép előadása Sipos József karnagy szakértő munkáját dicséri. Az egyesületet ez évben Kiss Ernő esperes vezeti.

— **Miskolcon a kórházmisszió** dec. hó 11-én szép sikerű ünnepélyt rendezett. Az ünnepi beszédet Szabó Imre budapesti esperes-lelkész tartotta. A kórházmisszió általában lelkes, önfeláldozó munkát végez.

— **Gyermekistentisztelet**, vasárnapi iskola és a vasárnap délutáni istentisztelet alkalmain nagyon jó segítőeszközök azok a Hastings kötetek, melyek közül most jelenik meg a negyedik. Gáty Ferenc felsőörsi lelkész fordítja és Muraközy Gyula irt előtanulmányt hozzá a gyermek iskola előtti vallásos neveléséről. Előjegyzők számára a gazdag tartalmú munka ára 3:50 pengő. Előjegyezni lehet decemben 28 ig a kötet szerkesztőjénél Dr. Incze Gábornál Bpest, II., Margit körut 54.

— **Szünidő a sárospataki főiskolában.** Lapunk útján is felhívjuk a figyelmet, hogy a szünidő a sárospataki főiskolában — a **theológiai akad. hallgatóira is** — jan. 3-ig (bezárólag) tart.

HIVATALOS RÉSZ.

XX. sz. Kőrlevél.

Kérelem a lelkésztestvérekhez.

A Sárospataki Főiskola Elekciónális Bizottsága azzal a kéréssel keresett fel, hogy az ünnepi legátusok pénzádományainak biztosítása tárgyában lelkésztestvéreimet egyöntetű módszer alkalmazására kérjem fel. Ez azért szükséges, mert egyes helyeken a *harangozó*, vagy más, a *pénn beszédével megbízott egyén*, írásbeli elszámolás nélkül és felelősség nélkül adja át a pénzeket a legátusnak. A Bizottság kérése az, hogy a lelkészek a pénzbeszedők kezébe rovatos ívet adjanak, (mint sok helyen már most is így van) az adományozó saját kezével írja be és töltsse ki a számára adott összeg rovatát és esetleg aláírásával is hitelesítse.

Az Elekciónális Bizottság eme kérését indokoltan találom, és teljesítését minden lelkésztestvéremtől el is várom.

II.

Lelkésztestvéreimet figyelmeztetem, hogy az illetékes miniszteriumokkal való levelezéseiket és kérvényezési ügyeiket, szolgálati uton (esperes és püspök) terjesszék fel minden esetben. Miniszteriumok egyetlen egy, kerületbeli aktát sem intéznek el anélkül, hogy azokat véleményadás végett hozzam le ne tegyék. Idő és pénz pocséklás tehát! a püspöki hivatal megkerülése!

III.

A *kulturadó* és a *theológiai internátusra* megajánlott összegeket, sürgősen szedjék be az egyházmegyei pénztárnok urak és azokat az összegeket, amelyek már be lettek fizetve, vagy az egyházközségi pénztár útján le lettek fogva, azonnal küldjék a főiskolai pénztárba, mert iskoláink pénztárai nem nélkülözhetik tovább veszedelem nélkül ezeket az összegeket.

Boldog karácsony ünnepeket és boldog újévet kívánva egyházkerületünk minden rendű és rangú tagjainak, vagyok atyafiságos szeretettel:

Farkas István püspök.

Pályázat.

A bodrogkereszturi lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Javadalom: 24 kat. hold 333 □ öl szántóföld. 12 kat. hold, 611 □-öl rét, 9 darab marhalegelő, 3 öl fa, egyház pénztárából készpénz évi 100 kor. államsegély 1088:30 ar. kor. Megváltandó beruházások nincsenek. Az állás 1933 április 24-én elfoglalandó. A pályázati kérvények, melyekhez válaszbélyeg mellékelendő 1933 január 16 ig küldendők Kiss Ernő alsözempléni espereshez Sátoraljaujhelybe.

Miskolc, 1932 december. *Farkas István püspök.*